

༡༡ བཅོམ་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་རང་གཤེས།

རྒྱལ་བཅས་ ༡༠ པའི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་གཟེངས་སུ་ཐོན་ཤོས་དེ་སུ་རེ་དམ་ཞེས་
 ངོས་སྐབས་དེ་ནི་ཨ་ལ་སྐར་ཏེ་ ཨ་ཡིན་སེའེ་རེ་དངོ་ཞེས་མི་པལ་མོ་ཆེས་ལན་གདབ་ཤས་ཆེ། ཡང་དངོས་ཁམས་ཚན་
 རིག་པ་ནམས་ལ་རྒྱལ་བཅས་ ༡༠ པའི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་བརྟན་བཤིག་ཚོ་ཤོས་དང་འཚོར་
 ཉམས་དོན་ཤོས་དེ་སུ་རེ་དམ་ཞེས་མི་སྐབས། ཁོ་ཚོའི་ལན་དེ་གལ་ཏེ་ཨ་ཡིན་སེའེ་མིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན།
 དེ་ནི་རི་ཚར་ཏེ་ རྒྱ་ཡིན་མེན་ཡིན་དེས་པ་ལྟ་བུ་རེད། ལེ་ཚན་འདི་ནི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་སྒོར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་རྒྱ་ཡིན་མེན་
 ཀྱི་སྒོར་བེད་བེད་ཡག་དང་ཕྱག་ལས་ཀྱི་དམིགས་འདུགས་བེད་ས་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གི་ཕྱག་ལས་དེ་དག་ལ་
 བརྟན་ནས་རྒྱལ་བཅས་སྒོར་ཀྱི་ང་ཚོའི་གོ་ཚྭ་གས་ཏེ་ཅང་གི་འཕེལ་ཡོད་ལ། ཁོང་ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚོ་སྤེལ་
 གཟེངས་ཀྱི་གས་ཀྱང་ཐོབ་ཡོད། རྒྱ་ཞབས་རྒྱ་ཡིན་མེན། ཉན་ཉན་ལྟོད་ཀྱིས་བརྟན་བཤིག་སྒོར་བ་རེད་ཅེས་པའི་མིང་
 བྱང་ཅན་གྱི་ཁོང་གི་ཕྱག་དེབ་དེ་གལ་ཏེ་ལྟོད་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཡོད་ན། ཁོང་ནི་དངོས་ཁམས་ལ་དགའ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་
 ཡིན་པའི་ཁར། མི་སྐྱེ་དང་ལྷན་པར་དུ་སྒོར་འབྲིང་སྒོར་མར་དངོས་ཁམས་བེད་ཐབས་ཀྱི་ལག་ལེན་ལ་སྐྱབས་སྤོང་ཏེ་
 ཅང་ཆེ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་དེས། ༡༩༥༧ ནང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དགེ་ཚུན་གྱི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་
 འཚོགས་པའི་སར་དོས་རང་རྒྱ་ཡིན་མེན་དང་ལྷན་དུ་དགེ་ཚུན་གྱི་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་དུ་མཉམ་ཞུགས་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་
 བཟང་པོ་ཐོབ། ལྷན་ཚོགས་དེས་སྒོར་འབྲིང་ལ་དངོས་ཁམས་རིག་པ་གང་འདྲ་ཞིག་འབྲིང་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཐོག་
 གཏམ་བཤད་བྱས་པ་རེད། དོས་རང་ཚོགས་འདུ་འཚོག་སའི་སྒོར་གྲུ་དེར་འཕྲོར་སྐབས་རྒྱ་ཡིན་མེན་ཁོང་ནི་ཚོགས་
 ཁང་དེར་ཁོང་རྒྱུ་དུ་ལངས་ཏེ་འཁོད་པ་མཐོང་། རྒྱུར་བཏང་དགེ་ཚུན་ནམས་རྒྱ་ཡིན་མེན་གྱི་མདུན་སར་ཚོ་གི་ཚོ་གི་
 ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པས་འདི་འདྲའི་ཚོགས་འདུའི་སར་ཁོང་ཁོང་རྒྱུ་གི་ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་རེད། མ་གཞི་ནས་རྒྱ་
 ཡིན་མེན་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་དེ་འདྲ་དང་ལྷན་དུ་སྐྱོང་མོལ་གང་ཞིག་བྱ་དགོས་སམ། ང་ལ་གཏམ་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་དོན་
 གནད་ཅིག་ཡོད། དེ་སྐྱོང་ལ་སྒོར་འབྲིང་ལ་དམིགས་པའི་གོ་བ་གཙོ་བོ་སྒོར་པའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ཞེས་པའི་
 ཁོ་བོའི་དེབ་དེབ་གསར་པ་གསར་རྒྱུ་དེ་བསྐྱར་ཡོད་པས། དེའི་ཐོག་ཁོང་ལ་གཟེགས་འཆར་གང་བྱུང་བ་འདྲི་རྒྱ་དེ་
 ཡིན། ཁོང་གིས་དེབ་ཀྱི་ཐོན་རྒྱུ་མ་ནམས་ཀྱི་ཆེད་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལམ་སྟོན་གནད་སྤངས་ལ་
 གཞིགས་ན་ཁོང་གིས་དེབ་འདི་ཆ་ཚང་བསྐྱེད་ཡོད་ཚོད་འདུག་པས། དེ་ནི་རང་ལ་མཚོན་ན་ཅང་དགའ་ཚོར་སྐྱེ་
 འོས་པ་ཞིག་དང་། ཏེ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཉན་ཉན་རེད། རྒྱ་ཡིན་མེན་གྱི་བརྟན་བཤིག་ཅེས་པའི་དབེ་དེབ་ལས་

དེ་གསལ་བྱུང་ངམ་“ཞེས་ཀྱང་། དེ་ནི་བདེན་པ་འདྲ་ཡིན་ཏེ། དངོས་ལམས་རིག་པའི་གོ་བ་ལོན་པའི་སྐོར་སྐོར་ལྟར་འགྲུར་
ཐེབས་པ་དེས་དངོས་ལམས་རིག་པའི་དགེ་ཚུན་གྱི་གྲུལ་རིམ་གསར་པ་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བར་རམ་འདེགས་བྱས་ཡོད།
དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་ལོ་ལོས། དངོས་ལམས་རིག་པའི་སྐོར་རིམ་དང་པོ་དེ་སྐོར་སྐོར་འཕེལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། སྐོར་རིམ་
གཉིས་པའི་ནུབ་ཚུལ་དང་བས་ལེན་ཞེས་ཐ་ཚིག་ཏུ་བརྒྱུད་བ་ཡིན།

རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་ཚོད་བཞག

བེམ་གཞུགས་རྣམས་རྒྱལ་ཕྱན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ཡར་དེད་ན་ཡེ་ཤུའི་སྐོར་གྱི་དུས་རབས་ལྔ་པའི་ལྷ་རི་
སིའི་ཡུལ་མིར་ཐུག་གི་ཡོད། དེའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་བྱུང་ལ་དབྱུང་པའི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ཀྱིས་བེམ་གཞུགས་རྣམས་
རང་ཆ་ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སྐྱེལ་ཏེ་གནས་སམ་མི་གནས་ཞེས་ཤེས་འདོད་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་ངོ་ཞིག་རྒྱུག་
རྒྱུག་ཏུ་གཅོག་ཐུབ་ལ། རྗོ་རྒྱུག་རྣམས་ཀྱང་སེག་མར་གཏོང་ཐུབ། སེག་མ་དེ་ད་དུང་ཡང་ཕྱེ་མར་གཏོང་ཐུབ་ཅིང་། དེ་
ཡང་བརྒྱུད་ཏེ་ཕྱེ་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་ཐུབ་པ་རེད། ཡེ་ཤུའི་སྐོར་གྱི་དུས་རབས་ལྔ་པའི་ལྷ་རི་སིའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱི་འདོད་
ཚུལ་ལ་“ཞེ་ཤོ་མ་”ཞེས་པའི་དོའི་ཆ་ཤས་རྒྱུད་ཤོས་ཤིག་ཡོད་ལ། དེ་ཉིད་སྐར་ཡང་གསེལ་དུ་མེད།

གནའ་པོའི་ལྷ་རི་སིའི་ལྷ་གྲུབ་སྐྱེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སྐོར་པའི་གྲགས་པ་ཀུན་ཏུ་ཐུབ་པ་དེ་ནི་ཞེ་རི་སི་ཤོ་
ཀུལ་ཡིན་ལ། ལོང་གིས་ཞེ་ཤོ་མ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ལ་མོས་མཐུན་གནང་མེད། ཡེ་ཤུའི་སྐོར་གྱི་དུས་རབས་བཞི་པའི་ནང་ལོང་
གིས་བེམ་གཞུགས་མཐའ་དག་ས་རྒྱ་མེ་རྒྱུད་ལྷོ་འབྱུང་བཞི་འདུས་ལྷགས་མི་འདྲ་བ་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་སྐོར་གྲུབ་པར་
བསྐྱབས་གནང་ཡོད། ལྷ་ཚུལ་འདི་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པ་ཞིག་ཏུ་སྤང་སྟེ། ང་ཚོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་འདིག་རྟེན་ན་ཡོད་པའི་
བེམ་གཞུགས་རྣམས་རྣམ་པ་བཞི་ལོ་ནར་སྤང་སྟེ། མཁའ་གསལ་གཞུགས་(ས་)དང་། རྒྱུང་གཞུགས་(རྒྱུང་) དང་། གཤེར་
གཞུགས་(རྒྱུང་)དང་། མི་སྐྱེའི་གནས་བབས་(མི་)བཅས་བཞི་ཡིན།

198

ལྷ་རི་སིའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མེ་ཞི་འགྲུར་བའི་བཟམ་གཞིར་བརྒྱུད་སྟེ་དངོས་རྒྱས་གང་མེས་འཚོགས་པ་དེ་
ལ་མེས་འགྲུར་བ་སྐྱེད་པ་མཐོང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན། བེམ་གཞུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཐད་ཞེ་རི་སི་ཤོ་ཀུལ་གྱིས་
བརྒྱུད་བའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་རྣམས་མི་ལོ་རྒྱུ་པོ་ ༡༠༠༠ ལྷག་གི་རིང་ལ་གནས་སྐབས་བྱུང་ཡོད།

ཞེ་ཤོ་མ་གྱི་འདོད་ཚུལ་དེ་ ༡༥༠༠ ཡི་འགོ་སྟོན་དུ་དབྱིན་རིའི་གནམ་གཤེས་བརྟག་དབྱུང་པ་དང་སྐོར་
དགེ་འདོན་ཀུལ་ཤོ་མ་གྱིས་བསྐྱར་གསོ་བྱས། ལོང་གིས་བེམ་གཞུགས་ཐམས་ཅད་ཞེ་ཤོ་མ་སྟེ་རྒྱལ་ཕྱན་གྱིས་གྲུབ་པར་

ནམས་རྒྱུང་ལམས་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་ཆ་སྟོན་སྲུ་འདྲེས་པ་ལ་ལོ་ཤས་འགོར་ན་འདྲ་། འདྲེས་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་འཛམ་གླིང་གི་
གནས་གང་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་སུ་སྲུ་འདྲ་ཞིག་གིས་དབྱུགས་ཤིག་ལེན་པ་ན་དེའི་ཁྱོད་དུ་ཆ་སྟོན་སྲུ་རྩལ་ཕྱན་གཅིག་
ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་སྲུ་ཕྱུང་པའི་ཁ་དབྱུགས་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ཁ་དབྱུགས་དུ་
མ་དབྱུང་བ་ཡིན་པས་མི་གཞན་ཚོས་དབྱུགས་རྩལ་པ་ན་དུས་གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་སྲོ་བར་ཞུགས་ཐོང་བ་དང་། དུས་
གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་ཐོང་བའི་རྩལ་ཕྱན་དུ་མ་རྩལ་གྱི་ཡོད། ཚུལ་དེ་ནི་ཁྱོད་ལ་འདྲ་ལོས་
མཚུངས། ཁྱོད་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་རུང་མ་ཆེས་ཀྱང་རུང་། གང་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་དབྱུགས་རྩལ་ཐེངས་རེ་ལ་ད་བར་འཚོ་
ཞུགས་བྱས་པའི་སྐྱེས་སུ་ཀུན་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་རྩལ་ཕྱན་རྩལ་པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ཕྱིར་དབྱུང་བའི་རྩལ་
ཕྱན་ནམས་ང་ཚོའི་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱས་ན། དོན་དོ་མར་ང་ཚོས་ཕན་ཚུན་
གཅིག་གིས་གཅིག་རྩལ་རེས་བྱེད་ཀྱིན་དུ་འཚོ་བཞིན་པ་ཉན་ཉན་ཆགས་ཡོད། (རྩལ་ཕྱན་ནམས་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་
པའི་ཚུལ་དེ་ནི་ཁྱིའི་སྣ་ཡིས་དཀའ་ཆོགས་མེད་པར་ངེས་ཤུགས་ཀྱི་ཡོད།)

རྩལ་ཕྱན་ནམས་ལ་ཆ་རྒྱ་མེད། ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོའི་རྩལ་ཕྱན་མང་པོ་ཞིག་འདིག་རྟེན་ལམས་དང་ཉ་ལམ་ལོ་
ཚད་མཉམ་པ་རེད། དཔེར་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་དབྱུགས་དབྱུང་རྩལ་བྱེད་པའི་སྐབས་ཡར་རྩལ་པའི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་ལས་
འགའ་རེ་མ་གཏོགས་དབྱུགས་ཕྱི་མ་དེའི་ནང་ཕྱི་ལ་དབྱུང་གི་མེད། དེ་བྱིངས་ནམས་ལུས་པོར་འཐེམ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་
སུ་གྱུར་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་སྐོར་དུ་མ་ནས་ལུས་ལས་ཐོན་འགོ་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོ་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་ཁྱོད་ལ་དབང་བ་
མིན་པར། དེ་ནམས་གཡར་པོ་བྱེད་པ་ཅུ་རེད། རྩལ་ཕྱན་ནམས་རྟུག་ཏུ་ང་ཚོ་ནང་ཕན་ཚུན་དང་། ང་ཚོའི་ནང་རོལ།
ང་ཚོའི་མཐའ་འཁོར་བཅས་སུ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་རྒྱ་བ་ན་ང་ཚོ་ཚང་མས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་རྗེས་སུ་གཅིག་ལ་མཉམ་
སྦྱོར་བྱེད་པ་རང་ཡིན། ང་ཚོས་དབྱུགས་གཏོང་ལེན་བྱེད་པ་དང་། ང་ཚོའི་རྩལ་ཕྱན་རྒྱུངས་པར་འགྱུར་བ་ན་གང་ཟག་
གཅིག་ནས་གཞན་དུ་རྩལ་ཕྱན་ནམས་འཁོར་ཉེ་བཞོད། ང་ཚོས་གཞི་རྒྱ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ཁྱོད་ལ་རྩལ་ཕྱན་
བསྐྱར་སྦྱོད་ཀྱི་ལས་ལ་ཞུགས་ཡོད།

རྩལ་ཕྱན་ཡང་ཤོས་ནམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་ནི་འདིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ལ་ཐུག་ཅིང་། རྩལ་ཕྱན་
ལྷི་བ་པལ་མོ་ཆེ་ནི་ཉི་མ་དང་འཛམ་གླིང་ལས་ཆུན་པ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོའི་ནང་གི་རྩལ་ཕྱན་ལ་ཤས་ནི་དུས་ཀྱི་
ཐོག་མའི་སྐབས་རང་ནས་ཡོད་ལ། དེ་ནམས་འདིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་གནས་གང་སར་སྟོག་ལྡན་དང་སྟོག་མེད་གཉིས་
ཀའི་ནམ་པ་གངས་ལས་འདས་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱར་སྦྱོད་ཐེབས་ཡོད། ཁྱོད་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོའི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་
ཀྱི་གནས་སྐབས་ད་ལྟའི་ལྟ་རྟོག་པ་ཡིན་ནའང་། ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འདུག་མཁན་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཡོང་ངེས་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ བྱིས་པ་མ་འབྲུར་ཞིག་གི་ལྷན་པོའི་རྩལ་ཕྱན་དང་མི་ཚས་པོ་ཞིག་གི་ལྷན་པོའི་རྩལ་ཕྱན་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་ཚན་པ་ཡིན་ནམ།

༡ ལོ་རེ་བཞེན་གོ་ལའི་མི་འཕོར་འཕེལ་འགྲོ་གི་ཡོད། འོ་ན་དེས་ལོ་རེ་བཞེན་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་གདོས་ཚད་འཕེལ་བ་མཚོན་ནམ།

༡ རྒྱུད་ཀྱི་ནང་མི་ཡོད་དོ་ཚོགས་ཀྱི་མྱེད་པའི་ནང་སྐབས་གཅིག་ལ་ཨ་ལ་ལྷ་རྟ་ཨ་ཡིན་སི་ཏན་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་སྐྱུར་པའི་རྩལ་ཕྱན་དངོས་གནས་སུ་ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ རྩལ་ཕྱན་གཉིས་ཀའི་ལོ་ཚད་མཉམ་པ་ཡིན། རྩལ་ཕྱན་སལ་ཆེ་བ་ནི་ཉི་མའི་བྱིམ་རྒྱུད་མ་གྲུབ་ཚོན་གྱི་སྐྱར་མའི་གས་འཕོར་ནང་སྐྱེད་སྐྱུར་བྱས་པ་ཤ་སྟག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

༡ མིའི་གྲངས་འཕོར་འཕེལ་བ་དེས་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་གདོས་ཚད་དེ་ཆ་སྐད་ཀོར་ཅམ་གྱི་ཆེ་ཏུ་བཏང་ཡོད། ང་ཚོའི་ལྷན་པོ་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་ནི་ང་ཚོ་མ་སྐྱེས་ཚོན་ནས་ཡོད་པའི་རྩལ་ཕྱན་དེ་ག་རང་ཡིན། དེ་དག་ཐལ་རྩལ་ཅམ་ཞིག་སྟེ། ཐལ་རྩལ་རང་ཏུ་ལོག་རྒྱུར་དེས། མིའི་ཕྱ་སྤུང་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དངོས་ཚུལ་ནམས་ནི་སྤྱི་རང་ནས་ཡོད་པའི་དངོས་ཚུལ་གྱི་བསྐྱར་སྐྱེག་གི་ནམ་པ་ཅམ་ཡིན། མའི་མངལ་ཏུ་ཆགས་བཞེན་པའི་བྱིས་པའི་ལྷན་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་ནི་སྐྱེད་མས་བསྐྱེན་པའི་ཟས་ལས་བྱུང་། རྩལ་ཕྱན་དེ་དག་ཀྱང་སྐྱར་མའི་ནང་ཏུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་འགའ་ནི་ཐག་རིང་གི་དགུ་ཚེགས་ནམས་སུ་གྲུབ་པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། (ངོ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་གདོས་ཚད་འཕེལ་བཞེན་ཡོད་པ་ནི་དེའི་ཐོག་ལོ་རེ་བཞེན་གཟུང་བྱིམ་ཐལ་རྩལ་རོབ་ཚེས་སུ་འོན་ ༤༠༠༠༠ མན་ཅམ་འབབ་པའི་དབང་གིས་ཡིན་གྱི་མིའི་སྐྱེ་ཚད་དང་གསོན་ཚད་འཕེལ་བའི་དབང་གིས་མིན་ནོ།)

༡ དེ་ག་རང་རེད། མ་ཟད་རྣམས་ལོ་རྒྱུ་མའི་རྩལ་ཕྱན་ཡང་ཡོད། དེ་ལྟར་འང་རྩལ་ཕྱན་དེ་དག་སྤར་དང་མི་འབྲུ་བའི་སྐྱེབ་སྐྱོར་ཏུ་ཡོད་པ་རེད། གལ་ཏེ་རྒྱུད་ལ། ད་ངས་གང་ཡང་འཛོན་པ་མི་འདུག་སྟུང་པའི་ཡིད་ལྷུང་ནས་སྤོད་པའི་ཉེན་མོ་ཞིག་ཚུང་བ་ཡིན་ན། རྒྱུད་ཀྱིས་ངའི་ལྷན་པོའི་རྩལ་ཕྱན་མང་པོ་ཞིག་འཛམ་བུ་སྤྱིར་ཐོག་ད་ལྟར་ལྷན་པོའི་མི་མང་པོ་ཞིག་གི་ལྷན་པོར་ལྷགས་ཏེ་ཏུས་གཏན་ཏུ་སྤོད་རྒྱུ་ཡིན་སྟུང་པའི་སྐོབས་པ་སྐྱེད་ཚོགས། ང་ཚོའི་རྩལ་ཕྱན་ནམས་ནི་འཇིག་རྒྱུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ།

དཔེ་རིས་ ༡༡་པ་ བླ་མ་གསལ་བའི་སྣང་བརྟན་གྱིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་ར་བ་དེའི་གནས་གཞི་ཏུ་ཅང་མཚར་སྲུག་ལྷན་པའི་སྐོར་
བས་སྟོན་གྱི་ཡོད། རུ་བའི་བླ་མ་རོལ་ཏུ་རྒྱབས་ཕྱན་གྱི་རྣམ་པ་དེས་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱབས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་སྟོན་པ་
རེད། བླ་མ་བརྟན་འདི་དང་དེ་མིན་གཞན་མང་པོས་ཚོན་རིག་དང་སྐྱུ་རྩལ་གཉེས་བར་གྱི་སྐོར་སེམས་འཁོལ་བའི་སྐྱེལ་
སྐྱོར་ངོམས་པར་བྱེད་གྱི་ཡོད།

ང་ཚོས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་བླ་མ་ངོས་མཐོང་མ་སྐབ་པར་བརྟན་ང་ཚོས་དེའི་དཔེ་གཞུགས་བཟོ་ཡི་ཡོད། དཔེ་
གཞུགས་ནི་ང་ཚོས་མཐོང་མ་སྐབ་པའི་དོན་ལ་ཡིད་འཚར་བྱེད་པར་གྲོགས་བྱེད་མཁན་གྱི་རྟོག་བཏགས་ཀྱི་ཚ་ཞིག་
ཡིན་ཞིང་། དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་དེས་སྣང་རྒྱང་མིན་པའི་རང་བྱུང་འདིག་རྟོན་གྱི་སྐོར་ལ་སྟོན་དབུག་བྱེད་པར་
མཐུན་ཞུག་བྱེད་པ་དེ་རེད། རྩལ་ཕྱན་གྱི་དཔེ་གཞུགས་ཆེས་སྲ་བ་(དང་མང་ཚོགས་ལ་རྒྱས་མངའ་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པ་
)ཞིག་ནི་ཉེ་མའི་བྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་གཞུགས་དང་འབྲ་བའི་དཔེ་གཞུགས་ཤིག་ཡིན། ཉེ་མའི་བྱིམ་རྒྱུད་ཇི་བཞིན་ཏུ་རྩལ་
ཕྱན་གྱི་བོངས་ཚད་སལ་ཆེ་བ་སྟོང་སངས་ཤ་སྟག་ཡིན། དེའི་དབྱུང་སྐྱེ་རྩལ་ཏུ་ཅང་རྒྱུད་ལ་སྲུག་ཚད་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཡོད་པ་དེར་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་སལ་མོ་ཆེ་འཚོགས་ཏེ་གནས་ཡོད། རྩལ་ཕྱན་གྱི་མཐའ་འཁོར་ན་དེ་ལ་སྐོར་བ་བྱེད་
པའི་རྩལ་རྣམས་ཀྱི་སྐོགས་རིམ་དག་འཁོད་ཡོད། འདི་རྣམས་སྐོག་རྩལ་ཏེ་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་སྐོག་ཁྲུང་མངའ་བའི་གཞི་
ཚའི་སྐབ་ཆ་ཡིན། (དེ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཀུ་ལུ་ལ་པར་བླ་མ་གྱི་སྐོག་རྒྱུད་སྐབ་བྱེད་ཀྱི་སྐོག་རྩལ་གཅིག་པ་དེ་ག་ཡིན།) སྐོག་
རྩལ་གྱིས་སྐོག་རྩལ་གཞན་ལ་སྐོག་ལྷགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་འབྲུང་གྲང་། དེ་དག་མོ་ཁྲུང་ཅན་གྱི་ལྟེ་རྩལ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་སྐོག་
ལྷགས་ཀྱི་ལམ་ནས་འཐེན་པ་རེད། རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཆེ་ཚད་དང་སྐོག་ཁྲུང་གཉེས་འཕེལ་བ་ན་སྐོག་རྩལ་རྣམས་རེ་ཉེར་
འཐེན་པས་སྐོགས་རིམ་རྣམས་རྒྱུད་ཏུ་འགོ་བ་རེད། རོ་མཚར་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ནི་སྐོག་རྩལ་ ༧༡ ཡོད་པའི་ཆ་ལ་
དཀར་པོའི་(ལུ་རེ་ནི་ཡམ་)རྩལ་ཕྱན་དེ་ནི་རྩལ་ཕྱན་གྱི་བླ་མ་ནས་ཡང་ཤོས་སུ་རྒྱུར་པ་ཡང་རྒྱུད་གི་རྩལ་ཕྱན་ལས་
ཚངས་ཐིག་གི་ཆ་ནས་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཆེ་བ་ཅང་མེད། དཔེ་གཞུགས་འདི་ནི་སྐོག་མར་ཏུས་རབས་ཉེ་ལྷུའི་འགོ་
སྟོན་ཏུ་བརྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། འདིས་རྩལ་ཕྱན་སྐོར་ལ་གོ་གསེད་རགས་པ་ཅམ་ལས་མེད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད། དཔེར་
ན་གཟུང་རྣམས་ཀྱིས་ཉེ་མར་སྐོར་བ་བྱེད་པ་བཞིན་ཏུ་སྐོག་རྩལ་རྣམས་ཀྱིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་ལྟེ་བར་སྐོར་བ་མི་བྱེད་པ་
རིང་མིན་ཤེས་སྐབ་པ་བྱུང་ཡོད་པ་སྟོན་རེད།

201

དེ་ལྟར་བླ་མ་ཆེས་སྲ་བའི་དཔེ་གཞུགས་སལ་མོ་ཆེ་དང་འབྲ་བར་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གཟུང་འཁོར་དཔེ་གཞུགས་འདིས་ཀྱང་
གོ་གསེད་འཕེལ་བ་དང་དཔེ་གཞུགས་གནད་ཐིག་ག་ཡོང་བར་རྟོ་སྟེགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས་ཡོད། རྩལ་ཕྱན་གྱི་དཔེ་གཞུགས་

དེ་དག་དང་བར་རྩལ་རྣམས་མཉམ་སྦྲེད་མཁུ་གི་ཉེ་རྩལ་གི་བྲག་ཤུགས་ཀྱི་སྐོར་ལེ་ཚོན་ ༡༩ བར་དངོས་བཤད་
བྱ་རྒྱ་ཡིན།)

ཚ་རྩལ།

དངོས་རྩལ་ཤིག་རྩལ་ཕྱན་རིགས་རྒྱུ་པ་ཞིག་གིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ན་ང་ཚོས་དེ་ལ་ཚ་རྩལ་ཟེར་བ་རེད། ཚ་རྩལ་
དང་རྩལ་ཕྱན་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་གཉིས་པོ་སྐབས་འབྲེལ་མཚུངས་པའི་ནང་ཡང་ཡང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།
ཁྱད་པར་ནི་ཚ་རྩལ་དེ་རྩལ་ཕྱན་གིས་གྲུབ་པ་ཡིན་གི་རྩལ་ཕྱན་ཚ་རྩལ་གིས་གྲུབ་པ་མིན། དཔེར་ན་གསེར་བཙོ་མ་སྲང་
འབྲུ་ཉེར་བཞི་མའི་ཚིགས་ཁེབས་ལྟ་བུ་ནི་གསེར་གི་རྩལ་ཕྱན་རྒྱུ་པས་གྲུབ་པ་རེད། སྲང་འབྲུ་དམའ་བའི་གསེར་གི་
ཚིགས་ཁེབས་ནི་གསེར་དང་གཤམ་ཚེ་ལྟ་བུའི་ཚ་རྩལ་གཞན་བསྐྱེད་པ་ལས་གྲུབ། རྟོག་ཚད་འངལ་ཚས་དང་རླང་
གཞོན་འངལ་ཚས་བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་དཔུལ་འབྲེལ་བའི་གཤེར་དེ་ནི་དཔུལ་རྒྱ་ཚ་རྩལ་དེ་རེད། དེའི་ནང་གི་གཤེར་ཡོངས་
རྩོགས་དཔུལ་རྒྱུའི་རྩལ་ཕྱན་ཤ་སྟག་གིས་གྲུབ། ཚ་རྩལ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་རྩལ་ཕྱན་ནི་ཚ་རྩལ་དེའི་མཚན་གཞི་རྒྱུ་
ཤོས་དེ་ཡིན། རྩལ་ཕྱན་དང་ཚ་རྩལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་གཉིས་པོ་པན་རྒྱུ་བཞེས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་བཀོལ་སྤྱོད་ཡང་ཡང་
བྱེད་ཀྱང་། ཚ་རྩལ་ཞེས་པ་དངོས་རྩལ་གི་རིགས་(རྩལ་ཕྱན་གི་རིགས་གཅིག་ཁོ་ནས་གྲུབ་པའི་རྩལ་)ལ་གོ་བ་ཡིན་ལ།
རྩལ་ཕྱན་ནི་དངོས་རྩལ་དེ་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྩལ་བྱེ་བྲག་པ་ལ་གོ་དགོས།

202

དཔེར་ན་དམ་མི་ནང་གི་དཔུལ་རྒྱུའི་ཚ་རྩལ་ལས་དཔུལ་རྒྱུའི་རྩལ་ཕྱན་ཁེར་འདོན་བྱེད་ཅེས་ང་ཚོས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་
རེད།

རྩལ་ཕྱན་ཚང་མའི་ནང་ནས་ཡང་ཤོས་ནི་ཡང་རླང་གི་རྩལ་ཕྱན་དེ་ཡིན། འཛིག་རྟེན་ལམས་ཁྱབ་ཆེ་ས་ནས་
བྱས་ན་དེའི་ནང་གི་ཚ་རྩལ་འབེལ་ཤོས་ནི་ཡང་རླང་ཡིན། དེ་ཡང་རྩལ་ཕྱན་བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་ལས་མང་བ་ཞིག་ཡང་
རླང་ཡིན་པ་རེད། ཚ་རྩལ་ཡང་ཤོས་གཉིས་པར་གྱུར་པའི་ཉི་ལེ་ཡམ་(ཉི་རྩལ་)གིས་འཛིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་
སྟག་མ་གང་ཡོད་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་ཕལ་ཆེ་བ་གྲུབ་པ་རེད། ང་ཚོའི་མཐའ་འཁོར་གི་རྩལ་ཕྱན་ལྷེ་བ་རྣམས་ནི་སྐར་མའི་
གཏིང་སྟག་དུ་འཁོད་པའི་གཞོན་ཤུགས་མཐོ་ལ་ཚ་རྟོག་ཆེ་བའི་ཁྲོའི་ནང་ཚ་རྩལ་ཡང་བ་རྣམས་འབྲེལ་པ་ལས་བྱུང་བ་
རེད། ཚ་རྩལ་ལྷེ་ཤོས་རྣམས་ནི་སྐར་མ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་རྣམས་སྟོན་ལ་ནང་དེབ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་ཁྱད་འཕགས་ནོ་མ་

པ་ཞིག་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་སྤྲོ་མའི་རྒྱུ་ཚད་ཅམ་དུ་མི་འཐེན་ཏེ་སློག་ཁུར་ཉེས་ལྡབ་ཅན་གྱི་ཉེ་རྒྱལ་གྱི་འཐེན་ལྷགས་ཆ་
ཅམ་ཞིག་སློག་རྒྱལ་དང་པོས་བསྐྱོག་པའི་སྤྱིར། འདི་ནི་དེ་ལི་ཡམ་རྒྱལ་སྐབ་བར་མ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཡང་རྒྱལ་རྒྱལ་
སྐབ་ལས་ཏོག་ཅམ་རྒྱུ་བ་ཡོད་དོ།

སློག་ཁུར་དོ་མི་མཉམ་པའི་རྒྱལ་སྐབ་ཞིག་སྤྱོད། དཔེར་ན་མཐའ་འཁོར་གྱི་མོ་ཁུར་ལས་ཉེ་རྒྱལ་གྱི་ཕོ་ཁུར་ཆེ་
བའི་རྒྱལ་སྐབ་ལ་གྲུས་རྒྱལ་ཞེས་འབོད་པ་རེད། གྲུས་རྒྱལ་ནི་སློག་ཁུར་ཅན་གྱི་རྒྱལ་སྐབ་ཡིན། དཔེར་ན་སློག་རྒྱལ་
གཅིག་ཁོ་ན་དང་ལྡན་པའི་དེ་ལི་ཡམ་རྒྱལ་སྐབ་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ལི་ཡམ་གྲུས་རྒྱལ་ཞིག་ཡིན། གྲུས་རྒྱལ་དེ་ལ་མོ་ཁུར་ལས་
ཕོ་ཁུར་མང་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ང་ཚོས་དེ་ནི་གྲུས་རྒྱལ་ཕོ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

205

སློག་ཁུར་ཉེས་ལྡབ་ཅན་གྱི་ཉེ་རྒྱལ་གྱི་མཐའ་ལུ་སློག་རྒྱལ་གཉེས་ཆགས་པའི་བཀོད་པ་དེ་ལ་དེ་ལི་ཡམ་གྱི་
བཀོད་པ་ཚང་ཡོད། དེ་ལི་ཡམ་ཉེ་རྒྱལ་གྱི་མཐའ་ལུ་སློག་རྒྱལ་གཉེས་འཁོད་པ་དེས་རྒྱལ་སྐབ་བར་མ་ཞིག་གྲུབ། རྒྱལ་
སྐབ་གྱི་ཉེ་རྒྱལ་ནང་གི་ཕོ་རྒྱལ་གསུམ་པ་ཞིག་གིས་སློག་རྒྱལ་གཉེས་ད་དུང་ཡང་ཇི་ཉེར་འཐེན་པ་ཡིན་ལ། མ་ཟད་
སློག་རྒྱལ་གསུམ་པ་ཞིག་འཁོར་ལམ་རྩུང་ཆེ་བའི་ནང་དུ་འཛིན། འདི་འབྲའི་རྒྱལ་སྐབ་ནི་རྒྱལ་སྐབ་མ་གྲངས་ ༩ ལྡན་
གྱི་ལི་ཐེ་ཡམ་རྒྱལ་སྐབ་ཡིན། དེ་ལྟར་དུ་སྤྲོ་མཐུད་ནས་ཉེ་རྒྱལ་གྱི་ཕོ་ཁུར་ཇི་མང་གཏོང་བ་དང་། སློག་རྒྱལ་དང་འཁོར་
ལམ་ཇི་མང་ཇི་མང་དུ་བཏང་སྤྱོད་རྒྱལ་སྐབ་མ་གྲངས་ ༡༠༠ བཀལ་བའི་བར་འགོ་ཚོག་ཅིང་། དེ་ནས་བསྐྱོར་སྤྱོད་འགྲུང་
འཕྲོའི་རྩ་རྒྱས་ཀྱི་བར་དུ་འང་བྱེད་ཚོག་པ་རེད།

ཉེ་རྒྱལ་གྱི་སློག་ཁུར་འཕེལ་བ་དང་། སློག་རྒྱལ་འཕར་མ་འཁོར་ལམ་གྱི་མའི་ནང་སློབ་པ་ན་ཉེ་རྒྱལ་དང་སློག་
རྒྱལ་བར་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོར་འཕེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོར་ལམ་ནང་མ་རྣམས་ཀྱི་གཞི་རྒྱ་འཁུམ་འགོ་བ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་
ཡོད། རྒྱ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་རྒྱས་སྤྱོད་བ་རྣམས་ཡང་བ་རྣམས་ལས་དེ་ཅམ་གྱིས་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡོང་གི་མེད། དཔེར་ན་རྩ་
ལོན་རྒྱལ་སྐབ་ལྟ་བུ་དེ་ལི་ཡམ་ལས་ལྡབ་ ༩༩ ཅམ་གྱིས་གཏོས་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་ནའང་། དེའི་ཚངས་ཐིག་ནི་དེ་ལི་ཡམ་
གྱི་ཚངས་ཐིག་བཞི་ཅམ་ལས་མེད། དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༠ ཡི་ནང་གསལ་བའི་རྒྱལ་སྐབ་སྐབ་ཚུན་གྱི་སྤོས་བཅས་ཀྱི་ཆེ་
ཚད་དེ་ཉ་ལམ་ཚད་ཉག་ཉག་ལ་གནས་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རྒྱལ་སྐབ་ཞིག་གི་ཆེ་ཚད་དེ་གཞི་རྒྱུ་ལྷགས་གང་གིས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་དམ།

གདོས་ཚད་ཀྱི་ཆ་ 1/12 ཉག་ཉག་དེ་ལ་འདྲིལ། འཁོར་རྒྱན་རེའུ་མིག་གིས་རྩལ་ཕྱན་གདོས་ཚད་རྣམས་རྩིས་གཞི་
ཨེ་ལྷ་ནང་སྟོན་གྱི་ཡོད།

ཅ་རྩས་པལ་མོ་ཆེ་ལ་གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད། འཁོར་རྒྱན་རེའུ་མིག་ཏུ་གསལ་བའི་ཅ་རྩས་
ཤིག་རེ་རེའི་རྩལ་ཕྱན་སྟོམས་གདོས་དེ་ནི་འཛམ་བུ་གླིང་གི་སྟེང་དུ་འབྱུང་ཚད་ལ་བརྟེན་པའི་ཅ་རྩས་ཤིག་སོ་སོའི་
གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་རྣམས་ཀྱི་དོ་སྣན་ཆ་སྟོམས་གདོས་ཚད་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་ཁར་བོན་གྱི་གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་
འཕོན་ཆེ་བའི་ནང་ཕོ་རྩལ་དུག་དང་བར་རྩལ་དུག་རེ་ཡོད་ཀྱང་། ཁར་བོན་གྱི་རྩལ་ཕྱན་ཡོད་ཚད་ལས་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་
ཙམ་ལ་བར་རྩལ་བདུན་རེ་ཡོད། གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་ལྷི་བ་དེས་ཁར་བོན་གྱི་རྩལ་ཕྱན་སྟོམས་གདོས་དེ་ཨེ་ལྷ་ ༡༡
༠༠༠ རྣམ་ཨེ་ལྷ་ ༡༡་༠༡༡ ལ་མཐོར་འདེགས་བྱེད།

206

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

- ༡ ལྷོག་རྩལ་དང་ཕོ་རྩལ་གཉིས་ལས་གང་གིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་ཀྱི་ཆ་མང་བ་གྲུབ་བམ། གང་གིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་བོངས་
ཚད་ཀྱི་ཆ་མང་བ་གྲུབ།
- ༢ གདོས་གྲངས་དང་རྩལ་ཕྱན་སྟོམས་གདོས་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་ཤིལ་གྲངས་ཀྱིས་མཚོན་པ་ཡིན།
- ༣ ལྷགས་ཀྱི་གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་གཉིས་ལ་རྩལ་གྲངས་གཅིག་པ་ཡོད་དམ། དེ་གཉིས་ལ་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་གྲངས་གཅིག་པ་
ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

- ༡ ཕོ་རྩལ་གྱིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་ཀྱི་ཆ་མང་བ་གྲུབ་ཅིང་། ལྷོག་རྩལ་གྱིས་རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཆེ་ཚད་ཀྱི་ཆ་མང་བ་གྲུབ།
- ༢ གདོས་གྲངས་དེ་ཉག་ཏུ་ཤིལ་གྲངས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཡོང་བ་དཔེར་ན་ཡང་རྒྱང་༡ དང་། ཁར་བོན་༡༢ ལྷ་བུ་རེ། རྩལ་ཕྱན་
སྟོམས་གདོས་ནི་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཅ་རྩས་ཤིག་གི་གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་སྣ་ཚོགས་པ་དག་གི་ཆ་སྟོམས་གདོས་ཚད་ཡིན་པས་
གྲངས་ཆས་མཚོན་པ་འདྲ་ཡོད།
- ༣ ལྷགས་ཀྱི་གནས་མཉམ་ཅ་རྩས་གཉིས་ལ་རྩལ་གྲངས་༢༤ རེ་གཅིག་པ་ཡོད་དེ། དེ་རེ་རེའི་ལྷོ་རྩལ་དུ་ཕོ་རྩལ་ ༢༤ ཡོད་པའི་
ཕྱིར། འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷོ་རྩལ་སོ་སོར་བར་རྩལ་གྱི་གྲངས་ཐ་དད་ཡོད་ན་དེ་གཉིས་ལ་རྩལ་ཕྱན་གདོས་གྲངས་ཐ་དད་ཡོད་
དགོས།

འདུས་ཇུས་དང་འདྲེས་ཇུས།

ཚ་ཇུས་ཐ་དད་པའི་རྒྱལ་ཕྱན་དག་པའི་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་འཆིང་སྒྲིབ་བྱེད་པ་ལས་འདུས་ཇུས་ཀྱི་འདུས་ཇུས་སྐབས་བདེའི་དཔེ་མཚོན་དུ་ཚུ་དང་། ཨ་མོ་ནི་ཡ། མི་ཐེན་སོགས་ཡོད། འདུས་ཇུས་ཤིག་རང་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚ་ཇུས་ནམས་ལས་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་ཅིང་། དེ་ཉིད་གྲུབ་ཆའི་ཚ་ཇུས་ཀྱི་རོ་བོར་ལོགས་སུ་འཕྲལ་བ་ལ་ཇུས་འགྱུར་གྱི་ཐབས་ཁོན་བསྟེན་དགོས། དཔེར་ན་སོ་ཉི་ཡམ་ལྟ་བུ་ནི་ཚུ་དང་ལྷན་དུ་ཇུས་འགྱུར་དག་པོ་བྱེད་པའི་ལྷགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ལྷ་ལོ་རིན་ལྟ་བུ་གྲངས་ལྡང་སེར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཚེ། ཚ་ཇུས་དེ་གཉིས་འདུས་པའི་འདུས་ཇུས་དེ་ནི་ལྷོད་ཀྱིས་ཞོ་ཞོག་སྟེང་གཏོར་བའི་དྲངས་གཞུགས་དཀར་པོ་(NaCl) གཞོད་མེད་ཅན་དེ་ག་ཡིན། ལྷན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ཚད་ཐོག་སོག་ཡང་རྒྱང་དང་འཚོ་རྒྱུ་གི་ཚ་ཇུས་གཉིས་པོ་རྒྱངས་གཞུགས་ཡིན་ཡང་། དེ་གཉིས་འདུས་པ་ན་ཚུའི་འདུས་ཇུས་(H₂O)གྲུབ་པ་ནི་སྐྱ་མ་དང་མི་འདྲ་བར་གཤེར་གཞུགས་ཡིན།

དངོས་ཇུས་ཐམས་ཅད་གཞན་དང་ཐག་ཉེར་བྱེད་པ་ན་དེ་དག་པའི་ཚུན་ལ་ཇུས་འགྱུར་འབྱུང་བའི་ཁྲབ་པ་མེད། ཇུས་འགྱུར་གྱི་འཆིང་བ་མ་གྲུབ་པར་མཉམ་བསྐྱེད་ཐབས་པའི་དངོས་ཇུས་ཤིག་ལ་འདྲེས་ཇུས་ཞེས་འབོད། དཔེར་ན་ཚུ་དང་བྱེ་མ་བསྐྱེད་པ་དེ་ནི་འདྲེས་ཇུས་ཤིག་ཡིན། ཡང་རྒྱང་དང་འཚོ་རྒྱུ་གཉིས་མ་བསྐྱེད་གི་བར་དུ་འདྲེས་ཇུས་གྲུབ་ལ། བསྐྱེད་པ་ན་ཚུའི་འདུས་ཇུས་གྲུབ། ང་ཚོ་ཚང་མ་ཉེན་སའི་འདྲེས་ཇུས་ཡོངས་ཁྲབ་ཅན་ཞིག་ནི་ནེ་འོ་རེན་དང་། འཚོ་རྒྱུ་། ཨར་གོན་ཉུང་བྱ་ཞིག་ འཚོ་རྒྱུ་ཉིས་ལྷན་གྱི་ཁར་བོན་ཉུང་ཤས་ཤིག་དང་དེ་མིན་གྱི་རྒྱངས་གཞུགས་གཞན་ཁག་ཅིག་བསྐྱེད་པ་ལས་གྲུབ། དེ་ནི་ང་ཚོས་རྒྱུ་པའི་མཁའ་རྒྱུ་དེ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ལྷན་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚུ་དེ་ཚ་ཇུས་ཤིག་གམ། འདུས་ཇུས་མམ། འདྲེས་ཇུས་གང་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

ཚུ་ནི་ཚ་ཇུས་ཤིག་མིན་ཏེ། གལ་ཏེ་ཡིན་ན་འཁོར་ལྷན་རེ་ལུ་མིག་ཏུ་གསལ་དགོས་པ་ལས་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར། ལྷན་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚུ་དྲངས་མ་ནི་ཚ་ཇུས་སོ་ཉི་ཡམ་དང་ལྷ་ལོ་རིན་འདུས་པའི་འདུས་ཇུས་ཤིག་ཡིན། དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༡ གིས་མཚོན། སོ་ཉི་ཡམ་རྒྱལ་ཕྱན་(ལྡང་)དང་ལྷ་ལོ་རིན་རྒྱལ་ཕྱན་(སེར་)ནམས་ཕྱོགས་ཆ་གསུམ་ལྷན་གྱི་བསྐྱེད་སྐྱོན་ཐབས་པའི་བཀོད་པ་ཞིག་ཏུ་འཁོད་ཡོད་པ་དེར་དོ་སྣང་ཞིག་བྱོས་དང་། དེ་ནི་བདར་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན། སོ་ཉི་ཡམ་རྒྱལ་ཕྱན་རེ་རེ་ལྷ་ལོ་རིན་རྒྱལ་ཕྱན་

དུག་དུག་གིས་བསྐྱོར་ཡོད་ལ། ལྷ་ལོ་རིན་རྒྱལ་ཕན་རེ་རེ་སོ་ཉི་ཡམ་རྒྱལ་ཕན་དུག་དུག་གིས་བསྐྱོར་ཡོད། འོན་ཀྱང་འདུས་རྒྱལ་
ཀྱི་རྣམ་པར་གནས་པའི་སོ་ཉི་ཡམ་དང་ལྷ་ལོ་རིན་ཀྱི་རྒྱ་ཚོགས་ལོགས་པ་དེ་འདྲ་མེད་པ་ནི་དོ་སྣང་འོས་པ་ཞིག་ཡིན།

207

འདུས་རྒྱལ་

རྒྱལ་ཕན་གཉིས་སམ་དེ་ལས་མང་བས་སློབ་རྒྱལ་མཉམ་སྦྱོད་བྱེད་པའི་སློབ་ནས་འཆིང་སྦྱོར་གྲུབ་པ་ལ་འདུས་
རྒྱལ་ཟེས། (དེ་འདྲའི་རྒྱལ་ཕན་རྣམས་མཉམ་སྦྱོད་འཆིང་བས་བསྐྱམས་ཡོད་ཅེས་ང་ཚོས་བརྗོད་པ་རེད།) འདུས་རྒྱལ་
དེ་འཚོ་རླང་གི་རྒྱལ་ཕན་གཉིས་O₂མཉམ་སྦྱེབ་བྱེད་པ། ཡང་ན་ནོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་གི་རྒྱལ་ཕན་གཉིས་N₂མཉམ་སྦྱེབ་བྱེད་པ་
ལྟ་བུའི་སྐབས་བདེ་ཡིན་ཚོགས་ལ། དེ་དག་ནི་ང་ཚོས་བརྗོད་བྱེད་པའི་མཉམ་སྦྱོར་གི་གྲུབ་ཆའི་རྩ་རྒྱུ་རྣམས་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།
ཡང་རླང་གི་རྒྱལ་ཕན་གཉིས་འཚོ་རླང་གི་རྒྱལ་ཕན་རྒྱུ་པ་གཅིག་དང་སྦྱོར་ཏེ་རྒྱལ་ཕན་(H₂O)གྲུབ་སྐྱེས།
འདུས་རྒྱལ་ཞིག་གི་རྒྱལ་ཕན་གཅིག་ལ་འགྲུབ་བ་ཐེབས་པ་ཡིན་ནའང་ལྷན་པར་ཆེན་པོ་བཟོ་སྲིད། དཔེར་ན་རྒྱལ་
ཀྱི་འཚོ་རླང་རྒྱལ་ཕན་དེ་སྦྱོར་རྒྱལ་ཕན་གྱིས་བརྗོད་པ་ཡིན་ན་དེ་ལས་ཅི་ང་བའི་དུག་རླངས་ཡང་རླང་སྦྱོར་H₂Sལྱུང་
བ་ལྟ་བུ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

འཚོ་རླང་རྒྱལ་ཕན་རྒྱུ་པ་ཞིག་གི་ནང་ལྷེ་རྒྱལ་གཚོད་ཡོད་དམ། འཚོ་རླང་འདུས་རྒྱལ་རྒྱུ་པ་ཞིག་གི་ནང་ལྷེ་རྒྱལ་གཚོད་
ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

འཚོ་རླང་རྒྱལ་ཕན་ཞིག་གི་ནང་ལྷེ་རྒྱལ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། འཚོ་རླང་རྒྱལ་ཕན་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་འཚོ་རླང་འདུས་རྒྱལ་
O₂ ཞིག་གི་ནང་ལྷེ་རྒྱལ་གཉིས་ཡོད།

འདུས་རྒྱལ་རྣམས་སོ་སོར་སྤལ་བ་ལ་རྒྱས་པ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། རྩོམ་ལེན་ཆ་གཅིག་མཉམ་དུ་འབྱར་ཏེ་གནས་
པའི་ངང་རྒྱལ་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པ་ལས་རྒྱལ་འདི་རྟོགས་སྐྱེས། རྩོམ་ལེན་གཉིས་སོ་སོར་སྤལ་བ་ལ་ཤ་
གནད་ཀྱི་རྒྱས་པ་དགོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་སོ་སོར་གཏོར་བ་ལའང་རྒྱས་པ་དགོས་པ་ཡིན། འོད་ཀྱི་སྦྱོར་

ཡོད། དེ་ནི་ཚད་དུ་གཞུག་པའི་དགུ་ཚིགས་ནང་རོལ་གྱི་སའི་འཐེན་ཤུགས་དེ་ནི་མཐོང་རུང་བཅའ་ཇས་ཀྱིས་སྐྱུན་རུས་
པ་ལས་ཀྱང་ཉ་ཅང་གིས་ལྷག་པ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

སྐར་དཔུང་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་མངོན་བཅའ་ཇས་ཞེས་པ་ཞིག་གི་སྐོར་གྲེང་གི་ཡོད། དེ་ནི་ང་ཚོས་
མཐོང་སྐབ་པའི་སྐར་མ་དང་དགུ་ཚིགས་རྣམས་ལ་འཐེན་ཤར་རྒྱལ་པའི་ང་ཚོས་མཐོང་མི་སྐབ་པའི་བཅའ་ཇས་ཞིག་ཡིན།
དུས་རབས་ ༡༠ ཡི་ལོ་ཐ་མ་རྣམས་ཀྱི་ནང་སྐར་དཔུང་ཚན་རིག་པ་ཚོས་འཇིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་ནང་བཅའ་ཇས་བརྒྱ་ཆ་
༡༩ མིན་ཅམ་ཞིག་མཐོང་དུ་མེད་པའི་མི་མངོན་བཅའ་ཇས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་ར་སྟོན་བྱས། མི་མངོན་བཅའ་ཇས་གང་ཞིག་
ཡིན་རུང་དེ་ཐམས་ཅད་དམ་པལ་མོ་ཆེ་ "སྤྱིར་གཞན་གྱི་"བཅའ་ཇས་ཞིག་ཡིན་ཤས་ཆེ་ཞིང་། འཁོར་རྒྱུན་རེའུ་མིག་གི་
གྲུབ་ཆར་གྱུར་པའི་ཚ་ཇས་རྣམས་ལས་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་ཅིང་། ད་ཆར་ཡོད་པའི་ཚ་ཇས་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་ཅི་སྟེ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་
པའི་དབང་དུ་བཏང་ཡང་དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཐ་དད་པ་ཞིག་ཡིན་ཤས་ཆེ། དེ་ནས་འཇིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་ལྷག་འཕྲོ་རྣམས་
ལས་ཕོན་ཆེ་ཞིག་མི་མངོན་རུས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་རྒྱ་སྐྱེད་འགོ་བཞེན་པའི་འཇིག་རྟེན་ལམས་འདི་ཕྱིར་ཕྱོགས་སུ་
འབྱུང་པར་བྱེད། འཇིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་ཅམ་ཞིག་མི་མངོན་བཅའ་ཇས་དང་མི་མངོན་རུས་པ་
གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན། རུས་པ་འདི་རིགས་ནི་དུས་རབས་ ༡༩ པའི་ནང་ཁོ་ནར་མངོན་དུ་གྱུར་ཡོད། དཔེ་དཔེ་འདི་
འབྲི་བའི་སྐབས་སུ་དེ་གཉིས་ལས་གང་ཡང་ངོས་འཇིན་སྐབ་མེད། མི་མངོན་བཅའ་ཇས་དང་མི་མངོན་རུས་པའི་སྐོར་
ཚོད་བཤད་བྱེད་པ་མང་ཡང་དེ་རྣམས་གང་ཡིན་སུས་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་མེད།

རི་ཆར་ཁྱི་རྒྱ་ཡིན་མེན་གྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་མགོ་སྐྱུགས་ཏེ་ངས་གང་ཡང་མི་ཤེས་ཞེས་བཞེད་ཀྱི་རེད། ཁོང་
དང་ཁོང་འདྲ་བའི་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་པ་ཚེ་གཙོས་གང་ཡང་མི་ཤེས་ཞེས་བཞེད་སྐབས་ཁོང་ཚོས་གང་ཤེས་པ་དེ་
གང་ཤེས་རུས་པ་དང་བསྐྱར་ན་གང་ཡང་མིན་ཞེས་བཞེད་པའི་དོན་ཡིན། གསང་གནད་ཀྱིས་གཏམས་པའི་འཇིག་རྟེན་
ལམས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེ་ཤེས་སྐབ་པའི་རུས་པ་ང་ཚོར་མེད་པར་ར་སྟོན་པའི་ཤེས་ཚད་ཅམ་ཞིག་ཚན་རིག་པ་རྣམས་
ལ་མངའ་ཡོད། ཕྱི་མིག་བལྟ་བའི་ཚུལ་དུ་བྱས་ནས་བཤད་ན། དུས་རབས་གཅིག་སྟོན་གྱི་མེས་པོ་རྣམས་ལས་ད་ལྟའི་
ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉ་ཅང་མང་བ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ལ། དེའི་སྐབས་ཀྱིས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་རང་ཚོའི་མེས་པོ་
རྣམས་ལས་ཉ་ཅང་གིས་མང་བ་ཤེས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟོ་ང་ཚོའི་ལྷ་ཕྱོགས་ནས་མདུན་ཕྱོགས་སུ་བལྟས་ན་ད་དུང་ཡང་
ཤེས་དགོས་པ་ཉ་ཅང་གིས་མང་། རྒྱ་ཡིན་མེན་གྱི་གཞུག་ལག་རབ་འབྱམས་པའི་སྟོབ་སྟོན་པ་དངོས་ལམས་རིག་པ་བ་
འཇོན། ཞེ། མི་ལར་གྱིས་དེ་ལྟར་ཞེས་པའི་དྲི་བ་ལས་བཞུགས་ཏེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་དྲི་བ་དང་། དེ་ནས་གོ་དོན་ལ་
གཞུང་རྒྱ་དེ་དངོས་ལམས་རིག་པའི་རིམ་པ་གོང་མ་དེ་ཡིན་པར་ཡིད་འཆར་བྱས་ཡོད། ང་ཚོས་ད་ལྟོ་ཕྱི་ངོས་ལ་འབྱུང་
ཅམ་ལས་བྱེད་སྐབ་མེད།

བད་ཚད་སྤྱི་བཟུངས།

རྩལ་ཕྱན། ཚ་རྒྱུ་ཤིག་གི་རྒྱུ་ཚོས་ཡོངས་རྒྱུ་ཚོས་ཚང་བའི་རྩལ་ཚུང་ཤོས་དེ་ཡིན།

རྒྱུ་ལྡན་ལྡན་ལྡན། རྒྱུ་ལྡན་གཞུགས་སམ་གཤེར་གཞུགས་ཤིག་གི་ནང་ལྡན་བཞིན་འཕྱོ་བའི་རྩལ་ཕྱོ་རྒྱུ་ལྡན་ལྡན་གཞུགས་དེའམ་གཤེར་གཞུགས་དེའི་རྩལ་ཕྱན་ནམ་འདུས་རྩལ་ཕྱུར་མོར་བཤོད་བཞིན་པ་དག་གིས་རྟོག་པ་ལས་ཕྱུང་བའི་རྩལ་ཕྱོ་མོའི་ཀྱ་ཀྱའི་གཡོ་སྒྲུངས་ཤིག་ལ་ཟེར།

སློབ་རྩལ། རྩལ་ཕྱན་གྱི་ནང་དུ་ཕྱུར་པོར་འཁོར་བཞིན་པའི་མོ་ཁྱུར་ཅན་གྱི་རྩལ།

རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཉེ་རྩལ། སོ་རྩལ་དང་བར་རྩལ་ཏེ་གཞི་ཚའི་ཕྱ་རྩལ་གཉེས་ཀྱིས་ཐུབ་པའི་རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཉེ་ཉིང་དེ་ལ་ཟེར།

སོ་རྩལ། རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཉེ་རྩལ་ནང་ཚགས་པའི་སོ་ཁྱུར་ཅན་གྱི་རྩལ།

ཚ་རྒྱུ་ རྩལ་ཕྱན་རིགས་གཅིག་རྒྱུང་པ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དྲུངས་མ་ཞིག་ལ་ཟེར།

རྩལ་གྲངས། ཚ་རྒྱུ་ཤིག་གི་ངོ་སོ་མཚོན་ཐུབ་པའི་གྲངས་ཏེ། རྩལ་ཕྱན་གྱི་ཉེ་རྩལ་ནང་གི་སོ་རྩལ་གྱི་གྲངས་ལ་ཟེར། རྩལ་ཕྱན་བར་མ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་དེའི་རྩལ་གྲངས་ནི་རྩལ་ཕྱན་ནང་གི་སློབ་རྩལ་གྱི་གྲངས་ཀྱང་ཡིན།

ཚ་རྒྱུ་གྱི་འཁོར་རྒྱུ་རེའུ་མིག་ ཚ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཕྱན་མ་གྲངས་ཀྱི་སློ་ནས་འཕྲེད་དུ་སློབ་པ་དང་། སློབ་རྩལ་གྱི་བཤོད་པ་དང་། རྒྱུ་ཚོས་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་གྱི་སློ་ནས་གཞུང་དུ་སློབ་པའི་ཐོ་གཞུང་གི་རེའུ་མིག་ལ་ཟེར། (དཔེ་རིས་ ༡༡་༧ ལ་གཟིགས།)

ཀྱིས་རྩལ། སློབ་ཁྱུར་ལྡན་པའི་རྩལ་ཕྱན་ཞིག་སྟེ། སློབ་རྩལ་ཚད་པའམ་འཕར་མ་གང་རུང་དང་བཅས་པའི་རྩལ་ཕྱན་ཞིག་ཡིན།

གནས་མཉམ་ཚ་རྒྱུ་ བར་རྩལ་གྱི་གྲངས་མི་མཉམ་པའི་ཚ་རྒྱུ་གཅིག་པའི་རྩལ་ཕྱན་ཞིག་ལ་ཟེར།

རྩལ་ཕྱན་གདོས་ཚད་ཚིས་གཞི།(ཞེ་ལྷ།) རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་འཇལ་བའི་ཚིས་གཞི་ཚད་ལྡན་ཏེ། དེ་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཁར་བོན་རྩལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་ ༡/༡༡ དང་མཉམ། ཞེ་ལྷ་གཅིག་ལ་གདོས་ཚད་གི་ལོ་སྟོར་མ་ 1.661 x 10⁻²⁷ ཡིན།

འདུས་རྒྱུ་ ཚ་རྒྱས་ཐ་དང་པའི་རྩལ་སྤྲོད་ནང་ཡན་ཚུན་རྒྱས་སྦྱོར་གྱི་འཆིང་བས་བསྐྱམས་ཏེ་གནས་པའི་དངོས་རྒྱས་
ཞིག་ལ་ཟེར།

འདྲེས་རྒྱུ་ དངོས་རྒྱས་གང་ཞིག་རང་གི་སྤྱུ་ཆ་ནམས་རྒྱས་སྦྱོར་གྱི་འཆིང་བས་མ་བསྐྱམས་ཀྱང་ཡན་ཚུན་འདྲེས་ཏེ་
གནས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།

འདུས་རྩལ། ལྷོག་རྩལ་མཉམ་སྦྱོད་བྱས་ཏེ་ཡན་ཚུན་དབར་འཆིང་བ་སྤྱོད་པའི་རྩལ་སྤྲོད་གཉིས་སམ་དེ་ལས་མང་བའི་
གོང་བུ་ཞིག་ལ་ཟེར། རྩལ་སྤྲོད་ནམས་ཡན་ཚུན་སྦྱོར་ཏེ་འདུས་རྩལ་གྱུ་བ།

སྣོག་སྒྲིའི་བཅ་རྒྱས། མོ་ལྷུར་ཅན་གྱི་ཉེ་རྩལ་དང་། མོ་ལྷུར་ཅན་གྱི་སྣོག་རྩལ་ལས་སྤྱོད་པའི་རྩལ་སྤྲོད་གྱིས་བཅམས་
པའི་རྒྱས་ཞིག་ལྟེ་བཅ་རྒྱས་ཀྱི་ “ཁ་འགྲིག” གི་ནམ་པ་ཞིག་ཡིན།

མི་མངོན་བཅ་རྒྱས། མཐོང་མེད་ལ་དོས་འདྲིན་ཡང་བྱས་མེད་པའི་བཅ་རྒྱས་གང་ཞིག་དགུ་ཚོགས་ཀྱི་སྐར་མ་ནམས་ལ་
འཐེན་བྱགས་ཀྱི་བྱེད་པ་འདུག་པར་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན། མི་མངོན་བཅ་རྒྱས་དང་མི་མངོན་རྣམས་པས་པལ་
ཆེར་འདྲིག་ཉེན་ལམས་ཀྱི་རྒྱས་ཆའི་བརྒྱུ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཞིག་སྤྱོད་པ་ཡིན།

212

༡༩ མཁའ་གསལ་གཞུགས།

འཇམ་གྲིང་དམག་ཚེན་གཉིས་པའི་མཐའ་མཚུགས་ལྟེ་ ༡༧༥༥ ལྷོ་རྒྱ་ ༩ པའི་ནང་དགོང་མོ་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལ་
འཇར་མན་གྱི་ལྷོང་ལྷོང་ཏེ་སི་ཏུ་ཐོག་མེ་སྤངས་རྣམས་མདེལ་འཕངས་ཏེ་ལྷོང་ལྷོང་ཐལ་བར་བཞུགས་པ་དང་དེར་
གནས་སྡོད་མི་བྲི་ཚོ་མང་པོ་དམར་གསོད་བཏང་། འབར་རྣམས་ཀྱི་ལོག་ཏུ་མ་གྱི་བར་གསོན་མཁན་གཅིག་ནི་འཇར་མ་
ནིའི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་ཨར་མེན་སྲིལ་ཏེམ་མིའུ་ལར་རེད།

དམག་འཁྲུག་མ་བྱུང་བའི་སྡོན་ཏུ་མིའུ་ལར་གྱིས་སློག་ར་ཕྱིར་སློབ་སྦྱོར་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་གསར་བཅོམ་བྱས་ཡོད་པ་
དང་། བཏག་དབྱུང་བརྒྱུད་ནས་རྩལ་སྤུང་དང་པོ་མཐོང་མཁན་དེ་ཁོང་ཡིན། དམག་མཚུགས་པའི་རྗེས་སུ་ ༡༧༥༡
ལོར་ཁོང་གིས་སློག་ར་གྱིས་རྩལ་སྤུང་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་གསར་བཅོམ་གྱིང་། དེས་དྲངས་གཞུགས་ཚོགས་བྱས་ཏུ་གནས་པའི་
རྩལ་སྤུང་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཏ་ཅང་གསལ་བ་དང་རྣོ་བ་བྱིན། འདིའི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་ནི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་
འཇོན་ཏིའུ་སླེ་སིས་ཐོད་ཏུ་བཟུང་བའི་འབྲ་པར་མཚར་པོ་དེ་ཡིན། འབྲ་པར་དེ་ནི་ ༡༧༥༤ ལོར་མིའུ་ལར་གྱིས་རང་
ཉིད་པན་སིལ་མེ་ནི་ཡ་མངའ་སྡེའི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་སློབ་དགེར་ཞུགས་པའི་རྗེས་སུ་སྤངས་པའི་སྤུང་
བརྒྱན་ཞིག་ཡིན།

མིའུ་ལར་གྱིས་གསེར་དཀར་གྱི་ཁབ་ཏ་ཅང་སྤུ་མོ་ཅེ་མོ་རྒྱུ་ཕྱིད་ཤིན་ཏུ་སྤུ་བ་ཞིག་བཀོལ་སྡོད་བྱས། ཁབ་དེ་
ཉི་ལི་ཡམ་སྤུ་བ་མོ་ཡོད་པའི་སྤུ་གུ་ཞིག་ཏུ་བརྒྱུག་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལ་མཐའ་འཁོར་གྱི་སློག་ཚད་ལས་ཏ་ཅང་གིས་ཆེ་
བའི་པོ་སློག་བྱིན། སློག་ཚད་འདིས་བསྐྱུན་པའི་སློག་ར་དེ་ཏ་ཅང་ཆེ་བྲགས་པས་ཁབ་ཅེའི་རྩལ་སྤུང་སྡོད་ཏུ་སྡོད་
འཇགས་ཏེ་གནས་པའི་ཉི་ལི་ཡམ་རྩལ་སྤུང་རྣམས་ལས་སློག་རྩལ་མང་པོ་བལྟས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉི་ལི་ཡམ་དེ་རྣམས་
གྱིས་རྩལ་དུ་གྱུར། པོ་ལྷར་ཅན་གྱི་ཉི་ལི་ཡམ་གྱིས་རྩལ་རྣམས་གསེར་དཀར་གྱི་ཁབ་ཅེ་ནས་ཐོན་ཏེ་མཚམས་གང་ནས་
བལྟས་ཀྱང་རྒྱུད་དེ་རྣམས་ཕྱི་ངོས་ལ་སྡོད་ཏེ་བྱང་འབྱུང་གི་ཁ་ཕྱོགས་སུ་སྡོད། གསེར་དཀར་དེ་དྲངས་གཞུགས་ཀྱི་
རིགས་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་ཞིང་། དེའི་རྩལ་སྤུང་རྣམས་བཟུང་ཆས་ཚོང་ཁང་དུ་ཚ་ལུ་མ་བཞིགས་པ་སྟེ་འཁོད་ཡོད།

འདྲ་པར་དེ་རྒྱལ་ཕྱན་རང་གི་པར་ཞིག་མིན་ཡང་། དེས་རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་གནས་གཞི་སོ་སོ་ནས་སྟོན་པ་དང་། ང་ཚོའི་
འཛིག་རྟེན་གྱུ་བ་པར་བྱེད་པའི་མཁའ་གསལ་གཞུགས་གཅིག་གི་བཀོད་པ་སྤོང་སྟོན་པ་ཡིན།

213

དྲུང་གཞུགས་ཀྱི་བཀོད་པ།

ལྷགས་དང་། ལྷོ་གཏེར་རྒྱལ་ཏེ་འཛམ་གྱི་གི་དངོས་རྒྱལ་དེ་ལྷན་དྲུང་གཞུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན། ལྷོ་
དང་ཤེལ་རྩོལ་གྱི་དྲུང་གཞུགས་ལྷན་དུས་རབས་མང་པོའི་རིང་ནས་མི་ལ་རྒྱལ་མངའ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་རྒྱལ་
ཕྱན་གྱི་གམ་ཐོང་དུས་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བཅོམ་དེ་དྲུང་རབས་ ༡༠ རང་མ་གཏོགས་བྱུང་མེད། དྲུང་
གཞུགས་ཀྱི་རིགས་རེ་རེ་ནས་སྟོན་ཆ་གསུམ་ལྡན་གྱི་བཀོད་སྐྱོད་ལོ་རིམ་ཅན་ཡིན་པར་སྟོན་གཏོང་བའི་སྲིད་ཏུ་
༡༩༡༡ ལོར་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་པ་ལྷན་ཀྱིས་X-འཕྲོ་འོད་བཀོད་སྟོན་བྱས་ཡོད། དེ་འདྲའི་བཀོད་པ་ལ་རྒྱལ་ཕྱན་
གྱི་དྲུང་གཞུགས་ཀྱི་ཆོག་གམ་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན། དྲུང་གཞུགས་ནང་གི་རྒྱལ་ཕྱན་ལྷན་ཅང་གི་ཐག་
ཉེར་འཁོད་ཡོད་པའི་ཚད་འཇལ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནི་X-འཕྲོ་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱན་ཐག་ཅན་ཡིན།

X-འཕྲོ་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱན་དྲུང་གཞུགས་ཀྱི་སྟོན་སྲུབ་རྒྱུ་ལ་འདྲེན་པ་དེ་ཉིད་ལ་སྐོར་འཕྲོ་བྱུང་བའམ་སོ་
སོར་གྱུ་ཏེ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་འགྲོས་དེ་འདྲ་བསྐྱུན་པ་འཇར་མ་ནིའི་དངོས་ལམས་པ་མེག་སི་སྟོན་ལ་གསར་རྟེན་
བྱུང་། (དཔེ་རིས་ ༡༡-༡) པར་གྱི་སྐྱོན་ཤོག་སྟེང་དུ་X-འཕྲོ་འོད་ཀྱི་སྐོར་འཕྲོ་འོད་འགྲོས་གསལ་བ་དེ་ལས་དྲུང་གཞུགས་
ལྷན་ནི་ཆོག་གམ་གྱི་སྐྱོན་ཤོག་ལོ་རིམ་སྟེང་དུ་ཆགས་པའི་རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་ཁ་བཀོད་ཀྱི་ལྷན་པར་གསལ་ཞིང་། དེ་ནི་སྟོན་ཆ་
གསུམ་ལྡན་གྱི་མིག་མང་ཞིག་གམ་བྱིས་པའི་ཚེད་སྟོང་ལིང་ཚོ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། ལྷགས་དང་བཅས་དང་གསེར་ལྷ་བྱུང་
ལྷགས་རིགས་ལྷན་ལ་སྟོན་བཅས་ཀྱི་དྲུང་གཞུགས་བཀོད་པ་སྟོན་བཅས་བཅའ་པོ་ཡོད། ཁོ་དང་ཁོ་རྣམས་ལྷན་ལྷན་གྱི་སྟོན་
འཛིང་ཆེ་བ་ཡོད། ལྷགས་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་དྲུང་གཞུགས་མང་པོ་བཅའ་བེད་གི་རྒྱལ་དུ་འཁོད་ཡོད་པ་དེ་དག་རེ་རེ་
ནས་ཏེ་ལམ་སྟོན་མེད་དུ་གནས་པ་སྟེ། འཆར་ཅན་གྱི་ཆོག་གམ་ཅན་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ལ་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་དྲུང་གཞུགས་
ལ་ཅུང་གསེག་སྟེ་འཁོད་ཡོད། ལྷགས་རིགས་ཀྱི་དྲུང་གཞུགས་འདི་རིགས་དེ་ལ་སྐྱུར་ཆོག་རྒྱུ་པའམ་སྐྱུར་རྒྱུ་ལྷན་
བྱིས་པ་ན་དེའི་ངོས་སུ་མངོན་ཐུབ། གནས་གཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་འཕྲད་པའི་ལྷགས་དཀར་གཡའ་ཐེབས་པ་ལྷ་བྱུང་།
ལག་གི་རྒྱལ་རྒྱལ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སྐྱུར་ཆོག་རྒྱུ་པའི་སྐོར་ལག་འཇུ་རྒྱུ་གན་ལས་གྲུབ་པ་ལྷ་བྱུང་། ངོས་སུ་ང་ཚོས་
དྲུང་གཞུགས་ཀྱི་བཀོད་པ་མཐོང་ཐུབ་པ་ཡིན།

ཤིང་ལས་ལྷགས་ལྷི་བ་ཡོད་དམ། ཇི་བའདི་གསལ་ཁ་མེད་པའི་དེ་བཞིག་སྟེ་དེ་ནི་དེ་གཉིས་ཀྱི་འབོར་ཚད་
ལ་རག་ལུས་པ་རེད། སྟོང་དུམ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྷགས་གཟེར་ལས་ལྷི་བ་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། དེ་བས་ཀྱང་དེ་བའདི་
ཚུལ་ཡག་ག་ཞིག་ནི་ཤིང་ལས་ལྷགས་ཀྱི་སྐྱུག་ཚད་ཆེ་བ་རེད་དམ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེར་ནི་ཤིང་ལས་ལྷགས་སྐྱུག་
ཚད་ཆེ་བ་རེད་ཅེས་ལན་གདབ་ཏུ་བྱུང་། རུལ་ཕྱན་གྱི་གདོས་ཚད་དང་དེ་དག་བར་གྱི་སྟོང་ཆས་དངོས་རྣམས་གང་དང་
གང་ཡིན་ནའང་དེའི་སྐྱུག་ཚད་ངེས་པར་བྱེད་པ་རེད། ང་ཚོས་སྐྱུག་ཚད་ཅེས་པ་བོངས་ཚད་མཉམ་པའི་དངོས་རྣམས་ཀྱི་
ལྡིང་ཆའམ་ཡང་ཆ་ལྟ་བུར་བསམ་གྱིན་ཡོད། དེ་ནི་བཅའ་གཞུགས་ཀྱི་ཚགས་དམ་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞིའམ་སྟོང་ཆ་ཞིག་གི་
ནང་དུ་གདོས་ཚད་གཚོད་ཚུད་མིན་གྱི་ཚད་གཞི་སྟེ། བོངས་ཚད་ཀྱི་བཙེ་གཞི་རེ་རེར་ཡོད་པའི་གདོས་ཚད་ཀྱི་འབོར་
ཏེ།

སྐྱུག་ཚད་ = གདོས་ཚད་/བོངས་ཚད་

སྐྱུག་ཚད་ནི་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པས་དོན་ལ་དངོས་རྣམས་གཚོད་ཡོད་མེད་ལ་རག་མི་ལུས།
རེའུ་མིག་ ༡༡་། བཅའ་ཅད་དངོས་ལ་འགའི་སྐྱུག་ཚད་ནམས་བསྟན་ཡོད།

དྲུངས་གཞུགས་ཀྱི་ཕྱེ་མ།

དྲུངས་གཞུགས་ནང་གི་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསྐྱར་སྒྲོམ་བྱེད་པའི་རུལ་ཕྱན་གྱི་ནང་མའི་བཀོད་པ་དེས་དེ་ལ་
མངོས་ཚོས་ཤིག་སྐྱུན་པས་དེ་ཉིད་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པའི་རྒྱུ་ཚའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཏུ་ཡུན་རིང་བཙེས་ཡོད། མྲོག་དཔུང་
ཚན་རིག་དང་མིག་ཤེལ་བཟོ་ལས་ལ་ཉ་ཅང་གལ་གནད་ཆེ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ལག་ཅིག་དྲུངས་གཞུགས་ལ་ཚང་ཡོད་པ་
དང་། དེ་རྣམས་དང་རབས་ཀྱི་འཕུལ་རྩལ་ཉ་ལམ་ཡོད་དོ་ཅོག་གི་ནང་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འདས་པའི་དུས་
རྒྱུ་སྐབས་སུ་དྲུངས་གཞུགས་ལ་ནད་གསོ་བའི་རུས་སྟོབས་ཡོད་པར་བབྱུང་སྟེ་དེ་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ཡོད། ཡིད་ཆེས་འདི་
ད་ལྟའང་གསང་ཚོས་པ་དང་ལོ་རབས་གསར་མའི་གསོ་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་ལྷག་པར་དུ་རྒྱུན་འབྲུམས་སུ་གནས་
ཡོད། དྲུངས་གཞུགས་ཀྱིས་“རུས་པ་བཟང་པོ་”བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་ཅིང་། “རུས་པ་ངན་པ་”བསྐྱོག་པར་བྱེད་ཅེས་སྒྲུབ་
དག་གིས་གསོ་བྱེད་“སྒྲོམ་སྦྱོད་”དང་མཉམ་འདར་བྱེད་པའི་“འདར་འགྲུལ་”བབྱུང་བ་དེས་ལུས་པོ་སྐྱི་ལ་མན་པའི་དོ་
མཉམ་གྱི་གནས་བབས་ཤིག་བབྱུང་བར་གྲོགས་བྱེད་ཅེས་ཟེར། སྐྱིག་སྤངས་ཚུལ་མཐུན་བྱུང་སྐབས་དྲུངས་གཞུགས་
ཀྱིས་སྐྱོག་ཐབས་དང་། ལག་སྐྱོགས་ཁ་པར། སྐྱོག་ལྷན་འཆར་ཤེལ། སྤ་རྒྱལ་སྐྱོག་ཐབས། གཞན་ཡང་མི་གཞན་གྱིས་སྤྱིར་

སློབ་པའི་སློབ་ཁབ་ལེན་གྱི་ཤུགས་རིགས་ངན་པ་རྣམས་ལས་སྤྱད་སློབ་བྱེད་དོ་ཞེས་ཁ་ཅིག་གིས་སྤྱད་དུས་གཞུགས་
ཀྱིས་ནད་གསོ་བ་དང་སྤྱད་སློབ་སྦྱོར་པ་དེ་“སྤོན་དཔུང་གི་ལམ་ནས་བསྐྱབས་ཟེན་”པ་དང་། དེ་འདྲའི་ཁས་ལེན་
རྣམས་ཀྱང་“ནོ་སྤོལ་གཞེངས་རྟམས་ཐོབ་པའི་དངོས་ལམས་རྩ་དོན་ལ་གཞི་རྒྱན་བཅོལ་ཡོད་”ཅེས་ཟེར།

དུས་གཞུགས་ཀྱིས་ལུས་པ་སྦྱོར་པ་བདེན་ཡང་། དེ་ནི་དངོས་པོ་གཞན་ཀྱང་གིས་སྦྱོར་པ་དང་མཚུངས། ང་
ཚོས་ལེ་ཚན་ ༡༤ ནང་སྤྱད་ཅེས་པ་བཞིན་དངོས་པོ་ཀྱང་གིས་ལུས་པ་འབྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། ལུས་པ་ལེན་པར་ཡང་
བྱེད། དུས་གཞུགས་སམ་དངོས་རྣམས་གཞན་གང་འདྲ་ཞིག་གིས་རང་ཉིད་ལ་ཚུར་ཐོབ་པའི་ལུས་པ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་
བཀྱས་པ་ཡིན་ན་དེའི་རྗེས་ཚད་ཆག་དགོས། བདར་གཞུགས་ཀྱི་རྩལ་ཤུན་རྣམས་ཀྱིས་འདར་འགྲུལ་བྱེད་པ་དང་། རང་
དང་འཚམས་པའི་ཕྱིའི་འདར་འགྲུལ་གྱི་སློབ་སྦྱོར་རིགས་དང་ལྟན་ཏུ་མཉམ་འདར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱང་གི་
འདུས་རྩལ་རྣམས་དང་། གཤེར་གཞུགས་ཀྱང་གི་འདུས་རྩལ་རྣམས་ཀྱིས་རི་ལྟར་བྱེད་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། བདར་
གཞུགས་ཀྱི་ལུས་པ་འཚོང་བར་ཞུགས་པའི་མི་ཞིག་གིས་ཆེ་སློབ་ལའམ་དུས་གཞུགས་ལ་ཡོད་པའི་ལུས་པ་དམིགས་
བསལ་གྱི་སྐོར་བཤད་ཀྱི་ཡོད་ན་དེ་ནི་ཚན་རིག་གི་དཔེ་རྟམས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། (དེ་ལྟར་མིན་ན་ལུས་པ་དམིགས་
བསལ་བ་དེ་འདྲ་རྒྱུ་མཁན་དེ་ལམ་སེང་འཛམ་བུ་སྤྱིར་ཡོངས་ལ་སྟོན་གྲགས་ཅན་ཏུ་འགྱུར་ཅེས་ཡིན།) ལེ་ཚན་ལྔ་
མར་སྤོང་བའི་མི་མངོན་པའི་ལུས་པ་ལྟ་བུ་ལུས་པ་གསར་པའི་རིགས་ལ་དཔེ་རྟམས་ཉིན་ཞིག་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱང་། དུས་
གཞུགས་ཀྱི་ལུས་སྦྱོབས་འཚོང་མཁན་དེས་ལུས་པ་འདི་འདྲ་ཡོད་ཅེས་ཁས་མི་ཆེ་བར་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཁོ་རང་གི་ཁས་
ལེན་ལ་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་དཔེ་རྟམས་ཡོད་པར་བརྗོད་པ་རེད།

བདར་གཞུགས་ཀྱི་ལུས་སྦྱོབས་དེ་དངོས་བཤེར་བཞག་དཔུང་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་མིན་པར་བདེན་དཔེ་བརྗོད་
པ་ཅམ་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་ཡིན། ཚོང་བསྐྱབས་ཀྱི་བྱ་བས་བསྟན་པ་བཞིན་མི་རྣམས་སྦྱིར་བཏང་ནས་ར་སློབ་བྱས་པའི་
དངོས་དོན་ལས་བདེན་དཔེ་བརྗོད་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཆེ་བ་བྱེད་པ་རེད། དུས་གཞུགས་ལས་དོ་བདག་ལ་ཁེ་ཕན་ཐོབ་
ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱས་པའི་མིས་བདེན་དཔེ་བརྗོད་པ་ཡོངས་བྱས་ཡིན། ཚན་རིག་གི་དཔེ་རྟམས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་
སྦྱིས་སུ་བཅུག་ན་གནས་རྒྱལ་གཅིག་ཡིན། དེ་མིན་རང་སྤང་གང་ཡན་དང་སྦྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔུང་སློབ་ན་མ་རྟོག་བཟོས་
པན་སྤོན་ལྟ་བུ་ནི་གནས་རྒྱལ་ལོགས་པ་ཞིག་ཡིན། དུས་གཞུགས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་ལུས་སྦྱོབས་ཡོད་ཅེས་པའི་
ཁས་ལེན་ལ་ཚན་རིག་དཔེ་རྟམས་གང་གིས་ཀྱང་རྒྱབ་རྒྱན་བྱེད་སྤོང་མེད།

ཁས་ལེན་རྣམས་པར་ཞོག་དང་། ཁ་ཅིག་ལ་ནི་དུས་གཞུགས་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུ་ལྟོན་པ་ཅམ་གྱིས་ཚོར་བ་བཟང་པོ་
ཞིག་དང་། སྤྱད་སློབ་སྦྱོར་པའི་ཚོར་བའང་སྦྱིས་པ་ཡོད། ཚོར་བ་འདི་འདྲ་དང་། དུས་གཞུགས་ཀྱི་མངོན་ཚོས་རྣམས་
ནི་དེའི་བཟང་ཚོས་ཡིན། མི་ལ་ལས་ཨམ་ལྷག་ནང་རི་བོང་གི་སྤྱག་ལག་བཟུང་བ་ཅམ་གྱིས་ཤོགས་ཐོབ་པར་བཟུང་བ་

བཞིན་དུངས་གཞུགས་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་བསོད་བདེ་ཡོང་བར་ཚོར་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་དུངས་གཞུགས་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་
དང་རི་བོང་གི་སྲུག་ལག་བར་གྱི་ལྷན་པར་ནི་སྤྲོ་མའི་ཁེ་སན་རྣམས་ཚན་རིག་གི་བརྗོད་ཆད་ནང་འཇུག་སྟེ་བསྟན་གྱི་
ཡོད་ལ་རི་བོང་གི་སྲུག་ལག་བརྒྱུང་བའི་ཁེ་སན་ནི་དེ་ལྟར་མིན། དེས་ན་དུངས་གཞུགས་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་འཚོང་བར་
ཞུགས་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཚན་རིག་བཏགས་པ་བ་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་ཞིག་ཏུ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་གྱི་ཡོད།

215

རྒྱུ་ལྷན་སྲུག་ཚད་དེ་མི་ཁྲི་ལྔ་བཅུ་གཞིའི་ནང་མཚན་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་སྤྱིར་བཏང་མི་ཁྲི་ལྔ་
གཞུགས་མ་རེ་ལ་ཡོད་པའི་གི་ལོ་སྟ་རམ་དང་། ལི་ཁྲི་ལྔ་རེ་ལ་ཡོད་པའི་གི་ལོ་སྟ་རམ། ཡང་ན་སེན་ཁེ་མི་ཁྲི་ལྔ་གཞུགས་
མ་རེ་ལ་ཡོད་པའི་སྟ་རམ་གྱི་བཅུ་གཞི་གང་རུང་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད། དཔེར་ན་ཚུ་ལ་གདོས་སྲུག་ 1000 kg/m³
དང་། དེ་དང་དོད་མཉམ་པ་ 1 g/cm³ ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེས་ན་བ་ཚུ་མེད་པའི་ཚུ་འབོར་ཚད་མི་ཁྲི་ལྔ་གཞུགས་
མ་གཅིག་ལ་གདོས་ཚད་དེ་གི་ལོ་སྟ་རམ་ 1000 ཡོད་དགོས་པ་དང་། དེ་དང་མཉམ་པར་བ་ཚུ་མེད་པའི་ཚུ་འབོར་ཚད་
སེན་ཁེ་མི་ཁྲི་ལྔ་གཞུགས་མ་གཅིག་(བྱེ་མ་ཀ་ར་ཤོ་གཞུགས་ཅན་གྱི་ཆེ་ཚད་ཙམ་ཡིན་)ལ་གདོས་ཚད་སྟ་རམ་ 1 ཡོད།

སྲུག་ཚད་དེ་གདོས་ཚད་ཀྱི་རྣམ་པར་མི་སྟོན་པར་ལྡིང་ཚད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྟོན་ཡང་རུང་བ་ཡིན། འདི་ལྟར་བྱེད་
སྐབས་དེ་ལ་ལྡིང་སྲུག་ཅེས་བརྗོད་ཅིང་། དེ་ནི་བོངས་ཚད་ཀྱི་བཅུ་གཞི་རེ་ལ་ཡོད་པའི་ལྡིང་ཚད་དེ་ཡིན།

$$\text{ལྡིང་སྲུག} = \text{ལྡིང་ཚད} / \text{བོངས་ཚད}$$

ལྡིང་སྲུག་དེ་བཅུ་གཞི་མི་ཁྲི་ལྔ་གཞུགས་མ་རེ་ལ་ཡོད་པའི་ནེ་ལུ་འོན་ N/m³ ནང་ཚད་འཇུག་བྱེད་པ་རེད།
གི་ལོ་སྟ་རམ་ 1 ཡོད་པའི་གཞུགས་ཤིག་ལ་ལྡིང་ཚད་ནེ་ལུ་འོན་ 1.9 ཡོད་པས་དེའི་ལྡིང་སྲུག་གྲངས་ཀྱི་རྣམ་པར་མཐ་
པ་དེ་ནི་ 9.8 x གདོས་སྲུག་ དེ་ཡིན། དཔེར་ན་ཚུའི་ལྡིང་སྲུག་ནི་ 1900 N/m³ ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད། དབྱིན་ཇིའི་
བཅུ་སྟོལ་ནང་བ་ཚུ་མེད་པའི་ཚུ་སྤྱི་ཤོ་གཞུགས་མ་(ft³) 1 (སྟེ་ལོན་ 1.4)ལ་ལྡིང་ཚད་པང་ 61.6 ཡོད། དེས་ན་
དབྱིན་ཇིའི་ལམ་ལུགས་ནང་བ་ཚུ་མེད་པའི་ཚུ་ལ་ལྡིང་སྲུག་ 62.4 lb/ft³ ཡོད།

བེམ་དངོས་ཤིག་གི་སྲུག་ཚད་ནི་དེ་ལྟར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕན་སོ་སོའི་གདོས་ཚད་དང་། རྒྱལ་ཕན་པན་ཚུན་བར་
གྱི་སྟོང་ཆ་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། འཇུག་སྤྱིང་སྟེང་གི་སྲུག་ཚད་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དངོས་ཇུས་ནི་ཨི་རི་ཏི་ཡམ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་
སྤྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ལྡིང་སྲུག་དུ་དཀར་ཞིང་གསེར་དཀར་གྱི་ལྷིམ་དུ་གཏོགས་པའི་སྲུགས་རིགས་ཤིག་ཡིན།
རྒྱལ་ཕན་སོ་སོ་ནས་བྱས་ན་ཨི་རི་ཏི་ཡམ་གྱི་རྒྱལ་ཕན་དེ་གསེར་དཀར་དང་། གསེར་དང་། འ་ཉེ། ཡུ་རེ་ནི་ཡམ་གྱི་རྒྱལ་

ཕྱན་རེ་རེ་ལས་གདོས་ཚད་རྒྱུ་ཡང་དྲུངས་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གནས་པའི་ཨི་རི་ཁྲི་ཡམ་གྱི་རྩལ་ཕྱན་ཕན་ཚུན་བར་གྱི་སྟོང་ཆ་ཉ་ཅང་ཉེ་བས་དེའི་སྟུག་ཚད་ཆེ་བ་ཡོང་བ་ཡིན། སེན་ཁྲི་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་གཅིག་གི་ནང་གདོས་ཆེ་ལ་སྟོང་ཆ་ཡངས་པའི་རྩལ་ཕྱན་གཞན་ལས་ཨི་རི་ཁྲི་ཡམ་གྱི་རྩལ་ཕྱན་མང་བ་གཤོང་ཐུབ། དེས་ན་ཨི་རི་ཁྲི་ཡམ་ལ་ཚད་ལས་བཀལ་བའི་སྟུག་ཚད་དེ་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་གཅིག་ལ་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ $22,650 \text{ kg/m}^3$ ཡོད་པ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

- ༡ རི་བ་སྐྱ་མོ་ཞིག་འདིར་ཡོད། རྒྱ་འབྲུག་པ་ན་རྒྱ་སྐྱེད་འགོ། འདིས་འབྲུགས་པའི་སྟུག་ཚད་དང་རྒྱུ་ཚད་གཉིས་བསྐྱར་ན་ཆེ་རྒྱུ་འབྲུག་པར་གང་ཡོད་པ་བསྐྱར་ནམ།
- ༢ རྒྱུ་ཚད་པའི་རི་བ་ཞིག་འདིར་ཡོད། རྒྱ་ལི་ཏར་གཅིག་དང་འབྲུགས་པ་ལི་ཏར་གཉིས་ལས་གང་ལ་ལྗིད་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་དམ།
- ༣ ཞེ་ཞེ་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ ༡༠༠ དང་། ཉ་ཅང་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ ༡༠༠༠ གཉིས་ལས་གང་ལ་སྟུག་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་དམ།
- ༤ རྒྱ་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ ༡༠༠༠ གི་སྟུག་ཚད་གང་ཡིན་ནམ།
- ༥ རྒྱ་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ ༡༠༠༠ གི་བོངས་ཚད་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

- ༡ འབྲུགས་པ་ལ་རྒྱ་ལས་སྟུག་ཚད་རྒྱུ་ཡང་བ་ཡོད་(རྒྱ་མཚན་ནི་གདོས་ཚད་གཅིག་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་ལ་འབྲུགས་པ་ལ་བོངས་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན།) རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བཞེན་ནས་རྒྱུ་ཚད་སྟོང་འབྲུགས་པ་འཕྲོ་སྟེ་གནས་པ་རེད།
- ༢ དེ་གཉིས་ལ་ལྗིད་ཚད་གཅིག་པ་ཡོད་ཅེས་མ་སྨོས་ཤིག་ རྒྱ་ལི་ཏར་གང་ལ་ལྗིད་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད། དེ་ཉིད་འབྲུག་ཏུ་བཅུག་ན་དེའི་བོངས་ཚད་དེ་ལི་ཏར་གཅིག་ལས་མང་བར་འགྱུར་བ་རེད། མང་བའི་ཆ་དེ་བཞེན་ཏེ་ཐོག་མའི་རྒྱ་ལི་ཏར་གཅིག་གི་བོངས་ཚད་དང་གཅིག་པར་བསྐྱར་ན་དེ་ཉིད་ལ་ལྗིད་ཚད་རྒྱུ་ཡང་བ་ཡོང་ངེས་པ་རེད།
- ༣ རྒྱུ་ཚད་ནི་གདོས་ཚད་དང་བོངས་ཚད་(ཡང་ན་ལྗིད་ཚད་དང་བོངས་ཚད་)བསྐྱར་བའི་སྟུག་ཚད་དེ་ཡིན་ལ། ཞེ་ཞེ་འབོར་ཚད་གང་འབྲུག་དང་། ཉ་ཡང་འབོར་ཚད་གང་འབྲུག་ཞིག་ཡིན་ཏུ་ཞེ་ཞེའི་སྟུག་ཚད་དེ་ཆེ་བ་ཡོད། རེ་ལུ་མིག་ ༡༢.༡ ལ་སྟོས།
- ༤ རྒྱ་འབོར་ཚད་གཚོད་ཡོད་ཏུ་དེའི་སྟུག་ཚད་ནི་རྟུག་ཏུ་ 1000 kg/m^2 (ཡང་ན་ 1 g/cm^3)ཡིན་པ་རེད།
- ༥ རྒྱ་གདོས་ཚད་གི་ལོ་ལྟ་རམ་ ༡༠༠༠ གི་བོངས་ཚད་ནི་ 1 m^3 ཡིན།

ལྷེམ་གཤིས།

ཅ་དངོས་ཤིག་ལ་ཕྱི་ནས་ལྷེམ་གཤིས་གཞིན་པ་ཡིན་ན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་ཚད་དང་དབྱིབས་གཉིས་གའང་གང་རུང་ཞིག་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་རེད། འགྱུར་བ་གང་འདྲ་ཐེབས་མིན་དངོས་རྣམས་དེའི་རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་བཀོད་སྐྱོད་དང་དེ་དག་བར་གྱི་འཆིང་བ་ལ་རག་ལྷན་པ་རེད། དཔེར་ན་ལྷེམ་ཚེབ་ལྟ་བུ་ཕྱི་ནས་ལྷེམ་གཤིས་རྒྱག་སྟེ་ཕར་རྒྱུང་བ་དང་ཚུར་རྒྱུ་པ་སོགས་བྱེད་ཐུབ།

ལྷེམ་ཚེབ་ལས་དབྱུངས་ཏེ་གནས་པའི་ལྷིད་ཀྱིས་ལྷེམ་ཚེབ་རྒྱུང་བར་བྱེད། ལྷིད་འཕར་མ་སྟོན་པས་དེ་བས་ཀྱང་རིང་དུ་རྒྱུང་། ལྷིད་བསལ་བ་ན་ལྷེམ་ཚེབ་ཐོག་མའི་རིང་ཚད་དུ་བསྐྱར་ལོག་བྱེད།

216

ང་ཚོས་ལྷེམ་ཚེབ་དེ་ལྷེམ་གཤིས་ཅན་ཡིན་པར་བརྗོད། གཞི་གྲག་པོ་ལོར་དབྱུག་གྲས་རིག་པ་ན་ཡུན་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་དབྱུག་གུ་དེས་པོ་ལོའི་དབྱིབས་སྐྱར་བར་བྱེད། མདའ་རྒྱག་ལ་ཉེ་བའི་མདའ་མཁའ་གྱིས་ཐོག་མར་གཞུ་འགྲུག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་མདའ་སྟོད་པ་ན་གཞུ་དེ་ཐོག་མའི་དབྱིབས་སུ་ལོག་གི་ཡོད། ལྷེམ་ཚེབ་དང་པོ་ལོ་དང་གཞུ་རྣམས་ལྷེམ་གཤིས་ཅན་གྱི་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་ཡིན། ལྷེམ་གཤིས་ཀྱིས་གཞུགས་ཤིག་དབྱིབས་འགྱུར་བར་བྱེད་པའི་ལྷེམ་གཤིས་དང་འཕྲད་སྐབས་དེའི་དབྱིབས་ལ་འགྱུར་བ་རི་ཅམ་བྱུང་བ་དང་། ལྷེམ་གཤིས་དེ་དང་འབྲལ་སྐབས་དེ་ཉིད་ཐོག་མའི་དབྱིབས་སུ་རི་ཅམ་ལོག་ཐུབ་པ་སྟོན། འདི་མ་དང་། ཆོལ་འདམ། བག་རིལ་རྣམས་དབྱིབས་འགྱུར་བྱེད་ཀྱི་ལྷེམ་གཤིས་དང་འཕྲད་ནས་ལྷེམ་གཤིས་དེ་བྲལ་བ་ན་རང་རང་གི་ཐོག་མའི་དབྱིབས་སུ་ལོག་གི་མེད། དབྱིབས་ཐོར་བའི་རྣམས་སུ་ཐོག་མའི་དབྱིབས་ལ་ལོག་མི་ཐུབ་པའི་དངོས་རྣམས་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ལྷེམ་གཤིས་བྲལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། ཞ་ཉེ་ཡང་ལྷེམ་གཤིས་བྲལ་བ་ཡིན་ཏེ་དེ་ཉིད་གཏན་དུ་དབྱིབས་འགྱུར་གཏོང་རྒྱ་སྟོན་པའི་ཕྱིར།

ལྷེམ་ཚེབ་ཅིག་ནས་ལྷིད་ཅིག་དབྱུང་བའི་སྐབས་ལྷིད་དེ་ལས་ལྷེམ་ཚེབ་ལ་ལྷེམ་གཤིས་ཐེབས་པ་དང་དེས་ལྷེམ་ཚེབ་རྒྱུང་བར་བྱེད། ལྷིད་ལྷབ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱུང་ཚད་ལྷབ་གཉིས་སུ་བྱེད་པ་དང་། ལྷེམ་གཤིས་ལྷབ་གསུམ་གྱིས་རྒྱུང་ཚད་ལྷབ་གསུམ་དུ་བྱེད། དེས་ན་

$$F \sim \Delta x \text{ ཞེས་ང་ཚོས་བརྗོད་ཚོགས་པ་རེད།}$$

འདིས་རྒྱུ་ཚད་དེ་གཞོན་རྒྱུ་འཕྲུགས་དང་ཐང་འབྲེལ་དུ་གནས་པ་བསྟན།(དཔེ་རིས་ ༡༡་མ) དུས་རབས་
བཅུ་བདུན་པའི་དུས་དཀྱིལ་དུ་དབྱེན་ཡུལ་གྱི་དངོས་ལམས་སྣ་བརྗོད་ལྟར་ལ་ངོ་ཚ་འཕྲོད་པའི་འབྲེལ་བ་འདི་ལ་
ལྷག་གི་སྤྲིམས་ཞེས་འབོད་པ་རེད། ཁོང་ནི་ཨ་ཡི་སེག་ཟེ་ལུ་འོན་དང་མི་ཐོག་གཅིག་པ་ཡིན།

གལ་ཏེ་ལྷེམ་གཤིས་ཅན་གྱི་དངོས་ཚུལ་གྱི་ཚད་ལས་བརྒལ་ཏེ་བརྒྱུད་པའམ་བཅོམ་བ་ཡིན་ན་དེ་ཉིད་ཐོག་
མའི་གནས་བབས་སུ་མ་ལོག་པར་དབྱིབས་འཇུར་ཐེབས་ཏེ་གནས་པ་རེད། དབྱིབས་འཇུར་གཏན་ཐེབས་འབྲུང་སའི་
རྒྱུ་ཐག་དེ་ལ་ལྷེམ་གཤིས་ཀྱི་མཚམས་ཞེས་འབོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ གནའ་དངོས་ཀྱི་ཚོན་རིས་ཀི་ལོ་ལྷ་རམ་གཉིས་ཡོད་པ་ཞིག་ལྷེམ་ཚེབ་ཅིག་གི་སྤྲོ་མོ་ནས་དབྱུངས་བཞག་ཡོད། ལྷེམ་ཚེབ་དེ་
སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༡༠ ཡི་རྒྱུ་ཐག་བར་རྒྱུ་ལྷེམ་གནས། གལ་ཏེ་དེའི་ཚབ་ཏུ་ལྷེམ་ཚེབ་གཅིག་པ་དེ་ག་རང་ནས་ཚོན་རིས་ཀི་ལོ་ལྷ་
རམ་བཞི་ཅན་པ་ཞིག་དབྱུངས་པ་ཡིན་ན་དེས་ལྷེམ་ཚེབ་དེ་ག་ཚོད་བརྒྱུ་རྒྱ་རེད་དམ། ཡང་གལ་ཏེ་ཚོན་རིས་ཀི་ལོ་ལྷ་རམ་
དུག་ཅན་པ་ཞིག་ལྷེམ་ཚེབ་དེ་ལས་དབྱུངས་པ་ཡིན་ན་རྒྱུ་ཚད་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ། (ལྷུང་འདི་དག་གང་གིས་ཀྱང་ལྷེམ་ཚེབ་
རང་གི་མཉེན་ཚད་ལས་བརྒལ་ཏེ་རྒྱུ་ཚད་ཀྱི་མེད་པར་བཅུ་དགོས།)

༢ ཟེ་ལུ་འོན་ ༡༠ ཅན་གྱི་འཕྲུགས་ཤིག་གིས་ལྷེམ་ཚེབ་གང་ཡང་ཚུང་བ་ཞིག་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༤ ཡི་བར་རྒྱུང་བར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན།
གལ་ཏེ་ཟེ་ལུ་འོན་ ༡༥ ཅན་གྱི་འཕྲུགས་ཤིག་དེ་ལ་སྤོན་ཚེ་རྒྱུ་ཚད་ག་ཚོད་འོང་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

༡ (གནས་སྤངས་འདིར་ཚོན་རིས་ཡིན་པའི་) ལྷུང་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༤ ཅན་ཞིག་ལ་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༡ ཅན་གྱི་ལྷུང་གི་ལྷུང་ཚད་
ལྷུང་གཉིས་ཡོད། ལྷག་གཏན་སྤྲིམས་ $F \sim \Delta x$ འདི་ལྷུང་བྱས་ན་འཕྲུགས་ལྷུང་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ་རྒྱབ་ན་རྒྱུ་ཚད་ལྷུང་གཉིས་
ཀྱིས་རིང་བ་འོང་དགོས་པས་ལྷེམ་ཚེབ་དེ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༡༠ ཡིས་བརྒྱུད་དགོས། གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༤ ཅན་གྱི་ལྷུང་པོའི་ལྷུང་ཚད་
ཀྱིས་ལྷེམ་ཚེབ་དེ་ཉིད་ལྷུང་གསུམ་ཀྱིས་རིང་བ་རྒྱུང་བ་སྤོན་ཏེ་མི་ཏར་ ༡༠ ཡིས་རྒྱུང་བ་རེད། (གལ་ཏེ་མཉེན་ཚད་ལས་
བརྒལ་སོང་ན་གནས་ཚུལ་གང་ཡོད་པ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཚད་སྤོན་དཔག་བྱེད་མི་ཐུབ།)

217

༡ ལྷེམ་ཚེབ་དེ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༤ གིས་བརྒྱུད་རྒྱ་ཡིན། ལྷུང་ཚད་དང་ཆ་ཚད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སློབ་ནས་ $(10N)/(4cm) =$
 $(15N)/(xcm)$ ཡིན་ལ། འདི་ནི་འདི་ལྷུང་ལྷོག་དགོས་ཏེ། ཟེ་ལུ་འོན་ ༡༠ ལ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༤ ཡིན་པ་དེ། ཟེ་ལུ་འོན་ ༡༥ ལ་
སེན་ཏེ་མི་ཏར་ x ཡིན་པ་དང་མཚུངས། དེས་ན་ $x = 6cm$ ཡིན། འཕྲུགས་དང་རྒྱུ་ཚད་ཀྱི་ལྷུང་ཚད་ལ་ལྷེམ་ཚེབ་ཀྱི་གཏན་

གཏུང་མའི་སྟེང་ཆ་དེ་བརྒྱུད་རྒྱ་ཡིན་པ་བསམ་སྟོན་ཅུང་ཙམ་བཏང་ན་མཐོང་རྒྱ་ཡིན། རྩལ་ཕྱན་རྣམས་ལག་ལག་ཏུ་
འཐེན་ཉེན་ཡོད། སྟེང་ཆ་དེ་ནི་ཅུང་ཙམ་རིང་བ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉིད་རྒྱུང་ལྷན་ལོག་ཚུད་ཡོད། བསམ་སྟོན་ཅུང་ནན་
ཙམ་བཏང་ན་ལོག་གི་ཆ་དེ་བཅོམ་ནས་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ། དེར་རྩལ་ཕྱན་རྣམས་ཉེ་བར་བཅོམ་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་
བཅོམ་གཞོན་ལོག་ཡོད། ལོག་གི་ཆ་དེ་རྩལ་དེ་ལྟར་དུ་གྲུག་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དེ་ཉིད་ཅུང་ཙམ་ཐུང་བ་ཡོད། སྟེང་ཆ་
དང་ལོག་ཆ་གཉིས་ཀྱི་བར་དེ་ན་གང་ཡང་མ་བྱུང་སའི་ལུལ་ཞིག་སྟེ་རྒྱུང་ལྷན་དང་བཅོམ་གཞོན་གང་ཡང་མེད་སའི་
ཆ་ལུལ་ཞིག་ཡོད་པ་འོད་གྱིས་མཐོང་ཐུབ་བམ། ལུལ་འདི་ནི་བར་རིམ་དེ་ཡིན།

དཔེ་རིས་ ༡༡་༩ བར་བསྟན་པའི་གཏུང་རྒྱུང་ཞེས་སུ་བྲགས་པའི་འཕྲེད་གཏུང་དེ་སྟེ་གཉིས་ཀ་ནས་བསྐྱོར་
ཡོད་པ་དང་། དེས་དཀྱིལ་ཏག་ཏག་ཏུ་ལུལ་ཞིག་ཁྱེད་ཡོད། འདིར་ནི་གཏུང་མའི་སྟེང་ཆར་བཅོམ་གཞོན་དང་ལོག་ཆར་
རྒྱུང་ལྷན་ཡོད། འདིར་ཡང་གཏུང་མའི་མཐུག་ཚད་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆར་རིང་ཚད་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་བར་རིམ་
ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

218

དངོས་ལམས་རིག་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ།

གལ་ཏེ་འོད་གྱིས་དབྱུག་པ་བཞི་ལྟར་དུ་གཟེར་བཏབ་སྟེ་སྤྱ་བཞི་ནར་མོ་ཞིག་བཟོས་པ་ཡིན་ན་འབད་ཚོལ་
ཆེན་པོ་མི་དགོས་པར་དེ་ཉིད་གཤེབ་རིས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་བཅོས་ཐུབ། འོན་ཀྱང་དབྱུག་པ་གསུམ་ལྟར་དུ་གཟེར་བཏབ་
སྟེ་རྒྱར་གསུམ་གྱི་དབྱིབས་ཤིག་བཟོས་ཡོད་ན་དབྱུག་པ་རྣམས་གཅོག་པའམ་གཟེར་རྣམས་ཕྱིར་འདོན་མ་བྱས་པར་
རྒྱར་གསུམ་གྱི་དབྱིབས་དེ་སྐྱར་མི་ཐུབ། དབྱིབས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཚང་མའི་ནང་ནས་ཤེད་ཆེ་ཤོས་རྒྱར་གསུམ་ཡིན་
པས་ཟམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱར་གསུམ་གྱི་དབྱིབས་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། འོད་གྱིས་དབྱུག་པ་གསུམ་ལ་གཟེར་བཏབ་སྟེ་
ཚོད་ལྷ་ཞིག་བྱས་ནས་ད་གཟོད་བཟོ་བཞུག་རིགས་མང་པོའི་ནང་ཤེད་ལྷན་སྟེ་ལ་བའི་དོན་དུ་རྒྱར་གསུམ་དབྱིབས་
ཅན་བཞུག་སྟོན་བྱེད་པར་སྟོས་དང་།

བར་རིམ་གྱི་གནད་དོན་སེམས་ནང་བཞག་ན་ངར་ལྷགས་ཀྱི་གཏུང་མ་རྣམས་ཀྱི་འཕྲེད་གཤགས་ཀྱི་དབྱིབས་
དེ་ཨིན་ཡིག་ཨཡི་ I ཡི་དབྱིབས་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ།(དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༠) ཨཡི་གཏུང་འདི་
དག་གི་རྣམ་ཆ་ཕལ་མོ་ཆེ་སྟེང་ལོག་གི་སྤྱ་ལའི་ནང་ཚངས་ཉེ་ཡོད་པ་རེད། གཏུང་མ་འཕྲེད་དུ་གཏོང་རྒྱབས་ལྗིད་
གཞོན་དེ་གཙོ་བོར་སྟེང་ལོག་གི་སྤྱ་ལར་ཐེབས་པ་རེད། སྤྱ་ལ་གཅིག་འཆིར་བར་བྱེད་ལ་གཞན་དེ་རྒྱུང་བར་བྱེད་པས་

གདུང་མར་ཐེབས་པའི་ལྷིང་གཞོན་ཏེ་ལམ་ཡོད་དོ་ཚོག་ལྷ་ཁ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱོར་བར་བྱེད། ལྷ་ཁ་གཉིས་ཀྱི་བར་དེ་ན་ང་
ཞེས་བྱ་བའི་སྟོན་བཅས་ཀྱི་ལྷིང་གཞོན་བྲལ་བའི་ཆ་ལྷུལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་བྱ་བ་གཙོ་བོ་ནི་སྤོང་འོག་གི་ལྷ་ཁ་གཉིས་
པོ་སོ་སོར་འགྲུ་རྒྱ་དེ་རེད། ང་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གདུང་མར་རྒྱ་ཆ་ཉུང་དུ་ལས་མི་མཎོ། ཨཡི་གདུང་དེ་སྤྱི་ཡོངས་ནས་
རང་དང་ཕྱོགས་ཚད་མཉམ་པའི་ལྷགས་གོང་གྱུ་བཞི་ཁ་གང་མ་ཞིག་དང་ཤེད་ཤུགས་ཏེ་ལམ་མཉམ་ཡང་ལྷིང་ཚད་ཞེ་
དག་གིས་རྒྱུང་བ་ཡིན། མཐུག་ཚད་ངེས་ཅན་དང་ལྷན་པའི་རྟོན་གདུང་གྱུ་བཞི་ནས་མོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རང་ལྷིང་རང་གིས་
མི་ཐེག་པ་ཡོང་སྲིད་ཀྱང་། མཐུག་ཚད་གཅིག་པའི་ཨཡི་གདུང་གིས་ཁྱུང་འཕར་མ་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐེག་ཤུབ་པ་སྲིད་པ་
རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ རྟོན་ཀྱི་ལྷིང་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུག་འགོ་བའི་ཁང་པ་རྣམས་པ་ཞིག་གི་པང་གཅུལ་ཐོག་གོམ་པ་རྒྱབ་པ་ན་དེའི་བར་རིམ་
དེ་གང་དུ་ཡོད་དམ།

༡ རི་མོར་གསལ་བ་བཞིན་རྟོན་གྱིས་ཤིང་གི་ཡལ་ག་ཞིག་ལ་འབྲེད་དུ་པར་ཨི་ཁུང་ཞིག་འབྲིགས་དགོས་པར་སྟེ། ཡལ་གའི་
སྤོང་ཆ་དང་། བར་ཆ་དང་། འོག་ཆ་གསུམ་ལས་གང་དུ་ཨི་ཁུང་ལྷག་ན་ཡལ་གའི་ཤེད་ཤུགས་ཞན་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཐོས་ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

༡ བར་རིམ་དེ་པང་གཅུལ་གྱི་སྤོང་ངོས་དང་འོག་ངོས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཉག་ཉག་དེར་ཡོད།

༡ འབྲེད་དུ་འབྲིགས་རྒྱུའི་ཨི་ཁུང་དེ་ཡལ་གའི་བར་རིམ་ཡོད་སའི་དཀྱིལ་ཉག་ཉག་དེར་འབྲིགས་དགོས་ཏེ། གནས་གཞི་དེར་
ཆགས་པའི་ཨི་ཁུང་གིས་ཡལ་གའི་ཤེད་ཤུགས་ལ་ཁྱད་པར་ཏེ་ལམ་མི་བཟོ་སྟེ་དེར་ཆགས་པའི་སྤོང་རྒྱུད་རྣམས་བརྒྱུངས་འཁུམ་
གང་ཡང་བྱེད་མེད་པའི་ཕྱིར། སྤོང་ཆར་གནས་པའི་ཤིང་གི་སྤོང་རྒྱུད་རྣམས་བརྒྱུངས་ཏེ་གནས་ཡོད་པས་དེར་བཟོས་པའི་ཨི་
ཁུང་གིས་སྤོང་རྒྱུད་སོ་སོར་ཆད་སྲིད་པ་དང་། འོག་ཆར་གནས་པའི་སྤོང་རྒྱུད་རྣམས་ལ་གཞོན་བཅོར་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས་
གཞོན་བཅོར་འོག་དེར་ཆགས་པའི་ཨི་ཁུང་རྟོན་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

219

གཞུ་རྟེན།

རྟོན་རྣམས་བཅོར་གཞོན་དང་རྟོན་ཤུགས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་རྟོན་ཤུགས་ཀྱི་འོག་ཆག་སྤྱོད་པ་ཡོད། གཏོར་
གཞུགས་བང་སོའི་དུས་སྐབས་སུ་ཨི་རིབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོན་ལི་བཞེགས་བཞོད་ལ་ཐོག་བཟོས་པ་ན་རྟོན་ལེབ་མང་པོ་
འབྲེད་ལ་བཏོངས་ཏེ་བཟོས་པ་རེད། སའི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱིས་བརྒྱུད་པའི་ཤུགས་ཀྱི་འོག་རྟོན་ལེབ་འདི་རྣམས་ལ་ཤེད་

ཞན་ཅམ་ལས་མེད་པས་ཐོག་བསྐྱོར་བ་ལ་ཀ་བ་མང་པོ་བཅུགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད། གནའ་པོའི་རྗེ་རི་མིའི་ལྷ་ཁང་རྣམས་
ཀྱང་དེ་བཞིན་རེད། དེ་ནས་གཞུ་རྟེན་སླེབས་པ་དང་། ཀ་བ་ཉུང་དུ་བྱིན་ཡོད།

ས་མག་ཁང་པ་རྗེང་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐེའུ་ཁུང་གི་སྟོང་ཆར་གཅིག་སྟོས་དང་། དེ་དག་གི་སྟོང་ཆ་རྣམས་པལ་ཆེར་
གཞུ་རྟེན་གྱི་དབྱིབས་སུ་ཡོད་ཤས་ཆེ། དེ་བཞིན་དུ་རྗོ་ཟམ་རྗེང་པའི་དབྱིབས་ཀྱང་ཡིན། གཞུ་རྟེན་རོ་མའི་དབྱིབས་སུ་
བསྐྱབས་པའི་བརྟེན་པ་བཞེད་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཁུང་པོ་ཞིག་འདྲོག་སྐབས་བཅོར་གཞོན་གྱིས་བརྟེན་པ་བཞེད་བརྟེན་དུ་གཏོང་
བ་ལས་ཞན་དུ་གཏོང་གི་མེད། རྗོ་རྣམས་པན་ཚུན་བརྟེན་པར་སུད་དེ་གནས་པ་དང་བཅོར་གཞོན་གྱིས་དེ་རྣམས་
འདྲིན་པར་བྱེད། གཞུ་རྟེན་གྱི་དབྱིབས་ཉག་ཉག་ཅམ་བྱུང་ན་རྗོ་རྣམས་འདྲིན་བྱེད་ཀྱི་ཨར་དམ་ཡང་མི་དགོས།

ཡར་འདེགས་བྱའི་ཁུང་པོ་དེ་ཟམ་པ་རི་བཞིན་འཁོད་སྟོམས་པོ་དང་འཕྲེད་སྟོགས་སུ་རྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་
ན་འོས་འཚམས་ཀྱི་དབྱིབས་ནི་པེ་ར་རྟོ་ལ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་པོ་ལོ་འཕེན་པ་ན་དེས་བཟུང་བའི་གྲུག་ལམ་དང་
གཅིག་པ་ཡིན། དཔུང་ཟམ་གྱི་ལྷགས་ཐག་རྣམས་ནི་མགོ་རྟེན་སྟོག་སྟེ་གནས་པའི་པེ་ར་རྟོ་ལ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་གཞུ་
རྟེན་གྱི་དཔེ་མཚོན་ཡིན། ལྷགས་གཞན་དེར་རང་གི་རྗེད་ཚད་མ་གཏོགས་མ་སྟེག་པའི་གཞུ་རྟེན་དེ་ཐག་དཔུང་ཐེག་
ཅས་སུ་འབོད་པའི་གྲུག་དབྱིབས་དེ་ཡོད་པའི་སྐབས་དེ་ལ་ཤེད་ཆེ་ཤོས་ཡོད་ཐུབ། ཐག་དཔུང་ཐེག་ཅས་པ་སྐྱོར་གཉེས་
ལས་དཔུངས་པའི་ཐག་པའམ་སྟེལ་ཐག་ཅིག་གིས་སྐབ་པའི་གྲུག་དབྱིབས་ལ་ཟེར། ཐག་པའམ་སྟེལ་ཐག་གི་ཆ་རེ་རེའི་
བརྒྱུད་དུ་སྐབ་པའི་རྐྱེད་སྐྱགས་དེ་གྲུག་ཐེག་དང་ཐད་གཤིབ་ཏུ་གནས། དེས་ན་རང་དབང་དུ་ལངས་པའི་གཞུ་རྟེན་
ཞིག་ལ་ཐག་དཔུང་མགོ་རྟེན་སྟོག་པའི་དབྱིབས་ཡོད་སྐབས་དེའི་ནང་གི་བཅོར་གཞོན་དེ་ཆ་གང་སར་གཞུ་རྟེན་དང་
ཐད་གཤིབ་ཏུ་ཡོད་པ་ནི་དཔུང་སྟེ་གནས་པའི་སྟེལ་ཐག་གི་ལུང་རེ་རེའི་བར་གྱི་རྐྱེད་སྐྱགས་དེ་སྟེལ་ཐག་དང་ཐད་
གཤིབ་ཏུ་གནས་པ་རི་བཞིན་ཡིན། མི་བྱུ་རི་མངའ་སྡེའི་གོང་ཁྲེང་ལེན་ལུ་མི་མིའི་ཚུ་རོགས་སུ་བརྗེད་དོམས་ཅན་གྱི་
འཇུག་སྟོའི་གཞུ་རྟེན་ནི་ཐག་དཔུང་དབྱིབས་སུ་གནས།(དཔེ་རིས་ ༡༣་༡༤)

གཞུ་རྟེན་ཞིག་སྐོར་བ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བསྐྱོར་བ་ལས་བ་གམ་ཞིག་སྐབ་སྐབ། གཞུ་རྟེན་བཞིན་དུ་བ་གམ་གྱི་
རྗེད་ཀྱིས་བཅོར་གཞོན་སྐྱེད་པར་བྱེད། ཉི་ལྷ་མི་འོན་གོང་ཁྲེང་གི་སྐར་མའི་བ་གམ་ལྷ་སུའི་དེང་དུས་ཀྱི་བ་གམ་རྣམས་
ནི་སྟོགས་ཆ་གསུམ་ལྡན་གྱི་དཔུང་ཐག་ཐེག་ལས་སྟོ་སྐྱེད་སྐངས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཀ་བ་མང་པོའི་སྐྱིབ་བྱེད་མེད་པར་དེ་
དག་གིས་རྒྱ་ཁྱོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིབས་པར་བྱེད། རེ་རྒྱར་སོན་གྱི་དབྱིབས་ལྷ་སུའི་བ་གམ་རྒྱལ་པོའི་རིགས་དང་ཨ་
རིའི་གོས་ཚོགས་ཁང་བཞིན་དུ་བ་གམ་མཐོ་པོ་དེ་འདྲའང་ཡོད། འདི་དག་མ་བྱུང་བའི་དུས་ལུན་རིང་པོའི་སྟོན་དུ་བྱང་
སྟེའི་ཨིག་ལུ་བྱུང་ཡོད།

(ཕྱོགས་ཆ་གཉིས་ལྡན་དང་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མའི་ནང་འཇལ་བའི་)འཕྲེད་ཚེ་རྒྱ་ཁྱོན་དང་ཤེད་ཤུགས་གཉིས་དབར་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་། (ཕྱོགས་ཆ་གསུམ་ལྡན་དང་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མའི་ནང་འཇལ་བའི་) བོངས་ཚད་དང་ལྡིང་ཚད་གཉིས་དབར་འབྲེལ་བ་ཡོད།

221

གྱུ་བཞི་དང་ཤོ་གཞུགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་འདི་རྟོགས་པ་ལ་ཐོག་མར་ཀ་ར་ཤོ་གཞུགས་མ་ལྟ་སུའི་གཞོགས་རེ་ལ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ། རེ་ཡོད་པའི་ཤོ་གཞུགས་རྟོག་རྟོག་སྟབས་བདེ་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིག་བྱ་འོས། སེན་ཏེ་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་ཤོ་གཞུགས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་འཕྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་གཅིག་ཡོད་པ་རེད། འདི་དང་གཞོགས་རེ་རེ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གཉིས་རེ་ཡོད་པའི་ཤོ་གཞུགས་མ་སྟེ་ཕྱོགས་རྒྱུང་གི་རིང་ཚད་སྟེ་གྱི་ཉིས་ལྡན་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཆ་གཅིག་པ་ལས་གྲུབ་པའི་ཤོ་གཞུགས་མ་ཞིག་མཚུངས་བསྟར་བྱོས་དང་། དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༤ རྣམ་བཤུན་པ་བཞིན་དེའི་འཕྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་ནི་ 2x2 སམ། ཡང་ན་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་ལ་ཡིན་པ་དང་། བོངས་ཚད་ནི་ 2x2x2 སམ། ཡང་ན་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་ ༤ ཡིན། དེར་བརྟེན་ཤོ་གཞུགས་ཆེ་བའི་ཤེད་ཤུགས་དེ་རྒྱུང་བ་ལས་བཞི་ལྡན་ཡིན་ཡང་ལྡིང་བརྒྱུད་ལྡན་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༤ ལ་བརྟུག་པ་ཞིབ་ཚགས་བྱེད་སྐབས་ཕྱོགས་རྒྱུང་གི་རིང་ཚད་འཕེལ་བ་ན་དེའི་འཕྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་དང་ཁྱོན་བསྟོམས་རྒྱ་ཁྱོན་གཉིས་འཕེལ་ཆ་རང་ཉིས་སྟེར་བྱེད་པ་དང་མཉམ་པར་འཕེལ་ལ། དེའི་བོངས་ཚད་དང་ལྡིང་ཚད་གཉིས་པོ་འཕེལ་ཆ་རང་སྟེ་སྟེར་བྱེད་པ་དང་མཉམ་པར་འཕེལ་བ་མཐོང་བྱུང།

བོངས་ཚད་(དང་དེར་བརྟེན་ལྡིང་ཚད་)ཀྱི་འཕེལ་ཚད་ནི་འཕྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་གྱི་འཕེལ་ཚད་ལས་ཉ་ཅང་གི་མཐོགས་པ་ཡོད། དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༤ གིས་རྩ་དོན་དེ་ཤོ་གཞུགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་སྟབས་བདེ་ཞིག་ལ་སྟུར་སྟེ་བསྟན་ནའང་རྩ་དོན་དེ་དབྱིབས་གང་འདྲ་ཞིག་ལའང་འཇུག་གི་ཡོད། འབྲུད་འདེགས་མང་པོ་བྱེད་ཐུབ་པའི་པོ་ལོ་རྩེད་འགྲན་པ་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིག་བྱོས་དང་། མི་དེ་ལྡན་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་ཚད་དུ་ཚད་དབབ་བྱེད་ཐུབ་པ་སྟེ། ཁོའི་རིང་ཚད་ལྡན་གཉིས་དང་ཞེང་ཚད་ལྡན་གཉིས། རུས་པའི་མཐུག་ཚད་ལྡན་གཉིས། ཕྱོགས་རྒྱུང་ཡོད་དོ་ཅོག་རྒྱུ་གངས་གཉིས་ཀྱིས་ཆེར་སྐྱེད་བྱེད་ཐུབ་པའི་དབང་དུ་བཏང་། ད་ལོ་ན་མི་དེའི་ཤེད་ཤུགས་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ་དང་། སྟར་བས་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་ལས་སྐྱོ་བའི་ཐོག་ནས་རང་ལུས་འདེགས་ཐུབ་བམ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་ནི་ཐུབ་ཀྱི་མེད། སྟར་བས་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་མཐུག་པའི་ལག་ངར་ལ་འཕྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་སྟེ་གྱུ་བཞི་མ་གྱུར་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཤེད་ཤུགས་ལྡན་བཞི་ཡིས་ཆེ་བ་ཡོད་ནའང་། ཁོའི་ལུས་པོ་ལྡན་བརྒྱུད་ཀྱིས་ལྡི་བར་གྱུར་ཡོད། སྟར་དང་བསྟར་འོས་པའི་རྩོལ་བ་དེས་ཁོའི་

ལྷིང་ཚད་ལྷིང་ཚམ་ལས་འདེགས་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། རང་གི་ལྷིང་ཚད་གསར་པ་ལ་ལྷོས་ན་མི་དེ་སྤར་བས་ཤིང་ཤུགས་འཛུ་བྱ་སོང་ངེས་རེད།

རང་བྱུང་ལམས་ཀྱི་ལྷོད་བྱ་སེམས་ཅན་ཚུང་དུ་དང་བསྐྱར་ན་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་རྐང་པ་ལུས་ཀྱི་ཆེ་ཚད་དང་ཆ་མི་སྣོམ་པའི་མཐུག་པོ་ཡོད་པ་རྙེད་དུ་ཡོད། འདི་ནི་བོངས་ཚད་དང་རྒྱ་ཁྱོན་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་སྟེ། བོངས་ཚད་(དང་ལྷིང་ཚད་)ནི་ཕྱོགས་ཆའི་འབྲེལ་ཚད་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་གྲངས་རང་སྲུང་སྐྱར་བྱེད་པའི་སློབ་ནས་འབྲེལ་ཞིང་། ཤིང་ཤུགས་(དང་རྒྱ་ཁྱོན་)ནི་རྒྱ་ཁྱོན་གྲངས་དེའི་རང་ཉིས་སྐྱར་གྱི་སློབ་ནས་འབྲེལ་བའི་དངོས་དོན་དེ་ཡིན། དེས་ན་ཤ་བའམ་གཙོད་ལ་རྐང་པ་སྐབ་མོ་ཡོད་པ་དང་། བསེ་རུའམ། མཚོ་པག་ལྷང་ཆེན་ལྷ་བྱ་ལ་རྐང་པ་སློབ་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ། དེར་བརྟེན་རྒྱ་ཁྱོད་དང་བཅས་སྐྱར་གི་སློབ་ཆགས་སློབས་ཆེན་གཞན་ནམས་ལ་ཤིང་ཤུགས་ཡོད་པར་བསྟན་པ་ནམས་ལ་ཡིད་གཏད་བྱེད་མི་ཉེན་ལོ། ཚད་སྐྱིལ་གི་ལྷུང་འབྲས་ནམས་བདེ་ལྷག་དུ་བཅི་མེད་གཏོང་བ་དང་མི་གཏོང་བ་ནི་ཚན་རིག་བཅོས་མ་དང་ཚན་རིག་ངོ་མའི་ལྷན་པར་གཅིག་ཡིན།

ཁྱོན་བསྐྱེམས་རྒྱ་ཁྱོན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་མཚུངས་སྐྱར་བྱེད་པ་དེ་ཡང་གལ་ཆེན་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༦-༡༧) འབྲེད་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་དེ་བཞིན་དུ་ཁྱོན་བསྐྱེམས་རྒྱ་ཁྱོན་དེ་ཡང་ཅ་དངོས་དེའི་ཕྱོགས་རྒྱུང་གི་ཆེ་ཚད་ཀྱི་རང་ཉིས་སྐྱར་གྱི་སློབ་ནས་འབྲེལ་ཞིང་། བོངས་ཚད་ནི་ཕྱོགས་རྒྱུང་གི་ཆེ་ཚད་དེའི་རང་སྲུང་སྐྱར་གྱི་སློབ་ནས་འབྲེལ་བ་རེད།

222

དེར་བརྟེན་ཅ་དངོས་ཤིག་ཆེ་རུ་འགོ་བ་ན་དེའི་རྒྱ་ཁྱོན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་ཚད་གཞི་མི་འདྲ་བའི་སློབ་ནས་འབྲེལ་བས་དེའི་མཐུག་འབྲས་སུ་ལྷན་ངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་དང་བོངས་ཚད་ཀྱི་སྐྱར་ཚད་དེ་རྗེ་རྒྱུང་དེ་རྒྱུང་དུ་འགོ་གི་ཡོད། ཆོག་གཞན་དུ་བརྗོད་ན་འབྲེལ་བཞིན་པའི་ཅ་དངོས་ཀྱི་ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་ཡང་བོངས་ཚད་ལ་ལྷོས་ཏེ་རྒྱ་ཁྱོན་གྱི་འབྲེལ་ལ་དེ་རྗེ་རྒྱུང་དུ་འགོ་གི་ཡོད། གནད་དོན་འདི་དོན་ངོ་མར་མི་མང་པོས་རྟོགས་ཀྱི་མེད། གཤམ་གྱི་དཔེ་མཚན་ནམས་གཅིག་བྱས་ན་པན་ཐོགས་ཅན་ཡིན་གྱིད།

ཞོག་ཞོག་ཆེན་པོ་གི་ལོ་སྤར་མ་ལུ་པགས་པ་བཤུ་བ་དང་རྒྱུང་རྒྱུང་གི་ལོ་སྤར་མ་ལུ་པགས་པ་བཤུས་པ་བྱས་ན་རྒྱུང་བ་ནས་པགས་པ་མང་བ་ཡོང་བ་མ་བྱུན་གྱིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། སྐྱུ་མ་གྱི་ནང་ཞོག་ཞོག་སེལ་མ་མཐུག་པོ་ལས་སྐབ་མོ་ནམས་ཚོས་སྐྱར་བ་ཡོད། གདོས་ཚད་གཅིག་པའི་ཤ་རིལ་ལས་ཤ་ལེབ་ཚོས་སྐྱར་བ་ཡོད། འབྲུགས་པ་ལྷུ་བཞི་རྒྱུང་པ་གཅིག་ལས་དེ་དང་གདོས་ཚད་མཉམ་ཞིང་སེལ་མར་བཏང་བའི་འབྲུགས་པས་བཏུང་བ་སྐྱར་བར་གྲང་བསེལ་གཏོང་།

ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འཕྲུགས་པ་སེལ་མ་ལ་བརྟུང་བ་ལ་རེག་པའི་ཁྱད་རྣམས་རྒྱ་འོག་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན།
ཁྱད་ཀའོང་གི་ལྷགས་བལ་ལ་བཅའ་འཕྲོག་པ་ལས་ལྷགས་ཀྱི་བཅའ་ཡིས་ཟ་བ་དལ་བར་འོང་། རྒྱང་དང་འཕྲད་པ་ན་
ལྷགས་ལ་བཅའ་རྒྱག་ཀྱང་། དེ་ཉིད་པ་རྒྱུད་དམ་ལྷགས་ཕྱིའི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་ན་བཅའ་འཕྲོག་ལྷུང་ཆེ་ཞིང་བཅའ་ཡིས་ཟ་
ལྷུང་བའང་ཡོད།

འཚོག་ཅེས་པ་ནི་རྒྱང་ནང་གི་འཚོ་རྒྱང་གི་འདུས་རྒྱལ་དང་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་རྣམས་སུ་ཆགས་པའི་འདུས་རྒྱལ་
བར་ལ་སྐྱེལ་སྐྱོར་གྱི་བྱ་བ་འགྲུབ་པ་ལ་ཟེར། དེས་ན་མེ་སྐར་བ་ན་རྩོ་སོལ་གྱི་གོང་བྱ་འབར་ཞིང་རྩོ་སོལ་གྱི་ཐལ་བ་
འཕྲོར་འགྲོ་བའང་རྒྱ་མཚན་འདིས་ཡིན་ལ། མེ་ཁ་གསོ་བ་ན་ཤིང་དུམ་རྒྱང་པ་ཞིག་བསྐྱེད་རྒྱུའི་ཚབ་ཏུ་གཞུང་མཉམ་
པའི་ཤིང་རྒྱག་སྐབ་མོ་བསྐྱེད་པའང་རྒྱ་མཚན་དེས་ཡིན། འདི་ཐམས་ཅད་བོངས་ཚད་དང་རྒྱ་འོག་གཉིས་དབར་ལ་
ཐད་འབྲེལ་མེད་པའི་ཚོས་ཉིད་དེའི་མཚུགས་འབྲས་ཡིན་པ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ 1-cm³ ཡིན་པའི་ཤོ་གཞུགས་གཅིག་ལྗེ་རེ་ནས་ 10 cm ལ་ཡར་ཚད་སྒྲིག་བྱེད་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་སོམས་དང་།

༡། ཡར་ཚད་སྒྲིག་བྱས་པའི་ཤོ་གཞུགས་ཀྱི་བོངས་ཚད་གང་ཡིན་ནམ།

༢། དེའི་འཕྲེད་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་རྣམས་རྒྱ་འོག་གང་ཡིན་ནམ།

༣། དེའི་འོག་བསྐྱེད་པའི་ཁྱད་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་འོག་གང་ཡིན་ནམ།

༤ གལ་ཏེ་འོག་གི་ཆེ་ཚད་ད་ལྟ་ལས་ལྷག་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བའི་ཚད་དུ་ཡར་ཚད་སྒྲིག་བྱེད་ཀྱང་། འོག་གི་ཆེ་ཚད་ད་ལྟའི་ཚད་དུ་
སོར་ཉར་བྱེད་ཡོད་ན་འོག་སྐར་ལས་ཤིང་གྲུགས་ཆེ་བ་འོང་ངམ་རྒྱུ་བའོང་། རྒྱ་མཚན་འབྲེལ་བཤད་བྱོས།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

༡ ༡། ཡར་ཚད་སྒྲིག་བྱས་པའི་ཤོ་གཞུགས་ཀྱི་བོངས་ཚད་ནི་ (གཞུགས་ཀྱི་རིང་ཚད)³ = (10 cm)³ = 1000 cm³
ཡིན།

༢། འཕྲེད་ཀྱི་ཁྱད་རྣམས་རྒྱ་འོག་ནི་ (གཞུགས་ཀྱི་རིང་ཚད)² = (10 cm)² = 100 cm² ཡིན།

༣། འོག་བསྐྱེད་པའི་ཁྱད་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་འོག་ནི་ གཞུགས་ 6 x གཞུགས་གཅིག་གི་རྒྱ་འོག་ = 6 x (10 cm)² = 600 cm²
ཡིན།

ཡག་པོ་དེ་ཙམ་མིན་པ་ནི་སྲོག་ཆགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ལྷུང་བའི་སྐབས་ལ་རེད། ཇི་ཙམ་ཆེ་བ་དེ་ཙམ་ལྷུང་བྱས་ཅེས་པའི་བཤད་སྲོལ་དེ་བདེན་པར་གནས་ཤིང་། དེ་ནི་ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་དང་ལྷིད་ཚད་ཀྱི་སྤྱད་ཚད་རྒྱུ་བའི་མཇུག་འབྲས་ཡིན། ལྷུང་གི་བརྒྱུད་དུ་གཡོ་འགྲུལ་ལ་ལྷུང་གི་འགོག་ཤུགས་ཐེབས་པ་དེ་ཉིད་འགྲུལ་མཁུན་དངོས་པོའི་ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་ལ་རག་ལུས་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་ལྷན་གཡང་ས་ཞིག་ནས་ལྷུང་བ་ཡིན་ན་ལྷུང་གི་འགོག་ཤུགས་ཡོད་ནའང་ད་དུང་ལྷན་གྱི་ལྷུང་བའི་མཚོན་ཚད་དེ་ཉ་ལམ་ 1g ཉེ་བ་དང་བཅས་ཏེ་འཕེལ་ངེས་ཡིན། ལྷན་གྱིས་མཚོང་གཏུགས་ཕུབ་སྟེ་སོ་སོའི་ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་སྟེ་ལ་མ་གཏོགས་ལྷན་གྱི་མཐའ་གཏུགས་མཚོན་ཚད་(འདི་ནི་ལྷན་ལ་ཐེབས་པའི་ལྷུང་གི་འགོག་ཤུགས་དེ་ལྷན་གྱི་ལྷིད་ཚད་དང་མཉམ་པར་འགྲུར་བ་ལ་མཁོ་བའི་མཚོན་ཚད་ལ་ཟེར་)ཆེན་པོར་འགྲུར་ངེས་རེད། སྲོག་ཆགས་རྒྱུ་རྒྱུ་རྣམས་ལ་མཚོང་གཏུགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཆགས་ཀྱི་མེད།

ཚད་སྤྲིན་གྱི་གནད་དོན་དེ་འཕུམ་བཞེན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལའང་འཇུག་པ་རེད། གལ་ཏེ་ལྷན་གྱི་ཕྱོགས་ཆ་རེ་རེ་ནས་ལྷུང་བཅུ་ཡིས་རྒྱུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན་ལྷན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ལྷུང་བཅུ་ཡིས་རྒྱུ་ཕྱིན་པ་ལྷན་གྱི་ལྷིད་ཚད་ལ་སྟོས་ཏེ་ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་ལྷུང་བཅུ་ཡིས་མང་བ་ཡོད་པས་ལྷན་ལ་མཐའ་གཏུགས་མཚོན་ཚད་ཞེ་དྲུག་གིས་རྒྱུ་བའི་ལྷན་ལྷན་གྱི་མཚོན་ཚད་ལྷན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲུ་ཞིག་ཤིང་ཆེ་ནས་ས་ཐོག་དུ་ལྷུང་ཡང་དེ་ལ་བརྟེན་སྟོན་གང་ཡང་འཕྲོག་གི་མེད། ལྷན་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་དང་ལྷིད་ཚད་ཀྱི་སྤྱད་ཚད་དེ་འབྲུའི་ཁེ་སྤོང་དུ་གནས་པ་སྟེ། དོན་ལ་འབྲུ་རང་ཉིད་རང་གི་མཚོང་གཏུགས་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

ལྷུང་འབྲས་མི་འདྲ་བའི་ལྷན་པར་དེ་རྣམས་ནི་སྲོག་ཆགས་ཆེན་པོ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་པོ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁོར་ལུག་དང་ལྷན་དུ་འབྲེལ་བ་གང་འདྲ་གྲུབ་པའི་མཚོན་བྱེད་ཙམ་ཞིག་ཡིན། འབྲུ་ལ་མཚོན་ན་དེའི་རྒྱུ་ལ་དང་འགོ་སའི་ལྷན་ངོས་བར་གྱི་རང་འདོམས་ཤུགས་(འབྲུར་གཤིས་)ལ་སྟོས་ཏེ་འབྲུ་དེར་ཐེབས་པའི་སའི་འཐེན་ཤུགས་དེ་སྤོང་ཡིན། ལྷན་མཚོན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྤང་བུས་སའི་འཐེན་ཤུགས་ལ་རྒྱུ་ཟད་ཀྱང་ཇི་མི་སྟོན་པར་གྱུང་འདེབས་སུ་འདོགས་པ་དང་ལྷུང་ཁེབས་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་འགོ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། མི་དང་སྤང་ཆེན་གྱིས་དེ་ལྷན་བྱེད་མི་ཐུབ། སྲོག་ཆགས་སྤོང་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་སྲོག་ནི་སའི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱིས་སྤངས་འདོན་བྱེད་པ་མིན་པར་ལྷན་ངོས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྷན་དང་། རང་འདོམས་ཀྱི་ཤུགས། སྤང་བུ་རང་གཤིས་བཅས་ཀྱིས་སྤངས་འདོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་ལེ་ཆེན་བྱི་མར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

ངོ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་ལུ་གསོས་སྲོག་ཆགས་ཤིག་གི་སྟོང་གི་འཕར་ཚད་དེ་དེའི་ལུས་པོའི་ཆེ་ཚད་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། སྤང་ཆེན་ཞིག་གི་སྟོང་ལས་བྱི་ལོང་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་གི་སྟོང་ལྷུང་ 30 ཡིས་ལྷུང་བར་འཕར་གྱི་ཡོད། སྤྱི་ཡོངས་

ལྡོམ་གཤིས། རང་ཉིད་ལ་དབྱིབས་འགྱུར་གཏོང་བའི་ཤུགས་ཐེབས་སྐབས་རང་གི་དབྱིབས་འགྱུར་ཞིང་ཤུགས་དེ་དང་
བལ་བ་ན་ཐོག་མའི་དབྱིབས་སུ་བསྐྱར་ལོག་བྱེད་པའི་དངོས་པའི་ཁྲུང་ཚོས་ལ་ཟེད།

རྟུག་གཏན་སྤྲིམས། ལྡོམ་གཤིས་ཅན་གྱི་དངོས་རྣམས་ཤིག་ལ་ཤུགས་ཐེབས་པ་ན་དེ་ལ་བཙེར་གཞོན་ནམ་རྒྱུང་ཚད་དེ་
ཅམ་ཐེབས་པ་ནི་དེར་ཐེབས་པའི་ཤུགས་ལ་ཐད་ཀར་རག་ལྷུས་པ་རེད།

ཚད་སྤྱི། ལྡོམ་ཚད་དང་ཤེད་དང་དོས་བཅས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ལ་བོངས་ཚད་ཀྱིས་ཤུགས་རྒྱུན་དེ་ལྟར་བཟོ་བའི་ཚུལ་
ལ་དབྱུང་པའི་རིག་པ་ཞིག་ལ་ཟེད།

མཉམ་ཅིས་ཕྱོགས་བསྟུན།

རྟུག་ཚད་ = གདོས་/བོངས་

ལྡོམ་རྟུག་ = ལྡོམ་/བོངས་

$F \sim \Delta x$

228

༡༩ གཤེར་གཞུགས།

སྤེལ་སྤོམ། བེ་སི་ཁལ་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་ཚན་རིག་པ་དང་། ཚོམ་པ་པོ། ལྷ་སྐྱ་བ་ལྟ་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན། གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་གནད་དོན་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཚེད་ཁོང་གིས་གཤེར་གཞོན་གསར་བཟོ་བྱས་ཤིང་། དེས་གཤེར་གྱི་གཞོན་ལྷགས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་ལྷགས་ལྡབ་རྒྱུར་གྱི་སྤེལ་བ་རེད། ཁོང་གིས་གཅེའུ་ཡང་གསར་བཟོ་བྱས། ཞི་མན་རེ་ལི་སི་ཏ། འོ་རེ་ཅེ་ལི་འི་རླུང་གཞོན་མངལ་ཆས་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟག་དཔྱད་ཁག་ལ་ཤེ་སི་ཁལ་གྱིས་བཤད་པ་བྱས་པ་དེས་ཁོང་ལ་ངན་གྲགས་འཕྲོག་པའི་རྒྱ་བྱས། ཁོང་གིས་རླུང་གཞོན་འངལ་ཆས་ཀྱི་སྐྱ་གྲུའི་ནང་དཔྱད་ཚུ་ཏོག་ཅམ་ཡོད་པ་ལྷགས་གང་གིས་བྱེད་དམ། དཔྱད་ཚུའི་ཐོད་ཀྱི་སྤོང་ཆ་དེ་གང་གིས་བཀང་ཡོད་དམ་ཞེས་པའི་དྲི་བ་དྲིས། དེའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་སལ་མོ་ཆེས་ཞེ་རི་སི་འོ་འལ་གྱི་འདོད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་སྤོང་སངས་ཤིག་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཤིང་། བར་སྐྱང་སྤོང་པ་དེའི་ནང་དུའང་མཐོང་དུ་མེད་པའི་བེམ་རྒྱས་ཤིག་ཡོད་པར་འདོད། བེ་སི་ཁལ་གྱིས་བརྟག་དཔྱད་གསར་པ་དག་བསྐྱབ་ཏེ་རླུང་གཞོན་མངལ་ཆས་ཀྱི་སྐྱ་གྲུའི་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཐོད་དུ་སྤོང་སངས་འབྲ་བ་ཞིག་དོན་དངོས་ལ་ཡོད་པར་བརྟེན།

སྐྱ་གྲུ་ནང་གི་དཔྱད་ཚུའི་ཚད་གཞི་ལ་མཐོ་ཚད་གྱིས་ལྷགས་རྒྱུན་བྱེད་མིན་དཔྱད་པ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱ་ཆོ་གང་པོར་ནད་གཅོང་གི་ཚུལ་དུ་ལྷག་པའི་བེ་སི་ཁལ་གྱིས་རང་གི་སྤྱི་དོ་ལ་རི་མཐོ་པོ་ཞིག་གི་ངོས་སུ་རླུང་གཞོན་མངལ་ཆས་ཁྱེར་དུ་བརྟག་མཐོ་ཚད་འཕེལ་རིམ་བཞིན་དཔྱད་ཚུའི་ཚད་གཞི་ཆག་འགོ་བ་ནི་བེ་སི་ཁལ་གྱིས་ཚོད་བཞག་བྱས་པ་བཞིན་བྱུང་། བེ་སི་ཁལ་རང་ཉིད་གྱིས་ཡེ་ཤུ་མཚོད་ཁང་གི་དྲིལ་མཁར་གྱི་ཚེ་མོར་ཏེ་མི་འར་ ༥༠ ཡི་མཐོ་ཚད་དུ་རླུང་གཞོན་མངལ་ཆས་ཁྱེར་ཏེ་བརྟག་དཔྱད་ཐོར་ཡང་བ་ཞིག་བྱས། སྐར་ཡང་དཔྱད་ཚུའི་ཚད་གཞི་ཟག་ཀྱང་སྐར་ལྟར་མིན། བེ་སི་ཁལ་གྱི་བརྟག་དཔྱད་འདི་རིགས་དང་གཞན་ཚོས་རླུང་གཞོན་མངལ་ཆས་ཀྱི་ཚ་དོན་དང་རིན་ཐང་གཉན་ལ་སལ་པར་ཡུ་རོབ་ཀུན་དུ་གཟེངས་སུ་བསྐྱོད་ཡོད།

བར་སྐྱང་སྤོང་པའི་ནང་དུ་མཐོང་མི་ཐུབ་པའི་བེམ་རྒྱས་འགའ་ཡོད་དགོས་ཞེས་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་ལ་ལན་གྱི་ཚུལ་དུ་བེ་སི་ཁལ་གྱིས་ཚན་རིག་གི་ཐབས་ལམ་ལ་བསྟེན་ཏེ་འདི་ལྟར་བརྗོད་དེ། “ཚོད་བཞག་ཅིག་ར་སྤོང་ཐུབ་ཅུང་

དེ་སྟོན་པ་ལ་ཚོས་ཐམས་ཅད་དེའི་རྗེས་སུ་འགོ་བཙམ་གྱིས་མི་ཚོགས་སྟེ། ཚོས་རྒྱུང་པ་གཅིག་ལའང་འགལ་བ་ཡོད་པ་
ཐོན་ན་དེ་ཉིད་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པར་བསྐྱབ་པར་ཚོགས་གོ། ། ཁོང་གིས་སྟོང་སངས་ཡོད་ཅེས་ལྷ་རྒྱུགས་ཀྱིས་བཟུང་བ་དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཇེ་ཁར་ཁྱེ་ལྟ་བུའི་གནད་ཡོད་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་གཞན་དང་ཡང་ཚོད་པ་བྱུང་ཡོད།

229

རྒྱ་ལྷགས་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ལལ་གྱི་ལས་གཞི་རྣམས་ལས་ད་ཆ་ཤེས་ལལ་གྱི་རྩ་དོན་ཞེས་སུ་
འབོད་པའི་གནད་དོན་དེ་བྱུང་ཡོད། “ངལ་གསོའི་ངང་འཐུམ་སྟེ་གནས་པའི་གཤེར་ཞིག་གི་མཚམས་གང་དུ་གཞོན་
ལྷགས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཀྱང་འགྱུར་བ་དེ་ཉིད་གཤེར་གྱི་མཚམས་ཀྱན་ཏུ་ལྱབ་འགོ་བཙམ་པ་ཡིན།” ཐག་པ་དང་འབྲེལ་
འཁོར་གྱི་ཚབ་ཏུ་རྩ་དོན་འདི་སྟེ་བས་ཏེ། ཤེས་ལལ་མ་བྱུང་སྟོན་དུ་སྟོ་ཡུལ་ལའང་མེད་པའི་ལྷགས་ཚད་དུ་གཤེར་
གཞོན་ཡོ་ཚས་རྣམས་ཀྱིས་ལྷགས་ལྡབ་སྦྱར་བྱེད་ལྷབ་པས་བྱིར།

ཤེས་ལལ་ཁོང་ཚོས་དང་ཆེ་བའི་ལྷ་སྦྱོར་བ་ཞིག་ཡིན་ཏུང་། དེའི་དུས་ཀྱི་ལྷ་བ་རིགས་གཅིག་ལ་ཁོང་གིས་
དགག་སྦྱབ་མཛད་ཡོད། ཚོས་ལྷགས་སྟོར་གྱི་ཁོང་གི་རྩོམ་ཤོག་རིགས་གཅིག་ཡི་ལྟའི་ཚོས་སྟེས་བཀའ་འགོག་བྱས་ཡོད།
ཚན་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁོང་རྒྱ་ལྷགས་རིག་པའི་སྟོན་ནས་དྲན་གསོ་བྱེད་དེ། དེས་བྱིས་འབྲུང་གི་འཕྲུལ་རྩལ་
གྱི་གནས་བབས་རང་བསྐྱར་བར་བྱས་ཡོད། ལྷ་སྦྱོར་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁོང་ཁོང་གིས་སྟེལ་བའི་བརྗོད་པ་མང་དག་
ཅིག་གི་སྟོན་ནས་དྲན་གསོ་བྱེད་དེ། དེ་དག་ལས་གཅིག་ནི། “སྦྱེས་བུ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་འོག་གཞོན་
འཚོ་ལ་དགའ་བཞིན་སྟོ་བཞིན་དུ་ལེགས་པར་འཇུག་པ་དེ་བཞིན་དུ་གཞན་དུ་མི་འབྲུང་ངོ་།” ཞེས་གསུངས།

དེང་གི་ཆར་ཁོང་གིས་ཚན་རིག་ནང་བཞག་པའི་མཛད་རྗེས་ལག་ལ་ཆེ་མཐོང་སྦྱིན་པའི་སྐྱོད་དུ་ཤེས་ལལ་
ཞེས་པའི་མིང་དེ་གཞོན་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱལ་སྦྱིའི་ཚད་ལྡན་རྩོམ་གཞིར་བཏགས་ཡོད་པ་དང་། རྟོག་ལྡན་མཉེན་ཆས་ཀྱི་སྐྱོད་
བརྗོད་གི་མིང་དུ་བཏགས་ཡོད། ཚོས་རིག་སྦྱོར་ལྷ་སྦྱོར་གྱི་ཚན་རིག་པ་ལྟར་ན་ཤེས་ལལ་ནི་དུས་རབས་ 12 པའི་དུས་
དཀྱིལ་གྱི་རྩོམ་པ་གནད་ཆེ་ཤོས་གཅིག་དུ་བཅིས་པ་རེད། ཁོང་གིས་རྩུར་ཟ་དང་རིག་རྩལ་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་སྐྱོངས་ཀྱིས་
གོ་ལ་ཁྱོད་ཡོངས་སུ་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས་ལ་ལྷགས་སྦྱོར་བྱེད་ཡོད།

ཁྱོད་ཀྱིས་རྗེས་སུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་གི་ཁ་དོས་ནས་མི་ཤར་གཅིག་གི་འོག་ཏུ་མགོ་བརྒྱུག་པའམ། ཡང་ན་མཚོ་
 ཆེན་པོ་ཞིག་གི་དཀྱིལ་ཏུ་གཏོང་ཚད་གཅིག་པར་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་གཉིས་ལ་གཞོན་ལྷན་གཅིག་པ་སྤོང་བ་ཡིན། དེ་
 བཞིན་ཏུ་ཉ་རྒྱུ་ལའང་དེ་ལྟར་ཡིན། དཔེ་རིས་ ༡༩་ལ ཡི་ནང་གི་མཐུན་དེ་གནས་པའི་ཤེལ་སྤོང་རྒྱུ་ལ་སྒོ་བརྒྱུན་
 བྱོས་དང་། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་མེད་ཉ་ཞིག་མཐུག་མ་ནས་བརྒྱུ་སྤེད་དེའི་མགོ་རྒྱུ་དོས་ནས་མེན་ཏེ་མི་ཤར་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་
 འོག་ཏུ་བརྒྱུག་ན་ཉ་མགོར་འཕོག་པའི་རྒྱུ་འོག་གཞོན་ལྷན་ཞེས་ཤེལ་སྤོང་གང་ཏུ་འང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ང་ཚོས་ཉ་
 སྤོང་རྗེས་དེས་མེན་ཏེ་མི་ཤར་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཟབ་སར་རྒྱལ་བ་ཡིན་ན་གཏོང་ཚད་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཞོན་ལྷན་ལེལ་རྒྱ་ཡིན་
 ཞིང་། ཤེལ་སྤོང་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་གཞོན་ལྷན་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། གལ་ཏེ་ཉ་དེས་གཏོང་ཏུ་བརྒྱལ་བ་ཡིན་ན་
 གཞོན་ལྷན་སྤར་བས་ཆེ་བ་ཡོད་ཀྱང་། ཤེལ་སྤོང་གང་ཏུ་ཡོད་མིན་གྱིས་ཁྱད་པར་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་མི་བཟོ། ཤེལ་སྤོང་
 མཐའ་དག་རྒྱུས་གཏོང་ཚད་གཅིག་པའི་བར་ཁེངས་ཡོད་པས་དེ་དག་གི་དབྱིབས་དང་བོངས་ཚད་ཇི་འདྲ་ཡིན་ཏུང་།
 ཞབས་མཐེལ་ན་རྒྱ་ཡི་གཞོན་ལྷན་གཅིག་པ་ཡོད། གལ་ཏེ་སྤོང་ཅིག་ལ་རང་གི་གྲལ་མཚེས་ཀྱི་སྤོང་སྤར་བ་དེ་ལས་
 ཞབས་མཐེལ་ན་རྒྱུ་འོག་གཞོན་ལྷན་ཆེ་བ་ཡོད་ན། གཞོན་ལྷན་ཆེ་བ་དེས་སྤོང་ནང་གི་རྒྱ་དེ་ཐོག་མར་བྱུར་ཏུ་དང་དེ་
 བས་སྤོང་སྤར་མོའི་ནང་ཡར་གྱེན་ཏུ་འདྲུང་དེ་ཞབས་མཐེལ་སོ་སོའི་གཞོན་ལྷན་གཅིག་པ་མ་ཆགས་ཀྱི་བར་ཏུ་འདྲུང་
 དགོས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་འདྲ་འདྲུང་གི་མེད། གཞོན་ལྷན་ཞེ་གཏོང་ཚད་ལ་ལྟོས་པ་ཅན་ཡིན་གྱི་བོངས་ཚད་ལ་
 ལྟོས་པ་ཅན་མིན་པས་རྒྱུས་རང་བཞིན་གྱིས་རང་གི་གནས་ཚད་ལ་སྤྲེག་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་ང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ།

རྒྱུས་རང་གི་གནས་ཚད་ལ་སྤྲེག་པའི་རྒྱུ་ལ་འདི་ལྟར་རའི་འགྲིག་སྤྲེག་རྒྱུ་ལིས་བཀའ་སྤེད་དེའི་སྤེ་གཉིས་པོ་མཐོ་
 ཚད་གཅིག་པར་བརྒྱུང་བ་ལས་གསལ་སྤོན་བྱེད་ཐུབ། རྒྱ་ཡི་གནས་ཚད་གཉིས་པོ་མཉམ་པ་ཡིན། སྤེ་གཅིག་གཞན་དེ་
 ལས་མཐོ་བར་བཏེགས་ན་སྤེ་མོ་དམའ་བ་ཡོད་ས་ནས་རྒྱ་ཕྱི་རུ་རྒྱུ་སྤེ་གཞན་དེའི་ནང་ཏུ་ལམ་གྱི་ཆ་ཤས་ཅམ་གྱེན་ཏུ་
 རྒྱུ་དགོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད། གནའ་སྤེ་མོའི་རྒྱུ་ལ་མི་ཚོས་དངོས་རྒྱུ་ལ་འདིའི་དོན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་རྟོགས་མ་
 ཐུབ་པས་ཁོ་ཚོས་རྒྱ་མཐོང་ནས་གོང་ཁྱེར་ལ་རྒྱ་འདྲེན་པའི་རྒྱ་ལུར་ཞིབ་ཚགས་བཟོས་པའི་ནང་རྒྱ་རྒྱུས་ཡིན་ཅིག་
 ཅུང་ཟད་ཐུང་ཏུ་རྒྱུ་ཐུབ་པའི་ཆེད་གཡལ་མཐོ་པོ་དང་ལུར་པོ་ཀྱག་ཀྱིག་ཏུ་མ་བཟོས་ཡོད། གལ་ཏེ་ས་གཞིའི་རང་བྱུང་
 གི་ཁོད་དང་མཉམ་པར་སའི་ནང་ལྷགས་སྤྲེག་དངས་པ་ཡིན་ན་གཞི་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་གྱེན་ཏུ་རྒྱུ་དགོས་པའང་ཡོང་
 དེས་པས་རྒྱུ་མི་རྒྱུས་དེ་ལ་ཚམ་ཚམ་སྤྲེག་ཡོད། དེའི་དུས་སུ་བརྟག་དབྱེད་གཟབ་ནན་བྱ་རྒྱུ་དེ་བྱེད་སྒོལ་ཞིག་ཏུ་
 འགྱུར་མེད་པས་ཆེ་གཡོག་འབེལ་སོ་ཡོད་པ་བཀོལ་སྤོང་བྱས་ཏེ་རྒྱུ་མི་རྒྱུས་ཀྱིས་དགོས་མེད་ཀྱི་རྒྱ་ལུར་རྒྱུས་སྤོང་
 ཅན་དེ་འདྲ་བཟོས་པ་རེད།

233

འཕྱོ་ལྷགས།

ཚུའི་ནང་བྱིང་སྟེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ལྗིད་པོ་དེ་འདྲ་ཡར་འདེགས་ཚྱོང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆེ་འཕྱོ་ལྷགས་ལ་
 རྒྱས་མང་འཕོད། འཕྱོ་ལྷགས་ནི་གཤེར་གྱི་ནང་བྱིང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་སྤང་ཚོད་ལ་ལྗིད་ཚད་ཆག་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་
 ཉམས་སྤང་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་གཙང་པོའི་མཐིལ་ནས་པ་བོང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདེགས་པ་ན་པ་བོང་དེ་ཚུའི་ཁ་དོས་གྱི་
 འོག་ཏུ་ཡོད་ཕྱིན་ཚད་ལ་དེ་ཉིད་འདེགས་རྒྱ་ལྟོས་འཛོག་གི་སྤྲོ་མོ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཁ་དོས་གྱི་ཕྱི་རུ་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ་དེ་
 ཉིད་འདེགས་པ་ལ་ལྷགས་གང་འཚམས་གྱི་ཆེན་པོ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། པ་བོང་ཚུ་འོག་ཏུ་ཡོད་པའི་
 རྣམས་ཚུས་དེ་ལ་གྱེན་ཕྱོགས་གྱི་ལྷགས་ཤིག་གིས་འབྲུང་པ་དེ་སའི་འཐེན་ལྷགས་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་དང་ཁ་སྤོང་ཉག་ཉག་ཏུ་
 གནས་པས་ཡིན། གྱེན་ཕྱོགས་གྱི་ལྷགས་དེ་ལ་འཕྱོ་ལྷགས་ཞེས་འབོད་ཅིང་། དེ་ནི་གཏིང་ཚད་འཕེལ་བ་ན་གོའོན་
 ལྷགས་འཕེལ་བའི་ལྷན་ཚོས་གྱི་འབྲས་བུ་ཅམ་ཞིག་ཡིན། དཔེ་རིས་ ༡༩༧ ཡིས་འཕྱོ་ལྷགས་གྱེན་ཕྱོགས་སུ་གཏད་པའི་
 རྒྱ་མཚན་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཚུའི་གོའོན་ལྷགས་གྱི་དབང་གིས་བྱུང་བའི་ལྷགས་རྣམས་པ་བོང་གི་ཆ་སོ་སོར་བྲང་
 རྒྱར་གྱི་ཚུལ་དུ་ཐེབས་བཞེན་ཡོད་པ་ཕྱོགས་ལྡན་མདའ་མོས་མཚོན། གཏིང་ཚད་མཉམ་པར་གནས་པའི་པ་བོང་གི་
 གཞིགས་སོ་སོར་ཐེབས་པའི་ཕྱོགས་ལྡན་ལྷགས་རྣམས་གྱིས་པན་ཚུན་སེལ་རེས་བྱེད་པས་འབྲེད་ཕྱོགས་སུ་འཕྱོ་ལྷགས་
 གྲུབ་མ་གྲུབ་པ་རེད། དེ་ལྟར་འདྲ་གཞུང་ཕྱོགས་སུ་ཕྱོགས་ལྡན་ལྷགས་རྣམས་གྱིས་པན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ཡོངས་
 སུ་རྗོགས་པར་སེལ་རེས་བྱེད་ཀྱི་མེད། རྒྱ་མཐིལ་ཟབ་པ་ཡོད་པས་པ་བོང་གི་མཐིལ་ཕྱོགས་སུ་གོའོན་ལྷགས་ཆེ་བ་
 ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེས་ན་པ་བོང་གི་སྟེང་དོས་ལ་ཐེབས་པའི་ལྷན་ཕྱོགས་གྱི་ལྷགས་དེ་ལས་མཐིལ་དོས་ལ་ཐེབས་པའི་
 གྱེན་ཕྱོགས་གྱི་ལྷགས་དེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས་གྱེན་ཕྱོགས་སུ་གཙང་ལྷག་ལྷགས་ཤིག་སྤུན་བྱུང་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་འཕྱོ་ལྷགས་
 དེ་ཡིན།

འཕྱོ་ལྷགས་ཀྱི་གོ་དོན་རྟོགས་པ་ལ་“གནས་དབྱུང་བཏང་བའི་རྒྱ་ལི་བོངས་ཚད་”ཅེས་པའི་བརྗོད་པ་དེའི་གོ་
 དོན་ཤེས་དགོས། གལ་ཏེ་རྒྱ་ལྷགས་ལྷགས་བྱེད་པའི་སྟོན་ཅིག་ཏུ་རྗོ་ཞིག་སྤྲུགས་པ་ཡིན་ན་རྒྱ་ལྷགས་ཅམ་ཞིག་ལུང་རྒྱ་
 དེས་པ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩༡༠) རྗོ་རྒྱ་གནས་དབྱུང་བཏང་བ་རེད། བསམ་གཞིག་ལུན་ཅམ་བྱས་ན་རྗོ་ལི་བོངས་ཚད་
 དམ་རྗོ་ལི་གོ་ས་དེ་གནས་དབྱུང་བཏང་བའི་རྒྱ་ལི་བོངས་ཚད་དང་མཉམ་དགོས་པ་ཤེས་བྱུང། རྒྱ་གང་འཚམ་ཡོད་པའི་
 རྗོ་ཅིག་གི་ནང་དུ་ཅ་དངོས་གང་འདྲ་ཞིག་སྤྲུགས་པ་ཡིན་ན་འདྲ་རྒྱ་ལི་ཚད་གཞི་འཕེལ་དེས་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩༡༡)
 ག་ཚོད་ཅམ་ཡིན་ཞེ་ན། ཅ་དངོས་ཀྱི་ཆ་རི་ཅམ་བྱིང་བ་དེའི་བོངས་ཚད་དང་མཉམ་པའི་རྒྱ་ལྷགས་སྟོན་དུ་སྤྲུགས་ན་རྒྱ་
 ལི་ཚད་གཞི་འཕེལ་བ་དེ་དང་ཚད་ཉག་ཉག་མཉམ་པ་ཞིག་འཕེལ། ཚུལ་འདི་ནི་ཕྱ་མི་ལེ་བའི་ཅ་དངོས་ཀྱི་བོངས་ཚད་

འཇལ་བའི་ཐབས་ལེགས་པོ་ཞིག་ཡིན། ཡོངས་སུ་བྱིང་བའི་ཅ་དངོས་ཀྱིས་དུས་ཉུག་ཏུ་རང་གི་བོངས་ཚད་དང་མཉམ་
པའི་གཤེར་ཞིག་གནས་དབྱུང་གཏོང་གི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

གཡོས་སྒྲོར་ལག་དེབ་ཅིག་ལྟར་ན་མར་ལ་འབོར་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ཚང་དགོས། གནས་དབྱུང་ཐབས་ལམ་དང་ཐབ་ཚང་ནང་
གི་ཚད་འཇལ་མོར་པ་བཀོལ་བ་གཉིས་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་ལམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

མར་མ་སླག་པའི་སྡོན་དུ་མོར་པ་ཞིག་གི་ནང་རྒྱ་ཏོག་ཅམ་སླགས། མོར་པའི་ལྗེབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཚད་རིས་ལས་རྒྱུ་ཚད་གཞི་ངེས་
པར་བྱོས། དེ་ནས་མར་སླག་པ་ན་རྒྱུ་ཚད་ཚད་གཞི་འབེལ་བ་མཐོང་བྱུང། རྒྱུ་ཚད་ནང་མར་ལྗེབ་རྒྱ་ཡིན་པས་རྒྱུ་ཚད་ཁ་དོས་འོག་ཏུ་
བསྟུག་ཆེད་དེར་སླུ་ན། ཚད་གཞི་མཐོ་བ་ལས་དམའ་བ་འབྲེན་པ་ན་གནས་དབྱུང་ཐབས་པའི་རྒྱུ་བོངས་ཚད་ཅམ་མ་ཟེད་མར་
ཀྱི་བོངས་ཚད་ཀྱང་ཤེས་བྱུང།

ཨར་ཁི་མི་ཉི་མེ་ཚ་དོན།

འཕྱོ་ཤུགས་དང་གནས་དབྱུང་ཐབས་པའི་གཤེར་གཉིས་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཐོག་མར་སྟེ་མི་མེ་ཚ་དོན་རིག་
པ་ཨར་ཁི་མི་ཉི་མེ་སྲུང་རབས་ ༡ པའི་ནང་རྟོགས། དེ་རྒྱུ་ཚད་ལ་འདི་ལྟར་དུ་བརྗོད་པར་བྱ།

རུབ་སྟེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་ནི་ངེས་གནས་དབྱུང་བཏང་བའི་གཤེར་གྱི་སྡོད་ཚད་དང་མཉམ་པའི་ ཤུགས་ཀྱིས་འཕྱོ་བར་བྱེད།

འབྲེལ་བ་འདི་ལ་ཨར་ཁི་མི་ཉི་མེ་ཚ་དོན་ཞེས་འབོད། འདི་གཤེར་གཞུགས་དང་རྒྱངས་གཞུགས་གཉིས་ཀ་
ལ་བདེན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀ་རྒྱུག་གཞུགས་ཡིན། ཅི་སྟེ་རུབ་སྟེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་གིས་རྒྱུག་གཞུགས་ཀི་
ལོ་སྟར་མ་ ༡ གནས་དབྱུང་བཏང་བ་ཡིན་ན། ཅ་དངོས་ལ་ཐབས་པའི་འཕྱོ་ཤུགས་ནི་ཀི་ལོ་སྟར་མ་ ༡ གི་སྡོད་ཚད་དང་
མཉམ། རུབ་སྟེ་གནས་པ་ཞེས་པ་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཆ་ཅམ་མམ་ཡོངས་སུ་བྱིང་བ་ལ་ཟེར།

234

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ལི་ཏར་ ། ཅན་གྱི་སྣོད་ཁ་ལེགས་པར་སྦྱར་བ་ཞིག་ཚུའི་ནང་ཕྱི་ཚམ་དུ་སྦྱབས་པ་ཡིན་ན་
དེས་ཚུ་ལི་ཏར་ཕྱི་ཚམ་ཞིག་གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ལ། སྣོད་ཀྱི་ནང་གང་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཚུ་ལི་ཏར་
ཕྱི་ཀའི་ལྗིད་ཚད་དང་མཉམ་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་འཕྲོ་བར་བྱ་རྒྱ་ཡིན། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་སྦྱབས་
པ་(བྱིང་དུ་བརྟུག་པ་)ཡིན་ན། དེ་ཉིད་ཚུ་ལི་ཏར་གཅིག་གི་ལྗིད་ཚད་(གི་ལོ་སྟ་རམ་གཅིག་གི་གདོས་ཚད་)དང་མཉམ་
པའི་ཤུགས་ཀྱིས་འཕྲོ་རུ་འཇུག་ངེས་ཡིན། གལ་ཏེ་སྣོད་ཡོངས་སུ་བྱིང་ཞིང་དེ་ཉིད་ལ་འཚོར་འཁྲུམ་གང་ཡང་མ་བྱུང་
ན་གཏོང་ཚད་གང་དུ་སོང་ཡང་དེར་ཐེབས་པའི་འཕྲོ་ཤུགས་ནི་ཚུ་གི་ལོ་སྟ་རམ་གཅིག་གི་ལྗིད་ཚད་དང་མཉམ། དེའི་
རྒྱ་མཚན་ནི་གཏོང་ཚད་གང་དུ་གནས་ཀྱང་སྣོད་ཀྱིས་རང་གི་བོངས་ཚད་ལས་ལྷག་པའི་ཚུའི་བོངས་ཚད་གནས་
དབྱུང་མི་སྦྱབ་པས་ཡིན། འཕྲོ་ཤུགས་ནི་གནས་དབྱུང་བཏང་པའི་ཚུ་ཡི་ལྗིད་ཚད་དང་མཉམ་པ་ཡིན་གྱི་(ཡོངས་སུ་བྱིང་
བའི་ཅ་དངོས་ཀྱི་ལྗིད་ཚད་དང་མཉམ་པ་ནི་མིན་ལོ།)

གལ་ཏེ་གི་ལོ་སྟ་རམ་ ༡༠ཅན་གྱི་ཅ་དངོས་ཤིག་སྦྱབ་པ་ན་དེས་རྒྱག་གཞུགས་གི་ལོ་སྟ་རམ་ ༡༠གནས་དབྱུང་
བཏང་པ་ཡིན་ན། དེའི་སྣང་ཚོད་ཀྱི་ལྗིད་ཚད་གི་ལོ་སྟ་རམ་ ༡༠(༡༠༠ཟེའུ་འོན་)དང་མཉམ་དགོས། དཔེ་རིས་ ༡༩༡༩
ནང་གི་ལོ་སྟ་རམ་ ༡ཅན་གྱི་ཤིང་དུམ་དེ་བྱིང་བ་ན་དེ་ལ་སྣང་ཚོད་ལྗིད་ཚད་གི་ལོ་སྟ་རམ་ ༡ཅན་གྱི་ཤིང་དུམ་གྱི་ལྗིད་
དང་མཉམ་པ་ཞིག་ཡོད། བྱིང་དངོས་ཤིག་གི་སྣང་ཚོད་ལྗིད་ཚད་ནི་རྒྱང་ཁམས་ཁྲོད་ཀྱི་དེའི་རྒྱན་ལྡན་ལྗིད་ཚད་ནས་
འཕྲོ་ཤུགས་འཐེན་པ་དེ་ཡིན།

གཅིག་བྱས་ན་ཁྲོད་ཀྱི་སྣོད་ཁྲིད་པས་ཨར་ཁི་མི་ཏི་སིའི་རྩ་དོན་དེ་བྱིང་གཞུགས་ཤིག་ལ་ཐེབས་པའི་གཞོན་
ཤུགས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་ལས་གྲུབ་ཕྱོགས་ཤུགས་དང་སྦྱར་ཕྱོགས་ཤུགས་ལ་ཁྱུང་པར་ཐོན་པ་དེ་དང་གནས་དབྱུང་བཏང་
པའི་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ལྗིད་གཉིས་གངས་ཚད་ཀྱི་ཆ་ནས་དབྱེར་མེད་ཡིན་པ་བསྟན་ཏེ་གངས་རྩེས་ཀྱི་དཔེ་མཚན་
ཞིག་གི་སྣོད་ནས་དོན་བསྐྱེད་བྱེད་སྲིད། གཤེར་གཞུགས་སལ་མོ་ཆེ་ལ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་སྦྱག་ཚད་ཉ་ལམ་བརྟན་
པར་གནས་ན་ཤོ་གཞུགས་དེ་ཟད་ཚད་གང་དུ་བཞག་ཀྱང་ཁྱུང་པར་མི་བཟོ། གཏོང་ཚད་འཕེལ་རིམ་བཞིན་གཞོན་
ཤུགས་འཕེལ་བ་བདེན་ཡང་། ཤོ་གཞུགས་ཀྱི་མཐེལ་ནས་ཡར་འཕྲོག་པའི་གཞོན་ཤུགས་དང་སྟེང་ནས་མར་འཕྲོག་
པའི་གཞོན་ཤུགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་དེ་གཏོང་ཚད་ཀྱན་ལ་གཅིག་པ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩༡༤) བྱིང་གཞུགས་ཀྱི་
དབྱིབས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་འཕྲོ་ཤུགས་ནི་གནས་དབྱུང་བཏང་པའི་གཡོ་གཞུགས་ཀྱི་ལྗིད་དང་མཉམ་པ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

དེ་ལྟར་འདྲ་ཅད་དངོས་ཀྱི་ལྡིང་ཚད་དེ་གནད་འགག་ཅིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་འཕྱོ་ལྡིང་ལ་ཡིན། ཅ་
དངོས་ཤིག་གཤེར་གྱི་ནང་འབྲིང་རྒྱ་ཡིན་ནམ་དེའི་ཁ་ལ་འཕྱོ་རྒྱ་ཡིན་མིན་ནི་ ཅ་དངོས་ཀྱི་ལྡིང་ཚད་ལས་དེ་ལ་ཐེབས་
པའི་འཕྱོ་ལྷགས་ཆེ་བ་ཡོད་མིན་ལ་རག་ལུས། འདི་ཡང་ཅ་དངོས་ཀྱི་སྐྱུག་ཚད་ལ་རག་ལུས། སྒྲིག་གཞི་སྐབས་བདེ་
གསུམ་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱོས་དང་།

༡ རང་ཉིད་གང་དུ་སྐྱབ་སའི་གཤེར་ལས་ཅ་དངོས་སྐྱུག་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་ན་དེ་འབྲིང་ངེས་ཡིན།

༢ རང་ཉིད་གང་དུ་སྐྱབ་སའི་གཤེར་ལས་ཅ་དངོས་སྐྱུག་ཚད་རྒྱུང་བ་ཡོད་ན་དེ་འཕྱོ་ངེས་ཡིན།

༣ རང་ཉིད་གང་དུ་སྐྱབ་སའི་གཤེར་དང་ཅ་དངོས་ཀྱི་སྐྱུག་ཚད་མཉམ་ན་དེ་འབྲིང་ཡང་མི་འབྲིང་ལ་འཕྱོ་
ཡང་མི་འཕྱོ་ལོ།

སྒྲིག་གཞི་ ༡ རྒྱ་མཚན་ལྡན་པར་སྤང་སྟེ། རྒྱ་ལས་སྐྱུག་ཚད་ཆེ་བའི་ཅ་དངོས་ནམས་རྒྱ་ཡི་གཏིང་ཚད་ལ་ལྟོས་
པ་མེད་པར་འབྲིང་འགོ། རྒྱ་ཟབ་མོའི་མཐེལ་དུ་བགོད་པའི་དབྱུགས་ཁྲུང་གཏིང་རྒྱལ་བ་ནམས་ལ་སྐབས་སྐབས་སུ་རྒྱ་
མཚོའི་མཐེལ་གྱི་ཉེ་འགྲམ་དུ་(གཏིང་ཚད་དེར་ཡོད་པའི་རྒྱ་དང་སྐྱུག་ཚད་མཉམ་པའི་)རྒྱས་འཚོད་པའི་ཤིང་དེ་འབྲ་
ལྡིང་སྟེ་གནས་པ་དང་འཕྲད་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་། ལྡིང་སྟེ་གནས་པའི་རྩོ་ནམ་ཡང་འཕྲད་རྒྱ་མེད།

འབད་ཚོལ་ག་ཚོད་བྱེད་ཀྱང་འཕྱོ་མི་ཐུབ་པའི་མི་ནམས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྒྲིག་གཞི་ ༡ དང་ ༢ གཉིས་བཞི་བཞག་
ནས་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་བརྗོད་ཐུབ་བམ། ཁོ་ཚོ་སྐྱུག་ཚད་མཐོ་དྲག་ཐག་ཚོད་པ་རེད། འཕྱོ་སྐབ་ཡོང་བའི་ཆེད་སྐྱུག་ཚད་
ངེས་པར་དུ་གཅོག་དགོས། ལྡིང་སྐྱུག་ = ལྡིང་ཚད་/བོངས་ཚད་ ཞེས་པའི་མན་ངག་འདིས་ཡང་ན་ལྡིང་ཚད་གཅོག་
དགོས་ལ་དེ་མིན་ན་བོངས་ཚད་སྟེལ་དགོས་པ་བསྟན་གྱི་ཡོད། ཐོག་སྐོབ་སྟོང་སྟེ་ཕྱོན་པ་དེས་བོངས་ཚད་སྟེལ་ཡང་དེ་
མཚུངས་ཀྱི་ལྡིང་ཚད་ཉ་ཅང་ཉུང་ཉུང་མ་གཏོགས་མི་སྟེལ། དེས་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱོན་བསྟོམས་སྐྱུག་ཚད་གཅོག་པར་བྱེད།

སྒྲིག་གཞི་ ༣ པ་ཉ་ལ་འཇུག་སྟེ། དེ་རྒྱུར་འབྲིང་བའང་མིན་ལ་འཕྱོ་བའང་མིན། རྒྱན་ལྡན་ཉ་ལ་རྒྱ་དང་
མཉམ་པའི་སྐྱུག་ཚད་ཡོད། ཉ་ཡིས་རང་གི་ལུས་པོའི་ནང་རྒྱུ་རྒྱལ་ཡོད་པ་དེ་ཆེར་སྐྱེད་རྒྱུ་བསྐྱུ་བྱས་ཏེ་བོངས་ཚད་
རྒྱུར་བའི་སྟོ་ནས་སྐྱུག་ཚད་ལ་ཚོད་འདྲིན་བྱེད་ཐུབ། ཉ་ཡིས་རང་གི་བོངས་ཚད་སྟེལ་(སྐྱུག་ཚད་གཅོག་)ཏེ་ཕྱིན་དུ་
འགོ་ཐུབ་ལ། བོངས་ཚད་སྐྱུམ་(སྐྱུག་ཚད་སྟེལ་)སྟེ་ཐུར་དུ་འགོ་ཐུབ།

བྱིང་གུ་ལ་མཚོན་ན་དགོས་མཁོའི་སྐྱུག་ཚད་སོན་པ་ལ་དེའི་བོངས་ཚད་མིན་པར་ལྡིང་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་
གཏོང་གི་ཡོད། དེའི་ལྡིང་སྟོན་རྒྱ་མཚོད་ཀྱི་ནང་རྒྱ་གཏོང་བའང་ཕྱིར་འབྲུད་པ་གང་ཅུང་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་སྟོན་
ཀྱིས་རྩོ་མིན་པ་ན་དེའི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱུག་ཚད་འབེལ། རྒྱ་སྟོན་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་སོ་བའི་ནང་རྩོ་ལོ་སྐར་མ་ ༩ ནས་

༥ བར་རྟེན་པ་བྱུང་ཡོད། སྐྱུག་ཚད་འཕེལ་བའི་རྒྱན་གྱིས་རྒྱ་སྤྱོད་རྣམས་དམའ་ས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་པས་རང་གི་བརྟོན་བྱ་
ལས་ཡིབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༥)

236

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ གཞུགས་དུམ་ཆེ་ཆུང་གཅིག་པ་གཉིས་ཚུའི་ནང་བྱིང་སྟེ་གནས་ཡོད། གཅིག་ཞེ་ཉེ་ལས་ཐུབ་ལ་གཞན་དེ་ཉ་ཡང་ལས་ཐུབ།
དེ་གཉིས་ལས་གང་ལ་འཕྱོ་ཐུགས་ཆེ་བ་འོང་།

༢ ཉ་ཡིས་རང་གི་སྐྱུག་ཚད་སྟེ་ལ་ན་འབྱིང་བར་འགྱུར་ལ། སྐྱུག་ཚད་བཅག་ན་འཕྱོ་བར་འགྱུར། འཕྱོ་ཐུགས་དང་སྐྱུར་ནས་
བཤད་ན་དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ གཞུགས་དུམ་གཉིས་ལ་ཐེབས་པའི་འཕྱོ་ཐུགས་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ཡི་བོངས་ཚད་གཅིག་པ་ཞིག་གནས་
དབྱུང་གཏོང་བའི་བྱིར། བྱིང་སྟེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ལ་མཚན་ན་གནས་དབྱུང་བཏང་པའི་རྒྱུ་བོངས་ཚད་ཞོ་ནས་འཕྱོ་ཐུགས་
ངེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཅ་དངོས་ཀྱི་ལྷན་ཚད་ཀྱིས་མིན།

༢ ཉ་ཡིས་རང་གི་བོངས་ཚད་ཆུང་དུ་གཏོང་སྐབས་དེས་རྒྱུ་ཉུང་བ་གནས་དབྱུང་གཏོང་བ་ཡིན་པས་འཕྱོ་ཐུགས་ཆག་པ་ཡིན། ཉ་
ཡིས་བོངས་ཚད་ཆེར་སྟེད་བྱེད་པ་ན་འཕྱོ་ཐུགས་འཕེལ།

འཕྱོ་ལྷིང་།

གནའ་བོའི་མི་ཚོས་ཤིང་ལས་ཐུབ་བཞེས་ཡོད། ཞོ་ཚོའི་རྒྱ་ལ་ལྷགས་ཀྱི་ཞིག་འཁོར་ཐུབ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ང་
ཚོས་མི་ཤེས། གཅིག་བྱས་ན་ལྷགས་ཚུའི་ཐོག་འཕྱོ་རུ་འདུག་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་དེ་ཉུང་མཚར་ཞིག་ཏུ་མཐོང་ཡོད་སྟེ།
དེང་སང་ལྷགས་ལས་ཐུབ་པའི་གཟིངས་ངི་ལྟར་འཕྱོ་ཐུབ་པ་རྟོགས་རྒྱ་ནི་ལས་སྐོར་པོ་ཡིན།

རྟོན་གཅིག་ཅན་གྱི་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བུ་རྟོན་རྟོན་ཅིག་ཡོད་པར་སོམས་དང་། རྒྱ་ལས་ལྷགས་ལྡབ་བརྒྱད་ཀྱིས་
སྐྱུག་པ་ཡོད་པས་དེ་བྱིང་བ་ན་རྒྱ་རྟོན་བརྒྱུད་ཆ་གཅིག་ལས་གནས་དབྱུང་མི་གཏོང་བས། གཟིངས་འཕྱོ་སྟེ་འདོག་པར་
མི་འདང་། དང་ཚོས་ལྷགས་གོང་དེ་ཞོག་མའི་དབྱིབས་སུ་བཅོས་པའི་དབང་དུ་བཏང་།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༦) དེ་ལ་ད་
དུང་རྟོན་གཅིག་གི་ལྷན་ཚད་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་རྒྱུའི་ནང་བཞག་པ་ན་དེས་སྐར་གྱི་ལྷགས་གོང་ལས་རྒྱུའི་བོངས་ཚད་

ཆེ་བ་གནས་དབྱུང་གཏོང་གི་ཡོད། ཇི་ཅམ་ལྷགས་ཀྱི་ཁོག་མ་ཚུའི་ནང་ཟབ་པར་སྐྱབ་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཚུ་མང་བ་གནས་
དབྱུང་གཏོང་བ་ཡིན་པས་དེ་ལ་འཕྱོ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཐེབས། བམ་ཞིག་འཕྱོ་ཤུགས་དེ་འོན་ཀའི་གདང་མཉམ་པ་ན་དེ་ཉིད་
འབྱིང་མཚམས་ཚོད་པ་རེད།

ཤུ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཏུང་དེས་རང་གི་ལྗིད་ཚད་དང་ལྗིད་མཉམ་པའི་ཚུ་གནས་དབྱུང་གཏོང་བ་ན་དེ་ཉིད་
འཕྱོ་ཤུགས། འདི་ལ་སྐབས་རེ་འཕྱོ་ལྗིད་གི་ཚ་དོན་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

འཕྱོ་ལྗིད་བྱེད་པའི་ཅ་དངོས་ཀྱིས་རང་གི་ལྗིད་ཚད་དང་ལྗིད་མཉམ་པའི་རྒྱུ་གཞུགས་གནས་དབྱུང་གཏོང་།

གཟིངས་དང་། བྱིང་གྲ། ལྷང་གྲ། ཡོད་དོ་ཅོག་འཆར་འགོད་བྱེད་པ་ན་དེ་དག་སོ་སོས་རང་གི་ལྗིད་ཚད་དང་
ལྗིད་མཉམ་པའི་རྒྱུ་གཞུགས་གནས་དབྱུང་གཏོང་བྱེད་པར་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། དེས་ན་འོན་ ༡༠༠༠༠ ཅན་གྱི་
གཟིངས་ཤིག་བཟོ་བ་ན་དེ་ཉིད་ཚུའི་ནང་གཏིང་ཟབ་མོར་མ་ལུབ་སྡོན་ནས་ལྗིད་ཚད་འོན་ ༡༠༠༠༠ ཅན་གྱི་ཚུ་གནས་
དབྱུང་གཏོང་བྱེད་ཚད་ཀྱི་ཞེང་དང་བཅས་ཏེ་བཟོ་དགོས། ཚ་དོན་འདི་ལྷང་ནང་གི་གྲ་རྒྱུ་ལམ་ལའང་གཅིག་མཚུངས་
ཡིན། ལྗིད་ཚད་འོན་ ༡༠༠ ཅན་གྱི་ལྷང་གྲ་ཞིག་གིས་ལྷང་མཐར་ལྷང་འོན་ ༡༠༠གནས་དབྱུང་གཏོང་བྱེད་དགོས། ཅི་སྟེ་
དེ་ལས་མང་བ་ལྷང་ན་དེ་ཉིད་ལྷང་ལ། ལྷང་བ་ལྷང་ན་ལུབ་པར་འགྱུར། གལ་ཏེ་རང་གི་ལྗིད་ཚད་ཉག་ཉག་ལྷང་ན་མཐོ་
ཚད་གཅིག་རང་དུ་ལྗིད་སྟེ་གནས།

བོངས་ཚད་ངེས་ཅན་གྱི་གནས་དབྱུང་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་གཞུགས་ཤིག་ལ་སྐྱུག་ཚད་ཆེ་བ་དེས་ཚུང་བ་དེ་ལས་
འཕྱོ་ཤུགས་ཆེ་བ་སྦྱིན། དེས་ན་ཚུ་དག་མོ་ཞིག་ལས་བ་ཚུ་ཅན་གྱི་ཚུའི་ནང་གཟིངས་མཐོ་བར་འཕྱོ་སྟེ། ཚུ་ཚུ་དེ་ཅུང་
སྐྱུག་ཚད་མཐོ་བ་ཡོད་པས་བྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ལྷགས་གོང་རྟོག་པོ་ཞིག་ཚུའི་ནང་བྱིང་འགོ་ཡང་དབྱུང་ཚུའི་ནང་དེ་འཕྱོ་
སྟེ་གནས།

དཔེ་རིས་ ༡༩༡༥ ནང་གི་དངོས་ལམས་གནད་དོན་རྒྱུ་ལམ་གྲགས་འཁོར་ལོ་སྟེ་སི་ཀོ་ཏ་ལན་ནང་གྲ་
འདེགས་འཁོར་ལོ་ལྷན་མོང་མིན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་བཀོལ་སྦྱོང་ལེགས་པར་བྱེད། ཟླ་བཅུ་གཅིག་ཅན་གྱི་སྐྱེས་
འཛེགས་ཤིག་གི་ཚབ་དུ་འཁོར་ལོ་བརྒྱབ་པ་རེད། མི་ཏར་༩༥ ཅན་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་སྦྱོམ་སྦྱོར་གཉིས་མཐུན་ཡོད་པ་དེ་
དག་ཚུས་ལྷེ་མས་ཏེ་གནས། ཤུ་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བ་ཞིག་སྦྱོམ་སྦྱོར་དུ་ཞུགས་པ་ན་གྲ་ཡི་ལྗིད་དང་ལྗིད་མཉམ་
པའི་ཚུ་བྱི་ཏུ་ལུད། དེས་ན་ཚུས་ལེངས་པའི་སྦྱོམ་སྦྱོར་དུ་གྲ་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་དེའི་ལྗིད་ཚད་གཅིག་པར་གནས་
ཤིང་། འཁོར་ལོ་དེ་ཉག་ཏུ་ལྗིད་སྦྱོམ་ངང་གནས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་དེའི་གདོས་ཚད་ཉ་ཅང་ཆེ་ན་འང་འཁོར་ལོས་
སྐོར་བ་བྱེད་ཀ་སྐོར་བ་ལ་སྟོག་སྟོབས་ཀྱི་གོན་ཉ་ཅང་ཚུང་ཚུང་ཡིན།

པ་)ལས་ང་ཚོས་དོན་དངོས་སུ་གང་འདོད་ལྟར་ཤུགས་ལྡན་འགྱུར་བྱེད་ཐུབ། བེ་སི་ལལ་གྱི་རྩ་དོན་འདི་གཤེར་གཞོན་ལོ་ཆས་ཀྱི་གཞི་མར་གནས་ཡོད།

239

གཤེར་གཞོན་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱིས་རྣམས་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་འགལ་བར་མི་བྱེད་དེ་ཤུགས་ཚད་འཕེལ་བ་དེར་འགལ་སྐྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་ཆག་པས་དོ་མཉམ་བྱེད། དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༩ རང་གི་སྲུབ་མདའ་རྒྱུ་བ་དེ་ཐུར་དུ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༡༠ འགལ་བ་ན། སྲུབ་མདའ་ཆེ་བ་དེ་སྲ་མའི་ལྷ་བཅུའི་ཆ་སྟེ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༠་༩ ཅམ་ལས་འདེགས་པར་མི་བྱེད། རང་གཏོང་བྱེད་པའི་ཤུགས་ལ་སྲུབ་མདའ་རྒྱུ་བ་དེ་འགལ་སྐྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་བསྐྱར་བའི་རྒྱུར་ཐོབ་དེ་ཕྱིར་ཐོན་ཤུགས་ལ་སྲུབ་མདའ་ཆེ་བའི་འགལ་སྐྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་བསྐྱར་བའི་རྒྱུར་ཐོབ་གཉིས་མཉམ། འདི་ནི་འདེགས་ཆས་ཀྱི་རྩ་དོན་ཐོག་བྱ་བ་བྱེད་པའི་འཕྲུལ་ཆས་སྐབས་བདེ་ཞིག་གི་དཔེ་མཚོན་འཕར་མ་གཅིག་ཡིན།

བེ་སི་ལལ་གྱི་རྩ་དོན་དེ་རྒྱུ་ལྡན་གཞུགས་དང་གཤེར་གཞུགས་ཏེ་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱི་ལ་འཕྲུག་པ་ཡིན། རྒྱུ་ལྡན་གཞུགས་དང་གཤེར་གཞུགས་དང་འབྲེལ་བའི་བེ་སི་ལལ་རྩ་དོན་གྱི་ལག་ལེན་མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་ནི་ཞབས་ཞུའི་ས་ཚོགས་མང་པོར་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པའི་སྐྱམ་འཁོར་འདེགས་བྱེད་དེ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༩) རྒྱུ་གཞོན་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱིས་གོང་མཐོར་གཏོང་བའི་རྒྱུ་གི་གཞོན་ཤུགས་དེ་རྒྱུ་རུལ་བརྒྱུད་ས་འོག་སྐྱམ་མཚོན་ནང་གི་སྐྱམ་གྱི་ཁངོས་ལ་འདྲེན། དེ་ནས་སྐྱམ་གྱིས་གཞོན་ཤུགས་དེ་སྲུབ་མདའ་ལ་འདྲེན་ཞིང་། དེས་སྐྱམ་འཁོར་འདེགས་པར་བྱེད། སྲུབ་མདའ་འདེགས་བྱེད་ཀྱི་ཤུགས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་གཞོན་ཤུགས་སྟོས་ས་སྟོས་འདྲིལ་གི་དམའ་པོ་དེ་ནི་སྐྱམ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོའི་གཞོན་ཤུགས་དང་མཉམ་ཅམ་ཡིན།

དང་རབས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས་ཏེ་ཅང་སྤོ་མོ་ནས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོའི་བར་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་གཤེར་གཞོན་ཚོས་ཉིད་དེ་ལག་ལེན་འགལ་གྱི་ཡོད། ལྷན་སྐྱེ་མོ་འདེགས་དགོས་པའི་ཨར་ལས་འཕྲུལ་ཆས་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་གཤེར་གཞོན་སྲུབ་མདའ་ཡོད་པར་དོ་སྣང་བྱེད་ཚོགས་བེ་སི་ལལ་རྩ་དོན་གྱི་ལག་ལེན་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་དེ་ཚོས་ང་ཚོའི་འཇོམ་གྱིང་གི་ཡུལ་སྤོངས་བརྗེ་བར་བྱས་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༩ རང་གསལ་བའི་སྐྱམ་འཁོར་འདེགས་པ་ན་སྐྱམ་མཚོན་ནང་གི་སྐྱམ་གྱི་མཐོ་ཚད་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་དང་སྐྱམ་འཁོར་འགལ་བའི་རྒྱུ་ཐག་གཉིས་གང་ཆེ་བ་ཡོད་དམ།

༡ གལ་ཏེ་གོགས་ཤིག་གིས་གཤེར་གཞོན་ཡོ་ཆས་དེ་རྒྱན་དུ་བསྟེན་པའི་རྣམ་པ་ལྷན་འགྲུར་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་རེད་ཅེས་
བརྗོད་ན། དེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ལན་གང་བརྒྱག།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ ལྷུམ་གྱི་མཐོ་ཚད་ཆག་པ་ལས་ལྷུམ་འཁོར་འགལ་བའི་རྒྱང་ཐག་རིང་སྟེ་སྤྱད་མཁའའི་རྒྱ་ཁྱོན་དེ་ལྷུམ་མཐོང་ནང་གི་
ལྷུམ་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ལས་རྒྱང་བ་ཡོད་པས་སོ།།

༡ མ་རེད། མ་རེད། མ་རེད། ལྷིང་འགལ་ཤུགས་འདེགས་ཆས་ལྟར་དུ་གཤེར་གཞོན་ཡོ་ཆས་ཀྱིས་ཤུགས་ལྷན་འགྲུར་བྱེད་ཀྱང་།
དེ་ལྟར་བྱེད་སྐབས་ཉམ་ཏུ་རྒྱང་ཐག་ལ་གྱོར་གྲུན་ཞིག་ཐེབས་པའི་སློབ་པ་བྱེད། རྣམ་པ་ནི་ཤུགས་དང་རྒྱང་ཐག་བརྒྱར་བའི་རྒྱར་
ཐོབ་ཡིན་པས། གཅིག་སྟེལ་ན་གཞན་དེ་གཅོག་རྒྱ་ལས་མ་འདས། རྣམ་པ་ལྷན་འགྲུར་གཏོང་བའི་ཡོ་ཆས་ཤིག་ད་བར་རྟེན་མེད།

ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ཤུགས།

ལྷགས་རྒྱུད་ཤུགས་མོ་ཞིག་ལྷེམ་ཚེབ་སྟེན་པོ་ཞིག་ནས་དཔྱང་(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༥)སྟེ། ལྷའི་ནང་སྤྱད་ཅིང་། ཡར་
འདེགས་པའི་དབང་དུ་བཏང་། ལྷགས་རྒྱུད་དེ་ལྷའི་ཁ་ངོས་ལས་འབྲལ་ཐབས་བྱེད་པ་ན་ལྷེམ་ཚེབ་སྟེན་པ་དེ་ལས་ལྷའི་
ཁ་ངོས་ཀྱིས་ལྷགས་རྒྱུད་ལ་མཐོན་གསལ་དོད་པོའི་ཤུགས་ཤིག་སྟེན་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་ཐུབ།

240

ལྷའི་ཁ་ངོས་ལ་འཁྲུམ་སྟེ་གནས་པའི་རང་གཤེས་ཤིག་ཡོད་པས་དེས་རང་ཉིད་སྟོར་བ་འགོག་པར་བྱེད། ངང་
ཚུལ་འདི་པོར་ཞིག་སྟོན་པ་ཡིན་པའི་སྐབས་ཀྱང་མཐོང་ཐུབ། པོར་ཞིག་ལྷའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་དེ་ཉིད་སྐམ་པོ་
ཡིན་པའི་སྐབས་དང་མཚུངས་པར་སྤྱ་ནམས་སོབ་སོབ་ཏུ་གནས་ལ། ཕྱི་དུ་འདོན་པ་ན་ཁ་ངོས་ཀྱི་ཚུ་ནམས་འདུ་འཁྲུམ་
བྱེད་པས་སྤྱ་ནམས་མཉམ་ཅུབ་བྱེད། (དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༦) གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་ངོས་ལ་ལྷན་པའི་འདུ་འཁྲུམ་ཚོས་
ཉིད་འདི་ལ་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ཤུགས་ཞེས་འབོད།

གཤེར་གྱི་ཐིགས་པ་རྒྱུམ་པོའི་དབྱིབས་ཅན་ཡིན་པའང་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ཤུགས་ཀྱིས་ཡིན། ཆར་ལྷའི་ཐིགས་པ་
དང་། ལྷུམ་ཐིགས། ལྷགས་ལྷན་ལྷང་བའི་ཐིགས་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུམ་པོ་ཡིན་ཏེ་དེ་དག་གི་ཕྱི་ངོས་ནམས་ལ་ཚུར་འཁྲུམ་
པའི་རང་གཤེས་འེ་ཡོད་ལ་དེའི་དབང་གིས་ཕྱི་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་རྒྱང་ཤོས་བརྒྱང་བར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཐོངས་ཚད་ཡོད་
མཁན་ཞིག་ལ་ཡོད་ཐུབ་པའི་ཕྱི་ངོས་རྒྱ་ཁྱོན་རྒྱང་ཤོས་ཀྱི་དབྱིབས་ནི་རྒྱུམ་པོ་དེ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བཞེན་ནས་

སྐོར་ཐག་སྤོང་གི་ཐོགས་མ་དང་ཐེལ་པ། ལུར་གཏད་ལོ་མའི་སྤོང་གི་ཐེལ་པ་རྣམས་ཏ་ལམ་རྒྱུ་ལོ་རང་ཡིན། (དེ་དག་
ཇི་ཅམ་ཆེ་བ་ཡོད་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་སའི་འཐེན་ལྷགས་ཀྱིས་དེ་དག་མང་དུ་ལེབ་ལེབ་བཟོ་བར་བྱེད།)

ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་དེ་འདུས་རྒྱལ་བར་གྱི་འཐེན་ལྷགས་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད། ཕྱི་ངོས་ཀྱི་འོག་ཏུ་འདུས་རྒྱལ་
རེ་རེ་བཞེན་གྲལ་མཚོས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱི་ཏུ་འཐེན་པར་བྱེད་པས་དེའི་འབྲས་བུར་ཁ་སྤྱོད་
ངས་ཅན་ཞིག་ཏུ་འཐེན་པའི་རང་ཚུལ་མེད། འོན་ཀྱང་ངོས་ཀྱི་སྤོང་ན་གནས་པའི་འདུས་རྒྱལ་ནི་གཞོགས་སོ་སོར་
གནས་པའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་དང་འོག་གི་རྒྱལ་འདུས་རྣམས་ཀྱིས་འོག་སྤྱོད་སུ་འཐེན་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི། ཐོད་དུ་ཡར་
འཐེན་པ་ཞིག་མེད།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༣༤) འདུས་རྒྱལ་བར་གྱི་འཐེན་ལྷགས་འདི་དག་གིས་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཕྱི་ངོས་
ནས་གཤེར་གྱི་སྤྱོད་ཏུ་ཚུར་འཐེན་པ་ཡིན་པས། རང་གཤེས་འདིས་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་རྒྱ་གང་ཚུང་བྱེད་པ་རེད། ཕྱི་ངོས་
ཀྱིས་ཀྱང་རང་ཉིད་སྤེམ་གཤེས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ལྷགས་ཏུ་དམ་འཐེན་བྱེད་པ་ལྟར་སྤྱོད། འདི་ནི་ཚུའི་ཐོག་ལྷགས་ཁབ་
སྐམ་པོ་དང་། སྤྱི་འོག་སྤོང་བ་ལྟར་སྤོང་བ་དེ་ལས་གསལ། དེ་དག་དོན་དོ་མའི་ཐོག་སྤོང་བ་མིན་ཏེ་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རྒྱ་
ཁྱོན་འཕེལ་དུ་མི་འདུག་པའི་ཕྱི་ངོས་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་སྤོང་པ་ཅམ་ཡིན། དེ་འདྲའི་སྐབས་ཚུ་ངོས་འགྲིག་ཤོག་
གི་ཚལ་སུ་བཞེན་དུ་ཚུང་ཟད་ཉག་ཅིང་། འདི་ལ་བཞེན་ནས་རྒྱུ་འདི་ལ་ངོས་སུ་འབྲུ་བཟོད་ལྟ་སུའི་འབྲུ་རིགས་
གཅིག་བཟོད་སྤོང་གི་ཡོད།

ཚུའི་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་དེ་རྒྱུ་སྤྱོད་གཤེར་གཞུགས་གཞན་རྣམས་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་ཅིང་། འདག་རྣམས་ཀྱིས་
བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་ཚུ་དག་མར་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་ཆེ་བ་ཡོད། རང་ཚུལ་འདི་ཚུ་ངོས་སུ་འདག་རྣམས་སྤོང་པོ་ལྷག་པའི་
སྐབས་སུ་དེ་ཉིད་ཚུ་ངོས་ཡོངས་རྣམས་སུ་གནད་སྤོང་གི་ཐོག་ནས་འཐེན་པ་དེ་ལས་རང་ཚོས་མཐོང་སྤོང་། འདིས་ཚུའི་ཕྱི་
ངོས་རྒྱ་གང་ཚུང་བྱེད་པ་རེད། ཚུའི་སྤོང་སྤེམ་མམ་ཞག་འབྲེལ་བ་ལའང་དེ་ག་རང་འབྲུང་གི་ཡོད། སྤེམ་ལ་རྒྱ་གང་མོ་
ལས་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་རྒྱུང་བ་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་ཚུ་ངོས་ཐོག་འགྲེལ་སྤོང་ཕྱི་ངོས་ཡོངས་རྣམས་ཞེས་པར་བྱེད། འོན་
ཀྱང་རྒྱ་ཚུ་མོ་ལ་རྒྱ་གང་མོ་ལས་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་རྒྱུང་བ་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྒྱ་ཚུ་མོའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་
འགྲུལ་སྤྱོད་སྤོང་བར་བྱེད་པས་དེ་དག་དེ་ཅམ་གྱིས་འཚིང་སྤོང་དམ་པོས་འཚིང་མ་སྤོང་། འདི་ལ་བཞེན་ནས་ཐང་ཚ་
པོའི་ནང་གི་སྤེམ་དང་ཞག་དག་ཐང་གི་ལ་ངོས་སུ་སྤོང་བ་སྤོང་པོའི་རྣམ་པར་སྤོང་སྤོང་གནས་ཀྱི་ཡོད། ཐང་གང་དུ་འགྲོ་བ་ན་
ཚུའི་ཕྱི་ངོས་རྒྱུང་ལྷགས་འཕེལ་ལ། ཐང་གི་ལ་ངོས་སུ་སྤེམ་ཞག་གིས་གཡོག་པ་ད་གཞོད་འོང་། ཐང་ཞག་བྱིས་བྱིས་དུ་
གྱུར། ཐང་ཚ་པོ་དང་གང་མོ་གཉིས་ལ་རོ་ཐང་དང་ཡོང་བ་དེ་ནི་གཙོ་བོ་དོད་ཚད་འགྱུར་བ་ན་ཐང་ནང་གི་ཚུའི་རྒྱུང་
ལྷགས་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བས་ཡིན།

སྤྲུག་རང་གཤིས།

ནང་ངོས་ཀྱི་ཚངས་ཐིག་ཚུང་ཚུང་ཡིན་པའི་ཤེལ་གྱི་སྤྲུག་གཙང་མ་ཞིག་ཚུའི་ནང་སྤྲུག་པ་ན་ཚུས་དེའི་ནང་
ངོས་ཚོན་པར་བྱེད་ལ་རིམ་གྱིས་དེའི་ནང་ཚུ་ཡར་ལྷང་། དཔེར་ན་ཚངས་ཐིག་མི་ལི་མི་ཏར་ ༡/༡ ཅམ་གྱི་ཁྱད་བྱུང་དང་
ལྷན་པའི་སྤྲུག་ཞིག་གི་ནང་ཚུ་ཡི་ལྷང་ཚད་ནི་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༥ ལས་མང་ཅམ་ཡིན།

241

ཁྱད་བྱུང་དེ་བས་ཀྱང་ཚུང་བ་ལ་ཚུ་ཡི་ལྷང་ཚད་དེ་བས་ཀྱང་མཐོ། (དཔེ་རིས་ ༡༩་༩༠) སྤྲུག་ཞོག་སྟོང་སྤྲ་
མོའམ་སྟོང་ཆ་དོག་མོའི་ནང་གཤེར་གཞུགས་ལྷང་བའི་ཁྱད་ཚུལ་འདི་ལ་སྤྲུག་རང་གཤིས་ཟེར།

སྤྲུག་རང་གཤིས་སྐོར་བསམ་སྟོང་གཏོང་སྐབས་འདུས་རྒྱལ་ནམས་འབྱར་བའི་ཅན་གྱི་པོ་ལོ་ལྟ་བུར་བལྟ་
དགོས། ཚུའི་འདུས་རྒྱལ་ནམས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་ལས་ཤེལ་ལ་དྲག་ག་འབྱར་གྱི་ཡོད། ཚུ་དང་ཤེལ་ལྟ་བུའི་རྣམས་མི་
མཚུངས་པ་ཕན་ཚུན་བར་གྱི་འཐེན་ལྷགས་ལ་གཞན་འདོམས་ཞེས་འབོད་ཅིང་། རྣམས་མཚུངས་པ་བར་གྱི་འཐེན་
ལྷགས་ཏེ་འདུས་རྒྱལ་གྱི་འབྱར་གཤིས་ལ་རང་འདོམས་ཞེས་འབོད། ཤེལ་སྤྲུག་ཅིག་ཚུའི་ནང་སྤྲུག་པའི་སྐབས་ཤེལ་
དང་ཚུའི་བར་གྱི་གཞན་འདོམས་ཀྱིས་ཚུའི་རིམ་པ་སྲབ་མོ་ཞིག་སྤྲུག་ཀྱི་ནང་ངོས་དང་གྱི་ངོས་ནས་ཡར་འདྲེན་པའི་རྒྱ་
བྱེད། (དཔེ་རིས་ ༡༩་༩༡༡) རྩེ་ངོས་སྐོར་ལྷགས་ཀྱིས་ཚུ་རིམ་དེ་འདུ་འཁྲུམ་བྱེད་དུ་བརྟུག་(དཔེ་རིས་ ༡༩་༩༡༢) རྩེ་
ངོས་ཀྱི་ཚུ་རིམ་དེ་འདུ་འཁྲུམ་བྱེད་དྲག་པས་དེའི་ཟུར་གོར་མོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར། ནང་ངོས་ཀྱི་ཚུ་རིམ་དེ་འདུ་འཁྲུམ་རེ་
མང་བྱེད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཚུ་ལྷང་ཞིང་། བམ་ཞིག་ལྷང་སྟེ་གནས་པའི་ཚུའི་ལྗིད་ཚད་དང་གཞན་འདོམས་ཀྱི་ལྷགས་དོ་
མཉམ་པར་མི་འབྱུང་གི་བར་དེ་ལྟར་དུ་ལྷང་། (དཔེ་རིས་ ༡༩་༩༡༣) སྤྲུག་སྤྲ་མོའི་ནང་སྤྲུག་ནང་གི་ཚུའི་ལྗིད་ཚད་
ཚུང་ཚུང་ཡིན་པས་སྤྲུག་ཆེ་བ་ལས་ཚུ་མཐོ་བར་འདེགས་པ་ཡིན།

ཚོས་བྱུག་བྱེད་སྤྲུག་ཅིག་ཚུའི་ནང་ཆ་ཅམ་སྤྲུག་པ་ཡིན་ན་སྤྲུག་རང་གཤིས་ཀྱི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཟེ་
སྤྲུག་པར་གྱི་སྟོང་ཆ་སྤྲ་མོའི་ནང་ཚུ་ལྷང་འོང་། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྲུག་རིང་པོ་ཡོད་ན་གཞོང་པའམ་ཁྱེད་གཞོང་ཚུ་ཡིས་བཀའ་
བ་དེའི་ནང་སྤྲ་སྟོང་དེ་ཞོག་དང་། ཐབས་ལམ་གཅིག་པའི་སྟོན་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་མགོ་པགས་ཀྱི་བར་ཚུ་སིམ་འོང་། མར་མེའི་
སྟོང་རས་ནང་སྤྲུག་སིམ་སྟངས་དང་། ཨ་ཙོར་གྱི་སྟེ་མོ་གཅིག་ཚུའི་ནང་བྱིང་བའི་སྐབས་དེར་ཚུ་སིམ་སྟངས་ཀྱང་དེ་ག་
ཡིན། ག་རའི་གོང་བུའི་སྟེ་གཅིག་འཛིག་ཇའི་ནང་སྤྲུག་དང་ལྷུར་མོ་ཞིག་ལ་གོང་བུ་ཡོངས་རྫོགས་ཚོན་པ་ཆགས་
འོང་། སྤྲུག་རང་གཤིས་ཀྱི་བྱ་སྟོང་དེ་ཅི་ཤིང་གི་འཚར་ལོང་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན། དེས་ཤིང་གི་རྩ་བར་ཚུ་
འདྲེན་ལ། ཤིང་སྟོང་གི་ཡལ་ག་མཐོན་པོའི་སར་ཚོ་བརྟུད་དང་རྣམས་བརྟུད་ཀྱང་སྟེལ། ང་ཚོས་ཏ་ལམ་གང་དུ་བལྟས་
ཀྱང་སྤྲུག་རང་གཤིས་ལས་ལ་འདུག་པ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེ་ནི་ཏ་ཅང་བཟང་།

འོན་ཀྱང་འབྲུ་ཞིག་གི་བཟོ་སྐྱོད་ལས་བྱས་ན་པ་སྐྱུག་རང་གཤིས་དེ་དེ་ཅམ་གྱི་བཟང་རྒྱ་མེད། ལེ་ཚན་སྲ་
མའི་ནང་འབྲུ་རྣམས་ལ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་འབྲུ་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་ཆེ་ཅམ་ཡོད་པས་བར་སྐྱང་དུ་དལ་པོའི་སློབ་པ་ལྷང་བའི་ཚུལ་
དེ་འདིར་བྲན་པར་བྱོས་དང་། སའི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲུ་རྣམས་ཏ་ལམ་ཉེན་ལ་མི་སྦྱོར་ཡང་། སྐྱུག་རང་གཤིས་
ཀྱིས་དེ་ལྟར་མིན། འབྲུ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་འབྲུ་རྒྱ་བཟོད་བཞིན་དུ་རྒྱ་ལ་འཇུག་པའི་བྱང་ཚེས་ལྡན་ན་མ་གཏོགས་རྒྱར་
རྒྱུད་པ་དེ་སློབ་ཉེན་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན།

242

བར་ཚད་སྐྱོད་པ་བསྐྱུག་པ།

གཞོན་ཤུགས། ཤུགས་དང་ཤུགས་གང་དུ་འཕོག་སའི་རྒྱ་འབྲུ་གྱི་སྤྱི་ཤངས་ལ་ཟེར་རྟེ།

$$\text{གཞོན་ཤུགས} = \text{ཤུགས} / \text{རྒྱ་འབྲུ}$$

$$\text{གཤེར་གྱི་གཞོན་ཤུགས} = \text{ལྗིད་སྤྱི་ཤངས} / \text{གཏིང་ཚད}$$

འཕྱོ་ཤུགས། རྒྱལ་གཞུགས་ནང་རྒྱལ་སྤེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ལ་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱིས་སྤྱིན་པའི་གྱེན་སྐྱོད་པ་གཙང་ལྷག་
གི་ཤུགས།

ཨར་ཁི་མི་རྟེ་སའི་ཚ་དོན། རྒྱལ་སྤེ་གནས་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་དེས་གནས་དབྱུང་བཏང་བའི་གཤེར་གྱི་ལྗིད་ཚད་དང་
མཉམ་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་འཕྱོ་བར་བྱེད།

འཕྱོ་ལྗིད་གི་ཚ་དོན། འཕྱོ་ལྗིད་བྱེད་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་གིས་རང་གི་ལྗིད་ཚད་དང་ལྗིད་མཉམ་པའི་རྒྱལ་གཞུགས་ཤིག་
གནས་དབྱུང་བྱེད།

ཤེ་སི་ལལ་གྱི་ཚ་དོན། ལྗོད་ནང་ཚད་པའི་རྒྱལ་གཞུགས་འབྲུལ་སྦྱོད་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ལ་གཞོན་ཤུགས་སྤྱད་པ་ན་དེ་
ཉིད་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀུན་ལ་སྤེ་ཆག་མེད་པར་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད།

སྤྱོད་པ་སྦྱོང་ཤུགས། གཤེར་གཞུགས་ཤིག་གི་སྤྱོད་པ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འབྲུ་འཇུག་སྤེ་སྤེམ་གཤིས་ཅན་གྱི་སྲུབ་ཤུན་དམ་
འཐེན་བྱེད་པ་ལྟར་སྦྱོད་པའི་རང་གཤིས་དེ་ཡིན།

སྤྲུལ་རང་གཤིས། སྤྲུལ་ལོག་སྤོང་ཕྱ་མོ་དེ་འདྲའམ་སྤོང་ཆ་སྤྲུལ་མོའི་ནང་གཤེར་གཞུགས་ལྷང་བའི་རང་གཤིས་ལ་
ཟེར།

མཉམ་ཅིས་ཕྱོགས་བསྟུན།

$$\text{གཞོན་ཕྱགས་} = \text{ཕྱགས་} / \text{ཆུ་ཁྲོན་}$$

$$\text{གཤེར་གཞུགས་གཞོན་ཕྱགས་} = \text{ལྡིང་སྤྲུལ་} \times \text{གཉིང་ཚད་}$$

247

༡༥ རྒྱལ་པོ་མཚན་གྱི་ལྷན་ཚོས།

གང་ཡང་མེད་པའི་སྣང་སངས་ཤིག་ཡོད་ཚོག་གམ། རྒྱལ་པོ་གཞོན་ལྷན་གསུམ་དེ་ཆེ་ལོས་ཡོད་དམ། ལེ་ཚན་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ ༡༩༥༩ ལོའི་ནང་འཇར་མན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་དེ་བའི་དག་ལ་ལན་རྒྱུ་ལྟར་བཏབ་པའི་ཚུལ་རྒྱུར་རྒྱ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་མཚན་ཆ་ཚམ་བསྐྱུན་སྲུབ་པའི་རྒྱལ་རྒྱལ་འཕེན་སྲུབ་མདའ་ཞིག་གསུམ་བཅོ་བྲམ་པའི་རྗེས་སུ་མི་དེས་ “སྐྲག་རྟེ་བག་གི་རྒྱམ་ཕྱེད་”ཅེས་པའི་རྒྱ་བྲལ་ཆེ་ལ་མི་ཚོགས་མང་བའི་གསལ་སྟོན་དེ་བསྐྱབས་པ་རེད། དེ་ནི་གོང་གི་རྟོག་པར་དུ་གསལ་བ་བཞིན་ཡིན། རྒྱལ་པོ་མཚན་ལས་སྲུབ་ཅིང་ཚངས་སེག་མི་ཏར་ཕྱེད་ཚམ་གྱི་ལོ་རྒྱུམ་ཕྱེད་གཉིས་ལ་སྐྱུར་ཏེ་རྒྱམ་པོ་ཞིག་བསྐྱུན། བར་སྐྱབས་དེ་རྒྱམ་ནང་ལེགས་པར་སྤངས་པའི་གོ་བའི་མཐུད་ཚབ་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་འོང་མ་སྐབ་པར་བྲམ་ཏེ་བཅད། རྒྱལ་པོ་སྣང་སངས་སྲུབ་མདའ་རྒྱམ་པོ་དའི་ནང་གི་རྒྱལ་རྒྱལ་སྣང་པ་བཅོས་སྐབས་ཏེ་བསྐྱུར་བསྐྱུད་ཡོད་པའི་དུ་ལྷན་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་འཕེན་ཀྱང་རྒྱམ་པོ་དེ་ལ་འཕམ་གཏོང་སྲུབ་མེད། (བཤད་སྟོལ་ལ་ཤས་ལ་ཏེ་སྲུབ་ཅུ་ཐམ་པས་ལས་དོན་དེ་གཞི་ནས་སྐྱབ་སྲུབ་པ་བྱུང་ཡོད།) རྒྱལ་པོ་མཚན་ལ་སྐྱབས་དེ་འདྲའི་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དཔང་རྟགས་ཏེ་ལས་དགོས་པ་དེ་མཐོང་སྐབས་མཐོང་མཁན་མང་པོ་ཏང་སང་ཡོད། རྒྱུས་བྱ་དེ་ནི་ཨོ་ཏོ་སྒྲེ་རེ་གི་ཡིན་ལ། ཕྱིས་སུ་ལོང་ལ་ཨོ་ཏོ་སྒྲོན་གྱི་གོ་གནས་སུ་ལ།

དེའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་མཚན་རྗེས་ཆེ་བའི་ཚན་རིག་པ་སལ་མོ་ཆེ་དང་འདྲ་བར་སྒྲེ་རེ་གི་ལོང་ལང་འཕྱོར་ལྡན་གྱི་མཚན་ཞིག་དུ་འཕྱུངས། དེའི་དུས་སུ་ཚན་རིག་ལ་སེམས་བཟང་ཅན་གྱི་ཡོན་བདག་ཡོད་པ་ཚམ་ལས་ཚན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་རིགས་གང་ཡང་མེད། དུས་ལོ་མེད་པའི་མི་ཚོས་གཅེས་ལས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཚན་རིག་གཉེར་བ་རེད། དེ་ནི་དང་སང་ང་ཚོས་སྐོག་སྐད་ཅེད་མོར་ལོ་བ་དང་གཉིས་སུ་མེད། རང་ལོ་ ༡༥ ལ་སྒྲེ་རེ་གིས་འཇར་མན་གྱི་ལ་ཡིབ་རྒྱུ་གཞུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་སློབ་གཉེར་ཆེད་ལྷན་གསུམ། དེ་སྐབས་འགོ་ཚུགས་ཀྱིས་ཡོད་པའི་མི་ལོ་སྐུམ་ཚུའི་དམག་འཕྲུག་གི་ཉེན་ཁ་གཡོལ་བའི་ཆེད་ལོང་དང་ལོང་གི་གྱི་མི་རྣམས་ཉེལ་མེད་ཏེ་དུ་གནས་སློབ་བྲམ་གྱིད། རྒྱལ་པོ་མཚན་དེར་བྱིམས་སྐྱབས་སྐྱུངས། རྒྱལ་པོ་མཚན་པ་དམ་པ་རྒྱུན་འདས་སུ་སོང་བ་དེས་ལོང་གི་སློབ་གཉེར་ལ་བར་ཆད་བྲམ་པས་ལོང་ནི་ཐར་ལན་གྱི་གོང་ལྷོ་ལི་ཏེ་ན་དུ་སློབ། རྒྱལ་པོ་མཚན་ལག་ལྷོ་གང་ལ་ཡང་མཐར་ཕྱིན་པའི་སློབ་

གཉེར་མ་གནང་བར་དེའི་ཚབ་ཏུ་སྐྱེ་བྱུང་གི་སྐྱེ་ཞབས་གཞོན་པ་ཚོའི་ཐོབ་ཐང་ལྟར་སྐྱབ་བ་དགུའི་རིང་ལ་ཕ་
རན་སི་དང་དབྱིན་ཡུལ་དུ་འགྲུལ་བཞུགས་བྱས།

རྒྱུ་གི་གཞོན་ཕྱགས་ཉུང་བའི་གནས་སྡངས་ལ་ཨོ་ཀོ། ལྷོན། ལྷེ་རེ་གིའི་ཡིད་དབང་ཤོར་བ་དེ་དེ་སྐྱེར་གནས་
ཡོད། ལོ་པར་ནི་ལ་སིའི་སྐར་དབྱུང་རྣམ་གཞག་གིས་ཕྱགས་རྒྱུན་སྲུང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལོང་གིས་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་
རང་བཞིན་དང་མཁའ་དབྱིངས་སྟོང་སངས་ཤིག་སྲིད་མིན་ཐང་ཉམས་ཞིབ་བྱས། ལོང་དང་ལོ་དུས་གཅིག་པའི་རྟོ་རི་ཅེ་
ལི་དང་། བེ་སི་ལལ་(ལོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལེ་ཚན་སྲ་མའི་འགོ་ལ་བཀོད་ཡོད་)བཞིན་དུ་ལོང་ཡང་རྒྱུ་གཞོན་འཇལ་ཆས་
ནང་གི་དུལ་ཚུའི་མཐོ་ཚད་ཀྱིས་རྒྱུ་གི་གཞོན་ཕྱགས་འཇལ་བར་ཡིད་ཆེས་རྟེན། ལོང་གིས་ལོ་མང་རིང་ལ་རྟོག་
ཞིབ་བྱས་པར་གཞི་བྱས་ཏེ་གནམ་གཤིས་སྟོན་དཔག་བྱས་པ་དང་། རྒྱུ་གཞོན་འཇལ་ཆས་ཀྱི་ཚད་རྟགས་དང་གནམ་
གཤིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བསྟུ་བའི་གནམ་གཤིས་ལས་ལྷང་གི་བྱ་མཐུན་གང་སར་དགོས་པའི་གྲོས་ཚོད་ཀྱང་བཏོན་ཡོད།
ལོང་དགུང་ལོ་ ༤༩ ལྷེ་ ༡༦༤༦ ལོར་ཆེ་ལས་འདས།

248

རྒྱུ་ལམས།

ང་ཚོའི་རྒྱུ་ལམས་ཀྱི་མཐུག་ཚད་དེ་རྒྱུ་མི་མཐུན་པ་གཉིས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱེད་དེ། གཅིག་ནི་འདུས་རྒྱལ་
རྣམས་འགྲེམ་པར་བྱེད་པའི་འགྲུལ་སྟོན་གྱི་རུས་པ་དེ་ཡིན་ལ། གཞན་དེ་ནི་དཔག་འཇམ་སྤིང་དང་ཉེ་སར་འཛིན་
པར་བྱེད་པའི་སའི་འཐེན་ཕྱགས་དེ་ཡིན། ཅི་སྟེ་འཇམ་སྤིང་གི་སའི་འཐེན་ཕྱགས་དེ་ཚུལ་ཞིག་གི་སྟོན་རུས་མེད་དུ་
བྱེད་སྐབས་པ་ཡིན་ན། རྒྱུ་ལམས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་གམ་རྟེ་ཡལ་འགོ་རྒྱ་ངེས་པ་རེད། ཡང་སའི་འཐེན་ཕྱགས་ཀྱི་
བྱེད་པ་འཇུག་ཀྱང་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཏེ་ཅང་དལ་བྱུགས་པས་རྒྱུ་ལམས་ཀྱི་འགྲུལ་མ་སྐབས་ཡིན་ན་ང་ཚོའི་
“རྒྱུ་ལམས་”དེ་གཤེར་གཞུགས་སམ་མཁྲེགས་གཞུགས་ཀྱི་ཕྱོད་པ་ཞིག་ཏུ་སྐབས་སྟེ། ས་གཞིའི་སྟེང་དུ་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་
ཚུལ་དུ་འཁོད་པར་ངེས། དེ་ལྟར་ན་ཡར་བརྒྱབ་བྱའི་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད་པར་འགྱུར། རྒྱུ་ལམས་མེད་ན་སྐར་མ་ལ་
ཤས་ཀྱང་མི་འགོར་བར་ང་ཚོ་འཆི་ངེས་ཡིན་པས་དེས་ང་ཚོ་གསོན་པོར་འཇོག་པ་དང་རྟོན་པོར་ཡང་འཇོག་གི་ཡོད།

དེ་ལྟར་ན་ང་ང་ཚོའི་རྒྱུ་ལམས་ནི་ཐག་རིང་དུ་འཐུར་སྐབས་པའི་རུས་ཕྱགས་ཅན་གྱི་འདུས་རྒྱལ་དག་སའི་
འཐེན་ཕྱགས་ཀྱིས་བརྒྱུང་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟན་པོར་གནས་པའི་ངང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། ཉེ་མའི་རུས་པ་མེད་ན་རྒྱུ་
རྒྱལ་རྣམས་གོ་ལའི་ལྷན་དོས་སུ་དེ་ལྟར་ཡོས་བཟོ་འཐུལ་ཆས་ཀྱི་མཐིལ་དུ་མ་ཚོས་ལོ་རྟོག་གི་འདུ་གནས་པ་ལྟར་

དང་ཅག་རྒྱུད་གི་རྒྱ་མཚོའི་མཐིལ་དུ་གནས་ཡོད། མཚོའི་ནང་གི་རྩ་ལྷོ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་ཁམས་ཀྱིས་གཞོན་གྱུགས་སྒྲིབ། ལེ་ཚན་འདིའི་འགོ་རྩ་བརྗོད་པ་བཞིན་ཨོ་ཏོ། རྫོན། རྫོན་རེ་གིས་རྒྱུད་ཁམས་གཞོན་གྱུགས་ལ་གྱུགས་ཚད་རི་ཅམ་ཡོད་པ་ར་སྒྲོད་གསལ་པོར་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དཔེ་རིས་ ༡༤་༡ ནང་བསྟན་པའི་མདོར་མོའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་གཞུགས་དེའི་ནང་ཞོག་གི་རྒྱུད་གི་གཞོན་གྱུགས་སྤི་བར་བྱེད་པ་ན་སྐབ་མདའ་ལ་བྱིའི་རྒྱུད་ལས་གྲེན་དུ་ཕྱོགས་པའི་གྱུགས་ཤིག་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། གྱུགས་དེ་ནི་དངོས་པོ་སྤྱི་མོ་ཞིག་འདེགས་སྐབ་ཚད་ཀྱི་ཚེན་པོ་ཡོད། གལ་ཏེ་མདོར་མོའི་དབྱིབས་ཅན་དེའི་ཚངས་ཐིག་ནང་མ་དེ་མེན་ཏེ་མི་ཏར་བརྒྱུའམ་དེ་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་ན་དེར་ཐེབས་པའི་གྱུགས་ཀྱིས་མི་ཞིག་འདེགས་སྐབ།

རྒྱུན་ལྡན་གྱི་བསམ་སྒོ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ལ་དཔེ་རིས་ ༡༤་༡ ནང་གི་བརྟག་དཔྱད་ཀྱིས་ “རྒྱལ་འཐེན་གྱི་གྱུགས་” དེ་སྟོན་གྱི་མེད། གལ་ཏེ་ད་ཚོས་རྒྱལ་འཐེན་གྱི་གྱུགས་ཤིག་ཡོད་པར་སྐྱེས་ན་སྟོང་སངས་ཀྱིས་གྱུགས་སྐྱེད་པར་འདོད་དགོས། འོ་ན་སྟོང་སངས་གང་རེད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བེམ་རྣམས་མེད་པ་ཅམ་སྟེ། ཅི་ཡང་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ཡིན། ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་གིས་གྱུགས་རི་ལྟར་སྐྱེད་སྐབ་བཟ། རྫོན་རྫོན་རེ་གིའི་གསལ་སྟོན་གྱི་ཚར་གྱུར་པའི་རྒྱམ་ཕྱེད་གཉིས་པོ་རྒྱལ་འཐེན་གྱིས་འགྲོགས་པ་མིན་ལ། དཔེ་རིས་ ༡༤་༡ ནང་གི་ལྡིང་བརྒྱུད་པའི་སྐབ་མདའ་དེ་གྲེན་དུ་རྒྱལ་འཐེན་བྱེད་མེད། རྒྱམ་ཕྱེད་དང་སྐབ་མདའ་གཉིས་པོ་རྒྱུད་ཁམས་ཀྱི་ལྡིང་ཚད་ཀྱིས་བྱུང་པ་ཡིན།

རི་ལྟར་རྒྱུད་ཚད་ཀྱིས་རྒྱུད་གཞོན་གྱུགས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུད་གི་ལྡིང་ཚད་ཀྱིས་རྒྱུད་ཁམས་ཀྱི་གཞོན་གྱུགས་སྐྱེད་པ་ཡིན། མཚོར་དུ་མེད་པའི་རྒྱུད་ལ་ད་ཚོ་བསྟན་འདེགས་ལོངས་སྤྱོད་ཐེབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཚོས་རྒྱུད་དེ་མི་ཚོར་བ་མ་ཟད་སྐབས་རེར་དེ་ལ་ལྡིང་ཡོད་པའང་ད་ཚོས་བརྗོད་འགྲོ་གི་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་ཉ་རྩ་མས་ཀྱིས་གྱུར་རྒྱལ་དེ་ལྟར་དུ་རྒྱུད་ཚད་ “བརྗོད་པའང་” ཡིན་སྲིད། ད་ཚོས་རྒྱུད་གི་ལྡིང་འདིས་ད་ཚོའི་ལུས་པོ་འཚོར་བ་མ་ཚོར་བའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ད་ཚོའི་ལུས་པོའི་ནང་གི་གཞོན་གྱུགས་ཀྱིས་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱུད་གི་གཞོན་གྱུགས་དོ་མཉམ་པར་བྱེད་པས་ཡིན། དེས་ན་ལུས་པོས་ཚོར་བྱའི་གཙང་ལྷག་གྱུགས་ཤིག་མེད།

མཚོ་ངོས་སུ་རྒྱུད་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་གཅིག་(1 m³)ལ་གདོས་ཚད་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༡་༡༥ མན་ཅམ་ཡོད། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱི་གཙུང་མོའི་ཉལ་ཁང་རྒྱུད་རྒྱུད་ནང་གི་རྒྱུད་དེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་གཙུང་མོའི་ལྡིང་ཚད་ཅམ་ཞིག་ཡོད། རྒྱུད་གི་སྐྱུག་ཚད་དེ་མཚོ་ཚད་འཕེལ་རིམ་བཞིན་ཆག་འགྲོ་དཔེར་ན་གི་ལོ་མི་ཏར་བརྒྱུའི་སར་རྒྱུད་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་གཅིག་ལ་གདོས་ཚད་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༠་༤ མན་ཅམ་ལས་མེད། འདི་ཁ་སྐོར་བའི་ཚེད་དུ་གནམ་གྱ་རྩ་མས་ལ་གཞོན་གྱུགས་སྐྱོར་བསྟན་བྱེད་ཅིང་། དེར་གི་གནམ་གྱ་ཚེན་པོ་ཞིག་ལ་གཞོན་གྱུགས་ཚ་ཚད་བར་སྐྱོར་བསྟན་བྱེད་པར་རྒྱུད་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ ༡༠༠༠ ལས་ལྷག་པ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། འཕོར་ཚེན་པོ་ཡོད་ཚེ་རྒྱུད་ཡང་སྤྱི་མོ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་གཙུང་

མོས་རྒྱུ་ལ་ལྷིད་ཚད་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་མ་བྱས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་མོར་ཁོ་མོས་རྒྱུ་དེ་ལྷིད་མེད་ཡིན་པར་འཇུག་ཏེ་
འཇིན་པའི་རྒྱ་མཚན་སྟོན་ཚོག་རྒྱས་ཁེངས་པའི་འགྲིག་ཤོག་ཅིག་ཁོ་མོར་སྟོན་དང་། ཁོ་མོས་དེ་ལ་ལྷིད་ཚད་ཡོད་པ་སྟེ་
ངས་ཡིན། གལ་ཏེ་རྒྱས་ཁེངས་པའི་འགྲིག་ཤོག་དེ་ག་རང་ཁོ་མོ་རྒྱུ་དེ་ནང་འབྱེད་སྟེ་ཡོད་སྐབས་སུ་བསྟན་ན་ཁོ་
མོས་དེའི་ལྷིད་ཚད་ཚོར་མི་བྱལ། དེ་ནི་ཁོ་མོ་དང་འགྲིག་ཤོག་གཉིས་ཀ་རྒྱས་སྟོར་ཏེ་ཡོད་པས་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ང་
ཚོའི་མཐའ་འཁོར་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ལའང་དེ་ལྟར་ཡིན།

རྒྱག་མའི་དབུ་གུ་ནང་དོས་ཀྱི་འབྲེད་གཤག་རྒྱ་ཁྱོན་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་གཅིག་དང་རིང་ཚད་གི་ལོ་མི་
ཏར་ ༡༠ ལོན་པ་ཞིག་འདྲོང་བོར་གནས་ཡོད་ན་དེའི་ནང་གི་རྒྱུ་གི་གདོས་ཚད་ལ་ང་ཚོས་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱོས་
དང་། དབུ་གུའི་ནང་དོས་ཀྱི་རྒྱུ་གི་རྒྱག་ཚད་དེ་ཕྱིའི་རྒྱུ་གི་རྒྱག་ཚད་དང་མཉམ་པ་ཡོད་ན་དབུ་གུའི་ནང་གི་རྒྱུ་ལ་
གདོས་ཚད་གི་ལོ་ལྷ་རམ་གཅིག་ཅམ་ཡོད། དེ་ཅམ་གྱི་རྒྱུ་གི་ལྷིད་ཚད་ནི་ཞེ་ལུ་ཏོན་ ༡༠ རྒྱུ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་རྒྱག་
མའི་དབུ་གུའི་མཐེལ་ན་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་རེ་ལ་ཞེ་ལུ་ཏོན་ ༡༠ (10 N/cm²)མན་ཅམ་གྱི་རྒྱུ་གི་གཞོན་
ཤུགས་ཡོད། དབུ་གུ་དེ་མེད་ནའང་རྒྱུ་གི་གཞོན་ཤུགས་དེ་ག་རང་ལོས་ཡོད་དགོས། མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་གཅིག་(1
m²) གི་ནང་སེན་ཏེ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་ཁྱི་ཚོ་གཅིག་(10,000 cm²) ཡོད་པས་འབྲེད་གཤག་རྒྱ་ཁྱོན་མི་ཏར་གྱུ་
བཞི་མ་གཅིག་ཅན་གྱི་རྒྱུ་གི་ཀ་བ་རྒྱུང་ལམས་ཀྱི་གཏིང་དུ་བྱུག་པ་ཞིག་ལ་གདོས་ཚད་གི་ལོ་ལྷ་རམ་ཁྱི་ཚོ་གཅིག་
ཡོད་དགོས། དེ་འདྲའི་རྒྱུ་གི་གོང་བུའི་ལྷིད་ཚད་ནི་ཞེ་ལུ་ཏོན་འབྲུམ་གཅིག་(10⁵ N)མན་ཅམ་ཡིན།

250

ལྷིད་ཚད་འདིས་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་རེ་རེར་ཞེ་ལུ་ཏོན་འབྲུམ་གཅིག་ (100,000 N/m²) གི་གཞོན་ཤུགས་
སྟེད་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཤེ་སི་ལལ་ ༡༠༠༠༠༠ གམ། ཡང་ན་གི་ལོ་ཤེ་སི་ལལ་ ༡༠༠ དང་མཉམ། གནད་ཐིག་པར་བརྗོད་
ན་མཚོ་དོས་ཀྱི་རྒྱུ་ལམས་གཞོན་ཤུགས་ནི་གི་ལོ་ཤེ་སི་ལལ་ ༡༠༡.༣ (101.3 kPa) ཡིན།

རྒྱུ་ལམས་ཀྱི་གཞོན་ཤུགས་དེ་ས་གཞི་ཀུན་ལ་ཆ་སྟོ་མས་སུ་གནས་ཀྱི་མེད། མཐོ་ཚད་ཀྱི་དབང་གིས་བྱུང་
བའི་ཁྱད་པར་དེའི་ཐོག་ཡུལ་བབ་སོ་སོ་དང་། ཉིན་སོ་སོར་རྒྱུ་ལམས་གཞོན་ཤུགས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་གི་ཡོད།
འདི་ལས་གནམ་དོའི་སློན་པའི་རྒྱ་བ་དང་དྲག་ཚར་འབྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གིས་ང་ཚོའི་གནམ་གཤིས་སྐྱར་གྱི་ཡོད།
གཞོན་ཤུགས་མཐོ་བོའི་མ་ལག་ཅིག་འོང་བ་ན་དྲོད་ཚད་ཆག་འགོ་བ་དང་གནམ་དྲངས་བ་བཅས་འབྱུང་བར་བཅི་ཚོག་
དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་གཞོན་ཤུགས་དམའ་བོའི་མ་ལག་ཅིག་ཡོད་སྐབས་གནམ་གཤིས་ཆ་ཅུ་འགོ་བ་དང་། ཆར་པ་ཆར་ཞོད་

འོང་བའི་རེ་བ་ཆེ། གནམ་གཤིས་རིག་པ་བཞིག་ལ་མཚོན་ན་གནམ་གཤིས་སྟོན་བརྗོད་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ་གི་
གཞོན་ལྷན་གྱི་འཕོ་འགྲུར་འཇལ་སྐྱོད་ཀྱི་ལུ་ཆེན་པོ་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ ཞུང་གི་རྒྱ་ཁྱོད་མི་ཏར་གྱི་བཞེ་མ་ ༡༠༠ དང་། ལྷན་ཁག་མཐོ་ཚད་མི་ཏར་ ༤ དང་ལྷན་པའི་འཛིན་ཁང་ཞིག་གི་ནང་ཁྱོད་
བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱ་རམ་ག་ཚོད་ཅམ་ཡོད་དམ། (དེའི་ཚོ་རྩོད་ཚད་ནི་འདར་འཕྲུག་རྒྱག་དགོས་པའི་རྟེན་རི་སེན་རི་སྟེ་རེ་
༡༠ ཅམ་ཡིན་པར་ཚེས།)

༢ རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་གྱིས་སྤྱོད་ལུ་ལྷན་གི་ཤེལ་ཅིའི་ཕྱིར་མི་གཅོག་པ་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ རྒྱ་ཁྱོད་གཞོན་ཚད་ནི་གི་ལོ་རྒྱ་རམ་ ༡༠༠༠ ཡིན། རྒྱ་ཁྱོད་བོངས་ཚད་ནི་ རྒྱ་ཁྱོད་ x མཐོ་ཚད་ = 200 m² x 4 m =
800 m³ ཡིན་ལ། རྒྱ་ཁྱོད་མི་ཏར་ཤོ་གཞུགས་མ་རེ་ལ་གཞོན་ཚད་གི་ལོ་རྒྱ་རམ་ 1.25 ཡོད་པས། 800 m³ x 1.25
kg/m³ = 1000 kg ཡིན།

༢ རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོགས་གཉེས་ཀར་རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་གིས་གཞོན་པ་ཡིན་པས་ཤེལ་ལ་གཅོང་ལྷག་གི་ལྷན་ཤིག་ཐེབས་ཀྱི་
མེད། གལ་ཏེ་འདྲེ་མོ་རྒྱ་ཁྱོད་འཚུབ་རྒྱག་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ཁྱོད་ཚོད་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་གཞོགས་རྒྱང་པ་ཞིག་གི་གཞོན་ལྷན་འཕེལ་
བའམ་ཆག་པ་ཡིན་ན་གཟུབ་དགོས་པ་རེད། འདྲེ་མོ་རྒྱ་ཁྱོད་འཚུབ་ཀྱིས་ཕྱི་ལོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་བཅག་པའི་གནས་
སྟངས་དེ་ཉེན་ཚབས་ཅན་དུ་འགྱུར་སྲིད་པ་ཡིན།

རྒྱ་ཁྱོད་འཇལ་ཆས།

༡༧༤༩ ལོར་ཨི་ཏ་ལིའི་དངོས་ཁམས་ཚོད་རིག་པ་དང་གྲངས་ཚེས་མཁས་པ་ཨི་ལཱ་ལི་ལི་ཏ། ཁོ་རི་ཅེ་ལི་
ལ་རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་འཇལ་བའི་ཐབས་ཤིག་རྟོགས། ཁོང་གིས་རྒྱ་ཁྱོད་འཇལ་ཆས་དང་པོ་དེ་གསར་སྐྱོད་བྱས།
དེའི་རིས་ ༡༤་མ་ བུ་དཔུལ་སྐྱོད་པའི་རྒྱ་ཁྱོད་འཇལ་ཆས་སྐབས་བདེ་ཞིག་བསྟན་ཡོད། དེ་ནི་(གཤེར་མཚོ་དེ་
)དཔུལ་སྐྱོད་པའི་གཞོང་པ་ཞིག་ཏུ་རིང་ཚད་སེན་རི་མི་ཏར་ ༢༦ ལས་རིང་ཅམ་ལོན་པའི་ཤེལ་སྐྱོད་དཔུལ་སྐྱོད་
བཀའ་བཞིག་བསྐྱེད་ནས་བཞག་ཡོད།

251

འོ་རི་ཅེ་ལིས་དངུལ་ཚུས་བཀའ་བའི་སྐྱ་གུ་དེ་ཁ་སྐབ་བསྐོགས་ཏེ་དངུལ་ཚུ་ལྷན་པའི་གཞོན་པའི་ནང་བཞག་
སྐབས་སྐྱ་གུའི་ནང་གི་དངུལ་ཚུའི་ལྗོད་ཚད་དང་མངོན་ལ་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་གཞོན་པའི་ཤུགས་དོ་མ་མཉམ་གྱི་བར་སྐྱ་
གུའི་དངུལ་ཚུའི་མཐོ་ཚད་ཆག་སྟེ་སོང་། ཤེལ་སྐྱག་ཐོད་ཀྱི་སྟོང་ཆ་དེར་དངུལ་ཚུའི་རྒྱངས་པ་ཏོག་ཙམ་ཡོད་ན་མ་
གཏོགས་གཞན་སྟོང་སངས་ཡིན། ཤེལ་སྐྱག་འཕྲོག་སྟེ་གནས་པའི་སྐབས་ཀྱང་དངུལ་ཚུ་འདྲོང་པོའི་གཞུང་ཐད་ཀྱི་མཐོ་
ཚད་རང་སོར་གནས་ཤིང་། ཅི་སྟེ་ཤེལ་སྐྱག་གི་སྟེ་འགོ་དེ་གཞོན་པའི་དངུལ་ཚུ་ནས་བརྗེས་པའི་མཐོ་ཚད་སེན་ཏེ་མི་
ཏར་ ༥༦ ལས་དམའ་བ་ཡོད་ན་ཤེལ་སྐྱག་ཡོངས་རྫོགས་དངུལ་ཚུས་ལྟམས་འགོ་བ་ཡིན།

རྒྱང་གཞོན་འཇལ་ཆས་ཀྱི་དངུལ་ཚུའི་དོ་མཉམ་གནས་བབས་དེ་ནི་ཅེད་ཐང་སྟེང་གི་རྟ་བ་རྟ་བཞོན་གྱི་སྟེ་
གཉིས་སྐྱ་ཡོད་པའི་མིས་སྟེང་པའི་གཞུས་ཤུགས་མཉམ་པའི་སྐབས་སྐྱ་དེ་གཉིས་དོ་མཉམ་ཏུ་གནས་པ་དང་མཚུངས་པ་
ཡིན། སྐྱ་གུར་ཡོད་པའི་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ལྗོད་ཚད་ཀྱིས་སྟེང་རྒྱང་ཁམས་ཀྱིས་སྟེང་པའི་གཞོན་པའི་ཤུགས་དང་དོ་མཉམ་
པའི་གཞོན་པའི་ཤུགས་ཤིག་སྟེང་པ་ན་རྒྱང་གཞོན་འཇལ་ཆས་དོ་མཉམ་ཏུ་གནས། སྐྱ་གུའི་ཞེང་ཚད་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་
རུང་དེའི་ནང་དངུལ་ཚུའི་མཐོ་ཚད་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༥༦ ལོན་པ་ཞིག་ཡོད་ན། དེའི་ལྗོད་ཚད་དེ་ཞེང་ཚད་མཚུངས་
པའི་སྐྱ་གུ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་རིང་པོ་ཡར་མཐོ་ཚད་ཀྱི་ལོ་མི་ཏར་ ༩༠ ལོན་པ་ཞིག་ནང་གི་རྒྱང་གི་ལྗོད་ཚད་དང་མཉམ་པ་
ཆགས་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་གཞོན་པའི་ཤུགས་འཕེལ་བ་ཡིན་ན་རྒྱང་ཁམས་ཀྱིས་དངུལ་ཚུའི་ཐོག་ཤུགས་ཆེར་
འབྱུང་པས་དངུལ་ཚུ་འདྲོང་པོ་དེ་སེན་ཏེ་མི་ཏར་ ༥༦ ལས་མཐོ་བར་འབྱུང་པ་རེད། རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་ལྗོད་ཀྱིས་རྒྱང་
གཞོན་འཇལ་ཆས་ཀྱི་སྐྱ་གུའི་ནང་དངུལ་ཚུ་ཡར་དངོས་སྐྱ་འབྱུང་གི་ཡོད། ཐོག་མའི་ཆར་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་གཞོན་པའི་ཤུགས་
དེ་རྒྱང་གཞོན་འཇལ་ཆས་ཀྱི་ལྗོད་ཚད་སྟེ་བའི་བར་སྐྱོག་སྐབས་པའི་དངུལ་ཚུའི་མཐོ་ཚད་མི་ལི་མི་ཏར་གྱི་ནང་བཅའ་བ་
ཡིན། ད་ལྟའི་ཆར་དེ་ནི་ཀྱི་ལོ་ལོ་སི་ལལ་གྱི་ནང་འཇལ་གྱི་ཡོད།

ཚུ་བཀོལ་སྟོན་བྱས་ནས་རྒྱང་གཞོན་འཇལ་ཆས་ཤིག་བཟོ་སྐབས་བམ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་ནི་སྐབས་པ་ཡིན་ནོ།། འོན་
ཀྱང་དེའི་ཤེལ་སྐྱག་ནི་སྐྱ་མའི་ཤེལ་སྐྱག་ལས་ཞེ་དྲག་གི་རིང་བ་དགོས་ཏེ། ཏག་ཏག་བྱས་ན་ལྷབ་ ༡༩༦ གིས་རིང་བ་
དགོས། གཅིག་བྱས་ན་ལྷོད་ཀྱིས་གངས་ཀ་འདི་ཚུའི་སྐྱག་ཚད་ལ་སྟོས་པའི་དངུལ་ཚུའི་སྐྱག་ཚད་ཡིན་པ་དྲན་སྟེད།
ཤེལ་སྐྱག་གི་དངུལ་ཚུའི་ལྗོད་ཚད་དང་མཉམ་པ་ཞིག་འོང་བ་ལ་ཚུའི་བོངས་ཚད་དེ་དངུལ་ཚུའི་བོངས་ཚད་ཀྱི་ལྷབ་
༡༩༦ ཡོད་དགོས། དེས་ན་ཚུ་ཡོད་སའི་ཤེལ་སྐྱག་དེ་ལྷང་མཐར་ཡང་དངུལ་ཚུའི་མཐོ་ཚད་ལས་ལྷབ་ ༡༩༦ གིས་རིང་
བ་དགོས། ཚུའི་རྒྱང་གཞོན་འཇལ་ཆས་དེ་མི་ཏར་ ༡༠་༩ གྱི་མཐོ་པོ་ཞིག་སྟེ། མི་ཏར་ ༠་༥༦ x ༡༩༦ དང་མཉམ་པ་
ཡིན་དགོས་པས་ལག་ལེན་དོ་མར་དེ་ནི་མཐོ་དྲགས་ཐག་ཚོད་པ་ཡིན།

སྤོང་སངས་ནི་སྤྱ་མདས་སྐྱབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུགས་གཞུགས་ཀྱིས་སྤོང་འགོང་བར་བྱེད་པའི་རང་གཤིས་
ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་བྱེད། གལ་ཏེ་གཞོན་ལྷན་གྱི་ཉུང་བའི་གོ་ས་ཞིག་ཡོད་ན། གཞོན་ལྷན་མཐོ་སའི་སྤྱལ་ནས་དམའ་
སའི་སྤྱལ་དུ་རྒྱུགས་གཞུགས་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱག་པ་ཡིན། སྤོང་སངས་སྤྱ་མདས་གཞོན་ལྷན་དམའ་བའི་ས་སྤྱལ་
ཞིག་བསྐྱབ་པ་ཅམ་བྱེད་པ་དེར་འགོ་སྤྱད་ཅན་གྱི་རྒྱུགས་རྒྱལ་ལྷན་རང་དགར་རྒྱག་སྤྱལ་དང་དེ་སྤོང་སྤོང་གཉིས་
ཀྱིས་རྒྱུང་གི་གཞོན་ལྷན་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དམའ་བོར་བཟོ།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༡) ལྷན་སྐྱེས་སྤྱ་མདས་ལས་ཐོབ་རུང་
བའི་སྤོང་སངས་ཚད་མཐོ་ཤོས་ནི་བེ་སི་ཁལ་ ༡ ཅམ་ཡིན། དེ་བས་ཀྱང་ཚད་མཐོ་བ་སྤོང་སྤོང་གི་ཁལ་10⁻⁸ བར་གྱི་སྤོང་
སངས་ནི་རྒྱུགས་པ་སྤྱལ་འགྲེད་དམ་རྒྱུགས་པ་དྲག་ཐོན་སྤྱལ་དམའ་རྒྱུགས་ལས་ཐོབ་སྤྱལ། སྤོང་སྤོང་ཐད་སྤྱལ་སྤྱལ་དམའ་
ལས་བེ་སི་ཁལ་ 10⁻¹² ཐོན་སྤྱལ། དེ་བས་ཀྱང་ཚད་མཐོ་བའི་སྤོང་སངས་ཐོན་སྤྱལ་ཉ་ཅང་གི་དགའ་མོ་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

སོག་མ་ཞིག་ནས་རྒྱ་ཡར་འདི་བ་པ་ལས་རྒྱའི་མཐོ་ཚད་མཐོ་ཤོས་གཚོད་སོན་སྤྱལ་བམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

མཚོ་ངོས་སུ་ཁྱོད་ཀྱི་སྤོང་བ་ཇི་ཅམ་སྤོང་སྤོང་ཆེ་བའམ་ཡང་ན་སྤོང་སངས་སྐྱབ་པར་ཡོ་ཆས་གང་སྤོང་ཀྱང་རུང་རྒྱུང་ཁམས་ཀྱིས་མི་
ཀར་ ༡༠་༩ ལས་མཐོ་བར་རྒྱ་འབྲུད་མི་སྤྱལ།

སྤོང་ལས་ཀྱི་གཏན་སྤྱིམས།

སྤྱལ་འཁོར་ཞིག་གི་རྒྱུང་གིས་ཁེངས་པའི་འགྲིག་འཁོར་ནང་གི་རྒྱུང་གི་གཞོན་ལྷན་དེ་ཕྱི་རི་རྒྱུང་ཁམས་ཀྱི་
གཞོན་ལྷན་གང་འཚམས་ཀྱིས་ཆེ་བ་ཡོད། མ་ཟད་ནང་སྤྱལ་གི་རྒྱུང་གི་སྤྱལ་ཚད་ཀྱང་ཕྱི་རི་རྒྱུང་གི་སྤྱལ་ཚད་ལས་
ཀྱང་ཆེ། གཞོན་ལྷན་དང་སྤྱལ་ཚད་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་པ་ན་འགྲིག་འཁོར་ནང་གི་རྒྱུང་གི་འདུས་རྒྱལ་(གཙོ་བོ་
ཞེ་རོ་རྩེན་དང་འཚོ་རྒྱུང་ཡིན་)ལ་བསམ་གཞིག་བྱས་ན་དེ་རྒྱུགས་ནི་ལིང་པོང་པོ་ལོ་རྒྱུང་དང་འབྲུ་བར་ཕན་ཚུན་
དབར་དང་འཁོར་ལོའི་ལྷེབས་སུ་མགོ་རྒྱུང་རྒྱལ་སྤོང་རྒྱལ་དུ་ཟང་ཟེང་གི་རྒྱལ་པར་འགྲུལ་བཞིན་ཡོད། དེ་དག་གི་གྲངས་
མེད་པའི་བརྒྱུགས་རྒྱུགས་ཀྱིས་འཕར་ཆག་རྒྱུར་བའི་ལྷན་ལྷན་གྱི་སྤྱལ་ཚད་དེ་རྒྱུང་གི་དབང་ཤེས་རགས་པ་རྒྱུགས་ལ་
བརྟེན་ཆགས་པའི་འབྲུད་སྤྱལ་ལྷན་ལྷན་གྱི་ཡོད། འབྲུད་པར་བྱེད་པའི་ལྷན་ལྷན་དེ་རྒྱ་ཁྱོད་ཀྱི་བཅི་གཞི་ཞིག་ལྷན་ལྷན་
པ་དེས་ནང་གི་རྒྱུང་རྒྱལ་གྱི་གཞོན་ལྷན་སྤྱལ།

བོངས་ཚད་གཅིག་པ་དེ་གའི་ནང་འདུས་རྩུལ་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་མང་བ་ཡོད་པར་རྩིས་དང་། (དཔེ་རིས་ ༡༤
༡༧) དེ་ལྟ་ན་རྒྱུ་གི་སྐྱུག་ཚད་ཉིས་ལྡན་ཏུ་གྱུར། གཤམ་ཏེ་འདུས་རྩུལ་རྣམས་ཆ་སྟོ་མས་མཁྱེགས་ཚད་གཅིག་པའི་ཐོག་
འགྲུལ་བཞེན་ཡོད་པའམ། ཡང་ན་མཉམ་མཚུངས་ཀྱི་དེ་དག་ལ་རྫོང་ཚད་གཅིག་པ་ཡོད་ན། དེ་ནས་རྒྱུ་ལའི་གྲངས་
ཚད་ཀྱང་ཉིས་ལྡན་ཏུ་འགྱུར་ངེས།

253

དེའི་དོན་ནི་དེའི་ནང་གི་གཞོན་ལྷན་གཉིས་ལྡན་ཏུ་འགྱུར་ཡོད། དེས་ན་གཞོན་ལྷན་དེ་སྐྱུག་ཚད་དང་ཐང་
འབྲེལ་དུ་གནས་པ་རེད།

ང་ཚོས་རྒྱུ་གི་བོངས་ཚད་ལྗང་ཀ་བཟོ་བའི་སློབ་ཤེས་སྐྱུག་ཚད་ལྡན་འགྱུར་བྱེད་ཐུབ། དཔེ་རིས་ ༡༤་༡༩
ནང་གི་འགྲུལ་རྒྱུ་གི་སྐྱུ་མདའ་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱོས་དང་། གཤམ་ཏེ་སྐྱུ་མདའ་དེ་སྐྱུར་དུ་འབྱུང་དེ་དེའི་བོངས་
ཚད་དེ་སྐྱུ་མའི་ལྗང་ཀ་ཏག་ཏག་ཏུ་བཟོས་པ་ཡིན་ན་འདུས་རྩུལ་གྱི་སྐྱུག་ཚད་དེ་ཉིས་ལྡན་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། གཞོན་
ལྷན་གྲངས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ཉིས་ལྡན་ཏུ་འགྱུར་འགྲོ། བོངས་ཚད་གསུམ་ཚའི་གཅིག་ཏུ་མར་བཅག་ན་གཞོན་ལྷན་
ལྡན་གསུམ་གྱིས་འཕེལ་བ་སོགས་དེ་ལྟར་དུ་འཕེལ། (འདིར་དགོས་མཁོ་གཅིག་ནི་རྫོང་ཚད་རང་སོར་གནས་དགོས།)

སྐྱུ་མདའ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔེ་མཚོན་འདི་དག་གི་ནང་དུ་གཞོན་ལྷན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་ལྡན་འབྲེལ་
ཅན་ཡིན་པར་སློབ་ཆེ་གཏོད་དགོས། གཤམ་ཏེ་དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་ཉིས་ལྡན་ཏུ་བྱས་ན་གཞོན་དེ་ལྗང་ཀར་བསྐྱུར་དགོས།

$$P_1V_1 = P_2V_2$$

འདིར་ P_1 དང་ V_1 ཡིས་རིམ་པ་བཞེན་ཐོག་མའི་གཞོན་ལྷན་དང་བོངས་ཚད་མཚོན་པ་དང་། P_2 དང་
 V_2 ཡིས་གཞོན་ལྷན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་པ་མཚོན། ཡང་ན་རྒྱུ་རི་མོའི་རྣམ་པར་བསྟན་ན།

$$pV = P_V$$

སྐྱུར་བཏང་གདོས་ཚད་ངེས་ཅན་གྱི་རྒྱངས་གཞུགས་ཤིག་ཅི་སྲིད་དེའི་རྫོང་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་མེད་པ་དེ་སྲིད་
དུ་དེའི་གཞོན་ལྷན་དང་བོངས་ཚད་གཉིས་བསྐྱུར་བའི་སྐྱུར་ཐོབ་དེ་བརྟན་པོར་གནས་ཀྱི་ཡོད། འདི་འདྲའི་འབྲེལ་བ་
ལ་སློབ་ལམ་གྱི་གཏན་ཁུར་ཞེས་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་སློབ་ལམ་གྱི་མཚན་ནས་འབོད་པ་རེད། ཁོང་གིས་
དུས་རབས་ ༡༧ ནང་རང་གི་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་པའི་ལས་རོགས་རྣམས་ཏུ་གྱུ་གི་རམ་འདེགས་འོག་ཚོས་ཉིད་

འདི་ཐོག་མར་རྟོགས། རྫོ་ཡལ་གྱི་གཏན་ཁྲིམས་འདི་བཞིན་རྒྱུགས་ལྷན་དག་གི་རིགས་ལ་འཇུག་པ་ཡིན།
རྒྱུགས་ལྷན་དག་ཅེས་པ་རྒྱུགས་གང་གི་འདུས་རྒྱལ་པལ་ཚུན་དབར་གྲུབ་པའི་ཤུགས་ལྷན་ལ་
དགོག་རྒྱུན་བྱེད་པའི་ལུས་པ་མེད་ཅིང་འདུས་རྒྱལ་སྐྱེར་སྐྱེར་སོ་སོའི་ཆེ་ཆོད་རྣམས་བཅི་མེད་གཏོང་རུང་བའི་རིགས་
ལ་ཟེར། རྒྱུན་ལྷན་གྱི་གཞོན་ཤུགས་འོག་ཏུ་རྒྱུང་དང་རྒྱུགས་གཞན་རྣམས་ལྷན་དག་རྒྱུགས་ཀྱི་གནས་
སྤངས་དང་ཐག་ཉེར་འགོ།

ཆོད་ལེན་གནད་དོན།

༡ རྒྱུང་འགོ་འོང་མི་སྤུལ་པའི་སྤུ་མདའ་ཞིག་གི་སྤུལ་མདའ་དེ་ཕྱི་རུ་འཐེན་ནས་ནང་ཁོག་རྒྱུང་ཤག་གི་བོངས་ཆོད་ལྡབ་གསུམ་
ཀྱིས་སྤེལ། གཞོན་ཤུགས་ལ་འཇུར་བ་ག་ཆོད་བྱུང་ངམ།

༢ མི་ཏར་ ༡༠་༩ ཀྱི་གཏིང་ཆོད་དུ་ཡོད་པའི་གཏིང་རྒྱལ་བ་ཞིག་གིས་ཆོགས་དམ་པོར་གསོག་འདོག་བྱས་པའི་རྒྱུང་རྒྱལ་བཞིན་
ཡོད། གལ་ཏེ་ཁོ་མོས་དབུགས་མ་སློད་པར་རྒྱ་ཁར་འཐོན་པ་ཡིན་ན་ཁོ་མོའི་སློ་བའི་བོངས་ཆོད་ག་ཆོད་ཀྱིས་ཆེ་རུ་འགོ་རྒྱ་ཡིན་
ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ སྤུ་མདའི་རྒྱུང་ཤག་ནང་གི་གཞོན་ཤུགས་དེ་སྤུམ་ཆ་གཅིག་གིས་ཕྱི། འདི་ནི་ལུས་སྤུལ་སྟོང་སངས་སྤུ་མདའ་ཞིག་གི་མང་
གཞིར་གནས་པའི་རྩ་འཛིན་དེ་ཡིན།

༢ མི་ཏར་ ༡༠་༩ ཀྱི་མཐོ་ཆོད་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་འདོང་པོ་ཞིག་རྒྱུང་ལམས་གཞོན་ཤུགས་ཀྱིས་སྤེལ་སྤེལ། དེས་ན་གཏིང་ཆོད་
མི་ཏར་ ༡༠་༩ ཀྱི་ཆོད་དུ་རྒྱུའི་ལྗོད་ཆོད་གཅིག་ཤུས་རྒྱུང་ལམས་གཞོན་ཤུགས་དང་མཉམ་པའི་གཞོན་ཤུགས་ཤིག་སྦྱོད་པ་རེད།
རྒྱུའི་ལ་འོས་ཀྱི་རྒྱུང་ལམས་གཞོན་ཤུགས་དེ་ཡང་ཅིས་སུ་བཏང་ན་གཏིང་ཆོད་དེར་ཁྱོན་བསྐྱོམས་རྒྱུང་ལམས་གཞོན་ཤུགས་
གཉིས་ཙམ་གྱི་གཞོན་ཤུགས་ཡོད། གལ་ཏེ་གཏིང་རྒྱལ་བ་དེས་དབུགས་འཛིན་བཞིན་དུ་རྒྱུའི་ལ་ལ་འཐོན་པ་ཡིན་ན་ཁོ་མོའི་སློ་
བ་དེ་རྒྱུན་ལྷན་གྱི་ཆེ་ཆོད་ཀྱི་ལྡབ་གཉིས་ཙམ་དུ་དབུགས་ཀྱིས་རྒྱུང་རྒྱུ་ཡིན། གཏིང་རྒྱལ་སྤོང་མཁན་གྱི་བསྐྱབ་དོན་དང་པོ་ཞིག་
ནི་ཡར་འཐོན་སྐབས་དབུགས་མི་འཛིན་པར་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་མ་བྱས་ཆེ་སྟོག་ཉེན་ཡོད།

ནམས་བར་སྤང་དུ་སློང་སྐབས་རྒྱན་ལྷན་རལ་འགོ་གི་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་སྤང་སྤྱད་ནང་གི་དྲི་ལི་ཡམ་རྒྱ་
སློང་འགོ་བཤེས་འགྲིག་དེ་མ་རལ་གྱི་བར་འཐེན་པས་ཡིན། ལྷང་གྲུ་ཆེན་པོ་ནམས་ལྷན་པོས་འོན་པའི་སྐབས་
བར་སྤང་དུ་དལ་གྱིས་འཛོལ་པར་འཆར་འགོད་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་དེའི་ཁྱོད་བསྐྱེམས་ལྗིད་ཚད་དེ་གནས་
དབྱུང་བཏང་བའི་རྒྱང་གི་ལྗིད་ཚད་ལས་རྒྱང་ལྷང་བར་བྱས་ཡོད།

255

འགྲུལ་སློང་ངང་གནས་པའི་སྐབས་གྲུ་དེ་འཕྲེད་གནས་འདེགས་ཆས་ཀྱིས་མཐོར་འདེགས་བྱེད་པའམ་དམའ་
སར་འབབ་གང་རུང་བྱེད་ཚོག་གི་ཡོད།

ད་ལྟ་བར་ང་ཚོས་གཤེར་གཞུགས་དང་སྐྱེལ་ནས་གཞོན་ལྷགས་སྐོར་བཤད་པ་རེད། འགྲུལ་སློང་གིས་
ལྷགས་རྒྱན་འཕར་མ་ཞིག་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ ཁྱོད་ཀྱི་སྤྲེང་དུ་ཐེབས་བཞིན་པའི་འཕྲོ་ལྷགས་ཤིག་ཡོད་དམ། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ལྷགས་དེས་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་འཕྲོ་བར་
མི་བྱེད་དམ།

༡ (དྲི་བ་འདི་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་སློ་རྩལ་ཡོད་དགུ་རྩལ་སྤྲོད་འདོན་དགོས།) དྲི་ལི་ཡམ་གྱིས་ལྷེམས་པའི་སྤང་སྤྱད་ཡར་
འཛོལ་པ་ན་འཕྲོ་ལྷགས་ལ་འགྱུར་བ་ཇི་འདྲ་འགོ་འམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

༡ ཁྱོད་ཀྱི་སྤྲེང་དུ་ཐེབས་བཞིན་པའི་འཕྲོ་ལྷགས་ཤིག་ཡོད་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཡར་ལྷགས་སུ་འཕྲོ་སྤྲོད་གནས་ཡོད། ཁྱོད་
ཀྱིས་དེ་མཐོང་མི་ཐུབ་པ་ནི་དེ་དང་བསྐྱར་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ལྗིད་ཚད་ཞེ་དྲག་གིས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན།

༡ སྤང་སྤྱད་དེ་ཡར་འཛོལ་བཞིན་དུ་རང་དབང་དུ་རྒྱ་སློང་འགོ་ཐུབ་ན་དེའི་ཐོངས་ཚད་ལ་ཆེར་སློང་བྱུང་བ་དེ་
མཐོ་ཚད་འཕེལ་བའི་རྒྱང་གི་སྤྲོད་ཚད་ཆག་པ་དེས་ལུས་པ་བསྐྱོད་པར་བྱེད། དེས་ན་གནས་དབྱུང་བཏང་བའི་རྒྱང་
གི་ཐོངས་ཚད་ཆེན་པོར་དེའི་ལྗིད་ཚད་ཆེ་བ་མེད་པས་འཕྲོ་ལྷགས་རང་འཛོལ་གནས་པ་རེད། གལ་ཏེ་སྤང་སྤྱད་
རང་དབང་དུ་ཆེར་སློང་འགོ་ཐུབ་ན་སྤང་སྤྱད་ཡར་འཛོལ་བཞིན་དུ་འཕྲོ་ལྷགས་ཆག་འགོ་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། གནས་
དབྱུང་བཏང་བའི་རྒྱང་གི་སྤྲོད་ཚད་ཆག་པའི་ཕྱིར། རྒྱན་ལྷན་ནས་སྤང་སྤྱད་ནམས་ཐོག་མར་ཡར་འཛོལ་སྐབས་དེ་
ལ་རྒྱ་སློང་བྱུང་ལ། ཅི་སྤྲོད་སྤང་སྤྱད་ནམས་མ་རྩོལ་བ་ཡིན་ན་ནམ་ཞིག་གི་ཆེ་བ་སྤང་སྤྱད་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རས་ཆའི་ནར་

དེ་ཆབ་ཟེགས་བྱེད་ལྟ་བུའི་ང་ཚོར་རྒྱུ་མངའ་ཡོད་པའི་ལག་གཏོར་ཟེགས་མདའི་ནང་རྩེ་ལྷ་ལྷ་ལེའི་ཚ་
འཛིན་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུ་ལྷ་འཛིན་བཀོལ་དེ་ཆབ་ནང་སྦྱིམ་པའི་སྐྱེ་གཏུང་སྦྱེ་མོ་བྱེ་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱིང་ནས་རྒྱུང་
རྒྱུག་འདིས་སྐྱེ་གཏུང་ནང་གི་གཞོན་ལྷགས་གཅོག་པར་བྱེད་ལ་འོག་གི་གཤེར་སྤྱིང་ན་འཕོག་པའི་རྒྱུང་ལམས་ཀྱི་གཞོན་
ལྷགས་ཀྱིས་དེ་ཆབ་སྐྱེ་གཏུང་ནང་འབྱུང་ཅིང་། དེ་ནས་རྒྱུང་རྒྱུན་གྱིས་དེ་ཆབ་ཁྱེར་ཏེ་འགོ་བཡིན།

258

དངོས་ལམས་རིག་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ།

ཡིག་སློང་ཤོག་བྱང་ཞིག་མར་སྤེལ་སྤེ་ཟམ་པའམ་སྐྱེ་ལམ་རྒྱུང་རྒྱུང་ལྟ་བུ་ཞིག་བཟོས། རིས་མོར་བསྟན་པ་བཞིན་དེ་
ཅོག་ཅའི་སྤྱིང་དུ་བཞག་ནས་གྲག་ཆའི་བརྒྱུད་དུ་སྤོབས། རྒྱུང་གིས་སྤྱིང་དག་པོ་གཞོན་བཏང་གྲང་(གཞོགས་ནས་སྤྱིང་
བཏང་ན་མ་གཏོགས་)ཤོག་བྱང་དེ་ཅོག་ཅེ་ནས་རྒྱུང་དུ་འཇུག་མི་ཐུབ། དངོས་ལམས་སྦྱོང་མ་སྦྱོང་བའི་ལྷགས་པོ་དང་
རྩེན་དུ་ལག་ལེན་འདི་བསྟར་ནས་ཁོ་ཚོར་གནད་དོན་འགྲེལ་བཤད་རྒྱུ་བས།

ལམ་ཚེན་ཐོག་ཀྱང་འཁོར་ནམས་ཉེ་པོར་རྒྱུག་སྐབས་པན་རྒྱུན་གཅིག་ཕྱོགས་སུ་གཅིག་འཐེན་པ་དང་། ལྷ་
གཟིངས་པན་རྒྱུན་ཉེ་པོར་བཟོད་སྐབས་གཞོགས་རྒྱུང་རྒྱུག་པའི་ཉེན་ཁ་ཅའི་ཕྱིར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནམས་རྩེ་ལྷ་
ལེའི་ཚ་འཛིན་གྱིས་སྦྱོན་སྤྱུལ། ལྷ་གཉིས་བར་དུ་རྒྱུག་པའི་རྒྱ་དེ་གཞོགས་ཕྱི་མའི་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུག་པའི་རྒྱ་ལས་རྒྱུར་
བར་རྒྱུག་པ་རེད། ལྷ་གཉིས་བར་གྱི་རྒྱུན་ཐིག་ནམས་ཕྱི་ལོགས་ཀྱི་རྒྱུན་ཐིག་ལས་ཉེ་བར་གནས་པས་ལྷའི་ཕྱི་སྦྱོམ་ལ་
ཐེབས་པའི་རྒྱུའི་གཞོན་ལྷགས་དེ་ལྷ་གཉིས་བར་ན་རྒྱུང་བ་ཡོད། འདི་ལ་ཁ་གསལ་གཏོར་ཆེད་སྐྱེ་ནམས་ཡང་ཡང་ཁ་
རྒྱུར་མ་བྱས་ཆེ་གཞོགས་ཕྱི་མར་ཐེབས་པའི་གཞོན་ལྷགས་ཆེ་བ་དེས་སྐྱེ་གཉིས་པོ་ཉེ་བར་འབྱུང་འོང་། དཔེ་རིས་ ༡༤་
༡༤ ཡིས་ཐབ་ཚང་ཡང་ན་ལྷས་ཁང་གི་ལྷས་གཞོང་དུ་རྒྱུ་འདི་དམར་སྦྱོན་ཇི་འདྲར་བྱ་དགོས་པ་སྦྱོན་པ་རེད།

ལྷས་ཁང་དུ་རྒྱ་ཚར་དག་པོ་གཏོར་བའི་སྐབས་ལྷས་ཡོལ་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འགྲུལ་བ་དེར་ཡང་རྩེ་ལྷ་ལྷ་ལེའི་ཚ་
འཛིན་འབྲེལ་བ་ཡོད། གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་འགྲུལ་སྦྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷས་གཞོང་ནང་གི་གཞོན་ལྷགས་ཆག་པ་ཡིན་
པས་སྦྱོས་འཛིག་གི་གཞོན་ལྷགས་ཆེ་བ་དེས་ཡོལ་བ་ནང་ངོས་སུ་འབྱུང་པ་རེད། རྒྱུག་འཛིན་ཆེ་བའི་དངོས་ཡོད་འཛིག་
རྟེན་གྱི་གནས་སྤངས་མང་པོའི་ནང་ཇི་སྲིད་ཡིན་པ་བཞིན་འདི་ཡང་དངོས་ལམས་ཀྱི་ཚ་འཛིན་མང་པོ་འཇུག་པའི་
ལྷོད་ནས་གནས་སྤངས་འདི་ལ་འཇུག་པའི་ཚ་འཛིན་གཅིག་ཡིན། དེ་ལས་གལ་ཆེ་བ་ནི་ལྷས་ཁང་ནང་གི་རྒྱུང་གི་

གཏང་རྒྱལ་གི་རིམ་པ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར་ཡང་གྱིས་སུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚུ་ཆར་སློད་དེ་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་པའི་སྐབས་རྒྱུ་པའི་ལྷེབས་སུ་ཡོལ་བ་འགྲུལ་སྐབས་ཀྱི་མི་ཡལ་ ལྷར་བྱ་ལི་དྲན་པར་བྱོས།

ཚོད་ལེན་གནད་དོན།

ལྷགས་པ་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་མཚོ་དང་རྒྱ་མཚོའི་ནང་རྒྱལ་ལྷན་ལྟུང་བ་རེད། ལྷར་བྱ་ལིའི་ཚ་འཛིན་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་ལྷན་གྱི་མཐོ་ཚད་ལ་འགྲུལ་བཤད་དི་ལྷར་བྱ་དགོས་སམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

རྒྱལ་ལྷན་གཤོང་རྣམས་ལྷགས་པ་ལས་ཅུང་ཟད་སྐྱིབ་སྟེ་གནས་པས་རྒྱལ་ལྷན་ཆེའི་ཐོད་དུ་ལྷགས་པ་ལྟུང་བར་བཤོད། དེར་བརྟེན་རྒྱལ་ལྷན་ཆེའི་སྤོང་གི་གཞོན་གྲགས་དེ་རྒྱལ་ལྷན་གཤོང་གི་གཞོན་གྲགས་ལས་ཚུང་བ་ཡོད། རྒྱལ་ལྷན་གཤོང་དུ་ཡོད་པའི་གཞོན་གྲགས་ཆེ་བ་དེས་ཚུ་རྣམས་ཆེ་མོར་འབྱུང་པར་བྱེད།

259

གྲུས་གཞུགས།

མཁྲུགས་གཞུགས། གཤེར་གཞུགས། རྒྱལ་ལྷན་གཞུགས་བཅས་ཀྱི་ཐོག་དུ་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་བཞི་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་གྲུས་གཞུགས་དེ་ཡིན། (དབྱིན་ཚིག་ plasma ཞེས་པ་འབྲུག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་གཤེར་དུངས་མ་འབྲུག་འདུར་ཞེས་འབོད་པ་དེ་ལའང་གོ་བས་འཇུག་མི་ཉེན།) ཉེན་རེའི་ང་ཚོའི་ཁོར་ལུག་སྤོང་དུ་རྣམ་པ་འདི་མཐོང་དགོན་མོས་ཤིག་ཡིན་ནའང་། འཛིག་རྟེན་ལམས་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་རྣམ་པ་འདི་ལྱབ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། ཉེ་མ་དང་རྒྱུ་མ་གཞན་རྣམས་གཙོ་བོ་གྲུས་གཞུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་རེད།

གྲུས་གཞུགས་ནི་སློབ་པ་ལྷན་པའི་རྒྱལ་ལྷན་གཞུགས་ཤིག་ཡིན། རང་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་ལྷན་རྣམས་གྲུས་རྒྱལ་གྱི་ངོ་བོར་བསྐྱར་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱལ་ལྷན་དེ་དག་ལས་སློབ་རྒྱལ་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བ་ལྱིར་འབྱུང་བྱེད་ཡོད་ལ། དེ་དང་གྲངས་མཚུངས་པའི་སློབ་རྒྱལ་རང་དབང་ཅན་ཡོད། རྒྱལ་ལྷན་བཏང་སྟོམས་ཤིག་ལ་སྟེ་རྒྱལ་ནང་སོ་སྟེར་ཅན་གྱི་སོ་རྒྱལ་དེ་ཅམ་ཡོད་པ་དེ་ཅམ་གྱི་སྟེ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་མོ་སྟེར་ཅན་གྱི་སློབ་རྒྱལ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་དེ་འདིར་དྲན་དགོས། རྒྱལ་ལྷན་ནས་སློབ་རྒྱལ་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བ་ལྱིར་འབྱུང་གཏོང་སྐབས་རྒྱལ་ལྷན་དེ་ལ་སོ་སྟེར་ལས་སོ་སྟེར་མང་བ་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་སོ་སྟེར་གྲུས་རྒྱལ་དུ་འགྱུར་བ་རེད། (གནས་སྐབས་ལ་ཤས་ནང་རྒྱལ་ལྷན་དེ་ལ་སློབ་རྒྱལ་འཕམ་མ་ཡོད་ཚོགས་པས་གནས་སྐབས་དེའི་ནང་དེ་འདྲའི་གྲུས་རྒྱལ་དེ་སོ་སྟེར་ཅན་ཡིན།) ལྱིར་སློབ་རྒྱལ་དང་གྲུས་རྒྱལ་སོ་སོ་

སློབ་ཁྲིམས་ཅན་ཡིན་ནའང་། རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱི་ལོ་ལོ་ཆ་ནས་བཤད་ན་དེ་ལ་སོ་སྲུང་དང་མོ་སྲུང་གི་གངས་མཉམ་པ་
ཡོད་པས་རྒྱན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་གཞུགས་དཔུས་མ་ཞིག་དང་མཚུངས་པར་དེ་ནི་སློབ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཏང་སྟོམས་ཡིན།
དེ་ལྟར་ལྷངས་གཞུགས་དང་རྒྱུ་གཞུགས་གཉིས་ལ་ཁྱད་ཚུལ་ཉ་ཅང་གི་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད། རྒྱུ་གཞུགས་
ཀྱིས་སློབ་ཁྲིམས་བདེ་སྐྱོད་ཏུ་འདྲེན་པ་དང་། རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ཏུ་ཆོགས་མེད་པར་བཤོད་པའི་འགྲུབ་འཕྲོ་
རིགས་གཅིག་གིས་གཞུགས་ཀྱིས་བཟུང་བ་དང་། སློབ་ཁྲིམས་དང་ལབ་ལེན་ར་བས་རྒྱུ་གཞུགས་སྐྱུ་ལ་བ་དང་། བཟོ་
འདོན་བྱེད་པ། དབྱིབས་འགོད་པ་བཅས་བྱེད་ཐུབ།

ང་ཚོའི་ཉི་མ་ནི་ཉ་ཅང་ཚ་བའི་རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱི་པོ་ལོ་ཞིག་ཡིན། འཛམ་གུ་སྤིང་གི་སྟེང་ཏུ་བརྟུག་དཔུད་ལང་
ནམས་ཀྱི་ནང་རྒྱུ་གཞུགས་ནམས་རྟོག་ཚད་ཉ་ཅང་མཐོན་པོར་མ་སོན་གྱི་བར་ཚ་བསྐྱེད་བཏང་སྟེ་དེའི་ནང་གི་
སློབ་ཁྲིམས་ནམས་ཚ་བཀ་ཚོད་ནས་རྩལ་སྤུན་ལས་འཁོལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྤྱད་པའི་སློབ་ཁྲིམས་རྒྱུ་གཞུགས་བཟོ་སྐྱོན་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད། ཡང་རྟོག་ཚད་དམའ་སར་ཡང་རྩལ་སྤུན་ནམས་ལ་རུས་པ་མཐོན་པའི་རྩལ་ལམ་འགྲུབ་འཕྲོའི་རིགས་ཀྱིས་
གདོང་གཏུགས་རྒྱབ་སྟེ་རྒྱུ་གཞུགས་སྐྱོན་ཚོག་པའང་ཡིན།

ཉིན་རེའི་འདིག་རྟོག་ནང་གི་རྒྱུ་གཞུགས་

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་བའི་འཆོར་སློབ་ཀྱི་འོད་དམ་ཡང་ན་ཚོགས་དམ་འཆོར་སློབ་ལས་སྤྱད་པའི་འོད་ཀྱི་
འོག་ཏུ་སློབ་བཞིན་ཡོད་ན་བྱ་བར་འཇུག་བཞིན་པའི་རྒྱུ་གཞུགས་མཐོང་བའི་ཆེད་རྒྱུ་རིང་ཏུ་བསྟོན་པོས་ཀྱི་མེད།
འབར་བཞིན་པའི་སྐྱེ་གུ་དེའི་ནང་ཉིད་ན་ཨར་སྟན་དང་དཔུལ་རྒྱུ་ཀྱིས་རྩལ་(མེ་བའི་རྩ་རྩལ་འདི་དག་གི་རྩལ་སྤུན་
བར་མ་མང་དག་ཅིག་)ལས་ཀྱུ་བའི་རྒྱུ་གཞུགས་ཡོད། སློབ་མེ་སྤར་བ་ན་སྐྱེ་གུའི་སྟེ་མོ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་སློབ་སྟེ་
གཉིས་ཀྱི་དབར་སོལ་ཚད་མཐོན་པོ་ཞིག་གྱུ་བ་དེས་སྐྱེ་གུའི་ནང་སློབ་རྩལ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱ་བྱེད། སློབ་རྩལ་འདི་དག་གིས་
རྩལ་སྤུན་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་རྩལ་ཅན་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ་རྒྱུ་གཞུགས་འགྲུབ་པར་བྱེད་ལ། དེས་སློབ་རྒྱན་ལ་མཐུད་དེ་རྒྱ་
ཐུབ་པའི་ཆེད་ཏུ་འདྲེན་ལམ་ཞིག་སྤྲོད། སློབ་རྒྱན་གྱིས་དཔུལ་རྒྱུའི་རྩལ་སྤུན་སྐྱུ་ལ་ཏེ་དེ་ལས་འགྲུབ་འཕྲོ་འཕྲོན་པར་
བྱེད་ཅིང་། འགྲུབ་འཕྲོ་སལ་མོ་ཆེ་ནི་མཐོང་རུང་མིན་པའི་སྐྱེ་གུའི་འོད་ཀྱི་ལུལ་ཏུ་གནས། འགྲུབ་འཕྲོ་འདིས་སྐྱེ་གུ་
ནང་དོས་སུ་བྱུགས་ནས་ཡོད་པའི་འོད་ཀྱི་མ་མ་ལས་མཐོང་རུང་གི་འོད་འཆོར་བར་བྱེད།

དེ་བཞིན་ཏུ་ཁྱེད་བསྐྱེད་སློབ་བྱེད་ནང་གི་ནི་འོན་རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱི་རྩལ་སྤུན་ནམས་ལ་སློབ་རྩལ་འཕྲོག་
སྟེ་དེ་ཉིད་རྒྱུ་གཞུགས་རང་བཞིན་ཅན་ཏུ་འགྱུར་སྐབས་དེའི་ནང་རྒྱུ་གཞུགས་ཀྱི་དོ་བོར་འགྱུར་བ་རེད། སློབ་རྒྱན་གྱིས་
ནི་འོན་རྩལ་སྤུན་སྐྱུ་ལ་བའི་འོག་ཏུ་དེས་བྱུགས་ཆེར་འོད་དམར་འཕྲོ་བར་བྱེད། སློབ་བྱེད་འདི་ཚོའི་ནང་གི་རྩལ་སྤུན་

རིགས་མི་འདྲ་བ་སོ་སོ་ལས་གྲུབ་པའི་གྲུག་གཞུགས་རྣམས་ལ་རང་རང་དང་འཚམས་པའི་ཁ་དོག་སོ་སོ་ནས་མདོན་དུ་
ཡོད། དཔེར་ན་ཨར་སྟོན་གྱིས་འོད་སྟོན་པོ་འཚོར་བ་དང་། ཉི་ལི་ཡམ་གྱིས་ཟིང་སྐྱུ་འཚོར། སྲང་ལམ་གསལ་བར་བྱེད་
པའི་སོ་ཏེ་ཡམ་རྒྱངས་སྟོན་ནང་གི་གྲུག་གཞུགས་འཚོར་བ་ལས་འོད་སེར་པོ་འཕྲོ་བ་ལྟ་བུ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༤་༡༢)

བརྟན་འཕྲིན་གྱི་གྲུག་གཞུགས་འཚར་ཤེལ་ལེབ་མོ་རྣམས་ནི་བརྟན་ཆ་སྟོང་སྲག་མང་པོས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་
ཞིང་། དེ་རེ་རེ་ནས་སྤྱོད་ཆ་རྒྱང་ཚན་ཐ་དད་པ་གསུམ་རེས་གྲུབ། རྒྱང་ཚན་གཅིག་ཏུ་འོད་དམར་པོ་འཚོར་བའི་འོད་གྱི་
མ་མ་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཞིག་ཏུ་འོད་སྐྱང་ལྷ་འཚོར་བའི་འོད་གྱི་མ་མ་དང་། གསུམ་པའི་ནང་སྟོན་པོ་ཡོད། བརྟན་ཆ་
རྣམས་ནི་སྟོག་སྒྲིའི་དྲ་ཚོགས་ཀྱི་བར་དུ་སྟེབ་བཅོར་བྱས་ཏེ་འཁོད་ཅིང་། སྟོག་སྟེ་རྣམས་སྐར་ཆ་གཅིག་གི་སྤྱོད་ཆ་རྒྱང་
རྒྱུད་ཞིག་གི་ནང་དུ་འང་ལན་སྟོང་སྲག་མང་པོ་ལྷུང་ལྷན་དུ་བྱེད་ཅིང་། དེས་རྒྱང་ཚན་ནང་གི་རྒྱངས་གཞུགས་ཀྱི་
བརྒྱུད་དུ་སྟོག་རྒྱུག་རྒྱུག་པའི་རྒྱུ་བྱེད། འཚོར་སྟོན་ནང་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་བཞིན་དུ་རྒྱངས་གཞུགས་རྣམས་འཚོར་བཞིན་
པའི་གྲུག་གཞུགས་སུ་སྐྱུར་ཞིང་། དེ་ལས་སྐྱུག་སྟེའི་འོད་སྟེད་པ་དེ་དག་གིས་འོད་གྱི་མ་མར་ཡར་སྐྱུལ་གཏོང་། རྟན་
འཕྲིན་རྒྱངས་འཕྲིན་བྱེད་པའི་བརྟན་འཕྲིན་གྱིས་བསྐྱུལ་བར་བརྟེན་ནས་བརྟན་ཆའི་ཁ་དོག་འདྲེས་ཤིང་། དེ་ལས་
འཚར་ཤེལ་ཐོག་གི་སྐྱང་བརྟན་གྲུབ།

260

ཨ་རོ་ར་ ལྟོ་རི་ཡ་ལིས་དང་ཨ་རོ་ར་ ཨོས་ཀ་ལིས་(རིམ་པ་བཞིན་བྱང་སྟེའི་འདོད་དང་སྟོ་སྟེའི་འོད་ཅེས་འབོད་
པ་)རྣམས་ནི་རྒྱང་ལམས་རིམ་པ་སྟེང་མར་ཆགས་པའི་འཚོར་བཞིན་པའི་གྲུག་གཞུགས་དག་ཡིན། རྟོན་ཚད་དམར་
བའི་གྲུག་གཞུགས་ཀྱི་རིམ་པ་དུ་མས་གོ་ལ་ཉི་ལ་པོ་འཕུམ་ནས་ཡོད། རྒྱལ་སྐབས་སུ་སྟེའི་མཁའ་དབྱིངས་དང་འགྲེད་
འཕྲོའི་རྒྱ་རགས་རྣམས་ལས་སྟོག་རྒྱལ་གྱི་སྤྱང་ཚར་བབས་པ་དེ་གོ་ལའི་སྟེ་མོ་གཉིས་དང་ཉེ་བར་གནས་པའི་ “ཁབ་
ལེན་རྒྱར་ལྷང་” དུ་ལྷགས་ནས་གྲུག་གཞུགས་ཀྱི་རིམ་པར་བརྟེན་པ་ལས་འོད་སྟེད་སྐྱུན་བྱེད་པ་རེད།

གྲུག་གཞུགས་ལས་ཐོན་པའི་སྟོབས།

རྒྱང་ཐོན་འཕུལ་འཁོར་གྱི་དུ་སྟེགས་དེ་ནི་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་གྲུག་གཞུགས་ཤིག་སྟེ་གྲུག་རྒྱལ་ཞེན་ཅམ་དུ་
གྱུར་པའི་གྲུག་གཞུགས་ཤིག་ཡིན། དེ་ལ་པོ་ཏེ་ཤི་ཡམ་གྱི་ཚུལ་སི་ཟི་ཡམ་སྐྱུགས་རིགས་ཉུང་ཅམ་ཞིག་སྟོན་པ་ན་དེ་
ཉིད་འདྲེན་གཞུགས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཁབ་ལེན་ནང་དུ་སྟོག་རྒྱལ་སྐབས་སྟོག་སྟེད་སྐྱུན་

རྣམ་ལུ་ལིའི་ཚ་འདྲི་ན། ལྷག་གཞུགས་ཤིག་གི་མགྲོགས་ཚད་འཕེལ་བ་ན་ ལྷག་གཞུགས་དེའི་ནང་མའི་གཞོན་ལྷགས་
ཆག་འགྲོ།

གྲུས་གཞུགས། གྲུས་རྩལ་དང་རང་དབང་ཅན་གྱི་སློབ་རྩལ་ཡོད་པའི་སློབ་ངར་ལྷགས་པའི་རྒྱུགས་གཞུགས་ཤིག་ལ་
ཟེར། འདྲི་ག་རྟེན་ལམས་ནང་གི་བཅ་གཞུགས་པལ་མོ་ཆེ་གྲུས་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གནས་ཡོད།

ཆ་གསུམ་པ།

རྫོང་།

མི་སྣུག་སོ་སོ་ལ་རྫོང་ཚད་སེལ་གྱི་སི་ ༡༠༠༠ བརྒྱལ་བ་རེ་ཡོད་ཀྱང་ངའི་པགས་པར་འཕྲོག་པ་ན་དེས་པགས་པར་
སྦྱོན་པའི་རྫོང་ནི་ཉ་ཅང་གི་ཚུང་ཚུང་ལས་མེད། འདིས་རྫོང་དང་རྫོང་ཚད་གཉིས་པོ་ལ་གོ་དོན་ལོགས་པ་ཡོད་པ་
མཚོན་པ་རེད། འབྲེལ་ཐག་ཉེ་བའི་གོ་དོན་པན་ཚུན་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ་དེ་གོ་བ་གཙོ་བོར་སྦྱོན་པའི་དངོས་
ལམ་སློབ་དེབ་འདིའི་དོན་སྤྱིང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་དཀའ་ལག་གྱང་ཡིན།

༡༥ རྟོན་ཚད། རྟོན། རྒྱ་སྐྱེད།

ང་བྱིས་པ་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་ངའི་ནང་མི་རྣམས་སོ་སྟེ་སི་གོང་སྤེར་ཆགས་པའི་ང་ཚོའི་བྱིས་གཞིས་ནས་མེ་
ལེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་སར་ཡོད་པའི་ཁེམ་སྤྱི་རིང་གོང་བྱི་མེ་སེ་ལུ་སེའ་འཕྱུལ་ཚལ་བསྟེ་གནས་ཁང་བཀལ་ཏེ་རྒྱལ་ས་
འཁོར་ལ་བསྐྱད་དེ་བཤོད་པ་ན་དེར་ཡོད་པའི་གནད་ཡོད་ཀྱི་ཁང་ཚེག་ཅིག་གི་ཚེ་མོར་ངོ་བོ་སྐོས་སུ་རམ་པོར་ཞེས་པའི་
མིང་དེ་ངའི་ཚྱོགས་སུ་གཏང་ནས་འདུག་པ་ངས་དྲན་ཀྱི་འདུག། ང་ཚོའི་ནང་མི་དེ་སྐབས་ཆེན་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་དང་ཕྱི་
སྤྱིད་མི་སྣ་འདིའ་རིགས་རྒྱུད་ཡིན་པ་ང་ལ་བརྗོད་སོང་།

རམ་པོར་ཁོང་ ༡༧༥༩ ལོར་མེ་སེ་ལུ་སེའ་ཀྱི་སོ་སྟེ་སེ་ལུ་འདུ་སྤྱོད་ར་མིན་ མོས་སེ་ཞེས་པའི་མིང་འོག་ཏུ་
སྐྱེས། ལོ་ ༡༩ ཚུན་དུ་ཁོང་ལ་འགྲུལ་ཕྱགས་འཕྱུལ་ཆས་ཐོག་སྤྱིར་བཏང་མིན་པའི་ལག་ཚལ་ཞིག་སོན་ཡོད་པ་དང་།
སྐད་རིགས་དང་བརྗོད་སྐོར་ཏེ་ལམ་མ་མེད་པའི་བྱང་པ་ལྟོ། རིང་མིན་ཁོང་གིས་ཏ་ལྟ་གཏུག་ལག་སློབ་གྲུའི་
ཚན་རིག་སློབ་ཁྲིད་རྣམས་ལ་ཞུགས། རང་ལོ་ ༡༧ ལ་ཁོང་ནི་འདུ་ཏེ་མ་ཤ་ཡར་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སོན་ཁོར་(དེ་སྤྱིར་རམ་པོར་ཞེས་
འབོད་)ནང་སློབ་དགེ་ཆགས། དེར་ཁོང་ལ་ཡུགས་མོ་འབྱོར་ལྟོ་རང་ལས་ལོ་ ༡༩ ཡིས་ཆེ་བ་ཞིག་ཐུག་སྟེ་དེ་དང་ལྟན་
དུ་གཉེན་སྦྲིག་བྱས། དེ་ནས་ཨ་རིའི་གསར་བརྗེ་ལངས་པའི་རིང་ལ་ཁོང་གིས་དབྱིན་ཡུལ་ལ་ཤ་ཞེན་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་
ཚྱོགས་སུ་ལངས་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ཆེད་དུ་སོ་སྟེ་སེ་ལུ་ཡང་བྱས། ༡༧༧༦ ལོར་འཛིན་བཟུང་གི་འཛིགས་པ་དང་འཕྲད་པ་ན་ཁོང་
གིས་རང་གི་ཆུང་མ་དང་བུ་མོ་ཡང་དོར་ཏེ་སྤུམ་ནག་ཆ་པོ་དང་བྱ་སྤྱོད་ཞེས་མ་ཐོགས་པའི་མི་ཚོགས་མ་འབྱོར་སྟོན་
ཅམ་ན་བོས་བྱིན། དབྱིན་རིའི་དཔུང་དམག་བྱིར་འཐེན་བྱས་པའི་རིང་དེར་ཁོང་སྟོ་སེ་འོན་ལ་བྱིན་ཏེ་དབྱིན་ཡུལ་དུ་
བཤོད་པའི་སྤྱི་ཞིག་ཏུ་བསྐྱེད། དབྱིན་ཡུལ་དུ་སྐྱེབས་པའི་རྗེས་སུ་ཁོང་གི་ཚན་རིག་གི་མདུན་མ་ལ་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་
བྱུང་། མདེལ་རྗེས་ཐོག་བསྐྱབས་པའི་ཁོང་གི་བཟླ་དབྱེད་རྣམས་ལམ་སྟོང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་ཁོང་ལོ་ན་ ༢༦
ཐོག་ཏུ་ཅང་མཐོང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་མོའི་སྟོན་ཚོགས་སུ་བདམས་ཐོབ་བྱུང་བ་རེད།

269

ཕྱིས་སུ་ཁོང་རྣམས་ལེ་ཡི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བཅར་ཏེ་དེའི་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་མེ་སྒྲོགས་བཟོས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཁོང་ལ་ཁའུ་ནཏ་ཀྱི་མཚན་གནས་ཐོབ། ཁོང་གིས་ཨ་རིའི་མངའ་སྡེ་ནེ་ཏུ་ཉེ་མ་ཤ་ཡར་གྱི་རྒྱལ་ས་རམ་ཐོ་ཏུ་མིང་དེ་
བྲངས་ཏེ་མིང་གསར་པ་ཁའུ་ནཏ་རམ་ཐོ་ཏུ་ཞེས་པ་དེ་བདམས།

མེ་སྒྲོགས་བཟོ་བ་ལ་ཐོག་མར་ལུགས་ཁང་ཞིག་ཏུ་ལྷགས་ཀྱི་མདོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ལུགས་བརྒྱབ་དགོས། དེ་ནས་
ལྷགས་མདོད་དེ་དགྲུག་འཁོར་གྱི་སྟེང་ཏུ་བསྐོར་ཏེ་ལུགས་བརྒྱབ་པའི་རྒྱུད་ཏུ་ལྷགས་སོ་བརྟན་པོ་ཞིག་འབྲུང་གི་བྱ་
དེའི་གཞུང་ནས་སྤྱད་ཉེང་ཞིག་འབྲུང་དགོས། རམ་ཐོ་ཏུ་དགྲུག་འཁོར་དེ་ནི་དེའི་སྐབས་དར་སྲོལ་ཆེ་བའི་རྟམ་འཐེན་
པའི་དགྲུག་འཁོར་ཞིག་ཡིན། རྒྱུད་རིམ་དེའི་ནང་རྟོག་འཁོར་ཚད་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱིར་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེར་
ཁོང་ཡ་མཚན་སྟེས། དེའི་ཏུས་ཀྱི་རྟོག་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཁེ་ལོ་རིག་ཅེས་བྱ་བའི་གཡོ་གཞུགས་བཏགས་པ་བ་དེ་ནི་དཔང་
རྟགས་དང་ཆེར་མི་འཚམས་པ་ཞིག་ཡིན། ལྷགས་སོ་རྒྱལ་པོ་ཞིག་བཀོལ་བ་ཡིན་ན་རྟོག་ཀྱི་འཁོར་ཚད་དེ་བས་ཆེ། ཇི་
སྲིད་རྟ་རྣམས་ལས་ལ་ཞུགས་པ་དེ་སྲིད་ཏུ་རྟོག་ཇི་མང་ཇི་མང་ཏུ་སྐྱེད་སྐྱུན་བྱས་པ་རེད། རྟོག་ཀྱི་འབྲུང་ལྷངས་ནི་
ལྷགས་ནང་གི་དངོས་པོ་ཞིག་མིན་པར་རྟའི་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་ཡིན་པ་གོར་མ་ཆག གསར་རྟེད་འདི་ནི་བརྟན་ལྷགས་དེ་
ལྷགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཤེས་པའི་ཆེས་སྣ་རོལ་དང་། ལུས་པ་དང་ལུས་པ་ཉར་ཆགས་ཀྱི་གོ་བ་མ་ཆགས་པའི་
སྟོན་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། རམ་ཐོ་ཏུ་ཆད་འཇལ་ཞིབ་ཆགས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོང་གིས་རྟོག་ཀྱི་ཁེ་ལོ་རིའི་རྣམ་
གཞག་དེ་འཇལ་བ་ཡིན་པ་རེས། དེ་ལྟ་ནའང་ལོ་མང་རིང་རྟོག་གཞུགས་སུ་བརྩིས་པའི་ཁེ་ལོ་རིའི་རྣམ་གཞག་དེ་
ལྷགས་རྒྱུན་ཅན་ཞིག་ཏུ་གནས། དེ་ནས་ཁོང་གི་བརྟག་དབྱེད་རྣམས་རིམ་པས་བསྐྱར་སྐྱུབ་བྱས་པ་དང་། དེ་ལས་རྟོག་
དང་ལས་ཀའི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཤེས།

རམ་ཐོ་ཏུ་མཚན་ཇེས་དེ་ཆོན་རིག་ཅམ་ཏུ་ངེས་པ་ཞིག་མིན། དཔེར་ན་ཁོང་མི་ཏུ་ནིག་གོང་ཁྱེད་ཏུ་ཡོད་
པའི་སྐབས་ཁོང་གིས་སྤང་བོ་ལས་མེད་ཅན་རྣམས་དམག་ཆས་བཟོ་བའི་ལས་ལ་སྐྱར་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་བཞིན་ཏུ་
ཁོང་གིས་ལས་མེད་མང་པོ་སྟན་གྲགས་ཅན་གྱི་དབྱིན་ཇིའི་ལྷམ་ར་ལྟ་བུའི་སྤྱི་པའི་ལས་གཞིའི་རིགས་ལའང་སྐྱར་སྐྱུབ་
ཡོད། མི་ཏུ་ནིག་གོང་ཁྱེད་ཀྱི་མི་སེར་རྣམས་ཀྱི་གཏང་རག་མཚོན་པའི་ཆེད་ཏུ་རམ་ཐོ་ཏུ་ཟངས་སྐྱེ་ཞིག་དེར་
བརྟུགས་ཡོད།

རམ་ཐོ་ཏུ་གསར་གཏོད་ཏུ་མ་ཞིག་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོང་མི་འབྱོར་ལྡན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། 1946 ལོར་
ཁོང་གིས་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ཆོན་རིག་མཐུན་ཆོགས་དང་ཨ་མི་རི་ཁའི་ཆོན་རིག་དང་སྐྱེ་ཆུལ་བསྟེ་གནས་ཁང་
སོ་སོར་འོད་དམ་རྟོག་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོག་བྱུང་ཏུ་འཕགས་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཉམས་ཞིབ་ལ་གཟེངས་བསྟོད་ཀྱི་རྟགས་མ་

ལོ་གཉིས་རེའི་མཚམས་སུ་འབྲུལ་ཐུབ་པའི་ཆེད་རོགས་དངུལ་ཨ་སྒོར་ ༥༠༠༠ རེ་སྒྲིན། ལོ་མང་གི་རིང་ལ་ཡོ་རོབ་དང་
ཨ་རིའི་ཚན་རིག་གི་འདེན་པ་གྲངས་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ་རྟགས་མ་ཐོབ་ཡོད་པ་དེའི་ཁོངས་སུ་མ་ཡེ་ཁལ་ རྩ་ར་ཏེ་
དང་། རིམས་ མེག་སི་མེལ། ལུ་མི་ པ་སི་ཚར། ཐོ་མ་སི་ ཞེ་ཏེ་སོན་བཅས་ཡོད། རམ་ཕོ་ཏེ་གཞི་ལ་ལྷག་འཕྲོད་ནི་
ཏར་མར་ཏེ་གཞུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ལ་བཞག་པ་ཡིན་པས་དེ་ནི་ད་ལྟའི་རམ་ཕོ་ཏེ་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོའི་གོ་དབང་
འཕྲུགས་པར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད།

རམ་ཕོ་ཏེ་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཡུལ་གྲུ་གང་སར་མཐོང་ཆེན་བྱས། ༡༩༠༥ ལོར་ཁོང་གིས་ཨན་ཏོ་ཨིན་ ལེ་ཕོ་སི་ཡར་
གི་ཡུགས་མོ་ལུ་ལེ་ཕོ་སི་ཡར་གི་ཡིད་དབང་སློབ་ཏེ་ཁོང་དང་ལྷན་དུ་གཉེན་སྲིད་བྱས། གཉེན་སྲིད་ཡུན་ཚམ་ལས་
མ་གནས་པར་ཁོང་གཉིས་ཁ་གྲུས་སུ་སོང་། རམ་ཕོ་ཏེ་རྒྱལ་ས་ལེ་རི་སིར་གཞི་ལ་ལྷག་ཏེ་ ༡༩༡༤ ལྷེ་མ་ཤིའི་བར་ཚན་
རིག་གི་ལས་དོན་ལུ་མཐུན་བསྐྱེད་ཏེ་གསར་གཏོད་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་རིང་པོ་རྒྱ་སྤྱོད་བྱས།

དེ་འདྲའི་ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་གཉེན་ཞིག་ལ་ཨང་།

རྟོན་ཚན།

མཁྲེགས་གཞུགས་དང་། གཤེར་གཞུགས། རྩེད་གཞུགས་བཅས་བཅའ་གཞུགས་ཚང་མ་འཕྲུག་འཕྲུག་རྒྱན་
ཆད་མེད་པར་བྱེད་པའི་རྩལ་ཐུན་ནམ་ཡང་ན་འདུས་རྩལ་གིས་གྲུབ་པ་ཤ་སྟག་ཡིན། རེས་མེད་ཀྱི་གཡོ་འགྲུལ་འདིའི་
དབང་གིས་བཅའ་གཞུགས་ནང་གི་རྩལ་ཐུན་དང་འདུས་རྩལ་རྩམས་ལ་འགྲུལ་སྤྱོད་ཀྱི་རུས་པ་ཞིག་ཡོད། རྩལ་སོ་སོའི་
ཆ་སྟོམས་ཀྱི་འགྲུལ་སྤྱོད་རུས་པས་ང་ཚོས་རྟོན་དུ་ཚོར་བའི་རུས་འབྲས་དེ་སྤྱོད་པ་རེད། ཚད་ཐུབ་ཀྱི་བཅེ་གཞི་ཞིག་ལ་
སྟོས་ཏེ་རྟོན་མཚན་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་དེ་ལ་རྟོན་ཚད་ཅེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། རྟོན་ཚད་འཇལ་བའི་“རྟོན་གི་ཡོ་ཆས་
”ཐོག་མ་དེ་ ༡༧༠༡ ལོར་ལྷེ་ལེ་ལེ་ལོ་ཡིས་གསར་བཟོ་བྱས། (དབྱིན་སྐད་དུ་རྟོན་ཚད་འཇལ་ཆས་ལ་
thermometer ཞེས་འབོད་པ་དེའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་རྩུར་དང་པོ་དེ་ thermal ཞེས་པའི་སྟེ་རི་སིའི་རྟོན་གི་སྐད་དོད་
ལས་བྱུང་།) རྟོན་ཚད་ཞིག་ལ་གོ་མས་རྒྱས་ཆེ་བའི་ཤེལ་དུ་དངུལ་རྒྱ་ལྷན་པའི་རྟོན་ཚད་འཇལ་ཆས་དེ་ནི་དེ་ནས་བརྩིས་
པའི་ལོ་བདུན་ཅུ་ཚམ་གི་རྩེས་སུ་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་འགོ་ཚུགས། (དངུལ་རྒྱའི་རྟོན་ཚད་འཇལ་ཆས་རྩམས་
དལ་གིས་བེད་མེད་དུ་གཏོང་བཞིན་པ་ནི་དངུལ་དུག་འཚོར་བའི་ཉེན་ཁར་བརྟེན་ནས་ཡིན།) ང་ཚོས་བཅའ་གཞུགས་
ཀྱི་འབོར་ཚད་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་རྟོན་ཚད་སྟོན་པ་ནི་ཚད་རྟགས་ཤིག་བདམས་ཏེ་དེའི་ཐོག་གཞུགས་དེའི་ཆ་
ཚད་དམ་གྲང་ཚད་དང་འཚམས་པའི་གྲངས་ཤིག་གི་སྟོན་སྟོན་གི་ཡོད།

བེམ་དངོས་ཉ་ལམ་ཡོད་དོ་ཚོག་རྫོང་ཚད་འཇུག་པ་ན་རྒྱ་སྐྱེད་འགྲོ་ལ་རྫོང་ཚད་ཚག་པ་ན་འཇུག་འགྲོ་གི་ཡོད།
རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚམས་སལ་མོ་ཆེས་རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚུལ་ནི་ཚད་ཉུགས་འཁོད་པའི་ཤེལ་སྐྱུག་ཅིག་ཏུ་གཤེར་ཞིག་ཡོད་
པ་དེའི་རྒྱ་སྐྱེད་དང་འདུ་འཇུག་གི་སློབ་ཉུག་འཇུག་ཞིང་། རྒྱ་སྐྱེད་ཤེས་པ་དེ་དཔུལ་ཚུལ་ཚོས་ཀྱིས་བྱུགས་པའི་ཨ་རག་
གང་རུང་ཞིག་ཡིན།

ཡོངས་ཁྲུབ་ཆེ་ཤོས་སུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་རྫོང་གི་ཚད་ཉུགས་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚད་ཉུགས་ཀྱི་སྤྱིང་དུ་(མཁའ་
རྒྱུང་གཞོན་ཤུགས་ཚད་ཁྲུབ་གཞིར་བཞག་ཐོག་)ཚུལ་འབྲུག་པའི་རྫོང་ཚད་ལ་⁰ དང་། ཚུལ་འཁོལ་བའི་རྫོང་ཚད་ལ་ ¹⁰⁰
བྱེད་པ་རེད། དེ་གཉིས་བར་གི་སྤྱིང་ཆ་དེ་དུམ་བུ་གཅིག་པ་བརྒྱ་ལ་བཤོས་ཏེ་རེ་རེ་ལ་ཁྲི་རི་ཞེས་འབོད། དེས་ན་དེ་
ལྟར་དུ་ཚད་སྐྱིག་བྱེད་པའི་རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚུལ་དེ་ལ་བརྒྱ་རྩ་རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚུལ་ཞེས་(centi ཞེས་པ་བརྒྱ་རྩ་
དང་། gradus ཞེས་པ་རིམ་པ་)འབོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་ཆ་ལ་དེ་ལ་སེལ་ཤུས་རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚུལ་ཞེས་
ཚད་ཉུགས་བྱེད་སྤངས་འདི་ཐོག་མར་བཏོན་མཁན་གི་སྤྱད་ཁུངས་ཀྱི་སྐར་དབྱེད་པ་ཨན་ཁར་སེལ་ཤུས་(1909 ལོ་ནས་
1949) ལ་ཆེ་བསྟོན་གི་ཚུལ་དུ་བཏགས་ཡོད།

རྫོང་ཚད་གི་ཚད་ཉུགས་གཞན་ཞིག་ཨ་རིའི་ནང་ཡོངས་གྲགས་ཆེ་བ་རེད། ཚད་ཉུགས་འདིའི་སྤྱིང་ཚུལ་འབྲུག་
པའི་རྫོང་ཚད་ལ་ཨང་ 99 བཀོད་ཡོད་པ་དང་། ཚུལ་འཁོལ་བའི་རྫོང་ཚད་ལ་ཨང་ 999 བཀོད་ཡོད།

270

ཚད་ཉུགས་འདི་རྣམས་ཉེ་རྫོང་ཚད་འཇུག་ཚུལ་གི་ཚད་ཉུགས་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་འདིའི་སྤོལ་འབྲེད་པོ་བྱས་
པ་ཅན་གི་འཇར་མ་ནིའི་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་པ་གཤེར་ཞིག་ཏེ་ཞེས་ཤིང་། རེ་ནི་ཞེས་ཤིང་། རྣམས་ཉེ་(1949 ལོ་ནས་ 1999)གི་
མཚན་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་ཨ་རི་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནས་ཞིག་མི་ཁར་ལམ་ལུགས་སུ་ཞུགས་པ་དེ་
ནས་བཟུང་རྣམས་ཉེ་གི་ཚད་ཉུགས་འདི་མཁོ་མེད་དུ་འགྱུར་ངེས།

ཚན་རིག་པ་ཚོས་དགའ་མོས་བྱེད་པའི་རྫོང་ཚད་གི་ཚད་ཉུགས་ནི་གེལ་མིན་ཚད་ཉུགས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་
སྤྱི་རྒྱུ་གེལ་མིན་དང་པོ་སྤྱི་སི་ཁོར་ལན་ཏེ་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་པ་མི་ལི་ཡམ་ཐོམ་སྟོན་(1949 ལོ་ནས་ 1999) གི་
མིང་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་རེད། ཚད་ཉུགས་འདི་ཚུའི་འབྲུགས་ཚད་དང་འཁོལ་ཚད་གི་སློབ་ཉུག་ཚད་སྐྱིག་བྱེད་པ་མིན་
པར་རུས་པ་རང་གི་སློབ་ཉུག་ཚད་སྐྱིག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། འདིར་ཨང་ 0 དེ་རྫོང་ཚད་དམའ་ཤོས་ཏེ་ཚུགས་སྐབ་ལྟ་
གོར་ལ་བཟུང་ཞིང་། རྫོང་ཚད་འདིར་དངོས་རྣམས་དེ་ལ་གཞན་ལ་སྤྱིན་རྒྱུའི་འགྲུལ་སྤྱོད་ཀྱི་རུས་པ་ཆ་ཕྱ་མོ་ཅམ་ཡང་

མེད། ཚུགས་ཐུབ་མྱད་ཀྱི་དེ་སེལ་ཤུས་ཚད་ཉགས་ཐོག་དབབ་ན་ -273C དང་མཐུན། ཀེལ་མིན་ཚད་ཉགས་སྟེང་གི་བཙེ་གཞི་ལའང་སེལ་ཤུས་ཚད་ཉགས་སྟེང་གི་རྟེན་རི་དང་མཐུན་པར་སྤར་ཚའི་ཆེ་ཚད་ཡོད་པས་འབྲུགས་པ་བཟུང་བའི་རྟོན་ཚད་ནི་ 273 K ཡིན་པ་རེད། ཀེལ་མིན་ཚད་ཉགས་ལ་མོ་གྲངས་མེད། ཚད་ཉགས་འདིའི་སྐོར་ཞིབ་ཕྲ་ལེ་ཚན་ ༡༥ པའི་ནང་གི་རྟོན་ཤུགས་རིག་པའི་སྐོར་སྐུང་བའི་སྐབས་ལྷ་རྒྱ་ཡིན།

སེལ་ཤུས་ནས་རྒྱ་རན་ཉེ་དང་། ཚུར་གོ་ལྷོག་ནས་བརྗེ་སྐྱར་གཏོང་བར་བེད་སྟོན་བྱེད་པའི་གྲངས་རིག་གི་མན་ངག་རྣམས་འདྲིན་གྱི་ཡིག་རྒྱུགས་ནང་ཡང་ཡང་ཡོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟའི་གྲངས་རིག་གི་བྱེད་སློབ་རྣམས་དངོས་ལམས་ཀྱི་བྱེད་སློབ་མ་མིན་ཞིང་། གནས་གཞན་དུ་བྱེད་སློབ་འདི་བསྐྱབ་དགོས་པའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་ཉ་ཅང་ཚུང་བས་དེའི་སྐོར་འདྲིར་ང་ཚོས་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་མིན། མ་ཟད་དཔེ་རིས་ ༡༥་༡ ནང་གཞིགས་རེ་རེར་འཁོད་པའི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་ཚད་ཉགས་སོ་སོ་ནས་བཞག་པ་ཙམ་གྱིས་བརྗེ་སྐྱར་འདི་རིགས་རོབ་ཚེས་ཉ་ཅང་ཉེ་པོར་བྱེད་ཐུབ།

དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་རྟོན་ཚད་དེ་དེའི་རྩལ་ཕན་དང་འདུས་རྩལ་གྱི་རང་དགར་ཚོམ་པའི་འགྲུལ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ཡོད། (ཚིག་ཉུང་བའི་སྟེན་དུ་ལེ་ཚན་འདྲིར་ད་ནས་བཟུང་རྩལ་ཕན་དང་འདུས་རྩལ་གཉིས་ཀའི་ཆེད་དུ་འདུས་རྩལ་ཙམ་ཞིག་སྟོན་རྒྱ་ཡིན།) དེས་བཟུང་དུ་རྟོན་ཚད་ནི་འདུས་རྩལ་གྱི་རང་དགར་རྒྱ་བའི་འགྲུལ་སྟོན་གྱི་ཐད་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པའི་ཆ་སྟོམས་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད། (ཐད་རྒྱག་ཅེས་པ་འདུས་རྩལ་རྣམས་གནས་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་འབྱེད་པའི་འགྲུལ་སྟོན་ལ་ཟེར།) འདུས་རྩལ་རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་འགྲུལ་བྱེད་པའམ་འདར་འཇུག་བྱེད་པ་ཡང་སྲིད་པས་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་འཁོར་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པའམ་འདར་འཇུག་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པ་ཡོད་ཀྱང་། འགྲུལ་སྟོན་འདི་རྣམས་ཐད་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་མིན་པས་རྟོན་ཚད་ལ་ཁྱད་པར་བཟོ་གི་མེད།

ཚོན་ལེན་དོན་གནད།

བདེན་ནམ་རྒྱུ། རྟོན་ཚད་ནི་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པ་ཁྱོན་བསྟོམས་ཀྱི་ཚད་འཇུག་ཞིག་ཡིན།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

རྒྱུ། རྟོན་ཚད་ནི་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་འདུས་རྩལ་རྣམས་ཀྱི་(ཁྱོན་བསྟོམས་མིན་པར་)ཆ་སྟོམས་ཐད་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པའི་ཚད་འཇུག་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན་འཁོལ་བཞིན་པའི་རྒྱ་ལི་ཏར་གཅིག་ལས་རྒྱ་ལི་ཏར་གཉིས་ཀྱི་ནང་འདུས་རྩལ་གྱི་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པ་ཁྱོན་བསྟོམས་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་མང་བ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་རྟོན་ཚད་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ནི་འདུས་རྩལ་རེ་རེར་ཡོད་པའི་ཆ་སྟོམས་ཐད་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་ལུས་པ་གནས་སྤངས་གཉིས་ལ་གཅིག་པ་ཡོད་པས་ཡིན།

ཕ་རྒྱལ་སྐོག་ཐབ་ཀྱིས་ཐང་རྒྱལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པའི་ལུས་འབྲས་དེ་འཁོར་རྒྱལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པ་དང་འདྲར་འཇུག་
འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པ་སོ་སོའི་ལུས་འབྲས་ལས་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་གསལ་བར་སྟོན།

271

ཟས་ཚ་བྱེད་ཀྱི་ཕ་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཟས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རིགས་གཅིག་ལ་དེག་སྟེ་དེ་
དག་འཁོར་རྒྱལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པ་འཛོལ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ཏེ་ཕར་ཚུར་འགྲེ་སྟོག་དང་གཡོ་རུ་འདུག་གི་ཡོད། དེ་
ལྟ་ནའང་འདུས་རྒྱལ་གཡོ་བ་གཅིག་ཤུས་ཟས་འཚོད་པར་བྱེད་མི་ཐུབ། རྒྱུ་ཚད་སྟེལ་བར་བྱེད་པ་དང་ཟས་ལྷན་མོར་
འཚོད་པར་བྱེད་མཁན་དེ་གང་རེད་ཅེ་ན་གཡོ་འཁོར་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱལ་ལས་འཕགས་པའི་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་ལ་
ཐོབ་པའི་ཐང་རྒྱལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པ་དེ་རེད། (རྒྱལ་འདི་སྟོ་ལ་འཆར་བ་ལ་ཤེལ་རིལ་མང་པོ་ཞིག་འཁོར་བཞིན་པའི་
རྒྱུང་འཁོར་ཀྱི་སྟེང་གི་རྣམས་དང་འཕྲད་པ་ལས་དེ་རྣམས་སྟོགས་ཀྱི་ཏུ་འཕྱར་བར་བྱེད་པ་བཞིན་ཡིན། ཤོག་གངས་
༡༧༥ ལའང་གཟིགས་འཚལ།) ཅི་སྟེ་ཉེ་འཁྲིས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་གཡོ་འཁོར་བྱེད་བཞིན་པའི་རྒྱ་རྒྱལ་དང་ཐུག་
འཕྲད་གང་ཡང་མ་བྱུང་ན་ཟས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་དེ་སྟེར་ཕ་རྒྱལ་སྐོག་ཐབ་མ་གཏོང་སྟོན་ཀྱི་ཟས་དེ་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་
པར་གང་ཡང་ཡོད་གི་མེད།

ངོ་མཚར་སྟེ་འོས་པ་ཞིག་ལ་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ཀྱིས་སྟོན་པའི་རྒྱུ་ཚད་ངོ་མ་ནི་དེ་ཉིད་རང་གི་རྒྱུ་ཚད་
དེ་ཡིན། ང་ཚོས་དངོས་པོ་གང་གི་རྒྱུ་ཚད་ཤེས་པར་འདོད་པའི་དངོས་པོ་དེ་དང་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་གཉིས་རྒྱུ་
འཕྲད་ཀྱི་ངང་ཏུ་ཡོད་པ་ན་དེ་གཉིས་བར་ལ་ལུས་པ་རྒྱལ་ཅིང་། ལུས་ཞིག་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་མཉམ་པར་འགྱུར་བ་
དང་། དེ་གཉིས་བར་ལ་རྒྱུ་ཚད་མཉམ་ཀྱི་གནས་བབས་ཤིག་འགྲུབ་པ་ན་ད་གཟོད་ལུས་པ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚམས་ཚོད། ཅི་སྟེ་ང་
ཚོས་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་ཤེས་པ་ཡིན་ན་དེ་ནས་ང་ཚོས་དངོས་པོ་གང་གི་རྒྱུ་ཚད་བཅས་བར་བྱེད་པའི་
དངོས་པོ་དེའི་རྒྱུ་ཚད་ཀྱང་ཤེས་པ་ཡིན། རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ཀྱིས་གང་གི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་བར་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་
དེའི་རྒྱུ་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་མི་གཏོང་བའི་སྲིད་ཏུ་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་དེ་གང་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་དགོས། གལ་ཏེ་
ཁྱོད་ཀྱིས་ཁང་པ་ནང་གི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ལྟ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་
ལོངས་པ་ཞིག་ཏུ་བརྟེན་ཆོག འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་རྒྱ་སྐོག་ཤིག་གི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་དགོས་ན་སྐོག་པ་དེ་དང་རྒྱུ་ཚད་
འཇུག་གཉིས་རིག་ཐུག་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐོག་པ་དེའི་རྒྱུ་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་སྐོག་སྟེན། དེ་ནི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་
ཀྱི་རྒྱུ་ཚད་འཇུག་ཀྱིས་ཚད་འཇུག་བྱ་སའི་དངོས་པོ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བའི་གནས་སྟངས་ཚད་ཐུབ་ཅིག་ཡིན།

རྟོན།

གལ་ཏེ་ལྷོད་ཀྱིས་ཐབ་ཚ་པོ་ཞིག་ལ་ལག་པས་རེག་པ་ཡིན་ན་ལྷོད་ཀྱི་ལག་པར་རུས་པ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ་ལྷོད་ཀྱི་ལག་པ་ལས་ཐབ་དེ་ཚ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ལྷོད་ཀྱིས་འབྲུགས་པ་ཞིག་ལ་རེག་པ་ན་ལྷོད་ཀྱི་ལག་པ་ནས་འབྲུགས་པ་གང་བ་དེའི་ཕྱོགས་སུ་རུས་པ་འཕོ་བ་རེད། རུས་པ་ངམ་ངམ་ཤུགས་ཀྱི་འཕོ་སའི་ཁ་ཕྱོགས་ནི་རྟོན་ཏུ་དངོས་པོ་རྟོ་ས་ཞིག་ནས་ཉེ་འབྲིས་ཀྱི་ཅ་དངོས་གང་སའི་ཕྱོགས་སུ་ཡིན་པ་རེད། རྟོན་ཚད་ཆེ་ཆུང་གི་ལྷན་པར་ལ་བརྟེན་ནས་ཅ་དངོས་གཅིག་ནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་འཕོས་པའི་རུས་པ་ལ་རྟོན་ཅེས་འབོད་པ་རེད།

བེམ་གཟུགས་ཀྱི་ནང་དུ་རྟོན་མེད་པ་གསལ་སྟོན་བྱ་རྒྱུ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། འདི་ནི་གོང་དུ་སྟོན་པ་བཞིན་རམ་པོ་འདྲ་གིས་མེ་སྟོགས་འབྲུ་བའི་བརྟེན་དབྱེད་ཀྱི་ནང་དུ་རྟོན་པའི་དོན་ཞིག་ཡིན། རམ་པོ་འདྲ་དང་ཕྱིས་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བེམ་གཟུགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་འགྲུལ་སྟོན་རུས་པ་ཡོད་པ་དང་གནས་སྟོན་རུས་པ་ཡོད་ཀྱི་དྲུང་རྟོན་མེད་པ་ཤེས་ཐུབ་པ་རེད། རྟོན་ནི་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་གཟུགས་ཤིག་ནས་རྟོན་ཚད་དམའ་བའི་གཟུགས་ཤིག་ལ་རྒྱ་བཞིན་པའི་རུས་པ་ཅམ་ཞིག་རེད། རུས་པ་དེ་རྒྱ་ཟེན་པ་ན་དེ་ཉིད་རྟོན་མིན་པར་གྱུར་པ་རེད། (དཔེ་དོན་གི་ཚུལ་དུ་ཞུས་ན་ལས་ཀ་ཡང་རྒྱ་བཞིན་པའི་རུས་པ་ཅམ་ཞིག་རེད། གཟུགས་ཤིག་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་པ་འམ་དེ་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ཡོད་ཀྱང་དེའི་ནང་ལས་ཀ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལོ།) ལེ་ཚན་སྣ་མ་རྣམས་སུ་རྟོན་རྒྱ་བ་ལས་བྱུང་བའི་རུས་པ་ལ་རྟོན་རུས་ཞེས་རུས་པ་དེ་རྟོན་དང་རྟོན་ཚད་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་གསལ་འདོན་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་དེ་ལྟར་བོས་ཡོད། ལེ་ཚན་འདིར་ང་ཚོས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདམ་ག་བྱེད་པའི་ཐ་སྙད་ནང་རུས་ཞེས་པ་དེ་བེད་སྟོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

ནང་རུས་ནི་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རུས་པ་ལྟོན་བསྟོན་པའི་ལ་ཟེར། དངོས་རྣམས་དེའི་ནང་གི་འཚང་ཀ་རྒྱག་བཞིན་པའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཐད་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་རུས་པ་དེའི་སྟེང་དུ་རུས་པའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་ཡོད། འཁོར་རྒྱག་འགྲུལ་སྟོན་རུས་པ་ཡོད་པ་དང་། འདུལ་རྒྱལ་ནང་གི་རྒྱལ་ཕན་གི་ནང་མའི་འགྲུལ་སྟོན་ལས་བྱུང་བའི་འགྲུལ་སྟོན་རུས་པ་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་འདུས་རྒྱལ་ཕན་ཚུན་བར་གི་ཤུགས་ལ་ལྟོས་པའི་གནས་སྟོན་རུས་པ་འདྲ་ཡོད། དེས་ན་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་ནང་དུ་རྟོན་མེད་པར་ནང་རུས་ཡོད་པ་རེད།

དངོས་རྣམས་ཤིག་གིས་རྟོན་བཟུང་བའམ་གཏོང་བ་གང་ཅུང་བྱེད་སྐབས་དེའི་ནང་རུས་ལ་འཕེལ་འགྲིབ་གང་ཅུང་འབྱུང་གི་ཡོད། འབྲུགས་པ་བཞུ་བཞིན་པའི་གནས་སྟངས་ལྟ་བུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་བསྐྱབ་བྱའི་རྟོན་དེ་འདུས་རྒྱལ་གི་འགྲུལ་སྟོན་རུས་པ་འཕེལ་བའི་ཕྱོགས་སུ་མི་འགོ་བར་རུས་པའི་དོ་བོ་གཞན་དུ་འགྱུར་འགོ་བ་རེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་རྣམས་དེའི་རྣམ་པ་འགྱུར་འགོ་གི་ཡོད། འདིའི་སྐོར་རྒྱས་པ་ལེ་ཚན་ ༡༥ ནང་ང་ཚོས་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན།

རྟོན་རིག་ཏུ་འཁོད་པའི་དངོས་པོ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྟོན་རྒྱལ་པ་ན་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་དངོས་རྣམས་ནས་རྟོན་
ཚད་དམའ་བའི་དངོས་རྣམས་ལ་རྟོན་རྒྱལ་པ་ཡིན། འདི་འདྲ་ཡིན་ན་ནང་ལུས་མང་བ་ཡོད་པའི་དངོས་རྣམས་ནས་ནང་
ལུས་ཉུང་བ་ཡོད་པའི་དངོས་རྣམས་སུ་རྒྱལ་པ་ཡིན་པའི་ཁྱབ་པ་མེད།

272

མཐེབ་ལྷགས་དམར་ལྷམ་ལྷམ་ཞིག་ལས་ཚུ་རྟོན་འཇམ་པོར་པ་གང་ཡོད་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ནང་ལུས་མང་བ་
ཡོད། འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་མཐེབ་ལྷགས་དེ་རྒྱའི་ནང་སྟེམ་པ་ཡིན་ན་མཐེབ་ལྷགས་ཚ་པོ་དེ་ནས་ཚུ་རྟོན་མོར་རྟོན་རྒྱལ་པ་
ཡིན་ཀྱི་གོ་ལྷོག་ནས་མིན། རྟོན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོན་ཚད་དམའ་བའི་དངོས་རྣམས་ཞིག་ནས་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་དངོས་
རྣམས་ཞིག་ཏུ་རྒྱལ་པ་ནམ་ཡང་མེད།

རྟོན་མང་ཉུང་ངེ་ཅམ་རྒྱལ་མིན་དེ་རྟོན་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་རག་ལུས་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་དངོས་རྣམས་ཀྱི་འབྲོར་ཚད་
ལའང་རག་ལུས་པ་རེད། དཔེར་ན་རྒྱ་ཚ་པོ་པོར་པ་གང་ལས་རྒྱ་ཚ་པོ་ཟོམ་གང་གིས་དངོས་རྣམས་གང་བ་ཞིག་ལ་རྟོན་
མང་བ་སྐྱེན་རྒྱ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད། བོངས་ཚད་ཆེ་བའི་རྒྱ་དེ་ལ་ནང་ལུས་མང་བ་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ རྟོན་ཀྱིས་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་ལ་རྒྱ་ལི་ཏར་ ༡ ལ་མེ་བཏང་སྟེ་དེའི་རྟོན་ཚད་ཁྲིག་རི་ ༡ ཀྱིས་
སྤར་བའི་དབང་དུ་བྱེད། གལ་ཏེ་རྟོན་ཀྱིས་དུས་ཡུན་གཅིག་པ་དེ་གའི་རིང་ལ་རྒྱ་ལི་ཏར་ ༡ ལ་མེ་གཅིག་པ་
དེ་ག་བཏང་བ་ཡིན་ན་རྟོན་ཚད་ག་ཚོད་ཀྱིས་འཕར་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

༢ ལྷུང་མོར་བགོད་པའི་ཤེལ་རིལ་ཞིག་གིས་ཐར་ཐོར་དུ་གམས་པའི་ཤེལ་རིལ་དལ་པོ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བཞུས་
པ་ཡིན་ན་རྒྱུན་ལྷན་ཤེལ་རིལ་མགོགས་པོ་དེ་དལ་དུ་འགོ་རྒྱ་ཡིན་ནམ་མགོགས་སུ་འགོ་རྒྱ་ཡིན། ཐོག་མའི་
ཆར་ལྷུང་པོར་བགོད་པའི་ཤེལ་རིལ་དང་དལ་བྱར་བགོད་པའི་ཤེལ་རིལ་གཉིས་ལས་གང་གི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་
པ་ཉམས་པ་དང་གང་ལ་ལུས་པ་དེ་འཕར་མ་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་བའདི་རྣམས་རྟོན་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱོགས་དང་འབྲེལ་བ་
གང་ཡོད་དམ།

རང་ལུ་ཞིབ་བཞེས།

༡ དེའི་རྫོང་ཚང་དེ་རིག་རི་ ༡ མ་གཏོགས་མི་འཕར་ཏེ་ཚུ་ལི་ཏར་ ༡ གྱི་ནང་དུ་འདུས་རུལ་ལྡབ་གཉིས་གྱིས་
མང་བ་ཡོད་པ་དང་། འདུས་རུལ་སོ་སོ་ལ་ཆ་སྟོམས་སུ་རྒྱས་པ་བྱེད་ཅམ་ལས་ཐོབ་གྱི་མེད་པས་ཡིན།

༡ ཤེལ་རིལ་ལྗུར་མོར་བཞོད་བཞིན་པ་ཞིག་གིས་དལ་བུར་བཞོད་བཞིན་པ་ཞིག་ལ་བཞུ་སྐབས་དེ་ཉིད་དལ་
དུ་འགོ་གི་ཡོད། དེས་རང་ཉིད་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་ལས་ཆ་ཅམ་ཞིག་དལ་བུ་བ་དེར་སྐྱིན་པར་བྱེད། དེ་
བཞིན་དུ་རྫོང་གི་རྒྱལ་བཞོད་ལའང་ཡིན། འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་མང་བ་ཡོད་པའི་འདུས་རུལ་རྣམས་གྱིས་རང་
ཉིད་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་ཉུང་བའི་འདུས་རུལ་དང་འཕྲད་སྐབས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་པ་མང་དགས་པ་དེ་ལས་ཆ་
ཅམ་ཞིག་རྒྱས་པ་རྒྱུ་བའི་འདུས་རུལ་ལ་སྐྱིན་པ་རེད། རྒྱས་པ་འཕོ་ཕྱགས་ནི་ཆ་པོ་ནས་གང་མོའི་ཕྱོགས་སུ་
ཡིན། དེ་ལྟར་འཕེལ་རིལ་དང་འདུས་རུལ་གཉིས་ཀའི་འཕྲད་པའི་སྲ་བྱི་གཉིས་ཀྱི་རྒྱས་པའི་ཁྱོན་བསྟོམས་
དེ་གཅིག་པ་ཡིན།

རྫོང་གཞུལ་བ།

དེས་ན་རྫོང་ཅེས་པ་ཅ་དངོས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་རྫོང་ཚང་ལ་ལྷད་པར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རྒྱས་པ་རྒྱལ་བཞོད་
གྱི་ཆ་དེ་ལ་ཟེར། རྫོང་རྒྱས་དེ་རྒྱ་བཞིན་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་འཇུ་ལུལ་དུ་གཞུལ་བ་རེད། ཨ་རི་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
དུ་རྫོང་གི་བརྗེ་གཞི་ཡོངས་ཁྱབ་ཆེ་བ་དེ་ནི་ཁེ་ལོ་རི་དེ་ཡིན། ཁེ་ལོ་རིའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཚུ་གླ་རམ་གཅིག་གི་རྫོང་ཚང་
དེ་རིག་རི་སེལ་ལྡན་གཅིག་གིས་འཇུར་དགོས་ན་དེ་ལ་མཁོ་བའི་རྫོང་ཅིག་ལ་ཟེར།

ཟས་དང་འབྲུད་རྣམས་ཀྱི་རྒྱས་ཚང་དེས་པ་ལ་དེ་རྣམས་སྟོན་ལ་བསྐྱེད་པའི་དེ་ལས་རྒྱས་པ་རི་ཅམ་སྤྱིར་འབྲུང་
བ་དེ་འཇུ་དགོས། (ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་པོས་ཟས་བཞུ་བ་དེ་ཚང་གཞི་དལ་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ཚེས།) ཟས་སྤྱིར་དུ་འགོད་པའི་
རྫོང་གི་བརྗེ་གཞི་ནི་ཀི་ལོ་ཁེ་ལོ་རི་སྟེ། ཁེ་ལོ་རི་ ༡༠༠༠ དང་མཉམ། (དེ་ནི་ཀི་ལོ་སྟེ་རམ་གཅིག་གི་ཚུ་ཞིག་རྫོང་ཚང་
རིག་རི་ ༡ གི་སྟོར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྫོང་དེ་ཡིན།) བརྗེ་གཞི་འདི་ཁེ་ལོ་རི་རྒྱུ་བ་ལས་འབྱེད་པའི་དོན་དུ་ཟས་ཀྱི་བརྗེ་
གཞི་ལ་སྐབས་རེ་ Calorie ཞེས་དབྱིན་ཡིག་ C ཆེ་བ་བཀོལ་ཏེ་འབྲི་བ་རེད། Calorie དང་ calorie གཉིས་
རྒྱས་པའི་བརྗེ་གཞི་ཡིན་པ་དེས་རྒྱ་གཞུ་ལ་ཆེ། མིང་འདི་རྣམས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷན་ལྷན་ཡིན་པ་སྟེ། སྲ་མོ་རྫོང་དེ་ཁེ་ལོ་རིག་
(caloric)ཅེས་སུ་འབོད་པའི་མཚོང་དུ་མེད་པའི་རྒྱལ་གཟུགས་སུ་བརྒྱུང་བའི་ལྟ་བུ་དེ་ལས་བྱུང་།

273

ལྷ་ཚུལ་འདི་དང་འགལ་བའི་རམ་མཐོ་གི་བརྟག་དཔྱད་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་འང་མཉམ་དུ་བཅས་པའི་སྐབས་ ༡༧
ནང་དུ་འང་གནས་སྐབས་ཡོད།

ད་ལྟའི་ཆར་ང་ཚོས་རྩོད་དེ་རྒྱས་པའི་འཕོ་འགྱུར་ཙམ་ཞིག་ལས་དངོས་རྣམས་ལོགས་པ་ཞིག་མིན་པར་ཤེས་
པས་དེ་ལ་བཅི་གཞི་ལོགས་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་མེད། རྩོད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་བཅི་གཞི་སྐབས་མོང་བ་ཞིག་ཏུ་ཁེ་ལོ་རི་བེད་སློབ་
མ་བྱས་པར་དེའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚད་སྐབས་ཀྱི་བཅི་གཞི་འདུ་ལུ་བཀོལ་སློབ་བྱེད་པའི་ཉེན་ཞིག་འོང་གི་དེ། (ཁེ་ལོ་
རི་དང་འདུ་ལུ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཁེ་ལོ་རི་ ༡ དང་འདུ་ལུ་ ༧༡༤ མཉམ་པ་དེ་ཡིན།) དེ་བའདིའི་ནང་ང་ཚོས་
རྟོགས་སྒྲིབ་པའི་བཅི་གཞི་ཁེ་ལོ་རིའི་ཐོག་ནས་རྩོད་ཀྱི་སློབ་སློབ་རྒྱ་ཡིན་ནའང་། རྒྱུ་ཅག་བརྟག་དཔྱད་ཁང་དུ་དེའི་
དོད་མཉམ་འདུ་ལུ་བཀོལ་སློབ་བྱ་དགོས་གི་དེ་ལ་དེ། དེ་ཡང་རྒྱ་སྐད་རམ་གཅིག་རྩོད་ཚད་ཀྱི་གཞི་གཅིག་གིས་ཡར་
སློབ་བའ་འདུ་ལུ་ ༧༡༤ ཡི་རྩོད་སློབ་དགོས་པ་དེ།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ཐབ་ཚལ་ལོགས་ནས་ལྷགས་སུ་རྒྱུ་ཚེན་པོ་ལོགས་དང་ལྷགས་ལས་སྐབས་པའི་མཐེབ་ལྷགས་གཅིག་བཅས་གཉིས་མར་བཏོན་པ་དེ།
དེ་གཉིས་ཀ་དམར་ལམ་ལམ་ཡིན་པ་དང་དེ་གཉིས་ལ་རྩོད་ཚད་གཅིག་པ་ཡོད། དེ་གཉིས་རྩོད་ཚད་མཉམ་པའི་རྒྱ་སློབ་གཅིག་
པ་གཅིག་རྒྱུ་གཉིས་སུ་སོ་སོ་ནས་ལྷགས་པའི་ཚེ་དེ་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གིས་ཚུའི་རྩོད་ཚད་མང་བ་སློབ་བར་བྱེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

མཐེབ་ལྷགས་ལས་ལྷགས་སུ་རྒྱུ་ཚེན་པོ་དེ་ལ་ནང་རྒྱས་མང་བ་ཡོད་པས་དེས་རྒྱ་ལ་རྒྱས་པ་མང་བ་སྤྱིན་ཏེ་རྒྱ་ལ་རྩོ་སློ་མང་བར་
གཏོང་། དེ་གཉིས་ལ་ཐོག་མའི་རྩོད་ཚད་གཅིག་པ་(ཡོད་པ་སྟེ་འདུས་རྒྱལ་རེ་རེར་རྒྱ་སློབ་ཀྱི་འགྲུལ་སློབ་རྒྱས་པ་གཅིག་པ་
)ཡོད་ཀྱང་གཏོས་ཚེ་བའི་ལྷགས་སུ་དེ་ལ་འདུས་རྒྱལ་མང་བ་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ལ་འབྲོན་བསྐྱོམས་རྒྱས་པ་སྟེ་ནང་རྒྱས་
མང་བ་ཡོད་པར་འགྱུར། དེའི་མཚོན་འདིས་རྩོད་ཚད་དང་ནང་རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་པར་གསལ་བར་མཚོན་པར་བྱེད།

དམིགས་བཀའ་རྩོད་ཐང་།

ཟས་ཁ་ཤས་ཟས་གཞན་ལས་ཚལ་ལོགས་རིང་བར་སློབ་པ་འབྲོད་ཀྱིས་པལ་ཚེར་དོ་སྣང་བྱུང་ཡོད་ཤག་དེ། གལ་
ཏེ་འབྲོད་ཀྱིས་སྐྱམ་ཐབ་ནས་བག་ལེབ་ཅིག་བཏོན་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཕོར་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཐང་ཚལ་ལོགས་སྐབས་པ་
ཡིན་ན། རྒྱར་མ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཐང་པོ་དེ་ད་དུང་རྩོན་མོ་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་བག་ལེབ་དེ་ཉ་ལམ་གྱང་ཚར་ཡོད་པ་
དེ། དེ་བཞིན་དུ་དང་པོར་རྩོད་ཚད་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་སྐང་ཤ་བསྐྱེད་པ་བཞག་པ་སྟེ་མ་ཚལ་ལོགས་དང་ཞོ་ལོག་

སྐྱུར་མ་སྐྱོགས་གང་མཐུན་སྲོལ་དུ་ཉོག་ཅམ་གྱི་བརྒྱུག་ནས་ཟ་བ་ཡིན་ན་ཞོ་ཞོག་ལས་གཤེད་ལ་གྲང་བསེལ་ཆེ་བ་
ཐེབས་པ་ཤེས་ཡོང་།

དངོས་རྣམས་སོ་སོ་ལ་ནང་རྒྱས་གསོག་པའི་ཤོང་ཚད་སོ་སོ་ནས་ཡོད། དཔེར་ན་ཆུ་ཉ་ཡང་གང་ཐབ་ཀྱི་སྤོང་དུ་
བརྒྱུགས་ཏེ་ཆ་པོ་བཟོ་སྐབས་ཁང་མིག་གི་རྟོན་ཚད་ནས་ཆུ་འཁོལ་བའི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་བར་རྟོན་ཚད་སྤོར་བ་ལ་སྐར་མ་
༡༥ ཅམ་འགོར་བ་ང་ཚོས་མཐོང་གི། འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཆུ་དང་གདོས་མཉམ་པའི་ལྷགས་གོང་ཞིག་མེད་གའི་
སྤོང་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ན་རྟོན་ཚད་ཀྱི་བྱུང་ཚད་གཅིག་པ་དེ་གའི་བརྒྱུད་དུ་འཐེལ་བ་ལ་སྐར་མ་གཉིས་ཅམ་ལས་མི་
འགོར་བ་ང་ཚོས་མཐོང་བུ། དེའུ་ལ་མཚོན་ན་དུས་ལྡན་དེ་སྐར་མ་གཅིག་ལས་ཉུང་བ་ཡིན།

གདོས་ཚད་དེས་ཅན་དང་ལྡན་པའི་བེམ་དངོས་ཤིག་གི་རྟོན་ཚད་དེ་རྟེག་རི་དེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་སྤོར་བ་ལ་བེམ་
དངོས་ལ་གཞིག་སྟེ་རྟོན་ཀྱི་དགོས་མཁོ་མི་འདྲ་བ་ཡོད། འདི་ནི་ཆ་ཅམ་ཞིག་བེམ་དངོས་སོ་སོར་རྒྱས་པ་བསྐྱེལ་བ་བྱེད་
སྤངས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཡིན། གསར་ཐོབ་ཀྱི་རྒྱས་པ་དེ་འདྲས་རྩལ་གྱི་འཁོར་འགྲུལ་དང་གནས་ལྡོས་རྒྱས་
པ་ཐེ་བའི་རྒྱས་པའི་དབྱེ་བ་ལ་ཤེས་ཀྱི་ནང་དུ་བགོ་འགྲེམ་ཐེབས་གིད་ཅིང་། རྒྱས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རྟོན་ཚད་ཉུང་བ་
སྤོར་བ་བྱེད། ཉི་རྒྱུད་ལྟ་བུའི་གནས་སྤངས་དམིགས་བསལ་ལ་མ་གཏོགས་རྒྱས་པ་དེ་ཉུག་ཏུ་ཆེ་ཆུང་ཞིག་མ་གཏོགས་
འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རིགས་འདྲ་མིན་གྱི་བར་ལ་མཉམ་སྦྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཆུ་གླ་རམ་ ༡ གི་རྟོན་ཚད་དེ་རྟེག་རི་ ༡ གིས་སྤོར་བ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༡ གི་རྒྱས་པ་མཁོ་ནའང་། ལྷགས་གླ་རམ་
གཅིག་རྟོན་ཀྱི་འཁོར་ཚད་གཅིག་པའི་ཐོག་སྤོར་བ་ལ་རྒྱས་པ་དེའི་བརྒྱུད་ཆ་གཅིག་ལས་མཁོ་ཡི་མེད། རྟོན་ཚད་ཀྱི་
འགྲུར་བ་གཅིག་པ་ཐེབས་པ་ལ་ལྷགས་ལས་ཆུ་ཡིས་གླ་རམ་རེ་རེར་རྟོན་མང་བ་བསྐྱེལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེས་ན་ང་ཚོས་
ཆུ་ལ་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་(སྐབས་རེ་འདི་ལ་སྐྱེ་བསྐྱེས་བྱས་ན་རྟོན་དམིགས་བཀའ་བཞེས་འབོད་)མཐོ་བ་ཡོད་
ཅེས་བརྗོད་པ་རེད།

དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་ཞེས་པ་དངོས་རྣམས་དེའི་གདོས་ཚད་ཀྱི་བརྗེ་གཞི་ཞིག་
གི་རྟོན་ཚད་དེ་རྟེག་རི་ ༡ གིས་སྤོར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྟོན་ཀྱི་འཁོར་ཚད་ལ་བྱེད།

274

དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་དེ་རྟོན་ཀྱི་འགྲུར་འགོག་རང་གཤིས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་བསམ་ཚོག་ འགྲུར་འགོག་རང་
གཤིས་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་དེ་ཅ་དངོས་ཤིག་གི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་གནས་བབས་ལ་འགྲུར་བ་འཕོག་མི་འདུག་པའི་འགོག་

གཤིས་དེ་མཚོན་པའི་ཚེད་དུ་འགྲུལ་ཤུགས་རིག་པའི་ནང་བཀོལ་སྟོན་བྱས་པ་འདིར་བྲན་གསོ་བྱ་དགོས། དམིགས་
བཀའ་རྟོན་ཐང་དེ་ནི་རྟོན་གྱི་འགྱུར་འགོག་རང་གཤིས་ལྟ་བུ་ཞིག་སྟེ་དེས་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་རྟོན་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་
འཕོག་མི་འདུག་པའི་འགོག་གཤིས་ཤིག་མཚོན་པས་སོ།།

ཚུ་ཡི་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་མཐོན་པོ།

ཡོངས་ཁྲུབ་མིན་པའི་དངོས་རྣམས་ཉུང་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་གཞན་དངོས་རྣམས་ཐང་ལས་ཀྱང་ཚུ་ལ་
རྒྱས་པ་གསོག་འདོག་གི་ཤོང་ཚད་ཞེ་བྲག་གི་ཆེ་བ་ཡོད། ཚུའི་འབོར་ཚད་ལྟོས་ས་ལྟོས་འདོག་གི་ཉུང་བུ་ཞིག་གིས་རང་
གི་རྟོན་ཚད་ལ་འཕར་ཆ་སྤོ་མོ་ཞིག་ལས་མ་བྱུང་བར་རྟོན་འཕོན་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྟུ་ལེན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཚུ་མཚན་
འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱུ་མ་འཁོར་དང་དེ་མིན་འཕྲུལ་ཆས་གཞན་གྱི་གྲང་བསིལ་མ་ལག་གི་ནང་ཚུ་ནི་བེད་སྟོན་ཉ་ཅང་
ཆེ་བའི་བསིལ་བྱེད་ཅིག་ཡིན། གལ་ཏེ་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་ཚུ་ལས་དམའ་བའི་གཤེར་གཞུགས་ཤིག་གྲང་བསིལ་
མ་ལག་ཏུ་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་པ་ཡིན་ན་རྟོན་བསྟུ་ལེན་མཚུངས་པ་ཞིག་ལ་རྟོན་ཚད་ཚུ་ལས་ཀྱང་མཐོ་བར་འཕེལ་བྱ་
ཡིན།

ཚུ་གྲང་མོ་ཆགས་པ་ལའང་དུས་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་འགོར་ཡོད། དངོས་དོན་འདིས་སྤར་དགུན་དུས་མཚན་མོ་
གྲང་མོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་མི་ཚོས་ཚུ་དམ་ཆ་པོ་བེད་སྟོན་བྱས་པའི་ཚུ་མཚན་ཡང་བསྟན། ད་ཆ་ས་གནས་མང་པོར་ཚུ་
དམ་གྱི་ཚབ་ཏུ་སློག་གི་མལ་གཟན་སླེབས་ཡོད། རྟོན་ཚད་འགྱུར་བ་ལ་འགོག་སྐྱེན་བྱེད་པའི་ཚུའི་རང་གཤིས་འདིས་
ས་ཁྲུལ་མང་པོའི་གནམ་གཤིས་དེ་ལེགས་སུ་གཏོང་གི་ཡོད། མ་འོངས་པར་ཚོད་ཀྱིས་གོ་ལ་རྒྱུ་པོའི་དཔེ་གཞུགས་ལ་
བསྟུ་བའི་སྐབས་སུ་ཡོ་རོབ་ཀྱི་འཕྲེད་ཐིག་མཐོ་པོ་དེར་དོ་སྣང་གཅིག་བྱོས་དང་། གལ་ཏེ་ཚུ་ལ་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་
མཐོ་པོ་མེད་པ་ཡིན་ན་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ཚུ་ལ་འབ་རྣམས་ཁེ་ན་ཏའི་བྱང་ཤར་ཁྲུལ་གྱི་ས་ཆ་རྣམས་དང་འབྲ་བར་ཉ་ཅང་གྲང་
མོ་ཡོད་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡོ་རོབ་དང་ཁེ་ན་ཏ་གཉིས་ཀར་ས་གཞི་གི་ལོ་མི་ཏར་གྱུ་བཞི་མ་རེ་རེར་ཉེ་འོད་ཀྱི་འབོར་
ཚད་ཉ་ལམ་གཅིག་པ་འཕོག་གི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མཚོ་ཁྲག་གི་ཚུ་རྒྱན་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཨིཏ་ལན་ཏེག་ཚུ་
མཚོའི་ཚུ་རྒྱན་གྱིས་ཁེ་རྟེ་ཨན་ནས་ཚུ་རྟོན་མོ་བྱང་ཤར་དུ་འབྱེད། ཡོ་རོབ་ཀྱི་མཚོ་དོགས་འཁྲིས་ཀྱི་བྱང་ཨིཏ་ལན་
ཏེག་ལ་མ་སྟེག་གི་བར་དུ་ནང་རྒྱས་བརྒྱང་ཞིང་། དེར་ཚུ་ལ་གྲང་བསིལ་ཐེབས། ཚུ་སྟར་མ་རེ་རེ་ནས་ཏེག་རེ་རེ་ལ་ཁེ་
ལོ་རེ་རེ་ཡི་རྒྱས་པ་སྟེ་རྒྱས་པ་གང་སྟོན་པ་དེ་མཁའ་རྒྱང་ལ་འཕེམ་པ་དང་། དེ་ཉིད་རྒྱབ་གཏང་རྒྱང་གིས་དེད་དེ་ཡོ་རོབ་
སྤིང་ཆེན་གྱི་ཐོད་ནས་བཏོད།

དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམས་འབྲས་ཤིག་ཨ་རི་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དྲུང་འབྲུང་། བྱང་ཨ་མི་རི་ཁའི་འབྲེང་ཐིག་
བརྒྱུད་དུ་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་རྣམས་ནི་རྣམས་གཏང་ཡིན། རྣམས་ཀྱི་མཚོ་དོགས་བརྒྱུད་དུ་རྒྱུ་རྣམས་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ནས་ས་
ཐོག་བཞོན་པ་རེད། རྒྱ་ཡི་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་མཐོ་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་མཚོའི་རྟོན་ཚད་ལ་དབྱུང་དགུན་བར་
ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་རྒྱུག་གི་མེད། རྒྱ་མཚོའི་རྒྱ་དེ་དགུན་ཁར་རྒྱུ་ལས་རྩོ་བ་དང་དབྱུང་ཁར་རྒྱུ་ལས་གང་བ་ཡོད་པ་
རེད། དགུན་དུས་སུ་རྒྱ་ཡིས་དགའ་ཤོད་ས་ཐོག་དུ་རྒྱ་བའི་རྒྱུ་རྩོ་བར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་དེས་བྱང་ཨ་མི་རི་ཁའི་མཚོ་
དོགས་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཁུལ་རྣམས་རྩོ་བར་བྱེད་པ་དང་། དབྱུང་ཁར་རྒྱ་ཡིས་རྒྱུ་བསིལ་བར་བྱེད་ཅིང་། རྒྱུ་གིས་མཚོ་
དོགས་ས་ཁུལ་རྣམས་བསིལ་བར་བྱེད། ཤར་གྱི་མཚོ་དོགས་ཁུལ་དུ་རྒྱུ་ས་ཐོག་ནས་ཨེཎ་ལན་ཀྱི་རྒྱ་མཚོར་རྒྱ་བ་
རེད། ས་གཞི་ལ་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་དམའ་བ་ཡོད་པས་དབྱུང་ཁར་དེ་ཉི་ཚ་པོ་ཆགས་པ་དང་དགུན་ཁར་དེ་ཉིད་
རྒྱུར་མོ་བ་ཞིག་ལ་གང་མོ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ཡི་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་མཐོ་པོ་དང་རྒྱུ་གི་རྒྱ་ཕྱོགས་བཅས་ཀྱི་
མཐུག་འབྲས་སུ་རྣམས་རྒྱུ་མཚོ་དོགས་གོང་ཁྱེད་མེད་སྤྱི་རབ་ལོ་དེ་རང་དང་འབྲེང་ཐིག་ཏུ་ལམ་མཉམ་པར་
འཁོད་པའི་ཤར་རྒྱུ་མཚོ་དོགས་གོང་ཁྱེད་མེད་ཀྱི་ལས་དགུན་དུས་རྩོ་བ་དང་དབྱུང་དུས་བསིལ་བ་ཡོད་པ་
རེད།

275

རྒྱ་ཡིས་ཕྱོགས་ཀུན་ནས་ཏུ་ལམ་བསྐོར་ཉེ་ཡོད་པའི་གླིང་ཕྱན་དང་བྱེད་གླིང་རྣམས་ལ་གླིང་ཆེན་ནང་དོས་ཀྱི་
ས་ཁུལ་ཁག་ལ་མངོན་པའི་རྟོན་ཚད་ཆ་མི་སྟོམས་པ་དེ་འབྲེལ་མེད། དབྱུང་ཁར་ལྷོ་ཤར་རིང་རྒྱུ་ཚ་པོར་གྱུར་པའི་རྒྱལ་ས་
སུ་རྒྱ་ཡིས་དེ་གང་བར་བྱེད་པ་དང་། དགུན་ཁར་ལྷོ་ཤར་རིང་རྒྱུ་གང་མོར་གྱུར་པའི་རྒྱལ་ས་རྒྱ་ཡིས་དེ་རྩོ་བར་བྱེད། རྒྱ་
ཡིས་རྟོན་ཚད་ཆ་མི་སྟོམས་པ་དེ་སྟོམས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན་མ་ནི་ཉོ་སྤྲོད་དང་། ཀོ་རྒྱུ་ལྷ་སུའི་དབྱུང་ཁར་རྟོན་
ཚད་མཐོ་པོ་དང་དགུན་ཁར་རྟོན་ཚད་དམའ་པོ་དེ་གཙོ་བོ་ཉེ་འབྲེལ་སུ་རྒྱ་ཡི་སྤུང་པོ་ཆེན་པོ་མེད་པའི་དབང་གིས་ཡིན།
ཡོ་རོབ་པ་དང་། གླིང་ཕྱན་པ་དང་། དེ་མིན་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་ཉེ་སར་འཚོ་བའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་ལ་དམིགས་
བཀའ་རྟོན་ཐང་མཐོ་པོ་ཡོད་པ་དེར་ཡི་རངས་བྱ་དགོས། མེད་སྤྱི་རབ་ལོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་དེ་ལྟར་བྱེད་དོ།།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རྒྱ་དང་བྱེ་མ་གཉིས་ལས་གང་ལ་དམིགས་བཀའ་རྟོན་ཐང་མཐོ་བ་ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

ཚུ་ལ་དམིགས་བཀར་རྫོང་ཐང་མཐོ་བ་ཡོད། ཚུ་ལ་རྫོང་གི་འགྱུར་འགོག་རང་གཤེས་མང་བ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཉིད་ཉི་འོད་ཚ་པོའི་
དགྲིལ་དུ་རྫོ་པོར་འགྱུར་བ་དུས་ཡུན་རིང་བ་འགོར་ཞིང་། མཚན་གྲང་མོའི་ནང་གྲང་མོར་འགྱུར་བར་དུས་ཡུན་མང་བ་འགོར།
བྱེ་མ་ལ་རྫོང་ཐང་དམའ་པོ་ལས་མེད་པ་དེ་ནི་དེ་ཉིད་སྤྱོད་ཉི་འོད་དུ་རྫོན་མོ་མཚོགས་པོ་ཚགས་པ་དང་མཚན་མོ་གྲང་མོ་སྦྱར་
མོ་ཚགས་པ་དེ་ལས་ཤེས་ཐུབ། (ཉིན་མོར་ཉི་འོད་ཀྱིས་གཏུངས་པའི་བྱེ་ཐང་དུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བཟོད་པའམ་རྒྱུག་པའི་ལྷོང་བ་དེ་
སྤོང་ལ་བྱེ་མ་བཞིལ་པོའི་སྤོང་བཟོད་པའི་ལྷོང་བ་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་ཡིན།)

རྫོང་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱ་སྦྱིད།

དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་རྫོང་ཚད་དེ་ཡར་སྐྱེལ་བ་ན་ཆ་སྟོངས་སུ་དེའི་འདུས་རྒྱུལ་ལམ་རྒྱུལ་སྤྲོད་རྣམས་འདར་
འཇུག་སྦྱར་བར་བྱས་ནས་པན་ཚུན་རྗེ་རྒྱུ་དུ་འགོ་གི་ཡོད། དེའི་མཇུག་འབྲས་སུ་དངོས་རྣམས་དེ་རྒྱ་སྦྱིད་འགོ་བ་རེད།
དམིགས་བསལ་ཅན་འགའ་རེ་མ་གཏོགས་མཁྲེགས་གཞུགས། གཤེར་གཞུགས། རྒྱུ་གཞུགས། གྲུ་གཞུགས། གྲུ་གཞུགས་ཏེ་བེམ་
གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡོད་ཚད་རྫོ་བསྟོ་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་སྦྱིད་འགོ་བ་དང་། གྲང་བཞིལ་ཐེབས་སྐབས་འཇུག་འགོ་གི་ཡོད།

མཁྲེགས་གཞུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་བོངས་ཚད་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་འདི་རྣམས་མངོན་
གསལ་དོད་པོ་རང་མེད་ཀྱང་། རྟོག་ཞིབ་ནན་པོའི་འོག་དེ་དག་གསལ་གྱི་ཡོད། དཔེར་ན་དབྱར་ཁ་ཉིན་ཚ་པོའི་སྐབས་
སུ་ཁ་པར་གྱི་སྟོག་སྐྱེད་རྣམས་དགུན་ཉིན་གྲང་མོ་ལ་སྟོས་ཏེ་རིང་བ་དང་ལྷག་ག་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ལྷགས་ལས་ཀྱི་བ་
པའི་ཤེལ་དམ་གྱི་ཁ་གཅོད་དམ་པོ་དེ་ཚུ་ཚ་པོའི་འོག་རྫོ་བསྟོ་བྱས་ན་དེ་ཉིད་སྟོད་པོ་བཟོ་བྱུང་། ཤེལ་སྦྱི་དང་ལྷག་པར་དུ་
ཤེལ་མཐུག་པོའི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ལ་ཉེ་འདབས་ཀྱི་ཆ་གཞན་ལས་རྫོ་བསྟོ་འམ་གྲང་བཞིལ་སྦྱར་བར་ཐེབས་
སྐབས་དེ་ཉིད་ནར་འཇུག་གང་རུང་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེལ་དེ་ཆག་སྦྱིད། རྫོང་འགོག་རང་གཤེས་ཅན་གྱི་པེ་
རེ་སྤྲེལ་ཆས་རྣམས་ནི་དམིགས་བསལ་ཅན་ཡིན་ཏེ་དེ་རྣམས་ནི་ཆེད་མངགས་རྫོང་ཚད་འཕེལ་བ་དང་ལྷན་དུ་ནར་
རྒྱས་འགོ་རྒྱུ་དེ་གང་ཉུང་ཉུང་ཡོང་བའི་ཕྱོགས་སུ་བཀོད་སྦྱིག་བྱས་ཡོད་པས་ཡིན། (དེ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཤེལ་ལས་སྤུབ་
གསུམ་ཅམ་གྱིས་རྒྱ་སྦྱིད་འགོ་རྒྱུ་ཉུང་བ་ཡོད།)

ཚིག་བཀོད་དང་ཡོ་ཆས་ཀྱི་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་བཟོས་ཀྱང་དངོས་རྣམས་ལ་ནར་རྒྱས་འབྱུང་བའི་ཆ་འདི་དེ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དེས་པར་དུ་བཅི་འཇུག་བྱེད་དགོས། མོའི་སྤྲོད་པས་སོ་དང་ནར་ཚད་གཅིག་པའི་རྣམས་ཤིག་སོ་སྤྱང་
གི་བརྒྱུ་བྱར་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད། ལྷུ་འཁོར་གྱི་འཕུལ་འཁོར་ལ་ལའི་རྟ་ཡང་ལས་ཀྱི་བའི་སྤྱབ་མདའ་རྣམས་རང་
ཉིད་འཁོར་སའི་ལྷགས་སྤུག་རྣམས་ལས་རྒྱ་ཁྱོན་རུང་ཟུང་བ་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྟ་ཡང་ལ་ངར་ལྷགས་ལས་ནར་ཚད་
ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན། འཇུགས་སྤུན་འཆར་འགོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཨར་འདམ་གྱི་ནང་ཨར་འདམ་དང་ནར་ཚད་

མཉམ་པའི་རྩེབ་ལྷགས་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད། ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་ལྷགས་ཟམ་རིང་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྡེ་མོ་གཅིག་བརྟན་བཅུགས་བྱེད་
ཡོད་ཀྱང་གཞན་དེ་འཕྱོམ་སྡེགས་སྟེང་གནས་ཀྱི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༧) སེན་སྡེ་རན་སེས་ཁོའི་གསེར་སྟོའི་ཟམ་པ་
དེ་གནས་གྲང་བའི་སྐབས་སུ་མི་ཁར་གཅིག་ལྷག་འཁུམ་འགོ་གི་ཡོད། ལམ་གཞུང་དེ་ཉིད་ཀྱང་ནར་རྒྱས་ཚིགས་ཞེས་
སུ་འབོད་པའི་སྡེ་ཤར་སྐབས་མའི་སྟོང་ཆས་དུམ་བུ་དུམ་བུར་བཅད་ཡོད་པ་རེད།(དཔེ་རིས་༡༥་༡༩) དེ་བཞིན་དུ་ཨར་
འདམ་གྱི་ལམ་གཞུང་དང་གཞོགས་ལམ་རྣམས་དབྱར་དུས་སུ་ནར་ཐུབ་པ་དང་དགུན་དུས་སུ་འཁུམ་ཐུབ་པའི་སྟེང་དུ་
དེ་དག་གི་ཁྲོད་དུ་སྟོང་ཆ་མང་པོས་ཚོད་ཡོད། སྐབས་རེ་སྟོང་ཆ་དེ་རྣམས་སུ་སྐྱུམ་ནག་གིས་བཀང་བའང་ཡོང་གི་ཡོད།

སྲར་ཡིན་ན་མེ་འཁོར་གྱི་ལྷགས་ལམ་རྣམས་པན་ཚུན་ཉེང་ཚིགས་ཀྱིས་མཐུད་པའི་ལྷགས་ཉེང་སུ་ཏུ་ ༩༧
ཅན་བཏིངས་ཏེ་བཟོས་པ་རེད། རྟོན་ལ་བརྟེན་པའི་ནར་རྒྱས་ཀྱི་ཚེད་དུ་སྟོང་ཆ་བཞག་ཡོད། དབྱར་ཁ་རྒྱ་ཤས་ཀྱི་རིང་
ལྷགས་ལམ་རྣམས་ནར་ཏེ་སྟོང་ཆ་ཚུང་དུ་འགོ་བ་དང་། དགུན་ཁར་ནི་སྟོང་ཆ་ཆེ་ཏུ་འགོ་བས་ལྷགས་ལམ་བརྒྱུད་དུ་མེ་
འཁོར་རྒྱུག་པ་ན་ཐིག་ཐིག་ཐོག་ཐོག་གི་སྐྱ་མངོན་པར་གསལ།

276

མི་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལ་ལྷགས་ལམ་ཁྲོད་ཀྱི་སྟོང་ཆ་རྣམས་ཆ་ལ་རྒྱབ་སྟེ་སེལ་རྒྱའི་རིག་པ་རྟེན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
དེང་སང་ང་ཚོས་ཐིག་ཐིག་ཐོག་ཐོག་གི་སྐྱ་མོ་ཡི་མེད། འོ་ན་དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༩ ནང་གསལ་བ་བཞིན་དབྱར་ཁའི་རྟོན་
ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཆ་ལ་བརྒྱབ་པའི་ལྷགས་ལམ་རྣམས་ནར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷགས་ལམ་འཕྱོག་པར་མི་བྱེད་དམ་ཞེ་ན། ཅི་
སྟེ་ལྷགས་ལམ་དེ་དབྱར་ཁ་ཉེན་མ་ཆ་ཤོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གདིང་བ་དང་ཆ་ལ་རྒྱག་པ་སོགས་བྱས་ན་དེ་ལྟར་མི་ཡོང་།
དགུན་ཀྱི་ཉེན་གྲང་མོའི་སྐབས་སུ་ལྷགས་ལམ་འཁུམ་པ་དེས་ལྷགས་ལམ་རྣམས་འཐེན་པར་བྱེད་ཀྱང་དེས་འཕྱོག་པའི་
རྒྱ་མི་བྱེད། འཐེན་ཏེ་འཁོད་པའི་ལྷགས་ལམ་རྣམས་ལ་སྦྱོན་མེད།

དངོས་རྣམས་མི་འདྲ་བ་སོ་སོ་ལ་ནར་ཚད་མི་འདྲ་བ་ཡོང་གི་ཡོད། ལྷགས་དང་རག་ལྷ་སུའི་ལྷགས་རིགས་ཐ་
དད་པའི་ལྷགས་ཤན་གཉིས་པན་ཚུན་ཆ་ལ་བརྒྱབ་པའམ་གཏུ་གཟེར་བརྒྱབ་སྟེ་སྐྱར་ན་དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་ལ་ནར་
རྒྱས་ཆེ་བ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ལྷགས་ཤན་དེ་གྲུག་འགོ་བ་དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༥ ནང་གསལ་བ་བཞིན་ཡིན། དེ་ལྷ་སུའི་
ལྷགས་ལེབ་སྲབ་མོའི་འདུས་གོང་དེ་ལ་ལྷགས་ཤན་གཉིས་འབྱར་མ་ཞེས་འབོད་པ་རེད། ལྷགས་ཤན་དེ་ལ་རྩོ་བསྟོ་
གཏོང་སྐབས་གཞོགས་གཉིས་ལས་གཅིག་གཞན་དེ་ལས་རིང་བར་གྱུར་ཏེ་ལྷགས་ཤན་དེ་གྲུག་རིས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་གྲུག་
པའི་རྒྱ་བྱེད། ཡང་དེ་ཉིད་ལ་གྲང་བསེལ་ཐེབས་སྐབས་ནར་རྒྱས་ཆེ་སའི་ལྷགས་རིགས་དེ་ཉིད་ལ་འདྲུ་འཁུམ་ཆེ་བ་
འབྱུང་བས་ལྷགས་ཤན་དེ་ལྷོག་ལྷོགས་སུ་གྲུག་འགོ་བ་ཡིན། ལྷགས་ཤན་གྱི་དེ་ལྷའི་འགུལ་སྦྱོད་དེ་ཚད་ཉགས་སྟོན་བྱེད་

ལ་སྐྱུར་བའམ། གཙོད་སྐོར་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པ། ཡང་ན་སྐྱུར་ཆས་རྒྱག་པ་ལྟ་བུའི་བྱ་བའི་ཚེད་བཀོལ་སྦྱོད་བྱ་ཚོགས།
ལྷགས་ཤུན་གཉིས་འབྱར་མ་རྣམས་ནི་ཐབ་ནང་གི་རྟོད་ཚད་འཇལ་ཆས་དང་། སློག་གི་སྐྱམ་ཐབ། དེ་མིན་ཡོ་ཆས་སྣ་
ཚོགས་ཀྱི་ནང་བཀོལ་སྦྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

277

ནར་ཚད་མི་འདྲ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་བེད་སྦྱོད་ཆེ་བའི་ལག་ལེན་གཅིག་ནི་རྟོད་སྐོར་ཡོ་ཆས་དེ་ཡིན། (དཔེ་
རིས་ ༡༥་༡༦) ལྷགས་ཤུན་གཉིས་འབྱར་གྱི་དགྲིས་སྐོར་རྒྱལ་མཐུན་གང་རུང་དུ་གྲུག་པ་དེས་སློག་ལམ་བྱེ་བའམ་རྒྱག་
པ་གང་རུང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལང་མིག་ཉ་ཅང་གང་མོར་འགྱུར་བ་ན་དགྲིས་སྐོར་དེ་རག་ཡོད་སའི་ཕྱོགས་སུ་གྲུག་ཅིང་། དེ་
ལ་བཞེན་ནས་སློག་གི་གཙོད་སྐོར་བྱེ་སྟེ་ཆ་སློག་སྐར་བ་ཡིན། ཡང་ལང་མིག་དེ་ཉ་ཅང་རྩོ་པོར་འགྱུར་བ་ན་དགྲིས་སྐོར་
དེ་ལྷགས་ཡོད་སའི་ཕྱོགས་སུ་གྲུག་ཅིང་། དེ་ལ་བཞེན་ནས་སློག་གི་གཙོད་སྐོར་རྒྱག་པས་ཆ་སློག་གསོད་པ་རེད། འབྲུགས་
སྐམ་རྣམས་ཉ་ཅང་གང་བའམ་ཉ་ཅང་རྩོ་པོར་འགྱུར་རྒྱ་འགོག་པའི་དོན་དུ་དེ་དག་ལ་རྟོད་སྐོར་ཡོ་ཆས་སྐྱོར་ཡོད་པ་
རེད།

གཤེར་གཞུགས་རྣམས་རྟོད་ཚད་འཇལ་བ་ན་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་སྐོར་ནས་འཇལ་རྒྱས་འགྲོ་གི་ཡོད། གནས་
སྤངས་སལ་མོ་ཆེར་མཁྲིགས་གཞུགས་ཀྱི་འཇལ་རྒྱས་ལས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་འཇལ་རྒྱས་ཆེ་བ་ཡོད། དེ་ལྟར་ཡིན་
པའི་དཔང་རྟགས་གཅིག་ནི་ཉིན་ཆ་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་སྐྱམ་འཁོར་གྱི་སྐྱམ་མངོད་ནས་སྐྱམ་ལུང་ཡོང་བ་དེ་རེད།
སྐྱམ་མངོད་དང་དེའི་ནང་གི་སྐྱམ་གཉིས་ཚད་གཞི་གཅིག་གི་ཐོག་འཇལ་གྱི་ཡོད་ན་དེ་གཉིས་ལྟན་དུ་འཇལ་བ་ཡིན་
པས་སྐྱམ་ཕྱིར་ལུང་བུང་བའི་གནས་རྒྱལ་མི་ཡོང་། དེ་བཞིན་དུ་རྟོད་ཚད་འཇལ་ཆས་ཀྱི་ཤེལ་སྐྱུག་གི་འཇལ་ཚད་དང་
དངུལ་རྒྱུ་འཇལ་ཚད་གཉིས་མཉམ་པ་ཡིན་ན་རྟོད་ཚད་འཇལ་བ་ན་དངུལ་རྒྱུ་རེ་མཐོར་འགྲོ་བ་ཡོང་མི་ཐུབ། རྟོད་
ཚད་འཇལ་བ་ན་རྟོད་ཚད་འཇལ་ཆས་ནང་དངུལ་རྒྱུ་འཇལ་བ་དེ་ནི་དངུལ་རྒྱུ་འཇལ་ཚད་དེ་ཤེལ་གྱི་འཇལ་ཚད་
ལས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

དབྱར་ལར་སློག་སྤོང་བར་ལ་ལ་པར་གྱི་སློག་ཐག་འཐེན་པའི་སྐབས་སུ་སློག་ཐག་ལྷག་པོར་འཛོག་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཅི་ལ་
བྱེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

དབྱར་ལར་ལ་པར་གྱི་སློབ་ཐག་ཚ་བ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་རྣམས་རིང་བ་ཡོད་པ་དང་། དགུན་ལར་དེ་རྣམས་ཀྱང་བ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་བྱུང་བ་ཡོད། དེར་བརྟེན་དགུན་ལ་ལས་དབྱར་ཉིན་མོ་ཚ་བའི་སྐབས་སུ་དེ་རྣམས་ལྷག་ག་ཡོད་པ་རེད། གལ་ཏེ་དབྱར་ལར་ལ་པར་གྱི་སློབ་ཐག་འབྲིང་པའི་སྐབས་སུ་ལྷག་པོར་མ་བྱས་ན་དགུན་དུས་སུ་དེ་རྣམས་འཁྱམ་འགྲམ་ནས་ཚད་ཉེན་ཡོད།

ཚུ་རུལ་གྱི་རྒྱ་སྐྱེད།

དངོས་རྣམས་གཞན་པལ་མོ་ཆེ་དང་འབྲ་བར་རྒྱ་ཡང་རྩོ་བསྟོ་བྱེད་པ་ན་འཕེལ་བ་ཡིན། ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ་རྟོན་ཚད་རྟིག་རི་ ༠ རྣས་ ༤ ཡི་བར་རྒྱ་ལ་ནར་རྒྱས་བྱུང་གི་མེད། བྱུང་ཚད་འདིའི་ནང་དོ་མཚར་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད། འབྲུགས་པ་ལ་དྲངས་གཞུགས་ཀྱི་བཀོད་པ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་དྲངས་གཞུགས་ཡངས་པའི་བཀོད་པ་དང་ལྡན། ཡངས་པའི་བཀོད་པ་འདིའི་ནང་གནས་པའི་རྒྱ་ཡི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་དོ་བོར་གནས་པ་ལས་ཀྱང་བོངས་ཚད་ཆེ་བ་བཟུང་གི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༥་༡༥) འདི་ཡིས་རྒྱ་ལས་འབྲུགས་པའི་སྐྱེ་ཚད་རྒྱ་བ་མཚོན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༧ རྒྱ་གསལ་བའི་རྒྱའི་དྲངས་གཞུགས་ནང་གི་སྟོང་ཆ་ཡངས་པོ་དེར་གང་ཡོད་དམ། དེ་ནི་རྒྱ་ངམ། རྒྱངས་པའམ། ཡང་ན་གང་ཡང་མིན་པ་ཞིག་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

སྟོང་ཆ་གྱུ་ཡངས་པོ་དེར་གང་ཡང་མེད། བར་སྐྱང་སྟོང་པ་སྟེ་སྟོང་ཆ་ཅམ་ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་དེར་རྒྱ་ངམ་རྒྱངས་པ་གང་རྒྱང་ཡོད་ན་དེར་ཡོད་པ་རི་མོའི་ནང་གསལ་དགོས་པ་སྟེ། མཁའ་རྒྱུ་ཡིན་ན་སྟོག་འདྲིན་རྒྱུ་དང་ཟེ་རྒྱུ་ཡོད་དགོས་ལ། རྒྱ་རྒྱངས་ཡོད་ན་རྒྱངས་རྒྱལ་ H₂O ཡོད་དགོས་སོ།

278

འབྲུགས་པ་བཟུ་བ་ན་དེའི་ནང་གི་དྲངས་གཞུགས་ཡངས་པའི་བཀོད་པ་མཐའ་དག་རྟིབ་པ་མིན། དྲངས་གཞུགས་སྤོ་ལོ་ཏོག་ཅམ་ཞིག་འབྲུགས་རྒྱུ་འདྲེས་མའི་ནང་གནས་ཏེ་སི་ལི་མ་ཏུ་ཅང་ཕྱ་མོ་དག་སྐབས་སྟེ་རྒྱ་ཏོག་ཅམ་སྟོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད་དེ་རྒྱའི་བོངས་ཚད་རྒྱང་ཅམ་སྟེལ་བར་བྱེད།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༧) འདི་མཐུག་འབྲས་སུ་འབྲུགས་རྒྱ་རྣམས་རྒྱ་རྒྱང་ཟད་རྩོ་བ་ལས་སྐྱེ་ཚད་དམའ་བ་ཡོད་གི་ཡོད། རྟིག་རི་རྒྱ་དཀོར་ལ་གནས་པའི་རྒྱ་དེའི་རྟོན་ཚད་

འཕེལ་བ་ན་དེའི་ནང་གི་འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་མང་བར་རྟེན་གས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུའི་བོངས་
ཚད་ད་དུང་གི་འགོ་བ་ཡིན། ཚུའི་ནང་དུ་དུས་མཉམ་དུ་འདུ་འབྲུམ་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཏེ་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ་གཉིས་ཀྱིས།
འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་རྟེན་པ་ན་བོངས་ཚད་གི་དགོས་ནའང་། ཚུའི་འདུས་རྒྱལ་ནུལ་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཆེ་བ་
ཐོབ་པ་དེའི་རྒྱུན་གྱིས་བོངས་ཚད་འཕེལ་དགོས། རྟོན་ཚད་རིག་རི་ ༤ ལ་མ་སླེབས་ཀྱི་བར་དུ་རྟེན་གས་ཀྱི་རྒྱས་འབྲས་
ཀྱིས་དབང་རྒྱུར་བྱེད།

279

མཐའ་ལ་གནས་པའི་ཆོ་སྲོག

སི་པན་གྱི་ལུང་ཐང་དུ་ཆགས་པའི་བྱེ་ཐང་རྒྱམས་དང་། ཨ་མྲེ་རི་ཀའི་ས་ཏ་ར་དང་། དབུས་ཡེ་ཤི་ཡའི་རྫོང་གི་བྱེ་
ཐང་ལྷ་སུའི་བྱེ་ཐང་ལ་གས་ཀྱི་ས་འོས་ཀྱི་རྟོན་ཚད་དེ་རིག་རི་སེལ་ཤུ་སི་ ༤༠ ལ་སོན་པ་ཡོང་གི་ཡོད། འོ་ན་རྟོན་
ཚད་དེ་ཆོ་སྲོག་གནས་པ་ལ་ཏ་ཅང་གི་ཆ་དགས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བྱེ་ཐང་གོག་མ་(Cataglyphis)ཞེས་
པའི་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་གོག་མའི་ཉེ་རིགས་ལ་གས་ཀི་ཆ་སྲེག་ཅན་གྱི་རྟོན་ཚད་འདྲིར་འཚོ་ཤུགས་ལྷག་པར་
དུ་ཆེ་བས་དེ་རྒྱམས་ལ་ནི་དེ་ལྟར་མིན་འོ། རྟོན་ཚད་ཏ་ཅང་མཐོན་པོ་འདྲིར་རྒྱུངས་པའི་རིགས་མེད་པས་བྱེ་ཐང་
གོག་མ་འདྲི་རྒྱམས་ཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཉེན་མེད་པར་ཟས་འཚོལ་བ་ལ་ཞུགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྟོན་ལ་གཏོང་ལེན་བྱེད་
ཐུབ་པའི་གོག་མ་འདྲི་རྒྱམས་ཀྱིས་(ཕུ་དངོས་རྒྱམས་མ་གཏོགས་)བྱེ་ཐང་གི་སྲོག་ཆགས་གཞན་སུ་ལས་ཀྱང་རྟོན་
ཚད་མཐོ་བ་བཟོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་ཚོས་འདྲི་རི་ལྟར་སྐྱབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་དམ་ཞེ་ན་དེ་ནི་ད་ལྟ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
བཞིན་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ཚོས་གྲིབ་བསེལ་དུས་སུ་མ་རྟེན་པའི་སྲོག་ཆགས་གཞིན་པོའི་རོ་འཚོལ་
བར་བྱེད་ལ། སར་ཚུར་རྒྱག་པ་ན་བྱེ་ཐང་ཆ་པོ་ལས་གཡོལ་བའི་ཕྱིར་དུ་གང་ཐུབ་ཅི་ཐུབ་ཀྱིས་རྐང་ལག་གཉིས་
གནས་དུ་དཔྱངས་ཏེ་རྐང་ལག་བཞིའི་ཐོག་རྒྱག་བཏོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བཟའ་ཆས་འཚོལ་ཉུལ་བྱེད་པའི་ལམ་གྱི་
ནི་ཏ་ཅང་ཀྱིས་ཀྱོག་ཅིག་ཡིན་ནའང་ཚང་ལྷན་དུ་ལོག་པའི་ལམ་དེ་ནི་ཏ་ལམ་དྲང་ཐང་ཅིག་ཡིན། ཁོ་ཚོས་རྒྱར་
ཆ་རེ་ལ་རང་ལུས་ལས་ལྡུབ་བརྒྱུ་ཡི་རྒྱུང་ཐག་ཚོད་པའི་མཁོགས་ཚད་སོན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཆ་སྐྱོམས་ཆོ་ཚད་ཉིན་
དུག་ཡིན་པ་དེའི་རིང་ལ་གོག་མ་དེ་ཚོས་རང་ལུས་ ༡༥ ནས་ ༢༠ བར་གྱི་མྱིང་དང་མཉམ་པའི་ཟས་དཔོན་
འབྲེན་བྱེད་པ་རེད།

བྱེ་ཐང་ནས་འབྲུགས་རོམ་བར་གྱི་གོ་ལའི་ཟུར་ཁྱུ་རྒྱུ་ཐོས་རྒྱམས་ཀྱི་ནང་དུ་སྲོག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་པས་རང་
ཉེད་འཚོ་བའི་ཐབས་རེ་བཅའ་ནས་ཡོད། འདུའི་ཉེ་རིགས་ཤིག་བྱང་སྡེའི་འབྲུགས་རོམ་ཁྲོད་དུ་འཚོ་རྒྱས་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད། གཞན་ཡང་རྫོང་སྡེའི་འབྲུགས་གོང་གི་ནང་འདུ་སྲིན་རིགས་གཅིག་གིས་འབྲུགས་ཉེངས་ཐེབས་རྒྱ་ལས་སྲུང་
བའི་ཆེད་དུ་རང་ལུས་འབྲུགས་རྒྱོག་གིས་འགོངས་པར་བྱེད་པ་དེ་འདྲའང་ཡོད། འབྲུགས་པའི་འོག་དུ་གནས་

པའི་ཉ་རིགས་ལ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད་ཀྱིས། དེ་ནས་སྲིད་འཇུག་རིགས་གཅིག་ལ་རྫོང་འགོག་སྲིད་ལྷན་ལོད་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་ཚུ་ཚོན་འཁོལ་མའི་ནང་འཚོ་རྒྱས་སྐབས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད།

རྫོང་ཚོད་ཀྱི་མཐོ་དམའི་མཐའ་ལ་གནས་པའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་ནང་སྲོག་ཆགས་མང་པོ་འཚོ་གསོན་སྐབས་པ་དེ་
ལྟར་ཡིན་པ་ཤེས་རྟོགས་སྐབས་ན་དེ་ལས་མི་ལ་འབྲུག་པའི་ཁོར་ཕུག་གི་དཀའ་ཁག་རྣམས་ལ་གདོང་ལེན་གྱི་ཐབས་
ལམ་གང་བརྟེན་དགོས་པའི་རིག་པ་རྙེད་སྐབས། དཔེར་ན་འཛམ་གྲུ་སྒྲིང་ལས་འདས་ཏེ་བཤོད་པའི་མཁའ་བརྒྱུད་
པ་རྣམས་ལ་ཁོར་ཕུག་གསར་པར་གདོང་ལེན་བྱེད་པའི་ཐབས་ཚུལ་གང་ཡོད་མཁོ་བ་ལྟ་བུ་རེད།

དེའི་རྗེས་སུ་འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་ཀྱི་གོང་བུ་ཕྱ་མོ་པལ་མོ་ཆེ་བཞུ་བྱེན་པ་ཡིན་པས་འདྲུ་འབྲུམ་གྱི་བྱ་བ་ལས་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ཤུགས་ཆེར་འགྱུར་བ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༠)

འབྲུགས་ཚུ་རྣམས་ལ་དར་ཆགས་ཏེ་འབྲུགས་གོང་དུ་འགྱུར་བ་ན་དེའི་བོངས་ཚད་ཉ་ལམ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་མཉམ་
ཅམ་གྱིས་འཕེལ་བ་དང་དེའི་སྐྱེ་ཚད་ཚུང་དུ་འགོ་བ་རེད། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུའི་སྤེང་དུ་འབྲུགས་པ་
ལྡིང་གི་ཡོད། དངོས་རྒྱས་གཞན་པལ་མོ་ཆེ་དང་མཚུངས་པར་འབྲུགས་གོང་ཞིག་ལ་ད་དུང་གང་བསེལ་ཐེབས་ན་དེ་
ཉིད་འབྲུམ་གྱི་ཡོད། ཚུ་ཡི་རང་གཤིས་འདི་རང་བྱུང་གི་ཁྲོད་དུ་གལ་གནད་ཉ་ཅང་ཆེ། གལ་ཏེ་རྫོང་ཚོད་རྒྱུ་རི་སལ་
ཤུས་ལྡན་གོར་ཡིན་པའི་སྐབས་ཚུ་ལ་སྐྱེ་ཚད་ཆེ་ཤོས་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་མཚོ་དང་རྫིང་བུའི་མཐིལ་དུ་བྱིང་དགོས་ངེས་
རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་ལྡན་གོར་གྱི་མཚམས་ན་གནས་པའི་ཚུ་དེ་སྐྱེ་ཚད་ཚུང་བ་ཡོད་པས་ཚུ་ཁར་ལྡིང་གི་
ཡོད། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུའི་ཁ་རུ་དར་ཆགས།

དེས་ན་རྫིང་བུ་ཞིག་ལ་ཁ་རོས་ནས་མར་རིམ་གྱིས་དར་ཆགས། དགུན་དུས་འཛམ་པོ་ཞིག་ལས་གང་མོ་ཞིག་
གི་སྐབས་སུ་དར་མཐུག་ག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དར་གྱིས་གཡོགས་པའི་རྫིང་བུ་ཞིག་གི་མཐིལ་ཚུ་རྫོང་ཚོད་རྒྱུ་རི་སལ་
ཤུས་བཞིར་ཡོད་ཅིང་། དེར་ཆགས་པའི་སྐྱེ་དངོས་རྣམས་ལ་རྫོང་ཚོད་དེ་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་རྫོན་མོ་ཞིག་ཡིན། ཡ་མཚན་པ་
ཞིག་ལ་གཏིང་ཉ་ཅང་ཟབ་པའི་ཚུ་རྣམས་དགུན་ཁ་གནམ་གཤིས་གང་ཤོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདྲུ་དར་གྱིས་ཁེབས་སྐབས་ཀྱི་
མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྫོང་ཚོད་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་བཞི་ལས་དམའ་བ་མ་འགྱུར་གོང་དུ་ཚུ་ཐམས་ཅད་རྫོང་ཚོད་དེའི་
བར་གང་བསེལ་ཐེབས་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཚུ་གཏིང་ཟབ་པའི་རྫིང་བུ་དེ་ལ་ནི་རྫིང་བུ་ཡོངས་རྫོང་ཚོད་རྒྱུ་
རི་སལ་ཤུས་བཞི་ལ་མ་འབབ་སྟོན་ནས་དགུན་ཁ་ཡལ་འགོ་གི་ཡོད། རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་ཚུ་གང་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་རུང་དེ་རྣམས་རྫིང་བུའི་མཐིལ་དུ་གནས་པ་རེད། ཚུའི་དམིགས་བཀའ་རྫོང་ཐང་མཐོན་པོ་ཡོད་པ་དང་གཅིག་
རྫོང་འདྲེན་པའི་ལུས་པ་ཞན་པོ་ཡོད་པ་དང་གཞིས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་གང་རར་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་དུ་ཆགས་པའི་རྫིང་

བྱ་ཟབ་མོའི་མཐིལ་རྣམས་ལོ་ལའོར་མར་རྫོང་ཚད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ཅུ་བརྟན་པོར་གནས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་དུ་
གནས་པ་དེ་ལ་ཉ་རྣམས་དགའ་བ་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

280

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ རྩེ་ཚོ་ ༡༩༠༡ གི་དགུན་རིང་པོ་དེའི་གནམ་གང་ཉེན་གཏིང་ཉ་ཅང་ཟབ་པ་མཚོ་མི་ཤི་གན་གྱི་མཐིལ་གྱི་རྫོང་ཚད་ཉག་ཉག་ག་
ཚོད་རེད་དམ།

༑ རྩེ་སྐྱལ་ཚད་ཆེ་ཤོས་དེ་རྫོང་ཚད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ལ་ཡིན་པ་དེ་ལས་ཉ་རྣམས་ལ་པན་ཐོགས་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་
ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྫོང་ཚད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ཡི་རྒྱ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱ་ཡི་ཕུང་པོ་གང་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེའི་མཐིལ་གྱི་རྫོང་ཚད་དེ་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ཡིན་དགོས། རྒྱ་ནང་གི་རྡོ་རྣམས་རྒྱ་མཐིལ་དུ་ཡོད་པ་དང་རྒྱ་
མཚན་དང་མཚུངས་པ་རེད། རྡོ་རྣམས་རྒྱ་ལས་སྐྱལ་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་རྫོང་ཚད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ཡི་རྒྱ་དེ་རྫོང་
ཚད་གཞན་གང་འདྲ་ཞིག་དང་ལྡན་པའི་རྒྱ་ལས་སྐྱལ་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད། དེས་ན་རྡོ་དང་སལ་ཤྲས་བཞི་ལྡན་གྱི་རྒྱ་གཉིས་རྩེའི་ནང་
ཡོད་ཕྱིན་རྒྱ་མཐིལ་དུ་བྱིང་འགོ་བ་རེད། མ་ཟད་རྒྱ་ནི་རྫོང་གྱི་འཁྲིད་གཞུགས་ཞན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་གལ་ཉེ་རྩེའི་ཕུང་པོ་དེ་ཟབ་
པ་དང་དེ་ཉིད་དབྱར་དུས་ཕྱང་ལ་དགུན་དུས་རིང་བའི་ས་ཁྲུལ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཆེ་དེའི་མཐིལ་གྱི་རྒྱ་དེ་ལོ་ལའོར་མར་ཁྲིག་རི་སལ་
ཤྲས་བཞི་ཅུ་གནས་ངེས་ཡིན།

༑ རྫོང་ཚད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་བཞི་ཅུ་རྒྱ་ལ་སྐྱལ་ཚད་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པས་དེ་ལས་གང་བའི་རྒྱ་རྣམས་ཡར་ལྗིང་སྟེ་ཁ་འོས་སུ་དར་
གྱི་ངོ་བོར་འགོ་ཞིང་། ཉ་རྣམས་སྟོས་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་རྫོན་མོར་གནས་སྐབ་པ་རེད།

བར་ཚད་སྤྱིར་བསྟུན།

རྫོང་ཚད། དངོས་རྒྱས་ཤིག་གི་འདུས་རྒྱལ་རེ་རེར་ཡོད་པའི་ཐད་རྒྱུག་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པའི་ཆ་སྟོམས་ཤིག་ལ་ཟེར་ཞིང་།
དེ་ཉིད་ཁྲིག་རི་སལ་ཤྲས་སམ། སྤྱི་རན་ཉེཏ། ཡང་ན་གལ་མེན་གང་ཅུང་ནང་ཚད་འཇལ་བ་རེད།

རྒྱགས་སྐབ་ལྷན་གྲོལ། དངོས་རྒྱས་ཤིག་ལ་ཡོད་སྤིང་པའི་རྫོང་ཚད་དམའ་ཤོས་ཀྱི་ཚད་ཅིག་སྟེ། རྫོང་ཚད་འདིར་དངོས་
རྒྱས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་དམའ་ཤོས་ཡིན།

རྫོང་། རྫོང་ཚད་མཐོ་བའི་དངོས་རྣམས་ཞིག་ནས་རྫོང་ཚད་དམའ་བའི་དངོས་རྣམས་ཞིག་ཏུ་རྒྱུག་པའི་རྣམས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་
ཏེ། རྒྱན་ལྷན་ལེ་ལོ་རིམ་འདྲུ་ལྷན་ཚད་འཇལ་བྱེད།

ནང་རྣམས། འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་དང་གནས་སྟོན་རྣམས་པ་སྟེ་དངོས་རྣམས་ཀྱི་ནང་མར་གནས་པའི་འདྲུས་རྒྱལ་གྱི་རྣམས་པ་
ཁྱོན་ཡོངས་དེ་ལ་ཟེར།

དམིགས་བཀར་རྫོང་ཐང་། དངོས་རྣམས་ཞིག་གི་རྫོང་ཚད་དེ་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་གཅིག་གིས་ཡར་མཐོར་འདེགས་བྱེད་པར་
གདོས་ཚད་ཀྱི་བཅི་གཞི་རེ་རེ་མཐོ་བའི་རྫོང་གི་འཕོར་ཚད་ལ་ཟེར།

༡༤ རྟོན་གྱི་འཕོ་འགྲུལ།

༡༧༤༥ ལོར་ཚན་རིག་པ་ཉེ་ལེན་ཡེན་ངའི་དངོས་ཁམས་འདྲི་ལྟོས་ཀྱི་སློབ་མ་དང་། དེ་ནས་ངའི་དགོ་རྒྱུ་ལས་རོགས་སུ་གྱུར་པའི་སྐབས་ངས་བྱེད་བརྟན་བཞིག་གི་ཚུལ་དུ་ཁོ་མོར། རྟོན་གྱིས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་མཚུགས་བསྐྱེད་མཐར་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདའི་ཚན་རིག་པ་ཚགས་པར་བྱ་དགོས་ཞེས་ཅེ་འདུན་བཏོན། ཁོ་མོས་དངོས་ཁམས་ཀྱི་ཚན་པའི་ནང་ཉེ་བའི་གཙུག་ལག་རབ་འབྱམས་པ་དང་། གཙུག་ལག་རབ་འབྱམས་པའི་ཕྱག་ཁྱེར་བཞེས་ཉེ་དུ་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདའི་ཚན་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་གིས་ངས་བཤད་པར་མཐོང་ཆེན་བྱས་པ་ཡིན་ཤས་ཆེ། དེ་དུས་ཁོ་མོས་སྐྱབས་སྐབས་བྱས་ཉེ་པར་གཉིས་སྐབས་པ་རྣམས་ཐོན་དུ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ལ། པར་གཉིས་པོ་དེ་ཐོག་མར་གོ་གཙོ་དངོས་ཁམས་སློབ་དེབ་འདོན་ཐེངས་ལྔ་པའི་ནང་ཐོན་པ་རེད། དེ་དུས་དངོས་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་དེབ་ཡོད་ཚད་སྐྱབས་ཚན་གཞི་པོ་ཁོ་ནའི་ནང་པར་དུ་བཏབ་ཀྱི་ཡོད། དེབ་འདིའི་འདོན་ཐེངས་བདུན་པའི་ནང་གཞི་ནས་ཚོས་རིས་ཐོན་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ཉེ་ལེན་གྱིས་པར་དེ་ག་རང་ཚོས་པར་ནང་ལེན་ཐུབ་པའི་ཕྱིར་སྐྱབས་ལང་སྐབས་སྐབས་སུ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་བཟུང་དེབ་ཀྱི་འདོན་ཐེངས་ཆ་ཚང་ནང་པར་དེ་དག་ཐོན་ཡོད།

པར་གཉིས་པོ་དེའི་ནང་ཁོ་མོས་འགྲེད་འཕྲོའི་ཁྱད་ཚོས་ཤིག་གསལ་སྟོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། རོ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་ཁོ་མོ་ད་ལྟོ་ཆར་འོད་ཀྱི་འོད་ཤལ་ཁྱབ་ཚད་ནང་ཚན་དམར་ཕྱིའི་འོད་ཀྱི་འགྲེད་འཕྲོའི་ཐོག་བྱང་ཚུབ་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་མོས་ལོ་ག་ཉེར་མར་འེན་དུ་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདའི་འཕུར་གཏོང་གི་ལས་གཞིར་བྱ་རྒྱུ་དགོ་བཅུགས་པ་ནས་བཟུང་ཁོ་མོའི་ཚན་རིག་གི་མདུན་མ་འགོ་ཚུགས། ད་ལྟོ་སྐབས་སྐབས་སུ་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདའི་འཕུར་གཏོང་གི་སྐབས་ཀྱི་མཐོ་སློབ་དུ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་ཞོར་དུ་སྐྱབས་པའི་སྐྱེད་འཇམ་བྱ་སྐྱེད་གི་ས་ངོས་ཀྱི་ཞིབ་ཤིང་གནས་བབས་བསྟེན་པའི་ཆེད་འཁོར་སྐྱར་ཐོག་འདོགས་ཀྱི་སྐབས་བརྟན་རྟོག་ཚས་འཆར་འགོད་ཀྱི་བྱ་བར་ཡང་འཇུག་བཞིན་ཡོད།

ཉེ་ལེན་ནི་ངའི་དགོ་རྒྱུ་གི་མདུན་མའི་ནང་གཟེངས་ཐོན་པའི་ལག་ཁྱེར་དུ་བཅེ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། གཞན་གྱི་མིག་དཔེ་བསྟེན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེས་ན་གལ་ཉེ་མདུན་མའི་གཏང་སོ་ངས་གཏན་མེད་པའི་བྱུང་མེད་

གཞོན་ནུ་མ་སློང་རིག་ཅན་དེ་ལྟར་ཞིག་ཁྱོད་ལ་འཕྲད་ཆེ་བུ་མེད་དེ་ལ་ཉེ་ལོན་གྱི་མདུན་ལམ་བཞིན་དུ་འཚོལ་བར་
བསྐྱལ་བ་དང་། མེ་ཤུགས་འཕུར་མདའི་ཚན་རིག་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱང་འགྱུར་དགོས་པར་བསྐྱལ་བར་འོས་སོ།།

285

བརྒྱུད་ཁྲིད།

སྲིད་ག་ཞིག་ཏུ་ཁྱོད་གྱིས་ལྷགས་ཀྱི་ཚེ་བ་ཤར་རིང་པོ་ཞིག་གི་ཚེ་མོར་ཤ་བྱི་རིལ་བསྐྱོན་ཏེ་མེད་ལྡོང་བསྐྱེད་
བཞིན་པར་ཅིས་དང་། ཤ་བྱི་རིལ་གྱི་ཕྱི་ངོས་བསྐྱེད་ཏེ་རྩོབ་རྩོབ་མ་འགྱུར་བའི་སྲོན་དུ་ཚེ་བ་ཤར་དེ་བཟུང་མི་ཤུབ་
པའི་ཚ་པོར་འགྱུར་ངེས་རེད། མེ་ལྡེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཚེ་བ་ཤར་གྱི་ཚེ་མོ་ནས་རྟོན་ལྷགས་ཏེ་དེའི་ལུས་པོ་ཡོངས་སུ་རྟོན་
བརྒྱུད་དེ་ཁྱོད་གྱི་ལག་པར་འབྱོར། རྟོན་རྒྱུད་གཏོང་བྱེད་ཚུལ་འདི་ལ་བརྒྱུད་ཁྲིད་ཅིས་ཟེར། ཚ་སྐྱེད་གཏོང་བའི་ཚེ་བ་
ཤར་གྱི་ཚེ་མོའི་རྩལ་ཕྱན་རྣམས་མེས་ལྷུར་དུ་འགྲུལ་བར་བྱེད་ཅིང་། རྩལ་ཕྱན་འདི་རྣམས་གྱིས་འདར་འགྲུལ་བྱས་ཏེ་
ཉེ་འཁྲིམ་གྱི་རྩལ་ཕྱན་ལ་རྟེན་ཅིང་། དེ་དག་འདར་འཁྲུག་གཏོང་། དེ་བས་ཀྱང་གནད་འགག་ཆེ་བ་ནི་ལྷགས་ཀྱི་ཁྱོན་
དུ་རང་དབང་དུ་རྒྱ་ལུས་པའི་སློག་རྩལ་རྣམས་ལ་འབྲུག་རྒྱུ་ཐེབས་ཏེ་དེ་དག་དངོས་རྣམས་དེའི་ནང་ངོས་ཀྱི་རྩལ་ཕྱན་
དང་སློག་རྩལ་གཞན་དང་མཉམ་དུ་གདོང་ཤུག་བྱས་ཏེ་ལུས་པ་སློང་རིལ་བྱེད།

ལྷགས་ཀྱི་ཚེ་བ་ཤར་རམ་དེ་མིན་གྱི་མཁྲིགས་གཞུགས་གང་འདྲ་ཞིག་གིས་རྟོན་བརྒྱུད་ཁྲིད་རི་ཅོམ་བྱེད་མིན་
ནི་དེའི་རྩལ་ཕྱན་གྱི་བཞོན་པའམ་འདུས་རྩལ་གྱི་བཞོན་པའི་འཆིང་བ་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། རྩལ་ཕྱན་གང་གི་ཕྱི་
མཐའི་སློག་རྩལ་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བ་ཞིག་ལྷག་མར་གནས་པའི་རྩལ་ཕྱན་གྱིས་གྲུབ་པའི་མཁྲིགས་གཞུགས་
རྣམས་གྱིས་རྟོན་(དང་སློག་རྒྱུན་)བརྒྱུད་ཁྲིད་ལེགས་པོ་བྱེད་ཤུབ། ལྷགས་རིགས་རྣམས་ལ་ཕྱི་མཐའི་སློག་རྩལ་ལྷག་ཤོས་
སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ལྷགས་ཤོང་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་གདོང་ཤུག་བྱེད་ཀྱིན་དུ་རང་དབང་དུ་ལུས་པ་དཔོན་འདེན་བྱེད་ཤུབ།
རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བཞེན་ནས་རྟོན་དང་སློག་བརྒྱུད་ཁྲིད་བྱེད་པ་ལ་ལྷགས་རིགས་རྣམས་མཚོག་དུ་གྱུར་པ་ཡིན། དེ་ལས་
དངུལ་ནི་བརྒྱུད་ཁྲིད་ལེགས་ཤོས་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ཟངས་དང་། དེ་ནས་ཡོངས་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ལྷགས་རིགས་ཀྱི་ནང་
ནས་ཉ་ཡང་དང་། ལྷགས་གཉིས་རིམ་བཞིན་ཡིན། དེ་ལས་སློག་སྟེ་བལ་དང་གིང་། སོག་མ། ཤོག་སྤ། སོབ་གིང་། སི་ཏི་རོ་
པོམ་བཅས་ནི་རྟོན་བརྒྱུད་ཁྲིད་ཞན་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཡིན། བེམ་དངོས་འདི་དག་གི་རྩལ་ཕྱན་ནང་གི་ཕྱི་མཐའི་
སློག་རྩལ་རྣམས་དམ་པོར་འཆིང་སྟེ་གནས། བརྒྱུད་ཁྲིད་ཞན་པོ་རྣམས་ལ་འགོག་གཞུགས་ཟེར་བ་རེད།

ཤིང་དེ་རྟོན་འགོག་གཞུགས་བཟང་པོ་ཞིག་(དང་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པོ་ཞིག་)ཡིན་པས་དེ་ཉིད་སྟོན་ཆས་ཀྱི་ལུང་
 ཐག་ཏུ་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་པ་རེད། དེ་ཉིད་ཆ་པོ་ཡིན་ཡང་ཉ་ཡང་གི་ཤིང་གི་ལུང་ཐག་དེ་ལག་པ་རྗེན་པས་བཟུང་སྟེ་ཐབ་
 ཆ་པོ་ལས་ལྷུང་པོ་ཞིག་ལ་གཞོན་སྟོན་མེད་པར་དབབ་བྱུང། དེ་དང་རྟོན་ཆོད་མཉམ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་ལུང་ཐག་ཅིག་ལ་
 གལ་ཏེ་བཟུང་བ་ཡིན་ན་ཁྲོད་ཀྱི་ལག་པ་ཏན་ཏན་འཆིག་ངེས་ཡིན། ཤིན་ཏུ་ཆ་བའི་ཤིང་ཞིག་ཀྱང་རྟོན་ཀྱི་འགོག་
 གཞུགས་ལེགས་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་མེད་སྟེ་རྣང་རྣང་རྗེན་ཏུ་བགྲོད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་རྣང་པ་མ་བསྟེགས་པར་ཤིང་སོལ་
 དམར་ལམ་གྱི་སྟེང་ཏུ་རྣང་རྗེན་གྱིས་གོམ་བགྲོད་བྱེད་བྱུང་གི་ཡོད། (ནན་གཟབ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཁྲོད་གཅིག་ལ་
 ཡོད་པའི་སྐབས་བྱ་སྟོན་འདི་བསྟེན་མི་ཉེན། མེ་བགྲོད་པ་ཉམས་སྟོང་ཅན་རྣམས་ཀྱང་ཆ་རྒྱུན་མ་འདོམས་པའི་སྐབས་
 རྣང་པ་ཆ་བས་ཆེར་བསྟེགས་པ་དེ་འདྲ་འོང་གི་ཡོད།) མེད་སྟེང་གོམ་བགྲོད་བྱུང་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་དེ་ནི་ཤིང་རི་
 ལྟར་ཆ་རུང་དེ་ཉིད་ལ་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན། དེའི་རྟོན་ཆོད་དེ་མཐོ་བོ་ཡོད་ཀྱང་རྣང་
 པར་རྟོན་བརྒྱད་ཁྲིད་བྱེད་པ་ནི་སྟོས་བཅས་ཀྱིས་ཉུང་ཉུང་ཡིན། དེ་ནི་སྤྱི་ཚའི་ཐབ་ལྷང་ཆ་པོའི་ནང་ལག་པ་ཡུན་ཅམ་
 བཅུག་པའི་སྐབས་སུ་དེའི་ནང་གི་རྒྱུང་གིས་རྟོན་ཉུང་ཤས་ལས་བརྒྱད་ཁྲིད་མི་བྱེད་པ་དང་མཚུངས་པ་རེད། གལ་ཏེ་
 ཁྲོད་ཀྱིས་ཐབ་ལའི་ནང་གི་ལྷགས་ཤིག་ལ་རེག་པ་ཡིན་ན་ལྷག་གཟེར་གྱི་ཆོ་ངེ་འཆོར་ངེས་ཡིན། དེ་བཞིན་ཏུ་མེ་བགྲོད་
 པ་ཞིག་གིས་ལྷགས་རིགས་ཆ་པོ་ཞིག་གམ་དེ་མིན་གྱི་བརྒྱད་ཁྲིད་ལེགས་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་ཏུ་གོམ་པ་སྟོས་ན་འཆིག་པར་
 ངེས། རྣང་པ་རྫོན་པའི་བཞུང་ཆོད་རྒྱུང་པར་འགྱུར་བ་དེས་ཀྱང་རྣང་པ་མི་འཆིག་པའི་གོགས་བྱེད་ཅིང་། དེའི་སྐོར་
 ལེ་ཆོད་ཕྱི་མར་མཐོང་ངེས་ཡིན།

གཤེར་གཞུགས་དང་རྒྱུང་གཞུགས་སལ་མོ་ཆེ་ནི་རྟོན་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན། རྒྱུང་ནི་ཉ་ཅང་
 གི་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པས་གོང་ཏུ་སྐྱུས་པ་བཞིན་ཐབ་ལྷང་ཆ་པོའི་ནང་ལག་པ་ཡུན་ཅམ་བཅུག་ཀྱང་དེ་ལ་གཞོན་འཆོ་
 མི་འབྱུང་། བལ་དང་། ལྷ་དང་། བྱ་སྟོན་སྟེ་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རྟོན་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཚོས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
 བེ་གཙོ་བོར་དེ་དག་གི་སྐྱུག་ཏུ་རྒྱུང་གིས་ཁེངས་པའི་བར་སྟོང་ཡོད་པས་ཡིན། དེ་དང་འདྲ་བར་རྗེད་ཤེལ་ལྟ་བུའི་
 དངོས་རྣམས་ལྷག་པུན་ལྷན་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱུང་རྒྱལ་གནས་པའི་སྟོང་ཆ་པོ་ཏུ་མ་ཡོད་པས་འགོག་བྱེད་བཟང་པོ་ཡིན།
 རྒྱུང་དེ་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པ་སྐབས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ། དེ་ལྟར་མིན་ན་རྟོན་ཆོད་རིག་རི་སེན་རི་སྟེ་
 རེད་ ༡༠ (སྟེ་སྐྱོར་པ་ཉེད་ ༥༡)དང་ལྷན་པའི་ཉིན་དེ་ཡང་ཀྱང་ངར་ཅན་ཏུ་ཆོར་ངེས་ཡིན།

གངས་ཀྱང་ཉ་ལམ་ཤིང་སྐྱུས་ཞིག་གི་ཆོད་ཅམ་ཏུ་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པོ་(འགོག་གཞུགས་བཟང་པོ་)ཞིག་ཡིན།
 དེས་ན་དགུན་ཏུ་སྐྱུག་གངས་ཁེབས་ཀྱིས་གཡོགས་པའི་ས་གཞི་གངས་ཀྱིས་དངོས་སུ་རྟོན་མོར་འདོག་གི་ཡོད། དེ་ཡང་
 གངས་འདབ་རྣམས་དྲངས་གཞུགས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དེ་དག་འདུས་ཏེ་བྱ་སྐྱུ་བཞིན་ཏུ་ཡང་བའི་གཞུགས་སུ་ཆགས་
 པའི་གསེབ་ཏུ་རྒྱུང་འཚུངས་པ་དེས་འཇོམ་བྱ་སྤིང་གི་ས་འོས་ནས་རྟོན་འཆོར་བའི་གོགས་བྱེད། གནའ་སྟོལ་དང་མཐུན་

པའི་བྱང་སྤྱིའི་དགུན་དུས་ཀྱི་གནས་ཁང་ནམས་གང་ངར་ལས་གངས་ཁེབས་ཀྱིས་སློབ་པ་རེད། བགས་སྤང་དུ་འཚོ་བའི་དུད་འགོ་ནམས་ཀྱིས་གང་ངར་ལས་ཐར་བའི་ཆེད་དུ་གངས་དོང་དང་གངས་སྐྱིབས་ལྟ་བུ་འཚོལ་བར་བྱེད། གངས་ཀྱིས་རྫོང་སྐྱོན་པ་མིན་པར་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་པོས་སྐྱེད་པའི་རྫོང་སྟོར་བརྟུག་འགོ་རྒྱ་བུལ་དུ་གཏོང་བ་ཙམ་བྱེད་པ་རེད།

རྫོང་ནི་རྫོང་ཚད་མཐོ་ས་ནས་དམའ་སར་འཕོ་བ་རེད། རྒྱན་ལྗན་མི་ཚོས་གང་ངར་དེ་སོ་སོའི་ཁང་བྱིས་ཀྱི་ལ་སྤྱི་ལ་འཛོག་སྐབ་ན་ཅི་མ་རུང་ཞེས་ཡང་ཡང་བརྗོད་པ་ཐོས་རྒྱུ་ཡོད། དོན་འདི་བརྗོད་སྐངས་ལེགས་པ་ཞིག་ནི་ཁང་བྱིས་ནས་རྫོང་འཚོར་དུ་མི་འཇུག་པར་འགོག་འདོད་ཡོད་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། (རྒྱང་གང་མོ་ནང་དུ་རྒྱག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་)ཁང་བྱིས་རྫོན་པོའི་ནང་དུ་རྒྱག་འོང་བའི་གང་ངར་ཞིག་མེད།

286

ཁང་པ་གང་དུ་འགོ་བ་ཡང་རྫོང་སྤྱི་དུ་རྒྱག་པས་ཡིན། ཁང་བྱིས་ནམས་ལ་རྩོལ་བའི་གྱིས་སྤང་འགོག་བྱེད་པ་དེ་ཡང་རྫོང་སྟོར་རྒྱ་འགོག་པའི་ཐབས་ཡིན་གྱི་གང་ངར་ནང་སེམ་བྱ་རྒྱ་འགོག་པའི་ཐབས་ཤིག་ག་ལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ངེས་དགོས་པའི་གནད་ཅིག་ནི་འགོག་བྱེད་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེས་རྫོང་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་འགོག་མི་སྐབ་པར་རྫོང་སེམ་རྒྱག་བྱེད་པའི་ཚད་གཞི་གཅོག་པ་ཙམ་ཡིན། དགུན་དུས་སྤང་འགོག་ལེགས་ཤོས་ཡོད་པའི་ཁང་བྱིས་རྫོན་པོ་ནམས་ཀྱང་དལ་གྱིས་གང་དུ་འགོ་ངེས་ཡིན། སྤང་འགོག་བྱེད་པ་དེས་རྫོང་འཕོ་རྒྱ་བུལ་བར་བྱེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ ཉེ་མོ་ཉ་ཅང་ཚ་ཞིང་མཚན་མོ་གང་བའི་བྱེ་ཐང་དུ་ཁང་པའི་གྱང་ནམས་སྤྱིར་བཏང་འདམ་གྱིས་བཟོ་བ་རེད། དེ་འདྲའི་འདམ་གྱང་དེ་མཐུག་པོ་ཡོད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་ནམ།

༢ གནོད་འཚེ་མེད་པར་ཐབས་ཁུང་ཚ་པོའི་ནང་ལག་པ་ལྟན་ཙམ་བཅུག་སྐབ་ལ། ཐབ་ཀྱི་མཐའ་ལྷགས་ལ་རེག་པ་ཙམ་གྱིས་ལག་པ་འཚིག་པ་ཅིའི་ཕྱིར་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ མཐུག་ཚད་རན་པོ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཞིག་གིས་མཚན་མོ་ནང་ནས་ཕྱི་ཏུ་རྟོན་རྒྱལ་པ་བུལ་དུ་གཏོང་སྟེ་ཁང་པ་རྩོན་པོར་འདོག་ལ། ཉིན་མོ་ཕྱི་ནས་ནང་དུ་རྟོན་རྒྱལ་པ་དལ་དུ་གཏོང་སྟེ་ཁང་པ་བསིལ་པོར་འདོག་དེ་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་དེ་ལ། “རྟོན་ལ་ལྷོས་པའི་འཇུར་འགོག་རང་གཤིས་”ཞིག་ཡོད་དོ།

༢ ཐབ་ཁུང་ཚ་པོའི་ནང་གི་རླུང་དུ་ལག་པ་ཡོད་སྐབས་ལག་པར་གནོད་འཚེ་མི་འབྱུང་བ་ནི་གཙོ་བོ་རླུང་དེ་བརྒྱུད་ཁྲིད་ཞན་པོ་ཡིན་པས་ཡིན་ཏེ། རླུང་ཚ་པོ་ནས་ལག་པར་རྟོན་འཕོ་ཡི་མེད། ཐབ་ཁུང་གི་མཐའ་ལྷགས་ཚ་པོ་ལ་རེག་རྒྱ་ནི་གནས་ཚུལ་ལོགས་པ་ཞིག་སྟེ། ལྷགས་རིགས་རྣམས་བརྒྱུད་ཁྲིད་ཅང་ལེགས་པོ་ཡིན་པས་དེར་རེག་པ་ན་ཁྲོད་ཀྱི་ལག་པར་རྟོན་འཕོ་ཚེ་ཚམ་རྒྱལ་གི་ཡོད།

གཏང་རྒྱལ

གཤེར་གཞུགས་དང་རྒྱུགས་ལྷན་ལྷན་གྱིས་རྟོན་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་པ་གཙོ་བོ་གཏང་རྒྱལ་གི་སློབ་པ་ཡིན་པ་སྟེ་རྒྱལ་གཞུགས་རང་ཉིད་འགྲུལ་སློབ་བྱེད་པ་ལས་རྟོན་འཕོ་བ་ཡིན། བརྒྱུད་ཁྲིད་(གང་དུ་སློབ་རུལ་དང་རུལ་ཕན་རྣམས་ཕན་ཚུན་གདོང་ལྷག་རིམ་པ་བཞིན་བྱེད་པའི་སློབ་པ་རྟོན་འཕོ་བར་བྱེད་པ་དེ་)དང་མི་འབྲེལ་བར་གཏང་རྒྱལ་ཏུ་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་འགྲུལ་སློབ་དེ་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱི་འདུས་རུལ་ཁྲོན་ཡོངས་ཀྱི་འགྲུལ་སློབ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན།

གཤེར་གཞུགས་ཡིན་ཡང་ཏུང་རྒྱུགས་ཡིན་ཡང་ཏུང་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱི་ཏུ་གཏང་རྒྱལ་འགྲུལ་ཐུབ་པ་དང་ཚོས་སྤང་བའི་ནང་རྒྱུགས་ཚ་པོ་བཟོ་ཡང་ཏུང་། ཁང་མིག་ནང་རླུང་ཚ་པོ་བཟོ་ཡང་ཏུང་། དེའི་རྒྱུད་རིམ་གཅིག་པ་ཡིན། (དཔེ་རིས་ ༡༥༩) རྒྱལ་གཞུགས་ཞིག་འོག་ནས་ཚ་བསྟེན་གཏོང་བ་ན་མཐིལ་གྱི་འདུས་རུལ་རྣམས་འགྲུལ་སློབ་ལྷུར་བར་བྱེད་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་རྒྱུད་ཐག་རིང་བར་བར་འབྲེལ་བར་བྱེད་པ་དང་མཉམ་སྦྲལ་ཚད་ཆལ་སྟེ་གྲེན་དུ་འཕྱོ་འགྲོ། ཁྱད་ལ་སྦྱུག་ཚད་ཆེ་བའི་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱིས་མཐིལ་དུ་ཡོད་པའི་རྩོ་བའི་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱི་གོ་ས་བཟུང་བའི་ཆེད་འོག་ཏུ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ལ་འདི་ལྟར་དུ་རྒྱལ་གཞུགས་ཚ་པོ་ཆགས་པ་ན་གཏང་རྒྱལ་གི་རྒྱལ་གྱིས་དེ་ཉིད་དཀྲུག་པར་བྱེད་དེ། རྒྱལ་གཞུགས་རྩོ་བ་དེ་རྩོད་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་ལས་རྒྱུད་དུ་བསྐྱོད་ཅིང་། རྒྱལ་གཞུགས་ཁྱད་པ་དེ་རྩོད་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་དང་ཉེ་བར་འོང་།

གཏང་རྒྱལ་གི་རྒྱལ་དེ་རླུང་ལམས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཐུབ་ཅིང་། དེས་གནས་གཤིས་ལ་ལྷགས་རྒྱུན་སློབ་པ་རེད། རླུང་རྩོན་པོ་ཆགས་དུས་དེ་ཉིད་རྒྱ་སློབ་འགོ་བ་དང་། རྒྱ་སློབ་པ་དང་ལྷན་དུ་རང་གི་མཐའ་འཁོར་གྱི་རླུང་ལས་སྦྱུག་ཚད་

རྒྱུ་བར་འགྲུལ། དེས་ན་སྒྲིང་སྤྱོད་བཞིན་དུ་གྱེན་དུ་འཕྱོ་བ་རེད། གྱེན་དུ་འཕྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱུ་དེ་ནི་མ་ཞིག་རང་
དང་སྤྱོད་ཚད་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པའི་མཐོ་ཚད་དུ་སྤྱོད་པ་དེ་ཉིད་དག་ཟོད་གྱེན་དུ་མི་འཕྱུར།

287

རྒྱུ་ལ་འདི་ནི་མེ་ལས་བྱུང་བའི་དུ་བ་ཐོག་མར་གྱེན་དུ་འཕྱུར་ཞིང་། བེམ་ཞིག་བསིལ་དུ་བྱིན་ནས་ཉེ་འཁོར་གྱི་
རྒྱུ་དང་སྤྱོད་ཚད་མཉམ་པར་འགྲུལ་བ་ན་དེ་ཉིད་འབྲེད་བྱེད་པ་དང་ཚོས་མཐོང་བ་དེ་ལས་མངོན་གྲུབ། གྱེན་དུ་
འཕྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱུ་དོན་མོ་དེ་ཡར་འདྲོགས་པ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་སྤྱོད་འགོ་བ་ནི་མཐོ་ཚད་ཆེ་སར་རྒྱུ་གི་གཞོན་
ཤུགས་དམའ་བ་ཞིག་གིས་འཚོར་བས་ཡིན། རྒྱུ་རྒྱ་སྤྱོད་པ་ན་དེ་ཉིད་གྲང་དུ་འགོ་བ་རེད། (ད་ལྟ་རང་གཤམ་གྱི་
བཏགས་དཔྱད་དེ་ཅིག་བྱོས་དང་། རྒྱུ་གིས་ཁ་ཆེན་པོ་གདང་སྤེལ་ལག་པར་སྤྱོད་ཐོབ་ས་དང་། རྒྱུ་གི་ཁ་དབྱགས་དེ་དོན་པོ་
ཡིན། སྐར་ཡང་བྱ་བ་དེ་ཉིད་མཚུ་རུབ་སྤེལ་བྱ་ག་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞོས་ནས་ཁ་ནས་དབྱགས་ཐོན་པ་ན་རྒྱ་སྤྱོད་འགོ་སྐབས་
ཞིག་བྱོས་དང་། ད་ནི་རྒྱུ་གི་ཁ་དབྱགས་གང་འཚམས་གིས་གྲང་བ་ཡོད། རྒྱ་སྤྱོད་བཞིན་པའི་རྒྱུ་དེ་བསིལ་དུ་འགོ་བ་
ཡིན།) འདི་ནི་རྒྱུ་གཞོན་འཚོར་གཏོང་བའི་སྐབས་གང་འབྱུང་བ་དེ་དང་ལྗོངས་ལྷོགས་ཏག་ཏག་ཡིན། གལ་ཏེ་རྒྱུ་
གིས་འགྲིག་འཁོར་སྤྱོད་མཉམ་རྒྱུ་གཞོན་བཅོམ་ཏེ་བཏང་ཡོད་ན་རྒྱུ་དང་སྤྱོད་མཉམ་གཉེས་ཀ་ཆ་པོར་གྱུར་པ་རྒྱུ་གིས་
ཕལ་ཆེར་དོ་སྣང་བྱུང་ཡོད་པས་ཡིན།

རྒྱ་སྤྱོད་འགོ་བཞིན་པའི་རྒྱུ་འི་ལྷར་བསིལ་དུ་འགོ་བའི་རང་རྒྱུ་ལ་རྒྱས་ལོན་བྱེད་པའི་ཐབས་གཅིག་ནི་
དེའི་འདུས་རྒྱལ་ནམས་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལས་གཅིག་འཕགས་བཞིན་པའི་ཕིང་པོང་པོ་ལོ་ཏ་ཅང་ཕྱ་མོ་མང་པོའི་ནམས་
པར་བལྟ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། པོ་ལོ་གཅིག་ལ་དེའི་ལྗོངས་སྤྱོད་འོང་བའི་དེ་ལས་མཐོ་གསལ་པའི་པོ་ལོ་ཞིག་གིས་བཞུས་ན་དེའི་
མཐོ་གསལ་ཚད་འཕྲེལ། འོན་ཀྱང་པོ་ལོ་དེ་རང་ཉིད་ལས་ཐག་རྒྱུ་དུ་སྤྱོད་བཞིན་པའི་པོ་ལོ་ཞིག་དང་བརྒྱུད་ན་དེའི་
བྱིར་ལྗོངས་གི་མཐོ་གསལ་ཚད་ཆག་གི་ཡོད། དེ་དང་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པའི་ལྗོངས་སྤྱོད་པའི་ཕིང་པོང་པོ་ལོ་ཞིག་མཚོན་
ན། རང་ལྗོངས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་བར་རྟོག་ན་དེའི་མཐོ་གསལ་ཚད་འཕྲེལ་བ་དང་། ཐག་རྒྱུ་དུ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པར་
རྟོག་ན་མཐོ་གསལ་ཚད་ཆག་གི་ཡོད། རིགས་པ་འདི་ཉིད་རྒྱ་སྤྱོད་འགོ་བཞིན་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ལའང་
འདུག་སྟེ། ཆ་སྟོམས་སྤྱོད་བཤད་ན་འདུས་རྒྱལ་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་ཁ་རྒྱུག་པ་ན་ཉེ་བྱོམས་སྤྱོད་འོང་བའི་འདུས་རྒྱལ་ལས་ཐག་
རྒྱུ་དུ་བཞོད་པའི་འདུས་རྒྱལ་དང་རྒྱུ་ཁ་མང་བ་རྒྱུག་པ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༥༫) དེས་ན་རྒྱ་སྤྱོད་འགོ་བཞིན་པའི་
རྒྱུ་གི་ནང་འདུས་རྒྱལ་ནམས་གི་ཆ་སྟོམས་མཐོ་གསལ་ཚད་ཆག་པ་ཡིན་པས་རྒྱུ་དེ་གྲང་དུ་འགོ་བ་རེད།

རྒྱ་སྐྱོད་ཀྱི་སྐོར་ནས་གྲང་བསིལ་ཐེབས་པའི་དཔེ་མཚོན་མཚར་པོ་ཞིག་ནི་གཞོན་ཤུགས་འཚོད་སྡོད་ཀྱི་མིག་
 བྱང་ལས་ཚ་རྒྱུད་རྒྱ་སྐྱོད་འགྲོ་བའི་སྐབས་འབྱུང་བ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༥་༤) རྒྱ་སྐྱོད་བྱུང་ནས་གྲང་བསིལ་ཐེབས་པ་
 དང་རྒྱུད་བསིལ་དང་མཉམ་བཤེ་ལྷན་མོར་བྱུང་ནས་གྲང་བསིལ་ཐེབས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོར་གཞོན་
 ཐེབས་པའི་ཚ་རྒྱུད་པའི་རྒྱན་གྱི་ནང་ལག་པ་བདེ་སྟོང་གྱི་རང་འདོག་ལྷན་པ་རེད། (བག་ཐོབ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ།
 གལ་ཏེ་ཚོད་ཀྱིས་འདྲིར་ཚོད་ལྟ་བུ་འདོད་ན་ཡིན་ཅིག་ཐོག་མར་མིག་ལྷང་གི་ཐོད་དུ་གནས་མཐོས་ཞིག་ཏུ་ལག་པ་
 བཟུང་ནས་རིམ་གྱིས་ཚ་གྲང་སྟོམ་པོའི་ཚད་དུ་མར་ཐོབས། གལ་ཏེ་མིག་ལྷང་གི་ལ་ཡོད་སར་ཚ་རྒྱུད་མི་མངོན་པས་
 དེར་ལག་པ་འདོག་དགོས་བསམས་ན་གཟུབ་དགོས། མིག་ལྷང་གི་འཁྲིམ་སྲུ་ཚ་རྒྱུད་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཉིད་རྒྱ་སྐྱོད་པའི་སྐོར་
 བྱུང་ནས་གྲང་བསིལ་རན་འཚམས་ཤིག་མ་ཐེབས་ཀྱི་བར་མཐོང་མི་ལྷན། ཚོད་ཀྱིས་མཐོང་ལྷན་པའི་ཚ་རྒྱུད་སྐྱོན་གྱི་
 དབྱིབས་ཅན་ལྟ་བུ་དེ་ནི་དོན་ལ་ཟེགས་སྟན་དུ་ལྷུར་པའི་རྒྱུད་པ་ཡིན་པས་ཞེ་དྲག་གི་གྲང་བ་ཡོད།)

རྒྱུད་ལམས་དཔྱད་པའི་གཏད་རྒྱུག་གི་རྒྱན་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུར་སྟགས་པ་འབྱུང་། འཛོམ་སྤོང་གི་སའི་ཚ་ལ་
 ཤས་ཀྱིས་ཚ་གཞན་ལས་ཉི་འོད་ལྷན་བར་བཟུང་བ་དང་། དེའི་མཚུག་འབྲས་སུ་ས་ངོས་དང་ཉེ་བའི་རྒྱུད་རྣམས་ཚ་མི་
 སྟོམ་པར་ཚ་བཤེག་ཐེབས་པ་དང་། གཏད་རྒྱུག་གི་རྒྱན་གྲུབ་པ་ཡིན། དེ་ནི་མཚོ་དོགས་ཡོད་སར་མངོན་པ་རེད། ཉིན་
 མོར་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུ་ལས་མཚོ་དོགས་འོན་པོ་ཆགས་མཚོགས་པ་ཡོད་ཅིང་། མཚོ་དོགས་ཐོད་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་རྒྱུ་ལས་འོང་བའི་
 རྒྱུད་གྲང་བ་དེས་ཡར་འབྱུང་བ་རེད། (ང་ཚོས་འདི་ལ་འཕྱར་ཞེས་ཟེར།) དེའི་མཚུག་འབྲས་སུ་མཚོ་སྟགས་བྱུང་།
 མཚོན་མོར་རྒྱུད་རིམ་དེ་སྟོག་སྟེ་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུ་ལས་མཚོ་དོགས་གྲང་བསིལ་མཚོགས་པར་ཐེབས་པས་རྒྱུད་འོན་པོ་དེ་
 མཚོ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༥་༧) གལ་ཏེ་ཚོད་ཀྱི་མཚོ་དོགས་ཀྱི་བྱེ་ཐང་དུ་མེ་གཏོང་བ་ཡིན་ན་ཉིན་མོ་དུ་བ་
 ས་གཞིའི་ཕྱོགས་སུ་སྟགས་པས་འདེད་པ་དང་མཚོན་མོ་མཚོ་ཕྱོགས་སུ་འདེད་པ་མཐོང་དེས་ཡིན།

288

གཞི་གང་དུ་རྒྱུག་གཞུགས་ལ་འོད་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤོར་བའི་གཞི་དེར་གཏད་རྒྱུག་འབྱུང་གྱི་ཡོད། དེས་ན་མ་
 མཁར་རྒྱིན་རྒྱུད་པ་དང་། རྒྱ་མཚོའི་གཏོང་དུ་རྒྱ་སྐྱོད་འབྱུང་བར་གྲོགས་བྱེད། གོ་ལའི་ནང་ངོས་སུ་ཡོད་པའི་བྱེད་ལྷན་
 ས་རོ་ལས་ལྷན་པའི་གཏད་རྒྱུག་གིས་སལ་ཆེར་ས་སྐོགས་འདེད་ཤུད་རྒྱུག་ཏུ་འཕྲུག་ཅིང་། དེ་ལས་ས་ཡོམ་དང་མེ་རི་
 འཐོར་བ་ལྟ་བུའི་བྱུང་བ་རྣམས་རྒྱུད་པ་རེད། ཉི་མའི་ནང་དུ་འང་གཏད་རྒྱུག་གིས་བྱེད་པ་འགངས་ཆེན་རྒྱུག་ ང་ཚོའི་
 མཐའ་འཁོར་དུ་གང་བྱུང་བ་སལ་མོ་ཆེའི་ནང་གཏད་རྒྱུག་གིས་བྱེད་འགན་གཙོ་བོ་ཞིག་རྒྱུབ་གྱི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ཚོད་ཀྱིས་ཚས་སྐོན་མ་ཐོག་པར་མཚུབ་མོ་མེ་སླེའི་འཁྲིམ་སྲུ་བསྐྱར་སྐྱབ་ཀྱང་། མེ་སླེའི་ཚོད་དུ་དེ་ལྟར་བསྐྱར་མི་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་
མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

གཏང་རྒྱལ་གི་སྐོན་ནས་རྒྱང་ཚ་པོ་གྲེན་དུ་འགོ་བ་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱང་དེ་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་འཕྲིད་ལ་ཚོད་ཀྱི་
མཚུབ་མོ་ཡོད་པར་རྟོན་ཏེ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ལས་མི་འགོ།

འགྲེད་འཕྲོ།

ཉི་མ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱས་པ་ཐོག་མར་མཁའ་དབྱིངས་སུ་བགྲོད་ཅིང་། དེ་ནས་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་རྒྱང་ལམས་
བརྒྱད་པ་དང་། དེ་ནས་དེས་གོ་ལའི་ས་ངོས་རྩོ་བར་བྱེད། རྒྱས་པ་འདི་རྒྱང་ལམས་སུ་བརྒྱད་ཁྲིད་ཀྱི་ལམ་ནས་བགྲོད་པ་
མིན་ཏེ་རྒྱང་ནི་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཏང་རྒྱལ་གི་ལམ་ནས་བརྒྱད་པའང་མིན་ཏེ་གཏང་རྒྱལ་གི་བྱ་བ་
དེ་གོ་ལ་རྟོན་པོར་རྒྱར་པའི་རྗེས་སུ་གཞི་ནས་བྱུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉི་མ་དང་ང་ཚོའི་རྒྱང་ལམས་བར་གྱི་མཁའ་
དབྱིངས་སྟོང་པའི་ཚོན་དུ་གཏང་རྒྱལ་དང་བརྒྱད་ཁྲིད་གང་ཡང་འགྲུབ་མི་སྲིད་པ་དེ་ཡང་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱས་པ་
དེ་ཐབས་གཞན་ཞིག་གི་སྐོན་ནས་འཕོ་དགོས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་སྐྱབ་ཅིང་། དེ་ནི་འགྲེད་འཕྲོའི་ལམ་ནས་ཡིན། ཚུལ་དེ་
ལྟར་དུ་སྐོན་བར་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ལ་འགྲེད་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

འགྲེད་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་ནི་སྐོག་ལབ་ལེན་གྱི་རྒྱབས་ཀྱི་རྣམ་པར་གནས། དེའི་ཁོངས་སུ་རྒྱང་འཕྲིན་གྱི་རྒྱབས་
དང་། སྤྱ་རྒྱབས། དམར་ཕྱིའི་འགྲེད་འཕྲོ། མཐོང་རུང་འོད། ལྷུག་ཕྱིའི་འགྲེད་འཕྲོ། སྐོག་པར་འཕྲོ་བེར། ལྷ་མ་འཕྲོ་བེར་
བཅས་ཚུད་ཡོད། འགྲེད་འཕྲོའི་རྒྱས་པའི་དབྱེ་བ་འདི་རྣམས་རྒྱབས་ཐག་གི་སྐོན་ནས་ཏེ་རིང་ཤོས་ནས་སྐྱང་ཤོས་སུ་ཕོ་
འགོད་བྱེད། དམར་ཕྱིའི་(དམར་པོའི་འོག་མ་)འགྲེད་འཕྲོ་ལ་མཐོང་རུང་འོད་ལས་རྒྱབས་ཐག་རིང་བ་ཡོད། མཐོང་རུང་
གི་རྒྱབས་ཐག་རིང་ཤོས་ནི་འོད་དམར་པོ་དེ་ཡིན་པ་དང་། སྐྱང་ཤོས་ནི་འོད་ལྷུག་པོ་དེ་ཡིན། ལྷུག་ཕྱིའི་(ལྷུག་པོའི་གོང་
མ་)འགྲེད་འཕྲོ་རྣམས་ལ་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱབས་ཐག་སྐྱོར་ལ་རྒྱས་པ་ལེ་ཚན་ ༡༩ རྣམ་བཞེད་
ཡོད་པ་དང་། སྐོག་ལབ་ལེན་གྱི་རྒྱབས་ཀྱི་སྐོར་ཞིབ་ཚགས་པར་ལེ་ཚན་ ༡༥ དང་ ༡༦ རྣམ་བཞེད་ཡོད།)

དངོས་ལམས་རིག་པ་ལག་ལེན་བསྟར་བ།

ཚུ་གྲང་མོས་ལེངས་ཡོད་པའི་ཤེལ་སྤྱུག་ཞིག་ཞབས་མཐེལ་ནས་བྱུངས། དེའི་ཚེ་མོ་མེ་སྤེའི་ནང་བཞག་ནས་ཚུ་མ་འཁོལ་གྱི་
བར་ཚ་བསྟེན་ཐོངས། རྟོན་གྱིས་ཤེལ་སྤྱུག་གི་མཐེལ་ནས་ད་དུང་བཟུང་བྱུང་བ་དེས་ཤེལ་དང་ཚུ་གཉིས་ཀ་རྟོན་ལ་སྟོན་ཏེ་
བཟུང་བྱིད་ཞན་པོ་ཡིན་པ་དང་། གཏུང་རྒྱུག་གིས་ཚུ་ཚ་པོ་སྤར་སྟོགས་སུ་མི་སྤུལ་བ་བཅས་ར་སྟོན་བྱེད། ད་དུང་རྟོན་གྱིས་
དེའི་མཐེལ་དུ་འབྱུགས་པའི་གོང་བུ་དང་སྤྱུགས་བལ་ཏོག་ཅམ་བཞག་ན་དེ་བས་ཀྱང་མཚར་བ་ཡོད་དེ། འོག་གི་འབྱུགས་པ་
གང་ཡང་མི་བཞུ་བར་སྤེང་གི་ཚུ་འཁོལ་དུ་འཇུག་སྤྱུག་ཚོད་ལྷ་བྱས་ཏེ་སྟོན་དང་།

འགྲུང་འཕྲོའི་རྒྱབས་ཐག་དེ་དེའི་རྫོས་ཕྱོད་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། རྫོས་ཕྱོད་ནི་རྒྱབས་ཤིག་གི་འདར་འབྲུག་བྱེད་ཚད་དེ་
ཡིན། དཔེ་རིས་ ༡༥.༡༡ ནང་གི་བུ་མོ་དེས་རྫོས་ཕྱོད་དམའ་པོ་(སྤྲིང་མ་)དང་། རྫོས་ཕྱོད་མཐོ་བའི་ཐོག་(འོག་མ་)ཐག་པ་
སྤྱུག་བཞིན་ཡོད། རྫོས་ཕྱོད་དམའ་བའི་སྤྱུག་སྤྱུག་གི་བྱ་བས་རྒྱབས་རིང་ལ་དལ་བ་ཞིག་སྤྱོད་པ་དང་། རྫོས་ཕྱོད་མཐོ་
བའི་སྤྱུག་སྤྱུག་གི་བྱ་བས་རྒྱབས་སྤང་བ་སྤྲེད་སྤྲེད་བྱེད་པར་སྤྱུགས་སྤང་མཚོད་དང་། སྟོག་ཁབ་ལེན་གྱི་རྒྱབས་ལའང་དེ་
བཞིན་ཡིན། རྫོས་ཕྱོད་དམའ་པོའི་འདར་འབྲུག་གིས་རྒྱབས་རིང་པོ་དང་། རྫོས་ཕྱོད་མཐོ་བའི་འདར་འབྲུག་གིས་
རྒྱབས་སྤང་བ་སྤྲེད།

འགྲུང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་འཕྲོ་གཏོང་།

ཚུགས་སྤུབ་སྐད་ཀོར་ལས་མཐོ་བའི་རྟོན་ཚད་གང་འདྲ་ཞིག་དང་བཅས་པའི་དངོས་རྣམས་ཡིན་ནོ་ཅོག་གིས་
འགྲུང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་སྟོ། འགྲུང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་འཕྲོ་གཏོང་མཐོ་ཤོས་སུ་བྱེད་པའི་རྫོས་ཕྱོད་ f དེ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུགས་སྤུབ་
རྟོན་ཚད་དང་ཐད་འབྲེལ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༥.༡༢)

$$f \sim T$$

གལ་ཏེ་ཅ་དངོས་ཤིག་ཚོ་ཐག་ཚོད་ཡོད་ན་དེས་སྟོན་བའི་འགྲུང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་ལག་ཅིག་མཐོང་བུང་འོད་གྱི་
འོན་དུ་གནས་ཀྱི་ཡོད། རྟོན་ཚད་སེན་ཏེ་སྟེ་རེད་ 400 ཡས་མས་སུ་ཅ་དངོས་ཤིག་གིས་ང་ཚོས་མཐོང་སྤུབ་པའི་རྒྱབས་
གྱི་ནང་ནས་རིང་ཤོས་ཏེ་འོད་དམར་པོ་ཕྱིར་སྟོན་བྱེད་འགོ་ཚུགས། དེ་བས་ཀྱང་རྟོན་ཚད་མཐོ་བ་ནམས་གྱིས་འོད་སེར་པོ་
སྤྲེད། རྟོན་ཚད་སེན་ཏེ་སྟེ་རེད་ 1400 ཡི་མཚམས་སུ་མིག་གིས་བཟུང་སྤུབ་པའི་རྒྱབས་མི་འདྲ་བ་ཐམས་ཅད་སྟོན་བ་
དང་། ཅ་དངོས་དེ་ང་ཚོས་“དཀར་ཚ་ཚ”ཞིག་ཏུ་མཐོང་། རྟོན་མ་སྟོན་ཚ་ཚ་ཞིག་རྟོན་མ་དཀར་ཚ་ཚ་ཞིག་ལས་ཚ་བ་
ཡོད་པ་དང་། དེ་ལས་རྟོན་མ་དམར་ཚ་ཚ་ཞིག་ཚ་ཚུང་བ་ཡོད། རྟོན་མ་སྟོན་ཚ་ཚ་ལ་རྟོན་མ་དམར་ཚ་ཚ་ལས་འོད་གྱི་

སྒྲོལ་ཕྱོད་རྒྱལ་གཉིས་ཅམ་ཡོད་པས་དེ་ལ་སྐར་མ་དམར་ཚ་ཚ་ཞིག་ལས་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རྟོན་ཚད་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ་
ཡོད།

290

ཉེ་མའི་ཕྱི་ངོས་ལ་(འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་ཚད་ལ་ལྷོས་ཏེ་)རྟོན་ཚད་ཏེ་ཅང་མཐོན་པོ་ཡོད་པས་དེས་སྒྲོལ་ཕྱོད་མཐོ་
པོའི་སར་འགྱུར་འཕྲོ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྣམས་པ་སྒྲོལ་བ་དང་། དེ་ལས་འཕོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ནི་སློག་ཁབ་ལེན་གྱི་འོད་ཤལ་
གྱི་མཐོང་རུང་གི་ཆའི་བརྒྱུད་དུ་ཡོད། དེ་དང་བསྐྱར་ན་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་ས་ངོས་གྲང་ཐིང་ཐིང་ཡིན་པས་དེས་སྒྲོལ་བའི་
འགྱུར་འཕྲོ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྣམས་པ་ལ་སྒྲོལ་ཕྱོད་མཐོང་རུང་འོད་ཀྱི་སྒྲོལ་ཕྱོད་ལས་དམའ་བ་ཡོད། འཛམ་བུ་སྤྱིང་
གིས་ཕྱིར་སྒྲོ་བྱེད་པའི་འགྱུར་འཕྲོའི་ངོ་བོ་ནི་དམར་ཕྱིའི་རྒྱབས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་ང་ཚོའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་མཐོང་
མཚམས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གནས། བོ་ལས་ཕྱིར་སྒྲོ་བྱེད་པའི་འགྱུར་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ལ་ས་གཞིའི་འགྱུར་འཕྲོ་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

ཉེ་མའི་འགྱུར་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ནི་དེའི་ཁོག་སྐྱུག་ཏུ་གྲུབ་པའི་ལྷེ་རུལ་འབྲེས་འགྱུར་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། དེ་
བཞིན་དུ་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་ནང་ངོས་སུ་གྲུབ་པའི་ལྷེ་རུལ་འབྲེས་འགྱུར་གྱི་བྱ་བས་གོ་ལ་རྟོ་བར་བྱེད། (གཏེར་སྐྱུག་གང་
འབྲེ་ཞིག་གི་གཏེར་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནའང་དེར་ལོ་འཁོར་མར་རྟོ་པོ་ཡོད་པ་ཤེས་སྐྱབ།) རང་ངོས་ཀྱི་རྣམས་པ་འདི་མལ་མོ་
ཆེ་ས་ངོས་ཀྱི་བར་བརྒྱུད་ཁྲིད་བྱུང་ལྷེ་ས་གཞིའི་འགྱུར་འཕྲོར་འགྱུར་བ་ཡིན།

ཁྱོད་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་ཚུན། མཐའ་འཁོར་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དེ་མདོར་ན་ཅ་དངོས་ཡོད་དོ་ཅོག་གིས་
འགྱུར་འཕྲོའི་རྣམས་པ་སྒྲོལ་ཕྱོད་མི་འབྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་གི་ཁྱོན་དུ་སྐྱེ་མཐུད་ནས་སྒྲོལ་བར་བྱེད། ལྷན་ལྡན་གྱི་རྟོན་ཚད་
ཅན་གྱི་ཅ་དངོས་རྣམས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་སྒྲོལ་ཕྱོད་དམའ་བའི་དམར་ཕྱིའི་རྒྱབས་ཕྱིར་སྒྲོ་བྱེད་པ་རེད། ཐབ་ཚ་པོ་ཞིག་གི་
ཉེ་འབྲེས་སུ་ལངས་པའི་སྐབས་ལྷ་བུར་སྒྲོལ་ཕྱོད་ཅུང་མཐོ་བའི་དམར་ཕྱིའི་རྒྱབས་ཁྱོད་ཀྱི་ཤགས་པས་བརྒྱུང་བ་ན་ཁྱོད་
ལ་རྟོན་ཕྱོད་བའི་ལུས་ཤེས་ཤིག་སྐྱེ་བ་ཡིན། དེས་ན་དམར་ཕྱིའི་འགྱུར་འཕྲོ་ལ་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་རྟོན་གྱི་འགྱུར་འཕྲོ་ཞེས་
འབོད་ཀྱི་ཡོད། རྟོན་གྱི་ཕྱོད་བ་སྐྱེད་པའི་དམར་ཕྱིའི་འོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡོངས་ཁྱབ་ཅན་ནི་ཉེ་མ་དང་། སློག་སྒྲོན་གྱི་
སྤོང་སྐྱེད། ཐབ་ནང་གི་མདག་མ་བཅས་ཡིན།

དམར་ཕྱིའི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་གཞི་ཉེན་དུ་རྟོན་གྱི་འགྱུར་འཕྲོ་ཡོད། རྟོན་ཚད་ཤེས་དགོས་པའི་ཅ་དངོས་དེའི་
ཕྱོགས་སུ་རྟོན་ཚད་གཏང་དེ་སློག་མཐེབ་གཞོན་ཅམ་གྱིས་དང་། རྟོན་ཚད་གྲངས་རྣམས་དུ་འཆར་འོང་། འབྲེལ་ཡོད་ཅ་

དངོས་ཀྱིས་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་པའི་འགྲེང་འཕྲོས་རྟོག་རྟོགས་སྒྱིབ་པ་རེད། འདྲི་བ་གྲུའི་ནང་བཀོལ་བའི་དམར་ཕྱིའི་རྟོག་ཆས་
མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་གིས་རྟོག་ཚད་ -30C ལྷན་ 200C བར་དུ་བྱ་བ་བྱེད་ཐུབ།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

གཤམ་གསལ་ལས་གང་གིས་འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱུ་པ་མི་སྒྱིབ། ཀ) ཉི་མ། ཁ) མེ་རི་ལས་ཐོན་པའི་རྩྭ་ལ། ག) རྩྭ་ལ་དམར་པོ། ང) རྩྭ་ཀྱིས་སློག་བཞིན་པའི་དེབ་འདི།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

རྩྭ་ཀྱིས་ལན་ང་པ་དེ་བདམས་མེད་པའི་རེ་བ་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཐོའི་ནང་གི་དངོས་རྣམས་
གཞན་དང་འབྲེལ་བའི་རྟོག་ཚད་མཐོན་པོ་ཞིག་མེད་ཀྱང་། དེབ་ལ་རྟོག་ཚད་ཡོད་པའི་དེས་ན་ $f \sim T$ ཡི་སྒྲིག་
གཞི་ལྟར་བྱས་ན་དེབ་ཀྱིས་འགྲེང་འཕྲོ་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་ཀྱང་། དངོས་རྣམས་གཞན་ཀྱིས་སློབ་པའི་འགྲེང་འཕྲོའི་
སློབ་གཏོང་མཐོན་པོས་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་དང་བསྟུར་ན་དེའི་སློབ་གཏོང་མཐོན་པོས་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་ཞེ་དྲག་གི་དམའ་བ་
ཡིན། རང་གི་རྟོག་ཚད་ཚུགས་ཐུབ་ཤིང་ཀོར་ལས་མཐོ་བ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སློག་ལས་ལེན་
ཀྱི་འགྲེང་འཕྲོ་སློབ་གཏོང་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ག་རང་རེད་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཡིན།

འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱུ་པ་བསྟུ་ལེན།

གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྒྱུ་པ་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མཐར་རྒྱས་པས་འདྲི་བ་
མི་འགོ་བ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་ནི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྒྱུ་པ་བསྟུ་ལེན་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་ཡིན།
འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱུ་པ་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་མཁན་བཟང་པོ་རྣམས་བསྟུ་ལེན་པའང་བཟང་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཕྱིར་སློབ་བྱེད་མཁན་
ཞན་པོ་རྣམས་བསྟུ་ལེན་པའང་ཞན་པོ་ཡིན། དཔེར་ན་རླུང་འཕྲིབ་ཀྱི་རླབས་ཕྱིར་སློབ་ལེགས་པོ་ཡོད་པའི་ཆེད་བཟོས་
པའི་རླུང་འཕྲིབ་གནམ་སྐྱེད་ལྟ་བུ་ནི་དེའི་བཟོ་བཀོད་ཉིད་ཀྱིས་རླབས་དེ་དག་གི་ལེན་པ་པོ་(བསྟུ་ལེན་པ་)བཟང་པོ་
ཞིག་ཀྱང་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

བེམ་དངོས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེའི་ཕྱི་དོས་ཀྱིས་རང་གི་ཚ་བྲང་གང་ཡིན་རུང་འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱུ་པ་
ཚུར་བསྟུ་བ་དང་པར་སློབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་ཕྱི་དོས་ཀྱིས་རྒྱུ་པ་པར་སློབ་ལས་ལྟག་པ་ཞིག་ཚུར་བསྟུ་ལེན་བྱས་

ན་དེ་ཉིད་གཙང་ལྷག་བསྐྱེད་ལེན་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེའི་རྫོང་ཚད་འཕེལ་འགོ་བ་ཡིན། གལ་ཏེ་དེས་ཚུར་བསྐྱེད་པ་
ལས་ལྷག་པ་ཞིག་པར་སློབ་པ་ཡིན་ན་དེ་ཉིད་གཙང་ལྷག་སློབ་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་རྫོང་ཚད་ལྷང་འགོ་བ་ཡིན།
ཕྱི་ངོས་ཤིག་གིས་གཙང་ལྷག་བསྐྱེད་ལེན་པའི་བྱ་བ་བསྐྱེད་ཀྱི་རེད་དམ་གཙང་ལྷག་སློབ་པོ་ཞིག་གི་བྱ་བ་བསྐྱེད་ཀྱི་རེད་
དམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་དེའི་རྫོང་ཚད་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྫོང་ཚད་ལས་དམའ་བ་ཡོད་དམ་མཐོ་བ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རག་ལུས། གལ་
ཏེ་ཕྱི་ངོས་དེ་མཐའ་འཁོར་ལས་ཚ་བ་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་གཙང་ལྷག་སློབ་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ངེས་ཤིང་། དེ་ཉིད་གཙང་ལྷག་སློབ་
པོ་ཡིན། ཡང་ཕྱི་ངོས་དེ་མཐའ་འཁོར་ལས་གང་བ་ཡོད་ན་དེ་ཉིད་གཙང་ལྷག་བསྐྱེད་ལེན་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ངེས་པས་
དེ་ཉིད་ཚ་བུ་འགོ་ངེས་ཡིན། ཚ་བུ་གི་གནས་སྡངས་གང་ཏུ་ཡོད་ཏུང་ཕྱི་ངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་
ཚུར་ལེན་པ་དང་པར་སློབ་པ་གཉིས་ཀ་བྱེད་པ་རེད།

ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷགས་ལས་གྲུབ་པའི་སྣོད་ཆེ་ཚད་དང་དབྱིབས་མཉམ་པ་གཉིས་བརྒྱུད་ལྟེ་གཅིག་གི་ཕྱི་ངོས་དཀར་
པོ་འཕ་མེ་ལོང་ལྷ་སུ་ཡོད་པ་དང་། གཞན་དེའི་ཕྱི་ངོས་ནག་ལོག་ཅན་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་སློབ་པ་ཚུལ་འདི་ར་སྣོད་
བྱེད་ཐུབ།(དཔེ་རིས་ ༡༦་༡༦)

291

སྣོད་གཉིས་པོ་ཚུས་བཀའ་སྟེ་དེའི་ནང་རྫོང་ཚད་འཕེལ་ཆས་རེ་ཚུགས་དང་། སྣོད་ནག་པོ་དེ་ལྷུར་བར་གྲང་ཏུ་
འགོ་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་ངེས་ཡིན། དེ་ནི་ཕྱི་ངོས་ནག་ལོག་ཅན་དེ་ཕྱིར་སློབ་བཟང་བ་ཡིན་པས་ཡིན། རང་ལམ་འཆིག་
ར་ནི་ཁོག་སྒྲིར་ནག་པོ་ཞིག་ལས་ཁོག་སྒྲིར་འོད་ཆེ་ཆེ་མ་ཅན་ཞིག་ཏུ་ཆ་བ་སྣོད་ཀྱི་ཡོད། བཟག་དབྱུང་གཅིག་པ་འདི་
གོ་སྟོག་ནས་བསྐྱེད་ཆོག་གི་ཡོད། ཐངས་འདིར་སྣོད་རེ་རེར་འབྲུགས་ཚུ་སྐྱུགས་ནས་དེ་ཉིད་ཐབ་ཀྱི་མདུན་སའམ། ཕྱིར་
ཉེ་འོད་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་འཕམ། གང་ལྟར་འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པའི་འབྲུང་ཁྱུངས་ཡག་པོ་ཡོད་ས་ཞིག་ཏུ་ཞོགས་དང་། སྣོད་
ནག་པོ་དེ་ལྷུར་བར་རྫོ་བར་འགྱུར་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ངེས་ཡིན། དེ་སྐར་བཟོད་ཚར་བ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་སློབ་ལེགས་པོ་བྱེད་
པའི་ཅ་དངོས་དེས་བསྐྱེད་ལེན་ཡང་ལེགས་པོ་བྱེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ གལ་ཏེ་འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་བསྐྱེད་ལེན་པ་བཟང་པོ་ཞིག་ཕྱིར་སློབ་པ་ཞན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཆེ་དེའི་རྫོང་ཚད་དེ་མཐའ་འཁོར་གྱི་
རྫོང་ཚད་དང་བསྐྱེད་ན་རི་འདྲ་ཡིན་ནམ།

༡ གནམ་གྲང་བའི་ཞོགས་པ་ཞིག་ལ་ཞིང་པ་ཞིག་གིས་དོས་ལང་དུ་པོར་པེན་བསྟེན་ཐབ་བཏང་སྟེ་རླུང་གི་རྟོད་ཚད་རྟིག་རི་ ༡༠
(68F)མ་སྒྲིབས་བར་ཚ་བར་བྱས། དེ་ལྟར་ཡིན་ཅུང་ད་དུང་ཁོ་འབྲུགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

༡ གལ་ཏེ་བསྐྱེ་ལེན་པ་བཟང་པོ་རྣམས་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་མ་ལན་བཟང་པོ་འང་མིན་ན་འགྲུང་འཕྲོ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྣམས་པའི་
གཙང་ལྷག་བསྐྱེ་ལེན་འབྲུང་དགོས་པས་བསྐྱེ་ལེན་བྱེད་མ་ལན་གྱི་རྟོད་ཚད་དེ་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྟོད་ཚད་ལས་མཐོ་བར་གནས་
དགོས་པའི་སློབ་ཡོད། ང་ཚོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་སྐྱབ་མོང་གི་རྟོད་ཚད་ཅིག་ཡོད་པ་ནི་བསྐྱེ་ལེན་པ་བཟང་པོ་
རྣམས་རང་གི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་མ་ལན་བཟང་པོ་འང་ཡིན་པ་ཁོ་ནའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན།

༡ དོས་ལང་གི་ཀྱང་རྣམས་ད་དུང་ཡང་གྲང་མོ་ཡིན། ཞིང་པས་ཀྱང་ཕྱོགས་སུ་རྣམས་པ་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་པ་དེ་ཀྱང་གིས་ཞིང་པའི་
ཕྱོགས་སུ་རྣམས་པ་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་པ་ལས་མང་བ་ཡོད་པས་ཁོ་འབྲུགས་པ་རེད། (རང་གི་བྱིམ་ནང་དུ་ཡིན་ནའང་འབྲ་འདྲི་བྱའི་
ནང་དུ་ཡིན་ནའང་འབྲ་དེར་ལང་པའི་ནང་གི་རླུང་ཅམ་མིན་པར་ཀྱང་རྣམས་རྟོ་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཁོ་ནར་ནང་དུ་རྟོ་ཉམས་
ཤིག་འོང་།)

འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད།

བསྐྱེ་ལེན་དང་ཕྱིར་སློབ་ཀའི་གནམ་གཏེས་གདགས་སྲིབ་ཏུ་གནས་པའི་རྒྱ་དེམ་ཡིན། འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་བསྐྱེ་ལེན་
པ་བཟང་པོ་ཞིག་གིས་མཐོང་ཅུང་གི་འོད་ཐེ་བའི་འགྲུང་འཕྲོ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྣམས་པ་ཆེས་ཉུང་དུ་ལས་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་མི་
བྱེད། དེས་ན་འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་པའམ་ཉུང་བའི་དངོས་པོའི་ཕྱི་དོས་དེ་ནི་སྐང་ཚུལ་ལ་སྐྱབ་ནག་ཅན་
དུ་སྐང་བ་ཡིན། དེས་ན་བསྐྱེ་ལེན་པ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་སྐྱབ་ནག་ཅན་དུ་སྐང་ཞིང་། བསྐྱེ་ལེན་པ་ཡང་དག་པ་ཞིག་
གིས་འགྲུང་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ཅི་ཡང་ཕྱིར་སློབ་ཕྲིད་པ་དང་། དེ་ཉིད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ནག་པོར་སྐང་། དཔེར་ན་མིག་གི་
རྒྱལ་མོས་འོད་ཕྱིར་སློབ་ཀང་ཡང་མེད་པར་ནང་དུ་འབྲུགས་སུ་བཅུག་པས་དེ་ཉིད་ནག་པོར་སྐང་བ་ཡིན། (དམིགས་
བསལ་གྱི་གནས་སྐངས་ཤིག་ནི་འོད་འཚོར་ཏེ་པར་ལེན་པའི་སྐབས་མིག་གི་རྒྱལ་མོ་དམར་པོར་སྐང་བ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་
ནི་ཏ་ཅང་བཀྲག་མདངས་ཆེ་བའི་འོད་རྣམས་མིག་གི་ནང་དོས་དམར་པོ་ལས་སློབ་སྟེ་རྒྱལ་མོ་བརྒྱུད་ནས་ཕྱིར་སློབ་
པའི་སྐབས་ལྟོ།)

ལྷགས་སྐྱུག་དུ་མ་བཅེགས་པའི་སྟེ་མོའི་འུང་བུ་རྣམས་ལ་གཅིག་ལྟོས་དང་སྐྱུ་གུ་དེ་དག་ནག་པོར་སྐང་བ་ཡིན།
དེ་བཞིན་དུ་ཉིན་མོར་ཐག་རིང་གི་ལང་པའི་སྒྲོའམ་སྒྲེའུ་འུང་སོགས་ལ་བལྟས་ན་དེ་དག་གྲང་ནག་པོར་སྐང་། འུང་བུ་
རྣམས་ནག་པོར་སྐང་བ་ནི་དེ་དག་ཏུ་འབྲུགས་པའི་འོད་རྣམས་ནང་དོས་ཀྱི་ཀྱང་རྣམས་སུ་པར་སློབ་ཚུར་སློབ་ལན་
གངས་དུ་མར་བྱེད་པ་དང་། སློབ་རེས་བཞིན་འོད་ཆ་ཅམ་ཞིག་གྲང་དུ་བསྐྱེ་ལེན་བྱུང་བས་ཡིན། དེའི་མཐུག་འབྲས་སུ་

ཕྱི་རུ་ཐོན་ཏེ་ཚོང་གི་མིག་ཏུ་ཞུགས་པའི་འོད་ཏེ་ལམ་མེད་པའམ་ཏེ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ལས་ལྷག་མེད་པར་འགྱུར།(དཔེ་རིས་ ༡༤་༡༧) ལེ་ཚོན་འདི་སྡོན་བསུ་བའི་པར་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཉེ་ལེན་ཡེན་གྱིས་ཚུལ་འདི་གསལ་བར་སྟོན་ཡོད།

ཡང་ཕྱོགས་གཞན་དེར་ཕྱིར་ལྡོག་པ་བཟང་པོ་རྣམས་བསུ་ལེན་པ་ཞན་པོ་ཡིན། གངས་གཙང་མ་རྣམས་ཕྱིར་ལྡོག་པ་བཟང་པོ་ཡིན་པས་ཉེ་འོད་ནང་དེ་ཉིད་ལམ་མེད་བཞུར་གྱི་མེད། གལ་ཏེ་གངས་བཙོག་པ་ཡིན་ན་དེས་ཉེ་མ་ལས་བྱུང་བའི་འགྲུང་འཕྲོའི་འོད་བསུ་ལེན་བྱེད་པས་མགྲོགས་པར་བཞུ་བ་ཡིན། རྣམས་རེར་ཚུ་ལོག་ལྡོག་པའི་ཐབས་སུ་གནམ་གུ་ནས་གངས་ཀྱིས་ཞབས་པའི་རིའི་སྟེང་དུ་རྟེན་ནག་པོ་གཏོར་བའི་ཐབས་ཚལ་ལག་བསྟར་བྱེད། དེ་ལྟར་དུ་གངས་བཞུ་བ་ལས་སློ་བྱུར་དུ་ཤུ་འོད་འགྲུབ་དུ་མི་འདུག་པར་དེའི་ཚབ་དུ་དུས་རན་འཚམས་རན་འཚམས་སུ་སྟངས་འདྲིན་བྱེད་པའི་གངས་ཚུའི་བཞུ་རྒྱན་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

འགྲུང་འཕྲོའི་ལམ་ནས་མཚན་མོར་གྲང་བསལ་ཐེབས་པ།

གཞུགས་གང་གིས་རུས་པ་བསུ་ལེན་བྱེད་པ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ཕྱིར་སྟོན་བྱེད་ན་དེ་ཉིད་གྲང་དུ་འགྲོ། འདི་ནི་མཚན་མོ་ཉེ་མའི་འགྲུང་འཕྲོ་མེད་པའི་རྣམས་སུ་འབྱུང་བ་ཡིན། མཚན་མོར་ཕྱི་ལ་ལུས་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་གིས་བར་སྟང་དུ་རུས་པ་ཕྱིར་སྟོན་བྱེད་པ་དང་།

292

ཉེ་འབྲིས་སུ་རང་ལས་རྩོ་བའི་གཞུགས་གང་ཡང་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཚུར་བར་སྟང་ལས་རུས་པ་ཏེ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ལས་མི་འབྱོར། དེས་ན་གཞུགས་དེས་རུས་པ་ཚུར་འོང་བ་ལས་མང་བ་ཞིག་སྐྱབ་པ་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་གྲང་དུ་འགྲོ། འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་ཅ་དངོས་དེ་རྩོ་དང་ཨར་འདམ་དང་ལྷགས་རིགས་ལྟ་བུའི་རྩོད་བརྒྱད་ཁྲིད་ལེགས་པོ་བྱེད་པའི་དངོས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དེས་ས་གཞིར་རྩོད་བརྒྱད་ཁྲིད་བྱེད་ཅིང་། ས་གཞིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྩོད་ཚད་གང་འཚམས་ཀྱིས་བཏན་པར་བྱེད། ཕྱོགས་གཞན་དེར་རྩོད་ཤིང་དང་སོག་མ་ལྟ་བུའི་བེམ་དངོས་རྣམས་ནི་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པོ་ཡིན་པ་དང་། ས་གཞི་ནས་དེ་དག་ཏུ་རྩོད་ཉུང་ཤས་ལས་བརྒྱད་ཁྲིད་མི་བྱེད། རྩོད་འགོག་བྱེད་ཀྱི་བེམ་དངོས་འདི་རྣམས་ནི་གཙང་ལྷག་ཕྱི་སྟོན་བ་ཡིན་པ་དང་། དེ་རྣམས་རྒྱང་ལས་ཀྱང་གྲང་བར་འགྱུར། རྒྱང་གི་རྩོད་ཚད་དེ་འབྲུགས་ཚད་ཀྱི་ཚད་དུ་མ་ལྟར་ཡང་རྩོད་འགོག་བྱེད་ཀྱི་བེམ་དངོས་འདི་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སང་ཡང་ཡང་གྲུབ་པ་ཡོང་གི་ཡོད། རྩོད་གྱིས་ཉེ་མ་མ་ཤར་སྡོན་དུ་གནམ་གྲང་རར་ཆེ་ཡང་འབྲུགས་མཚམས་སུ་མ་སོན་པའི་རྣམས་སུ་སྟང་ངམ་ཞིང་ཁ་སང་གིས་

ལེབས་པ་མཐོང་ཚྱོང་ངམ། རྟོན་གྱིས་སྐར་ཡང་དེ་འདྲ་ཞིག་མཐོང་བའི་སྐབས་སྤྱགས་སྤྲོད་ཞིག་གནང་དང་། སད་དེ་
རྩམས་སོག་མའམ་དེ་མིན་པའི་བརྒྱད་ཁྲིད་ཞན་པའི་དངོས་པོ་ཁོ་ནའི་སྤྲོད་ཏུ་ཆགས་པ་ལས་རྫོང་མ་ཡམ་འདམ་མམ་
དེ་མིན་པའི་བརྒྱད་ཁྲིད་ལེགས་པའི་དངོས་པོའི་སྤྲོད་ཏུ་གང་ཡང་ཆགས་ཀྱི་མེད།

ལྷུ་མ་ར་སྤྲོད་མཁན་རྣམས་མ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སད་འབབ་པར་དོགས་པའི་སྐབས་རང་གི་དགའ་ཤོས་ཀྱི་ཚེ་ཤིང་
རྣམས་ཉིར་སྤུལ་གྱིས་འགོབས་པར་བྱེད་དེས་ཡིན། ཚེ་ཤིང་རྣམས་ཀྱིས་དེ་སྤྲོད་བཞིན་ཏུ་རྣམས་པ་སྤྱིར་སྤྲོད་ཀྱང་། ད་ནི་
སྤྲོད་ཞན་ཅན་གྱི་མཚན་མོའི་ནམ་མཁའི་ཚབ་ཏུ་ཉིར་སྤུལ་ལས་འགྲུག་འཕྲོའི་རྣམས་པ་ཐོབ། ཉིར་སྤུལ་གྱིས་གང་ལ་
སྤྲོད་ཞན་ཅན་གྱི་ནམ་མཁའི་རྫོང་ཚད་ཐོག་སྤྱིར་སྤྲོད་པར་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྫོང་ཚད་ཏུ་ཡོད་པའི་ཅ་དངོས་གཅིག་
དང་འདྲ་བར་སྤྱིར་སྤྲོད་པས་ཚེ་ཤིང་གི་ལོ་མའི་སྤྲོད་ཏུ་སད་ཆགས་མི་སྤྱབ། རྒྱ་མཚན་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གཡལ་བ་ཡོད་
པའི་བྱམས་རའི་སྤྲོད་གི་ཚེ་ཤིང་ལ་སད་མི་ཆགས་པར་གཡལ་བ་མེད་པའི་ཚེ་ཤིང་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་ཡིན།

འཛམ་བུ་སྤྱིར་གིས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་དང་འགྲུག་འཕྲོ་བརྗེ་རེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉེ་མོར་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་ཉེ་
འཁོར་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཉེ་མ་དེ་ཡིན། ཉེ་འོད་གྱིས་གསལ་བའི་གོ་ལའི་ཆ་བྱེད་གྱིས་འགྲུག་འཕྲོའི་རྣམས་པ་
སྤྱིར་སྤྲོད་པ་ལས་ལྷག་པ་བསྟུ་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མཚན་མོར་གནམ་ལྗོས་བཅས་ཀྱིས་དྲངས་ཅམ་ཡོད་ན་འཛམ་བུ་
སྤྱིར་གིས་རྣམས་པ་ཚུར་བསྟུ་བ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་སྤྱིར་སྤྲོད། ལྷུ་བརྟག་དབྱུང་ཁང་གི་
ཉམས་ཞིབ་པ་ཡམ་ནོ་ལེན་རྗེ་ཡ་དང་རོ་བརྟ་མིལ་སོན་གཉིས་ཀྱིས་༡༩༥༥ ལོར་ཤེས་པ་བཞིན་བྱའི་མཁའ་དབྱིངས་
ལ་རྫོང་ཚད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་གེལ་མེན་ ༡་༥ (ཚུགས་སྤུལ་ལྟོག་ཀོར་ནས་བཅིས་པའི་ཉིག་རི་ ༡་༥)ཡིན། རྫོང་ཚད་
དམའ་པོ་དེའི་བྱུང་ཚུལ་མཚན་སྤུལ་པའི་འགྲུག་འཕྲོ་ཞན་བོ་ཞིག་མཁའ་དབྱིངས་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱིར་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

- ༡ སྐར་མ་མཐོང་སྤུལ་པའི་མཚན་མོ་དང་སྐར་མ་མཐོང་མི་སྤུལ་པའི་མཚན་མོ་གཉིས་ལས་གང་ཞིག་གང་བ་ཡོད་ཤས་ཆེ།
- ༢ དགུན་དུས་སུ་ཟམ་པའི་སྤྲོད་གཉིས་པོ་གང་རུང་ཡོད་པའི་ལམ་གྱི་དོས་རྣམས་ལས་ཟམ་པའི་སྤྲོད་གི་ལམ་གྱི་དོས་ལ་འབྲུགས་
པ་རྒྱག་ཤས་ཆེ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ སྐར་མ་གསལ་མིང་མིང་སྤྲོད་པའི་མཚན་མོར་གོ་ལའི་ས་གཞིས་ཏུ་ཅང་གང་བའི་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་གཉིད་དུ་རྣམས་པ་ཐད་
ཀར་སྤྲོད་པའི་སྐབས་སུ་གང་བ་ཡོད། རྒྱན་གྱིས་འཐིབས་པའི་མཚན་མོར་གཙོ་བོ་ལྷག་འགྲུག་འཕྲོའི་ཁྲོད་ཏུ་བ་ཡོད་དེ་རྒྱན་གྱིས་གོ་
ལའི་ས་གཞིས་འགྲུག་འཕྲོ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྣམས་པ་ཚུར་སྤྲོད་བས་ཡིན།

༡ ལམ་འོག་གི་ས་གཞི་རྫོ་བ་དེ་ལས་བརྒྱད་ཁྲིད་བྱུང་བའི་རྟོན་གྱིས་ལམ་ལས་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་པ་ནུས་པ་ཆེན་པོ་ཅམ་ཞིག་གསོ་ཐུབ་
གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཟམ་པ་དང་ས་གཞི་བར་ལ་རྟོན་འབྲུག་མ་གྲུབ་པས་ས་གཞི་ལས་བརྒྱད་ཁྲིད་བྱུང་བའི་ནུས་པ་ཟམ་པར་གལ་
སྲིད་འབྱོར་ཡང་ཉ་ཅང་ཉུང་ཏུ་ལས་འབྱོར་མི་ཐུབ། རྒྱ་མཚན་འདིའི་དབང་གིས་ས་གཞིའི་ཐོག་གི་ལམ་ངོས་ལས་ཟམ་པའི་
སྤེང་གི་ལམ་ངོས་གང་བ་ཡོད་པ་དང་། དེས་ཟམ་པའི་སྤེང་ཏུ་འབྲུགས་པ་འབྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་སྤེལ་བ་རེད། རྟོན་འབྲེན་གཏོང་
བྱེད་ཚུལ་ཤེས་པ་དེས་ལྟོད་ཁ་ལོ་བ་བདེ་འཇགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་བརྩོན་ཐུབ།

293

ནེའུ་འོན་གྱི་གྲང་བསིལ་གཏན་སྲིམས།

རང་གར་བཞག་པ་ན་རང་གི་ཉེ་འཁོར་ལས་ཚ་བའི་ཅ་དངོས་རྣམས་མཐར་གྲང་བསིལ་ཕྱིན་ནས་མཐའ་
འཁོར་གྱི་རྟོན་ཚད་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར། གྲང་བསིལ་འགོ་ཚད་དེ་མཐའ་འཁོར་ལས་ཅ་དངོས་དེ་རི་ཅམ་གྱིས་ཚ་
བ་ཡོད་པ་དེ་ལ་རག་ལུས། ཀུ་ཤུའི་ཁྱེད་ཚ་མོ་ཚ་མོ་ཐབ་ཚང་གི་ཅོག་ཅེའི་སྤེང་ཏུ་བཞག་པ་ལས་འབྲུགས་སློམ་གྲང་
མོའི་ནང་ཐུགས་པ་ཡིན་ན་སྐར་མ་རེ་རེ་ནས་གྲང་བསིལ་མང་བ་ཐེབས། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འབྲུགས་སློམ་ནང་ཏུ་ཁྱེད་
དང་དེའི་མཐའ་འཁོར་བར་གྱི་རྟོན་ཚད་གྱི་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན། དེ་བཞིན་ཏུ་ཁང་པ་རྟོན་པོ་ཞིག་ལས་ཕྱི་
ལོགས་གྲང་མོ་ཡོད་སར་ནང་གི་ནུས་པ་འཚོར་འགོ་བདེ་ཡང་ནང་ངོས་དང་ཕྱི་ངོས་གྱི་རྟོན་ཚད་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་བརྟེན་
པ་ཡིན།

བརྒྱད་ཁྲིད་དམ། གཏན་རྒྱག་འགྲེད་འགོ་གང་གི་སློབ་ནས་བྱུང་ཡང་ཅུང་ཅ་དངོས་ཤིག་གི་གྲང་བསིལ་ཐེབས་
ཚད་དེ་ཅ་དངོས་དེ་དང་དེའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྟོན་ཚད་གྱི་ཁྱད་པར་ ΔT དང་ཉ་ལམ་ཐད་འབྲེལ་ཏུ་གནས།

$$\text{གྲང་བསིལ་ཐེབས་ཚད} \sim \Delta T$$

འདི་ནི་ནེའུ་འོན་གྱི་གྲང་བསིལ་གཏན་སྲིམས་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་རེད། (འདི་སྲུས་གསར་རྟོན་བྱས་པ་
ཚོད་དཔག་ཐུབ་བམ།) སྲིམས་འདི་རྫོ་སློལ་འང་འཇུག་པ་ཡིན། ཅ་དངོས་ཤིག་རང་གི་མཐའ་འཁོར་ལས་བསིལ་བ་
ཡོད་ན་དེ་ཉིད་རྫོ་ཏུ་འགོ་ཚད་གྲང་ ΔT ལ་ཐད་འབྲེལ་ཏུ་གནས་པ་རེད། འབྲུགས་ཟིན་པའི་བཟའ་ཆས་རྣམས་ཁང་
མིག་གྲང་མོ་ཞིག་ལས་ཚ་མོ་ཞིག་གི་ནང་རྫོ་སློབ་ལྷུང་བར་ཐེབས།

གནས་གྲང་མོ་ཞིག་ལ་ང་ཚོས་ལྟོད་བའི་གྲང་བསིལ་ཐེབས་ཚད་དེ་རྒྱུད་གི་གཏན་རྒྱག་གི་ནུས་པ་འཕར་མ་
དེས་གོང་མཐོར་གཏོང་ཐུབ། ང་ཚོས་རྒྱུད་གི་གྲང་ལྱད་ཅེས་པའི་ཐ་སྲིད་འདིའི་སློབ་ནས་འདིའི་སློབ་ལ་སྤོང་གི་ཡོད།

དཔེར་ན་རྒྱུ་གི་གྲང་ལྷན་-20C ཞེས་པ་རྒྱུ་མེད་པའི་རྫོང་ཚད་ -20C ཡིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྫོང་འཚོར་ཚད་དང་
མཉམ་པར་རྫོང་འཚོར་བ་ལ་ཟེར།

ཚོད་ལན་དོན་གནད།

ང་རྫོང་འཇམ་ཡོད་པའི་མོར་པ་ཞིག་དང་བསྐྱར་ན་ང་ཚོ་ཡོད་པའི་མོར་པ་ནས་རྫོང་ལྷན་བ་འཚོར་བ་ཡིན་པས་ང་རྫོང་འཇམ་
ཡོད་པའི་མོར་པ་ཞིག་གྲང་བསེལ་ཐེབས་ནས་ཁང་པའི་རྫོང་ཚད་ལ་མ་སླེབས་སྟེ་ང་ཚོ་ཡོད་པའི་མོར་པ་གྲང་བསེལ་
ཐེབས་ཏེ་ཁང་པའི་རྫོང་ཚད་ལ་སླེབས་རྒྱ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་འགྲིག་གས།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

མི་འགྲིག་མོར་པ་ཚོ་པོའི་གྲང་བསེལ་ཐེབས་པའི་ཚད་གཞི་མཐོ་ཡང་[དེ་ཉིད་]རྫོང་མཉམ་གྱི་ཚད་ལ་སླེབས་པར་ད་དུང་གྲང་
བསེལ་ཐེབས་དགོས་པ་ཡིན། དུས་ལྷན་འཕར་མ་དེ་ནི་མོར་པ་ཚོ་དེ་མོར་པ་རྫོང་འཇམ་གྱི་ཐོག་མའི་རྫོང་ཚད་དུ་སླེབས་པར་
འགོར་བའི་དུས་དེ་ཡིན། གྲང་བསེལ་ཐེབས་ཚད་དང་གྲང་བསེལ་ཐེབས་ལྷན་གཉིས་གཅིག་པ་མིན།

ལྷང་ཁང་རྣམས་འབྲས།

ཉེན་ཚོ་པོ་ཞིག་ལ་ཉེ་མ་གསལ་ཐིང་ཐིང་གི་འོག་སྒང་ལ་མ་སློང་དུ་སླེབ་ལྷང་ཚང་མ་བརྒྱབས་ནས་བཀག་
ཡོད་པའི་སྐྱམ་འཁོར་ཞིག་གི་ནང་དོས་ཏེ་ཅང་གི་ཚོ་པོ་ཆགས་སྐབ་པ་སྟེ། ཕྱི་ལོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་ཞེ་དྲག་གི་ཚོ་བ་ཡོང་
ཐུབ། འདི་ནི་ལྷང་ཁང་རྣམས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་སྟེ། མིང་དེ་ཡང་མེ་ཏོག་འདེབས་ལས་པའི་ཤེལ་གྱི་ལྷང་ཁང་གི་
རྫོང་ཚད་སྟེལ་བའི་རྣམས་ཀྱི་སློབ་ནས་བཏགས་པ་རེད། ལྷང་ཁང་རྣམས་ལ་གོ་རྟོགས་ལོན་པར་གནད་དོན་

གནད་དོན་དང་པོ་ནི་གོང་དུ་སླེབ་ཟེན་པ་སྟེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམས་པ་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་ཅིང་། ཕྱིར་སློབ་
བྱས་པའི་འབྲེད་འཕྲོད་སློབ་ཕྱོད་དང་རྒྱབས་ཐག་ནི་འབྲེད་འཕྲོད་ཕྱིར་སློབ་བྱེད་པའི་དངོས་པོའི་རྫོང་ཚད་ལ་རྣམས་ལ་
དེ་ཡིན། རྫོང་ཚད་མཐོ་བའི་ཅ་དངོས་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱབས་སྐྱེད་སྐྱེད་སློབ་ལ། རྫོང་ཚད་དམའ་པོའི་ཅ་དངོས་རྣམས་ཀྱིས་
རྒྱབས་རིང་པོ་སློབ་པ་ཡིན།

ང་ཚོས་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དོན་གཉིས་པ་ནི་རླང་དང་ཤེལ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་དྲངས་གསལ་རང་
བཞིན་དེ་ཡང་འགྲེད་འཕྲོའི་རླབས་ཐག་ལ་བརྟེན་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན། རླང་ལྟ་བུ་དམར་ཕྱིའི་རླབས་(རིང་)དང་མཐོང་
རུང་རླབས་(ལྷང་)གཉིས་ལ་སྟོན་ཏེ་དྲངས་གསལ་ཡིན་ཡང་། ཅི་སྟེ་རླང་གི་ནང་ཚུ་རླངས་དང་ཁར་བོན་འཚོ་རླང་ཉིས་
ལྡན་ལྟ་བུ་མང་བྲགས་ན་དེ་ཉིད་དམར་ཕྱིའི་རླབས་ལ་དྲངས་གསལ་མིན་པར་འགྱུར། ཤེལ་དེ་མཐོང་རུང་གི་འོད་
རླབས་ལ་དྲངས་གསལ་ཅན་ཡིན་ཡང་། དམར་ཕྱིའི་རླབས་ལ་དྲངས་གསལ་ཅན་མིན། (དྲངས་གསལ་རང་བཞིན་དང་
དྲངས་གསལ་མིན་པའི་རང་བཞིན་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་ལམས་གནད་དོན་རྣམས་ལེ་ཚན་ ༡༤ བར་སྐོང་ཡོད།)

ད་ནི་སྐྱུ་འཁོར་དེ་བྲག་མང་ཅན་གྱི་ཉི་འོད་འོག་ཏུ་ཅང་ཚ་པོ་ཆགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བསམ་
གཞིགས་བྱས་ན། སྐྱུ་འཁོར་ལ་སྟོན་ན་ཉི་མའི་རྟོན་ཚད་དེ་ཏུ་ཅང་གི་མཐོ་པོ་ཡིན། དེས་ན་ཉི་མས་སྟོན་པའི་རླབས་
རྣམས་ཏུ་ཅང་གི་སྤང་སྤང་ཡིན་དགོས། རླབས་སྤང་འདི་རྣམས་ཀྱིས་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་རླང་ལམས་དང་སྐྱུ་འཁོར་གྱི་
སྐྱེ་ཤེལ་བདེ་སླག་ངང་བརྒྱུད་པར་བྱེད། དེས་ན་ཉི་མ་ལས་བྱུང་བའི་རྣམས་པ་སྐྱུ་འཁོར་གྱི་ནང་དོས་སུ་ཞུགས་ཏེ་སྤྱིར་
སྟོན་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་མ་གཏོགས་གཞན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེ་ལེན་བྱེད་པ་རེད། སྐྱུ་འཁོར་གྱི་ནང་དོས་ཏོ་རུ་འགོ་བ་
རེད། སྐྱུ་འཁོར་གྱི་ནང་དོས་ཀྱིས་རླབས་དག་སྤྱིར་སྟོན་བྱེད་ཀྱང་ཉི་མ་བཞིན་དུ་ཚ་པོ་མེད་པས་དེའི་རླབས་རྣམས་རིང་
བ་ཡོད། བརྒྱུད་དུ་སྟོན་པའི་རླབས་རིང་རྣམས་ཤེལ་དང་འཕྲད་ཀྱང་། ཤེལ་ནི་དེ་ལ་སྟོན་ཏེ་དྲངས་གསལ་མིན། དེས་ན་
བརྒྱུད་སྟོན་བྱེད་པའི་རྣམས་པ་སྐྱུ་འཁོར་གྱི་ནང་དོས་སུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས་དེའི་ནང་དོས་དྲུང་ཡང་ཏོ་རུ་འགོ་བ་ཡིན་
(པས་ཉི་མ་ཚ་པོའི་དུས་སུ་སྐྱུ་འཁོར་ནང་གཅེས་ཉར་སྟོན་ཆགས་འཛོག་རྒྱ་དེ་ནི་ནམ་ཡང་བྱེད་མི་ཉེན་པ་ཞིག་
ཡིན།)

རྣམས་འབྲས་དེ་ཉིད་ཉི་མའི་འགྲེད་འཕྲོའི་དྲངས་གསལ་ཅན་ཡིན་པའི་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་རླང་ལམས་ནང་
དྲུང་འབྲུང་གི་ཡོད། འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་ས་དོས་ཀྱིས་རྣམས་པ་འདི་བསྐྱེ་ལེན་བྱེད་ཅིང་། རྣམས་པ་ཚ་ཚམ་ཞིག་རླབས་ཐག་
རིང་བའི་ས་གཞིའི་འགྲེད་འཕྲོའི་རྣམས་པར་བརྒྱུད་སྟོན་བྱེད། (རླང་རླངས་དང་ཁར་བོན་འཚོ་རླང་ཉིས་ལྡན་གཙོ་བོར་གྱུར་
པའི་)རླང་ལམས་ཀྱི་རླངས་གཞུགས་རྣམས་ཀྱིས་རླབས་ཐག་རིང་པོའི་ས་གཞིའི་འགྲེད་འཕྲོའི་ཉིད་བསྐྱེ་ལེན་བྱེད་
པ་དང་། སྤྱིར་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་སྟོན་སུ་བརྒྱུད་སྟོན་བྱེད། འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་རླང་ལམས་ལས་ཐར་མི་སྐྱུ་འཁོར་པའི་ས་གཞིའི་
འགྲེད་འཕྲོའི་འཛམ་བུ་སྤྱིང་ཏུ་ཅང་གི་གྲང་མོར་འགྱུར་དུ་མི་བཅུག ལྷང་ལང་གི་རྣམས་འཁོར་ཏེ་ཉི་ཏུ་ཅང་ལེགས་པོ་
ཞིག་སྟེ་མེད་ན་འཛམ་བུ་སྤྱིང་ -18°C རྟོན་ཚད་ཅན་གྱི་འབྲུགས་ཤིང་དུ་འགྱུར་ངེས་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་
༥༠༠༠༠༠ གྱི་རིང་ལ་འཛམ་བུ་སྤྱིང་གི་ཚ་སྟོན་སྟོན་ཚད་དེ་འབྲུགས་པོར་དུས་སྐབས་ཀྱི་ལྷང་ཀོར་འོག་གི་རྟོན་ཚད་
ནས་ 15°C བར་འཕར་ཆག་བྱིན་ཡོད་ཅིང་། 15°C ནི་ད་ལྟའི་མཐོ་ཚད་ཡིན་པ་དང་། དེ་འཕེལ་བཞིན་ཡོད།

སྐྱུར་བཏང་ H_2O བི་རླང་ལམས་ཀྱི་ལྷང་ལང་རླངས་གཞུགས་གཙོ་ཆེ་བ་དེ་ཡིན་ནའང་། ལྷང་ལང་རླངས་གཞུགས་འབེལ་ཤོས་གཉིས་པ་ CO_2 དེ་རབ་གྲགས་ཅན་དུ་སྐྱུར་ཏེ། མིས་དེ་ཉིད་སྐྱེད་སྐྱུན་གྱི་དཔེ་ཚད་དེ་བརྟན་པོ་འོ་ནས་འབེལ་བཞིན་ཡོད་པས་ཡིན། སློ་མི་བདེ་བ་ཞིག་ལ་ CO_2 ཡིས་གོ་ལ་དུང་ཚ་སྐྱུར་གྱི་དཔེ་ཚད་ H_2O མང་བ་སློང་བུའ། དེས་ན་ད་ལྟའི་ཁོར་ཡུག་ཐང་གི་ང་ཚོའི་སེམས་ཚབས་ནི་རླང་ལམས་སུ་འདུས་རུལ་འདི་གཉིས་ཀའི་འབོར་ཚད་འབེལ་བཞིན་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་དེ་ཡིན་ལ། འདིས་རྟོན་ཚད་དུང་སྐྱེལ་ཏེ་སྐྱེ་ལམས་ལ་མི་འཕྲོད་པའི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་དོ་མཉམ་གསར་པ་ཞིག་སྐྱུན་ཉེན་ཡོད།

ཐ་ཆེག་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནི། “ཚོས་གཅིག་ཁོ་ནར་འགྱུར་བ་གཏོང་བ་ནམ་ཡང་མི་བྱུང་།”ཅེས་པ་དེ་ཡིན། དངོས་པོ་གཅིག་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་དང་། དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་ལ་འང་འགྱུར་བ་སྐྱེལ་བའོ། འཛམ་བུ་སྤྱི་བོ་རྟོན་ཚད་ཚུང་མཐོ་བར་འགྱུར་ན་རྒྱ་མཚོའི་རྟོན་ཚད་ཚུང་མཐོ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་གནམ་གཤིས་ཀྱི་འགྲོས་དང་རླང་འཕྲུབ་ཀྱི་འགྲོས་ལ་འགྱུར་བ་འབྱུང་། འཛམ་བུ་སྤྱི་བོ་གནམ་གཤིས་ཏེ་ཅང་གི་རྒྱར་མོ་ཞིག་ལ་ཏེ་ཅང་གི་རྩོ་པོ་ཆགས་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་གྲུབ་པའི་མང་མོས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། ཚོས་ཚུལ་འདི་ལ་གོ་ལ་ཚ་འགྱུར་ཞེས་འབོད་པ་རེད། མ་འོངས་པར་འདི་རི་ལྟར་འགྱུར་མིན་སྐབས་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་མེད། གནས་སྟངས་ཀྱི་སྒྲིབ་གཅིག་ལ་ཚུལ་དེར་དུས་ཐོག་གི་བཅོས་འགྱུར་གཏང་བུའ་པའི་སློ་ནས་འཛམ་བུ་སྤྱི་བོ་བརྒྱད་ཀྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཆེ་སློག་བདེ་ཐང་ངང་གནས་པ་ཡོང་སྲིད། སྒྲིབ་གཞན་དེས་གཟུང་བ་སངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཐོན་གསོ་གྱི་དེ། པ་སངས་ཀྱང་སྐྱེད་ཀྱི་ལུས་ཤིག་ལ་འཛམ་བུ་སྤྱི་བོ་གནམ་གཤིས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་པལ་ཆེར་ཡོད་ཤས་ཆེ། པ་སངས་ཀྱི་སྤྱི་དུ་སྟངས་འཛིན་མེད་པའི་ལྷང་ལང་རླངས་ཤིག་གྲུབ་སྟེ་ད་ལྟའི་ཆར་དེའི་རླང་ལམས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༧༥ ལར་བོན་འཚོ་རླང་ཉིས་ལྡན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། གཟུང་དེའི་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་རྟོན་ཚད་ $460^{\circ}C$ དུ་སྐྱུར་ཡོད། པ་སངས་ནི་ཉི་མའི་བྱིས་རྒྱུད་ཁོད་ཀྱི་གཟུང་ཚ་ཤོས་དེ་ཡིན། ང་ཚོ་དེའི་ལམ་སྟོགས་སུ་འགྲོ་འདོད་མེད་པ་ངེས་ཐག་ཚོད་པ་རེད། ང་ཚོའི་མདུན་ལམ་དེ་པལ་ཆེར་སྒྲིབ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་གནས་རྒྱ་རེད། འོན་ཀྱང་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་མེད།

ང་ཚོས་གང་ཤེས་པ་ནི་རྣམས་པ་བཀོལ་སྤྱོད་དང་ང་ཚོའི་རླང་ལམས་ལ་བཅོས་འགྱུར་སྐྱེལ་བ་གཉིས་པོ་མི་འབོར་གྱི་གྲངས་ཚད་ལ་རག་ལུས་པ་དེ་ཡིན། ད་ཆ་ང་ཚོས་རྒྱན་ཚད་མེད་པའི་འབེལ་སྐྱེད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་དོགས་འདྲི་ཟབ་ནན་གྱི་བཞིན་ཡོད།

(ཁྱོད་ཀྱིས་དུས་ཚོད་བཏོན་ནས་ལྷན་ཐབས་ཨི་(ཅ)སྟེ། ལྷོ་བས་འགྱུར་སྐྱེད་འཕེལ་དང་དུས་ལུན་ལྷན་འགྱུར་
ཞེས་པའི་བརྗོད་དོན་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེན་འདི་དེས་པར་སྟོགས་རོགས།)

ཚོད་ལན་དོན་གནད།

- ༡ འཛམ་གླིང་སྤེང་ཏུ་སོག་པའི་ཉི་མའི་རྒྱས་པ་ལ་མཐར་གང་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།
- ༡ ལྷང་ཁང་རྒྱས་འབྲས་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་པའི་འདབ་སྐྱི་ཞིག་རེད་ཅེས་པའི་གོ་དོན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

- ༡ ལྷ་ཕྱི་མ་གཏོགས་དེ་ཉིད་མཁའ་དབྱིངས་སུ་ཕྱིར་སློབ་བྱ་དེས་རེད། རྒྱས་པ་ནི་རྟག་ཏུ་འཕོ་བཞེན་པ་ཡིན་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་
གཡུང་ཚོག་ཀྱང་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་ཐུབ།
- ༡ དྲངས་གསལ་ཅན་གྱི་བེམ་དངོས་ཏེ་འཛམ་བུ་གླིང་ལ་སྟོས་ན་རྒྱང་ཁམས་དང་ལྷང་ཁང་ལ་སྟོས་ན་ཤེལ་དེས་ནང་འོང་བྱུང་
རྒྱབས་ལོ་ན་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་པ་དང་། ཕྱིར་རྒྱུག་རིང་རྒྱབས་འགོག་པར་བྱེད། དེའི་འབྲས་བུར་འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་དེ་ལྷང་
ཁང་དུ་བཀག་ཉར་ཐེབས།

ཉི་མའི་རྒྱས་སྟོབས།

ཁྱོད་རང་གི་བ་བསིལ་ནས་ཐོན་ཏེ་ཉི་འོད་འོག་ཏུ་སོང་ན་ལུས་སྲོ་བ་ཚོར་ཐུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོར་བའི་ཚ་དོད་དེ་
ཉི་མ་ཚ་བོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཙོ་བོ་མིན་ཏེ། ཉི་མའི་ཁ་ངོས་ཀྱི་དོད་ཚད་ཤིག་རེ་ 6000 (6000°C) དེ་ནི་ཚ་
ལའི་སྟོག་སྟོན་གྱི་མེ་ལྷེ་ལས་ཚ་བ་ཅང་མིན། ང་ཚོའི་ལུས་སྲོ་བའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི་ཉི་མ་དེ་ཏུ་ཅང་གི་ཆེན་པོ་
ཡིན་པས་ཡིན། དེའི་འཇུག་འབྲས་སུ་ཉི་མས་རྒྱས་པ་ཏུ་ཅང་གི་འབོར་ཆེན་པོ་ཞིག་སྐྱོད་པ་དང་། དེའི་ཐེར་འབྲས་
གཅིག་གི་ཚ་གཅིག་ལས་ཉུང་བ་ཞིག་འཛམ་བུ་གླིང་ལ་འབྱོར་བྱུང་བ་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་ཏུ་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་ཚེ་མོར་ཉི་
འོད་ལ་སྟོས་ཏེ་དྲང་འཕྱུང་དུ་གནས་པའི་མི་ཤར་སུ་བཞི་མའི་རྒྱ་ཁྱོད་རེ་རེར་རྒྱ་ཚ་ལ་འགྲེང་འཕྲོའི་རྒྱས་པ་འཇུ་
འུལ་ 1000 (གི་ལོ་འཇུ་འུལ་1000) འབྱོར་བ་རེད། བང་འཇུག་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་འདི་ལ་ཉི་མའི་བརྟན་གྲངས་ཞེས་འབོད།
འདི་ནི་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་བང་དུ་བྲིས་ན་མི་ཤར་སུ་བཞི་མ་རེ་ལ་གི་ལོ་ལྟེ་ 1000 (1.4 kW/m²) དང་མཉམ་པ་
ཡིན། ཉི་མའི་རྒྱས་སྟོབས་ནི་ཉི་མ་ལས་རྒྱས་པ་འབྱོར་བའི་འབྱོར་ཚད་ལ་ཟེར། ཉི་མའི་རྒྱས་སྟོབས་ཀྱི་འབོར་ཚད་ས་
གཞིར་འབྱོར་བ་ལ་རྒྱང་ཁམས་ཀྱིས་སྐབ་པར་བྱེད་པ་གཅིག་དང་། ཉི་མ་དང་འཛམ་གླིང་བར་གྱི་གུན་རྒྱར་དྲང་འཕྱུང་

མིན་པ་དེས་ཀྱང་འཕྲི་བར་བྱེད། མ་ཟད་མཚན་མོ་དེ་ཉིད་རྒྱུ་ཚད་པ་ལོས་ཡིན། ཨ་རི་ཟྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ཉི་
མའི་རྒྱས་སྟོབས་འབྱོར་བ་ཉིན་མཚན་གཉིས་དང་དབྱར་དགུན་བཅས་སུ་ཆ་སྟོམས་བརྟེན་པ་ཉི་མའི་བརྟན་གྲངས་ཀྱི་
བརྒྱ་ཚད་ ༡.༡ (0.18 kW/m²) ལས་མས་ཡིན། ཨ་རིའི་ཁང་པ་དུས་མའི་ཞུག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཉི་མའི་རྒྱས་སྟོབས་
འཕོར་ཚད་འདི་ནི་ཁང་པ་དེ་ལོ་འཁོར་མར་སྦྱིད་པོ་བྱས་ནས་སློབ་དང་གྲང་བསེལ་གཏོང་བ་ལ་མཁོ་བའི་སྟོབས་ཀྱི་
ལྷན་གཉིས་ཚམ་ཡིན། ཁང་པ་རེ་མང་རེ་མང་གིས་རྒྱུན་སྲོལ་དང་རྒྱ་སྲོལ་བའི་ཆེད་ཉི་རྒྱས་བཟུང་སྟེ་བཀོལ་སྦྱོང་བྱེད་
བཞིན་ཡོད། དེ་ཚམ་མ་ཟད་ཁང་པའི་ཐོག་ཁབས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འོད་སྦྱིད་ཐོལ་ལྷན་ཀྱི་ཐོག་ཁབས་བཀོལ་སྦྱོང་བྱ་རྒྱུ་དེ་
ཡང་ཡོངས་ཁྲབ་ཆེ་དུ་འགོ་བཞེན་ཡོད།

འོད་སྦྱིད་ཐོལ་ལྷན་ཐ་མ་ལག་ནམས་ཀྱིས་འོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་དེ་ཐད་ཀར་སློག་རྒྱས་སུ་སྦྱར་བ་རེད། དེ་ནམས་
རྟེན་ཆས་ལ་སྟོབས་འདེན་པ་ལྟ་བུ་ནས་སློག་ཁང་གི་སྦྱོར་ཆས་ལ་སྟོབས་འདེན་པའི་བར་མ་འདྲི་སྟོང་ཆ་ཁ་ཤས་ནས་མ་
འདྲི་ས་ལ་མང་པོའི་བར་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་སྦྱབ་པར་འཆར་འགོད་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན། སློག་སྦྱོང་བྱ་སྟེ་ཐག་གིས་ལས་
སྤེལ་སྟོབས་མི་ཐུབ་པའི་ས་ཁུལ་ཁྲུག་ཀྱིས་འག་ཏུ་འདི་ནམས་འཇུགས་ཐུབ། མེ་ལོང་གི་བཟུང་པ་དང་འོད་སྦྱིད་ཐོལ་
ལྷན་སློག་སྦྱོང་ལྟ་བུའི་ཉི་འོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་བཟུང་བ་དང་སྦྱིམ་པར་བྱེད་པའི་མ་ལག་ནམས་རིན་པོང་གི་ཆ་ནས་སྦྱོར་བྱེད་ཀྱི་
སློག་རྒྱས་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་སློག་རྒྱས་པ་དང་འགྲན་པར་འགྱུར་བཞིན་ཡོད།

296

དངོས་ལམས་ལག་བསྟར་བྱེད་པ།

གོ་ལའི་སྟེ་མོའི་ཁུལ་དུ་གྲང་རར་ཆེ་བ་དང་དམར་ཐུག་ཁུལ་དུ་ཆ་ཤས་ཆེ་བའི་ཚུལ་དེ་ཉི་མ་ལས་རྒྱུང་ཐག་
ཉི་རིང་གི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འགྲེལ་ཐུབ་བཅ། ཡང་ན་ཉི་འོད་འཛམ་བུ་སྒྲིང་ལ་འཕྲོག་པ་ན་དེའི་བྱར་ཚད་མི་འདྲ་བའི་
ཁྲུང་པར་ལས་འགྲེལ་ཐུབ་ཅེ་ན། དངོས་བཤེར་བརྟུག་དབྱེད་འདིའི་སློབ་ནས་དེའི་ལན་མཐོང་ཐུབ་སྟེ། སློག་བཟུ་ཞིག་
ངོས་ཤིག་གི་ཐོད་དུ་བཟུང་ནས་དེའི་བཟུག་མདངས་ལ་སྟོས་དང་། འོད་དེ་ངོས་དེ་ལ་དྲང་འཕྲུང་དུ་འཕྲོག་པའི་སྐབས་
འོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་སྦྱིམ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་། འོན་ཀྱང་རྒྱུང་ཐག་རིང་ཚད་གཅིག་པར་འཕྲོག་བཞིན་དུ་ངོས་དེ་ཅུང་ཟད་སྟེ་བ་
ཡིན་ན་ནང་འཕྲོའི་འོད་དེ་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེ་བར་འགྲེམ་འགོ་བ་ཡིན། རྒྱས་པ་མང་ཉུང་གཅིག་པ་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེ་བར་འགྲེམ་པའི་
གནས་སྟངས་འདི་འཛམ་བུ་སྒྲིང་གི་བྱང་སྟེ་དང་སྟོ་སྟེ་རྒྱུང་ཚད་དམའ་བའི་གནས་སྟངས་དང་མཚུངས་ཀྱི་ཡོད་པ་
ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་ཐུབ་བཅ།

གཡས་ཀྱི་ལག་ཟླས་རི་མོ་དེ་འཛམ་བུ་སྒྲིང་དང་ཉི་མ་ནས་ཐད་གཤིབ་ཏུ་འོང་བའི་འོད་མཚན་པའི་རི་མོ་
ཞིག་ཡིན། ཁུལ་ཀ་པ་དང་ཁ་པ་གཉིས་ལ་རྒྱ་ཁྱོན་མཉམ་པ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་གཉིས་སོ་སོར་འཕྲོག་པའི་འོད་

ཟེར་གྱི་གྲངས་ཀ་རྒྱལ་དགོས། ལྷུ་ལ་གང་ལ་རྒྱ་ཁྱོན་གྱི་བཅི་གཞི་རེ་ལ་ནུས་པ་ཉུང་བ་འདུག་གམ། འདི་གནམ་གཤིས་
ལ་ངེ་ལྟར་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་དམ།

རྟོན་གྱི་འཕོ་འགྱུར་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པ།

རྟོན་འཕོ་ཚུལ་གྱི་ཐབས་རྣམས་ལ་བསྐྱར་སྦྱོང་བྱེད་པའི་ཐབས་ལེགས་པོ་ཞིག་ནི་སྟོང་སངས་དམ་བེ་(ཚ་དམ་
)ཞེས་པའི་ཡོ་ཆས་གང་དུ་ཐབས་ཚུལ་གསུམ་ག་ཚང་བ་དེར་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། (ཚ་དམ་ཞེས་ཚོང་མིང་ནས་
ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་)སྟོང་སངས་དམ་བེ་ནི་ཤེལ་ལས་གྲུབ་པའི་གྲང་རིམ་ཉེས་ལྡན་གྱི་སྟོན་གང་གི་གྲང་རིམ་གཉིས་
གྱི་བར་ན་སྟོང་སངས་ཡོད་པ་དང་། སྟོན་ཤིང་ངམ་འགྲིག་ལས་གྲུབ་པའི་ཁ་འདིག་དམ་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། (རྒྱན་ལྡན་
དེའི་ཕྱི་རུ་ཁེབས་ཤིག་གྲང་ཡོད།) ཁ་སྟོན་དུ་གནས་པའི་ཤེལ་ངོས་གཉིས་པོར་དདུལ་ཚེས་བྱུགས་ཡོད། སྟོང་སངས་
དམ་བེ་རུ་ཡོད་པའི་གཤེར་ཚ་གྲང་གང་ཡིན་ཡང་དེ་ཉིད་རྒྱ་ཚོད་མང་པོའི་རིང་ལ་ཐོག་མའི་རྟོན་ཚད་རང་དུ་གནས་
ངེས་རེད།

༡ སྟོང་སངས་ཀྱི་ཁྱོན་དུ་བརྒྱུད་མིད་ཀྱི་སློབ་ནས་རྟོན་འཕོ་མི་སྲིད། ཤེལ་དང་ཁ་འདིག་ནས་རྟོན་ཉོག་ཚམ་
བརྒྱུད་མིད་ཀྱི་སློབ་ནས་སྟོར་ཡང་ཤེལ་དང་འགྲིག་དང་སྟོན་ཤིང་རྣམས་བརྒྱུད་མིད་ཞན་པོ་ཡིན་པས་རྒྱུད་རིམ་འདི་ཉ་ཅང་
དལ།

༢ སྟོང་སངས་སུ་གཏད་རྒྱལ་འགོ་བའི་རྒྱལ་གཞུགས་ཤིག་མེད་པས་གཏད་རྒྱལ་གི་ལམ་ནས་རྟོན་སྟོར་བའང་
མེད།

༣ འགྲེད་འཕྲོའི་སློབ་ནས་རྟོན་སྟོར་རྒྱ་དེ་ཡང་གྲང་གི་དདུལ་ཚེའི་རང་བཞིན་གྱིས་འཕྲི་བར་བྱས་ཏེ་དེས་རྟོན་
རྒྱལ་རྣམས་དམ་བེ་རང་གི་ནང་དུ་ལྷོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

བར་ཚད་སྟོགས་བསྐྱུས།

བརྒྱུད་མིད། དངོས་རྣམས་(སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་མཁྲེགས་གཞུགས་)ཤིག་གི་འདུས་རྒྱལ་དང་སྟོག་རྒྱལ་རྣམས་པན་ཚུན་
རུང་ཁ་བྱེད་པའི་སློབ་ནས་རྟོན་རུས་འཕོ་བ་ལ་ཟེར།

གཏང་རྒྱལ་རྒྱལ་གཞུགས་རྩོ་སློ་བྱེད་པའི་ལམ་ནས་རྒྱལ་གཞུགས་སམ་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ནང་རྟོན་རྒྱལ་འཕོ་བ་ལ་
ཟེར། རྒྱལ་གཞུགས་རྒྱལ་པར་བྱེད་ལ། རང་དང་ལྷན་དུ་རྒྱལ་པ་ཁྱེར་བ་ཡིན།

འགྲུང་འཕྲོ། ལྷོག་ཁབ་ལེན་གྱི་རྒྱལ་གྱི་སློ་ནས་རྒྱལ་པ་འཕོ་བ་ལ་ཟེར།

ས་གཞིའི་འགྲུང་འཕྲོ། འཛམ་བུ་སྤྱིར་གིས་མཁའ་དབྱིངས་སུ་སློ་བའི་འགྲུང་འཕྲོ་ལ་ཟེར།

འཕྲུ་འོན་གྱི་གྲང་བསིལ་གཏན་སྤིམས། ཅ་དངོས་རྩོ་ཕོ་ཞིག་ནས་རྟོན་སྟོར་བའི་ཚད་ནི་ཅ་དངོས་དེ་དང་དེའི་མཐའ་
འཁོར་གྱི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ཐད་འབྲེལ་དུ་གནས་པ། (དེ་བཞིན་དུ་ཅ་དངོས་གྲང་ཕོ་ཞིག་གིས་རྟོན་ཕོ་བ་པ་
ལའང་སྟོར་དགོས།)

ལྷང་ཁང་རྒྱལ་འབྲས། ཉི་མ་ལས་བྱུང་བའི་བྱུང་རྒྱལ་འགྲུང་འཕྲོས་རྒྱང་ཁམས་བརྟེན་ཉེ་འོང་བ་ན་འཛམ་བུ་སྤྱིར་
གིས་བསྐྱེལ་ལེན་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཉིད་རྒྱལ་རིང་གི་ཚུ་ལ་དུ་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གིས་བསྐྱེར་སློ་བྱེད་པ་རྣམས་རྒྱང་ཁམས་ལས་
བདེ་སླག་དུ་ཐར་མི་བྱུང་པས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་རིམ་པ་དམའ་བ་རྣམས་ལ་རྩོ་སློ་ཐེབས་པ་དེ་ལ་ཟེར།

ཉི་རྒྱལ་བརྟན་གྲངས། འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་རྒྱང་ཁམས་ཀྱི་ཚེ་མོར་ཉི་འོད་ལ་སྟོས་ཉེ་དང་འཕྱང་དུ་གནས་པའི་གཞི་གང་
ཡིན་ལ་ཉི་མ་ནས་སྐར་ཆ་རེ་ལ་ 1400 J/m² ཕོ་བ་པ་ལ་ཟེར། སྟོབས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞུགས་ན་ 1.4 kW/m² ཡིན།

ཉི་མའི་རྒྱལ་སྟོབས། དུས་ཀྱི་བཅེ་གཞི་རེ་རེ་ཉི་མ་ནས་ཕོན་པའི་རྒྱལ་པ།

300

༡༥ གཞུགས་རྣམས་ཀྱི་འགྲུལ་བ།

དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་དགོ་ཚད་ལྡོག་ཀྱི་རྣམས་ཚད་འཇུག་བའི་ཐབས་ལག་པོ་ཞིག་ནི་སློབ་གྲྭ་ནང་གི་སློབ་མའི་བརྒྱ་ཆ་
 ག་ཚེད་ཀྱིས་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་སློབ་ཚན་ལེན་པར་བརྟུ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དངོས་ཁམས་དགོ་ཚད་ལྡོག་འཇུག་གིས་
 ༡༩༥༦ ལོར་ཁེ་ལི་ཕོར་ནི་ཡེ་མངའ་སྤེའི་གོང་སྤེ་སྤེ་སྤེ་ག་མེན་རོའི་རིའོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ལོའི་མཐོ་འབྲིང་སློབ་གྲྭར་དགོ་ཚད་ལྡོག་
 ཀྱི་མདུན་ལམ་འགོ་འཇུགས་སྐབས་སློབ་གྲྭའི་སློབ་ཐོན་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཙམ་ཞིག་གིས་དངོས་ཁམས་སློབ་ཚན་སླངས་
 ཡོད། ད་ལྟོའི་ཆར་དངོས་ཁམས་ཀྱི་སློབ་ཚན་དེ་འདམ་ཀ་ཅན་ཡིན་བཞིན་དུ་བརྒྱ་ཆ་དེ་ 70% བརྒྱལ་ལྷོད།
 རྟོན་ཀྱིས་སློབ་ཀྱིང་བྲལ་པའི་རྒྱ་ཚད་མཐོ་བའི་དངོས་ཁམས་སློབ་ཚན་ནང་ཞུགས་མཁན་གྱི་སློབ་མ་ 90% ཡན་
 ཀྱིས་ཚོད་ལྟའི་ཡིག་རྒྱུགས་ནང་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་རིམ་གསུམ་པའམ་དེ་ལས་མཐོ་བ་སླངས་ཡོད། ཁོང་གིས་ཁོང་རང་གི་
 སློབ་གྲྭའི་ཚན་རིག་རྩ་ཁག་ལ་སློབ་སློན་བྱེད་པ་དང་། དངོས་ཁམས་དགོ་ཚད་ལྡོག་གསུམ་པའི་ཆེད་གཞེས་བའི་མངའ་སྤེ་
 རྒྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ཟབ་སློང་ཁག་ལ་ལམ་སློན་བྱེད་པ་དང་། ཁེ་ལི་ཕོར་ནི་ཡེ་མངའ་སྤེའི་ཤེས་ལོན་གླུ་ཚོགས་ལ་སློབ་
 གསོ་བྱེད་པའི་ཁར་ཁོ་བོའི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་དངོས་གཞུགས་ཚན་རིག་གི་བརྟུག་དཔེ་ཡིག་ཆའི་རྩོམ་པ་པོ་
 ཡང་ཁོང་ཡིན། ཁོང་གི་བྲ་རྒྱ་ www.phyz.org ལ་མིག་ཤེར་རྒྱུག་པ་ཙམ་ཀྱིས་དགོ་ཚད་ལྡོག་གྱི་མི་ཚེ་རི་འདྲའི་སྤེལ་
 འཇུག་ཅན་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། ཁོང་སྤེལ་དུ་བྱུང་བའི་པར་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ས་སྤེལ་དང་། མངའ་སྤེལ་ རྒྱལ་ཁབ་བཅས་
 ཀྱི་རིམ་པ་སོ་སོར་དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་ལོན་ཚན་པའི་ནང་ཞུགས་ཀྱི་འབྲུག་དུ་འཕགས་པའི་སློབ་ཞུ་ལ་དོས་
 འཇིན་ཐོབ་ཡོད་པ་དང་། དངོས་ཁམས་དགོ་ཚད་ལྡོག་གྱི་ཨ་རི་བའི་གླུ་ཚོགས་ཀྱི་ ༡༠༠༥ ལོའི་སྤེལ་བྱུང་ཞབས་ཞུའི་བྲ་
 དགའ་དེ་ཁོང་ལ་སྤེལ་ཉེ་ཁོང་ལ་ཆེ་མཐོང་གནང་ཡོད། དགོ་ཚད་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཞུགས་ཀྱི་ཆེད་མཁན་གྱི་ཡོན་
 ཉན་ནི་སློབ་ཚན་རྣམས་མང་བཤོལ་སློབ་དང་དོགས་སློང་རང་རྩུལ་དེ་ཡིན། ཁོང་གིས་བརྟུག་དཔེ་དང་། གསལ་སློབ་
 རྒྱུན་བརྟུག་ བྲ་བརྟུག་ ཚོད་བཀམ་སྤང་པོ་བཅས་པའི་ཐབས་ལམ་རྣམས་དེ་རྩོད་ཀྱི་བསམ་ཞིབ་དང་སྦྲུལ་ཉེ་ཉིན་ལྟར་
 སློབ་སྤེལ་རྣམས་སློབ་ཚན་ལ་འཇུག་པར་བྱེད།

ཁོང་ཚོ་རྟོན་ཚན་རིག་ལ་དགའ་པོ་ཡོད། ཁོང་གིས་སློབ་སྤེལ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ཉེ་དངོས་པོ་ཚོ་པོ་
 དང་གུང་མོ་གཉིས་ལ་རོལ་པས་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་གི་བརྟུག་འགྲུལ་ལ་དགའ་པོས་བྱེད་པ་རེད། གོང་ཁྱེར་སྤེལ་ར་

མེན་ཁོ་ནང་ཁོང་གིས་གངས་ཀྱི་པོ་ལོ་བཟོ་མི་ཐུབ་ཀྱང་། བརྟག་དབྱེད་ཁང་དུ་ཁོང་གིས་གཞོན་འབྲུགས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་
སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་ཐོད་དུ་བསྟན་པ་བཞིན་ཡིན། འབྲུགས་གོང་དེའི་བརྒྱུད་དུ་ལྷགས་སྐྱེད་དལ་གྱིས་བགྱོད་པ་ན་
བགྱོད་ཀྱིན་དུ་འབྲུགས་པ་བཟུ་བ་དང་སྐར་ཡང་འབྲུགས་པས་འབྲུགས་གོང་སྐྱོན་ཆག་མེད་པར་རི་ལྷར་གནས་པའི་
ཚུལ་ཁོང་གིས་སྟོན། ལེ་ཚན་འདི་ནི་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམ་ཀྱི་སྐོར་དང་གཞུགས་རྣམ་འགྱུར་པའི་སྐབས་སུ་
རྣམས་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་སྐོར་ཡིན།

301

བེམ་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས།

ང་ཚོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་བེམ་གཞུགས་རྣམས་རྒྱན་ལྡན་གཞུགས་རྣམས་(ཡང་ན་གནས་བབས་)བཞིའི་ངོ་བོར་
གནས་ཀྱི་ཡོད། འབྲུགས་པ་ལྟ་བུ་ནི་ H₂O ཡི་མཐེགས་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་ཡིན། དེ་ལ་རྣམས་པ་སྟོན་དང་དེའི་
འདུས་རྒྱལ་གྱི་བགྱོད་པ་རེངས་པོ་དེར་འགྲུལ་སྐྱོད་སྟོན་པ་ཡིན་པས་བགྱོད་པ་དེ་ཞིག་སྟེ་ H₂O ཡི་གཤེར་གཞུགས་
ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་སྟེ་ཚུ་རུ་འགྱུར། ད་དུང་རྣམས་པ་མང་བ་སྟོན་དང་གཤེར་གཞུགས་དེ་ཉིད་རྒྱངས་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་
རྣམས་དུ་འགྱུར་འགྲོ་དེ་བས་ཀྱང་རྣམས་པ་མང་བ་སྟོན་དང་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་དང་སྐོག་རྒྱལ་དུ་འཐོར་ནས་
ཀྱིས་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་དུ་འཕོ་བ་རེད། བེམ་གཞུགས་ཤིག་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་དེ་དེའི་རྟོད་ཚད་དང་དེ་ལ་ཐེབས་
པའི་གཞོན་འབྲུགས་བཅས་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། གཞུགས་རྣམས་ཀྱི་འགྱུར་བ་འགྲུབ་པ་ལ་རྣམས་པའི་འཕོ་འགྱུར་ཞིག་ཏུ་
ལམ་རྟོག་དུ་དགོས་པ་ཡིན།

རྒྱངས་འགྱུར།

སྐང་ཁ་གཙོད་མེད་པ་ཞིག་གི་ཚུ་དེ་དག་ཐོད་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བའམ་བསྐྱམ་ངེས་ཡིན། ཡལ་འགྲོ་བའི་
གཤེར་གཞུགས་དེ་མཁའ་རྒྱང་གི་རྒྱངས་པའི་ངོ་བོར་འགྲོ་བ་རེད། རྒྱངས་འགྱུར་ཞེས་པ་གཤེར་གཞུགས་ཤིག་གི་ལྷན་
ངོས་སུ་འགྲུབ་པའི་གཤེར་གཞུགས་རྒྱངས་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ལ་ཟེར།

དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་རྟོད་ཚད་དེ་དེའི་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད། གཤེར་
གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚུ་ཡི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ལ་མགྲོགས་ཚད་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། འདུས་རྒྱལ་དེ་
རྣམས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱ་ཞིང་། སན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གདོང་ཐུག་ཡང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གནས་
སྐབས་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་འདྲ་རྒྱལ་ལ་མགྲོགས་ཚད་ཏུ་ཅང་མཐོ་པོར་བགྱོད་པ་དང་ལ་ལ་ཏུ་ལམ་འགྲུལ་ཅོམ་ཡང་

མི་བྱེད་པ་དེ་འདྲ་ཡོད། དེའི་མཚུགས་ཐོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འདུས་རྩལ་པན་ཚུན་རྩལ་ཁ་རྒྱག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུས་
རྩལ་དལ་ཤོས་རྣམས་མཚོགས་ཤོས་སུ་འགྱུར་གྱིན། ཁ་ཤས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་ཐོབ་ལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་
འཚོར་བ་ཡིན། འོག་ནས་འདུད་རྒྱག་ཐེབས་ཏེ་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་ཐོབ་པའི་ཁ་ངོས་ཀྱི་འདུས་རྩལ་རྣམས་ལ་རྣམས་པ་
འདང་ངེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚེ་དེ་རྣམས་གཤེར་གཞུགས་དེ་ལས་གྲོལ་བ་ཐོབ་གྱིན། དེ་ལྟར་བྱུང་སྐབས་དེ་རྣམས་ཁ་ངོས་
ལས་ཐོན་ཏེ་གཤེར་གཞུགས་ཐོན་ཀྱི་བར་སྐར་དུ་ཐར་ཐུབ། ཚུལ་འདི་ལྟར་དུ་དེ་རྣམས་རྒྱུངས་པའི་འདུས་རྩལ་དུ་
འགྱུར།

འདུད་རྒྱག་ཐེབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཤེར་གཞུགས་ལས་ཐར་ཐུབ་པའི་རྣམས་པ་ཐོབ་པའི་འདུས་རྩལ་རྣམས་
ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམས་པ་འཕར་མ་དེ་གཤེར་དེའི་ནང་གི་འདུས་རྩལ་ལྷག་མ་རྣམས་ལས་ཐོབ་པ་རེད། འདི་ནི་མིང་
དབྱུག་པོ་ལོའི་དངོས་ལམས་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། པོ་ལོ་པན་ཚུན་རྩལ་ཁ་རྒྱག་སྐབས་ཁ་ཤས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་ཐོབ་
ཅིང་། གཞན་རྣམས་ལས་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་པ་འཕོར་ཚད་གཅིག་པ་དེ་ག་འཚོར་བ་ཡིན། གཤེར་གཞུགས་ལས་ཕྱིར་
འདུད་ཐེབས་ལ་ཉེ་བའི་འདུས་རྩལ་རྣམས་ནི་རྣམས་པ་ཐོབ་མཁན་རྣམས་ཡིན་ལ་རྣམས་པ་འཚོར་མཁན་རྣམས་ནི་གཤེར་
གཞུགས་རང་དུ་ལུས་པ་རེད། དེས་ན་གཤེར་གཞུགས་སུ་ལུས་པའི་འདུས་རྩལ་རྣམས་ཀྱི་ཆ་སྟོན་ལས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་
པ་ཆག་འགོ་བསྟེ། རྒྱུངས་འགྱུར་གྱི་རིམ་པ་དེ་གང་བསེལ་ཐེབས་པའི་རྒྱུད་རིམ་ཞིག་ཡིན། རོ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་གཤེར་
གཞུགས་ཀྱི་ཁྱད་ངོས་ལས་ཐར་བའི་འདུས་རྩལ་ལྷན་མོ་རྣམས་འཕུར་ཏེ་འགོ་བ་ན་དེ་དག་དང་ཁྱད་ངོས་བར་གྱི་
འཐེན་ལྷགས་ཀྱིས་དེ་དག་བུལ་བར་བྱེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུངས་འགྱུར་བྱེད་རིམ་གྱིས་ཚུ་དེ་བསེལ་བར་བྱེད་ཀྱང་།
བྱེད་རིམ་དེས་ཚུའི་ཐོན་ཀྱི་མཁའ་རྒྱུང་དེ་དང་མཚུངས་པར་རོ་བསྟོ་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་མེད།

དཔེ་རིས་ ༡༡་༡ གི་ནང་བསྟན་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐའ་ཁེབས་ཀྱི་རས་དེ་སྟོན་པར་འདོགས་པ་ན་རྒྱུངས་འགྱུར་
ཀྱི་བྱེད་རིམ་འགྲུབ་ཅིང་། དེས་ཚུ་དམ་ནང་གི་རྒྱུ་བསེལ་པོར་འདོགས་གི་ཡོད། རས་ནང་གི་རྒྱུ་རྩལ་ལྷན་མོ་རྣམས་རས་
ལས་འཐོན་ཏེ་བཟོད་པ་ན་རས་ཀྱི་རྟོད་ཚད་ཆག རས་སྟོན་ཞིང་བསེལ་བ་དེས་བརྒྱུད་འབྲིད་ཀྱི་ལམ་ནས་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱུ་
དམ་གང་བར་བྱེད་ཅིང་། དེས་ཚུ་དམ་ནང་གི་རྒྱུ་གང་བར་བྱེད། དེ་ལྟར་དུ་རྒྱུ་དམ་ནང་གི་རྒྱུ་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱུ་ལ་
རྣམས་པ་དཔོར་འདྲེན་བྱུང་བ་རེད། ཚུལ་འདི་ལྟར་དུ་རྒྱུ་དེ་ཕྱི་རོལ་རྒྱུ་གི་རྟོད་ཚད་ལས་དམའ་བའི་རྟོད་ཚད་དུ་གང་
བསེལ་ཐེབས།

རྒྱུངས་འགྱུར་བྱེད་རིམ་ལས་གང་བསེལ་ཐེབས་པའི་རྣམས་འབྲས་དེ་ལུས་ལ་ཨ་རག་བྱུགས་པ་ལས་མངོན་
གསལ་དོན་པོས་ཤེས་ཐུབ། ཨ་རག་དེ་རྒྱུངས་པའི་རོ་བོར་ཏུ་ཅང་ལྷན་མོར་འགྱུར་ཏེ་དེས་ལུས་པོའི་ཁྱད་ངོས་མཚོགས་

པོར་གྲང་བསེལ་གཏོང་། ཇི་ཅམ་རྒྱུ་ལྟར་འགྱུར་གྱི་བྱེད་རིམ་ལྟར་བ་ཡོད་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་གྲང་བསེལ་ལྟར་བར་ཐེབས་གྱི་ཡོད།

ང་ཚོའི་ལུས་པོ་རྩོ་བྲགས་པའི་སྐབས་སུ་ལུས་ཀྱི་རྩལ་ཚུའི་མེན་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རྩལ་ཚུ་སྐྱེད་སྐྱུན་བྱེད། འདི་ནི་རང་བྱུང་གི་རྟོན་སྟོམ་ཡོ་ཆས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། རྩལ་ཚུ་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་པ་དེས་ལུས་བསེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། ལུས་ཀྱི་རྟོན་ཚད་བཟན་པར་བརྒྱུང་བའི་གྲོགས་བྱེད། མེམས་ཅན་མང་པོ་ཞིག་ལ་རྩལ་ཚུའི་མེན་བྱ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའམ་ཡང་ན་ཉུང་ཤས་ལས་མེད་པས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་གཞན་གྱི་སློ་ནས་གྲང་བསེལ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན། (དཔེ་རིས་ ༡༧་ན་ ༥༤་ ༡༧་ན)

302

རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་སར་འདུས་རྩལ་མང་པོར་གཤེར་གཞུགས་ལས་གྲོལ་བར་མཁོ་བའི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱུ་པ་འདང་དེས་པ་ཡོད་པས་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་ཚད་མཐོ་བ་ཡོད། རྟོན་ཚད་དམའ་བའི་སར་ཚུ་རྒྱུ་ལྟར་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར་བ་ཡོད་ཀྱང་འགྱུར་ཚད་དེ་དམའ་བ་ཡིན། དཔེར་ན་ཉིན་མོ་གྲང་བསེལ་བསེལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་འདང་འདམ་ཚུ་ཞིག་དལ་གྱིས་རྒྱུ་ལྟར་པའི་ངོ་བོར་མོང་སྟེ་སྐྱམ་སྲིད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

འབྲུགས་ཟིན་པའི་ཚུ་ཡང་རྒྱུ་ལྟར་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། འདུས་རྩལ་རྣམས་(འབྲུགས་པའམ་གངས་ལྟ་བུའི་)མཐོགས་གཞུགས་ཤིག་ནས་འབྲུང་རྒྱུ་ཐེབས་ཏེ་ཐང་ཀར་རྒྱུ་ལྟར་གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་ཚུལ་འདི་ལ་སྐྱ་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་འདོད། མཐོགས་གཞུགས་སུ་གནས་པའི་ཚུ་རྩལ་རྣམས་ཉ་ཅང་དམ་པོར་འབྲིག་སྟེ་ཡོད་པས་འབྲུགས་ཟིན་པའི་ཚུ་རྣམས་གཤེར་གཞུགས་བཞིན་དུ་རྒྱུ་ལྟར་པའི་ངོ་བོར་བདེ་སྐྱེད་ཏུ་མི་འགྲོ་བ་རེད། སྐྱ་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་ཀྱི་དབང་གིས་གངས་དང་འབྲུགས་པ་འཕོན་ཆེ་ཞིག་འཇོག་འགྲོ་ཞིང་། རྒྱ་པར་དུ་ཉི་མ་གསལ་ཞིང་གནམ་གཤིས་སྐྱམ་པའི་དུས་སུ་ཆེ་བར་འོང་།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

འདུས་རྩལ་རྣམས་ལ་མཐོགས་ཚད་གང་འདྲ་ཞིག་དང་ལྡན་ཡང་དེ་དག་ལ་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་ངོས་ལས་ཐར་བའི་གོ་སྐབས་གཅིག་པ་ཡོད་ན་རྒྱུ་ལྟར་ཐེབས་ཀྱི་གྲང་བསེལ་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་རིམ་དུ་འགྲུབ་ཐུབ་བམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

མི་ཐུབ། གལ་ཏེ་མཚོགས་ཚད་གང་འདྲ་ཞིག་དང་ལྡན་ཡང་ཁ་ངོས་ལས་ཚད་མཉམ་པར་ཐར་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་ཕྱིས་སུ་ལུས་པའི་
འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ལ་སློབ་ལ་ཐར་ཟེན་པའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་མཚོགས་ཚད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་གཅིག་པ་ཡོད་ཚོག་པས་གཤེར་
གཞུགས་དེའི་རྟོན་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་འབྱུང་མི་དགོས། འདུས་རྒྱལ་མཚོགས་པ་ཁོ་ན་ཐར་ཐུབ་པའི་སྐབས་སུ་ལྷག་མ་
ལུས་པ་རྣམས་དལ་བ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། གཤེར་གཞུགས་དེ་གང་དུ་འགོ་བ་རེད།

གཤེར་ཕབ།

གཤེར་ཕབ་ནི་རྒྱལ་འགྱུར་གྱི་སློབ་ཚུགས་ཉག་ཉག་དེ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱལ་གཞུགས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་རོ་
ལོར་འགྱུར་བ་ལ་གོ། གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་ངོས་དང་ཉེ་བའི་རྒྱལ་རྒྱལ་རྣམས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་སློབ་སུ་འཐེན་པ་
ན་དེ་དག་གིས་འགྲུལ་སློབ་རྒྱུ་ལ་འཕར་མ་དང་བཅས་ཏེ་ཁ་ངོས་ལ་རྟེན་ཅིང་། དེའི་ཆ་ཤས་སུ་འགྱུར། དེ་རྣམས་
གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱལ་པ་དམའ་བའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་དང་འཕྲད་སྐབས་དེའི་འགྲུལ་སློབ་རྒྱུ་ལ་འཕར་མ་རྣམས་
གཤེར་གཞུགས་དང་ལྡན་ཏེ་མཉམ་སློབ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་དེས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་རྟོན་ཚད་འཕེལ་བར་བྱེད། དེས་ན་
གཤེར་ཕབ་ནི་རོ་བསྐྱེད་བྱེད་ཅི་མ་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

303

གཤེར་ཕབ་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རོ་བསྐྱེད་ཐེབས་པའི་དཔེ་མཚོན་འཐད་པོ་ཞིག་ནི་ཆ་རྒྱལ་གཤེར་འགྱུར་
ཀྱི་སྐབས་སུ་སློབ་པའི་རྒྱལ་པ་དེ་ཡིན། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་གྱི་ལུས་པའི་སློབ་དུ་སྐབས་ན་དེ་ནི་བྱུག་གཟེར་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་
ལྗོངས་ཞིག་རེད། ལྷ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུ་ཚན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ལས་དེ་དང་རྟོན་ཚད་མཉམ་པའི་རྒྱལ་བསྐྱེད་
བྱེད་པ་ཏེ་ཅང་གིས་གཞོན་ཚབས་ཆེ་བ་ཡོད་ཅིང་། ཆ་རྒྱལ་ཚུ་རྒྱུར་ཏེ་པགས་པར་སློབ་པར་བྱེད་པའི་ཆེ་དེས་རྒྱལ་
པ་ཕོན་ཆེ་སློབ་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཤེར་ཕབ་ཀྱི་བྱ་བའི་སྐབས་སུ་གཏོང་བྱེད་པའི་རྒྱལ་པ་དེ་རྒྱལ་པའི་ཆ་སློབ་
གི་ནང་བཅད་སློབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཆ་རྒྱལ་ཞེས་པ་སྤྱིར་བཏང་རྟོན་ཚད་ཁྲི་ལ་སྐུས་ 100 འཕམ་དེ་ལས་མང་བའི་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་
རྒྱལ་པ་ལ་གོ་བ་རེད། བསེལ་བའི་རྒྱལ་པ་གཤེར་གྱི་རོ་ལོར་འགྱུར་སྐབས་ཀྱང་རྒྱལ་པ་སློབ་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན་ཐོད་
ཚུ་སློབ་དེ་འཁྲུང་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པ་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་གཞལ་ཚན་ཅན་དུ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་ཚུ་ཆ་པོའི་རྒྱལ་
པ་ལྟ་ཅི་སློབ་ཏེ་ཚུ་གང་མོར་འཁྲུང་བྱེད་པའི་རྒྱལ་པ་དེ་ཡང་ལུས་སློབ་དུ་གཤེར་གྱི་རོ་ལོར་འགྱུར་བ་ལས་ལུས་པོ་རོ་
བར་བྱེད་ཐུབ། ཕྱི་རུ་ཐོན་རྗེས་ལྟོད་ཀྱིས་ལྷན་པར་དེ་ལྷན་པོར་ཚོར་ཐུབ། གཞལ་ཚན་མེད་ས་ན་རྒྱལ་པ་འགྱུར་གྱི་

གཙང་ལྷག་བྱེད་རིམ་ཞིག་ལྷན་མོར་གྲུབ་པས་གང་གི་ལེ་བ་ཞིག་འོང། འོན་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ལའང་རང་དུ་བསྐྱད་པ་ཡིན་ན་
 མོད་ཚུ་བཀག་ཟེན་གྱི་ལྷན་མཚན་འགྱུར་བྱེད་རིམ་གྱི་རྣམས་འབྲས་གང་གི་ལེ་བ་དེ་གཤེར་འགྱུར་བྱེད་རིམ་གྱི་རྣམས་འབྲས་
 རྟོན་པོ་དེས་བསྐྱོད་པར་བྱེད། ཅི་སྟེ་བཞུག་ཚན་ཅི་ཅམ་ལ་རྒྱུ་འགྱུར་ཐེབས་པ་དེ་ཅམ་དུ་དེ་ལ་གཤེར་འགྱུར་བྱུང་
 བ་ལུས་པོའི་རྟོན་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་འགོ་བཟུང་ཚོར། གལ་ཏེ་རྒྱུ་འགྱུར་ལས་གཤེར་འགྱུར་མང་སོང་ན་ལུས་པོ་རྟོ་
 བར་འགྱུར་ཞིང། ཡང་གལ་ཏེ་གཤེར་འགྱུར་ལས་རྒྱུ་འགྱུར་མང་སོང་ན་ལུས་པོར་གང་བསེལ་ཐེབས་པ་རེད། ཨ་
 ཚོར་གྱིས་ལུས་པོ་བྱིས་སྐབས་ཁྱེད་ཀྱི་ལའང་རང་དུ་བསྐྱད་ན་སྲིད་ཆེ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཁྱོད་གྱིས་ད་གཞིན་ཤེས་པ་
 རེད། ལུས་པོ་སྐྱམ་འབྱེད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་རྒྱག་པ་ལ་ལས་མཚུག་དེ་བཞུག་ཉུང་ས་ཞིག་ཏུ་བྱས་ན་བཟང་།

ཕྱི་ལྷན་བདུན་པའི་ཉིན་ཞིག་གི་ཕྱི་རྟོན་གནམ་གཤིས་སྐྱམ་ལ་གཤེར་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་ལས་རྒྱུ་འགྱུར་གྱི་བྱ་
 བ་ཏེ་ཅང་གིས་མང་སའི་གོང་ཁྲུང་ཏུ་སོན་ན་མེ་ཞིག་སི་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཏུ་སྲིད་དང་། རྒྱུ་འགྱུར་གྱི་བྱེད་རིམ་མངོན་
 གསལ་དོད་པོ་འདྲིའི་གྲུབ་འབྲས་སུ་གོང་ཁྲུང་འདི་དང་རྟོན་ཚད་མཉམ་པའི་ནེ་ཏུ་ཡོག་གོང་ཁྲུང་རམ་ནེ་ཏུ་ཨོར་ལིན་
 གོང་ཁྲུང་ལྷ་བྱར་ཕྱི་ལྷན་བདུན་པའི་ཉིན་རྒྱུ་འགྱུར་གྱི་ལྷན་གང་ཚོར་དེས་ཡིན་པ་དེ་ལས་ཏེ་ཅང་གིས་བསེལ་བ་ཡོང་།
 བཞུག་ཚན་ཆེ་བའི་ས་གནས་འདི་རྣམས་སུ་གཤེར་འགྱུར་གྱི་བྱ་བས་རྒྱུ་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་བསྐྱོད་པ་ཡིན་པས་མཁའ་
 རྒྱུ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་འགྱུར་པ་རྣམས་ཁྱོད་ཀྱི་པགས་པའི་སྟེང་གཤེར་དུ་འགྱུར་བ་ན་ཁྱོད་ལ་རྟོ་བསྐོ་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་འགྱུར་ཞིག་
 འཚར། མཁའ་རྒྱུ་ཁྱོད་ཀྱི་ H₂O རྒྱ་ཡི་འདུས་རྒྱུ་ལྱིས་ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་འགྱུར་རྟོན་པའི་བརྒྱུ་འགྱུར་གྱིས་ཁྱོད་ལ་
 དྲག་གཞོན་བྱེད་པ་རང་ཡིན། དག་འཇམ་པོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་རྒྱུ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་འགྱུར་པ་ཁྱོད་ཀྱི་པགས་པའི་སྟེང་དུ་
 རྒྱུ་འགྱུར་པོ་སོང་སོང་བ་དེས་ཁྱོད་རྟོ་བར་བྱེད་པ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

གལ་ཏེ་ཉིན་ལྷན་གྱི་གཤིས་ལ་སྟོན་ནང་གི་རྒྱུ་འགྱུར་པའི་ཚུལ་ལ་འགྱུར་བ་མེད་ན་དེར་རྒྱུ་འགྱུར་དང་གཤེར་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་གྲུབ་
 མེད་ཅེས་མཐའ་སྟོན་རྒྱག་ཐུབ་བཅ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

རྩ་བ་ནས་མི་ཐུབ་སྟེ། འདུས་རྒྱུ་ལྱི་རིམ་པར་བྱེད་སྟེ་སྐྱ་མང་ཞིག་འབྲས་བཞིན་པས་ཡིན། རྒྱུ་འགྱུར་དང་གཤེར་འགྱུར་གྱི་
 བྱ་བ་གཤིས་ཀྱི་རྒྱུ་འགྱུར་ཚད་མེད་པར་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུ་འགྱུར་ཚད་བརྟན་པོར་གནས་པ་དེས་བྱ་བ་གང་ཡང་མི་འབྱུང་
 བ་མི་མཚོན་པར་བྱ་བ་གཤིས་པོའི་ཚད་གཞི་མཉམ་པ་ཅམ་མཚོན་ཐུབ། འདུས་རྒྱུ་ལྱི་ཅམ་རྒྱུ་འགྱུར་པར་འགོ་བཟུང་ཅམ་ཞིག་
 གཤེར་དུ་འགོ་བཟུང་རྒྱུ་འགྱུར་གྱི་བྱ་བའམ་གཤེར་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་གཙང་ལྷག་གང་ཡང་འབྲས་ཀྱི་མེད། བྱེད་རིམ་གཤིས་པོས་
 ཕན་ཚུན་སེལ་རེས་གཏོང་བ་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཤེར་འགྲུལ།

མཁའ་རྒྱལ་གི་ཁྲོད་ཏུ་རྒྱལ་པ་ཉོག་ཙམ་ཞིག་རྟག་ཏུ་ཡོད། རྒྱལ་པ་འདིའི་འཕོར་ཚད་དེ་ལ་རྒྱན་ཚད་(རྒྱལ་གི་ཕོངས་ཚད་རེར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གདོས་ཚད་)ཅེས་འབོད་པ་རེད། གནམ་གཤེས་སྟན་མོའི་ནང་སྟོན་བཅས་ཀྱི་རྒྱན་ཚད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་དེ་ཡང་ཡང་བེད་སྟོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནི་དོད་ཚད་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ད་ལྟ་ཡོད་བཞིན་པའི་མཁའ་རྒྱལ་ནང་གི་རྒྱལ་པའི་འཕོར་ཚད་དང་དོད་ཚད་དེ་གའི་ཐོག་མཁའ་རྒྱལ་ཏུ་རྒྱལ་པའི་འཕོར་ཚད་ཆེ་ཤོས་ཡོང་བྱུང་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱར་ཚད་དེ་ཡིན།

མཁའ་རྒྱལ་ཞིག་ལ་རང་གི་ནང་ཏུ་ཤོད་བྱུང་ཚད་ཙམ་གྱིས་རྒྱལ་པ་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྫོགས་ཚད་ལོངས་པའི་མཁའ་རྒྱལ་ཡིན། རྒྱལ་གི་དོད་ཚད་ཚགས་སྟེ་རྒྱལ་ཁྲོད་ཀྱི་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་གཤེར་ཏུ་འགྲུལ་འགོ་རྒྱགས་པ་ན་མཁའ་རྒྱལ་དེ་རྫོགས་ཚད་ལོངས། རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་ལ་ཐན་ཚུན་མཉམ་ཏུ་འབྱུང་བའི་རང་གཤེས་ཤིག་ཡོད། རྒྱན་ལྡན་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་ལ་ཆ་སྟོན་གྱི་མཚོན་ཚད་ཏུ་ཅང་མཐོན་པོ་ཡོད་པས་རྒྱལ་པ་ལ་ཐན་ཚུན་རྒྱལ་པ་ལ་རྒྱག་ཀྱང་མཉམ་ཏུ་མི་འབྱུང་བ་རེད། མཚོན་ཚད་ལོངས་བཞིན་པའི་འདུས་རྒྱལ་འདི་རྒྱལ་པ་ལ་ཐན་ཚུན་རྒྱལ་པ་ལ་རྒྱག་པ་ན་འཕགས་འགོ་གི་ཡོད་པས་དེ་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་གཞུགས་ཀྱི་རོ་བོར་གནས་བྱུང་པ་རེད།

304

འོན་ཀྱང་རྒྱལ་པ་ལ་ཤས་ཆ་སྟོན་གྱི་མཚོན་ཚད་ལས་དལ་བར་བཤོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། འདི་དག་ཐན་ཚུན་རྒྱལ་པ་ལ་རྒྱག་པའི་འོག་ཏུ་འབྱུང་ཤས་ཆེ་བ་ཡོད། (དཔེ་རིས་ ༡༥་པ) (རྒྱལ་འདི་ནི་རྒྱང་མ་ཞིག་གིས་འབྱུང་བའི་ཅན་གྱི་རྒྱང་ཤོག་ལ་རེག་ཙམ་གྱིས་འབྱུང་བ་ལ་བསམས་ན་གོ་བདེ། རྒྱང་མ་དེས་མཚོན་ཚད་མཐོན་པོར་འབྱུང་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱང་ཤོག་དང་འཕྲད་ནའང་དེར་མ་འབྱུང་བར་དེ་ལས་ལྡོག་བྱུང་བའི་འགྲུལ་ཚད་དང་ལྷན་པ་གཉིས་ཀ་དེ་ལ་ཚང་ཡོད་ཀྱང་། མཚོན་ཚད་དམའ་པོར་དེ་ཉིད་རྒྱང་ཤོག་ལ་འབྱུང་ཉེན་ཆེ།) དེས་ན་རྫོགས་ཚད་ལོངས་པའི་རྒྱལ་གི་ཁྲོད་ཏུ་དལ་བྱར་བཤོད་པའི་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་པ་གཤེར་གྱི་རོ་བོར་གྱུར་ཏེ་རྒྱལ་པ་སྐྱབས་སུ་འགྲུལ་བའི་གོ་སྐབས་ཆེ་ཤོས་ཡོད། འགྲུལ་སྟོད་དལ་བྱར་བྱེད་པའི་འདུས་རྒྱལ་ཡོད་ས་ན་རྒྱལ་གི་དོད་ཚད་དམའ་བ་ཡོད་པས་གཤེར་འགྲུལ་དང་རྫོགས་ཚད་ལོངས་པ་གཉིས་རྒྱལ་དོན་མོ་ཡོད་ས་ལས་རྒྱལ་བསེལ་པོ་ཡོད་སར་འབྱུང་བེད་ཆེ་བ་ཡོད། རྒྱལ་གྲང་མོ་ལས་དོན་པོའི་ནང་རྒྱལ་པ་མང་བ་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

བཏུང་བྱ་འཇམ་པོའི་ལྷགས་ཀྱི་གྲང་མོ་ཞིག་གི་ཁྱད་དོས་སུ་བེམ་པ་ཅིའི་ཕྱིར་གྲུབ་པ་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

རྒྱུང་རྟོན་མོའི་ནང་གི་རྒྱུང་ས་པ་དེ་ལྷགས་ཀྱི་གྲང་མོ་དང་འབྲུག་སྐབས་དེ་ཉིད་གྲང་མོར་འགྱུར། ཚུ་རྒྱུ་གྲང་མོའི་མདུན་ལམ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་རྣམས་རྒྱུང་ཁ་རྒྱག་སྐབས་དལ་བ་ཡོད་པས་མན་ཚུན་འབྱུང་འགོ་རྒྱུ་འདི་ནི་གཤེར་འབྱུར་གྱི་བྱེད་རིམ་ལྟེ་རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷགས་ཀྱི་གྲང་མོའི་ཁྱད་དོས་སྟོན་པ་ཡིན།

སླུག་པ་དང་སློབ་པ།

རྒྱུང་རྟོན་མོ་ཡར་ལྗིང་། ཡར་ལྗིང་བ་ན་དེ་ཉིད་རྒྱ་སྐྱེད། རྒྱ་སྐྱེད་པ་ན་གྲང་བྱ་འགོ་གྲང་བྱ་འགོ་བ་ན་རྒྱུང་ས་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་མཐོང་ཡང་མི་སྲབ་པ་རྣམས་དལ་བྱ་འགོ་མགྲོགས་ཚད་དལ་བའི་འདུས་རྒྱལ་པན་ཚུན་རྒྱུང་ཁ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུར་ཚུ་རྒྱལ་པན་ཚུན་འབྱུང་འགོ་རྒྱུ་རྒྱལ་རྣམས་རྒྱུང་ཁོད་ཀྱི་ཐལ་རྒྱལ་དང་ཚུ་དང་བྱ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་རྣམས་དང་ལྟན་བྱ་སྟེ་བྱ་སྟེ་སློབ་ཐེགས་སྤྱོད་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ཉིད་འཚར་ཞིང་འཕེལ་བ་ན་སློབ་པ་ཆགས། རྒྱལ་འདི་དག་མེད་ན་ང་ཚོས་འོས་འཚམས་ཀྱི་རྒྱལ་ལམ་གྱིས་རྒྱལ་མང་པོ་རྒྱུང་ཁམས་དཀྱིལ་བྱ་ས་པོན་གྱི་རྒྱལ་བྱ་གཏོར་ཉེ་སློབ་པ་འབྲུག་པའི་བྱ་བ་སྐྱལ་བྱུང།

རྒྱ་མཚོའི་ཐོད་ནས་རྒྱུང་རྟོན་མོ་རྒྱ་བ་ན་དེ་ཉིད་བཞུགས་ཚན་ཅན་བྱ་འགྱུར། བཞུགས་ཚན་ཡོད་པའི་རྒྱུང་རྒྱུ་རྟོ་ས་ནས་གྲང་སར་རྒྱ་བའམ་ཡང་ན་རྒྱ་རྟོ་ས་ནས་ས་གྲང་སར་རྒྱ་བའི་སྐབས་དེ་ཉིད་ལ་གྲང་མོར་འགྱུར། གྲང་མོ་ཆགས་པ་ན་རྒྱུ་རྒྱལ་རྣམས་པན་ཚུན་གཅིག་ལས་གཅིག་འཕགས་འགོ་བ་མ་ཡིན་པར་འབྱུང་འགོ་རྒྱུགས། གཤེར་པ་གྱི་བྱེད་རིམ་དེ་ས་གཞི་དང་ཉེ་བར་འབྱུང་ཞིང་སླུག་པ་བྱུང། སླུག་སློབ་གཉིས་ལ་མཐོ་ཚད་མི་འདྲ་བའི་གཞི་རྩའི་ཁྱད་དོས་ཞིག་ཡོད། སླུག་པ་ནི་ས་གཞིའི་འབྲིས་སུ་ཆགས་པའི་སློབ་པ་ཞིག་ཡིན། སློབ་པའི་གསེབ་ཏུ་འབྱུང་བ་དེ་སླུག་པའི་གསེབ་ཏུ་སླུམ་འཁོར་གཏོར་བ་དང་འདྲ། སླུག་པ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ཏུ་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཚོལ་དང་།

ལོ་ལ།

སྐོན་འདོམས་པ་ན་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་དོས་འོག་ཏུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་སྤྱོད་འགྲུབ་ཐུབ་ཅིང་དེ་དག་ཁ་དོས་སུ་
འགྲུར་ཏེ་གོལ་བ་ཐོབ་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་འགྲུར་ཀྱི་བྱེད་རིམ་འགྲུབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་དོས་ཚམ་ལ་མིན་པར་
དེའི་ཆ་གས་ཡོངས་རྒྱུགས་སུ་གཞུགས་ནམ་ཀྱི་འགྲུར་བ་བྱུང་བའི་རིམ་པ་དེ་ལ་ཁོལ་བ་ཞེས་འབོད།

305

སྤྱོད་འགྲུབ་ལའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་གྱིས་སྤྱོད་འགྲུབ་ལའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་གྱིས་
བསྐྱོག་ཐུབ་པའི་སྐྱབས་ཁོ་ནར་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ནང་ཏུ་སྤྱོད་འགྲུབ་ཐུབ། རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་དེ་འདང་དེས་པ་
ཞིག་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་མཐའ་འཁོར་གྱི་གཞོན་ལྷན་གྱིས་སྤྱོད་འགྲུབ་པ་བརྟོན་བར་བྱེད། གཤེར་གྱི་ཁོལ་ཚད་
འོག་གི་རྟོན་ཚད་གང་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འདྲ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་དེ་འདང་དེས་པ་ཞིག་མེད་པས་ཁོལ་ཚད་ལ་མ་སྟེག་
གི་བར་ཏུ་སྤྱོད་འགྲུབ་མི་ཐུབ། ཁོལ་ཚད་ལ་སྟེག་པའི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་མཚམས་སུ་འདུས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་
རྒྱུ་སྐྱེད་པའི་གཞོན་ལྷན་དང་མཉམ་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་བསྐྱེད་པའི་རྒྱུ་ལའི་ཐོབ་པ་རེད། རྒྱུ་ལའི་མཚོན་
ན་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་འོག་རྟོན་ཚད་དེ་ཁྱིམ་རི་སལ་ལྷན་ ༡༠༠ ཡིན།

གལ་ཏེ་གཞོན་ལྷན་སྐྱེལ་བ་ཡིན་ན་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱུ་སྐྱེད་ཀྱིས་སྤྱོད་འགྲུབ་པ་མི་རྟོན་བར་བྱེད་པ་ལ་དེས་པར་ཏུ་
མགོགས་ཚད་སྐྱེལ་ཏེ་གཞོན་ལྷན་འདང་དེས་པ་ཞིག་སྐྱེད་ཐུབ་པ་དགོས། གཞོན་ལྷན་འཕར་མ་དེ་(འོག་ཏུ་སྐྱེད་
རྒྱུའི་རྒྱུ་ཚོན་ལྷན་བུའི་ནང་འབྱུང་བ་བཞིན་)གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་གཏོང་ཏུ་འགོ་བའམ་ཡང་ན་དབུགས་རིག་ནང་འབྱུང་
བ་བཞིན་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་དོས་ཐོན་ཀྱི་རྒྱུ་ལའི་གཞོན་ལྷན་སྐྱེལ་དགོས། དབུགས་རིག་ལ་ཁ་གཙོད་དམ་པོ་ཞིག་
ཡོད་པ་དེས་དེའི་ནང་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱུ་སྐྱེད་ཀྱི་གཞོན་ལྷན་ལས་མཐོ་བའི་མཐོ་ཚད་ཅིག་ཏུ་མ་སོན་ཀྱི་བར་
རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་ཕྱི་ཏུ་གཏོང་གི་མེད། ཁ་གཙོད་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དབུགས་རིག་གི་ནང་ཏུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་གསོག་པ་ན་དེའི་ནང་གི་
གཤེར་གྱི་ཁ་དོས་ལ་འཕྱོག་པའི་གཞོན་ལྷན་འཕེལ་ཞིང་། དང་ཐོག་འདིས་གཤེར་གཞུགས་འཁོལ་བར་འགོག་སྐྱེན་
སྐྱོད། རྒྱུ་སྐྱེད་འགྲུབ་དེས་པའི་སྤྱོད་འགྲུབ་རྟོན་བར་བྱེད། ལྷན་མཐུན་ནས་རྩོ་བསྐྱོད་པ་དེས་གཤེར་གྱི་རྟོན་ཚད་ཁྱིམ་
རི་སལ་ལྷན་ ༡༠༠ བཟལ་ཏེ་སྐྱེལ། རྒྱུ་སྐྱེད་ཏུ་འཕྱོག་པའི་གཞོན་ལྷན་འཕར་མ་དེ་ཉིད་བསྐྱོག་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལའི་
གཞོན་ལྷན་ཤིག་སྤྱོད་འགྲུབ་ཀྱི་བར་ཏུ་རྒྱུ་དེ་འཁོལ་གྱི་མེད། རྒྱུ་དེ་འཁོལ་ཚད་སྐྱོར་བ་རེད། དེ་ལས་སྟེག་
སྟེ་(ས་མཐོ་པོར་བྱུང་བ་བཞིན་)གཞོན་ལྷན་ལ་སྤྱི་ཆག་བྱུང་བ་དེས་གཤེར་གྱི་འཁོལ་ཚད་དམའ་ཏུ་གཏོང་བ་རེད།
དེས་ན་རྒྱུ་འཁོལ་བ་རྟོན་ཚད་རྒྱུ་ལའི་བརྟེན་པ་མིན་པར་གཞོན་ལྷན་ལའང་བརྟེན་པ་ང་ཚོས་མཐོང་།

ས་མཐོ་སར་རྒྱ་རྒྱུ་ཚད་དམའ་བར་འཁོལ་གྱི་ཡོད། དཔེར་ན་རྒྱ་ནག་ལྷན་མཆོ་རོས་མཐོ་ཚད་དུ་རྒྱུ་འཁོལ་
ཚད་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ཡིན་ཡང་ཁོ་ལོ་ར་རྩོམ་ནང་གི་ས་མཐོ་མེ་ལེའི་གྲོང་ཁྱེར་རྒྱུ་ཚད་ལྷན་པུ་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་
༧༥ ཐོག་འཁོལ་བ་ལྟ་བུ་རེད། རྫོང་ཚད་དམའ་བའི་རྒྱ་འཁོལ་གྱི་ནང་དུ་ཟས་བཅོས་པ་ཡིན་ན་ཟས་དེ་ལེགས་པར་
འཚོས་པ་ལ་དུས་ལུགས་རིང་བར་སྐྱུག་དགོས། རྒྱུ་ཚད་ལྷན་པུ་རྒྱུ་འཁོལ་མའི་ནང་སྐར་མ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་བཅོས་པའི་སྐོ་
ང་དེ་སྐོ་ལོ་ཡིན། གལ་ཏེ་རྒྱ་འཁོལ་མའི་རྫོང་ཚད་དམའ་དྲགས་ན་ཟས་ནམ་ཡང་འཚོས་མི་ཐུབ། དེས་དགོས་པའི་དོན་
ཆེན་ཞིག་ནི་ཟས་འཚོས་པ་དེ་རྫོང་ཚད་མཐོ་པོའི་དབང་གིས་ཡིན་གྱི་རྒྱ་འཁོལ་བའི་དབང་གིས་མིན་ནོ།།

གནམ་ཐོར་རྒྱ་ཚབ།

གནམ་ཐོར་རྒྱ་ཚབ་ནི་དུས་དུས་སུ་འཐོར་བའི་རང་བྱུང་གི་དབྱུགས་རིག་ཅིག་ཡིན། དེའི་ངོ་བོ་ནི་སེར་དོང་
སྐལ་རིང་ཞིང་འདྲོང་པོར་གནས་པ་ཞིག་ཏུ་ས་འོག་གི་རྒྱ་སིམ།(དཔེ་རིས་ ༡༢་༡༡) རྒྱ་དེ་འོག་གི་མེ་རི་ལས་བྱུང་བའི་
རྫོང་གིས་རྫོང་ཚད་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལས་མཐོ་བའི་བར་བསྐོས། འདི་ལྟར་འབྱུང་བུ་སྐོ་སྐོས་བཅས་ཀྱི་གཉིང་
ཚད་རིང་པོ་དེས་གཉིང་གི་རྒྱུ་ཐོག་ཏུ་གཞོན་ཤུགས་སྐོང་པས་རྒྱ་དེའི་འཁོལ་ཚད་མཐོ་ཏུ་གཏོང་བས་ཡིན། དོང་སྐོ་མོ་
ཡོད་པ་དེས་གཉིང་རྒྱུ་གི་རྒྱ་བ་གཙོད་པས་རྒྱ་རོས་ལས་གཉིང་རྒྱ་ཏ་ཅང་གི་ཚ་བ་འོང་བུ་རྒྱུ་ཚད་ལ་རོས་ཀྱི་རྫོང་ཚད་
རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལས་ཉུང་བ་ཡིན་ནའང་གང་དུ་རྫོ་བསྐོ་ཐེབས་སའི་འོག་གི་རྒྱུ་ཚད་རྫོང་ཚད་རྒྱུ་རི་སལ་ཤུས་
༡༠༠ བརྒྱལ་བས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁ་རྒྱ་མ་འཁོལ་བའི་སྐོན་དུ་གཉིང་རྒྱ་འཁོལ་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་མཐིལ་ནས་
འཁོལ་བ་ཡིན་ཞིང་སྐོ་བ་ལྟོན་དུ་འབྱུར་བ་དེས་ཐོད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུས་འབྱུང་པས་འཐོར་འགོ་རྒྱུ་གས་པ་རེད། རྒྱ་ཕྱི་ཏུ་
ཤུགས་ཆེར་ཐོན་པ་ན་རྒྱ་ལྷག་མའི་སྐོང་དུ་གཞོན་ཤུགས་ཆག་པ་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱ་དེ་རྒྱུར་མོར་འཁོལ་ཏེ་ཤུགས་དྲག་
དང་བཅས་ཏེ་འཐོར་བ་རེད། འཐོར་མཚམས་ཚོད་པ་ན་སེར་དོང་སྐོར་ཡང་རྒྱ་ཡིས་བཀང་སྐོ་རྒྱུ་རིམ་འདི་བསྐྱར་
སྐོས་འབྱུང་།

306

འཁོལ་བ་ནི་བསིལ་བའི་རྒྱུ་རིམ་ཞིག་ཡིན།

རྒྱུར་འབྱུར་གྱི་བྱ་བ་དེ་གང་བསིལ་གཏོང་བའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་འཁོལ་བའི་བྱ་བ་ཡང་ཡིན།
བསིལ་སྐོ་དང་པོ་གཏོང་སྐབས་འདི་ལ་མཚན་པོ་ཞིག་ཏུ་སྐོང་སྐོང་དེ་དུས་རྒྱུ་ང་ཚོས་འཁོལ་བ་དང་རྫོ་བསྐོ་གཏོང་བ་

གཉིས་སྒྲིལ་གྱི་ཡོད་པས་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་པ་དེ་གནད་དོན་གཅིག་དང་འཁོལ་བ་དེ་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་རེད།
རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་པ་དེ་གནད་དོན་གཅིག་རེ་སེམས་ལྷན་ ༡༠༠ ཡིན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་པ་དེའི་རྫོང་ཚད་དེ་བརྟན་
པོར་གནས་པ་རེད། དེའི་དོན་ནི་རྒྱ་དེ་འི་ཅམ་མགྲོགས་པོ་ཚོ་པོ་ཚགས་པ་དེ་ཅམ་དུ་གྲང་མོ་ཚགས་འགྲོ་གི་ཡོད། གྲང་
མོ་ཚགས་རྒྱུ་ལ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འཁོལ་བའི་སློབ་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་གྲང་བསེལ་ཐེབས་ཀྱི་མེད་ན་འཁོལ་རྒྱ་ལྡན་
པའི་སློབ་དེར་འི་ཅམ་ལུས་པ་མང་བ་སྦྱིན་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་དེའི་རྫོང་ཚད་ལྷ་མཐུད་ནས་འཕེལ་དགོས། དབུགས་རིག་གི་
ནང་རྫོང་ཚད་མཐོ་བ་ཡོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་ཀྱི་འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེ་བསྐྱོད་པས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་བརྟན་ནས་གྲང་
བསེལ་ཐེབས་མི་ཐུབ་པ་ཡིན།

ཚོད་ལན་དོན་གནད།

འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེ་བསེལ་བའི་བྱ་བ་ཡིན་པས་ལྷོད་ཀྱི་ལག་པ་རྩལ་བག་ཚེར་ཚེར་གྱི་ཚོ་པོ་དེ་བསེལ་བའི་སློབ་དུ་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་
མའི་ནང་བཅུག་ན་འགྲིག་གས།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་ཀྱི་འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེ་བསེལ་བའི་བྱ་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་སྐབས་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་ཀྱི་ཚོ་པོ་དེ་མཐོ་བ་སོན་རྒྱ་
ཡིན་པ་དེ་ལ་སློབ་ཏེ་རྒྱ་ལ་གྲང་བསེལ་ཐེབས་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད་(མ་གཏོགས་ལྷོད་ཀྱི་ལག་པ་ལ་མི་ཟེར།) བསེལ་བའི་བྱ་བ་དེ་
ལ་བརྟན་ནས་རྒྱ་དེ་འི་སེམས་ལྷན་ ༡༠༠ ཐོག་སློབ་པ་ལས་དེ་ལས་ཚ་རུ་འགྲོ་གི་མེད། རྫོང་ཚད་དེ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱའི་ནང་
ལག་པ་འཇུག་རྒྱ་ནི་ལྷག་གཟེར་ཆེན་པོ་སློབ་པའི་རྒྱ་ཡིན།

དུས་མཉམ་དུ་འཁོལ་བ་དང་འབྲུགས་པ།

ང་ཚོས་དུས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་རྫོང་སློབ་དེ་སློབ་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ང་ཚོས་གོ་བོ་ལྷན་གཅིག་གི་བྱེད་པའི་སློབ་པ་
གྲང་རྒྱ་སློབ་ཐུབ། ཤེལ་སློབ་རྒྱ་ལ་མེད་སྟངས་ལ་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་ཀྱི་རྫོང་ཚད་ཅན་ཞིག་འདྲིལ་སྐབས་རྒྱུ་ལ་འགྲུར་
བྱེད་རིམ་དང་འཁོལ་བའི་བྱ་བའི་གྲང་བསེལ་གྱི་ལུས་འབྲས་དེ་མངོན་གསལ་དོན་པོས་སློབ་ཐུབ།(དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༩)
ཤེལ་སློབ་ནང་གི་གོ་བོ་ལྷན་གཅིག་དེ་རྒྱ་ལ་འདོན་སྤྲོད་པ་དུས་ལྷན་གཅིག་པ་ཡིན་ན་རྒྱ་རྒྱུ་བསྐྱོད་ཀྱི་འཁོལ་བའི་ཚུགས་པ་ཡིན།
འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེས་སློབ་ནང་གི་རྒྱ་དེ་ལས་རྫོང་ལྷན་འདོན་བྱེད་པས་རྒྱའི་རྫོང་ཚད་ཚགས་འགྲོ་གོ་བོ་ལྷན་གཅིག་སྤྲོད་
མཐུད་ནས་གཅིག་པ་ན་འདུས་རྩལ་འེ་མང་འེ་མང་ལ་འཁོལ་ཐུབ་པའི་མགྲོགས་ཚད་དང་ལྡན་པར་འགྲུར་བ་རེད། ལྷ་
མཐུད་ནས་འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེ་ལ་བརྟན་ནས་རྫོང་ཚད་ཚགས་འགྲོ་སྤྲོད་མཐུད་རྒྱའི་འབྲུགས་ཚད་འགྲིག་ཀྱི་སེམས་ལྷན་ ༠

ལ་མ་ཐུག་གི་བར་དེ་ལྟར་བྱུང་། ཚུ་འཁོལ་ཏེ་གྲང་བསིལ་ཐེབས་པའི་རིམ་པ་འདི་ལྷ་མཐུད་ནས་གྲུབ་པ་ལས་ལྷ་བ་
འཕྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱའི་ཁ་དོས་སུ་དར་ཆགས། འདིར་ནི་ཚུ་འཁོལ་བ་དང་ཚུ་འབྲུགས་པ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འགྲུབ་
བཞིན་པ་རེད། ཚུ་ལ་འདི་ལ་ཡི་རང་སྐྱེ་བ་ལ་འདི་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་དགོས་པ་ཡིན། ཚུ་ཁོལ་མའི་ལྷ་བ་འབྲུགས་
པར་གྱུར་པའི་སྤང་བ་དེ་ནི་ངོ་མཚར་གིན་ཏུ་ཆེ།

གལ་ཏེ་རྒྱང་མེད་སྤོང་སང་གི་སྐྱམ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཚོག་ཇ་ཐིགས་པ་ཁ་ཤས་གཏོར་ཡིན་ན་དེ་རྣམས་ཀྱང་མ་
འབྲུགས་ཀྱི་བར་དུ་འཁོལ་གྱི་རེད། འབྲུགས་ཟེན་པའི་རྗེས་སུ་འང་ཚུ་རུལ་རྣམས་སུ་མཐུད་དེ་སྤོང་སང་དུ་རྒྱངས་
འགྱུར་ཐེབས་ཏེ་མཐར་འཚོག་ཇའི་དྲངས་གཞུགས་ལུལ་དུ་ལུས་པ་རེད། འདི་ནི་འཚོག་ཇ་འབྲུགས་སྐྱམ་གཏོར་སྤངས་
ཀྱི་ཐབས་དེ་ཡིན། རྒྱུད་རིམ་འདི་རྟོག་ཚད་དམའ་པོར་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོག་ཇའི་རྗེས་འགྱུར་གྱི་
དབྱིབས་བཀོད་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་གི་མེད། དེ་འདྲའི་འཚོག་ཇའི་ཐོག་ཚུ་ཚ་པོ་སྤྲུགས་པའི་སྐབས་དེའི་ཐོག་མའི་བྲོ་བ་
ཐོན་ཐུབ། འཁོལ་བའི་བྱ་བ་དེ་དོན་དངོས་སུ་གྲང་བསིལ་གཏོར་བའི་བྱེད་རིམ་ཞིག་ཡིན།

བཞུ་བ་དང་འབྲུགས་པ།

ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ག་གེ་མོ་ཞིག་གི་ལག་པ་ནས་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། ཁྱོད་གཉིས་གང་འདོད་དུ་མཚོང་པའི་
དབང་དུ་ཐོངས། ཇི་ཅམ་གྱིས་ལུགས་དྲག་པོ་དང་བཅས་ཏེ་མཚོང་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་ལག་པ་འཇུ་དཀའ་བ་འོང་། ལུགས་
དྲག་དྲགས་ན་ལག་པ་འཇུ་མི་ཐུབ་པར་འགྱུར། འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་མཁྲེགས་གཞུགས་ལ་རྩོ་བསྐོ་གཏོར་བའི་སྐབས་དེའི་
ནང་འབྱུང་བ་ཡིན། གཞུགས་དེར་རྟོག་སེམ་པ་ན་དེའི་འདུས་རུལ་རྣམས་ལུགས་ཇི་ཆེ་དང་གོ་རིམ་ཇི་ཆུང་དུ་འདར་
འབྲུག་བྱེད། རྟོག་སེམ་དྲགས་ན་འདུས་རུལ་པན་ཚུན་བར་གྱི་འཐེན་ལུགས་ཀྱིས་རུལ་དེ་རྣམས་སྟན་དུ་བཟུང་མི་རུས་
པར་འགྱུར། མཁྲེགས་གཞུགས་དེ་བཞུ་འགྲོ།

307

བྱེད་རིམ་འདིའི་སྐོག་སྐྱོགས་ནི་འབྲུག་པར་འགྱུར་བའི་རིམ་པ་དེ་ཡིན། དངོས་རྗེས་རྣམས་རྟོག་ཚད་གང་དུ་
བཞུ་བའི་རྟོག་ཚད་དེ་ག་རུང་དུ་འབྲུག་འགྲོ་གི་ཡོད། གཤེར་གཞུགས་ནས་རུས་པ་བྱིར་འཐེན་བྱེད་པ་ན་དེའི་འདུས་
རུལ་གྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་ཉུང་དུ་སོང་སྟེ་མཐར་འདུས་རུལ་རྣམས་ཆ་སྟོམས་སུ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཏེ་ཅང་དལ་དྲགས་པས་

འདུས་རྒྱལ་པན་ཚུན་བར་གྱི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱིས་རང་འདོམས་སྦྱིད་པར་བྱེད། དེ་ནས་འདུས་རྒྱལ་ནམས་ཀྱིས་གནས་གཞི་ངེས་གཏན་ཞིག་ཏུ་འདར་འབྱུག་བྱེད་ཅིང་། མཁྲེགས་གཞུགས་སྲུབ་པ་རེད།

གཞོན་ཤུགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཏུ་འཁོད་པའི་སྣང་མེད་དངོས་རྣམས་རེ་ལ་བཞུ་ཚད་དང་འབྲུགས་ཚད་ངེས་གཏན་རེ་ཡོད། དེ་ལ་སྣང་གང་འདྲ་ཞིག་སྣོན་ཡང་དེས་བཞུ་ཚད་དང་འབྲུགས་ཚད་ཀྱི་རྟོན་ཚད་འདི་གཙོག་པར་བྱེད། དེས་ན་ང་ཚོས་དངོས་པོ་ཞིག་གི་འབྲུགས་ཚད་སམ་བཞུ་ཚད་དེ་དངོས་པོ་དེའི་སྣང་མེད་ཀྱི་ཚད་གཞི་སྣོན་བྱེད་ཏུ་བརྒྱུ་ཚོག་དཔེར་ན་རླང་ལམས་ཀྱི་གཞོན་ཤུགས་འོག་ཡོད་པའི་ཚུ་ཞིག་གི་ནང་ཀ་རའམ་ཚུ་ལྟ་བུ་བཞུ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཚུ་དེ་རིག་རི་སལ་ཤུས་ ༠ ཐོག་འབྲུག་འགོ་བ་རེད། དེ་མིན་འབྲུགས་མཚམས་དེ་དམའ་བ་ཡོད། ཚུའི་ནང་ཚུ་ཡོད་པའི་གནས་སྣངས་སུ་ཚུ་རླང་གི་གྲེས་རྒྱལ་གྱིས་ H_2O ནང་གི་ཡང་རླང་རྒྱལ་ཕན་ནམས་ལས་མོ་རྒྱལ་འཐེན་ཏེ་དེ་ཉིད་དྲངས་གཞུགས་སུ་འགྲུབ་པར་གོགས་བྱེད། ཕྱི་རྒྱལ་གྱིས་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་པའི་འབྲས་བུར་གཞོགས་དུག་ལྟ་བུ་ཀྱི་འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་ཀྱི་བཀོད་པ་སྲུབ་པ་ལ་འགྲུལ་སྦྱོང་དལ་བ་ཞིག་གི་དགོས་མཁོ་ཆགས་པ་རེད། འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་འགྲུབ་རིམ་བཞིན་ཐེ་གཏོགས་རེ་དུག་ཏུ་འགྲོ་སྟེ་མཉམ་འབྲེས་མ་བྱུང་བའི་ཚུ་རྒྱལ་གྱི་གསེབ་ཏུ་ཕྱིའི་འདུས་རྒྱལ་ལམས་གྲེས་རྒྱལ་གྱི་འཕོར་ཆ་དེ་འཕེལ་འགྲོ་བས་ཡིན། མཐུན་ཁ་འགྲུབ་རྒྱ་རེ་དཀའ་ཏུ་འགྱུར་བ་རེད། ཚུ་རྒྱལ་ནམས་ཏ་ཅང་གིས་དལ་བུར་རྒྱ་ནས་འདུས་རྒྱལ་བར་གྱི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱིས་སྤར་རྒྱན་ལས་ལྷག་པའི་བྱེད་འགན་བརླབ་སྲུབ་པ་བྱུང་བའི་སྐབས་ཁོ་ནར་འབྲུགས་པ་ཏུ་འགྱུར་བའི་བྱེད་རིམ་དེ་རྣོགས་སྲུབ། འབྲུགས་པ་དང་ཕོར་འགྲུབ་མཁུ་གྱི་ཚུའི་ཆ་ཤས་དེ་ཏ་ལམ་ཉུག་ཏུ་ H_2O དྲངས་མ་དེ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

གཞོན་འབྲུགས།

H_2O ཡི་འདུས་རྒྱལ་ནམས་མཁྲེགས་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་ནམ་དུ་གནས་པའི་སྐབས་དབྱིབས་བཀོད་ཡངས་ཕོར་(དཔེ་རིས་ ༡༧-༡༩)སྲུབ་པར་བརྟེན་གཞོན་ཤུགས་སྦྱོང་པའི་བྱ་བས་འབྲུགས་པ་བཞུ་བའི་རྒྱ་བྱེད། དྲངས་གཞུགས་ནམས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་ནམ་དུ་རྟེན་པ་རེད། (བཞུ་ཚད་དེ་ཅུང་ཟད་ཅིག་གིས་གཙོག་པ་ཡིན་ཏེ་རླང་ལམས་གཞོན་ཤུགས་སྣོན་རེས་བཞིན་རྟོན་ཚད་རིག་རི་སལ་ཤུས་ ༠.༠༠༢ གྱིས་ཆག་པ་རེད།) གཞོན་ཤུགས་དེ་སེལ་བ་ན་འདུས་རྒྱལ་ནམས་དྲངས་གཞུགས་སུ་འགྱུར་ཏེ་སྤར་ཡང་འབྲུགས་པའི་འོ་ཕོར་འགྱུར་བ་རེད། གཞོན་ཤུགས་འོག་བཞུར་བ་དང་གཞོན་ཤུགས་དེ་སེལ་བ་ན་འབྲུགས་འགོ་བའི་བྱུང་བ་འདི་ལ་གཞོན་འབྲུགས་ཞེས་འབོད་པ་རེད། འདི་ནི་བེམ་དངོས་གཞན་ལས་རྒྱུད་པར་དུ་འབྱེད་པའི་ཚོས་གཅིག་ཡིན།

དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༥ རྣང་(དང་ལེ་ཚན་འདིའི་སློབ་བསུའི་པར་གྱི་ནང་)གཞོན་འབྲུགས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལེགས་པར་བསྟན་ཡོད། [དཔེ་རིས་དེའི་ནང་]སློ་མོ་གཉིས་ནས་མྱེད་ཚད་དབྱངས་ཏེ་ཡོད་པའི་ཟངས་སྐྱད་སློ་མོ་ཞིག་འབྲུགས་གོང་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་བཀལ་ཡོད། ཟངས་སྐྱད་ཀྱིས་འབྲུགས་གོང་དལ་གྱིས་གཅད་རྒྱ་ཡིན་ཡང་དེའི་ཤུལ་ལམ་དུ་འབྲུགས་པས་ཁེངས་རྒྱ་ཡིན། དེར་བརྟེན་ཟངས་སྐྱད་དང་མྱེད་ཚད་གཉིས་ཞེ་ལའི་སྟེང་དུ་ལྷུང་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་འབྲུགས་གོང་གོང་སུ་གཅིག་དུ་ལྷུས་པ་རེད།

གཞོན་འབྲུགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་བཟང་པོ་ཞིག་ནི་གངས་རིལ་བཟོ་བ་དེ་ཡིན། ང་ཚོས་ལག་པས་གངས་འཚོར་བ་ན་འབྲུགས་པའི་དྲངས་གཞུགས་ཅུང་ཟད་བཞུ་བར་བྱེད་ཅིང་། གཞོན་ཤུགས་བསལ་བ་ན་སྐར་ཡང་འབྲུག་སྟེ་དེས་གངས་རྣམས་མཉམ་དུ་བཟུང་བ་ཡིན། གནམ་གཤིས་ཏ་ཅང་གྲང་ངར་ཚེན་པོ་ཡོད་སར་གངས་རིལ་བཟོ་རྒྱ་ལག་པོ་ཡོད་དེ་ང་ཚོས་གཞོན་ཤུགས་གང་སྟེན་སྐབ་པ་དེས་གངས་བཞུ་བར་བྱེད་མི་སྲིད།

རྣམས་པ་དང་གཞུགས་རྣམས་ཀྱི་འགྱུར་བ།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་མཁྲེགས་གཞུགས་སམ་གཤེར་གཞུགས་ཤིག་ལ་སྤྱ་མཐུད་ནས་རྟོན་སློབ་པ་ཡིན་ན་མཁྲེགས་གཞུགས་སམ་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམས་ད་གཟོད་འགྱུར་འགྲོ་བ་རེད། མཁྲེགས་གཞུགས་ཤིག་ཡིན་ན་གཤེར་དུ་འགྱུར་བ་དང་། གཤེར་གཞུགས་ཤིག་ཡིན་ན་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བ་རེད། མཁྲེགས་གཞུགས་གཤེར་དུ་འགྱུར་བ་དང་གཤེར་གཞུགས་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བའི་གནས་སྟངས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམས་པ་ནང་འཇུག་བྱ་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་རྒྱངས་གཞུགས་ནས་གཤེར་གཞུགས་དང་དེ་ནས་མཁྲེགས་གཞུགས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་སུ་གཞུགས་རྣམས་འགྱུར་བ་ལ་དངོས་རྣམས་དེ་ལས་རྣམས་པ་ཕྱིར་འདོན་བྱེད་དགོས།(དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༦)

དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༦ རྣང་བཀོད་པའི་དོན་གནད་དེ་འབྲུགས་སྐྱམ་གྱི་འབྲུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་འཁོར་ནང་ལེགས་པར་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འབྲུགས་སྐྱམ་ནི་ཁོར་ཡུག་གྲང་མོ་ཞིག་ནས་རྟོན་མོ་ཞིག་དུ་རྟོན་འདོན་པར་བྱེད་པའི་རྟོན་གྱི་སྤྱ་མཐུད་ཞིག་ཡིན། བྱ་བ་འདི་འཁོལ་ཚད་དམའ་བའི་འབྲུག་རྣམས་གཤེར་གཞུགས་ཤིག་གིས་སྐྱབ་ཅིང་། འབྲུག་རྣམས་དེ་སློབ་ལ་འབྲུག་བྱེད་ཚན་པའི་ནང་འཇུག་ཅིང་། དེར་དེ་ཉིད་རྒྱངས་གཞུགས་སུ་འགྱུར།

308

གཤེར་གཞུགས་ནས་རྒྱལ་གཞུགས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྟོན་དེ་ཟས་འདོག་སའི་ནང་ཁྲུལ་ནས་འཐེན་པ་རེད། ལུས་པ་འཕར་མ་ཐོབ་པའི་རྒྱལ་གཞུགས་དེ་ཕྱི་རུ་ཡོད་པའི་གཤེར་ཕབ་འཁྲི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་གཏོང་། འཁྲི་རྒྱུད་ནས་ཕྱི་འཁལ་རྒྱུད་དུ་རྟོན་སྟོང་པ་ན་རྒྱལ་གཞུགས་དེ་སྐར་ཡང་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་གཞུགས་རྣམ་དུ་འགྱུར་བ་རེད། སྤྱ་མདའ་ཞིག་གིས་འབྲུག་རྩལ་དེ་མ་ལག་གི་བརྒྱུད་དུ་འབྲུད་དེ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་གཞུགས་དང་གཤེར་འགྱུར་ལས་ལྷུང་བའི་གཞུགས་རྣམ་ཀྱི་འགྱུར་བའི་འཁོར་ལོར་ཚུད། ཕྱི་ཆད་འབྲུག་རྣམ་ཀྱི་འཁྲིལ་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཞུགས་འབྲུག་རྣམ་ཀྱི་རྒྱལ་བམ་འོག་དུ་ཡོད་པའི་འཁྲི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེ་སར་ལག་པ་བྱུངས་དང་། རྟོན་གྱིས་ནང་དོས་ནས་བཏོན་པའི་ལུས་པས་རྟོ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུད་དེ་ཚོར་སྤྱབ།

ཁང་བྱིམ་བསྐོར་བར་(དང་བསེལ་བར་)བྱ་བའི་ཆེད་རྟོན་འབྲུད་སྤྱ་མདའ་སྐྱ་ཚོགས་ཤིག་བཀོལ་སྟོན་རྗེ་མང་དུ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁང་པ་བསྐོར་བ་ལ་འདི་དག་གིས་འགྱུར་རྗེའི་བྱུང་རྩལ་ལས་ལུས་པ་ཉུང་བ་ཟག་ཡོད། རྟོན་འབྲུད་སྤྱ་མདའ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲུག་རྣམ་ཆད་སྤྱབ་ཅིག་དང་འབྲུག་བྱ་བ་བྱེད། འབྲུག་རྣམ་ཀྱིས་རང་ནང་གི་ཟས་ལས་རྟོན་བསྐྱེ་སྟེ་གཤེར་ཕབ་འཁྲི་རྒྱུད་གཏོང་བའི་སྟོན་ནས་ཁང་མིག་རྟོ་བསྐོར་བྱེད་པ་བརྒྱུ་དུ་མེད་ནའང་། རྟོན་འབྲུད་སྤྱ་མདའ་ཆེད་མངགས་སུ་ཁང་མིག་རྟོན་མོ་བསྐོར། དེ་དག་གིས་ཟས་ལས་རྟོན་བསྐྱེ་རྒྱུའི་ཚབ་དུ་ཉེ་འཁྲིལ་གྱི་ས་འོག་ཚུ་སྤྱག་ལས་འབྲུད་པའི་ཚུ་ལས་རྟོན་འདོན་སྤྱབ་པ་རེད། ས་འོག་གི་ཚུ་ནི་ཉོས་བཅས་ཀྱིས་རྟོ་བ་ཡོད། ས་རིམ་འོག་མའི་རྟོན་ཆད་དེ་སའི་མཐོ་ཆད་ལ་རག་ལུས། དཔེར་ན་ཨ་རིའི་ལུས་དཀྱིལ་ས་ཁྲུལ་དང་དབྱུག་གི་རྒྱ་ཐང་དུ་ལོ་འཁོར་མར་མི་ཁར་གཅིག་གི་གཏོང་དུ་འཁོད་པའི་ས་རིམ་འོག་མའི་རྟོན་ཆད་དེ་རྟེག་རི་སལ་ལྷས་ ༡༩ (སྟེ་རན་ཉེར་ ༥༥) སྟོར་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་དབྱུག་དུས་ཀྱི་མཁའ་རྒྱུད་ལས་རྟོ་བ་ཡོད། ཁང་པའི་ཕྱི་རུ་འཁོད་པའི་ས་འོག་ཚུ་སྤྱག་རྣམས་ཀྱིས་རྟེག་རི་སལ་ལྷས་ ༡༩ ཅན་གྱི་ཚུ་ཁང་པའི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྟོན་འབྲུད་སྤྱ་མདའ་འདྲེན་པ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་གཞུགས་ཐེབས་པའི་འབྲུག་རྩལ་དེ་གཤེར་ཕབ་འཁྲི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྲུད་ཅིང་། དེར་འབྲུག་རྩལ་དེ་ཉིད་གཤེར་དུ་འགྱུར་ཉེ་ཁང་པ་བསྐོར་བྱེད་ཀྱི་རྟོན་སྟོང་གཏོང་བྱེད། གང་བསེལ་ཐེབས་པའི་ཚུ་དེ་ས་འོག་དུ་བྱིར་སྐོག་བྱེད་ལ་དེར་ནི་དེ་ཉིད་ས་གཞིའི་རྟོན་ཆད་དུ་རྟོ་བསྐོར་ཐེབས་ལ། རྒྱུད་རིམ་དེ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འཁོར་བར་བྱེད།

དབྱུར་དུས་སུ་རྟོན་འབྲུད་སྤྱ་མདའ་དེ་བསེལ་བྱེད་ཅིག་དུ་བརྒྱུར་ཉེ་རྒྱུད་རིམ་འདི་རྒྱུག་པར་བྱེད་སྤྱབ། གང་སྟོག་དེ་ཉིད་རྟོན་སྤྱམ་ཞིག་ཡིན། རྩ་འདྲིན་གཅིག་པའི་ཐོག་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གང་སྟོག་གིས་དབྱུར་དུས་སུ་ཁང་བྱིམ་གྱི་ནང་དོས་བསེལ་པོ་ནས་ཕྱི་ལོགས་རྟོ་བོ་ཡོད་སར་རྟོན་འབྲུད་གཏོང་བྱེད། མི་ཚོགས་ཆེ་བའི་གོང་ཁྲིར་ཁག་དུ་གང་སྟོག་སྟོང་སྤྱག་མང་པོས་དུས་མཉམ་དུ་བྱ་བ་བྱེད་པ་དེས་ཕྱིའི་རྟོན་ཆད་ལམ་ཅམ་མཐོར་འདེགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན་མཁྲིགས་གཞུགས་བཞུ་བ་ལ་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་གོས་ཤིང་། གཤེར་གཞུགས་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བ་ལའང་
ངེས་པར་དུ་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་གོས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་རྒྱངས་པ་གཤེར་དུ་འགྱུར་བ་ལ་རྒྱས་པ་སྐྱོད་དགོས་
ཤིང་། གཤེར་གཞུགས་མཁྲིགས་གཞུགས་སུ་འགྱུར་བ་ལའང་ངེས་པར་དུ་རྒྱས་པ་སྐྱོད་དགོས།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རྒྱངས་པའི་ངོ་བོར་གནས་པའི་ H_2O དེ་གཤེར་དུ་འགྱུར་བའི་སྐབས་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་རྫོང་ལྟ་བུ་འགོ་འཇུག་ཡང་ན་བསིལ་དུ་འགོ་
རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

གཞུགས་ནམ་གྱི་འགྱུར་བ་ནི་རྒྱངས་གཞུགས་ནས་གཤེར་གཞུགས་སུ་ཡིན་པས་རྒྱས་པ་སྐྱོད་དགོས་(དཔེ་རིས་ ༡༢་༦)པ་ཡིན་
པས་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་རྫོང་བར་བྱེད། ཚུལ་འདི་མཐོང་བ་ལ་དཔེ་རིས་ ༡༢་༧ ལ་མདུན་ལྷ་ཞིག་བྱོས་དང་། རྒྱུ་ལྷོད་ཀྱི་འདུས་རྒྱུ་
དལ་བ་ནམས་ཕྱིར་འདོན་པ་ཡིན་ན་འདུས་རྒྱུ་ལྷག་མ་ནམས་ཀྱི་ཆ་སྟོན་མཚོན་ཚད་ལ་མཐོར་འདེགས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་
རྫོང་ལྟོ་བ་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་བསིལ་དུ་འགོ་བའི་བྱེད་རིམ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཏེ། རྒྱའི་ནང་གི་འདུས་རྒྱུ་མཚོན་པ་
ནམས་རྒྱངས་པའི་ངོ་བོར་འགོ་བ་ན་གཤེར་གྱི་ནང་ལུས་པའི་འདུས་རྒྱུ་ནམས་ལ་ཆ་སྟོན་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་དམའ་བ་ཡོད།

དང་ཚོས་ H_2O རང་དུ་འབྱུང་བའི་གཞུགས་ནམ་གྱི་འགྱུར་བ་ལག་ལ་བྱེ་བྲག་དུ་བཞུ་བར་བྱའོ། གངས་
སྐབས་བདེ་ཡོང་བའི་ཚེད་དུ་ཐབ་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཆ་པོ་བཟོ་རྒྱུར་བཞག་པའི་སྟོན་ཁ་བརྒྱབ་པའི་ནང་ལྷ་རམ་ ༡ ཅན་གྱི་
འབྲུགས་པ་རྫོད་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་ -50 ལོན་པ་ཞིག་ལ་སོམས་དང་། སྟོན་དུ་ཡོད་པའི་རྫོད་ཚད་འངལ་ཆས་ཤིག་
གིས་རྫོད་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་ 0 བར་ལ་དལ་གྱིས་འཁེལ་བ་སྟོན་པར་བྱེད། དེ་ནས་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་གནད་དོན་
ཞིག་བྱུང་། དེ་ནི་རྫོད་ལྷ་མཐུན་ནས་བཏང་ཡང་རྫོད་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་ 0 རང་ལ་གནས་པ་རེད། ཆ་པོ་ཆགས་
རྒྱའི་ཚབ་དུ་འབྲུགས་པ་བཞུ་འགོ་ཚུགས། ལྷ་རམ་གཅིག་གི་འབྲུགས་ཤོང་དེ་ཆ་ཚང་བཞུ་བ་ལ་འབྲུགས་པ་དེར་ཁེ་ལོ་
རི་ 10 (འཇུ་ལུལ་ 111)ཡི་རྒྱས་པ་སེམ་དགོས་ཀྱང་། དེའི་རྫོད་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་ཆ་ཚང་ཡང་འཕར་གྱི་མེད།

309

འབྲུགས་པ་ཡོད་ཚད་བཞུ་བའི་རྗེས་སུ་ད་གཟོད་ཁེ་ལོ་རི་འཕར་མ་རེ་སྟོན་རེས་བཞིན་རྒྱའི་རྫོད་ཚད་
རྟེན་རི་སལ་ཤུས་གཅིག་གིས་འཕར་ཏེ་རྒྱ་མ་འཁོལ་གྱི་བར་ཏེ་རྟེན་རི་སལ་ཤུས་ 100 ལ་མ་སོན་གྱི་བར་དེ་ལྟར་

འབྲུང་། སྐར་ཡང་རྒྱས་པ་ལྷ་མཐུད་ནས་སྣོན་པ་བ་རྟོན་ཚད་མ་འཕར་བར་རང་སོར་གནས་ཤིང་། ལྷ་རམ་གཅིག་གི་ཚུ་
དེ་འཁོལ་ནས་ཚ་རྒྱངས་ཀྱི་ངོ་བོར་རྗེ་མང་རྗེ་མང་དུ་འགྱུར་འགྲོ་བ་རེད། ལྷ་རམ་གཅིག་ལྷ་དེ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱངས་
པར་འགྱུར་བ་ལ་ཚུ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༤༠ (འཇུ་ལུལ་ ༡༡༤༠)ཡི་རྟོན་རྒྱས་ཐོབ་དགོས་པ་ཡིན། མཐར་ཚུ་ཡོངས་རྫོགས་ཚ་
རྒྱངས་སུ་གྱུར་ཟིན་པ་བ་རྟོན་ཚད་སྐར་ཡང་འཕེལ་འགོ་རྒྱུགས། དེ་ནས་རི་སྲིད་རྒྱས་པ་སྣོན་པ་དེ་སྲིད་དུ་འཕར་བ་
ཡིན། རྒྱུད་རིམ་འདི་དཔེ་རིས་ ༡༡་༡༡ ཅང་རི་མོར་གསལ་བར་བྱས་ཡོད།

ཚུ་ལྷ་རམ་གཅིག་རྒྱངས་པར་འགྱུར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྒྱས་པ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༤༠ (འཇུ་ལུལ་ ༡༡༤༠) དེ་རྒྱས་པ་
འབོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་ནི་རྒྱུགས་སྐབས་ལྷ་འོར་དུ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་པ་ལྷ་རམ་གཅིག་རྟོན་ཚད་ཤིག་རི་
༡༠༠ ཐོག་གི་ཚུ་འཁོལ་བཞིན་པ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་བསྐྱར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྒྱས་པ་ལས་ཀྱང་ཞེ་དྲག་གི་ཆེ་བ་ཡིན། སྲིར་ཚ་
རྒྱངས་ཀྱི་འདུས་རྒྱུལ་དང་ཤིག་རི་སལ་ལྷ་ས་ ༡༠༠ ཡི་ཐོག་འཁོལ་བཞིན་པའི་ཚུ་ཚན་གྱི་འདུས་རྒྱུལ་རྣམས་ལ་ཚ་
སྟོམས་འབྲུལ་སྟོན་རྒྱས་པ་གཅིག་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཚ་རྒྱངས་ཀྱི་འདུས་རྒྱུལ་རྣམས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་འདུས་རྒྱུལ་བཞིན་
དུ་ཕན་ཚུན་ལྷན་དུ་འཆིང་མེད་པར་སྟོས་བཅས་ཀྱི་རང་དབང་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཚ་རྒྱངས་ལ་གནས་སྟོས་རྒྱས་པ་མང་བ་
ཡོད་པ་རེད། ཚ་རྒྱངས་ལ་རྒྱས་པ་འབོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཤེར་ཕབ་ཀྱི་རྒྱུད་རིམ་ནང་སྟོན་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན་འབྲུགས་པ་བཞུར་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྒྱས་པ་(ལྷ་རམ་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༤༠ འཕར་འཇུ་ལུལ་ ༡༡༥)དང་ཚུ་
འཁོལ་བ་ལ་མཁོ་བའི་རྒྱས་པ་(ལྷ་རམ་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༤༠ འཕར་འཇུ་ལུལ་ ༡༡༤༠)རྣམས་གཞུགས་རྣམས་ཀྱི་འགྱུར་བ་
ལོག་པའི་སྐབས་སུ་སྲིར་སྟོན་པའི་རྒྱས་པ་དང་མཉམ་པ་ཡིན། རྒྱུད་རིམ་འདི་རྣམས་བསྟོན་ཏུ་རུང་བ་ཡིན། གདོས་
གཅིག་གི་དངོས་རྫས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་ཉིད་མཁའ་གསལ་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནས་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་
བསྐྱར་བ་(དང་བསྟོན་སྟེ་བསྐྱར་བ་)ལ་རྒྱས་པ་མཁོ་བའི་ལ་དངོས་རྫས་དེའི་འདུས་སྐྱུར་གསལ་རྟོན་ཅེས་འབོད་པ་རེད།
(གསལ་ཅེས་པའི་ཆིག་གིས་རྟོན་རྒྱས་འདི་རྟོན་ཚད་འཇུ་ལ་ཆས་ལས་གསལ་སྟེ་གནས་པ་ང་ཚོར་དྲན་གསོ་བྱེད།) ཚུ་ལ་
མཚོན་ན་གསལ་རྟོན་དེ་ལྷ་རམ་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༤༠ (ལྷ་རམ་རེ་ལ་འཇུ་ལུལ་ ༡༡༥)ཡིན་པ་ང་ཚོས་མཐོང་བ་ལྟར་ཡིན།
དངོས་རྫས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་ཉིད་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནས་རྒྱངས་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་བསྐྱར་བ་(དང་
བསྟོན་སྟེ་བསྐྱར་བ་)ལ་རྒྱས་པ་མཁོ་བའི་ལ་དངོས་རྫས་དེའི་རྒྱངས་སྐྱུར་གསལ་རྟོན་ཅེས་འབོད། ཚུ་ལ་མཚོན་ན་འདི་ནི་
ཏུ་ཅང་གི་ཆེ་བ་ལྷ་རམ་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༤༠ (ལྷ་རམ་རེ་ལ་འཇུ་ལུལ་ ༡༡༤༠)ཡིན། སྟོས་བཅས་ཀྱི་ཚད་གཞི་མཐོ་པོ་དེ་
ནི་ཚུ་རྒྱལ་ཕན་ཚུན་བར་གྱི་ཤུགས་(ཡང་རྒྱལ་འཆིང་བ་)དམ་པོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན།

ཚུའི་རྒྱངས་སྐྱུར་གསལ་རྟོན་ཚད་གཞི་མཐོ་པོ་སྟེ་ལྷ་རམ་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༤༠ ཡིན་པ་འདིས་གནས་སྐྱངས་
འགའ་རེའི་ནང་ཚུ་རྟོན་འཇུ་ལ་ཆས་ཚུ་ཚ་པོ་འབྲུགས་སུར་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་མཚོན། དང་ཚུ་ལ་འདི་ནི་དགུན་

དུས་ཀྱི་གང་མོ་ཡོད་པའི་ཉིན་ཞིག་ལ་ཚུ་ཚོ་གྱིས་སྐྱུ་མ་འཁོར་འཁྱུ་བ་ལྟ་བུ་འཕམ་འབྲུགས་ཤུད་ཐང་ག་ཚུ་ཚོ་གྱིས་
 ཞེ་བས་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྤྱིང་དུ་ཚུ་སྐབས་མོས་གཡོགས་པའི་སྐབས་སུ་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡོང་། དེའི་
 ཆོ་ཚུ་ཚོ་གྱིས་འབྲུགས་པ་བཟུ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཁུད་དོས་རྒྱུ་མོ་འཇམ་པར་བྱེད་ཅིང་། སྐར་ཡང་དར་ཁ་སྐྱར་མོར་
 ཐེབས། རྒྱུ་མ་འཁྱུར་ལྟར་མོ་ལས་བྱུང་བའི་གང་བསིལ་ཐེབས་ཚད་ནི་ཉ་ཅང་མཐོ་པོ་ཡིན་ཏེ་རྒྱུ་མ་པར་སོང་བའི་ཚུ་
 ལྟར་མ་རེ་རེས་ཤུལ་ལྟག་གི་ཚུ་ལས་ལྷན་པ་ཉུང་མཐར་ཁེ་ལོ་རེ་ ༥༤༠ འཐེན་པ་རེད། འདི་ནི་དོད་ཀྱི་བརྒྱུད་འཁྲིད་ཀྱི་
 ལམ་ནས་ཚུ་སྐབས་མོ་རེ་རེ་ནས་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་རེ་ལ་ཁེ་ལོ་རེ་གཅིག་ཆག་པའི་གང་བསིལ་ཐེབས་ཚད་དང་བསྐྱར་ན་
 ཉ་ཅང་གི་འབོར་ཆེན་པོ་ཡིན། རྒྱུ་མ་འཁྱུར་ནི་བསིལ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་མ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན།

310

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

- ༡ དོད་ཚད་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལ་ཡོད་པའི་ཆོ་རྒྱུ་མ་རྩལ་གཅིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལ་ཡོད་པའི་ཚུ་ལྟར་གཤེར་པའི་
 རྒྱུ་སྐབས་ལྷན་པ་ག་ཚོད་འཕོས་སམ།
- ༢ དོད་ཚད་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལ་ཡོད་པའི་ཚུ་འཁོལ་ཞིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་ཚུ་ལྟར་གང་བསིལ་
 ཐེབས་སྐབས་ལྷན་པ་ག་ཚོད་འཕོས་སམ།
- ༣ དོད་ཚད་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་གནས་པའི་འབྲུགས་ཚུ་ཞིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་པའི་དོ་བོར་
 འབྲུགས་སྐབས་ལྷན་པ་ག་ཚོད་འཕོས་སམ།
- ༤ དོད་ཚད་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལ་གནས་པའི་ཆོ་རྒྱུ་མ་རྩལ་གཅིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་པའི་དོ་
 བོར་འཁྱུར་སྐབས་ལྷན་པ་ག་ཚོད་འཕོས་སམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

- ༡ རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ལ་ཡོད་པའི་ཆོ་རྒྱུ་མ་རྩལ་གཅིག་གཤེར་དུ་གྱུར་ཏེ་དོད་ཚད་གཅིག་པའི་ཚུ་ལྟར་གྱུར་པ་ན་ཁེ་ལོ་རེ་
 ༥༤༠ ཡི་ལྷན་པ་འཕོས།
- ༢ འཁོལ་བཞེན་པའི་ཚུ་ཚོ་སྐྱུ་མ་རྩལ་གཅིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༡༠༠ ཡིས་གང་སྤྱི་འབྲུགས་ཚུའི་དོ་བོར་གྱུར་པ་ན་ཁེ་ལོ་རེ་ ༡༠༠
 ཡི་ལྷན་པ་འཕོས།
- ༣ རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་ཚུ་སྐྱུ་མ་རྩལ་གཅིག་རྒྱུ་མ་རེ་སལ་ཤུས་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་པའི་དོ་བོར་གྱུར་པ་
 ན་ཁེ་ལོ་རེ་ ༥༠ ཡི་ལྷན་པ་འཕོས།

༧ རིག་རི་སལ་ལྷན་ ༡༠༠ ལ་ཡོད་པའི་ཚ་རྒྱུ་ལྷ་རམ་གཅིག་རིག་རི་སལ་ལྷན་ ༠ ལ་ཡོད་པའི་འབྲུགས་པའི་དོ་བོར་གྱུར་པ་
ན་མཐའ་འཁོར་ལ་གོང་མའི་རྒྱུ་པ་ཁྱོད་བསྐྱེམས་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༡༠ འཕོས།

ཐབས་སྣང་གི་སྤྲོད་ཚ་པོ་ཞིག་ལ་མཚུངས་མོ་སྐམ་པོས་རིག་པ་འཚོས་མི་ཤོད་ཀྱང་རང་གི་མཚུངས་མོ་ཐོག་མར་
རྫོན་པར་བྱས་ཏེ་སྤྲོད་པར་དུས་ཡུན་སྐྱིད་ཤིང་རིང་རིག་ན་གཞོན་འཚོ་མེད་པར་དེ་ལ་རིག་པ་ལོས་ཀྱང་སྐབས། ཇི་སྲིད་
མཚུངས་མོ་རྫོན་པར་གནས་ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་ཀྱིས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་ལན་འགའ་དེ་ལ་རིག་ཀྱང་ཚོག་འདིའི་རྒྱ་
མཚན་ནི་རྒྱུ་ལྷན་མཚུངས་མོ་བསྐྱེལ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་པ་དེ་འདྲིར་མཚུངས་མོའི་སྣང་གི་བཞའ་ཚན་གྱི་གཞུགས་རྣམས་
བསྐྱུར་བའི་ཆེད་དུ་འགོ་བ་ཡིན་པས་སོ།། རྒྱུ་པ་དེས་བཞའ་ཚན་དེ་རྒྱུ་པར་སྐྱུར་ཞིང་། དེས་ཁྱོད་ཀྱི་མཚུངས་མོ་དང་
སྤྲོད་པར་ལ་འགོག་རིམ་ཞིག་སྐྱུན་པ་རེད། དེ་དང་མཚུངས་པར་དབྱུར་ཏེ་ཚ་པོ་ཞིག་གི་ཚ་ཆད་དེ་མཚུངས་མོ་རྫོན་
པས་རིག་ཅམ་བྱེད་པ་ལས་ཚོད་དཔག་བྱེད་སྐབས།

མེ་སེ་རྒྱ་སེའ་གོང་ཁྱེར་མལ་ཁེན་ནང་གི་སྤྱི་དོན་ཚན་ཁག་གི་ལྷ་རྟོག་པ་བྱུར་པ་སྤོལ་ར་ཡུན་གྱིས་ལོ་
མང་པོའི་སྣོན་དུ་རྒྱ་སྐྱུག་ལས་གཞི་ཁག་ཅིག་གི་ནང་སྐུ་གུ་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་འ་ཉེ་ལྷན་མ་བཀོལ་སྦྱོད་བྱས། ཁོང་གིས་
འ་ཉེ་ལྷན་མའི་ནང་མཚུངས་མོ་བཅུག་སྟེ་དེའི་ཚ་ཆད་གཞལ་བ་དེས་བལྟ་མཁན་རྣམས་འདྲོགས་སུ་བཅུག་ཡོད། (དཔེ་
རིས་ ༡༡་༡༩) འདི་མ་བྱས་གོང་དུ་ཁོང་གིས་འ་ཉེ་ཏེ་ཅང་ཚ་པོ་ཚ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་ཁོང་གི་མཚུངས་མོ་རྫོན་པ་རྫོན་རྒྱུ་
ཡིན་པ་ངེས་གཏན་བྱས་ཡོད། (ཁྱོད་གཅིག་སུ་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་འདི་བྱེད་མི་ཉེན་ཏེ། འ་ཉེའི་ཚ་ཆད་མ་ལོངས་ན་དེ་
ཉིད་མཚུངས་མོར་འབྱུར་ཏེ་སྐྱེལ་སྦྱོན་ཚབས་ཚེན་འཕོག་སྲིད།) དེ་བཞིན་དུ་མེ་མདག་དམར་པོའི་སྣང་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
འགོ་མཁན་མང་པོས་རྒྱུ་པ་རྫོན་པ་བཅོམ་བཤག་གཞུག་གི་ཡོད། (འོན་ཀྱང་དཔེ་རིས་ ༡༡་༢༠ ནང་གི་རྟེན་མེ་ལི་
ལྷ་སུ་གཞན་ཚོས་རྒྱུ་པ་སྐམ་པོར་མོས་པ་བྱེད་དེ་ཁོང་གིས་རྒྱུ་པ་རྫོན་པར་མེ་རོ་འབྱུར་སྤྲོད་ཀྱི་མཚན་བྱུང་གི་
ཡོད།) (ལེ་ཚན་ལྷ་མར་སྤོང་བ་བཞིན་)རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་མཚུངས་མོའི་རྒྱུ་པ་མ་བསྐྱེལ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་
བོ་ནི་ཤིང་གི་མེ་མདག་ལ་བརྒྱུད་སྲིད་ཞན་པོ་ཡོད་པས་ཡིན།

དངོས་ལམས་རིག་པ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ།

རྟོན་ཚད་ 0°C དང་ལྷན་པའི་འབྲུགས་པ་སྐུ་རམ་ ༡ རྟོན་ཚད་ 100°C དང་ལྷན་པའི་ཚ་རྒྱུ་ཀྱི་དོ་བོར་འགྱུར་
བ་ལ་མཚོན་རྣམས་པ་བཞིན་འགྱུར་དགོས་པས་འགྱུར་ཐངས་སོ་སོར་འདྲུ་ལུལ་ལམ་ཁེ་ལོ་རི་ག་ཚོད་ཀྱི་རྟོན་མཐོ་
བ་བར་སྣོད་ནང་ཁོངས་ཤིག

311

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ངོས་གྲང་མོ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་ཚུ་འཁོལ་སྟ་རམ་བཞི་སྟག་པ་ན་དེ་ལས་སྟ་རམ་གཅིག་ལྟར་མོ་ཞིག་ལ་རྒྱུ་ལ་ལྷངས་པར་འགྱུར་བའི་
དབང་དུ་ཐོངས། གལ་ཏེ་རྒྱུ་ལ་ལྷངས་ལྟར་རྒྱུ་རིམ་གྱིས་ཚུ་ལྟག་མ་སྟ་རམ་གསུམ་ལས་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༩༠ ལུས་པ་འདོན་པ་དང་དེ་
མིན་གྱི་རྫོད་འཕོ་འགྱུར་གང་ཡང་བྱུང་མེད་ན་སྟ་རམ་སྟག་མ་གསུམ་གྱི་རྫོད་ཚད་གང་ཡིན་དགོས་སམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

ཚུ་ལྟག་མ་སྟ་རམ་གསུམ་དེ་རྟེན་རི་སལ་ལྷན་འོར་ཅན་གྱི་འབྲུགས་པ་རུ་འགྱུར་རྒྱ་ཡིན། སྟ་རམ་གསུམ་ལས་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༩༠
བཏོན་པ་ཡིན་ན་སྟ་རམ་རེ་ལས་ཁེ་ལོ་རི་ ༡༥༠ འདོན་དགོས། ཚུ་འཁོལ་མ་སྟ་རམ་གཅིག་ལས་ཁེ་ལོ་རི་ ༡༠༠ འདོན་པ་དེས་དེའི་
རྫོད་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ལྷན་འོར་ཅན་དུ་གཅོག་པར་བྱེད་ལ། དེའི་སྟེང་དུ་ཁེ་ལོ་རི་ ༥༠ འདོན་པ་དེས་དེ་ཉིད་འབྲུགས་པ་རུ་
བསྟུར། ཚུ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུ་ཚོ་ཕོ་ཞིག་འབྲུགས་པ་ཐེབས་སུ་བའི་ཚོད་གྱི་ཁོར་ཕྱག་གྲང་མོ་ཞིག་ཏུ་བཞག་ན་དེ་
ཉིད་ལྟར་མོ་ཞིག་ལ་འབྲུགས་པ་རུ་འགྱུར་འགོ་གི་ཡོད། (ལག་ལེན་ངོ་མའི་ཐོག་རྫོད་གྱི་འཕོ་འགྱུར་གཞན་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཚུ་ལྟག་མ་འབྲུགས་གོང་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ཐོག་མའི་སྟ་རམ་བཞི་ལས་སྟ་རམ་གཅིག་ལས་མང་བ་ལ་རྒྱུ་ལ་ལྷངས་ལྟར་ཐེབས་
དགོས་པ་ཡིན།)

བར་ཚད་ཕྱོགས་བསྟུན།

རྒྱུ་ལ་ལྷངས། གཤེར་གཞུགས་ནས་རྒྱུ་ལ་ལྷངས་གཞུགས་སུ་འགྱུར་བའི་གཞུགས་རྣམ་གྱི་འགྱུར་བ།
སྟ་རམ་ཐང་སྟུར། གཤེར་གཞུགས་བརྒྱུད་མ་དགོས་པར་མཁྱེགས་གཞུགས་ནས་རྒྱུ་ལ་ལྷངས་གཞུགས་སུ་ཐང་ཀར་འགྱུར་
བའི་གཞུགས་རྣམ་གྱི་འགྱུར་བ།
གཤེར་ཕབ། རྒྱུ་ལ་ལྷངས་ནས་གཤེར་གཞུགས་སུ་འགྱུར་བའི་གཞུགས་རྣམ་གྱི་འགྱུར་བ།
འཁོལ་བ། གཤེར་གྱི་ནང་ལོགས་ཅམ་མ་ཟང་ལྷན་ཚོས་སུ་འབྲུགས་ལྟར་ལྷན་མོར་ཐེབས་པ་ལ་ཟེར།
གཞོན་འབྲུགས། གཞོན་ལྷགས་འོག་བཞུ་ཞིང་དེ་དང་བུལ་བ་ན་སྟུར་ཡང་འབྲུག་འགོ་བའི་རྒྱུ་རིམ་ཞིག་
རྫོད་སྟུང་། ཁོར་ཕྱག་བསེལ་ཕོ་ཞིག་ནས་ཁོར་ཕྱག་རྫོན་མོ་ཞིག་ཏུ་རྫོད་དཔོར་འདོན་བྱེད་པའི་ཡོ་ཆས་ཤིག་ཡིན།

འདུས་འགྱུར་གཤམ་རྟོན། གདོས་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་དངོས་རྣམས་ཤིག་མཁྲེགས་གཞུགས་ནས་གཤེར་གཞུགས་སུ་བསྐྱར་
བ་ལ་མཁོ་བའི་ལུས་པའི་འབོར་ཚད་ལ་ཟེར། (རྒྱད་རིམ་ལྡོག་པའི་སྐབས་ལུས་པ་ཕྱིར་སློང་བྱེད།)

རྒྱངས་སྐྱུར་གཤམ་རྟོན། གདོས་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་དངོས་རྣམས་ཤིག་གཤེར་གཞུགས་ནས་རྒྱངས་གཞུགས་སུ་བསྐྱུར་བ་
ལ་མཁོ་བའི་ལུས་པའི་འབོར་ཚད་ལ་ཟེར། (རྒྱད་རིམ་ལྡོག་པའི་སྐབས་ལུས་པ་ཕྱིར་སློང་བྱེད།)

315

༡༥ རྫོང་ལྷན་ཚོས་རིག་པ།

གེལ་མིན་རྫོང་ཚད་ཚད་ཉམས་ཀྱི་མིང་ཡོང་སའི་སྐྱེ་ཞབས་ལོ་ཏ་གེལ་མིན་གྱིས་ཚན་རིག་གི་དབྱུང་ཤོག་ ༤༠༠
 སྤེལ་ཡོད་པ་དང་། ཁེ་དབང་བཀའ་ཤོག་ཁྱོན་ ༡༠ ཡི་ཚེད་སྟོན་ལྷན་ལྷན་ལོད། ཁོང་ཨ་ཡར་ལེན་ཏ་གི་རྒྱལ་ས་རྟེན་སྐྱེ་སྐྱེ་
 ཏུ་ ༡༩༤༡ ལོར་འཇུག་ཏེ་མི་ལི་ཡམ་ཐོབ་སྟོན་ཞེས་པའི་མིང་དེའི་འོག་རང་གི་མི་ཚེ་དང་པོ་འགོ་བཙུགས། ཐོག་མའི་
 ཚར་ཁོང་གི་པ་ལགས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་སློབ་བྲིད་བྱས་ཀྱང་། ཁོང་བཙུ་ལ་སོན་སྐབས་པ་ལགས་སི་ཁོཏ་ལན་ཏ་གི་གོང་ཁྱེར་
 ལྷི་ལྷས་རྟེན་ཏུ་གནས་སློབ་བྱས་ཤིང་དེ་ནས་གོང་ཁྱེར་དེའི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་བྱིས་པའི་སྡེ་ཚན་ཏུ་སློབ་
 ལུགས་བྱས་ཏེ་སློབ་སྦྱོང་འགོ་བཙུགས། ཁོང་གིས་མཁས་པའི་ཚོམ་ཤོག་དང་པོ་དེ་ལོ་ ༡༤ ཐོག་སྤེལ་བ་རེད། ལྷི་ལྷས་རྟེན་
 ཏུ་བསྐབ་པ་མཐར་སོན་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་ཁོང་ཁེམ་ལྷི་རིང་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ཏུ་སློབ་ཏེ་ ༡༩༤༥ རང་ལོ་ ༡༡
 ཐོག་དེ་ནས་ལྷན་འཕགས་མཐར་སོན་བྱུང་། ལྷི་ལོ་དེར་ཁོང་ལྷི་ལྷས་རྟེན་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རང་བྱུང་ལྷ་
 བྱུང་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོར་གྱུར། མི་ལི་ཡམ་ཐོབ་སྟོན་ཁོང་རིག་སློབས་ལྡན་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་ཚོད་པ་
 མེད།

ཐོམ་སྟོན་གྱིས་སྦྱངས་པའི་སློབ་ཚན་གྱི་གསུ་སུ་རྫོང་ཡོད་པ་དང་། ༡༩༤༡ ལོར་ཁོང་གིས་ཚུགས་སྐབས་རྫོང་ཚད་
 ཀྱི་ཚད་ཉམས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཤིང་། ལྷིས་སུ་དེ་ལ་ཁོང་གི་མཚན་ནས་བསྟུན་པ་རེད། ཁོང་ནི་མི་ཏར་ལམ་ལུགས་
 ཀྱི་ཚད་འཇུག་ལ་རྒྱུ་སྐྱེད་ལུགས་ཆེ་གནང་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེ་ནས་ ༡༩༤༤ ལོར་ཁོང་གིས་འགྲུལ་སྦྱོང་རུས་པ་
 ཞེས་པའི་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དེ་ཐོག་མར་རོ་སྦྱོང་བྱས། ཁོང་གིས་རྟེན་གྱི་ཁ་པར་དབྱིན་ཡུལ་ཏུ་ཐོག་མར་རོ་སྦྱོང་
 གནང་བ་དང་། ཞེཏ་ལན་ཏེག་རྒྱ་མཚོ་བཅད་པའི་སློག་ཐག་དང་པོ་འཁྲིད་པར་འཆར་འགོད་ཀྱི་མཐུན་འགྱུར་གནང་
 བ་དང་། སློག་ཚད་འཇུག་ཆས་སྟེན་པོ་ཞིག་འཆར་འགོད་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོ་རོབ་དང་བྱང་ཨ་མི་རི་ཁ་གཉིས་ཀྱི་
 བར་ན་མོར་སི་ཏར་བརྗེ་གང་ལྷན་གཏོང་སྐབས་བཅས་བྱུང་ཡོད། མཇུག་རྗེས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོང་ལ་དཔའ་བརྟུལ་
 ཀྱི་མཚན་གནས་སུལ། དབྱིན་གཞུང་ནས་ ༡༩༤༡ ལོར་ཐོམ་སྟོན་ལ་སྐྱེ་བྱུག་རྟེན་གྱི་མཚན་གནས་བསྐྱེད་ཏེ་སྐར་
 ཡང་ཆེ་བསྟོད་གནང་། ཁོང་གིས་ལྷི་ལྷས་རྟེན་ཏུ་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་བྱིས་གཞིས་བརྒྱུད་ཏུ་རྒྱུག་པའི་གེལ་མིན་གཙུང་པོའི་
 མིང་དེ་སྦྱངས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ལ་ལོ་ཏ་གེལ་མིན་ཞེས་ཏུ་སྤེལ་དེ་ནས་བཟུང་།

ཀུལ་མིན་གྱིས་དེ་སྐབས་སྤོང་གཞི་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ཏེ་འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་གི་ལོ་ཚོད་ཚེས་རྒྱལ་ཁོང་གིས་འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་གི་ཐོག་མའི་རྟོན་ཚད་དེ་ཉི་མའི་རྟོན་ཚད་དང་མཉམ་པར་བཟུང་སྟེ་ཚོད་ཚེས་ཀྱི་འགོ་བཅུགས། རྗེ་རྣམས་ཀྱི་གྲང་བསིལ་ཐེབས་ཚད་ཚད་གཞིར་དབབ་ཡོད་པ་དེ་གཞི་ལ་བཞག་སྟེ་འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་དང་གཏོས་མཉམ་པའི་གཞུགས་ཤིག་ལ་གྲང་བསིལ་ཐེབས་པར་དུས་ལུན་རི་འགོར་གྱི་བཙུགས་ཀྱིས་ཁོང་གིས་འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་གི་ལོ་ཚོད་ནི་ལོ་ས་ལ་ ༡༠༠ ཐམས་པ་ཡིན་པའི་ཚོད་དཔག་བྱས། ཀུལ་མིན་གྱིས་དེའི་དུས་སུ་འགྲེད་འཕྲོའི་བྱེད་སྐོར་དང་། འཛམ་གྲུ་སྤྱིང་གི་ནང་དོས་རྟོན་པོར་གནས་པར་དེས་བྱེད་ལས་གང་སྐྱབ་མིན་གྱི་སྐོར་གསུང་བྱས་ཤིང་།

ཚན་རིག་པ་ཆེ་ཤོས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཕྲུལ་བཟོ་བ་ཡོང་གི་ཡོད་ལ། ལ་ལས་ནི་གཞོན་བྱེད་ཀྱི་དཔང་རྟགས་ཡོད་བཞིན་དུ་སྐྱོན་ལ་དག་ཐེར་བྱེད་པར་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད། ཀུལ་མིན་གྱིས་རང་གི་ལོ་རྒྱུ་ལ་བརྒྱའི་ཚོད་ཚེས་དེར་མི་ཆེ་ཉིལ་པོར་ལྷ་ཚུགས་ཀྱིས་དག་ཐེར་བྱས་ཤིང་། ཏར་མིན་གྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་འབྲེལ་བའི་མཐའ་སྟོན་རྣམས་ལོ་རྒྱུ་ལ་བརྒྱ་ཡི་དུས་ལུན་ནང་གྲུབ་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པར་བརྟེན། མ་ཟད་ཁོང་གིས་རྒྱང་ལས་སྤྱི་བའི་གནམ་གུ་དེ་འབྲེལ་མི་སྲིད་ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་ཡོད། ༡༩༠༠ ལོར་ཁོང་གིས། “ད་ལྟ་དངོས་ལམ་རིག་པའི་གསར་དུ་རྟོན་རྒྱུ་དོན་ཞིག་ལྷག་མེད། གང་བྱ་རྒྱུ་ལྷག་ཡོད་པ་ནི་ཚད་འཇལ་ཞིབ་རིམ་ཚོགས་སུ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཅམ་ཡིན།” ཞེས་བཤད། མི་ཆེའི་མཇུག་ཏུ་ཚོད་ཚེས་ལོག་པ་ཐེབས་པ་དེ་དག་ལ་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཁོང་གིས་ཚན་རིག་དང་འབྲུལ་རིག་གི་ནང་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་གྲུབ་འབྲས་སྒྲུངས་ཡོད། ༡༩༠༢ ལོར་ཁོང་གྲོངས་པའི་རྗེས་སུ་ཁོང་གི་སྐུ་སྤྱང་དེ་ཡེ་ཤུའི་མཚོད་ཁང་མེས་ཀྱི་མི་སྐྱོ་ཏུ་ཨ་ཡི་སེག་ཀེ་ལུ་འོན་གྱི་འདུལ་བ་ལྷན་པ་རེད།

316

རྟོན་ལྷགས་རིག་པ།

རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་དབྱིན་རིའི་སྐད་དོད་ thermodynamics ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེ་ཀུལ་མིན་གྱིས་གསར་བཟོ་གནང་། (ཐ་སྙད་དེ་ནི་“རྟོན་གྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་”ཞེས་པའི་གོ་དོན་ཅན་གྱི་སྟེ་རི་སའི་ཚིག་ལས་བྱུང་།) རུལ་ཕྲན་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་ཕྱ་རུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞན་མ་ཤེས་པའི་སྟོན་ནས་རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་ཚན་རིག་དེ་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་སྔ་སྟོན་ནས་བྱུང་བའི་ཐ་སྙད་པ་རེད། རྟོན་ལྷགས་རིག་པ་ཐོག་མར་གཏུན་ལ་འབེབས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་སྟོག་རུལ་དང་ཕྱ་རུལ་གཞན་གྱི་སྐོར་གང་ཡང་མ་ཤེས་ཤིང་། རུལ་ཕྲན་གྱི་སྐོར་རགས་རིམ་ཅམ་ལས་མ་ཤེས་པས་ཁོ་ཚོས་འགྲུལ་སྐྱོད་ལས་ཀ་དང་གོམ་ལྷགས་དང་རྟོན་ཚད་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཚུལ་རགས་པ་རྣམས་དང་། རུས་པ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ནང་དེ་དག་གི་བྱེད་འགན་གང་ཡིན་པ་བཅས་ལ་བསྟེན་ཏེ་དཔེ་གཞུགས་བཞོན་ཡོད། རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་མང་རྗེ་གཉིས་ནི་རུས་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དེ་དང་། རྟོན་འཕོ་བ་ན་ཅ་དངོས་ཚ་པོ་ནས་གྲང་མོའི་ལྷོགས་སུ་ངམ་ངམ་ལྷགས་ཀྱིས་འཕོ་བ་ཡིན་གྱི་གོ་སྟོན་ནས་མིན་པའི་དངོས་དོན་གཉིས་པོ་ཡིན། རྟོན་ལྷགས་རིག་པས་ཚ་རྒྱངས་གཤོག་འཁོར་ནས་སྟེ་རུས་སྐྱབ་ཆས་བར་གྱི་རྟོན་གྱི་འགྲུལ་འཁོར་རྣམས་ལ་གཞི་རྩའི་རྣམ་གཞག་སྐྱབ་ཞིང་། འབྲུགས་

གཤེར་དུ་འགྱུར་གྱི་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་ 1/273 ཡི་དུམ་ཆ་འདིའི་སྒོ་ནས་ཆག་འགྲོ་བའི་གནས་སྐབས་འདིས་རྟོན་ཆ་དང་ལ་-273°C གྱི་དམའ་མཐའ་ཞིག་ཡོད་པར་བསྟན། འདི་ནི་གང་ངར་གྱི་མཐའ་མཚམས་དེ་རེད།

རྒྱལ་ཕན་དང་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལུས་པ་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་སྐབས་དེ་རྣམས་ཚུགས་ཐུབ་ཤིང་གོར་གྱི་རྟོན་ཆ་དང་ལ་སྤེབས། ལེ་ཚན་ 14 རང་མདོར་ཅམ་གྱིང་བ་བཞིན་ཚུགས་ཐུབ་ཤིང་གོར་གྱི་མཚམས་ན་དངོས་རྣམས་དེ་ལས་ལུས་པ་ཕྱིར་འདོན་བྱ་བའི་ཕྱི་ལོ་དེ་དེ་རྟོན་ཆ་དམའ་རྒྱ་གཞོང་རྒྱ་མི་སྲིད་པ་རེད། རྟོན་ཆ་གྱི་མ་མཐའི་ས་མཚམས་འདི་སལ་སྤེའི་ཆ་དུ་ཉམས་ཀྱི་སྤེང་དུ་ཤིང་གོར་འོག་གི་ 273.15° ཡིན་པ་དང་། (སྤྱི་རབ་ཉེར་ཆ་དུ་ཉམས་ཀྱི་སྤེང་དུ་ཤིང་གོར་འོག་གི་459.7° ཡིན།)

317

ཚུགས་ཐུབ་རྟོན་ཆ་གྱི་ཆ་དུ་ཉམས་འདི་ལ་གལ་མེན་ཆ་དུ་ཉམས་ཞེས་རྟོན་ཐུགས་རིག་པའི་རྟོན་ཆ་གྱི་ཆ་དུ་ཉམས་འདི་ཐོག་མར་བསམ་འཆར་འདོན་མཁན་ལོ་པ་གལ་མེན་གྱི་མིང་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་རེད། ཚུགས་ཐུབ་ཤིང་གོར་ནི་ 0 K ཡིན། (0 K ཞེས་པ་གལ་མེན་ 0 ཞེས་པའི་བསྟུན་ཡིག་སྟེ། རིག་རི་གལ་མེན་ 0 ཞེས་པའི་ཆ་བ་ཡིན།) གལ་མེན་ཆ་དུ་ཉམས་ཀྱི་སྤེང་དུ་མོ་གངས་མེད། གལ་མེན་ཆ་དུ་ཉམས་སྤེང་གི་རིག་རི་རྣམས་སལ་སྤེའི་ཆ་དུ་ཉམས་སྤེང་གི་དུམ་ཆ་དང་ཆེ་ཆུང་གཅིག་པར་ཆ་དུ་སྤྲིག་བྱས་ཡོད། དེས་ན་འབྲུགས་པའི་བཟུ་ཆ་དུ་ནི་ 273.15 K དང་། ཚུ་ཡི་འཁོལ་ཆ་དུ་ནི་ 373.15 K ཡིན་པ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

1 སལ་སྤེའི་རིག་རི་དང་གལ་མེན་གཉིས་ལས་གང་ཆེ་བ་རེད་དམ།

1 ཉི་རྒྱལ་རྒྱལ་གཞུགས་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་དམ་བེ་ཞིག་གི་རྟོན་ཆ་དུ་ནི་ 0°C ཡིན། གལ་ཉེ་དེ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་དམ་བེ་གཉིས་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཉི་རྒྱལ་སྤར་དང་གདོས་ཆ་དུ་ཉམས་ཡང་ལྷ་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཆ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་དེའི་གལ་མེན་དུ་བརྩིས་པའི་རྟོན་ཆ་ག་ཚོད་རེད་དམ། རིག་རི་སལ་སྤེའི་སུ་བརྩིས་པའི་རྟོན་ཆ་གང་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

1 གང་ཡང་མེན། དེ་གཉིས་མཉམ་པ་ཡིན།

༡ ཉེ་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་པའི་དམ་བེ་སྤར་ལས་ལྷལ་གཉིས་ཀྱིས་ཚ་བ་དེ་ལ་ཚུགས་ཐུབ་ཚོད་ཚད་ལྷལ་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་
རེད། དེ་ནི་ ཀེལ་མིན་ 273 ལ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱར་བས་ཀེལ་མིན་ 546 ཡིན། འདི་ནི་རྟེན་རི་སལ་སྐྱེ་ 273 རེད། (ཀེལ་
མིན་གྱི་བརྗེ་གཞི་རྟེན་རི་སལ་སྐྱེ་སྤྱི་བསྐྱར་བ་ལ་ཀེལ་མིན་ནང་འདྲལ་བའི་ཚོད་ཚད་ལས་ 273 འཕེན་དགོས། རྟོན་གྱིས་
དེའི་རྒྱ་མཚན་མཐོང་ངམ།)

ནང་རྒྱལ།

ལེ་ཚན་ ༡༥ ནང་མདོར་ཙམ་སྤང་བ་བཞིན་བེམ་དངོས་མཐའ་དག་གི་ནང་དུ་རྒྱས་པ་ཉ་ཅང་འབོར་ཆེན་རེ་
ཚུད་ནས་བསྐྱད་ཡོད། དཔེར་ན་དེ་བའི་ལ་མཚོན་ན་ཤོག་གྲུ་འདི་བཞིན་རྟེན་ཏུ་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་གནས་པའི་འདུས་
རྒྱལ་མང་པོས་གྲུབ་པ་རེད། དེ་རྣམས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་རྒྱས་པ་ཡོད། ཉེ་འབྲེས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་གཞན་དང་སྐྱེལ་སྐྱོར་བྱེད་
པ་ལས་དེ་དག་ལ་གནས་ལྷོས་རྒྱས་པའང་ཡོད། ཤོག་གྲུ་རྣམས་བདེ་སྐྱབས་ཏུ་བསྐྱེད་ཐུབ་པས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམས་འགྱུར་
རྒྱས་པ་བརྒྱུད་བ་ང་ཚོས་ཤེས་ཐུབ་ཅིང་། རྒྱས་པ་དེ་ནི་དོན་དངོས་སྤྱི་འདུས་རྒྱལ་རིམ་པའི་སྐོག་གི་གནས་ལྷོས་ཀྱི་རྒྱས་
པ་ཙམ་ཞིག་ཡིན། རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་ཉེ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱས་པ་འཕོན་ཆེ་ཞིག་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནས་
སྟོན་གྲགས་ཅན་གྱི་མཉམ་ཚེས་ $E = mc^2$ (གདོས་རྒྱས་)འདིས་བསྟན་པ་བཞིན་ངོ་བོའི་རྒྱས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་
ཡོད།

318

དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་ནང་དོས་སྤྱི་འཕོད་པའི་རྒྱལ་ཕྱ་མོའི་རིམ་པར་གཏུགས་པའི་རྒྱས་པ་རྣམས་རྣམ་པ་འདི་
དང་གཞན་དུ་རྟེན་པ་དང་། དེ་རྣམས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་སྐྱབས་དེ་དག་ལ་ནང་རྒྱས་ཞེས་འབོད་པ་རེད། སྤྱིར་དངོས་
རྣམས་སྤྱབས་བདེ་ཤོས་གཅིག་གི་ནང་རྒྱས་དེ་རྟོག་འདིང་ཅན་ཞིག་ཡིན་མོད་ཀྱང་ཚོད་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དང་ཚོད་ཀྱི་རྒྱ་བ་
དང་འབྲེལ་བའི་ང་ཚོའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ནང་ང་ཚོས་དངོས་རྣམས་ཤིག་གི་ནང་རྒྱས་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་ཙམ་ལ་
དམིགས་གཏད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཚོད་ཚད་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནང་རྒྱས་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་འདི་རིགས་
མཚོན།

རྫོང་ལྷན་པའི་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ།

ཏ་ལམ་ལོ་ ༡༠༠ ཅམ་གྱི་གོང་དུ་རྫོང་ཅས་པ་ཅ་དངོས་ཚ་པོ་ནས་ཅ་དངོས་གང་མོའི་ཚྭ་གས་སུ་ཚུ་བཞིན་དུ་
 རྒྱལ་པའི་མཐོང་རྒྱ་མེད་པའི་རྒྱལ་གཞུགས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་། དེ་ལ་ཁེ་ལོ་རིག་ཅས་བོས་ཡོད། ལྷན་ཚོང་
 ལ་ཁེ་ལོ་རིག་དེ་ཉིད་ཉར་ཚགས་སྐབས་པའི་ཚོས་ཤིག་ཏུ་སྣང་སྟེ། དེ་ཉིད་གསར་སྐྱབ་དང་གཏན་བཅོམ་གང་ཡང་བྱ་རྒྱ་
 མེད་པར་གཞི་གཅིག་ནས་གཞི་གཞན་དུ་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ཤིག་ཏུ་སྣང་ཡོད། ལྷ་ཚུལ་འདི་ནི་རུས་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་
 གཏན་ཁྲིམས་ཀྱི་སྟོན་འགྲུའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ཡིན། རམ་མོཌ་གིས་རྫོང་དེ་བེམ་གཞུགས་ནང་ཚུང་པའི་དངོས་ཚུས་ཤིག་མིན་
 པར་བསྟན་ནས་ལོ་མང་པོ་འདས་པའི་རྗེས་ཏེ་དུས་རབས་ ༡༧ པའི་དགྲིལ་ཅམ་ནས་རྫོང་གི་རྒྱ་བགོད་དེ་གཞན་གང་
 ཡང་མིན་པར་རུས་པའི་རྒྱ་བགོད་ཅིག་ཏུ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། རྫོང་ཁེ་ལོ་རིག་ཏུ་འདོད་པའི་རྣམ་གཞག་དེ་དལ་གྱིས་
 རོར་བ་རེད། ད་ཆ་ང་ཚོས་རྫོང་ཅས་པ་གཙོ་བོར་འདུས་རྒྱལ་པའི་ཚུན་རྒྱལ་ཁ་རྒྱལ་པ་ལས་གཞི་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་
 གནས་སྟོབ་བྱུང་བའི་རུས་པ་ཅམ་ལ་བལྟ་གྱི་ཡོད། རྫོང་ནི་འཕོ་རྒྱ་བྱེད་བཞིན་པའི་རུས་པ་ཞིག་ཡིན།

རུས་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་གཏན་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་རྫོང་ཚུང་པའི་ཐབས་སུ་ཁྲིམས་དེ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱས་པ་དེ་ལ་རྫོང་
 ལྷན་པའི་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་ཞེས་འབོད། གཏན་ཁྲིམས་འདི་ང་ཚོས་འདི་ལྟར་དུ་བརྗོད་དེ།

**མ་ལག་ཅིག་ཏུ་རྫོང་ལྷན་པའི་མ་ལག་དེ་ནས་རྫོང་ཐོན་པ་ན་རྫོང་ནི་ཅམ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བ་དེ་ཅམ་གྱི་
 རུས་པ་ཞིག་མ་ལག་དེ་ལ་ཐོབ་ཐོར་གང་རུང་འབྱུང་།**

ང་ཚོས་མ་ལག་ཅིག་པ་རྒྱལ་ཕྱན་ནམ། འདུས་རྒྱལ། རྒྱལ། ཡང་ན་ཅ་དངོས་གང་རུང་ཞིག་གི་ཚོགས་ལེགས་
 པར་ངོས་བཟུང་བ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས། དཔེར་ན་ཆ་རྒྱངས་འཕྱལ་འཁོར་ནང་གི་ཆ་རྒྱངས་སམ། འང་མ་བྱ་སྐྱིད་གི་རྒྱང་
 ཁམས་ཉིལ་པོ་ལྷ་བུ་མ་ལག་ཡིན་ཚོག་ཅིང་། རྒྱེ་དངོས་གསོན་པོ་ཞིག་གི་ལུས་པོ་དེ་ཡང་མ་ལག་ཡིན་ཚོག་གནད་ཆེ་
 བའི་དོན་ནི་ང་ཚོས་མ་ལག་གི་ནང་ཆར་གང་གཏོགས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་རུ་གང་ཡོད་པ་དབྱེ་འབྱེད་སྐབས་པ་ཞིག་དེས་
 པར་དུ་དགོས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཆ་རྒྱངས་འཕྱལ་ཚས་ཀྱི་ཆ་རྒྱངས་སམ། གོ་ལའི་རྒྱང་ཁམས་སམ། རྒྱེ་དངོས་གསོན་
 པའི་ལུས་པོར་རྫོང་སྟོན་པ་ཡིན་ན་ང་ཚོས་མ་ལག་ཅིག་ལ་རུས་པ་སྟོན་པ་ཡིན། མ་ལག་དེས་རང་གི་ནང་རུས་སྟེལ་
 བའི་ཆེད་དམ་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་རྫོང་འདི་བཀོལ་སྟོན་བྱེད་སྐབས་དེས་ན་མ་ལག་ལ་
 རྫོང་སྟོན་པ་འདིས་གཤམ་གསལ་ལས་གང་རུང་གཅིག་གམ་ཡང་ན་གཉིས་ཀ་སྐྱབ་པར་བྱེད། ༡) གལ་ཏེ་རྫོང་དེ་མ་
 ལག་རང་དུ་གནས་པ་ཡིན་ན་དེས་མ་ལག་གི་ནང་རུས་མཐོར་འདེགས་བྱེད། ཡང་ན་ ༢) གལ་ཏེ་རྫོང་དེ་མ་ལག་ལས་
 ཐོན་པ་ཡིན་ན་དེས་མ་ལག་ལས་ལྗོངས་ཏུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོའི་སྟེང་ལས་ཀ་སྐྱབ། རྒྱ་བཅོན་དུ་བཏང་སྟེ་བརྗོད་ན་
 གཏན་ཁྲིམས་དང་པོས་འདི་བསྟན་ཏེ།

མ་ལག་ལ་བསྟན་པའི་རྟོན། = འཕེལ་བའི་ནང་རྒྱལ། + མ་ལག་གིས་ཕྱི་ཡུལ་ལ་སྐྱབ་པའི་ལས་ཀ

གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་ནི་མ་ལག་གི་ནང་རོལ་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་ལུགས་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ཚ་དོན་
ཞིག་ཡིན། མ་ལག་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་ལུགས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་མ་ལག་ལ་གང་བསྟན་པའི་
རྟོན་དེས་མ་ལག་གི་ནང་རྒྱལ་གོང་སྤེལ་གཏོང་བའམ་མ་ལག་གིས་ཕྱི་ཡུལ་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་(གང་ཅུང་ངམ་
གཉིས་ཀ་)བྱེད། ང་ཚོས་མ་ལག་ཏུ་གཏོགས་པའི་རྒྱལ་སྟན་དང་འདུས་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་རིམ་སྟོན་འདྲིང་ཅན་ནམས་ལ་
ཉམས་ཞིབ་ཚལ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས་པར་མ་ལག་དེའི་སྟོན་ཚུལ་འབྲེལ་སྐབས་དང་སྟོན་དཔག་བྱེད་སྐབས་པ་ནི་རྟོན་
ལུགས་རིག་པའི་མངོས་ཆ་མང་པོའི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།

319

རྟོན་ལུགས་རིག་པས་འཇིག་རྟེན་སྤྱི་རགས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འབྲེལ་ཟམ་འཇུགས་ཀྱི་ཡོད།

སྟོན་ཁང་ཞིག་གམ་ཡང་ན་ལྟེ་རྒྱས་ཀྱིས་བཟོད་པའི་ཤུ་གཟེངས་ཤིག་གི་ནང་ཆ་རྒྱུས་འཕུལ་འཁོར་ལ་
གཏོང་བའི་རྒྱས་པ་བྱེ་བྲག་ཅིག་ལ་སོམས་དང་། རྒྱས་པ་རི་ཚམ་གཏོང་བའི་འཁོར་ཚད་དེ་ཆ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་རྒྱས་
འཕེལ་བ་དེ་དང་སྐྱེལ་བཟོད་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དེར་མངོན་སྐབས་པ་ཡིན། བྱང་རྒྱས་ཀྱི་འཕེལ་ཚད་དང་ལས་ཀ་བྱེད་པ་
གཉིས་ཀྱི་ཁྱོན་བསྟོམས་དེ་དང་རྒྱས་པ་ནང་འཇུག་པ་བྱེད་པ་གཉིས་མཉམ་དགོས། རྒྱས་པ་ཕྱིར་སྟོན་བྱེད་པ་དེ་རྒྱས་པ་
ནང་འཇུག་བྱེད་པ་ལས་མང་བ་ཡོང་སྟངས་མེད། རྟོན་ལུགས་རིག་པའི་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་ནི་རྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་
རྒྱས་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་གཏན་ཁྲིམས་རང་ཡིན།

མ་ལག་གིས་སྐྱེལ་བཟོད་ཀྱི་ལས་ཀ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་དེ་ལ་རྟོན་སྟོན་པ་དེ་ནི་རྟོན་ལུགས་རིག་པའི་ཁྲིམས་
དང་པོ་ལག་བསྟན་བྱེད་ཚུལ་གྱི་དཔེ་མཚོན་མང་པོའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན། གལ་ཏེ་རྟོན་སྟོན་རྒྱུའི་ཚབ་ཏུ་ང་ཚོས་མ་
ལག་སྟེང་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ཡིན་ན་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོས་མ་ལག་གི་ནང་རྒྱས་འཕེལ་རྒྱ་ཡིན་པ་ང་ཚོས་རེ་བ་རྒྱག་ཚོག་
པ་སྟོན་ཀྱི་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ལག་མཐེལ་གཉིས་མན་ཚུན་རྟོན་དང་དེ་ཉིད་རྟོན་པོ་འཇུག་དེས་ཡིན། ཡང་ན་ཤིང་སྐམ་པོ་
གཉིས་རྟོན་དང་དེ་གཉིས་ཏན་ཏན་རྟོན་འགོ་དེས་ཡིན། ཡང་ན་རྒྱུ་འཁོར་གྱི་སྤུ་མདའ་སྤུང་དང་དེ་ཉིད་ཆ་པོ་འཇུག་
འོང་། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཙོ་བོ་ང་ཚོས་མ་ལག་གི་སྟེང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་དེའི་ནང་གི་རྒྱས་པ་སྤེལ་བ་རེད།
གལ་ཏེ་བྱེད་རིམ་འདི་ཏ་ཅང་རྒྱུ་མོ་ཞིག་ཡིན་པས་རྟོན་ཏུ་ལས་ཀ་ལག་གི་རྒྱ་མཐོར་ན་ནང་འཇུག་གི་ལས་ཀ་
པལ་མོ་ཆེ་ནང་རྒྱས་འཕེལ་བའི་ཆེད་འགོ་བ་ཡིན་པས་དེའི་རྟོན་ཚད་འཕེལ་བ་རེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ གལ་ཏེ་ཕྱི་ལུལ་གྱི་སྟེང་དུ་ལས་ཀ་སྐྱབ་པའི་མ་ལག་ཅིག་ལ་རྫོང་འཇུ་ལུལ་ ༡༠༠ བསྐྱུན་པ་ཡིན་ན་དེས་མ་ལག་གི་ནང་རྒྱས་གཞོན་སྟེལ་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

༢ གལ་ཏེ་ཕྱི་ལུལ་གྱི་སྟེང་དུ་ལས་ཀ་འཇུ་ལུལ་ ༤༠ སྐྱབ་པའི་མ་ལག་ཅིག་ལ་རྫོང་འཇུ་ལུལ་ ༡༠༠ བསྐྱུན་པ་ཡིན་ན་མ་ལག་དེའི་ནང་རྒྱས་གཞོན་སྟེལ་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ འཇུ་ལུལ་ ༡༠༠

༢ འཇུ་ལུལ་ ༤༠ གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་ལས། འཇུ་ལུལ་ ༡༠༠ = འཇུ་ལུལ་ ༤༠ + འཇུ་ལུལ་ ༤༠

རྫོང་གཙོད་རྒྱུད་རིམ།

མ་ལག་ཅིག་ནས་རྫོང་ནང་དུ་འང་མ་ཞུགས་ལ་ཕྱི་རུ་འང་མ་ཐོན་པར་དེའི་ནང་གི་རྒྱུ་ལས་གཞུགས་རྒྱ་སྐྱེད་པའམ་འཚོར་བ་གང་རུང་བྱུང་བ་དེ་ལ་རྫོང་གཙོད་རྒྱུད་རིམ་ཞེས་འབོད་པ་རེད། (ཕྱི་རི་སིའི་རྒྱུ་དོད་དུ་བཤོད་དཀའ་བའི་དོན་ཡིན།) རྫོང་གཙོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་བསྐྱུན་པ་ལ་མ་ལག་དེ་(འཇུག་སོབ་ལྟ་བུའི་)རྫོང་གཙོད་རྒྱ་ཆས་ཉེ་འཁོར་ལས་སྲུང་བར་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ་ཏེ་ཅང་ལྷུང་དྲགས་པས་མ་ལག་ཏུ་རྫོང་ཞུགས་འཐོན་གང་ཡང་མི་སྐྱབ་པ་གང་རུང་ཞིག་བརྩམ་དགོས། དེས་ན་རྫོང་གཙོད་རྒྱུད་རིམ་ཞིག་གི་ནང་དུ་མ་ལག་ནས་རྫོང་ཞུགས་འཐོན་གང་ཡང་མི་བྱེད་པས་རྫོང་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་ནང་གི་རྫོང་སྟོན་པ་ཞེས་པ་དེ་དེས་པར་དུ་ལྷན་ཀོར་ཡིན་དགོས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་རྫོང་གཙོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་འོག་ནང་རྒྱས་ལ་འགྱུར་བ་གང་བྱུང་བ་དེ་མ་ལག་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་པའམ་མ་ལག་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་མཉམ་པ་རེད།

དཔེར་ན་གལ་ཏེ་ང་ཚོས་མ་ལག་དེ་འཚོར་ཏེ་དེར་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ཡིན་ན་དེའི་ནང་རྒྱས་འཕེལ་རྒྱ་ཡིན་པ་སྟེ། ང་ཚོས་དེའི་རྫོང་ཚད་སྟེལ་བ་རེད། འདི་ནི་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་སྲུང་བའི་རྒྱུ་བཅོར་བ་ལས་དེ་ཉིད་རྫོ་པོ་ཆགས་པ་ང་ཚོས་མཐོང་བ་དེ་ལྟར་ཡིན། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་མ་ལག་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ཡིན་ན་དེའི་ནང་རྒྱས་ཆག་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་གང་དུ་འགྲོ་བ་རེད། འདི་ནི་སྐྱུ་ལས་ཀྱི་འཚོར་ལོ་ནས་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་རྒྱ་སྐྱེད་པ་ན་ང་ཚོས་བསེལ་ཆ་ཞིག་ལྷོད་པ་དེ་ལས་ཤེས་ཐུབ། རྒྱ་སྐྱེད་ལྷུང་མོར་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་གིས་གང་བསེལ་གཏོང་།

རླུང་རྒྱ་རྒྱུད་འགྲོ་བ་ན་དེ་ཉིད་བསེལ་དུ་འགྲོ་བའི་ངང་རྩལ་འདི་ལེ་ཚན་ ༡༦ ནང་གྲུང་བ་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱིས་
ལག་པར་སྤུ་འདེབས་པའི་བརྟག་དཔྱད་བསྐྱར་སློབ་བྱེད་པའི་སློབ་སྦྱོར་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཁ་
ཚེན་སོ་གདངས་ནས་ལག་པར་སྤུ་ཐོབས། དེ་ནས་རླུང་རྒྱ་རྒྱུད་འགྲོ་བུ་པའི་སྲིད་དུ་མཚུ་རུབ་པའི་སློབ་སྦྱོར་ཐོབས་
དང་། (ལེ་ཚན་ ༡༦ ནང་གི་དཔེ་རིས་ ༡༦༦) རླུང་རྒྱ་རྒྱུད་འགྲོ་སྐབས་གང་བ་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡིན།

320

གནམ་གཤིས་ཚན་རིག་དང་གཏུན་ཁྲིམས་དང་པོ།

གནམ་གཤིས་ཚན་རིག་པས་གནམ་གཤིས་ལ་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་གཏུན་ཁྲིམས་དང་པོ་བེད་
སྟོན་ཆེན་པོ་ཡོད། གནམ་གཤིས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཏུན་ཁྲིམས་དང་པོ་འདི་ལྟར་དུ་འགྲེལ་ཏེ།

རླུང་ལ་རྟོད་སློབ་པའམ་དེའི་གཞོན་ཤུགས་འཕེལ་བ་ན་རླུང་གི་རྟོད་ཚད་འཕེལ།

རླུང་གི་རྟོད་ཚད་བསྐྱར་བར་རླུང་ལ་རྟོད་སློབ་པའམ་ཡང་ན་དེ་ལས་རྟོད་འཕེན་དགོས། ཡང་ན་(ལས་ཀ་བྱེད་
དེ)རླུང་གི་གཞོན་ཤུགས་བསྐྱར་དགོས། ཡང་ན་དེ་གཉིས་ཀ་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། རླུང་ལ་རྟོད་སློབ་པ་ནི་ཉི་འོད་དང་།
འཇམ་བུ་སྤིང་གི་འོད་རླབས་རིང་པོ། བཞུང་ཚན་གཤེར་པའ། ས་གཞི་རྟོན་མོར་རེག་པ་བཅས་གང་རུང་གི་སློབ་སྦྱོར་
བྱེད་ཐུབ། དེའི་འབྲས་བུར་རླུང་གི་རྟོད་ཚད་འཕེལ་བ་རེད། ཡང་མཁའ་དབྱིངས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འགྲུང་འཕྲོ་བྱས་པ་དང་།
རླུང་སྐམ་པའི་བརྒྱུད་དུ་ཆར་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་པར་འགྱུར་བ་དང་། རོས་གང་མོར་རེག་པ་བཅས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་རླུང་ལམས་ལས་
རྟོད་འཚོར་བ་ཡོད་པའི་ཡོད། དེའི་འབྲས་བུར་རླུང་གི་རྟོད་ཚད་ཆག་པ་རེད།

རླུང་ལམས་ཀྱི་རླུང་རིམ་ལམས་ཀྱི་ནང་རྟོད་བསྐྱར་པའམ་འཕྲི་བ་དེ་ཉི་ཅང་གི་རླུང་རླུང་སྟེ། རླུང་དགས་པས་
ཉི་ལམ་རྟོད་གཅོད་ཀྱི་རླུང་རིམ་དུ་བརྩི་ཚོགས་པ་རེད། གནམ་སྐྱངས་དེ་འདྲར་རྟོད་གཅོད་དང་འགྲེལ་བའི་གཏུན་
ཁྲིམས་དང་པོ་འབྲུང་སྟེ།

རླུང་གི་གཞོན་ཤུགས་འཕེལ་བ་(འམ་ཡང་ན་ཆག་པ་)ན་རླུང་གི་རྟོད་ཚད་འཕེལ་བ་(འམ་ཡང་ན་ཆག་པ་)

ཡིན།

རླུང་ལམས་སུ་མངོན་པའི་རྟོད་གཅོད་རླུང་རིམ་རྣམས་ནི་བྱུང་ཚད་མི་ཁྲར་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་ནས་ཀི་ལོ་མི་
ཁྲར་མང་པོའི་བར་བྱུང་པའི་ལྷན་སྐྱེས་སུ་འབོད་པའི་རླུང་གི་ཆ་རྣམས་ཀྱི་མཚོན་ཚོས་ཡིན། ལྷན་སྐྱེས་འདི་རྣམས་ཆེ་

བྲགས་པས་དེ་རྣམས་དུས་ལྷན་སྐོར་མ་ཁ་གསལ་ནས་རྒྱུ་ཚོད་ཁ་གསལ་གྱི་རིང་ལ་གནས་པ་དེའི་རིང་ལ་དེའི་ནང་གི་རྒྱུ་
དང་ཕྱིའི་རྒྱུ་འདྲེས་ཀྱི་མེད། ལྷན་བྱུ་འདི་རྣམས་སྤང་ཤོག་ལས་སྤྱད་པའི་ཁྱེད་མ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་དེ་འདྲའི་ནང་
བྲུམས་པ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་བྱེད། རྒྱུ་གི་སྤྱུ་ལྷན་ལྷན་ལེ་འདེབས་ནས་ཡར་དལ་གྱིས་རྒྱུ་ལ་ན་དེའི་གཞོན་ལྷན་གས་
ཆག་པས་དེ་ཉིད་རྒྱ་སྐྱེད་པ་དང་གྲང་དུ་འགོ་བ་རེད། གཞོན་ལྷན་གས་ཆག་པ་ལས་རྟོན་ཚད་ཀྱང་ཆག་འགོ

བཞའ་ཚན་མེད་པའི་རྒྱུ་གི་སྤྱུ་ལྷན་ལྷན་གི་གཞོན་ལྷན་གས་དེ་མཐོ་ཚད་འཕེལ་རིམ་བཞིན་ཆག་འགོ་བ་ཡིན་
པས་མཐོ་ཚད་གི་ལོ་མི་ཁྲ་ལ་གཅིག་འཕེལ་བ་ན་དེ་དང་འཚམས་པའི་གཞོན་ལྷན་གས་ཆག་པར་འགྱུར་ལ་དེའི་ཆེ་དེའི་
རྟོན་ཚད་དེ་རྟེན་རི་བཅུ་ཡིས་ཆག་གི་ཡོད་པ་ཚད་འཇལ་བྱུང་ཡོད། དེས་ན་རྒྱུ་སྐོར་པོ་དེ་གི་ལོ་མི་ཁྲ་ལ་གཅིག་རི་
འཕར་རིས་བཞིན་རྟེན་རི་སལ་ལྷན་ ༡༠ ཡིས་བསིལ་དུ་འགོ་བ་རེད།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༦) རི་མཐོན་པོའི་འདབས་ནས་
གྲེན་དུ་རྒྱུ་ལ་འཇལ། རྒྱུ་དམར་རམ་རྒྱུ་འཚུབ་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་གྲེན་དུ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་ལ་གི་ལོ་མི་ཁྲ་
ཁ་གསལ་གྱི་འགྱུར་བ་འགོ་སྐྱེད་པ་རེད། དེས་ན་ས་འདབས་ཀྱི་བཞའ་ཚན་མེད་པའི་རྒྱུ་གི་སྤྱུ་ལྷན་རྟོན་ཚད་འཇལ་པོ་
རྟེན་རི་སལ་ལྷན་ ༣༥ ཚམ་ཡིན་པ་དེ་འདྲའི་ཡང་གི་ལོ་མི་ཁྲ་ ༦ གི་སར་ཡར་བཏེགས་པ་ན་དེ་ཉིད་རྟེན་རི་སལ་
C ཚམ་གྱི་གྲང་མོར་འགྱུར། ཡང་སྤོགས་གཞན་དེར་མཐོ་ཚད་གི་ལོ་མི་ཁྲ་ ༦ སར་རྒྱུན་ལྷན་རྟོན་ཚད་ - 20 C
ཚམ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་དེ་ཡང་ས་འཇལ་སྤྱི་བབས་པ་ན་དེའི་རྟོན་ཚད་དེ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོའི་རྟེན་རི་སལ་ལྷན་ ༤༠ ལྷན་
དེས་ཡིན། རྟོན་གཅོད་རྒྱུ་དེམ་གྱི་སྤོ་ནས་རྟོན་མོ་ཆགས་པའི་དཔེ་མཚོན་གསལ་པོ་གཅིག་ནི་མི་རྣམས་ཅེས་པའི་རོག་
གི་བྲག་རི་ནས་ཨ་རིའི་རྩ་ཐང་ཆེན་མོའི་རྒྱུ་དུ་གཞུག་པའི་རྒྱུ་དེ་རེད། རིའི་འདབས་ནས་སྤྱུ་ལྷན་དུ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱུ་
གྲང་མོ་དེ་བོངས་ཚད་རྒྱུ་རྒྱུ་དུ་བཅོར་ཏེ་མཐོན་གསལ་དོད་པོའི་རྟོ་བསྐྱོ་ཐེབས་འགོ་གི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༧)
རྒྱུ་ལྷན་གཞུགས་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་ཐེབས་པའམ་གཞོན་འཚོར་ཐེབས་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྣམས་འབྲས་རྣམས་ཡིད་དབང་འཕྲོག་
པོ་ཡོད།

གྲེན་དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་གི་སྤྱུ་ལྷན་ལྷན་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱུང་ན་དེ་ཉིད་བསིལ་དུ་འགོ་ འོན་ཀྱང་མཐོ་ས་ན་ཡོད་
པའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་དེ་དེ་བས་གྲང་བའང་ཡོད། མཐའ་འཁོར་གྱི་རྒྱུ་ལས་སྤྱུ་ལྷན་དེ་ཚ་བ་(དང་དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་རྒྱུ་ཚད་དམའ་བ་)ཡོད་ཕྱིན་ཚད་སྤྱུ་ལྷན་དེ་སྤྱི་མཐུན་ནས་འགྱུར་འགོ་བ་ཡིན། ཡང་གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་མཐའ་
འཁོར་གྱི་རྒྱུ་ལས་བསིལ་བར་(རྒྱུ་ཚད་ཆེ་བ་)འགྱུར་ན་དེ་ཉིད་འབྲིང་རྒྱ་གོར་མ་ཆག་རྒྱུ་འགའ་ཞིག་དང་འཕྲང་
ན་རྒྱུ་གྲང་མོའི་སྤྱུ་ལྷན་ཆེན་པོ་རྣམས་འབྲིང་སྤེ་དམའ་སར་སྤོད་པ་ཡིན་པས་དེའི་ཐོད་གྱི་རྒྱུ་རྟོ་བོ་འོང་གི་ཡོད།
རྒྱུ་ཁམས་ཀྱི་དམའ་ཁྱེད་རྣམས་ལས་མཐོ་ཁྱེད་རྣམས་རྟོ་བ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་རྟོན་ཚད་གོ་སྤོག་བྱུང་བ་རེད། གྲེན་
དུ་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་རྟོ་བོ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་ཅི་སྟེ་དེ་ཉིད་མཐོ་ཁྱེད་གྱི་རྒྱུ་ལས་རྒྱུ་ཚད་ཆེ་བ་ཡོད་ཆེ་དེ་ཉིད་
དེ་བས་མཐོ་བར་འགྱུར་བྱེད་ཀྱི་མེད། འདིའི་དཔང་རྟགས་མཚོ་གྲང་མོའི་ཐོད་དུ་རྒྱུ་ལྷན་ནས་མཐོང་དུ་ཡོད་དེ།

དཔེར་ན་དུ་བ་ལྟ་བུའི་མིག་གི་མཐོང་དུ་ཡོད་པའི་རྩལ་དང་རྒྱུ་ལས་གཞུགས་ནམས་མཚོའི་ཐོད་དུ་རིམ་པ་སྲབ་མོའི་
ཚུལ་དུ་ཁྱབ་སྟེ་གནས་པ་ལས་རྒྱུ་ལས་མཐོ་ས་ན་ལྡང་མ་སྲབ་པ་ལྟ་བུ་རེད།(དཔེ་རིས་ ༡༤་༧)

321

རྟོན་ཚད་གོ་ལྟོག་གི་བྱུང་བ་དེས་དུ་སླུག་དང་དེ་མིན་གྱི་རྟོན་གྱི་འབགས་རྣམས་དུ་མ་རྒྱ་རུ་འཕྱུང་བར་བྱེད། ལྷོ་
ཨེན་ཇེ་སློལ་ཡི་གོང་ཁྱེར་གྱི་དུ་སླུག་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་རྟོན་ཚད་གོ་ལྟོག་ཅིག་གིས་རྒྱ་རུ་འཕྱུང། དེ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་དམའ་ལུལ་
ནས་འོང་བའི་གང་རྒྱུ་གི་ཐོད་དུ་མོ་ཉེ་མ་བྱེ་ཐང་ནས་རི་རྒྱུད་བཞུལ་ཏེ་འོང་བའི་ཚ་རྒྱུ་གི་རིམ་པ་ཞིག་སྲབ་པ་དེས་
བསྐྱེད། དེ་འདྲའི་རྒྱ་རུ་ཚུད་པའི་རྒྱུ་བཟུང་བ་ལ་རི་རྒྱུད་ཀྱིས་གོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༡༤་༡༠) དེ་བཞིན་དུ་
ཀེན་མར་གྱི་རི་རྣམས་ཀྱིས་རྟོན་ཚད་གོ་ལྟོག་འོག་དུ་དུ་སླུག་བཟུང་བར་བྱེད་འགན་གཅིག་མཚུངས་སྲབ་ཀྱི་ཡོད།

རྟོན་གཅོད་ཐུམ་བུ་འདི་འདྲ་བ་རྒྱུ་ལས་གཅིག་སྤེལ་བྱེད་དུ་འབྱུང་བ་དེ་འདྲ་མིན་ཞིང་། དེ་དག་ལ་བྱུང་
བའི་འབྱུར་བ་རྣམས་དེས་པར་དུ་རྒྱུར་མོ་ཞིག་ལ་འབྱུང་དགོས་པའང་མིན། དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་གི་ཚུ་རྒྱན་ལ་
ཤས་འཁོར་སྐྱོད་བྱུང་བ་ལ་ལོ་སྟོང་ལྷག་མང་པོ་འགོར་གྱི་ཡོད། ཚུ་ཡི་གདོས་ཏ་ཅང་གིས་ཆེ་བྲགས་པ་དང་། ཚུའི་རྟོད་
གྱི་རྒྱུད་ཁྲིད་གྱི་རྣམས་ཏ་ཅང་དམའ་བྲགས་པའི་སྐྱེན་གྱིས་དུས་ལུན་ཏ་ཅང་རིང་པོའི་ཁྲོད་དུ་འདྲེན་ཐུམ་བུ་འདི་རིགས་
ནས་རྟོད་པར་འཕོ་བའམ་ཡང་ན་ཚུར་ལྷགས་ཏ་ཅང་གིས་ཉུང་ཉུང་ཡིན། དེ་རྣམས་ཀྱི་གཞོན་སྤྱུགས་ལ་འབྱུར་བ་
ཐེབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོད་གཅོད་གྱི་རྒྱུད་རིམ་གྱི་སློ་ནས་དེ་དག་ལ་རྩོ་བསྐོ་ཐེབས་པའམ་གང་བསེལ་ཐེབས་པ་ཡོང་
གི་ཡོད།

322

རྟོན་གཅོད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྒྱ་མཚོའི་གཏང་རྒྱག་ལ་འབྱུར་བ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་གནམ་
གཤིས་ལ་སྤྱགས་སྐྱེན་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་སྐྱོད་གྱི་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཨེལ་ནི་ནོ་ཡི་གནམ་
གཤིས་ཀྱི་འབྱུར་ལྟོག་ལྟ་བུའི་བྱུང་བ་དག་གིས་དཔང་རྟགས་སྐྱིན། རྒྱ་མཚོའི་གཏང་རྒྱག་གི་བྱ་བ་ལ་མཚོ་མཐེལ་རྟོད་
ཚད་ཀྱིས་སྤྱགས་སྐྱེན་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལ་གོ་ལའི་ས་ཤུན་འོག་གི་ལྷན་རྣམས་ཀྱི་གཏང་རྒྱག་གི་བྱ་བས་སྤྱགས་སྐྱེན་
བྱེད།(དཔེ་རིས་ ༡༤་༡༡) གོ་ལའི་ས་ཡོལ་ནང་གི་ལྷན་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོད་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་རྒྱ་ཐོབ་རྒྱ་ཏ་ཅང་དཀའ།
ས་ཡོལ་སླུག་གི་གཤེར་གཞུགས་ཚ་པོའི་ཐུམ་བུ་དེ་ལན་གཅིག་ལྡང་འགོ་རྒྱགས་པའི་རྗེས་སུ་གོ་ལའི་ས་ཤུན་བར་དུ་སྐྱེ་

མཐུན་ནས་ལྷང་རྒྱ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་དེའི་དོན་གཅོད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བསེལ་ཚད་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་ཉིད་མཐུན་ལམ་ལས་བསེལ་བ་དང་སྐྱུག་ཚད་ཆེ་བར་འགྱུར་ཏེ་མཚམས་དེ་ནས་འབྱེད་རྒྱ་ཡིན་ནམ། གཏང་རྒྱུག་གི་བྱ་བ་དེ་རང་རྒྱན་རང་འབྱོར་ཞིག་ཡིན་ནམ། རྗེ་བ་འདི་རྣམས་ལ་ད་ལྟོའི་ཆར་ས་གཞིའི་དངོས་ཁམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་གཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ ཐོག་མའི་ཆར་དོན་ཚད་རྟེན་རི་སལ་ཤས་ ོ ཅན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་པོའི་སྤུང་བྱ་ཞིག་དོན་གཅོད་ཀྱི་ལམ་ནས་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་བཞིན་དུ་རི་འདེབས་ནས་ཡར་གཞུང་དུ་གི་ལོ་མི་ཏར་ ་ འཛུགས་པ་ཡིན་ན་དེའི་དོན་ཚད་ལ་ཁྱད་པར་གང་འགོ་རྒྱ་ཡིན་ནམ། དེ་ཉིད་གི་ལོ་མི་ཏར་ ། ། ལྷང་བ་ཡིན་ན་དེའི་དོན་ཚད་གང་དུ་འགྱུར་ངེས་ཡིན་ནམ།

༢ རི་ཚེའི་རྒྱུད་དུ་རྒྱ་བཞིན་པའི་རྒྱུ་གང་མོ་ཞིག་གཤོང་དུ་མར་རྒྱུག་པའི་སྐབས་སུ་གཤོང་ནང་གི་རྒྱུ་གི་དོན་ཚད་ལ་འགྱུར་བ་གང་འབྱུང་ངམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

༡ གི་ལོ་མི་ཏར་ ་ གི་མཐོ་ཚད་ན་དེའི་དོན་ཚད་ -10 C ཡིན་པ་དང་། གི་ལོ་མི་ཏར་ ། ། ཡི་མཐོ་ཚད་ན་ -50 C ཆགས་རྒྱ་ཡིན།

༢ དོན་གཅོད་ཀྱི་ལམ་ནས་རྒྱུ་ལ་འཚེར་གཞོན་ཐེབས་ཤིང་། གཤོང་གི་དོན་ཚད་ཡར་འཕེལ། རྒྱུ་ལ་འདི་ལྟར་དུ་ལོ་ལོ་རྒྱུ་མངའ་སྡེའི་ས་ལི་ཏ་གོང་སྡེ་ལྷ་བུའི་རོ་གི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་གཤོང་དུ་ཆགས་པའི་གོང་སྡེའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དགུན་དཀྱིལ་དུ་འང་ངང་ལག་ས་སྤུལ་གྱི་གནས་གཤིས་ཞེས་པའི་གནས་གཤིས་དོན་པོ་ཞིག་ཚོར་སྤྲུལ།

དོན་ལྷུགས་རིག་པའི་གཏན་སྲིམས་གཉིས་པ།

དོན་གྱི་ནང་དུ་རྒྱ་ས་མེད་པའི་ས་སྤུལ་ཞིག་ཏུ་སོ་སོ་མག་ཚོ་པོ་ཞིག་དང་གང་མོ་ཞིག་པན་ཚུན་ཉེ་འབྲེས་སུ་བཞག་པའི་དབང་དུ་ཐོངས། སོ་སོ་མག་ཚོ་པོ་དེས་གང་མོར་དོན་གྱི་ནང་ནས་བུ་བ་ན་དེ་ཉིད་གང་དུ་འགྱུར་ཞིང་གཞན་དེ་ཚོ་རུ་འགོ་བ་ཚོར་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ཡིན། དེ་གཉིས་སྤུན་མོང་གི་དོན་ཚད་ཅིག་སྟེ་དོན་མཉམ་གྱི་གནས་བབས་སུ་འབྱོར། དོན་ལྷུགས་རིག་པའི་གཏན་སྲིམས་དང་པོ་ལྟར་ན་རྒྱུ་རིམ་དེའི་ནང་རྣམས་པ་གང་ཡང་བོར་བསྐྱུག་ཤོར་གྱི་མེད། ད་སོ་སོ་མག་ཚོ་པོ་དེས་གང་མོ་ལས་དོན་བསྐྱུས་ཏེ་རང་ཉིད་ཚོ་རུ་འགོ་བའི་གནས་སྤངས་ཤིག་ཚོས་དང་། གནས་སྤངས་འདི་དོན་ལྷུགས་རིག་པའི་གཏན་སྲིམས་དང་པོ་དང་འགལ་ལམ་ཞེ་ན། ཅི་སྟེ་སོ་སོ་མག་གང་མོ་དེ་གནས་སྤངས་དང་འཚམས་

པའི་གུང་དུ་འགྲོ་སྟེ་དེ་གཉིས་མཉམ་སྡེ་བ་ཀྱི་རྣམས་པ་སྣར་བཞིན་སོར་གནས་བྱུང་ན་སྤྲིམས་དང་པོ་དང་འགལ་གྱི་མེད།
ཅི་སྟེ་དེ་ལྟར་བྱུང་ན་རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་སྤྲིམས་དང་པོ་དང་འགལ་གྱི་མེད།

འོན་ཀྱང་དེ་ཉིད་རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་སྤྲིམས་གཉིས་པ་དང་འགལ་ངེས་ཡིན། སྤྲིམས་གཉིས་པས་རང་
བྱུང་གི་བྱེད་རིམ་ནང་རྣམས་པ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཁ་སྟོགས་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྤྲིམས་རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་
སྤྲིམས་གཉིས་པ་དེ་བརྗོད་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་ཏུ་བརྗོད་རུང་ཡང་། ལྷགས་བདེ་ཤོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་འདི་ལྟར་ཉེ།

རྟོན་རང་ངོས་ནས་ཅ་དངོས་གང་མོ་ནས་ཅ་དངོས་ཚ་པོའི་སྟོགས་སུ་ནམ་ཡང་མི་རྒྱ།

དགུན་ཁར་རྟོ་བསོ་བྱེད་པའི་ཁང་བྱིམ་རྟོན་མོ་ནས་སྤིེ་རྒྱང་གང་མོའི་སྟོགས་སུ་རྟོན་རྒྱ་བ་དང་། དབྱར་དུས་
སུ་སྤིེ་རྒྱང་ཚ་པོ་ནས་ནང་ངོས་ཀྱི་ས་གང་སར་རྟོན་རྒྱ་བ་རེད། ངམ་ངམ་ལྷགས་ལ་བྱུང་བའི་རྟོན་གྱི་རྒྱ་སྟོགས་ནི་ཚ་
པོ་ནས་གང་མོའི་སྟོགས་སུ་ཡིན། ས་གང་ས་ནས་ཚ་སར་རྟོན་རྒྱ་བ་པར་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་། དེ་ལ་མ་ལག་སྟེང་དུ་ལས་ཀ་
ངེས་པར་བྱ་དགོས་པའམ། ཡང་ན་རྟོན་སྤུམ་དང་གང་གོ་ག་ལྟ་བུའི་འབྲུང་ཁུངས་གཞན་ཞིག་ནས་རྣམས་པ་སྣོན་དགོས་
པ་ཡིན། ཡོ་ཆས་དེ་གཉིས་ཀས་གང་ས་ནས་རྟོ་སར་རྟོན་རྒྱ་བ་པའི་རྒྱ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

323

རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་ནང་རྣམས་ཏ་ཅང་གི་འཕོར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་སྟོག་བཞུའི་ཤེལ་རྟོག་རྒྱང་པ་ཞིག་ཀྱང་སྣར་
བའི་ཆེད་དུ་འང་བཀོལ་སྟོད་མི་ཐུབ། རྒྱ་མཚོའི་རྟོན་ཚད་དམའ་བ་དེ་ནས་རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་ཤེལ་རྟོག་གི་སྟོང་སྟུང་
ཀྱི་སྟོགས་སུ་རྣམས་པ་རང་འགལ་དུ་རྒྱ་བའས་མེད། བྱི་ངོས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཞིག་ལ་མ་བརྟེན་བྱིན་ཚད་རྟོན་གྱི་རྒྱ་སྟོགས་དེ་
ཚ་པོ་ནས་གང་མོའི་སྟོགས་རང་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

འབྲུགས་ལོ་མ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་རྣམས་དེ་ལས་ཀར་བཀོལ་ཐུབ་བམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

གཏན་སྤྲིམས་གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེས་དངོས་པོ་གང་བའི་སྟེང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་ཚ་པོའི་སྟེང་དུ་མི་རྣམས་ རྣམས་པ་རྣམས་ཚ་
ས་ནས་གང་སར་ངམ་ངམ་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱ་བའང་གོ་སྟོག་སྟེ་དེ་ལྟར་མིན།

རྟོན་ལའོར།

དུས་རབས་ ༡༥ པའི་མཇུག་དང་ ༡༧ པའི་འགོ་སྟོན་དུ་བྱུང་བའི་བཟོ་ལས་གསར་བཟུང་གི་སྐབས་སུ་ཡར་རྒྱས་
ཀྱི་དམིགས་གཏང་བྱེད་ས་གཙོ་བོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་རྣམས་ཡིན། གཏུན་འགུལ་འཕྲུལ་ཆས་བཟོ་རྒྱུ་དེ་བ་བྲལ་བ་ནས་
བརྒྱུང་ཚན་རིག་པ་དང་བཟོ་ལས་བདག་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འཕྲུལ་ཆས་དོ་མ་རྣམས་དང་དེ་དག་ལས་སུ་བཀོལ་བའི་
འཕྲུལ་ལའོར་གྱི་ལས་ལྟོད་གོང་མཐོར་གཏོང་བར་འབད་ཚེ་ལ་བྱས།

རྟོན་གྱི་འཕྲུལ་ལའོར་རམ་རྟོན་ལའོར་ནི་ནང་ལུས་ཤིག་འགུལ་ལྷགས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཀའི་དོ་བོར་རྒྱར་
བྱེད་གྱི་ཡོ་ཆས་ཤིག་ལ་ཟེར། ཚ་རྒྱུ་འཕྲུལ་ལའོར་དང་། ལྷན་འབར་འཕྲུལ་ལའོར། རྒྱུང་ཐོན་འཕྲུལ་ལའོར་ལྟ་བུའི་
རྟོན་འཕྲུལ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེའི་ཚ་བའི་རིག་པ་ནི་རྟོན་ཚད་མཐོ་ས་ནས་དམའ་སར་རྟོན་རྒྱག་པའི་སྐབས་ལོ་
ནས་འགུལ་ལྷགས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཀ་ཞིག་རྒྱབ་སྐྱོབ་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། རྟོན་གྱི་འཕྲུལ་ལའོར་གང་འདྲ་ཞིག་
ཡིན་ཅུང་དེའི་ནང་གི་རྟོན་ཐམས་ཅད་ལས་ཀའི་དོ་བོར་རྒྱར་མི་སྐྱོབ་པར་ཆ་ཤས་ཅམ་ཞིག་རྒྱར་སྐྱོབ་པ་རེད། རྟོན་
ལའོར་གྱི་སློབ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པ་ན་ང་ཚོས་མཛོད་ཅེས་འབོད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་གི་སློབ་ལ་སྐྱོང་སྐྱོང་བྱེད་གྱི་
ཡོད། རྟོན་ཚད་མཐོན་པོའི་མཛོད་ནས་རྟོན་ཚད་དམའ་བོའི་མཛོད་ཀྱི་ནང་དུ་རྟོན་རྒྱག་གི་ཡོད། རྟོན་ལའོར་ཐམས་
ཅད་ལ་(༡)རྟོན་ཚད་མཐོ་བའི་མཛོད་ཅིག་ནས་རྟོན་ཐོབ་སྟེ་འཕྲུལ་ལའོར་གྱི་ནང་ལུས་སྟེལ་བ་དང་། (༢) དེས་ལུས་
པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་འགུལ་སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཀའི་དོ་བོར་རྒྱར་བ་དང་། (༣) དེས་ལུས་པ་ལྷག་འཕྲོ་རྣམས་རྒྱན་
ལྷན་གཞོང་པར་འབོད་པའི་རྟོན་ཚད་དམའ་བའི་མཛོད་དུ་སྦྱིར་དབྱུང་།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༦) དཔེར་ན་སྐྱུ་ལའོར་ཞིག་
གི་ནང་ (༡) འབར་ཁུང་དུ་བྱུང་རྣམས་བསྐྱེད་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱིས་རྟོན་ཚད་མཐོན་པོའི་མཛོད་རྒྱན་པར་བྱེད་པ་དང་།
(༢) རྒྱུ་ལྷན་གཞོང་ཆ་ཤས་ཀྱིས་སྐྱུ་ལའོར་སྟེང་འགུལ་སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་། (༣) བསེལ་
བྱེད་མ་ལག་དང་སྐྱེགས་མ་བརྒྱུད་དེ་ལོར་ལྷག་ཏུ་རྟོན་སྟོན་པ་རེད།(དཔེ་རིས་ ༡༥་༡༧)

རྟོན་གྱི་འཕྲུལ་ལའོར་གང་འདྲ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེ་ལ་སྦྱིན་པའི་རྟོན་ཡོངས་རྫོགས་ལུས་པའི་དོ་བོར་རྒྱར་མི་
སྐྱོབ་པ་དེ་གཏུན་བྱིམས་གཉིས་པས་ང་ཚོར་བཟོན་ཡོད། རྟོན་ཚད་མཐོན་ལས་ཀའི་དོ་བོར་བརྒྱར་སྐྱོབ་ཅིང་། དེ་
བྱིངས་ལྷག་འཕྲོ་རྣམས་བརྒྱུད་རིམ་དེའི་ནང་སྦྱིར་འབྱུང་ཐེབས་པ་རེད། རྟོན་གྱི་འཕྲུལ་ལའོར་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ན་
གཏུན་བྱིམས་གཉིས་པ་འདི་ལྟར་བཟོན་ཅུང་སྟེ།

324

རྟོན་ཚད་མཐོ་བ་(T_{hot})དང་དམའ་བ་(T_{cold})ལྟེ་རྟོན་ཚད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རྟོན་འཁོར་ཞིག་གིས་ལས་ཀ་བྱེད་པ་ན་རྟོན་ཚད་མཐོ་བ་(T_{hot})ནས་ནང་འཇུག་བྱས་པའི་རྟོན་གྱི་ཆ་ཤས་ཙམ་ཞིག་མ་གཏོགས་ལས་ཀའི་ངོ་བོར་བསྐྱར་མི་ཐུབ་ཅིང་། ལྷག་འཕྲོ་རྒྱུ་མས་རྟོན་ཚད་དམའ་བ་(T_{cold})ནས་ཕྱིར་འཇུག་གཏོང་།

རྟོན་འཁོར་ཡོད་ཚད་ཀྱིས་རྟོན་ཏོག་ཙམ་ཞིག་འདོར་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་མཐོ་བ་དང་མི་མཐོ་བ་གང་རུང་ཡིན་ཚེ་གྱོན་ཆས་འཇུག་ཁང་ངམ་ཐབ་ནས་ཕྱིར་ཐོན་པའི་རླང་ཆ་པོ་དེ་དགུན་ཁ་གཏམ་གང་མོའི་སྐབས་སུ་མཐོ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། རླང་ཆ་པོ་དེ་ག་རང་དབྱར་ཁ་ཆ་བ་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་སྒོད་པ་ནི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཡིན། གང་སྒོད་པར་བྱ་བའི་རྟོན་དེ་དགོས་མཐོ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་ལ་ང་ཚོས་རྟོན་འབག་ཅེས་བཞོན་པ་རེད།

ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཏན་ཁྲིམས་གཉིས་པ་ལེགས་པར་མ་རྟོགས་པའི་སྡོན་དུ་མི་མང་པོས་བརྟན་གྲགས་ཏེ་ཅང་དམའ་བའི་རྟོན་གྱི་འཇུག་འཁོར་ཞིག་གིས་དེའི་ནང་དུ་འཇུག་པའི་རྟོན་ལྷན་ཏེ་ལམ་ཡོངས་རྒྱུ་བེད་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ལས་ཀའི་ངོ་བོར་བསྐྱར་བྱུང་བར་བརྟེན་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟར་མིན། 1919 ལོའི་ནང་ཡ་རན་སིའི་བཟོ་རིག་པ་ནི་ལོ་ལྷ་ ལེ་ནཱ་ ས་ཏི་ ལར་ལོ་ཏེ་ཡིས་རྟོན་འཁོར་གྱི་ལས་ཚུལ་ལ་བརྟག་པ་བྱས་པ་ན་ཁོང་ལ་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་ཞིག་གསར་དུ་རྟོན། ཁོང་གིས་གནས་སྐབས་ཡང་དག་གི་ནང་དུ་འང་བེད་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ལས་ཀའི་ངོ་བོར་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ནང་འཇུག་ལུས་པའི་ཆ་ཤས་ཆེ་ཤོས་དེ་ཆ་མཚོན་དང་གང་གཞིར་གཉིས་དབར་གྱི་རྟོན་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་རག་ལུས་པ་དེ་བསྟན་པ་རེད། ལར་ལོ་ཏེ་ཡི་མཉམ་ཅིས་ནི་

$$\text{ནམ་དག་ལས་ཕྱོད} = T_{\text{hot}} - T_{\text{cold}} / T_{\text{hot}}$$

དེའི་ནང་གི་ T_{hot} བེ་ཆ་མཚོན་གྱི་རྟོན་ཚད་དང་། T_{cold} བེ་གང་གཞིར་གྱི་རྟོན་ཚད་ཡིན། རྣམ་དག་ལས་ཕྱོད་དེ་ནང་འཇུག་དང་ཕྱིར་གཏོང་གི་རྟོན་ཚད་ཁྱད་པར་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པ་རེད། རྟོན་ཚད་ཀྱི་བསྐྱར་གངས་དང་འབྲེལ་བ་ཆགས་སྐབས་ཚུགས་ཐུབ་རྟོན་ཚད་ཀྱི་ཚད་རྟགས་བཞོལ་སྤྱོད་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་པས་ T_{hot} དང་ T_{cold} གཉིས་པོ་ཀེ་ལ་མིན་ནང་བསྟན་ཡོད། དཔེར་ན་ཆ་རྒྱུས་གཤོག་འཁོར་གྱི་ཆ་མཚོན་དེ་ཀེ་ལ་མིན་ ༤00 (127 C)ཡིན་པ་དང་། གཞིར་དེ་ཀེ་ལ་མིན་ 300 (27C)ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་ནམ་དག་ལས་ཕྱོད་ནི་

$$400-300/400 = 1/4$$

འདིས་གང་མཚོན་པ་རེད་ཅེ་ན། གནས་སྐབས་ཡང་དག་པའི་འོག་ཏུ་འང་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་གྱིས་རྟོན་གང་སྐྱེན་པ་
 དེའི་བརྒྱ་ཚ་ ༡༥ ཅམ་ལས་ལས་ཀའི་ངོ་བོར་སྐྱུར་བྱས་ཀྱི་མེད་ཅིང་། ལྷག་འཕྲོ་བརྒྱ་ཚ་ ༡༥ དེ་ནི་སྒྲིགས་མའི་ཚུལ་ཏུ་
 རྟོན་བ་རེད། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་འཕུལ་འཁོར་ནམས་དང་སློབ་ཀྱི་ལང་ནམས་ཀྱི་ནང་ཏུ་ཚ་རྒྱུ་
 རྒྱལ་སྐོར་ཚད་ཉ་ཅང་གི་མཐོ་པོའི་བར་དོ་བསྐོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྐུལ་ཆས་སམ་གཤོག་འཁོར་ཅན་གྱི་སློབ་ཀྱིས་སྐྱེན་
 ཆས་སྐོར་མཁལ་གྱི་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་ཚད་རི་ཅམ་མཐོ་བ་ཡོད་པ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་སློབ་ཀྱིས་སྐྱེད་པ་ལ་ལས་སྐྱོད་ཆེ་བ་འོང་
 སྲིད་པ་རེད། དཔེར་ན་གོང་སློབ་དཔེ་མཚོན་ནང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རྟོན་ཚད་དེ་གལ་མིན་ ༤༠༠ ཡིན་ཚུའི་ཚབ་ཏུ་
 གལ་མིན་ ༤༠༠ ཡིན་པའི་དབང་ཏུ་བྱས་ན་དེའི་ལས་སྐྱོད་ནི་ $(600-300)/600 = 1/2$ ཡིན་པས་གལ་མིན་
 ༤༠༠ ཡི་ལས་སྐྱོད་ཀྱི་ལྡབ་གཉིས་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་རེད།

དཔེ་རིས་ ༡༤-༡༤ རྟོན་ཏུ་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་གཤོག་འཁོར་སྐོར་བའི་འཕུལ་འཁོར་གྱི་བྱ་བའི་ནང་ཚ་མཚོན་དང་
 གང་གཞོན་གཉིས་བར་གྱི་རྟོན་ཚད་ཁྲུང་པར་ལ་བྱེད་འགན་གང་ཡོད་པ་ང་ཚོས་མཐོང་བྱས་ཡོད། དེའི་ཚ་མཚོན་ནི་
 འཁོལ་ཁོ་ལས་འོང་བའི་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་དེ་ཡིན་པ་དང་། གང་གཞོན་ནི་གཤེར་པབ་ཡོ་ཆས་ཀྱི་སྒྲིགས་ཁུལ་དེ་ཡིན། ཉ་ཅང་
 ཚ་བའི་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་གཤོག་འཁོར་གྱི་མཐུན་པོས་ལ་འབྱུང་པའི་སློ་ནས་དེར་གཞོན་ལྷགས་སྐྱེན་ལ། དེས་གཤོག་
 འཁོར་གྱི་སོ་རྒྱལ་གྱི་ཐོག་ཏུ་ལས་ཀ་བྱེད། འདི་བྱུང་ན་བཟང་ཡང་གལ་ཉེ་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་གཞོན་ལྷགས་དེ་ག་གཤོག་
 འཁོར་གྱི་སོའི་རྒྱབ་སྐྱོགས་ལའང་འཕོག་ན་ཅི་བྱ། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་གཤེགས་སུ་འགྱུར་བས་འདི་བཟང་
 པོ་མིན། སོའི་རྒྱབ་སྐྱོགས་སུ་གཞོན་ལྷགས་གཅོག་འཕྲི་བྱ་རྒྱ་ཉ་ཅང་གི་གནད་འགག་ཆེ། དེ་རི་ལྟར་བྱ་དགོས་སམ་ཞེ་
 བ། ཤོག་ ༡༣༥ ལྟར་རྟོན་ལྷགས་རིག་པ་རམ་སྟོན་བྱེད་པ་ཞེས་པའི་ཟུར་སྐྱམ་ནང་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་ཁེངས་པའི་ལྷགས་
 འེན་ནང་གི་གཞོན་ལྷགས་གཅོག་འཕྲི་རི་ལྟར་བྱེད་པ་བཞིན་ཏུ་བྱ་རྒྱ་ཡིན། ཟུར་བཀག་བྱས་པའི་ཚ་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་ནང་
 རྟོན་ཚད་དང་གཞོན་ལྷགས་གཉིས་ལག་སྐྱེལ་གྱིས་འགོ་བ་ཡིན་པས། རྟོན་ཚད་སྐྱེལ་དང་། རྟོན་གྱིས་གཞོན་ལྷགས་
 གྱང་སྐྱེལ་བ་ཡིན། རྟོན་ཚད་ཚོག་དང་ཚོད་ཀྱིས་གཞོན་ལྷགས་གྱང་གཅོག་པ་ཡིན།

325

རྟོན་ལྷགས་རིག་པ་རམ་སྟོན་བྱེད་པ།

རྒྱ་ཚ་ཉ་ཡང་ལས་གྲུབ་པའི་བྱལ་རྒྱའི་ལྷགས་འེན་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་ཉོག་ཅམ་སྐྱུགས་ནས་ཐབ་ཀྱི་སྐྱེད་ཏུ་དེའི་ཁྲུང་
 བྱ་ནས་རྒྱུ་ལྷན་པ་མ་འཕོན་གྱི་བར་ཏུ་རྟོ་བསྐོ་བྱོས། རྒྱུ་ལྷན་པ་ཕོན་པ་ན་དེའི་ནང་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་ཕྱད་ཟེན་ཅིང་
 དེའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱུ་ལྷན་པས་ཁེངས་ནས་ཡོད། ལྷན་པ་ཞིག་གིས་ལྷགས་འེན་དེ་ལས་བཟུང་སྟེ་ལྷན་པོར་ཁ་སྐྱབ་སྐོག་སྟེ་རྒྱ་

ཡོད་པའི་སློང་ཞིག་ཏུ་ཞོག་ ལྷགས་ཀྱི་དེ་རྒྱུ་ལམས་གཞོན་ཤུགས་ཀྱིས་གཞོན་འཚོར་གཏོང་བས་དེ་ཉིད་རྒྱུ་
འགྲོ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཚ་སྤངས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་སློང་འའི་ནང་གི་རྒྱ་དང་འཕྲད་པ་ན་དེ་དག་གཤེར་དུ་འགྱུར་
ཞིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱི་ནང་དུ་གཞོན་ཤུགས་དམའ་པོ་ཞིག་ལས་མ་ལྟག་ཅིང་། དེ་ལྟར་བྱུང་བ་ན་མཐའ་
འཁོར་གྱི་རྒྱུ་ལམས་གཞོན་ཤུགས་ཀྱིས་ལྷགས་ཀྱི་ཉིད་པ་རེད། གཤེར་ཡབ་ཀྱི་བྱེད་རིམ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གཞོན་
ཤུགས་མཛོན་གསལ་དོད་པོས་ཆག་འགྲོ་བ་ང་ཚོས་འདིར་མཐོང་སྤྱད། ད་ལྟོད་ཀྱིས་དཔེ་རིས་ ༡༤༡༤ ཡི་གཤོག་འཁོར་
ནང་གཤེར་ཡབ་ཀྱི་བྱེད་འགན་གང་ཡིན་པ་གསལ་བར་ཤེས་ཐུབ་བཅ།

དེས་ན་རྫོད་ཀྱི་འཕུལ་འཁོར་ལས་ལ་འཇུག་པ་ལ་དགོས་མཐོ་ཆེ་བའི་གཞོན་ཤུགས་ཀྱི་ལྷན་པར་དེ་རྫོད་ཀྱི་
འཕུང་ལྷངས་དང་གཞོང་པ་གཉིས་ཀྱི་རྫོད་ཚད་ཀྱི་ལྷན་པར་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད། རྫོད་ཚད་ཀྱི་ལྷན་
པར་རི་ཅམ་ཆེ་བ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ལས་ཕྱོད་ཆེ་བ་འོང་།

སྤྱི་འཁོར་གྱི་རྫོད་འཁོར་ཞིག་གཤ། ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲེན་པའི་བྱ་གཟིངས་ཀྱི་རྫོད་འཁོར་ཞིག་གཤ། ཡང་ན་
རྒྱུ་ཐོན་འཕུར་གྱི་རྫོད་འཁོར་ཉེ་རྫོད་འཁོར་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་ཡོངས་ཀྱི་ལས་ཕྱོད་ཀྱི་ཡ་མཐའི་ཚད་གཞི་
དེ་ལས་ལོ་མཉམ་རྒྱུས་ཀྱིས་སྟོན་ཀྱི་ཡོད། ལག་ལེན་ངོ་མའི་ཐོག་འཕུལ་འཁོར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་བརྟེན་ཤུགས་
ཡོད་ཅིང་། ལས་ཕྱོད་ཀྱང་གནས་སྤངས་ཡང་དག་གི་ལས་ཕྱོད་ལས་ཉུག་ཏུ་རྒྱུང་གི་ཡོད། དེས་ན་སྤྱིར་ཡོ་ཆས་མང་པོའི་
ནང་དུ་ལས་ཕྱོད་ཞན་པའི་རྒྱུ་དེ་བརྟེན་ཤུགས་ཡིན་ནའང་། རྫོད་འཁོར་གྱི་གནས་སྤངས་ནང་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ནི་རྫོད་
ཤུགས་རིག་པའི་གཏན་ཁྲིམས་གཉིས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བརྟེན་ཤུགས་མེད་པའི་གནས་སྤངས་དུ་འང་ནང་འཇུག་བྱེད་
པའི་རྫོད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཅམ་ཞིག་མ་གཏོགས་ལས་ཀར་བསྐྱར་སྤྱད་ཀྱི་མེད།

326

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ འཕུལ་འཁོར་གང་གི་ཚ་མཛོད་དང་སྤྱིགས་གཞོང་གཉིས་པོ་རྫོད་ཚད་མཉམ་པར་གནས་པ་སྟེ་དཔེར་ན་ཀེལ་མེན་ ༤༠༠ ཅུ་
གནས་པའི་འཕུལ་འཁོར་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་རྣམ་དག་ལས་ཕྱོད་གང་ཡིན་དགོས་སམ།

༢ འཕུལ་ཆས་གང་གི་ཚ་མཛོད་དེ་ཀེལ་མེན་ ༤༠༠ ལ་ཡོད་པ་དང་། གང་མཛོད་དེ་ཚུགས་སྤྱད་མཁོར་གྱི་ཚད་དུ་བསྐྱང་བའི་
འཕུལ་ཆས་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་རྣམ་དག་ལས་ཕྱོད་གང་ཡིན་དགོས་སམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེར།

༡ ལས་ཕྱོད་མྱོད་ཀོར་ཏེ། $(400-400)/400 = 0$ ཡིན། དེས་ན་རྟོན་འཁོར་ཞིག་གི་ཚ་མངོན་དང་གཞོང་གཉེས་ཀྱི་བར་ལ་རྟོན་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་མེད་ཕྱིན་ཚད་ལ་རྟོན་འཕྲུལ་དེས་ལས་ཀ་སྐྱེད་སྐྱུན་བྱེད་པ་མི་སྲིད།

༢ གཅིག $(400-0)/400 = 1$ ཡིན། རྣམ་དག་ཏུ་བརྩིས་པའི་གནས་སྐབས་འདི་འདྲ་ཞིག་གི་ནང་མ་གཏོགས་རྣམ་དག་ལས་ཕྱོད་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་མཐ་པ་ཡོང་བ་མི་སྲིད་དོ།

རིམ་ལྡན་རིམ་བྱལ་དུ་འགྱུར་བའི་རང་གཤིས།

རྟོན་ཕྱགས་རིག་པའི་གཏན་སྲིམས་དང་པོས་རྣམ་པ་གསར་སྐྱེན་བྱེད་མི་ཐུབ་ཅིང་ཆ་སྟོངས་ཀྱང་གཏོང་མི་ཐུབ་པའི་ཐ་ཚིག་བརྗོད། དེས་རྣམ་པའི་འབོར་ཚད་ཀྱི་སྐོར་བརྗོད་པ་རེད། གཏན་སྲིམས་གཉེས་པས་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་ན་བེད་སྟོན་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ནས་བེད་སྟོན་མེད་པའི་ངོ་བོར་ཉམས་འགོ་བའི་ཁྱད་པར་དེ་སྟོན་པ་རེད། རྣམ་པ་རྣམས་གམ་སྟེ་མཐར་སྟེགས་མའི་ངོ་བོར་ཉམས་ཀྱང་དུ་འགོ་བས་དེས་རྣམ་པའི་སྐྱུས་ཚད་ཀྱི་སྐོར་བརྗོད་པ་རེད། དོན་འདི་ཚུལ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་པ་འདི་ལྟར་བརྗོད་ཅུང་སྟེ། (འདུས་ཏེ་གནས་པས་ལས་ལ་བཀོལ་དུ་འོས་པའི་སྐྱུས་ཚད་མཐོན་པོའི་རྣམ་པ་)གོ་རིམ་ལྡན་པའི་རྣམ་པ་དེ་(བཀོལ་དུ་མེད་པའི་རྣམ་པ་སྐྱུས་ཚད་དམའ་པོ་)གོ་རིམ་མེད་པའི་རྣམ་པའི་ངོ་བོར་ཉམས་འགོ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་ཆུ་ཞིག་ཐབ་ཆུ་ནས་ལྷུང་བེན་པའི་རྗེས་སུ་དེ་ལ་ཐབ་ཐོགས་ཅན་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱངས་སྐྱུམ་ལ་མཚོན་ན་དེ་ཉིད་སྐྱུམ་འཁོར་གྱི་འཕྲུལ་འཁོར་ནང་སྟེག་པ་ན་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་རྣམ་པ་ཉམས་ཞན་དུ་འགོ་བ་ལྟ་བུ་རེད། བེད་སྟོན་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་དེ་བེད་སྟོན་མེད་པའི་ངོ་བོར་ཉམས་འགོ་བས་སྐྱུམ་འཁོར་གཞན་ཞིག་གི་འཕྲུལ་འཁོར་འབྲུད་པ་ལྟ་བུ་ལས་ཀ་གཅིག་པ་དེ་ག་རང་སྐར་ཡང་དེས་བྱེད་མི་ཐུབ། ཁོར་ལུག་ཏུ་རྟོན་རྣམ་གྱི་ངོ་བོར་གམ་བེན་པའི་རྟོན་དེ་ནི་བེད་སྟོན་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་འཆི་སའི་དུར་ས་ལྟ་བུ་ཡིན།

གོ་རིམ་ལྡན་པའི་ངོ་བོ་ནས་གོ་རིམ་བྱལ་བའི་ངོ་བོར་ཉམས་པའི་རང་གཤིས་བརྒྱུད་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ཐེངས་རེ་རེ་ནས་དེའི་སྐྱུས་ཚད་ཚག་འགོ་བ་རེད། ཁྱབ་ཆེ་བའི་ལྷ་ཚུལ་འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟ་སྐབས་གཏན་སྲིམས་གཉེས་པ་དེ་ཚུལ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་པ་བརྗོད་ཚོག་སྟེ།

རང་བྱུང་གི་བྱེད་རིམ་ཁྲོད་སྐྱུས་ཚད་མཐོན་པོའི་རྣམ་པ་རྣམས་སྐྱུས་ཚད་དམའ་བའི་རྣམ་པའི་ངོར་འགྱུར་གཤིས་ཆེ་བ་སྟེ། གོ་རིམ་ལྡན་པའི་གནས་བབས་ནས་གོ་རིམ་བྱལ་བའི་གནས་བབས་སུ་འགྱུར་གཤིས་ཆེ།

ཚོག་ཅེ་ཞིག་གི་སྤོང་དུ་ཨ་རིའི་དངུལ་ཀུན་ལུ་མ་མགོ་རིས་ཡར་བསྐྱོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བཅེགས་ཏེ་ཡོད་པའི་མ་
 ལག་ཅིག་ལ་སོམས་དང་། མི་ཞིག་གིས་ཚོག་ཅེའི་ཉེ་འགམ་ནས་སྤང་མེད་དུ་བྱིན་པས་དེར་འབྱུང་རྒྱུ་ཐེབས་པས་
 དངུལ་ཀུན་མཐའ་ཅད་ལའི་སྤོང་དུ་སྤོང་ཡང་། ཐམས་ཅད་མགོ་རིས་ཡར་བསྐྱོན་ཏེ་འཁོད་པ་ག་ནས་ཡིན། གོ་རིམ་
 ལྡན་པ་དེ་གོ་རིམ་མེད་པར་འགྱུར། རྣངས་གཞུགས་ཀྱི་འདུས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འཆམ་མཐུན་གྱི་སློབ་པ་རྒྱ་བ་དེ་གོ་
 རིམ་ལྡན་པའི་གནས་བབས་ཤིག་ཡིན་མོད། དེ་ནི་འབྱུང་ཤས་རྒྱུ་བའི་གནས་བབས་ཤིག་ཡིན། རྩོགས་གཞུག་དེར་ཁ་
 རྩོགས་ངེས་པ་མེད་པར་གྱུ་ལྷུའི་ཚུལ་དུ་མགོགས་ཚད་འདྲ་མིན་དང་བཅས་ཏེ་རྒྱ་བའི་རྣངས་གཞུགས་ཀྱི་འདུས་རྒྱུ་
 རྣམས་ཟང་ཟང་(དང་འབྱུང་ཤས་ཆེ་བའི་)གནས་བབས་སུ་ཡོད། གལ་ཏེ་ལྷོད་ཀྱིས་བྱུགས་དྲི་ཤེལ་དམ་གྱི་ཁ་གཙོད་བྱེ་
 བའམ། ཡང་ན་ལེགས་པར་འཆོས་པའི་ཚོག་ལེན་ཁུ་ར་དང་ལྡན་པའི་ཐབ་ཁའི་སློབ་པ་ཡིན་ན་དེ་ལས་བྱི་དུ་རྒྱུག་འོང་
 བའི་འདུས་རྒྱུ་གིས་གོ་རིམ་མེད་པའི་གནས་བབས་ཤིག་སྤོང་པ་རེད། ལྷོས་བཅས་ཀྱིས་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་གནས་
 བབས་དེ་གོ་རིམ་མེད་པའི་གནས་བབས་སུ་འགྱུར། དེ་ལས་གོ་སྤོང་པའི་གནས་སྤངས་ཤིག་ངམ་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་
 འབྱུང་བ་ང་ཆོས་རེ་བ་རྒྱུག་གི་མེད། རྩོགས་དྲི་ཤེལ་དམ་མམ་ཐབ་ཁ་ལས་ཐོན་པའི་འདུས་རྒྱུ་རྣམས་ངམ་ངམ་ཤུགས་
 ཀྱིས་ཤེལ་དམ་མམ་ག་ཏེ་རའི་ནང་གོ་སྤོང་པའི་ལྷོགས་ཏེ་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་གནས་སུ་ལོག་རྒྱུའི་རེ་བ་ང་ཆོས་རྒྱུག་གི་
 མེད།

བྱི་ནས་ལྷོགས་གང་ཡང་མེད་པར་གོ་རིམ་འཇུག་པའི་གནས་བབས་ནས་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་གནས་བབས་སུ་
 ལོག་པའི་བྱེད་རིམ་ཞིག་རང་བྱུང་དུ་མཐོང་དུ་མེད། དེས་ན་རྟོན་ཤུགས་རིག་པའི་སྤྲིག་གཞིས་དུས་ལ་ཁ་རྩོགས་ཤིག་
 སྤོང་པ་རེད། དུས་ཀྱི་མདའ་དེ་རྟག་ཏུ་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་ལྷོགས་ནས་གོ་རིམ་འཇུག་པའི་ལྷོགས་སུ་སྤོང་གི་ཡོད།

གོ་རིམ་འཇུག་པའི་རྣམས་པ་ཞིག་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་རྣམས་པའི་རོ་བོར་བསྐྱར་བྱས་ཀྱང་དེ་ལ་ནང་འཇུག་ལས་ཀ་
 ཞིག་བྱེད་དགོས་པའམ་གོ་རིམ་སྤྲིག་པའི་ཚོལ་བ་ཞིག་ངེས་པར་བསྐྱོན་དགོས། དཔེར་ན་འཇུགས་སྐྱམ་ནང་གི་རྒྱུ་ལ་
 འཇུག་རྒྱུ་སྤོང་དེ་ཉིད་གོ་རིམ་མང་བའི་གནས་བབས་སུ་འགྱུར་བུ་པ་ནི་འཇུག་བྱེད་འཁོར་རྒྱུ་དེའི་ནང་ལས་ཀ་
 བྱང་འཇུག་བྱེད་པས་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་བྱི་ནས་རྣམས་པ་བཀོལ་ཏེ་ལས་ཀ་བྱེད་རྣམས་པའི་འཆོར་ཆས་ཤིག་གིས་རྣངས་
 རྒྱུ་རྣམས་ས་ཁུལ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་ཏུ་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་གནས་བབས་སུ་སྤོང་བྱས།

327

བྱེད་རིམ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེའི་གཙང་ལྷག་འབྲས་བུར་གོ་རིམ་འཕེལ་གྱི་ཡོད་ན་དེ་ལ་རྟག་ཏུ་བྱི་ནས་
རྒྱས་པ་ཐོབ་དགོས། འོན་ཀྱང་དེ་འདྲའི་བྱེད་རིམ་ལ་རྟག་ཏུ་ས་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་གོ་རིམ་འབྲུག་འགྲོ་སྟེ་གོ་རིམ་
འབྲུག་ཆ་དེ་གོ་རིམ་འཕེལ་ཆ་ལས་ཆེ་བ་འོང་གི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ཚོད་ཀྱི་མལ་ཁང་ནང་སའ་ཆེར་འདུས་རྒྱུ་ 10²⁷ ཡས་མས་ཤིག་ཡོད། གལ་ཏེ་འདུས་རྒྱུ་དེ་ཐམས་ཅད་ཚོད་ཡོད་སའི་ཕྱོགས་
ཕྱོགས་ཀྱི་གཞོགས་དེ་ཅུ་འཚོགས་ཏེ་གནས་པ་ཡིན་ན་ཚོད་དབུགས་སུ་བ་ཐེབས་དེས་ཡིན། འོན་ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱུང་བ་སའ་ཆེར་
མི་འོང་། གལ་ཏེ་ཚོད་ཀྱི་མལ་ཁང་ནང་འདུས་རྒྱུ་དེ་ལས་ཉུང་བ་ཡོད་ན་ངམ་ངམ་ལྷགས་ཀྱིས་འདུས་རྒྱུ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་
འཚོག་རྒྱུའི་སྲིད་ཕྱོད་དེ་རྒྱུང་བ་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ཆེ་བ་ཡོད། ཡང་ན་གཅིག་པ་ཡིན།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

འདུས་རྒྱུ་ཉུང་བ་ཡོད་ན་ཚོད་ཀྱི་ཁང་མིག་གི་ཕྱོག་ཕྱོགས་སུ་འདུས་རྒྱུ་ནམས་ངམ་ངམ་ལྷགས་སུ་འཚོག་པའི་སྲིད་ཕྱོད་ཆེ་
བ་ཡོད་དགོས། རབ་བཏགས་ཀྱི་རྒྱུ་དུ་བསམས་ན་ཡིད་ཆེས་བྱ་རྒྱ་སྐྱ་བ་འོང་སྟེ། གལ་ཏེ་ཁང་མིག་དེར་འདུས་རྒྱུ་གཅིག་
རང་ལས་མེད་ན་ཁང་མིག་གི་སྟེང་ཆ་གཉིས་ལས་སྟེང་ཆ་གཞན་དེར་ཡོད་པའི་གོ་སྐབས་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཅམ་ཡིན། གལ་ཏེ་
འདུས་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད་ན་དེ་གཉིས་ཀ་དུས་མཉམ་དུ་གཞོགས་གཅིག་ཏུ་འཁོད་རྒྱུའི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༥ ཡིན། གལ་ཏེ་འདུས་རྒྱུ་
གསུམ་ཡོད་ན་ཚོད་ལ་དབུགས་སུ་བ་ཐེབས་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་དེ་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་(བརྒྱ་ཆ་ ༩༩) ཡིན། འདུས་རྒྱུ་གི་གྲངས་ཇི་
ཙམ་མཐོ་བ་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཁང་མིག་གི་གཞོགས་གཉིས་ཀར་འདུས་རྒྱུ་གྲངས་མཉམ་པ་འོང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་མང་བ་ཡོད་པ་
རེད།

འབྲུག་ཚད།

རྒྱས་པ་ལ་འཕྱོར་འགྲོ་བའི་རང་གཤིས་ཤིག་ཡོད། ཐབ་ཆ་པོ་ཞིག་གི་སྟོ་བྱེ་བ་ན་དེ་ནས་རྒྱུང་ཆ་པོ་གུམ་འགྲོ་གི་
ཡོད། རྒྱས་པ་ལ་ཉམས་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བའི་རང་གཤིས་ཤིག་ཡོད། ཤིང་གི་རྩ་སྟེར་འཆིང་སྟེར་གྱི་ངོ་བོར་རྒྱུང་བའི་རྒྱས་
པ་དེ་ཤིང་བསྐྱེད་པ་ན་ཉམས་འགྲོ་བ་རེད། དེ་འདྲའི་རང་བྱུང་གི་རྒྱས་པ་གུམ་པའམ་ཉམས་འགྲོ་བའི་ངང་རྒྱུ་དེ་ལ་
ང་ཚོས་འབྲུག་ཚད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་དེ་བཞེད་སྟེ་བྱེད། མ་ལག་ཅིག་གི་གོ་རིམ་འཚོལ་བའི་ཚད་འཇལ་བའི་སྟོ་ནས་
འབྲུག་ཚད་འཇལ་བྱུང་། འབྲུག་ཚད་ཆེ་ན་རྒྱས་པ་ཉམས་ཟད་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་མང་བ་དང་། གུམ་འགྲོ་རྒྱུ་མང་བ་ཡོད། རྒྱས་

པ་རྣམས་ལ་དུས་དང་ལྷན་དུ་གུམ་སྟེ་ཉམས་ཟུང་འགོ་བའི་རང་གཤིས་ཡོད་པས་མ་ལག་གང་འདྲ་ཞིག་གི་འཇུག་ཚད་
ཚོན་བསྐྱེམས་དེ་ལ་དུས་དང་ལྷན་དུ་འཕེལ་འགོ་བའི་རང་གཤིས་ཡོད། གཞུགས་ཅན་གྱི་མ་ལག་ཅིག་གི་རྣམས་པ་དེ་
རང་དབང་དུ་ཁྱབ་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་རྟག་དུ་དེའི་འཇུག་ཚད་ལ་འཕེལ་ཁ་བྱུང་ཞིང་ལས་ཀ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་རྣམས་པ་ལ་
འཕྲི་ཚག་བྱུང་བའི་སློན་ནས་ཁྱབ་པར་བྱེད།

འདིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་གཙང་ལྷག་འཇུག་ཚད་དེ་རྒྱན་ཚད་མེད་པར་འཕེལ་བཞིན་(རྒྱན་ཚད་མེད་པར་ཐུར་
དུ་རྒྱག་པ་)ཡོད། ང་ཚོས་གཙང་ལྷག་ཅེས་ཟེར་དགོས་དོན་ནི་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་སུ་རྣམས་པ་རྣམས་གོ་སྐྱིད་དུ་འགོ་བ་དང་
ཚགས་དམ་དུ་འགོ་བ་དེ་འདྲ་ཡོད་པས་ཡིན། དེ་ནི་སྐྱེ་དངོས་གསོན་པོའི་ནང་དུ་འབྱུང་སྟེ་སྐྱེ་དངོས་རྣམས་འཚོ་ཐུབ་
པ་དེ་ཡང་ཟས་བཅུད་ལས་བྱུང་བའི་རྣམས་པ་རྣམས་ཚགས་དམ་པར་བྱེད་པ་དང་གོ་སྐྱིད་བྱེད་པ་ལས་བྱུང་བས་ཡིན། སྤ་
སྲིན་ནས་ཤིང་སྟོང་། དེ་ནས་མི་བར་གྱི་སྐྱེ་དངོས་ཡོད་དོ་ཅོག་གིས་རང་རང་གི་མཐའ་འཁོར་ལས་རྣམས་པ་ལེན་པ་དང་།
དེ་ཉིད་བཀོལ་དུ་སྤྱད་ནས་(འཚར་བ་དང་ཞིག་གསོ་བྱེད་པའི་སློན་ནས་)རང་རང་གི་གོ་རིམ་གྱི་ཆ་སྤེལ་བར་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད། འཚོ་བཞིན་པའི་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་ནང་དུ་འཇུག་ཚད་འཕྲི་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་ཆེ་སློག་ལྷན་པའི་དངོས་པོའི་གོ་
རིམ་རྒྱན་འཁྱོར་ཐུབ་པ་དེ་གནས་གཞན་ཞིག་དུ་འཇུག་ཚད་འཕེལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་འཇུག་ཚད་གཙང་ལྷག་
ལ་མཐོར་འདེགས་བྱུང་ཡོད། ཆེ་སློག་གི་རྟེན་བྱེད་པར་སློག་ལྷན་དངོས་པོའི་ནང་རྣམས་པ་འཕོ་འགྱུར་འགོ་དགོས། དེ་
ལྟར་མ་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་སྐྱེ་དངོས་དེ་རིང་མིན་འཚོ་འགོ་ཞིང་། གོ་རིམ་འཚོལ་བའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པར་བྱེད།

རྟོན་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་ཁྲིམས་དང་པོ་དེ་ནི་རང་བྱུང་གི་འདིག་རྟེན་ཀྱང་ཁྱབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཤིག་ཡིན་པས་
དེ་ལ་དམིགས་བསལ་གང་ཡང་སྤང་དུ་མེད། འོན་ཀྱང་གཏན་ཁྲིམས་གཉིས་པ་དེ་སྲིད་ཕྱོད་སྟོན་པའི་བརྗོད་པ་ཞིག་
ཡིན།

328

དུས་ལྷན་འདྲང་ངེས་པ་ཞིག་བཤོད་པའི་རྗེས་སུ་སྲིད་ཕྱོད་ཉ་ཅང་དམའ་བའི་ཚོས་ཤིག་ཀྱང་འབྱུང་རུང་བ་
ཡིན་ཞིང་། དེས་ན་འཇུག་ཚད་ཚགས་པ་སྲིད་པ་ཙམ་ཡིན། དཔེར་ན་རྒྱུང་རྒྱལ་གྱི་ཀྱ་གྱའི་ངང་ཚུལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་བ་དེ་
ཡང་ལྷན་ཙམ་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཁང་མིག་གི་ཟུར་གཅིག་དུ་མཐུན་སྐྱིལ་བྱུང་བ་ཡོང་སྲིད་ཅིང་། དེ་ནི་རི་ལྷན་དཔུལ་
ཁམ་མཐོན་པོར་བཅེགས་པའི་ཅེག་དེ་ཞ་ལའི་སྟེང་དུ་སྤྱང་བ་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མགོ་རིས་ཡར་བསྐྱར་པ་འབྱུང་སྲིད་པ་
ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད། གནས་སྤངས་འདི་རྣམས་སྲིད་པ་ཙམ་ཡིན་ཡང་འབྱུང་རུང་བ་ཡིན། གཏན་ཁྲིམས་གཉིས་པས་བྱུང་
བ་ཞིག་གི་འབྱུང་རུང་ཤོས་ཀྱི་ལམ་སུ་བསྐྱར་པ་ཡིན་གྱི་འབྱུང་སྲིད་པ་ཁོ་ན་བསྐྱར་པ་མིན།

རྫོང་ལྷགས་རིག་པའི་བྲིམས་རྣམས་སྐབས་མང་པོར་འདི་ལྟར་དུ་བརྗོད་དེ། (འོད་ཀྱིས་མ་ལག་ཅིག་ཏུ་སྐྱབས་པའི་རྣམ་པ་ལས་ལྷག་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་མ་ལག་དེ་ནས་ཐོབ་ཏུ་མེད་པས་)འོད་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྒྱ་མེད། (ཡང་འོད་ཀྱིས་རྣམ་པ་ནང་དུ་སྐྱབས་པ་དང་མཉམ་པའི་བེད་སྤྱོད་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ཐོབ་ཏུ་མེད་པས་)འོད་ལ་ཁེ་གྲོང་མཉམ་པའང་མིན། (ཡང་འཛིག་རྟེན་ལམས་ཀྱི་འཇུག་ཚད་དེ་དུས་རྟག་ཏུ་འཕེལ་བཞིན་པ་ཡིན་པས་)འོད་གནད་དོན་དེ་ལས་ཐར་དུ་འང་མེད་དོ།

བར་ཚད་སྣོད་བསྟུན།

རྫོང་ལྷགས་རིག་པ། རྫོང་དང་། དེ་ཉིད་རྣམ་པའི་རིགས་གཞན་གྱི་དོ་བོར་འགྱུར་ཚུལ་ལ་དབྱད་པའི་རིག་པ།

ཚུགས་སྐབས་ལྷན་ཀོར། དངོས་རྣམས་ཤིག་ལ་འབྱུང་སྲིད་པའི་རྫོང་ཚད་དམའ་ཤོས་ཀྱི་ཚད་གཞི་སྟེ། དངོས་རྣམས་ཀྱི་རྣལ་རྣམས་ལ་འབྱུང་སྲིད་རྣམ་པ་དམའ་ཤོས་ཡོད་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྫོང་ཚད་དོ།

ནང་རྣམས། དངོས་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་ཚར་གྱུར་པའི་རྣལ་སྤོ་མོ་རྣམས་ཀྱི་(འབྱུང་སྲིད་རྣམ་པ་དང་གནས་སྟོན་རྣམ་པ་བསྐྱེམས་པའི་)འོད་བསྐྱེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་ནང་རྣམས་ཟེར། རྫོང་ལྷགས་རིག་པའི་དབྱད་བྱ་གཙོ་བོ་ནི་ནང་རྣམས་ལ་བྱུང་བའི་འགྱུར་བ་དེ་ཡིན།

རྫོང་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་བྲིམས་དང་པོ། རྫོང་དང་ལས་ཀ་གང་རུང་གི་སློབ་པ་རྣམས་པ་ལ་འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་བའི་མ་ལག་ཅིག་ལ་འཇུག་པའི་བྲིམས་ཏེ། རྣམ་པ་ཉར་ཚགས་ཀྱི་བྲིམས་ཀྱི་བརྗོད་ཚུལ་ལོགས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་མ་ལག་ཅིག་ལ་བསྐྱབས་པའི་རྫོང་དེ་ནི་མ་ལག་གི་ནང་རྣམས་ལ་བྱུང་བའི་འཕེལ་ཁ་དང་མ་ལག་དེས་ཁོར་ལུག་ཐོག་བྱེད་པའི་ལས་ཀ་གཉིས་བསྐྱེམས་པའི་སྐྱོམ་ཐོབ་དང་མཉམ་པ་ཡིན།

རྫོང་གཙོད་བརྒྱད་རིམ། རྫོང་ནང་དུ་འང་མ་ཞུགས་ལ་ཕྱི་རུ་འང་མ་ཐོན་པའི་བརྒྱད་རིམ་ཞིག་སྟེ། མ་ལག་ཅིག་ལ་རྒྱ་སྐྱེད་ལྷུར་མོ་འཕ་བཅོར་གཞོན་ལྷུར་མོ་ཐེབས་པའི་གནས་སྟངས་ལྟ་བུའོ།

རྫོང་ཚད་གོ་སྟོན། ལྷང་ལམས་ཀྱི་འོག་ཚ་ལས་ཐོད་ཚ་རྫོ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྒྱང་གཉེན་སྟོགས་སུ་གཏད་རྒྱུ་ཏུ་མི་འགྲོ་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་ལ་ཟེར།

རྫོང་ལྷགས་རིག་པའི་གཏན་བྲིམས་གཉིས་པ། ཅ་དངོས་གང་མོ་ཞིག་ནས་ཚ་པོ་ཞིག་ཏུ་རྫོང་རྣམས་ངམ་ངམ་ལྷགས་ལྷགས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་མི་རྒྱུག་པའི་ཚོས་ཉིད་ལ་ཟེར། མ་ཟད་འཕྲུལ་འཁོར་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེས་རྫོང་ཡོད་ཚད་

ལས་ཀའི་དོ་བོར་རྫོགས་པར་སྐྱུར་མི་ཐུབ་པའི་རང་བཞིན་ཏེ། རྫོང་ཚད་མཐོན་པོར་གནས་པའི་འཕྲུལ་འཁོར་ལ་སྐྱེན་
པའི་རྫོང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་རྫོང་ཚད་དམའ་སར་སྐྱེགས་རྫོང་གི་དོ་བོར་སྣོར་འགོ། །མཐའ་དོན་མ་ལག་ཐམས་ཅད་དུས་གི་
རྒྱན་ཐག་ཁྲོད་གོ་རིམ་ཇི་འཚོལ་དུ་འགོ་བའི་རང་རྩུལ་དེ་ལའང་གོ།

རྫོང་འཁོར། རྫོང་ནང་དུ་སྤངས་ནས་དེའི་འབྲས་བུར་འགྲུལ་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཀ་སྐྱུན་པའམ། ལས་ཀ་ནང་
འདྲན་བྱས་ཏེ་ས་གང་ས་ནས་ཚ་སར་རྫོང་འདྲན་པའི་ཡོ་ཆས་ཤིག་ལ་ཟེར།

འཕྲུག་ཚད། མ་ལག་ཅིག་གི་རིམ་བུལ་གི་ཚད་གཞི་ལ་ཟེར་བ་སྟེ། ལུས་པའི་རྣམ་པ་གཅིག་ནས་རྣམ་པ་གཞན་ཞིག་དུ་
རང་དབང་དུ་འཕོ་འགྱུར་ནམ་ལྷུང་བ་ན་གོ་རིམ་འཚོལ་ཆེ་ས་སྟེ། འཕྲུག་ཚད་མཐོ་སའི་ཕྱོགས་སུ་འཕོ་འགྱུར་ཐེབས་གི་
ཡོད།

ཆ་བཞི་པ།

ལྟ།

རྟོད་ཕྱན་ཐེར་འབྲུམ་མང་པོ་བསྟར་དུ་བཞོས་ཡོད་པའི་གྲངས་སྟེར་འདི་ལ་ལེ་ཟེར་གྱིས་རྟེན་ཆ་རེ་ལ་རྟོད་ཕྱན་ས་ཡ་
 མང་པོའི་ཚད་དུ་བཞེར་འབེབ་བྱེད། བསྟར་ཆགས་སུ་འཁོད་པའི་རྟོད་ཕྱན་ནམས་འོད་ལྷན་རེས་མོས་སུ་བརྒྱུང་བ་
 ལས་ཉེས་བརྗེ་བྱུང་ཅིང་། བརྗེ་དེ་ནམས་ང་ཚོས་ཐོས་སྐྱབ་པའི་སྒྲ་དང་། འཆར་ཡོལ་སྟེང་མཐོང་སྐྱབ་པའི་འོད་དུ་
 བསྟར་བ་རེད། ངས་འོད་སྟོན་གྲངས་སྟེར་ཞིག་བརྒྱུང་ཡོད་པ་དེ་ནི་ལེ་ཟེར་སྟོན་པོས་སྟོག་སྐྱབ་ཅིང་། ངའི་ཚེད་ཚིགས་
 ། ཉེ་པའི་ནང་ལེགས་པར་སྟོན་སྐྱབ། དེར་འབྱེད་ཚད་ཕིག་ཚོག་ 1920 x 1080 དང་བཅས་པའི་འབྲུ་པར་སྟོན་
 སྐྱབ་པའི་ཆ་འཕྲིན་ཡང་ཚང་ཡོད། དེ་ནི་རྟེན་ཆ་རེ་ལ་ཐེངས་གསུམ་ཅུ་ལྟོ་གྲངས་བརྗེ་བའི་ཕིག་ཚོག་ས་ཡ་གཉིས་
 བཟུང་བའི་བརྗེ་བ་འདུས་ཡོད། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འབྲུང་ས་ལྟོད་ཀོར་དང་གཅིག་ཤ་སྟེག་ཡིན། དངོས་ཁམས་
 རིག་པ་རང་རེད།

འདར་འགྲུལ་ལེགས་པོ།

སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་མདུན་རྒྱབ་ཏུ་གཡོ་བའམ། སར་ཚུར་གཡོ་བ། གཞོགས་ནས་གཞོགས་སུ་གཡོ་བ། ཕྱི་ནང་
 ཏུ་གཡོ་བ། ཡར་མར་གཡོ་བའི་དངོས་པོ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་ཉིད་འདར་འགྲུལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འདར་འགྲུལ་
 བྱི་དུས་ཀྱི་ཚོད་དུ་དུས་ལྷན་ངེས་ཅན་ལ་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་ལྷག་ལྷག་གི་གཡོ་འགྲུལ་ཞིག་ཡིན། དུས་དང་བར་སྐྱང་
 གཉིས་ཀའི་ཚོད་དུ་དུས་མཚམས་ངེས་ཅན་ལ་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་ལྷག་ལྷག་གི་གཡོ་འགྲུལ་ནི་རྒྱལ་འགྲུལ་ཡིན།
 རྒྱལ་འགྲུལ་གྱི་གནས་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། འོད་དང་རྒྱ་གཉིས་ཀ་བར་སྐྱང་ཚོད་དུ་རྒྱལ་འགྲུལ་གྱི་ངོ་བོར་བྱུང་
 པའི་འདར་འགྲུལ་ཡིན་ནའང་རྒྱལ་འགྲུལ་གྱི་རིགས་ཡོངས་སུ་ཐུང་དང་པ་གཉིས་ཡིན། རྒྱ་ནི་མཁའ་གསལ་གཞུགས་དང་། གཤེར་
 གཞུགས། རྒྱུ་མཁའ་གཞུགས་གང་ཅུང་ལས་སྐྱབ་པའི་བེམ་གཞུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་བྱུང་སྟེ་བཟོད་པའི་འདར་འགྲུལ་ཏེ་
 འགྲུལ་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱལ་འགྲུལ་ཡིན། འདར་འགྲུལ་བྱེད་པའི་རྒྱུད་ལམ་ཞིག་མེད་པར་རྒྱ་ཡོང་མི་སྲིད། རྟོན་སངས་ཀྱི་
 བརྒྱུད་དུ་རྒྱ་བཟོད་མི་སྲིད། འོན་ཀྱང་འོད་ཀྱིས་སྐྱབ་སྟེ་ང་ཚོས་ཕྱིས་ཀྱི་ལེ་ཚན་ལག་ཏུ་མཐོང་རྒྱ་བཞིན་འོད་ནི་ལྷས་
 རྒྱུད་གིས་སྐྱབ་པའི་རྒྱུག་ལབ་ལེན་གྱི་རྒྱལ་འགྲུལ་པའི་རྒྱུག་ར་དང་ལབ་ལེན་ར་བའི་འདར་འགྲུལ་ཡིན་པས་སོ། འོད་
 བྱི་དངོས་རྒྱས་རིགས་མང་པོ་བརྒྱུད་ནས་བཟོད་སྐྱབ་ཀྱང་དེ་དག་གཅིག་ཀྱང་མི་མཐོང་བ་ཡིན། ཉི་མ་དང་འཛམ་གླིང་
 བར་ཀྱི་རྟོན་སངས་བརྒྱུད་དུ་འོད་བཟོད་པ་དེ་ལས་ཚུལ་དེ་མངོན་སྐྱབ། འགྲུལ་ལྷགས་དང་རྒྱུག་ལབ་ལེན་གྱི་རྒྱལ་འགྲུལ་
 བའི་རྒྱལ་འགྲུལ་ཡོད་དོ་ཚོག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་འདར་འགྲུལ་བྱེད་བཞིན་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན། ང་ཚོས་དཔུང་
 གཞུགས་རྣམས་བདེ་ཞིག་གི་འགྲུལ་རྒྱོད་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པའི་སྟོན་ནས་འདར་འགྲུལ་དང་རྒྱལ་འགྲུལ་གྱི་ཐོག་དབྱེ་ཞིབ་
 བྱ་འགོ་འཛུགས་རྒྱ་ཡིན།

དཔུང་དོའི་འདར་འགྲུལ།

རྒྱུད་པ་ཞིག་གི་སྟེ་མོར་དོ་ཞིག་དཔུངས་དང་ང་ཚོར་དཔུང་གཞུགས་རྣམས་བདེ་ཞིག་ཐོབ་སྐྱབ། དཔུང་དཔུང་
 གྲུལ་གྲུལ་བྱེད་པའི་དབྱུག་པ་གཞུང་དུ་ལངས་པ་ཞིག་གི་སྟེ་མོར་བྱེ་མས་ཁེངས་པའི་སྟོན་ཅིག་དཔུངས་པ་ལའང་དེ་
 བཞིན་ཡིན། ལ་སྟོན་གྱི་ཐོག་སུའི་སྐྱབ་བསུའི་པར་གྱི་ནང་སྟེ་རེང་ཚོ་བེན་ཏུ་ཡི་མར་གྱིས་འགྲུལ་མེད་ངང་གནས་པའི་
 འདྲེན་ཐག་གི་ཐོག་དེ་ལྟའི་དཔུང་དོ་ཞིག་ནས་བྱེ་མ་འཛུགས་པ་དེས་དེའི་ཐོག་དང་ཐིག་རི་ལྟར་བྱིས་པ་དང་། དེ་ནས་
 འདྲེན་ཐག་དེ་མཚུགས་ཚད་བརྟན་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྲུལ་བ་ན་དེས་ས་ཞིན་གྲུག་རིས་ཞེས་པའི་གྲུག་ཐིག་དམིགས་བསལ་
 བ་ཞིག་རི་ལྟར་སྟེད་པ་སྟོན་གྱི་ཡོད། ས་ཞིན་གྲུག་རིས་ནི་འགྲུལ་སྟོན་མཐུན་པོ་ཞིག་གིས་སྟེད་པའི་རྒྱལ་འགྲུལ་གྱི་རི་མོའི་
 མཚོན་བྱེད་ཅིག་ཡིན།

དཔུང་རྫོང་ཆམས་ཀྱིས་པར་རྒྱུ་གཅིག་བཞིན་དུ་གཡོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུན་རིང་པོའི་བར་དེ་ཉིད་ཚུ་ཚོད་
སལ་མོ་ཆེའི་འགྲུལ་སྐྱོད་སྐྱོད་ལ་འཛིན་བྱེད་མཁུ་དུ་བཀོལ་སྐྱོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟོ་དཔུང་ལྷུ་ཚུ་ཚོད་ཆེན་
པོ་དང་ལྷ་བྱུག་ཚུ་ཚོད་བཅས་ཀྱི་ནང་རྟེན་དུ་ཡོད། དཔུང་གཞུགས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཐག་སྤྲོད་ཞིག་དུ་པར་རྒྱུ་གཡོ་བའི་
དུས་ཡུན་དེ་དཔུང་གཞུགས་ཀྱི་རིང་ཚད་ལ་རག་ལུས་པ་སྟེ་ལེ་ལེ་འོས་གསར་དུ་རྟེན།

336

ཡུན་ཚད་ཅེས་པའི་པར་རྒྱུ་གཡོ་བའི་ཐེངས་རེའི་དུས་ཡུན་དེ་དཔུང་རྫོང་གཞོན་ཚད་དང་འགྲུལ་སའི་གྲུག་
དབྱིབས་ཀྱི་ཆེ་ཚུང་གཉིས་ལ་བརྟེན་བྱི་མེད།

དཔུང་རྫོང་སྤྲོད་ཞིག་ལས་རིང་པོ་ཞིག་ལ་ཡུན་ཚད་མཐོ་བ་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྤྲོད་སྤྲོད་ལ་སྟོན་ཏེ་རིང་པོས་
ཉུང་བ་གཡོ་བ་ཡིན། དཔེར་ན་རིང་ཚད་མི་ཉེར་གཅིག་དང་ལྡན་པའི་དཔུང་ལྷུ་ཚུ་ཚོད་ཀྱི་དཔུང་རྫོང་གིས་ཡུན་
ཚད་སྐར་ཆ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་དལ་བྱར་གཡོ་ཞིང་། དེ་ལས་ཞེ་དྲུག་གི་སྤྲོད་བའི་ལྷ་བྱུག་ཚུ་ཚོད་ཀྱི་དཔུང་རྫོང་ལས་སྐར་ཆ་
གཅིག་ལས་ཉུང་བའི་ཡུན་ཚད་ཀྱི་ཚད་དུ་གཡོ་བ་རེད། དཔུང་རྫོང་ཡུན་ཚད་དེ་དེའི་རིང་ཚད་ཅམ་དུ་མ་ཟད་སའི་
འཐེན་བྱུགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་སྤྲོད་སྐྱོན་ལ་འདར་རག་ལུས་པ་རེད། ལྷུ་མ་དང་གཏེར་རྩིས་འཚོལ་མཁུ་ཆམས་ཀྱིས་ས་
གཞིའི་ས་རྫོང་རྒྱག་ཚད་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་པར་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲོད་སྐྱོན་ལ་བྱུང་པར་རྒྱག་པ་དེ་སྤྲོད་ཚད་ཚད་མཐོང་
བའི་ཆེད་དུ་དཔུང་རྫོང་ཅང་གི་སྐྱེན་པོའི་རིགས་པེད་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱལ་བའི་འགྲུལ་བཤད།

ལྷེ་མ་རྩེ་ལ་བཏགས་པའི་དཔུང་རྫོང་ཞིག་གིས་གཞུང་བརྒྱུད་དུ་མཚུངས་འགྲིག་འགྲུལ་སྐྱོད་བྱེད་པ་ལས་སྐ་
ཨིན་གྲུག་རིས་ཤིག་གྲུལ་འདེད་བྱེད་བྱུག།(དཔེ་རིས་ ༡༧་༡) ལོ་དུ་བརྗོད་པ་བཞིན་སྐ་ཨིན་གྲུག་རིས་ནི་རྒྱལ་བའི་
རིས་མོའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་རྒྱལ་དང་སྤྱི་ན་སྐ་ཨིན་རྒྱལ་བའི་མཐོ་ཆ་དེ་ལ་ཟེ་ཞེས་འབོད་པ་དང་། དམའ་ཆ་
དེར་བྱར་ཞེས་འབོད་པ་རེད། ཆོག་ཐིག་དྲང་པོ་དེས་རང་མལ་གནས་གཞིའམ་འདར་འཇུག་གི་དབྱས་ཆ་མཚོན།
འདར་དཔངས་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་དེ་ནི་རྒྱལ་བའི་དབྱས་ཆ་ནས་ཟེ་(ཡང་བྱར་)བར་ཀྱི་རྒྱུ་ཐག་ལ་གོ་དེས་ན་འདར་
དཔངས་དང་ཆ་མཉམ་གནས་གཞི་ནས་བརྩིས་པའི་གནས་སྐོ་ཆེ་ཤོས་གཉིས་མཉམ་པ་རེད།

ལྷབས་ཀྱི་ཟེ་རྟོག་གཅིག་ནས་ཟེ་རྟོག་ཕྱི་མ་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་ལ་ལྷབས་ཐག་ཟེར་བ་རེད། དེ་དང་མཚུངས་པར་
ལྷབས་ཀྱི་ཆ་གཅིག་པ་ལྗ་ཕྱི་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེའི་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་ལ་ལྷབས་ཐག་ཟེར། མཚོ་ངོགས་ཀྱི་ལྷབས་
ཀྱི་ལྷབས་ཐག་དེ་བཅེ་གཞི་མི་ཏར་ནང་འཇལ་ཞིང་། རྗང་བུའི་ལྷབས་ཕན་གྱི་ལྷབས་ཐག་ནི་མེན་ཏེ་མི་ཏར་དུ་འཇལ་
བ་དང་། འོད་ཀྱི་ལྷབས་ཐག་ནི་མེ་འོ་མི་ཏར་ཏེ་མི་ཏར་གྱི་ཐེར་ཚའི་ནང་འཇལ་བ་རེད།

རྗོས་ཕྱོད་ཀྱིས་འདར་འཁྲུག་ཅིག་གངས་མང་ལོས་བྱང་གི་ཡོད་པ་དེ་སྟོན། འདར་འཁྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་
དཔུང་རོ་ཞིག་གསུམ་ལྗོས་ཅིབ་སྟེང་གི་ཅ་དངོས་ཤིག་གིས་དུས་ལུན་ངེས་ཅན་(རྒྱན་ལྡན་རྒྱར་ཆ་རེར་བཅི་)ཞིག་གི་ནང་
དུ་མདུན་རྒྱབ་ཀྱི་གཡོ་བ་ག་ཚོད་བྱེད་པ་དེའི་རྗོས་ཕྱོད་ཀྱིས་བསྟན་པ་རེད། མདུན་རྒྱབ་ཀྱི་གཡོ་བ་ཆ་ཚང་བ་གཅིག་
ལ་འདར་འཁྲུག་གཅིག་བཅེ་ཞིང་། གལ་ཏེ་འདར་འཁྲུག་གཅིག་རྒྱར་ཆ་གཅིག་གི་ནང་གྲུབ་པ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རྒྱར་ཆ་རེ་
ལ་འདར་འཁྲུག་རེ་ཡི་རྗོས་ཕྱོད་ཡོད། ཅི་སྟེ་རྒྱར་ཆ་གཅིག་གི་ནང་འདར་འཁྲུག་གཉིས་བྱང་བ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རྒྱར་ཆ་རེ་
ལ་འདར་འཁྲུག་གཉིས་རེའི་རྗོས་ཕྱོད་དང་ལྡན།

337

རྗོས་ཕྱོད་ཀྱི་བཅི་གཞི་ལ་ཏར་ཚི་ཞེས་བྱ་སྟེ་ ༡.༥ ལོར་རྒྱང་འཕྲིན་གྱི་ལྷབས་གསལ་སྟོན་བྱེད་མཁན་ཏེན་
རིག་ཏར་ཚིའི་མཚན་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་རེད། ཏར་ཚི་གཅིག་ནི་རྒྱར་ཆ་གཅིག་ལ་འདར་འཁྲུག་གཅིག་དང་། ཏར་
ཚི་གཉིས་ནི་རྒྱར་གཅིག་ལ་འདར་འཁྲུག་གཉིས་ལ་སྟོགས་པ་ཡིན། རྗོས་ཚད་མཐོ་བ་རྣམས་(kHz, ཏར་ཚི་སྟོང་ཚན་
ཏེ་)གི་ལོ་ཏར་ཚི་ནང་འཇལ་བ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་མཐོ་བ་རྣམས་(MHz, ཏར་ཚི་ས་ཡའི་ཚན་པ་སྟེ་)མེ་ལྷ་ཏར་ཚི་
དང་། (GHz, ཏར་ཚི་ཐེར་འབྲུམ་ཚན་པ་སྟེ་)མྱི་ལྷ་ཏར་ཚི་ལྟ་བུའི་ནང་འཇལ་བ་རེད། འདར་དཔངས་ཁོད་སློག་བྱས་
པའི་རྒྱང་འཕྲིན་གྱི་ལྷབས་རྣམས་གི་ལོ་ཏར་ཚི་ནང་འཇལ་ཞིང་། རྗོས་ཕྱོད་ཁོད་སློག་བྱས་པའི་རྒྱང་འཕྲིན་རྣམས་མེ་
ལྷ་ཏར་ཚི་ནང་འཇལ་ལ། རེ་ཏར་དང་ལྷབས་ཕན་སྟོག་ཐབ་རྣམས་མྱི་ལྷ་ཏར་ཚིའི་རྗོས་ཕྱོད་ཐོག་ལས་ལ་འདུག་པ་རེད།
དཔེར་ན་འདར་དཔངས་ཁོད་སློག་བྱས་པའི་རྒྱང་འཕྲིན་གྱི་ཚོད་འཁོར་སྟེང་རྗོས་ཕྱོད་གི་ལོ་ཏར་ཚི་ ༧༦༠ ལ་གནས་
པའི་འཕྲིན་རྒྱུགས་ཀྱིས་རྗོས་ཚད་རྒྱར་ཆ་རེ་ལ་འདར་འཁྲུག་ ༧༦༠༠༠༠ དང་བཅས་པའི་འཕྲིན་ལྷབས་རྒྱང་བསྐྱིད་
བྱེད་པ་དང་། རྗོས་ཚད་ཁོད་སློག་བྱས་པའི་རྒྱང་འཕྲིན་གྱི་ཚོད་འཁོར་སྟེང་རྗོས་ཕྱོད་མེ་ལྷ་ཏར་ཚི་ ༡༠༡.༥ ལ་གནས་
པའི་འཕྲིན་རྒྱུགས་ཀྱིས་རྗོས་ཕྱོད་ཏར་ཚི་ ༡༠༡.༥༠༠༠༠༠ དང་བཅས་པའི་འཕྲིན་ལྷབས་རྒྱང་བསྐྱིད་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད།
ལྷབས་འཕྲིན་གྱི་རྗོས་ཕྱོད་འདི་རྣམས་རྒྱང་བསྐྱིད་ཀ་བའི་གནམ་རྒྱུང་རྒྱུ་དུ་སྟོག་རུལ་རྣམས་རྗོས་ཚད་གང་དུ་འདར་
འཁྲུག་བྱེད་དུ་བརྟུག་པའི་རྗོས་ཕྱོད་དེ་ག་ཡིན། ལྷབས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པའི་འབྲུང་ལུངས་

ཞིག་ལས་འབྲུང་གི་ཡོད་པ་འདི་ལས་མཐོང་ཐུབ། འདར་འཕྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་དང་དེས་
སྐྱེད་པའི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་སློབ་ཕྱོད་གཉིས་གཅིག་པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

འདར་འཕྲུག་གམ་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་ནི་འདར་འཕྲུག་ཆ་ཚད་བ་ཞིག་གྲུབ་པའི་དུས་ཡུན་ལ་གོ། དངོས་པོ་
ཞིག་གི་སློབ་ཕྱོད་གང་ཡིན་པ་དེ་ཤེས་ཚེ་དེ་ལས་དེའི་ཡུན་ཚད་བཅི་ཐུབ་པ་བཞིན་པར་ལའང་དེ་ལྟར་རོ། དཔེར་ན་
དཔུང་དོ་ཞིག་གིས་སྐར་ཆ་གཅིག་གི་ནང་འདར་འཕྲུག་ལན་གཉིས་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། དེའི་སློབ་ཕྱོད་ཉར་
ཆེ་གཉིས་ཡིན། དེའི་ཡུན་ཚད་དེ་འདར་འཕྲུག་གཅིག་བྱེད་པར་མཐོ་བའི་དུས་ཡུན་ནི་སྐར་ཆ་བྱེད་ཡིན། ཡང་ན་དེའི་
སློབ་ཕྱོད་ཉར་ཆེ་གསུམ་ཡིན་ན་དེའི་ཡུན་ཚད་སྐར་ཆ་ 1/3 ཡིན། སློབ་ཕྱོད་དང་ཡུན་ཚད་གཉིས་པན་ཚུན་ལྡོག་རེས་
བྱེད་པ་ཅམ་ཡིན།

$$\text{སློབ་ཕྱོད} = 1/\text{ཡུན་ཚད}$$

ཡང་ན་ལྡོག་སྟེ།

$$\text{ཡུན་ཚད} = 1/\text{སློབ་ཕྱོད}$$

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

1 སློག་སྐོར་སོ་འཕྲུད་ཅིག་གིས་སྐར་ཆ་རེ་ལ་སྐོར་བ་ 10 བྱེད་ཀྱི་ཡོད། 1) དེའི་སློབ་ཚད་དང་། 2) དེའི་ཡུན་ཚད་གང་རེད་
དམ།

1 རྒྱང་འཚུབ་ཀྱིས་ཤི་གླ་སྟོ་ཤོང་བྱེད་པའི་མི་ལི་སི་ཁང་བརྟེན་པར་ཚུར་གཡོ་བར་བྱེད་དེ་སྐར་ཆ་ 10 ཡི་ནང་གཡོ་
བ་རེ་རྗེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། 1) དེའི་སློབ་ཚད་དང་། 2) དེའི་ཡུན་ཚད་གང་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

1 (1) སྐར་ཆ་རེ་ལ་སྐོར་བ་ 10 ཞེས་པ་ཉར་ཆེ་ 10 ཡིན། (2) སྐར་ཆ་ 1/90

1 (1) ཉར་ཆེ་ 1/10 (2) སྐར་ཆ་ 10

རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད།

ང་ཚོའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་གནས་ཚུལ་སལ་མོ་ཆེ་ང་ཚོར་རྒྱབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་ངོ་བོར་འབྱོར་
གྱི་ཡོད། རྒྱབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྐྱོད་ཚོའི་རྣམ་པ་འདྲེན་པ་དང་། འོད་ང་ཚོའི་མིག་ཏུ་འདྲེན་པ། སློག་ཁབ་
ལེན་གྱི་བརྗེ་འཕྲིན་ང་ཚོའི་རྒྱུད་འཕྲིན་དང་སྐྱེད་མེད་ཁ་པར་ལ་འདྲེན་པ་ཡིན། གཞི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་བཅའ་གཞུགས་
བརྗེ་རེས་གང་ཡང་མེད་ནའང་རྒྱབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་འབྱུང་ཁུངས་ཤིག་ནས་རྣམ་པ་ལེན་པ་པོའི་སར་
དཔོར་འདྲེན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལས་སྤོས་ཀྱི་སློབ་པ་རྟོགས་སྐབས་པ་ལ་ཐོག་མར་འབྲེད་དུ་བརྒྱུད་ས་
པའི་ཐག་པའི་གནས་སྟངས་སྤྲོད་བའདེ་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་པའོ། གལ་ཏེ་དེ་འདྲའི་ཐག་པ་དེ་སྤེལ་གཅིག་ནས་ཡར་
མར་དུ་གྲུག་པ་ཡིན་ན་ཐག་པའི་བརྒྱུད་དུ་འབྲོས་དང་ལྡན་པའི་འཇུག་ཆ་ཞིག་བཟོད་ཀྱི་ཡོད། ཐག་པའི་རྒྱལ་རེ་རེ་ནས་
ཡར་མར་འགྲུལ་ཞིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཐག་པའི་བརྒྱུད་དུ་འཇུག་ཆ་བཟོད་ཀྱི་ཡོད། འཇུག་ཆ་དེ་བཟོད་ཟིན་
པའི་རྗེས་སུ་ཐག་པའམ་རྒྱུད་ལམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐོག་མའི་གནས་བབས་སུ་ལོག་པ་ཡིན། གང་བཟོད་པར་བྱ་བ་ནི་
འཇུག་ཆ་དེ་ཡིན་གྱི་རྒྱུད་ལམ་དེ་ཉིད་མིན་ལོ།

338

འདྲིས་ཆ་ཆེ་བའི་རྒྱབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་གཅིག་ནི་སལ་ཆེར་རྒྱབས་དེ་ཡིན། ཞི་འཇམ་ངང་
གནས་པའི་རྗེས་སུ་ཞིག་ཏུ་རྟོ་ཞིག་གཡུགས་ན་འཇུག་ཆའི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་ཉིད་དབུས་སུ་བྱེད་དེ་དེ་ནས་པར་བྱི་དུ་
རྒྱབས་རྣམས་རྒྱ་སྐྱོད་འགོ་བཞེས་པའི་ལོ་མོ་མོའི་རྣམ་པར་བཟོད་དེས་ཡིན། གནས་སྟངས་འདྲིའི་ནང་རྒྱབས་དང་རྒྱ་
རྟོགས་འཕྲད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་སྐྱེས་པོ་ཡིན་པའི་ས་ཆར་རྒྱ་འཁོར་གྱི་ཡོད་པས་ང་ཚོས་རྒྱབས་དང་ལྡན་དུ་རྒྱ་དཔོར་
འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་བསམ་གྱིན། དེ་ལྟ་ནའང་འགོག་སྐྱེད་དང་མ་འཕྲད་ན་རྒྱ་དེ་རྗེས་སུ་ཕྱིར་ལོག་སྟེ་ཐོག་མའི་
གནས་བབས་རང་འཇགས་སུ་འགྱུར་དེས་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་དགོས་ཚོད་ཡིན། རྒྱ་རོས་ལ་འཇུག་ཆ་ཐེབས་ཀྱང་རྒྱ་
དེ་ཉིད་གང་དུའང་མི་རྒྱ་རྒྱ་རོས་སྟེང་གི་ལོ་མོ་དེ་རྒྱབས་རྒྱ་བ་ན་ཡར་མར་གཡོ་ཡང་མཐར་འགོ་གང་དུ་བཅུགས་ས་
དེ་རང་ལ་སྐྱོད་རྒྱ་ཡིན། ལྷན་ཡང་བརྗོད་ན་འཇུག་ཆ་བཟོད་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་རྒྱབས་ཀྱི་རྒྱུད་ལམ་དེ་སྐྱེད་ཀྱི་གནས་
བབས་རང་དུ་ལོག་པ་སྟེ་མཚོ་འབྲུམ་ལྟ་བུའི་ཉ་ཅང་ཐལ་ཆེའི་གནས་སྟངས་སུའང་དེ་ལྟར་ལོ།

རྒྱབས་རྒྱ་བ་ན་གནས་གཞི་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་གང་དཔོར་རྒྱའི་ཚོས་དེ་རྒྱུད་ལམ་ནང་གི་འཇུག་ཆ་དེ་ཡིན་
གྱི་རྒྱུད་ལམ་དེ་ཉིད་མིན་པ་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཆེད་དཔེ་མཚོན་གཞན་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད། རྒྱུད་ཀྱི་ལམ་ཆེར་
ལྷན་བའི་ཉིན་ཞིག་ལ་གནས་ས་མཐོ་པོ་ཞིག་ནས་རྒྱ་རིང་པོ་འབྱུར་བའི་ཞིང་ཞིག་ལ་ལྟོས་དང་ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱ་ལོ་ཁྱོད་དུ་

339

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ དོས་ཁང་ག་སྒྲིག་འདྲེན་པའི་མེ་འཁོར་ཞིག་ཚོད་ཀྱི་མདུན་ནས་སྐར་ཆ་རེ་ལ་དོས་ཁང་གསུམ་རེའི་ཚད་དུ་བསྐྱོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དོས་ཁང་རེ་རེར་མི་ཉུང་བ་ ༡༠ ཡི་རིང་ཚད་དང་ལྡན་ན་མེ་འཁོར་དེའི་མཚུགས་ཚད་གང་ཡིན་ནམ།

༡ ཚུ་རྒྱབས་ཤིག་སྐར་ཆ་རེ་ལ་ཡར་མར་ཐེངས་གསུམ་གསུམ་གཡོ་བ་དང་། རྒྱབས་ཟེད་བར་གྱི་རྒྱུང་ཐག་དེ་མི་ཉུང་བ་ ༡ ກེ་ཡིན་ན། རྒྱབས་དེའི་རྒྱུང་གང་རེད་དམ། དེའི་རྒྱབས་ཐག་གང་རེད་དམ། རྒྱབས་དེའི་མཚུགས་ཚད་གང་རེད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ 30 m/s ཡིན། འདི་ཡིན་སྐད་སྐད་ཚུ་ལ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་ནས་ཤེས་ཐུག་ཀྱི་ལེ་ཚན་གཉིས་པའི་ནང་གི་མཚུགས་ཚད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཞིར་བརྒྱུད་བྱས་ན་ $v = d/t = (3 \times 10 \text{ m}) / 1 \text{ s} = 30 \text{ m/s}$ ཡིན་ཏེ་སྐར་ཆ་གཅིག་གི་ནང་མེ་འཁོར་གྱི་ཆ་མི་ཉུང་བ་ ༡༠ ཚོད་ཀྱི་མདུན་ནས་རྒྱུག་པའི་ཕྱིར། ལ། གཡེ་ཉེ་ངཚོས་མེ་འཁོར་དེ་རྒྱབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་འབྱུང་ཏེ་བཤད་ན་ རྒྱབས་ཐག་དེ་མི་ཉུང་བ་ ༡༠ ཡིན་པ་དང་། རྒྱུང་གི་རིང་ཚད་ ༡ ཡིན་པས་མཚུགས་ཚད་ = རྒྱུང་ཚད་ \times རྒྱབས་ཐག་ = རིང་ཚད་ \times མི་ཉུང་བ་ ༡༠ = 3/s \times 10 m = 30 m/s

༡ རྒྱབས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་རིང་ཚད་ ༡ ཡིན་པ་དང་། རྒྱབས་ཐག་མི་ཉུང་བ་ ༡ དང་། རྒྱབས་ཀྱི་མཚུགས་ཚད་ = རྒྱུང་ཚད་ \times རྒྱབས་ཐག་ = 3/s \times 2m = 6 m/s

འཕྲིད་རྒྱབས།

ཐག་པ་ཞིག་ཁྱེད་ནས་དེའི་སྒྲིལ་གཅིག་གྱུང་ལ་བཏགས་རྗེས་སྒྲིལ་གཞན་དེ་ལག་དུ་བྱུངས། གཡེ་ཉེ་ཚོད་ཀྱིས་སློབ་དུ་སྒྲིལ་གྱི་མེ་འཁོར་ཡར་མར་དགྲུག་པ་ཡིན་ན་ཐག་པའི་བརྒྱུད་དུ་འཕར་འགྲུལ་ཞིག་བསྐྱོད་དེ་དེ་ཉིད་ཕྱིར་སློབ་པར་བྱེད། (དཔེ་རིས་ ༡༩.༥) གནས་སྐད་འདིའི་ནང་(ཡར་མར་ཕྱོགས་པའི་མདའ་ཐུང་གིས་མཚོན་པའི་)ཐག་པའི་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་རྒྱབས་ཀྱི་མཚུགས་ཚད་ཀྱི་ལ་ཕྱོགས་ལ་ལྟོས་ཏེ་དང་བྱུང་དུ་གནས་ཡོད། དང་བྱུང་དུ་གནས་པའམ་འཕྲིད་ལ་ཕྱོགས་པའི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་འཕྲིད་ཕྱོགས་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅེས་འབོད་པ་རེད། ད་ནི་ཚོད་ཀྱིས་ཐག་པ་དེ་ཡར་མར་སྒྲིལ་སྐོར་སྐོར་མཐུན་ནས་དགྲུག་དགྲུག་བྱོས་དང་། དེ་ལས་འཕར་འགྲུལ་བརྒྱུད་མར་འབྱུང་བ་དེས་རྒྱབས་ཤིག་བརྒྱུན་ངེས་ཡིན། (གནས་སྐད་འདིར་ཐག་པ་ལས་གྲུབ་པའི་)རྒྱུད་ལམ་གྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་རྒྱབས་བསྐྱོད་ཀྱི་ལ་ཕྱོགས་ལ་ལྟོས་ཏེ་འཕྲིད་དུ་གནས་པ་ཡིན་པས་རྒྱབས་འདི་རིགས་ལ་འཕྲིད་རྒྱབས་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

རོལ་ཆ་ཁག་གི་ནང་དམ་པོར་བརྒྱུད་སེལ་ཏེ་གནས་པའི་རྒྱུད་རྒྱུད་ཏེ་བཞོན་པའི་རྒྱལ་བཅས་དང་གཤེར་གཞུགས་ཀྱི་
ལུང་དོས་སྟེང་བཞོན་པའི་རྒྱལ་བཅས་རྣམས་འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་ཡིན། འོད་དང་རྒྱུད་འཕྲིན་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སློབ་ཁབ་ལེན་ཀྱི་རྒྱལ་བཅས་
རྣམས་འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་ཡིན་པ་དེ་ཚོས་སྤྱི་ལོ་ལྷན་སྐྱོང་དང་སྤོང་ལོན་ཡིན།

དངོས་ཁམས་ཚན་རིག་ལག་བསྟར་བྱེད་པ།

འདྲིར་དེ་ཚོར་སྤྱི་ལོ་གྲུག་རིས་ཤིག་ཡོད་པ་དེས་འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་མཚོན། ཐིག་ཤིང་ཞིག་བྱེད་ཏེ་རྒྱལ་བཅས་དེའི་
རྒྱལ་བཅས་ཐག་དང་འདྲར་དཔངས་འཇལ་དགོས།

རྒྱལ་བཅས་ཐག་

འདྲར་དཔངས་.....

340

གཞུང་རྒྱལ་བཅས་

རྒྱལ་བཅས་ཐམས་ཅད་འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་མིན། རྒྱལ་བཅས་རེ་རྒྱུད་ལམ་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆ་རྣམས་རྒྱལ་བཅས་གང་ཏེ་བཞོན་པའི་ཁ་
ཕྱོགས་རང་ཏེ་པར་ཚུར་གཡོ་འགྲུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འགྲུལ་སློབ་དེ་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ཏེ་ཡིན་ཀྱི་དེ་ལ་སྟོན་ཏེ་
བར་བྱུར་ཏེ་གནས་པ་མིན། འདྲིས་གཞུང་རྒྱལ་བཅས་སྐྱེད་པ་རེད།

དཔེ་རིས་ ༡༧་༤ ཀྱིས་བསྟན་པ་བཞེན་ཞེས་ལེ་སྟེང་ཏེ་བརྒྱུད་སེལ་ཏེ་གནས་པའི་སྟེན་སྦྱོར་ལྷན་པའི་ལིང་གི་ཡིས་
འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་དང་གཞུང་རྒྱལ་བཅས་གཉིས་ཀ་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ། སེ་ལིང་གི་ཡི་སྟེ་གཅིག་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་དེ་ཉིད་ལ་སྟོན་
ཏེ་བར་བྱུར་ཏེ་གནས་པའི་ཕྱོགས་སུ་གཞོན་གཞོན་གཅིག་ནས་གཞོན་ཏེ་དགྲུག་དགྲུག་བྱེད་པ་ལས་འབྲེད་རྒྱལ་བཅས་གསལ་
སྟོན་བྱེད་ཐུབ། དེ་ལས་སྟོན་སྟེ་སེ་ལིང་གི་དེ་སྟེ་མོ་གཅིག་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་དེ་ཉིད་ལ་སྟོན་ཏེ་ཐད་གཤེབ་ཏེ་གནས་པའི་
ཕྱོགས་སུ་ཉེ་རྒྱུད་འཕྲེད་འབྲེད་ལྷན་ལྷན་མོར་བྱེད་པ་ལས་གཞུང་རྒྱལ་བཅས་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན། གནས་
སྟངས་འདྲིར་ལུས་པ་འཕོ་སའི་ཕྱོགས་ལ་སྟོན་ཏེ་ཐད་གཤེབ་ཏེ་གནས་པའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུད་ལམ་གྱིས་འདྲར་འཇུག་བྱེད་
ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཚོས་མཚོང་ཐུབ། སེ་ལིང་གི་དེ་ཆ་ཞིག་བཅོར་ཏེ་གནས་པའི་ཡོད་ལ་འཚོར་འགྲུར་ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་བཅས་དེ་
སྟེན་སྦྱོར་ཀྱི་བརྒྱུད་ཏེ་བཞོན་ཀྱི་ཡོད། འཚོར་འགྲུར་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་སྟེ་འགྲུར་ཀྱི་ཆ་ལྷན་པའི་ཡོད་པ་རེད། འཚོར་

འགྱུར་དང་ལྷན་འགྱུར་གཉིས་ཀ་སི་ལིང་གི་དེ་བརྒྱུད་དུ་ཕྱོགས་གཅིག་པར་བཤོད་ཀྱི་ཡོད། སྐྱ་རྒྱལ་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་གི་མཚན་གཞི་ཡིན།

ས་འགྲུལ་གྱིས་སྐྱེད་ཅིང་ས་གཞིའི་བརྒྱུད་དུ་བཤོད་པའི་རྒྱལ་ལ་རིགས་གཙོ་བོ་གཉིས་ཡོད་དེ། སྐྱ་རྒྱལ་ (ཉི་གཞུང་རྒྱལ་ལི་)དང་ཕྱི་རྒྱལ་ (ཉི་འབྲེད་རྒྱལ་ཨེ་སི་)གཉིས་ཡིན། (ས་ཞིབ་རིག་པའི་སློབ་མ་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱལ་འདི་གཉིས་དྲན་པའི་སྐབས་སུ་ཕི་ཞེས་པ་འཐེན་འདུད་དང་ཨེ་སི་ཞེས་པ་གཞོགས་ནས་གཞོགས་སུ་ཞེས་དེ་ལྟར་དུ་དྲན་ཐབས་བྱེད།) ཕྱི་རྒྱལ་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་གི་བརྒྱུད་དུ་བཤོད་མི་ཐུབ་ཀྱང་སྐྱ་རྒྱལ་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་གི་སའི་གོ་ལའི་ནང་ཆ་སྐོར་དང་རྩོུན་གཉིས་ཀའི་བརྒྱུད་དུ་བཤོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྒྱལ་འདི་རིགས་ལ་བྱེད་པའི་ཉམས་ཞིབ་ལས་སའི་གོ་ལའི་ནང་ཆའི་སྐོར་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཞེས་ཉོགས་བྱུང་ཡོད།

གཞུང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་ཅེས་པ་དེའི་འཆིར་ཆ་གཉིས་བར་གྱི་རྒྱུང་ཐག་གཟ། རོན་མཚུངས་པར་དེའི་སྟོང་ཆ་གཉིས་བར་གྱི་རྒྱུང་ཐག་ལ་ཟེར། གཞུང་རྒྱལ་གྱི་ཡོངས་ཁྱབ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ནི་རྒྱུང་ནང་དུ་རྒྱ་བའི་སྐྱ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྐྱ་རྒྱལ་བཤོད་པ་ན་རྒྱུང་རྒྱལ་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་གཉིས་ཞིག་གི་མཐར་ཡར་མར་འདར་འཇུག་བྱེད་པ་རེད། ང་ཚོས་ལེ་ཚན་ ༡༠ ནང་སྐྱ་རྒྱལ་སྐོར་རྒྱས་པར་ལུ་རྒྱ་ཡིན།

རྒྱལ་གྱི་ཐེ་ལྷགས།

རྩོ་ལྟ་བུའི་བེམ་གཞུགས་ཤིག་གིས་བེམ་གཞུགས་གཞན་དང་གོ་ས་མཉམ་སྦྱོད་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང་། འདར་འཇུག་གཟ་རྒྱལ་གཉིས་ལས་མང་བས་དུས་གཅིག་ལ་གོ་ས་གཅིག་པ་བརྒྱུད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཅི་སྟེ་ང་ཚོས་རྩོ་གཉིས་རྒྱུའི་ནང་རྒྱུང་དུ་བརྒྱུག་ན་རྩོ་རེས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་རྒྱལ་འབྲེད་དེ་རྒྱལ་གྱི་ཐེ་ལྷགས་སྐྱབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་སྐོར་སྐོར་ལས་ཐེ་ལྷགས་ཀྱི་འགོ་སྐོར་གྱི་ཐུབ་ཐུབ། འགོ་སྐོར་དེའི་ནང་རྒྱལ་གྱི་ལུས་འབྲས་དེ་འཕེལ་བའམ། ཆག་པ། ལུས་མེད་དུ་སོང་བ་གང་རུང་ཡིན་སྟེ།

དུས་གཅིག་ལ་རྒྱལ་གཉིས་ལས་མང་བས་གོ་ས་གཅིག་པ་བརྒྱུད་པའི་སྐབས་སུ་ཆོགས་རེ་རེའི་མཚན་སྐྱེ་གནས་སྟོན་རྒྱལ་སྟོན་འགོ་གི་ཡོད། འདི་ནི་སྟོན་ཆེག་གི་རྩ་འདིར་དེ་ཡིན། དེས་ན་རྒྱལ་གཉིས་གི་ཟེ་དེ་རྒྱལ་གཞན་ཞིག་གི་ཟེ་དང་སྟོན་པའི་སྐབས་དེ་གཉིས་སོ་སོའི་ལུས་འབྲས་སྟོན་རེས་བྱེད་དེ་སྐར་ལས་དཔངས་མཐོ་བའི་རྒྱལ་མཉམ་འཇུག་པ་རེད། འདི་ལ་འཕེལ་བའི་ཐེ་ལྷགས་ཞེས་འབོད་པ་རེད།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༠)

341

རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་ཟེ་དང་གཞན་ཞིག་གི་ཤུར་གཉིས་སྣོལ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དེར་རེ་རེའི་རྒྱལ་འབྲས་ཆག་པར་བྱེད།
རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་ཆ་མཐོ་བ་དེས་གཞན་དེའི་ཆ་དམའ་བ་སྐོང་བར་བྱེད། འདི་ལ་འགྲིབ་པའི་ཐེ་ཞུགས་ཞེས་འབོད།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐེ་གཏོགས་དེ་རྒྱུའི་ནང་མཐོང་སྒྲ་ཤོས་འོང། དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༡ རང་འདར་འཁྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་
དངོས་པོ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱུའི་ཁྱད་ཚུལ་ལ་རེག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ལས་ཐེ་གཏོགས་ཀྱི་འགོས་ཤིག་གྲུབ་པ་དང་ཚོས་མཐོང་ཐུབ།
རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་ཟེ་དང་གཞན་ཞིག་གི་ཤུར་གཉིས་སྣོལ་ཏེ་འདར་དཔངས་སྐད་ཀོར་དུ་གྱུར་སའི་ཆ་ཁུལ་རྣམས་ཀྱང་ད་
ཚོས་མཐོང་ཐུབ། ཆ་ཁུལ་འདི་དག་གི་གནས་སོ་སོར་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་རིམ་པ་མི་མཐུན་པར་འབྱོར་གྱི་ཡོད། དེ་འདྲའི་
རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་པན་ཚུན་དོ་ལོག་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད།

ལངས་རྒྱལ་ཁབ།

ཅི་སྟེ་དང་ཚོས་ཐག་པའི་སྟེ་མོ་གཅིག་གྱང་འདེབས་སུ་བཏགས་ཤིང་སྟེ་མོ་བཏགས་མེད་པ་དེ་ནས་ཡར་མར་
དཀྲུག་པ་ཡིན་ན་དང་ཚོས་ཐག་པའི་བརྒྱུད་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུན་ཞིག་སྦྱེད་ཐུབ་པ་རེད། ཀྱང་ནི་ཉ་ཅང་གི་བརྟན་པོ་ཡིན་
པས་དེ་ཉིད་འཁྲུག་ཏུ་མེད་ལ་དེར་བརྟེན་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་དེ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་སྟེ་ཐག་པའི་བརྒྱུད་དུ་ལོག་པ་རེད། ཐག་པ་དེ་
ཏག་ཏག་ཅིག་དཀྲུག་པ་ཡིན་པ་ན་མདུན་རྒྱུའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ལྡོག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ལས་དང་ཚོས་ལངས་རྒྱལ་ཁབ་
སྦྱེད་ཐུབ་
ཅིང་། དེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཐག་པའི་ཆ་ཤས་ལག་ཅིག་འགྲུལ་མེད་དུ་ལངས་ཏེ་གནས་པའི་སྤང་བ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་ཚིགས་ཞེས་
འབོད་པ་རེད། ཚིགས་ཞེས་པའི་ཆ་རྣམས་ནི་གནས་སྟོང་ཉུང་ཤོས་སམ་གནས་སྟོང་མེད་པའི་ཁུལ་ཏེ་རྒྱལ་པ་ཉུང་ཤོས་སམ་
རྒྱལ་པ་མེད་པའི་ཁུལ་རྣམས་ཡིན། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ལྡོག་ཚིགས་(དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༢ རང་དོས་བབྱང་མེད་)རྣམས་ནི་
གནས་སྟོང་མང་ཤོས་དང་རྒྱལ་པ་མཐོ་ཤོས་ཡོད་སའི་ཁུལ་རྣམས་རེད། ཚིགས་ཞེས་པའི་ཁུལ་ཡོད་སའི་ཐོད་ཚམ་མམ་
འོག་ཚམ་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་མཚུབ་མོ་བབྱང་བ་ཡིན་ན་ཐག་པས་དེ་ལ་རེག་གི་མེད། ཐག་པའི་ཆ་གཞན་སྦྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་
ལྡོག་ཚིགས་ཀྱི་ཆ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་མཚུབ་མོར་རེག་ངེས་ཡིན། ལྡོག་ཚིགས་རྣམས་ནི་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་དཀྲིལ་ཏག་
ཏག་ཏུ་ཡོད།

ལངས་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བྱུང་བའི་ཐེ་ཞུགས་(དང་ལེ་ཆ་ན་ ༡༠ རང་མཐོང་རྒྱུའི་མཉམ་འདར་)ཀྱི་
འབྲས་བུ་ཡིན། འདར་དཔངས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཐག་མཉམ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོ་ལག་གཉིས་ཁ་ཕྱོགས་ལྡོག་སྟེ་གཅིག་གི་
བརྒྱུད་དུ་གཞན་དེ་བཟོད་པ་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དོ་རྣམས་མཐུན་པ་དང་མི་མཐུན་པ་རིམ་པར་བརྒྱུད་པ་རེད། འདི་ནི་

རྒྱལ་ཤིག་གི་རྟེན་དུ་རྒྱལ་ས་རང་ཉིད་རྟོག་པའི་གནས་སྐབས་ལ་འབྱུང་གི་ཡོད། འཕེལ་བའི་ཐེ་ལྷགས་དང་འབྲིབ་
པའི་ཐེ་ལྷགས་སོ་སོའི་ཆ་ལྡུལ་བརྟན་སོ་དེ་འབྲས་སྐྱེན་པ་རེད།

342

ཁྱོད་ཀྱིས་ལངས་རྒྱལ་ས་བདེ་སྐྱབས་ཀྱི་རྟེན་དུ། ཐལ་པ་ཞིག་གམ་དེ་ལས་ཡལ་ག་འབྲིག་སྐྱབས་ཅིག་
འདོགས་ཉེན་བརྟན་སོ་ཞིག་ལ་སྐོགས། ལག་པས་དེ་ཉིད་གཞོགས་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་དགྲུག་དགྲུག་ཕྱོས་དང་། གལ་
ཏེ་འབྲིག་སྐྱབས་དེ་རྫོས་ཚད་ཉག་ཉག་ཅིག་གི་སྐོག་དགྲུག་སྐྱབས་པ་ཡིན་ན་དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༩༡༧ རུ་གསལ་བ་ལྟ་བུའི་
ལངས་རྒྱལ་ཤིག་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱབས་སྐྱབས་དེས་ཡིན། རྫོས་ཕྱོད་ལྡབ་གཉེས་ཀྱིས་མཐོ་བའི་རྟེན་དགྲུགས་དང་སྣ་མའི་
རྒྱལ་ས་ཐལ་ལས་ཕྱེད་དུ་རྒྱུར་པའི་རྒྱལ་ས་ཐལ་དང་བཅས་པའི་ལངས་རྒྱལ་ས་གྲག་ཆ་ཉེས་ལྡན་ཞིག་འབྱུང་བ་
ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༩༡༧) (ཚོགས་སྣ་ཕྱི་གཉེས་བར་གྱི་རྒྱུད་ཐལ་ཞི་རྒྱལ་ས་ཐལ་ཕྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞིང་། གྲག་ཆ་གཉེས་
ལས་རྒྱལ་ས་ཐལ་ཆ་ཚང་ཞིག་གྲུབ་པ་རེད།) གལ་ཏེ་རྫོས་ཚད་ལྡབ་གསུམ་དུ་བྱས་ན་སྐོག་མའི་རྒྱལ་ས་ཐལ་གི་གསུམ་ཆ་
གཅིག་དང་ལྡན་པའི་ལངས་རྒྱལ་ས་ཤིག་སྟེ་གྲག་ཆ་གསུམ་ལྡན་(དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༩༡༧)ཞིག་འབྱུང་དེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

རོལ་ཆ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་འཁྲོལ་བའམ། རྒྱུད་རྟེན་དུ་གཞི་སྐྱུང་འཐེན་པ། རྒྱུད་རྒྱུང་བའི་རྒྱལ་ས་སྐྱུང་རྒྱུད་ཀྱི་
ནང་དུ་ལངས་རྒྱལ་ས་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོད། འབྱུང་རོལ་གྱི་སྐྱུ་གུའམ། འཕེལ་ལེ་འབྱུང་། རྒྱུང་སྐྱུང་ནང་དུ་དེ་དག་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོད་པ་
མ་ཟད་ཤེལ་དམ་གྱི་ཁ་སྐོད་དུ་དགྲུགས་འབྱུང་པའི་རྒྱལ་ས་སྐྱུང་དེའི་ནང་ལངས་རྒྱལ་ས་སྐྱབས་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་
རྒྱལ་བཀའ་བའི་གཞོན་པའམ་ཇ་སོར་གྱི་ནང་གི་གཞེས་རྫོས་ཚད་ཉག་ཉག་སྐོག་སྐོམ་པ་ལས་དེ་དག་གི་ནང་ལངས་
རྒྱལ་ས་སྐྱབས་སྐྱབས་པ་རེད། ལངས་རྒྱལ་ས་དེ་འབྲེད་རྒྱལ་ས་དང་གཞུང་རྒྱལ་ས་གང་གི་སྐོ་ནས་ཀྱང་སྐྱབས་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོད།

343

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ རྒྱལ་ས་གཅིག་གིས་རྒྱལ་ས་གཞན་ཞིག་བསལ་ཏེ་གནས་གཞི་དེས་ཅན་དེ་འབྲས་འདྲར་དཔངས་གང་ཡང་མ་ལུས་པ་ཕྱེད་སྐྱབས་
བམ།

༢ དཔེ་རིས་ ༡༧་༡༩༡༧ ནང་ངེ་ལྟར་གསལ་བ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་དུམ་ཚན་གསུམ་ལྡན་གྱི་ལངས་རྒྱལ་ས་ཤིག་བསྐྱབས་སྐྱབས་པ་ཆ་བཞག་
གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྣར་གྱི་རྫོས་ཕྱོད་ཀྱི་ལྡབ་གཉེས་ཀྱི་སྐོག་དགྲུག་པ་ཡིན་ན་ལངས་རྒྱལ་ས་གསར་པ་དེའི་ནང་རྒྱལ་ས་ཀྱི་དུམ་
ཚན་གཚོད་འབྱུང་རྒྱ་ཡིན་ནམ། རྒྱལ་ས་ཐལ་གཚོད་ཡོང་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

རང་ལོན་ཞིབ་བཤེར།

༡ ལྷབས། འདི་ལ་འགྲིལ་པའི་ཞེས་འཕོད་པ་རེད། དཔེར་ན་ཐག་པའི་ནང་གི་ལངས་ལྷབས་ཤིག་གི་ནང་ཐག་པའི་ཆ་ཤས་ལག་
ཅིག་ལ་འདར་དཔངས་མེད་པ། དེ་ནམས་ནི་ཚིགས་ནམས་ཡིན།

༢ གལ་ཏེ་ཚོད་ཀྱིས་ཐག་པ་ལ་སྒྲོམ་ཚོད་ཉིས་ལྷབ་ཀྱི་ཐོག་དགུག་དགུག་བྱས་པ་ཡིན་ན་དུམ་ཚབ་ལྷབ་གཉིས་ཀྱིས་མང་བའི་
ལངས་ལྷབས་སྐྱབ་ལྷབ་པ་རེད། དེས་ན་དེ་ལ་དུམ་ཚབ་དུག་ཡོང་རྒྱ་ཡིན། ལྷབས་ཐག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ལ་དུམ་ཚབ་གཉིས་ཡོད་
པས་ཚོད་ཀྱིས་བསྐྱབ་པའི་ལངས་ལྷབས་དེའི་ནང་ལྷབས་ཐག་ཆ་ཚང་བ་གསུམ་ཡོང་རྒྱ་ཡིན།

རྟོག་ལར་བྱས་འབྲས།

འབྲིལ་ཚུ་འཇམ་ཐིང་ཐིང་ཞིག་གི་དཀྱིལ་དུ་ཡར་མར་འཕྱོ་བཞིན་པའི་འབྲུ་ཞིག་གིས་རྒྱང་པ་འཕྲུག་འཕྲུག་
བྱེད་པ་ལས་བསྐྱེད་པའི་ལྷབས་ཀྱི་བཀོད་པ་ཞིག་དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༥ ཡིས་བསྟན། འབྲུ་དེ་ས་ཕྱོགས་གང་དུ་འང་མ་
བསྐྱོད་པར་གནས་གཞི་གཅིག་དུ་བརྟན་པོར་འཕོད་དེ་གོམ་འགོས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེས་བསྐྱེད་པའི་ལྷབས་ནམས་
ཕྱོགས་ཀུན་དུ་མཁྱོགས་ཚད་གཅིག་པར་བཀོད་པས་དེ་ནམས་ལྷེ་བ་ཐུན་མོང་ཅན་གྱི་གོར་མོ་འོང་། ཅི་སྟེ་ཚུའི་ནང་གི་
འབྲུ་དེས་སྒྲོམ་ཚོད་བརྟན་པོའི་རང་ཡར་མར་འཕྱོ་བར་བྱེད་ན་ལྷབས་ཟེ་མོ་མོའི་བར་གྱི་རྒྱང་ཐག་ནམས་ཕྱོགས་ཐམས་
ཅད་དུ་གཅིག་པ་ཡིན་དགོས། ལྷབས་ནམས་ཀྱིས་ཚོག་ཀ་ལ་ཇི་ཅོམ་རེག་པ་དེ་ཅོམ་དུ་ཚོག་ཁ་ལ་རེག་དགོས། དེས་ན་
ཚོག་ཀ་དང་ཚོག་ཁ་གཉིས་ཀྱི་སའམ། འབྲུའི་ཉེ་འབྲེས་ཀྱི་གཞི་གང་དུ་འང་ལྷབས་ཀྱི་འབྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་སྒྲོམ་ཚད་གཅིག་
པ་ཡིན་དགོས། ལྷབས་ཀྱི་སྒྲོམ་ཚོད་འདི་དང་འབྲུའི་འཕྱོ་ལྡིང་གི་སྒྲོམ་ཚོད་གཉིས་གཅིག་པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

ཅི་སྟེ་འཕྲུག་འཕྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་འབྲུ་དེས་ཚུའི་ཐོད་དུ་བཀོད་པ་ན་དེའི་མཁྱོགས་ཚད་དེ་ལྷབས་ཀྱི་
མཁྱོགས་ཚད་ལས་དམའ་བ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་ཐོངས། དེ་ལྟར་ན་འབྲུ་དེས་རང་གིས་བསྐྱེད་པའི་ལྷབས་ལ་རང་གིས་
རྗེས་དེད་བྱེད་པར་འགྱུར། ལྷབས་ཀྱི་འགོས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པས་ད་ནི་དེ་ཉིད་ལྷེ་བ་ཐུན་མོང་ཅན་གྱི་གོར་མོ་
ཆགས་ཀྱི་མེད།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༦) ཕྱི་ལྷབས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆ་དེ་འབྲུ་དེ་ལྷབས་དེའི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ལྷབ་པ་
རེད། དེ་བས་རྒྱང་བའི་ལྷབས་ཕྱི་མ་དེའི་དཀྱིལ་ཆ་ནི་འབྲུ་དེ་ལྷབས་དེའི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་བཅོས་པ་འོག་
ལའང་རིགས་བསྐྱེ་རྒྱ་ཡིན། ལྷབས་གོར་མོ་ནམས་ཀྱི་དཀྱིལ་ཆ་ནམས་ནི་འབྲུ་རྒྱལ་སའི་ཁ་ཕྱོགས་སུ་བཀོད་ཀྱི་ཡོད།
འབྲུ་དེ་སྲར་གྱི་འཕྱོ་ལྡིང་གི་སྒྲོམ་ཚོད་གཅིག་པ་དེ་གའི་ཐོག་གནས་ཀྱང་ཚོག་ཁ་པར་ཡོད་པའི་རྟོག་ཞིབ་པས་ལྷབས་རེ་
མང་དུ་འོང་བ་མཐོང་རྒྱ་ཡིན། རྟོག་ཞིབ་པ་དེས་སྒྲོམ་ཚོད་མཐོ་བ་ཞིག་འཇམ་རྒྱ་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཕྱིས་འབྲུང་གི་
ལྷབས་རེ་རེ་ཚོག་ཁ་ཡོད་སར་སྐྱབས་པར་རྒྱང་ཐག་རྗེ་ཐུང་རྗེ་ཐུང་ལས་ཞེབས་མི་དགོས་པས་འབྲུ་དེ་ཚོག་ཁ་ཡི་

ཕྱོགས་སུ་མ་བཤོད་པའི་གནས་སྟངས་ལས་འདིར་རྒྱལ་བཅས་ལ་ཡོད་མཁེ་རྟུ་ལུན་རྗེ་ཐུང་རྗེ་ཐུང་ནང་སྐྱེ་བས་པས་
ཡིན། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཚོག་ཀ་ཡོད་པའི་རྟོག་ཞིབ་པ་དེས་རྣོས་ཕྱོད་དམའ་བར་གཞུག་སྐྱེ་ཡིན་ཏེ་རྒྱལ་བཅས་ཟེ་སོ་སོའི་བར་
ལ་རྟུ་ལུན་རྗེ་རིང་སོང་བས་སོ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འབྲུའི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཟེ་རེ་རེར་རང་གི་སྤྲོ་ལོགས་ལ་
ལྷོས་ཏེ་བཤོད་རྒྱུ་རིང་བ་ཡོད་པས་ཡིན། གཏོང་མཁན་(ཡང་ན་ལེན་མཁན་)ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྣོས་ཕྱོད་
ལ་དམིགས་པའི་འགྲུར་བ་འདི་ལ་(༡༤༠༩ ལྟར་ ༡༤༡༩ བར་བཞུགས་པའི་ཨོ་སི་ཏི་ཡའི་ཚན་རིག་པ་ཁིར་སི་ཏི་ཡན་
འོ་ལར་གྱི་རྗེས་སུ་བཟུང་སྟེ།)འོ་ལར་གྱི་རྟུ་ལུན་འབྲས་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

རྒྱ་རྒྱལ་རྣམས་ཚུའི་ཁྱད་ཚུལ་ལེབ་མོའི་ཐོད་ཏུ་འགྲུའི་འགྲོ་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་རྒྱ་རྒྱལ་དང་འོད་རྒྱལ་རྣམས་
ནི་སྐང་སྤྱག་རྒྱས་པ་ལྟར་ཕྱོགས་ཚ་གསུམ་ཅན་གྱི་མཁེ་དབྱིངས་སུ་ཕྱོགས་ཀྱུན་ཏུ་བཤོད། རྒྱལ་བཞིན་པའི་འབྲུ་དེའི་
མདུན་དོས་ཀྱི་རྒྱལ་བཅས་ལོར་མོ་རྣམས་ཉེ་བ་ཡོད་པ་རི་བཞིན་ཏུ་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་འབྲུང་ཁྱད་ཚུལ་བཤོད་བཞིན་པ་དེའི་མདུན་གྱི་
རྒྱུམ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རྒྱ་རྒྱལ་སམ་འོད་རྒྱལ་རྣམས་ཉེ་བར་གནས་ཤིང་ལེན་མཁན་དེའི་སར་ལུན་ཐུང་ཐུང་གི་ནང་
འགྲོར་བ་རེད།

ཁྱོད་ཀྱི་འཁྲིམ་ནས་ནང་སྐྱེ་ལ་འཁོར་ལོ་བཤོད་རྣམས་དེའི་ཉེན་ཏུང་གི་རྒྱ་གདངས་ལ་འགྲུར་བ་འགྲོ་
བ་ཐོས་པ་དེ་འོ་ལར་རྟུ་ལུན་འབྲས་ཀྱི་མངོན་ཉམས་ཤིག་ཡིན། ཐེག་འཁོར་དེ་ཉེ་སར་སྐྱེ་བས་པ་ན་དེའི་རྒྱ་གདངས་རྒྱན་
ལྷན་ལས་མཐོ་བ་ཡོད། (དེ་ནི་རོ་ལ་མོའི་དབྱངས་ཉམས་མཐོ་བ་ཞིག་དང་མཚུངས།) འདི་ཡོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་
རྒྱ་རྒྱལ་གྱི་ཟེ་རྣམས་ཁྱོད་ཀྱི་རྣ་བར་རྟུ་ལུན་རྗེ་ཐུང་ཏུ་འཕྲད་པས་ཡིན། ཁྱོད་བཀལ་ཏེ་ཐེག་འཁོར་རྗེ་རྒྱུང་ཏུ་
བཤོད་པའི་རྣམས་རྒྱ་གདངས་ཚག་འགྲོ་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྣ་བར་རྒྱལ་བཅས་ཟེ་རྣམས་རྟུ་ལུན་རྗེ་རིང་ཏུ་
འཕགས་པས་ཡིན།

344

འོ་ལར་གྱི་རྟུ་ལུན་འབྲས་དེ་འོད་ལ་ཡང་འབྲུང་གི་ཡོད། འོད་ཀྱི་འབྲུང་ཁྱད་ཚུལ་ཤིག་ཉེ་སར་སྐྱེ་བས་པའི་རྣམས་
གང་འཇལ་བའི་འོད་ཀྱི་རྣོས་ཕྱོད་ལ་འཕེལ་ཁ་བྱུང་ཞིང་། དེ་རྗེ་རྒྱུང་ཏུ་བཤོད་པའི་རྣམས་རྣོས་ཕྱོད་ཚག་འགྲོ་གི་ཡོད།
རྣོས་ཕྱོད་འཕེལ་བའི་རྒྱལ་འདི་ལ་སྤྲོ་སྤྲོ་ཞེས་འབོད་དེ་འཕེལ་ཁ་དེ་ཁ་དོག་འོད་ཤལ་གྱི་རྣོས་ཕྱོད་མཐོ་བ་(ཡང་ན་སྤྲོ་
པོ་)ཡོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཡིན་པས་སོ། རྣོས་ཚད་ཚག་པའི་རྒྱལ་ལ་དམར་སྤོ་ཞེས་འབོད་དེ་ཁ་དོག་འོད་ཤལ་རྣོས་ཕྱོད་
དམའ་བ་(ཡང་ན་དམར་པོ་)ཡོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཐག་རྒྱུང་ཏུ་གནས་པའི་དགུ་ཚིགས་ཀྱིས་སྤོ་
བའི་འོད་རྣམས་ལ་དམར་སྤོ་ཐེབས་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རེད། གནས་སྤོའི་ཚད་འཇལ་བ་ལས་དགུ་ཚིགས་ཕྱི་སྤུར་གྱི་

མཚོགས་ཚད་བཅི་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ལྷན་ཚོར་འཁོར་བཞིན་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་ང་ཚོར་ཚུར་ཕྱོགས་པའི་གཞོགས་ལས་སྡོ་སྡོ་དང་པར་ཕྱོགས་པའི་གཞོགས་ལས་དམར་སྡོ་མངོན་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐར་དབྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་ཚད་བཅི་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ཁྱོད་ངལ་གསོར་གནས་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ་སྐྱ་རྒྱལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་ཤིག་ཁྱོད་ཕྱོགས་སུ་འོང། གནས་སྤངས་འདིའི་སྐྱ་རྒྱལ་གྱི་མཚོགས་ཚད་དེ་འབྲུང་ཁུངས་བརྟན་པོར་གནས་པའི་གནས་སྤངས་དང་བསྐྱར་ན་མཐོ་བ་ཡོད་དམ་དམའ་བ་ཡོད།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

གང་ཡང་མིན། འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་གྱི་རྫོས་ཕྱོད་ལ་འགྱུར་བ་འོང་བ་ཡིན་ཀྱི་རྒྱལ་གྱི་མཚོགས་ཚད་ལ་མིན། རྫོས་ཚད་དང་མཚོགས་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ངེས་པར་དུ་གསལ་པོ་ཆགས་པར་བྱེད་དགོས།

གཞུ་རྒྱལ་བས།

འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་མཚོགས་ཚད་དེ་དེས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་གྱི་མཚོགས་ཚད་དང་མཉམ་པར་གྱུར་པའི་སྐབས་གནས་ཚུལ་ལ་མཚོན་ཞིག་འབྲུང་གི་ཡོད། རྒྱལ་རྣམས་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་མདུན་དུ་ཕྱེག་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། ཞོང་གི་དཔེ་མཚོན་ཀྱི་འབྲུ་དེས་རྒྱལ་གྱི་མཚོགས་ཚད་དང་མཉམ་པར་བརྒྱལ་བའི་གནས་སྤངས་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱོས་དང་། འབྲུ་དེས་རང་གིས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་དང་བསྐོད་པ་མཉམ་པར་འོང་བ་དེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་ཐུབ་བམ། རྒྱལ་རྣམས་འབྲུ་དེའི་སྡོན་དུ་བསྐོད་རྒྱུའི་ཚབ་དུ་འབྲུ་དེའི་མདུན་ས་རང་དུ་གཅིག་སྡེང་གཅིག་བཅེག་རྒྱ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩-༡༤) འབྲུ་དེ་རང་ཉིས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་གྱི་མདུན་སྡེ་དང་མཉམ་པར་བསྐོད་རྒྱ་ཡིན།

གནམ་གྱི་ཞིག་གིས་སྐྱ་ཡི་མཚོགས་ཚད་ཐོག་འཕུར་སྐབས་དེ་དང་འབྲུ་བ་ཞིག་འབྲུང་གི་ཡོད། རྒྱུང་ཐོན་གནམ་གྱི་ཐོག་མར་འགོ་བརྟུགས་པའི་སྐབས་སུ་གནམ་གྱི་མདུན་དུ་སྐྱ་རྒྱལ་བཅེགས་པ་འདིས་སྐྱ་གོགས་ཤིག་བསྐྱར་རྒྱ་ཡིན་པར་བཅིས་ཏེ་སྐྱ་ཡི་མཚོགས་ཚད་ལས་མཐོ་བར་བསྐོད་པ་ལ་གནམ་གྱིས་སྐྱ་གོགས་དེ་གཅོག་དགོས་པར་བཅིས་པ་རེད། དོན་དངོས་སུ་གང་ལྷན་བཞེ་རྒྱལ་བཅེགས་པ་འདིས་གཤོག་པའི་ཐོད་དུ་རྒྱུང་གི་རྒྱ་བ་ལ་བར་ཚད་གཏོང་བས་གནམ་གྱི་སྤངས་འཛིན་བྱ་རྒྱ་དཀའ་བར་བྱེད་པ་དེ་ཅམ་རེད། འོན་ཀྱང་སྐྱ་གོགས་དེ་ངོ་མ་ཞིག་མིན། ཇི་ལྟར་གྱི་གཞིངས་ཤིག་གིས་བདེ་སྐྱབ་དུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱར་པའི་རྒྱལ་ལས་ལྷུར་བར་བསྐོད་ཐུབ་པ་ཇི་བཞིན་དུ་སྐྱོབས་འདང་ངེས་པ་དང་ལྷན་པའི་གནམ་གྱི་ཞིག་གིས་ཀྱང་བདེ་སྐྱབ་དུ་སྐྱའི་མཚོགས་ཚད་བཀལ་ཏེ་བསྐོད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལ་སྐྱ་བཀལ་ཞེས་ང་ཚོས་བཟོད་པ་རེད། སྐྱ་བཀལ་གནམ་གྱིས་འཕྲུག་ཆ་མེད་པའི་མཁའ་རྒྱུང་ཞི་འདམ་གྱི་

གི་རྒྱལ་ཏུ་རྒྱུར་རྒྱུག་བྱེད་པའི་རྒྱུད་རྒྱལ་བཅོམ་བ་ལྷན་པའི་སྤྱད་སྒྲོགས་དེ་ལོག་གི་ས་གཞིའི་སྤྱོད་གི་ཉན་པ་པོར་འབྱོར་སྐབས་ཚག་སྐྱོད་པོ་ཞིག་ཐོས་སུ་འོང་བ་དེ་ལ་ལྟེར་སྐྱོད་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད།

སྐྱོད་ལོག་གནམ་གྲུ་ལམ་སྐྱོད་ལས་དལ་བའི་གནམ་གྲུ་ཞིག་ལས་ང་ཚོས་ལྟེར་སྐྱོད་ཐོས་ཀྱི་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ང་ཚོའི་ན་བར་འབྱོར་བའི་སྐྱོད་སྐབས་ནམས་ང་ཚོས་རྒྱལ་ཅན་ཏུ་ཐོས་པས་ཡིན། གནམ་གྲུ་དེས་སྐྱོད་ལས་རྒྱུར་བར་སྐྱོད་པའི་སྐབས་ཁོ་ནར་དེའི་སྐྱོད་སྐབས་ནམས་ཚེག་སྟེ་ཉན་པ་པོའི་སར་ལྟེར་སྐྱོད་པ་གཅིག་གི་དོ་བོར་འབྱོར་བ་རེད། སྐྱོད་སྐབས་ཏུ་གཞོན་ལྷགས་འཕེལ་བའི་ཚུལ་དེ་ནི་གསལ་འཕྲོད་བྱུང་བའི་སྐབས་སྐྱོད་སྐབས་ཏུ་རྒྱུད་ལ་རྒྱ་སྐྱོད་ཐེབས་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། བྱེད་རིམ་གཉིས་ཀས་གཞོན་ལྷགས་མཐོ་བའི་རྒྱུད་འཚང་རེ་ཉན་པ་པོའི་སྐྱོགས་སུ་འབྱུང་པར་བྱེད། གསལ་འཕྲོད་ལས་བྱུང་བའི་གཞོན་ལྷགས་མཐོ་བོ་དེ་དང་རྒྱལ་ཏུ་མ་བཟེགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཞོན་ལྷགས་མཐོ་བོ་གཉིས་བར་དབྱེ་བ་འབྱེད་རྒྱ་དེ་ལས་སྐྱོད་པོ་མིན།

V མི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་གཞུ་རྒྱལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཟེ་མཐོ་བོ་དེའི་འདབས་སུ་ V མི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་ལྷན་ཟབ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རྒྱ་ལྷན་རྒྱལ་མཐོ་ཚོས་གསལ་པོ་ཤེས་ཀྱི་རེད། ཚུལ་འདི་དག་རྒྱལ་ལའང་མཚུངས་པ་སྟེ། དེ་ལའང་རྒྱལ་ལྷན་སྤྱད་དབྱིབས་གཉིས་ཡོད་པ་སྟེ། སྐྱོད་བཀལ་མཐོ་བའི་དོ་གཞོན་ན་བསྐྱུན་པའི་གཞོན་ལྷགས་མཐོ་བོའི་སྤྱད་དབྱིབས་ཤིག་དང་། གནམ་གྲུའི་མཚུག་མར་འོང་བའི་གཞོན་ལྷགས་དམའ་བོའི་སྤྱད་དབྱིབས་ཤིག་བཅས་གཉིས་ཡིན། སྤྱད་དབྱིབས་འདི་དག་གི་སྟེ་མོ་ནམས་དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༡ ནང་གསལ་བའི་སྐྱོད་བཀལ་མཐོ་བའི་འབྲུ་པར་ནང་མཐོང་ཏུ་རུང་བ་ཡིན། སྤྱད་དབྱིབས་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རྒྱུད་གི་གཞོན་ལྷགས་དེ་སྐྱོད་སྐབས་ཏུ་རྒྱུད་ལམས་ཀྱི་གཞོན་ལྷགས་ལས་མཐོ་བར་འཕེལ་བ་དང་དེ་ནས་སྐྱོད་སྐབས་ཏུ་རྒྱུད་ལམས་ཀྱི་གཞོན་ལྷགས་ལས་དམར་བར་ཚག་སྟེ་མཚུག་མའི་སྤྱད་དབྱིབས་ནང་མ་བཀལ་བའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་ལྷན་གཞོན་ལྷགས་རང་མཉམ་ཏུ་ལོག་འགོ་བ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༩་༡༡) རྒྱལ་ལྷན་གཞོན་ལྷགས་ལས་མཐོ་བའི་མཚུག་ཐོགས་སུ་གཞོན་ལྷགས་དམའ་བ་འོང་བ་དེས་ལྟེར་སྐྱོད་ཀྱི་ཉན་པ་སྐྱོད་ལྷག་པར་སྟེལ།

མཐོ་བའི་སྤྱོད་ལོག་གིས་སྐྱོད་ལོགས་གཅོད་པ་སྟེ་དེས་སྐྱོད་ཡི་མཚོ་གསལ་ཚད་བཀལ་བ་ན་སྐྱོད་སྐྱོད་པར་འདྲིན་པ་ནི་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་འཕྲུལ་ཤེས་ཤིག་ཡིན། དཔེ་དང་སྤྱད་དབྱིབས་ནས་བཤད་ན་སྤྱོད་ལོགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱོད་པའི་རྒྱལ་ཏུ་ཐོག་མར་བཀལ་བ་ན་གཞུ་རྒྱལ་སྐྱོད་པར་འདྲོད་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། ཚུལ་དེ་སྤྱད་པོ་མིན།

དངོས་དོན་ནི་དྲག་རྒྱལ་དང་དེའི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་སྐྱ་ལྡིར་ནམས་སྐྱ་ལས་མཚོགས་པར་བཤོད་པའི་
མཁའ་གྲུའི་རྗེས་དང་འོག་ཏུ་མཐུན་ནས་འབྲུད་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་མཚོགས་གྲུའི་རྗེས་སུ་གཞུ་རྒྱལ་སྐྱ་མཐུན་དེ་
འབྲུད་དེ་འོང་བ་དང་མཚུངས་པ་རེད། དཔེ་རིས་ ༡༧-༡༥ རྣམ་ཉན་པ་པོ་ལ་ལ་སྐྱ་ལྡིར་ཐོས་བཞིན་པ་རེད། ཉན་པ་པོ་
ག་ལ་དེ་ཐོས་ཟིན་ལ་ཉན་པ་པོ་ག་ལ་རིང་མིན་ཐོས་རྒྱུ་རེད། དྲག་རྒྱལ་འདི་སྐྱེད་མཁའ་གྱི་མཁའ་གནས་གནས་སྐྱ་
གཤམ་སྐྱར་མ་མང་པོའི་གོང་ནས་བཅད་ཟིན་པ་ཡིན་ཚོག

དྲག་རྒྱལ་སྐྱེད་པ་ལ་རྒྱ་བཞིན་པའི་རྒྱལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་དེ་ཉིད་སྐྱ་ཚོར་ཚ་པོ་ཡིན་མི་དགོས། ཅད་དོས་
གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེ་ཉིད་སྐྱ་ལས་མཚོགས་པར་བཤོད་ཕྱིན་ཆད་དེས་སྐྱ་བསྐྱབ་རྒྱ་ངེས་པ་རེད། མགོའི་ཐོད་ནས་
བཤོད་པའི་སྐྱ་བཟུལ་མདེའུ་ཞིག་གིས་ཚོག་སྐྱ་སྐྱབ་པ་དེ་ནི་དོན་ལ་སྐྱ་ལྡིར་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་
མདེའུ་དེ་ཆེ་ཚམ་ཡོད་པ་དང་། དེས་རང་ལམ་དུ་གནས་པའི་རྒྱུ་རྒྱལ་མང་བར་དགྲུག་པ་ཡིན་ན་ཚོག་སྐྱ་དེ་ལྡིར་སྐྱ་
འདྲ་བ་འོང་ངེས། སང་གེ་འདུལ་མཁའ་ཞིག་གིས་ལྷག་ཚོན་འཕྱར་ཏེ་ཚོག་སྐྱ་བསྐྱབ་པ་དེ་དོན་ལ་སྐྱ་ལྡིར་ཞིག་སྟེ།
ལྷག་ཚོན་གྱི་ཚེ་མོ་སྐྱ་ལས་མཚོགས་པར་བཤོད་པ་ལས་བསྐྱབ་པའི་སྐྱ་ཞིག་ཡིན། མདེའུ་དང་ལྷག་ཚོན་གཉིས་པོ་སྐྱ་ཡི་
འབྲུང་ཁུངས་མིན་ཡང་། དེ་དག་སྐྱ་བཟུལ་མཚོགས་ཚད་དུ་བཤོད་སྐབས་དྲག་རྒྱལ་བསྐྱབ་ཏེ་རང་རང་གི་སྐྱ་རེ་སྐྱབ་
པ་ཡིན། །།

བར་ཆད་ཕྱོགས་བསྐྱུལ།

ས་མིན་གྲུག་རིས། རྒྱུང་མཚུངས་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅིག་གིས་སྐྱབ་པའི་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་པ་ཞིག་སྟེ། འགྲུལ་བཞིན་པའི་འདེན་
ཐག་ཅིག་གི་སྟེང་དུ་དེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འདྲ་ཟུར་དུ་གཡོ་བའི་དཔྱད་རྟོག་ཞིག་གིས་གྲུག་རིས་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་མངོན་པར་
བྱེད་ཐུབ།

འདར་དཔངས། རྒྱལ་སམ་འདར་འགྲུལ་ལ་མཚོན་ན་དེའི་(དཀྱིལ་ཚོག) མཉམ་ཐིག་གི་གཞིགས་གང་རུང་དུ་གྲུབ་
པའི་གནས་སྟོ་མཐོ་ཐོས་དེ་ལ་ཟེར།

རྒྱལ་ཐིག་གི་འདེམ་ལུས་རམ་རྒྱལ་གྱི་ཆ་ཤས་གཅིག་པ་གང་ཡང་རུང་བ་སྐྱ་ཕྱི་གཉིས་བར་གྱི་རྒྱུང་ཐག་དེ་ལ་ཟེར།

རྒྱལ་ཕྱོད། འདར་བཞིན་པའི་གཞུགས་སམ་རྒྱུད་ལམ་ལ་མཚོན་ན་དུས་ཀྱི་བཙེ་གཞི་རེའི་ནང་གྲུབ་པའི་འདར་འགྲུལ་
གྱི་གངས་དེ་ལ་ཟེར། རྒྱལ་ལ་མཚོན་ན་དུས་ཀྱི་བཙེ་གཞི་རེའི་ནང་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་ཐིག་གི་གངས་ལ་ཟེར།

ཏར་ཚི། རྫོས་ཕྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚད་ལྡན་བཅི་གཞི་དེ་ཡིན། ཏར་ཚི་(མཚོན་ཉུགས་Hz)གཅིག་ནི་སྐར་ཆ་རེ་ལ་འདར་
འགྲུལ་རེ་དང་མཉམ།

ཡུན་ཚད། འདར་འགྲུལ་ཞིག་གྲུབ་པའི་ཡུན་ཚད་ལ་ཟེར། རྫབས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་དང་དེའི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་
གཉིས་མཉམ་ཞིང་། དེ་ནི་གཅིག་ལ་རྫོས་ཕྱོད་ཀྱིས་བཤོ་བ་དང་མཉམ།

རྫབས་ཀྱི་མཚོན་ཚད། གནས་ངེས་ཅན་ཞིག་ནས་བཤོད་པ་ན་མཚོན་ཚད་གང་དང་བཅས་ཏེ་བཤོད་པའི་མཚོན་ཚད་
ཚད་ལ་བྱེད།

$$\text{རྫབས་ཀྱི་མཚོན་ཚད} = \text{རྫོས་ཚད} \times \text{རྫབས་ཐག}$$

འཕྲིད་རྫབས། རྫབས་ཀྱི་རྒྱུད་ལམ་དེ་རྫབས་བཤོད་སའི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་ལྷོས་ཏེ་དང་ལྷུང་(འཕྲིད་)དུ་གཡོ་བར་བྱེད་པའི་
རྫབས་ཤིག་ལ་ཟེར། འོད་རྫབས་དང་ཚུ་རྫབས་ནམས་འཕྲིད་རྫབས་ཡིན།

གཞུང་རྫབས། རྫབས་ཀྱི་རྒྱུད་ལམ་དེ་རྫབས་བཤོད་སའི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་ལྷོས་ཏེ་ཐད་གཤིབ་(གཞུང་)དུ་གཡོ་བར་བྱེད་
པའི་རྫབས་ཤིག་ལ་ཟེར། རྫོ་རྫབས་ནམས་གཞུང་རྫབས་ཡིན།

རྫབས་ཀྱི་ཐེ་ལྷགས། རྒྱུད་ལམ་གཅིག་པ་ཞིག་ཏུ་རྫབས་གཉིས་བཤོད་པ་ན་དེ་གཉིས་འཕྲད་པའི་སྐབས་བྱུང་བའི་ཚོས་
ཤིག་ལ་ཟེར།

ཐེ་ལྷགས་ཀྱི་བཤོད་པ། རྫབས་ཚོགས་མི་འདྲ་བ་སྣེ་ལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་རེ་འགར་པར་ཚུན་སྤོལ་བར་བྱེད་པ་
དང་གཞན་དུ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ལས་གྲུབ་པའི་བཤོད་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།

347

ལངས་རྫབས། རྒྱུད་ལམ་གཅིག་ཏུ་རྫབས་གཅིག་པའི་ཚོགས་གཉིས་ཁ་ཕྱོགས་ལྡོག་སྟེ་བསྐྱོད་པ་ན་རྒྱུད་ལམ་དེའི་ནང་
འགྲུལ་ཐེད་རྫབས་ཀྱི་བཤོད་པ་ཞིག་གྲུབ་པ་དེ་ལ་ཟེར།

རྩོམ་ལར་ལུས་འབྲས། འདར་འཁྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་རྫབས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་ཤིག་ཉན་མཁན་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འཕམ་པར་
བཤོད་པའི་དབང་གིས་རྫོས་ཕྱོད་ལ་བྱུང་བའི་འགྲུར་བ་ལ་ཟེར།

351

༡༠ ལྷ།

འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ཚུམ་པ་པོ་དང་། དངོས་ལམས་རིག་པ་བ། དངོས་ལམས་སློབ་བྲིད་པ་གཅིག་སྟོན་གས་སྲུ་
 ལྷར་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་གཅིག་ནི་ཀེན་ནེམ་པོ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཨ་རིའི་མངའ་སྡེ་ཡིན་སེལ་སྡེ་ནི་ཡར་ཡོད་པའི་
 འཇར་མན་གྲོང་སྡེ་ཤེས་ཡོན་ལྷན་གནས་ཁང་གི་འཛིན་རིམ་དགུ་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་བར་གྱི་དགེ་ཚུན་དུ་མ་ལྷར་སློབ་
 ལ་ཁེ་ལི་སློབ་ནི་ཡའི་གཞུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་སློབ་དཔོན་དང་། མཐོ་སློབ་ཀྱི་གཙོ་འཛིན། ཨ་མི་རི་ཁའི་དངོས་
 ལམས་བསྟེ་གནས་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་བཅས་ཡིན་པ་རེད། ཚད་རུལ་དངོས་ལམས་སྐོར་གྱི་དཔེ་དེབ་ཚུམ་པ་པོ་དང་
 མཁས་དབང་དུ་ལྷར་པ་ཁོང་ནི་སློབ་བྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་དང་། གནམ་གུ་དང་སྤིང་གུ་རྒྱུང་རྒྱུང་གཏོང་རྒྱ། གཟུང་རྒྱ་རྩོམ་ཞེན་
 བཅས་ལ་དུང་ཞེན་ཏ་ཅང་ཆེ། ཁོང་ནི་ངའི་བརྗེ་གོགས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་ངའི་དངོས་ལམས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་རྣམས་འབྲི་
 རྒྱལ་གྱི་“སྲུང་གོགས་”ཀྱང་ཡིན། དངོས་ལམས་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་ཁོང་གི་མཁུན་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཟབ་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་དེ་ལས་
 གོ་གཙོའི་དངོས་ལམས་རིག་པར་ཏ་ཅང་པན་ཐོགས་བྱུང་ཡོད། དེབ་འདི་དཔར་སྐྱབ་ཁང་དུ་མ་བསྐྱུལ་གོང་དུ་འདིའི་
 བང་གི་དངོས་ལམས་ཀྱི་དོན་གནད་རྣམས་ལ་འབྲུགས་ཉེས་སེལ་བའི་ཆེད་དུ་ཁོང་གིས་ངའི་འབྲི་ཚུམ་ཏ་ལམ་ཡོད་དོ་
 ཙོག་ལ་བཟོ་བཅོས་གནང་ཡོད། དེ་ལ་ཁོ་བོས་སློང་དབུས་ནས་བཀའ་རྒྱུ་རྗེས་དྲན་བྱ་གི་ཡོད།

ངས་གོ་གཙོའི་དངོས་ལམས་རིག་པ་ཐོག་མར་བྲིས་པའི་རྒྱལ་ཀེན་གྱི་གཞི་རིམ་གྱི་དངོས་ལམས་རིག་པ་
 ཞེས་པའི་སློབ་དེབ་དེ་དང་། དངོས་ལམས་རིག་པའི་ཐོག་གི་རྒྱ་ཡིན་མེན་གྱི་གཏམ་བཤད་ཅེས་པའི་དེབ་པོད་གསུམ་
 ཅན་དང་། ཨེ་རིག་འོ་རྒྱལ་གྱི་དྲི་རྩེད་ལ་ཞུགས་པའི་བསམ་སློབ་འདི་ཆེད་དུ་དངོས་ལམས་རིག་པ་ཞེས་པའི་དེབ་
 བཅས་ནི་བདག་ལ་སེམས་འགྲུལ་གཏོང་མཁན་གཙོ་བོ་རྣམས་ཡིན། ཀེན་ནེ་གོ་གཙོའི་དངོས་ལམས་རིག་པའི་དབྱེ་
 ཞེབ་ཀྱི་དབྱེད་ཚུམ་འབྲི་མཁན་ཐོག་མའི་གས་ཀྱང་ཡིན། ཁོང་གིས་དེབ་འདི་ལ་བསྐྱུལ་བཞེད་རྒྱ་ཆེ་གནང་བ་མ་ཟད་
 ཁོང་རང་གི་འཛིན་སྲུང་ཆེད་དུ་དེབ་འདི་སྐྲངས་པ་དང་། དེའི་ནང་གི་དོན་འཁྲུལ་ལག་ཅིག་ལའང་བརྗོད་གནང་
 བས་ངས་ཀྱང་གང་མཚོགས་ཡོ་བསྐང་བྱས། བཤད་སློབ་ལ་དངོས་ལམས་རིག་པ་སློང་འདོད་ན་དེ་ཉིད་སློབ་བྲིད་བྱོས་
 ཞེས་བཤད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་སྤྱིང་དུ་ཁོ་བོས་ནི་དངོས་ལམས་རིག་པ་ཞེས་པར་སློང་འདོད་ན་དེའི་ཐོག་ལ་སློབ་དེབ་ཚུམ་པ་

ཞེས་སྣོན་རྒྱ་ཡིན། ངས་ལྷ་མཐུད་ནས་སྦྱོང་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཀེན་པོ་ཉི་དགོངས་འཆར་ལས་དེ་བས་ཀྱང་ལྷག་པ་
ཞིག་གེས་སྤྱོད་པ་བྱུང་།

ལོ་མང་པོའི་གོང་དུ་ཀེན་གྱིས་སྐྱེས་ལྷན་ལྷན་ཆེ་བའི་གནམ་གྱི་བཏང་བའི་སྐབས་སུ་ཁོང་སྐྱེས་ལོ་ཉན་ཆས་བེད་
སྦྱོང་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་གོང་གི་པར་ལས་མཐོང་བྱུང། ཉེ་བའི་ཆར་འཕྱར་རྒྱུར་དགའ་ཞེས་པའི་ཁོང་གི་བཅུ་
དེབ་ནང་སྐུལ་ཆས་མེད་པའི་འཕྱར་རྒྱུ་སྟེ། ལྷོ་འགྲོས་བྱ་རྒྱུར་དུང་ཞེན་ཆེ་བ་ཡོད་པའི་ནན་བརྗོད་བྱས་ཡོད། ཀེན་གྱི་
པར་འདིའི་ནང་ཁོང་གི་སྟོན་སྐྱེས་འདྲེས་མའི་སྐྱེས་འཁོར་གྱི་གྲངས་བྱང་སྟོན་པའི་ལྷན་གྱི་བཏུན་གྲངས་དང་ཁོང་གི་སྤྱོད་
ལེ་སྟེ། མའི་སྟེང་ཏ་ཡ་མོན་པ་སོ་རིང་དུང་རྟགས་བཅས་ལ་སྤྱགས་སྦྱང་ཞིག་མཛོད་དང་།

ད་ནི་ཀེན་པོ་ཉི་དགའ་མོས་བྱེད་པའི་དངོས་ལམས་རིག་པ་ཆ་ཙམ་ཞིག་སྦྱོངས་དང་།

352

སྐྱེས་རང་བཞིན།

རྒྱུད་གྲགས་མང་པོའི་སར་སྟོན་ལྷན་གྱི་དངོས་པོ་ཅིག་ཀྱང་མེད་པའི་ནགས་སྤུང་སྤུག་པོ་ཞིག་གི་དབྱས་སུ་
སྦྱོན་ཤིང་ཞིག་སྤུང་བ་ཡིན་ན་དེ་ལས་སྐྱེས་གྲག་གམ། སྤི་བ་འདིར་མི་མི་འདྲ་བས་ལན་མི་འདྲ་བ་གདབ་ངེས་ཡིན། ལ་
ལས་སྐྱེ་ནི་ཡུལ་ཅན་ལ་སྟོས་པ་ཅན་ཡིན་པས་ཉན་མཁན་ཞིག་ཡོད་དགོས། གལ་ཏེ་ཉན་མཁན་མེད་ན་སྐྱེ་ཡང་མེད་དོ་
ཞེས་བརྗོད་ངེས། གཞན་ཚོས་སྐྱེ་ནི་ཉན་མཁན་གྱི་མགོའི་ནང་ཡོད་པ་ཞིག་མིན་པར་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་
ཡོད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན། གྲོས་བསྟར་འདི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མོས་མཐུན་ཡོང་རྒྱུ་དགའ་བ་ཡིན་ཏེ་ཚོད་པར་
མཉམ་ལྷགས་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཚོད་པ་འདི་སྐྱེས་རང་བཞིན་སྐོར་གྱི་ཚོད་པ་ཞིག་མིན་པར་ཚིག་གི་ངེས་ཚིག་
དང་འབྲེལ་བའི་ཚོད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས་སྤྱོད་ཀྱི་མེད་པས་ཡིན། ངེས་ཚིག་བརྒྱུད་སྤངས་ལ་སྟོས་ཏེ་འདོད་སྟོན་གས་
གང་ཡང་འཐད་པ་ཡིན་ཚོག་ཀྱང་། ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་བ་ནི་ངེས་ཚིག་གཏན་འབེབས་ཟིན་པའི་རྗེས་ཁོ་ནར་འབྱུང་སྤྱོད་
པ་ཡིན། མདུན་ཤོག་ཏུ་འཁོད་པའི་ཁོང་རྣམ་པ་བཞི་ལྟ་སྟེ་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་དངོས་པོའི་འདོད་སྟོན་གས་
བརྒྱུད་སྟེ་སྐྱེ་ནི་རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་དེ་ཉིད་སྟོས་མཁན་ཡོད་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་ཡོད་པར་འདོགས་སྟེ། དེ་
ནས་དེའི་རང་བཞིན་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པ་རེད།

སྐྱེས་འབྱུང་ལྷན་གས།

རྒྱུ་ལྡན་གི་སྐྱེ།

ང་ཚོས་ལག་པ་བརྟེན་པའི་སྐབས་སུ་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་དེ་ནི་རྒྱུ་ལྡན་འཁོར་དང་མི་ལྡན་པ་ཡིན། དེ་ནི་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་
ལྷན་འགྲོ་བའི་རྒྱལ་བཅས་བརྟེན་ཅོམ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུ་ལྡན་གི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་གཡོ་བ་རེདེ་བཟོད་ཚུལ་གསལ་བར་ཤེས་པའི་ཚེད་
དུ་དཔེ་རིས་ ༡༠༡། རང་བཟོན་པ་བཞིན་ཁང་མིག་རིང་པོ་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིག་བྱོས།

353

ཁང་མིག་དེའི་སྤྲེ་གཅིག་ལ་ཡོལ་བས་བཀའ་པའི་སྐྱེའུ་ལྷན་ལ་སྤྲེ་གཞན་དེར་སློ་ཞིག་ཡོད།
ང་ཚོས་སློ་དེ་སྤྲེ་བ་ན་སློ་དེས་རང་གི་འདབས་སུ་ཆགས་པའི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཐོག་མའི་གནས་གཞི་ནས་ཉེ་འབྲེས་
ཀྱི་གནས་གཞིར་དབྱུང་བ་ང་ཚོས་མོས་པ་བྱེད་ཚོག་པ་ཡིན། ཉེ་འབྲེས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་ཉེ་འབྲེས་ལ་
འབྲུད་པ་སོགས་མཐར་སྐྱེའུ་ལྷན་གི་སྤྲེ་ཡོལ་བ་མ་གཡོ་ཡི་བར་དེ་སྤྲེ་བྱུང་བ་ནི་དཔེར་ན་ལྷེ་མ་ཚིབ་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་
བཅོར་གཞོན་རྒྱ་བ་བཞིན་ཡིན། འདིར་བཅོར་གཞོན་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་རྒྱལ་གི་གཡོ་བ་ཞིག་སློ་ནས་ཡོལ་བའི་བར་
བཟོད་ཡོད་པ་རེད། བཅོར་གཞོན་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་གི་གཡོ་བ་འདི་ལ་བཅོར་གཞོན་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

ང་ཚོས་སློ་རྒྱལ་སྐབས་(དཔེ་རིས་ ༡༠༡༡)སློས་རྒྱུ་གི་འདུས་རྒྱལ་འི་སྤྲེ་ཅིག་ཁང་མིག་གི་སྤྲེ་ཏུ་འབྲུད་ཀྱི་
ཡོད། འདིས་སློའི་རྒྱལ་ཏུ་གཞོན་ལྷགས་དམའ་བའི་ལུལ་ཞིག་སྐྱེན་པ་རེད། ཉེ་འབྲེས་ཀྱི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་ལུལ་དེར་
རྒྱ་སྤྲེ་རང་གི་མཚུག་ཏུ་གཞོན་ལྷགས་དམའ་བའི་ལུལ་ཞིག་སྐྱེན། གཞོན་ལྷགས་དམའ་བའི་ལུལ་དེ་སྤྲེ་འགྱུར་དུ་
གནས་ཞེས་ང་ཚོས་བརྟོན་པ་རེད། སློ་ལས་ཐག་རིང་ལ་འཁོད་པའི་འདུས་རྒྱལ་གཞན་རྣམས་སྤྲེ་འགྱུར་གི་ལུལ་འདི་
རྣམས་སུ་སློ་བ་དང་། སྤྲེ་ཡང་འཇུག་ཆ་ཞིག་ཁང་མིག་དེའི་ལྷན་ཏུ་བཟོད་ཀྱི་ཡོད། འདིའི་དཔེར་རྟགས་ནི་ཡོལ་བ་ད་
ཐེབས་ནང་དུ་གཡོ་བ་དེ་ཡིན། ཐེབས་འདིའི་འཇུག་ཆ་དེ་ནི་སྤྲེ་འགྱུར་ཞིག་ཡིན།

རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་གཞན་ཀུན་དང་འདྲ་བར་འདིར་ཡང་ཁང་མིག་གི་ལྷན་ཏུ་བཟོད་མཐན་དེ་རྒྱུད་ལམ་
དེ་མིན་པར་རྒྱས་པ་འདྲེན་པའི་གཡོ་བ་དེ་ཡིན། བཅོར་གཞོན་དང་སྤྲེ་འགྱུར་གཉིས་ཀའི་ནང་གཡོ་བ་དེ་སློ་ནས་
ཡོལ་བའི་བར་བཟོད་པ་རེད། དེ་སྤྲེ་ཡིན་པ་ང་ཚོས་འི་སྤྲེ་ཤེས་ཞེ་ན་གནས་སྤངས་གཉིས་ཀར་སློ་སྤྲེ་བའམ་རྒྱལ་
པའི་མཚུག་ཏུ་ཡོལ་བ་འགྲུལ་བས་བྱིར། གཡོ་ཉེ་ལྷན་གིས་སུ་མཐུད་ནས་རྒྱུ་ལྡན་འཁོར་དང་བཅས་པའི་ཚུལ་གིས་སློ་སྤྲེ་
བ་དང་རྒྱལ་བཅས་པ་ཡིན་ན་ལྷན་གིས་རྒྱུ་ལྡན་འཁོར་ཅན་གི་བཅོར་གཞོན་དང་སྤྲེ་འགྱུར་གི་རྒྱལ་བཅས་ཞིག་སྐྱེན་སྤྲེ་བ་ལ། དེས་
ཡོལ་བ་དེ་སྐྱེའུ་ལྷན་གི་ནང་གཉིས་སུ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གཡོ་བར་བྱེད། སྤྲེ་ཚེ་བ་ཅིག་བརྒྱུད་པའི་སྐབས་སུ་ཚུལ་འདི་

གཞི་རྒྱ་རྒྱུ་ཡང་ཉ་ཅང་ལྷན་མཐུན་ཚད་ལྷན་བྱུང་བ་རེད། སྐྱ་ཚེ་བ་ཀྱི་རྒྱུ་འཁོར་ཅན་གྱི་འདར་འཁྲུག་དང་དེས་སྐྱེད་
པའི་རྒྱལ་སྐྱེད་ལམ་གཞི་བཞིན་པའི་སྐྱོ་ཡིས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་སྐྱེད་ལམ་སྐོས་ཕྱོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ཉ་ཅང་མཐོ་བ་དང་། འདར་
དཔངས་ཀྱི་ཆ་ནས་དམའ་བ་ཡོད། ཡོལ་བའི་སྤོང་གི་སྐྱ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་འབྲས་དེ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེས་མ་ཐུབ་ཀྱང་། ཚོར་
སྐྱེན་ཚེ་བའི་རྣམ་དང་འབྲས་སྐྱེད་ཀྱིས་སྐྱ་རྒྱལ་གསལ་པོར་དེས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

དཔེ་རིས་ ༡༠་༡ བར་བསྟན་པའི་སྐྱ་གུའི་རྒྱུ་དུ་ཡོད་པའི་སྐྱ་རྒྱལ་ལ་བསམ་གཞིག་ཅིག་བྱོས་དང་། སྐྱལ་སྐྱེད་
བདེ་བའི་སྐྱ་དུ་སྐྱ་གུའི་ནང་དུ་བཏོད་པའི་རྒྱལ་སྐྱེད་འདིར་བསྟན་ཡོད། སྐྱ་གུའི་འདབས་སུ་ཡོད་པའི་སྐྱ་ཚེ་བ་ཀྱི་
རུ་དེ་སྐྱ་གུའི་ཕྱོགས་སུ་འགྲུལ་བ་ན་སྐྱ་གུའི་ནང་དུ་བཅོར་གཞོན་ཞིག་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད། རུ་དེ་ལ་ཕྱོགས་སྤོག་སྤོག་གཡོ་བ་
ན་བཅོར་གཞོན་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱ་གུའི་འབྲུར་ཞིག་བཏོད་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ནི་པོང་པོང་པོ་ལོས་ཁེངས་པའི་ཁང་མིག་ཅིག་དུ་
སྐྱ་ལེབ་ཅིག་རྒྱབ་མདུན་དུ་འགྲུལ་བ་དང་གཉིས་སུ་མེད། འབྲུར་ཁངས་དེ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པ་ན་བཅོར་གཞོན་དང་
སྐྱ་གུའི་འབྲུར་གྱི་རྒྱུ་ཞིག་སྐྱེད་སྐྱེན་བྱེད་པ་རེད། འདར་འཁྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་འབྲུར་ཁངས་ཀྱི་སྐོས་ཕྱོད་དང་དེས་
སྐྱེད་པའི་རྒྱལ་སྐྱེད་ཀྱི་སྐོས་ཕྱོད་གཉིས་གཅིག་པ་ཡིན།

སྐྱལ་སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་འཕྲིན་ལ་ཉན་པའི་ཚོ་སྐྱ་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་ལམས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་བསམ་
གཞིག་ཅིག་བྱོས་དང་། རྒྱུ་འཕྲིན་གྱི་སྐྱ་ཚེ་བ་ནི་ཤོག་གུའི་སྐྱུང་གཞུགས་ལས་ཐུབ་ཅིང་། སྐོག་གི་སྐྱལ་བཅའི་འགྲོས་
དང་བསྟན་ཏེ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན། སྐྱ་ཚེ་བ་ཀྱི་འདར་འཁྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐྱུང་གཞུགས་འདབས་ཀྱི་
རྒྱུ་འཕྲིན་ལ་འདར་འཁྲུག་གི་བྱ་བར་སྐྱལ་བ་དང་། རྒྱུ་འཕྲིན་གྱི་རྒྱུ་འཕྲིན་ལ་འདར་འཁྲུག་གི་
འདབས་སུ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པས་དེ་དག་གྱུང་གཅིག་མཚུངས་སུ་བྱ་བ་བྱེད་པ་སོགས་དེ་ཉམས་དུ་འགྲོ། དེའི་མཚུག་
འབྲས་སུ་བཅོར་གཞོན་ཐེབས་པ་དང་སྐྱ་གུའི་ཐེབས་པའི་རྒྱུ་རྣམས་སྐྱ་ཚེ་བ་ནས་འགྲོས་དང་བཅས་ཏེ་འགྲོས་
ནས་ཁང་མིག་ཡོངས་སྤོགས་སུ་ཆལ་ཆེལ་དུ་གཡོ་བའི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱིས་ཁྱེད་པར་བྱེད།

354

མ་སྐྱེད།

རྒྱུ་འཕྲིན་ནམ་དེ་མིན་པའི་སྐྱ་སྐྱེད་མ་ལག་དག་ལ་ཡོད་པའི་སྐྱ་སྐྱེད་ཀྱིས་སྐོག་བརྗེས་སྐྱ་རྒྱལ་སྐྱེད་པ་རེད། དེའི་ནང་
ཤོག་གུའི་སྐྱུང་གཞུགས་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་སྐྱེ་ཏུ་དགོས་སྐྱེད་ཡོད་ཅིང་། དགོས་སྐྱེད་ཀྱི་བརྒྱུ་དུ་སྐོང་བརྗེས་སྐོག་ཁབ་ལེན་གྱི་
བྱ་བ་བྱེད་པའི་དགོས་སྐྱེད་འདི་ནི་གཏན་འཇགས་ཁབ་ལེན་ཞིག་གི་འཁྲིལ་ལ་ཆགས་ཡོད། ལ་ཕྱོགས་དེས་ཅན་ཞིག་དུ་སྐོག་
རྒྱུ་རྒྱ་བའི་ཚོ་ཁབ་ལེན་ཤུགས་ཀྱིས་སྐོག་ཁབ་ལེན་དེ་གཏན་འཇགས་ཁབ་ལེན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྲུང་པས་སྐྱུང་གཞུགས་ནང་

ན་བ་ཅོག་ཅོར་སྒྱུར་སྐབས་དེའི་ཐིག་སྐྱོ་གོ་སྐབས་ཀྱི་ཡོད། ཡང་ན་ན་བ་ཚུའི་ནང་འབྱེད་དུ་བཅུག་ནས་ཚུའི་གཏིང་དུ་རྩོ་གཉིས་རྩོལ་དང་། རྟོན་གྱིས་ཐིག་སྐྱོ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་གོ་སྐབས།

355

གལ་ཏེ་རྟོན་གྱིས་སྐོག་སྐྱོ་ཡོད་སའི་ཚུའི་ནང་རྒྱལ་མེད་ཡོད་ན་གྱུའི་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་སྐྱ་དེ་ཚུའི་སྤེང་ལས་འོག་ཏུ་ཞེ་དྲག་གི་གསལ་བ་གོ་སྐབས་པ་རྟོན་ལ་སལ་ཆེར་དོ་སྣང་སྤེལ་སའ་ཡོད་སྲིད། གཤེར་གཞུགས་དང་དྲངས་གཞུགས་རྣམས་སྒྱིར་བཏང་སྐྱོ་བཅུད་གཏོང་བྱེད་པའི་ཁྲིད་གཞུགས་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུང་ལས་ཉ་ཅང་གི་ཡག་ག་ཡོད། སྒྱིར་བཏང་སྐྱོའི་མཚོགས་ཚད་དེ་གཤེར་ལས་མཁྲིགས་གཞུགས་སྐྱེ་ཆེ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུངས་གཞུགས་ལས་གཤེར་གྱི་ནང་ཆེ་བ་ཡོད། རྟོན་སངས་སྐྱ་སྐྱེ་མི་བཤོད་པ་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་དེར་བཅོར་གཞོན་དང་རྒྱ་སྐྱེད་བྱེད་མཁན་གང་ཡང་མེད་པས་ཡིན།

རྒྱུང་ཁྲོད་ཀྱི་སྐྱོ་ལི་མཚོགས་ཚད།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ཐག་རིང་དུ་འཁོད་པའི་མི་ཞིག་གིས་ཤིང་གཏུབ་བཞིན་པར་བལྟ་བའམ། གཞི་གྲག་པོ་ལོ་ཅིང་མཁན་ཞིག་གིས་དབྱུག་གྲུས་པོ་ལོར་རྟེན་པར་བལྟ་བ་ཡིན་ན། ང་ཚོའི་ན་བར་རྟེན་སྐྱོ་མ་འབྱོར་སྒོན་ཚུད་ནས་རྟེན་པའི་བྱ་བ་སྐབས་པ་ང་ཚོས་བདེ་སྐྱབས་ལང་ཤེས་སྐབས། དེ་བཞིན་དུ་ང་ཚོས་སྐོག་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་འབྲུག་སྐྱོ་ཐོས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་མེད་བའདི་རྣམས་ཀྱིས་གཞི་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་སྐྱོ་བཤོད་པ་ན་ངོས་བཟུང་སྐབས་པའི་ཡུན་ཚད་ཅིག་འགོར་གྱི་ཡོད་པ་བལྟ་བ་ཡོད། རྒྱུའི་མཚོགས་ཚད་དེ་རྒྱུང་གི་གནས་སྤངས་དང་། རྟོན་ཚད་དང་། བཞའ་ཚན་བཅས་ལ་རག་ལུས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཉིད་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་དང་རྒྱུས་མེད་ལ་རག་ལུས་ཀྱི་མེད་ཅིང་། རྒྱུང་ལམ་གཅིག་ཏུ་བཤོད་པའི་སྐྱོ་ཐམས་ཅད་མཚོགས་ཚད་གཅིག་པའི་ཐོག་ནས་བཤོད་པ་རེད། རྒྱུང་སྐྱོ་པོ་རྟོན་ཚད་རྟེན་ལི་ ༠ ལ་སོན་པའི་ནང་སྐྱོ་ལི་མཚོགས་ཚད་ནི་སྐར་ཆ་རེ་ལ་མི་ཏར་༡༡༠ རྟེན་ཚུ་ཚོད་རེ་ལ་ཀི་ལོ་མི་ཏར་༡༡༠༠ ཅམ་ཡིན། (དེ་ནི་འོད་ཀྱི་མཚོགས་ཚད་ཀྱི་ས་ཡའི་ཆ་གཅིག་ལས་ཅུང་ཅམ་གྱི་མང་བ་ཡིན།) རྒྱུང་ཁྲོད་ཀྱི་རྒྱུངས་པས་མཚོགས་ཚད་འདི་ཅུང་ཟད་སྤེལ་སྐབས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱུང་གང་མོ་ལས་ཆ་པོའི་ཁྲོད་དུ་སྐྱོ་མཚོགས་པར་བཤོད་ཀྱི་ཡོད། འདི་ལྟར་ཡིན་དགོས་ཏེ་རྒྱུང་རྟོན་པོའི་ནང་གི་འདུས་རྒྱལ་རྣམས་རྒྱུར་བར་འགྲུལ་བཞིན་ཡོད་པས་དེ་དག་པན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་རྟེན་རྒྱུ་མང་བ་འོང་བས་དུས་ཡུན་སྐར་བའི་ནང་གཡོ་བ་བཅུད་གཏོང་བྱེད་སྐབས་པ་རེད། རྟོན་ཚད་རྟེན་ལི་ ༠ རྟེན་དུ་རྟེན་ལི་

རེ་རེ་འབར་རེས་བཞིན་རྒྱང་ནང་གི་སྐྱའི་མཚོ་གས་ཚད་སྐར་ཆ་རེ་ལ་མི་ཏར་ ༠.༦ གིས་འཕེལ་གྱི་ཡོད། ལྷན་ལྷན་ཁང་
པའི་རྟོན་ཚད་དེ་རྟེན་རེ་ ༡༠ ལས་མས་སྤྱི་རྒྱང་གི་ཁྱོད་དུ་སྐྱ་བཟོད་པ་ན་སྐར་ཆ་རེ་ལ་མི་ཏར་ ༡༤༠ ཚད་དུ་བཟོད་གྱི་
ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

༡ རྒྱ་རྒྱལ་གཅིག་གི་བཙུན་གཞོན་དང་ལྷག་འགྲུལ་ནམས་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཟོད་པ་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་ཁ་ཕྱོགས་ལྡོག་ནས་
བཟོད།

༡ རྒྱལ་འཕྲུག་དང་འབྲུག་སྐྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་སྐར་ཆ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་སྐབས་དྲག་ཆར་དེ་རྒྱང་ཚད་ག་ཚོད་ཅམ་གྱི་
སར་ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

༡ དེ་གཉིས་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཟོད།

༡ རྒྱང་ཁྱོད་དུ་སྐྱ་ཡི་མཚོ་གས་ཚད་དེ་ 340 m/s ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན་སྐར་ཆ་གསུམ་གྱི་ནང་སྐྱ་དེས་རྒྱང་ཐག་
(340 m x 3 s) = 1020 m མི་ཏར་ ༡༠༡༠ བཟོད་པ་རེད། རྒྱལ་འཕྲུག་ལ་ང་ཚོས་ངེས་ཤུག་པའི་ཕྱི་བཤོལ་ཐེབས་མེད་
པས་དྲག་ཆར་དེ་གི་ལོ་མི་ཏར་ ༡ ལས་མང་ཅམ་གྱི་ས་ན་ཡོད་དགོས།

356

སྐྱ་ཡི་ལྡོག་འཕྲོ

སྐྱ་ཡི་ལྡོག་འཕྲོ་ལ་ང་ཚོས་བྲག་ཆ་ཞེས་འབོད། ལྡོག་སྡེ་འོང་བའི་སྐྱ་རྒྱལ་གྱིས་ཁྱེར་བའི་རུས་པའི་ཆ་ཤས་དེ་
ལྡོག་སའི་གཞི་དེ་འཇམ་པོ་དང་རེངས་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་ཆེ་བ་དང་། གཞི་དེ་སོབ་སོབ་དང་ཕྱ་མི་ལེ་བ་ཞིག་ཡིན་ན་རྒྱང་
བ་ཡོད། ལྡོག་སྡེ་འོང་བའི་སྐྱ་རྒྱལ་གྱིས་མ་ཁྱེར་བའི་སྐྱ་ཡི་རུས་པ་དེ་(འདུ་ཐིམ་)བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་
ཁྱེར་འཕྲོ།

གཞི་འཇམ་པོ་ནས་སྐྱ་ལྡོག་པ་ན་རི་རྩེ་འོད་ལྡོག་པ་རྩེ་ཡིན་ཏེ། བང་འཕྲོའི་ཟུར་ཚད་དང་ལྡོག་འཕྲོའི་ཟུར་
ཚད་གཉིས་(དཔེ་རིས་ ༡༠.༦)མཉམ་པ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་རེར་ཁང་པའི་རྒྱང་དང་གནམ་བཅད་དང་ཞ་ལ་བཅས་ནས་སྐྱ་
ལྡོག་པའི་རྒྱལ་ལྡོག་སའི་གཞི་ནམས་ལྡོག་ཤས་ཆེ་དྲགས་པས་སྐྱ་དེ་འདྲེས་ཏེ་མི་གསལ་བར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ལྡོག་གི་

ལ་ལྡོག་འཕྲོ་དུ་མ་བྱུང་སྟེ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱིས་སྐྱོད་རྒྱ་མཚམས་ཚོད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲོག་འཕྲོ་ལྷག་པའི་སྐབས་ང་
ཚོས་སྟེབ་གྲགས་གོ་བྱུང་པ་ཡིན།

དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་སྐྱོད་སའི་གཞི་རྣམས་སིམ་གཤིས་ཏུ་ཅང་ཆེ་བ་ཡིན་ན་དེར་སྐྱོ་ཚད་དམའ་ཞིང་ཁང་པ་དེ་
ཆེ་སྟོག་གིས་སྟོང་པའི་ཉོབ་པོ་ཞིག་ཏུ་སྤང་རྒྱ་ཡིན། ཁང་མིག་ཅིག་ཏུ་སྤྲིའི་ལྡོག་འཕྲོ་བྱུང་བ་དེས་ཁང་མིག་དེ་གསོན་
པོ་དང་ཁེངས་བསྟན་པའི་སྤང་བ་སྦྱིན་པ་དེ་གཅིག་བྱས་ན་ཁོད་ཀྱིས་སྤྲུམ་ཁང་དུ་སྦྱ་ལེན་པ་ལས་ཤེས་ཚོད་ཡིན།
ཚོམས་ཆེན་ནམ་རེལ་དབྱངས་ཚོགས་ཁང་བཟོ་བའི་འཆར་གཞིའི་ནང་སྟེབ་གྲགས་དང་འདྲུ་ཐིམ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དོ་
མཉམ་ངེས་པར་དུ་འོང་བ་ཞིག་བྱ་དགོས། སྤྲིའི་ཁྱད་ཚོས་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པའི་རིག་པ་ལ་སྐྱ་རྒྱལ་རིག་པ་ཞེས་
འབོད།

སྐྱ་རྣམས་ཉན་མཁན་ཕྱོགས་སུ་སྦྱོག་བྱུང་བའི་ཆེད་དུ་ལྡིང་ཆའི་རྒྱབ་ཏུ་ལྡོག་ཤས་ཆེ་བའི་གཞི་འདྲུགས་པ་ལ་
དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཡོད། རོལ་དབྱངས་ཚོགས་ཁང་ཁག་གི་ནང་ལྡིང་ཆའི་ཐོད་དུ་ལྡོག་ངོས་མང་པོ་དབྱང་གི་ཡོད།
དེ་དག་གི་ཆེ་ལ་ངོས་འཇམ་ཞིང་སྟོས་འགྲིག་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན།(དཔེ་རིས་ ༡༠་༥) ཉན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ལྡོག་བྱེད་
འདི་དག་ལ་ཡར་བལྟས་ན་རོལ་མོའི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲས་མི་རྣམས་ཀྱི་གཞུགས་བརྟན་མཐོང་བྱུང། སྟོས་འགྲིག་ལས་གྲུབ་
པའི་ལྡོག་བྱེད་རྣམས་ཚུང་གྲགས་སྟེ་ཡོད་པ་གི་མཐོང་རྒྱ་སྟེལ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ལྡོག་འཕྲོའི་གཏན་ཁྲིམས་དེ་སྐྱོད་དང་
འོད་གཉིས་ཀར་གཅིག་མཚུངས་སུ་འདྲུག་པས་ཅི་སྟེ་ལྡོག་བྱེད་ཅིག་གི་ཕྱོགས་སྤངས་ལས་ཁོད་ཀྱིས་དེར་རོལ་ཆ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་མཐོང་བྱུང་གི་ཡོད་ན་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱ་དེ་ཁོད་ཀྱིས་ཐོས་བྱུང་རྒྱ་ཡིན་པར་གདོང་ཚོད་བྱེད་ཚོག་རོལ་
ཆ་དེ་བྱུང་བའི་སྐྱ་དེས་སྤང་ཐིག་གི་རྗེས་སུ་འཕྲོ་སྟེ་རོལ་ཆས་ནས་ལྡོག་བྱེད་དང་དེ་ནས་ཁོད་ཀྱི་བར་འོང་རྒྱ་ཡིན།

སྐྱ་ལི་འཕྲོག་འཕྲོ།

སྐྱ་རྒྱལ་རྣམས་རྒྱུད་ལམ་ཞིག་ཏུ་སྦྱ་མཐུན་ནས་བཤོད་དེ་འཕྲོག་པ་ན་དེ་དག་ལ་འཕྲོག་འཕྲོ་བྱུང་ཞེས་ཟེར།
སྐྱ་རྒྱལ་འཕྲོག་པ་དེ་ཡང་དེའི་མདུན་ངོས་ཀྱི་ཆ་རྣམས་མཁྲོགས་ཚད་མི་འདྲ་བར་བཤོད་སྐབས་བྱུང་བ་རེད། དེ་ཡང་
སྐྱ་རྒྱལ་དེ་རྒྱུད་འཁོད་མི་སྟོམས་པའི་ཁོད་དུ་རྒྱ་བའམ། རྒྱུད་གི་བྱོད་ཚད་འཁོད་མི་སྟོམས་པའི་ཁོད་དུ་རྒྱ་བ་ལྟ་བུའི་
སྐབས་ཡོང་གིན་པ་ཡིན། ཉིན་ངོན་མོ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ས་གཞིའི་ཉེ་འབྲེས་ཀྱི་རྒྱུད་དེ་མཐོ་སའི་རྒྱུད་ལས་གང་ཙམ་
ཀྱིས་ངོ་བོ་ཡོད་ཚོག་པས་ས་གཞི་འབྲེས་སུ་རྒྱ་བའི་སྐྱ་རྣམས་ལ་མཁྲོགས་ཚད་འཕེལ་བ་ཡོང་གི་ཡོད།(དཔེ་རིས་ ༡༠་༧)
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱ་རྒྱལ་རྣམས་ས་གཞི་ལས་ལྡོག་སྟེ་འཕྲོག་འཕྲོ་བས་དེའི་མདུག་འབྲས་སུ་སྐྱ་རྣམས་ལེགས་པོར་
བཤོད་བྱུང་གི་མེད། སྐྱ་ལ་འཕྲོག་འཕྲོ་བྱུང་བ་དེ་གི་སྤྲིའི་མཁྲོགས་ཚད་ལ་ཁྱད་པར་ཤོར་བས་ཡིན།

སྐྱོན་གྱི་ནང་ལུས་ཀྱི་ནང་ཁོལ་དབང་སོ་དང་། མངལ་ནང་གི་བྱིས་པའི་སྣང་བརྟན་ལེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། བཟོ་
ལས་ཚན་ལག་ཏུ་ལྷགས་རིགས་ནང་གི་སྐྱོན་ཆ་མཐོང་བའི་ཆེད་དུ་ཐོས་བཀལ་རྒྱབས་བེད་སྟོན་བྱེད་པ་རེད། མི་ལ་
ཐོས་བཀལ་སྐྱེའི་བྲག་ཆའི་ཐབས་ལམ་དེ་ལྟོས་བཅས་ཀྱིས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ས་མང་དང་རྒྱལ་མིན་ལྟ་བུའི་
སྲོག་ཆགས་རྣམས་ལ་ཐབས་ཚུལ་འདི་གསར་པ་གང་ཡང་མིན། དཔེར་ན་ས་མང་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་བཀལ་གྱི་གཙོ་རྒྱུ་
བཏང་སྟེ་དེའི་བྲག་ཆ་ལས་ཅ་དངོས་འཚོལ་བར་བྱེད། རྒྱལ་མིན་རྣམས་ཀྱིས་འདི་དང་འདི་ལས་ཀྱང་མང་བ་བྱེད་ཐུབ།
ང་ཚོ་ལ་སྐྱེ་བའི་འཕྲུག་ཆ་མེད་པའི་དབང་སོའི་ཡུལ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་མིན་རྣམས་ལ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་འཕྲུག་ཆ་ཆེ་
བའི་དབང་སོའི་ཡུལ་ཞིག་སྟེ། དེས་སྐྱེ་བའི་བཏང་སྟེ་དེ་དག་གི་བྲག་ཆ་གཞི་ལ་བཞག་ནས་རང་གི་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཚོས་
རྣམས་ཤེས་པ་ཡིན། ཐོས་བཀལ་གྱི་རྒྱབས་ཚོར་ཐུབ་པ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་མིན་གྱིས་སེམས་ཅན་དང་མི་གཞན་གྱི་
ལུས་སོ་བརྒྱུད་ནས་མཐོང་ཐུབ་པ་རེད། རྒྱལ་མིན་ལ་མཚོན་ན་པགས་པ་དང་ཤ་སྐྱིམ་དང་ཚིལ་རྣམས་ཉ་མམ་བྱི་གསལ་
ནང་གསལ་ཡིན་ཞིང་། ཁོ་ཚོས་ལུས་ཀྱི་བྱི་བཀོད་སྲབ་མོ་ཅམ་མཐོང་། འོན་ཀྱང་རུས་པ་དང་སོ་དང་རླུང་གིས་ཁེངས་
པའི་དོན་སྟོན་རྣམས་གསལ་སོར་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

358

རྒྱལ་མིན་གྱིས་འབྲས་བུ་དང་། སྐྱེ་བའི་སྣང་ལགགས་ནང་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་ཅན་དཔང་རྟགས་རྣམས་
དང་། ཐ་ན་སེམས་ཚུལ་གི་དཔང་རྟགས་རྣམས་ཀྱང་མཐོང་ཐུབ། དེ་ནི་མིས་ཐོས་བཀལ་སྐྱེ་བའི་བརྟེན་ནས་ཉེ་བའི་ཆར་
མ་གཏོགས་མཐོང་ཐུབ་མེད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་འཇལ་བའི་གུ་ཞིག་གིས་ཐོས་བཀལ་སྐྱེ་བའི་བརྟེན་ནས་རྒྱ་མཚོའི་མཐིལ་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཐོས་
བཀལ་སྐྱེ་བའི་མཚོ་ཆུའི་ནང་སྐར་ཆ་རེ་ལ་མི་ཁྲམ་ ༡༥༩༠ ཡི་ཆ་སྟོམས་མགྲོགས་ཚད་ཐོག་བཤོད། གལ་ཏེ་རྒྱ་མཚོའི་མཐིལ་
ནས་འོང་བའི་བྲག་ཆ་དེ་སྐར་ཆ་གཉིས་ཀྱིས་བཤོལ་ཡོད་ན་རྒྱ་མཚོ་ཟབ་ལོས་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

མི་ཁྲམ་ ༡༥༩༠ ཡིན། (མར་བཤོད་པར་སྐར་ཆ་ ༡ དང་ཡར་བཤོད་པར་སྐར་ཆ་ ༡)

སྐྱ་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་རྣམ་པ།

ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་ཞིག་མ་གཏོགས་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན་ཉི་མ་ལས་བྱུང་བའི་སློབ་ཁབ་ལེན་གྱི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱིས་ང་ཚོར་རྣམ་པ་ཏ་ཅང་ཕོན་ཆེན་པོ་ཁྱེད་འོང་བ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཛམ་བུ་སྤིང་གི་སློབ་རྒྱུན་འཁྲོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་དང་བསྟུན་ན་སྤིང་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཆེས་སྤོམ་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་སྐྱ་རྒྱལ་པ་ལ་རྣམ་པ་ཉུང་བུ་ལས་མི་མཁོ་བས་ཡིན། དཔེར་ན་མི་བྱེ་བ་གཅིག་གིས་དུས་གཅིག་ལ་གཏམ་སྤིང་བྱེད་པ་ལས་སྐྱུན་པའི་སྤིང་བའི་རྣམ་པ་དེ་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་སློབ་བཞུགས་བར་མཁོ་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཅམ་དང་མཉམ་པ་རེད། ང་ཚོའི་བརྒྱུད་ལ་ཐོས་ཤེས་སྐྱེ་སྤྱོད་པ་དེ་ཡང་ང་ཚོའི་ན་བ་དེ་ངོ་མཚར་སྐྱེ་དགོས་པའི་ཚེ་པོ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པས་རེད། ང་ཚོས་ཐོས་སྤྱོད་པའི་སྐྱ་ལས་དམའ་བའི་སྐྱ་རྣམས་ཁ་པར་སྐྱེན་ཤོས་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་བཟུང་མི་སྤྱོད།

ཆུང་གི་ཁྱོད་དུ་སྐྱ་བཟོད་པ་ན་དེའི་རྣམ་པ་རྟོན་རྣམ་ཀྱི་ངོ་བོར་རྒྱག་གི་ཡོད། རྫོས་ཕྱོད་དམའ་བའི་རྒྱལ་བཅས་ལས་ཀྱང་རྫོས་ཕྱོད་མཐོ་བའི་རྒྱལ་བཅས་ཀྱི་རྣམ་པ་ནང་ངོས་ཀྱི་རྣམ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱུར་བར་འཕོ་འགོ་བ་ཡིན། དེའི་འབྲས་བུར་རྫོས་ཕྱོད་མཐོ་བའི་སྐྱ་ལས་དམའ་བའི་སྐྱ་རྣམས་ཆུང་གི་ཁྱོད་དུ་རྒྱང་ཐག་རིང་བར་བཟོད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱ་ལ་ཉེན་བརྟེན་གཏོང་བའི་རྒྱག་དུང་རྣམས་རྫོས་ཕྱོད་ཏ་ཅང་དམའ་བོར་འཛོག་གི་ཡོད།

བསྐྱུལ་བའི་འདར་འཁྲུག

སྐྱ་ཆེ་བ་ཁེར་རྒྱུང་བ་ཞིག་བརྒྱུང་བ་ཡིན་ན་དེ་ལས་ཐོན་པའི་སྐྱ་དེ་གསལ་པོ་མེད་པ་ཡོང་གི་དུ། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྐྱ་ཆེ་བ་བརྒྱུངས་པའི་རྗེས་སུ་ཅོག་ཅོར་སྐྱུར་ཏེ་བཟུང་ན་སྐྱ་དེ་ཆེ་བ་འོང་། འདིའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཅོག་ཅོར་དེ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པར་སྐྱུལ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱད་ངོས་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པའི་ཅོག་ཅོར་རྒྱུང་རྒྱལ་མང་བ་ཞིག་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་སྐྱུལ་བས་ཡིན། རྫོས་ཕྱོད་གང་འདྲ་དང་ལྡན་པའི་སྐྱ་ཆེ་བ་ཀྱིས་ཅོག་ཅོར་དེར་འདར་འཁྲུག་སྐྱུལ་སྤྱོད། དེ་ནི་བསྐྱུལ་བའི་འདར་འཁྲུག་གི་གནས་སྤངས་ཤིག་ཡིན། རོལ་དབྱངས་སྐྱེས་ཀྱི་ནང་སྐྱ་སྤྱོད་མེད་ན་དེས་སྐྱེད་པའི་སྐྱ་ཐོས་སྤྱོད་ཅམ་ཡིན། རྒྱུད་སྐྱེད་ཅན་གྱི་རོལ་ཆ་ཀུན་ལ་སྐྱ་སྤྱོད་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ།

359

སྐྱེན་སྐྱེས་ཀྱི་རྫོས་ཕྱོད།

མི་ཞིག་གིས་ལྷགས་ཀྱི་གཏུ་སྐྱམ་ཞིག་ཨར་འདམ་ཞུ་ལའི་ཐོག་གཡུག་པ་ཡིན་ན་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེ་དེ་ཤིང་གི་དབྱུག་གུ་ཞིག་ཞུ་ལར་ལྷུང་བའི་སྐྱེ་རྒྱ་དང་ཚོས་ཏ་ལམ་འཁྲུལ་གྱི་མེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཅ་དངོས་དེ་གཉིས་བརྒྱུང་བ་ལ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་ཚུལ་ལག་ལག་ཡོད་པས་ཡིན། གཏུ་སྐྱམ་ཞིག་ལ་དལ་གྱིས་གཞུས་དང་དེས་སྐྱེད་པའི་འདར་འཁྲུག་དེ་གཞི་གྲུག་དབྱུག་གུ་ལས་བྱུང་བའི་འདར་འཁྲུག་གམ། དངོས་པོ་གཞན་གང་ལས་བྱུང་བའི་འདར་འཁྲུག་དང་མི་འདྲ། ལྷེམ་གཉིས་ཅན་གྱི་བེམ་རྣམས་ལས་བྱུང་བའི་ཅ་དངོས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་། དེ་དགོག་པ་ན་དེ་ཉིད་རང་རང་གི་སྐྱེ་ཚོང་མིན་པའི་སྐྱོས་སྤོད་ལག་ཅིག་ཏུ་འདར་འཁྲུག་བྱེད་ཅིང་། འདར་འཁྲུག་ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱེམས་པ་ལས་དེའི་སྐྱེ་ཚོང་མིན་པའི་སྐྱེ་དེ་སྐྱེན་པ་རེད། ང་ཚོས་ཅ་དངོས་ཀྱི་རང་བྱུང་སྐྱོས་སྤོད་སྐོར་གྲེང་ཚོག་ཅིང་། དེ་ནི་དངོས་པོ་དེའི་ལྷེམ་གཉིས་དང་དབྱིབས་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་རྒྱུས་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། རྒྱུ་བྱུང་དང་སྐྱེ་ཚོང་རྒྱུས་རང་རང་སོ་སོའི་སྐྱེ་ཚོང་མིན་པའི་སྐྱོས་སྤོད་ཐོག་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པ་ལོས་ཡིན། ངོ་མཚར་བ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་སྐྱེན་ནས་གཞུང་སྐྱེན་བར་དང་། དེ་གཉིས་བར་གྱི་དངོས་པོ་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་ལྷེམ་ཚེབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚེས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྒྱུས་སྐྱེན་གྱི་སྐྱོས་སྤོད་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བ་ཞིག་གི་ཐོག་འདར་འཁྲུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

མཉམ་འདར།

ཅ་དངོས་ཤིག་གི་སྐྱེན་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱོས་སྤོད་དང་དེ་ཉིད་འདར་འཁྲུག་ཏུ་སྐྱེལ་བར་བྱེད་པའི་འདར་འཁྲུག་གི་སྐྱོས་སྤོད་གཉིས་མཚུངས་པའི་སྐབས་སུ་འདར་འཁྲུག་གི་འདར་དཔངས་ལ་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཚེར་སྐྱེད་འབྱུང་གི་ཡོད། ངང་ཚུལ་འདི་ལ་མཉམ་འདར་ཞེས་འཛོད་པ་རེད། མཉམ་འདར་གྱི་དབྱིན་ཚིག་ resonance ཞེས་པའི་ཚིག་ཟིན་གྱི་དོན་ནི་ལྷོག་སྐྱེ་ཞེས་པའམ་བསྐྱར་དུ་སྐྱོག་པ་ཞེས་པ་ཡིན། ཚེད་འདམ་ནི་ལྷེམ་གཉིས་ཅན་མིན་པས་མཉམ་འདར་མི་བྱེད་ལ། ལྷུང་བཞིན་པའི་ལག་རས་ནི་ཏ་ཅང་སྤྱི་མོ་ཡིན་པས་ཕྱིར། དངོས་པོ་གང་ཞིག་མཉམ་འདར་དུ་ཞུགས་པ་ལ་དེ་ཉིད་ཐོག་མའི་གནས་གཞིར་བསྐྱར་སྐྱོག་སྐབས་ཤིག་ཤིག་ཤིང་། ལྷེམ་སྐྱེད་ནས་འདར་འཁྲུག་བྱེད་པར་རུས་པ་འདང་དེས་པ་ཞིག་ཀྱང་དགོས།

མཉམ་འདར་གྱི་ངང་ཚུལ་མཚོན་པའི་རྒྱན་ལྷན་གྱི་སྤོང་བ་གཅིག་ནི་དབྱང་ཐག་ཐོག་འབྱུང་གི་ཡོད། དབྱང་ཐག་ལ་འབྱུང་བའི་སྐབས་སུ་ང་ཚོས་དེའི་སྐྱེན་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱོས་ཚད་ཀྱི་འགོས་དང་བསྐྱེན་ཏེ་འབྱུང་གི་ཡོད། འབྱུང་སྐབས་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་དུས་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་རྒྱ་དེ་ཡིན། མི་གཞན་ཞིག་ནས་འབྱུང་སྐབས་ཚུང་ཏུ་ལས་མ་སོབ་ཀྱང་དེ་ཉིད་དབྱང་ཐག་གི་སྐྱོས་སྤོད་དང་བསྐྱེན་ཏེ་འོང་ན་དེས་འདར་དཔངས་ཆེན་པོ་སྐྱེད་སྐབས། འདི་ན་གྲུའི་ནང་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་མཉམ་འདར་གྱི་ངང་ཚུལ་སྐྱོན་པའི་གསལ་སྐྱོན་ཞིག་ཏུ་སྐྱོས་སྤོད་གཅིག་པར་བསྐྱེན་སྐྱོག་བྱས་ཡོད་པའི་སྐྱོ་ཆེབ་

གཉིས་རྒྱུད་ཐག་མི་ཏར་གཅིག་གི་སར་བཞག་ཡོད། སྐྱེ་ཆོབ་གཅིག་བརྒྱུད་བ་ན་དེས་གཞན་དེ་ཡང་འདར་འཇུག་ཏུ་
སྐྱུལ་ཐུབ་པ་རེད། (དཔེ་རིས་ ༡༠༡༩) འདི་ནི་ལྷོགས་པོ་ཞིག་དཔུང་ཐག་སྟེང་གི་ལྷོགས་པོ་ཞིག་ལ་འབྱུང་པའི་ངང་
ཚུལ་གྱི་ཕྱ་མོ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། དུས་ཐོག་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གཤམ། སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྐྱེ་རྒྱལ་ཤིག་བརྒྱུད་མར་འཕོག་
པ་ཡིན་ན་སྐྱེ་རྒྱལ་དེའི་བཅོར་གཞོན་རེ་རེས་སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་ཚེ་མོར་འབྱུང་བྱུགས་ཕྱ་མོ་རེ་སྐྱིན་པ་རེད། འབྱུང་བྱུགས་དེ་
དག་གི་སྐྱོན་ཕྱོད་དང་སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་ལྷན་སྐྱེས་སྐྱོན་གཉིས་མཚུངས་པ་ཡིན་པས་འབྱུང་པའི་བྱ་བ་རེ་རེས་འདར་
འཇུག་གི་འདར་དཔངས་རེ་མཐོར་གཏོང་བ་རེད། དེ་ལྟར་ཐུབ་པ་ནི་འབྱུང་པའི་བྱ་བ་རེ་རེ་བཞིན་དུས་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་
བ་དང་། སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་པའི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཁ་སྐྱོགས་དང་མཐུན་པར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འབྱུང་བས་ཡིན། སྐྱེ་
ཆོབ་གཉིས་པའི་འགྲུལ་སྐྱོད་ལ་མཉམ་སྦྱེད་འདར་འཇུག་ཅེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

གཤམ་ཏེ་སྐྱེ་ཆོབ་གཉིས་པོ་སྐྱོན་ཕྱོད་མཚུངས་སྐྱིག་བྱས་མེད་པ་ཡིན་ན་འབྱུང་པའི་བྱ་བ་རྣམས་དུས་ཐོག་ཏུ་
བྱུང་མི་ཐུབ་པས་མཉམ་འདར་སྐྱབ་མི་ཐུབ། རྟོན་གྱིས་རྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་སྐྱོན་ཕྱོད་སྐྱིག་པའི་སྐབས་གང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེ་ན་
སྐོག་ཆས་ཀྱི་ལྷན་སྐྱེས་སྐྱོན་ཕྱོད་དང་ཉེ་འཁོར་ན་རྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་འཕྲིན་བརྒྱུ་མ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་
བ་ཞིག་གི་སྐྱོན་ཕྱོད་གཉིས་མཚུངས་སྐྱིག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱུང་སྐབས་རྒྱུད་འཕྲིན་ལོ་ཆས་དེས་རྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་
རྒྱལ་ཐམས་ཅད་དུས་མཉམ་དུ་གཏོང་བ་མིན་པར་དུས་རེ་ལ་རྒྱུད་འཕྲིན་གྱི་རྒྱལ་གཅིག་དང་མཉམ་འདར་བྱེད།

360

མཉམ་འདར་གྱི་བྱ་བ་དེ་རྒྱལ་གྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་གཅིག་ཕུར་དེས་པ་དེ་འབྲུང་མིན། འདར་འཇུག་བྱེད་
བཞིན་པའི་ཅ་དངོས་ཤིག་ལ་དེའི་ལྷན་སྐྱེས་སྐྱོན་ཕྱོད་ཀྱི་འགྲོས་མཐུན་པའི་གཡོ་བ་ཞིག་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་
སྐོག་སྐབས་འདི་འབྱུང་གི་ཡོད། ༡༤༩༡ ལོར་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་མན་ཆེ་སི་ཏར་ཕོང་ཁྱེར་འཁྲིལ་གྱི་རྒྱུ་ཟུང་ཞིག་གི་སྟེང་
དུ་ན་དམག་བཤོད་དེ་ཀུན་སྐོར་མེད་པར་ཟུང་པ་བརྟེན་བརྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་ནི་དེ་དག་ཟུང་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱོན་ཕྱོད་
ཀྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པར་ཏུ་སྐྱིག་བྱས་པས་ཡིན། དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་སྟེ་མཉམ་འདར་གྱི་བྱུང་བ་འགོག་པའི་ཆེད་དུ་
ཟུང་པ་བརྒྱལ་བའི་སྐབས་སུ་དམག་དཔུང་རྣམས་ལ་ལོ་མ་ཁ་དཀྱིག་དཔོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་གཏོང་སྟོལ་ཆགས། དུས་
རབས་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་གིས་བསྐྱེད་པའི་མཉམ་འདར་གྱི་བྱུང་བའི་ཞིག་གིས་ཟུང་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆག་སྐོ་
ཆེན་པོ་གཞན་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད། (དཔེ་རིས་ ༡༠༡༥)

མཉམ་འདར་གྱི་རྣམ་འབྲས་ང་ཚོའི་ཉེ་འཁོར་གང་སར་བྱུང་ཡོད། རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྒྲིའི་གཞི་མར་མཉམ་
འདར་གྱི་བྱུང་བ་ཡོད་པ་མ་ཟད་སྟོན་གྱི་འདབ་ལོའི་ཚོས་སྣ་དང་། རྒྱ་མཚོའི་དུས་ལྷབས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་དང་། ལེ་ཟེར་གྱི་
བྱེད་ལས་དང་། འཛིག་རྟེན་འདི་ལ་མངོས་ཆ་སྦྱིན་པའི་ཚོས་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་གི་གཞི་མར་ཡང་ཡོད།

ཐེ་བྲུགས།

ལྷབས་གཞན་ཀུན་དང་འབྲ་བར་སྐྱ་ལྷབས་ལའང་ཐེ་བྲུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་མཐོང་དུ་ཡོད། ལེ་ཚན་སྣ་མར་ལྷབས་
ཀྱི་ཐེ་གཏོགས་སྐོར་གྲུང་བ་འདིར་བྲན་པར་བྱོས་དང་། དཔེ་རིས་ ༡༠་ཉམ བྲང་འབྲེད་ལྷབས་ཀྱི་ཐེ་བྲུགས་དང་གཞུང་
ལྷབས་ཀྱི་ཐེ་བྲུགས་གཉིས་མཚུངས་སྤྱར་བྱས་ཏེ་བསྟན་ཡོད། གནས་སྤངས་གཉིས་པོ་གང་དུའང་ལྷབས་གཅིག་གི་ཟེ་
གཞན་ཞིག་གི་ཟེ་དང་སྟོལ་བ་ན་དེའི་འབྲས་བུར་འདར་དཔངས་མཐོ་རུ་འགོ་བ་ཡིན།

361

ཡང་ན་ལྷབས་གཅིག་གི་ཟེ་གཞན་ཞིག་གི་ཤུར་དང་སྟོལ་བ་ན་དེའི་འབྲས་བུར་འདར་དཔངས་དམའ་རུ་འགོ་
བ་ཡིན། སྐྱ་ལ་མཚོན་ན་བཅོམ་གཞོན་དེ་ལྷབས་ཀྱི་ཟེ་དང་ལྷུག་འཇུར་དེ་ལྷབས་ཀྱི་ཤུར་ཡིན། ཐེ་བྲུགས་ནི་ལྷབས་
ཀུན་ལ་འབྲུང་སྟེ། འབྲེད་ལྷབས་དང་གཞུང་ལྷབས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡིན་ནོ།

སྒྲིའི་ཐེ་བྲུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཡ་མཚན་པོ་ཞིག་དཔེ་རིས་ ༡༠་ཉམ བྲང་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཚོཾ་
སྟོས་ཚོཾ་བརྟན་པོ་དང་བཅས་པའི་ང་རོ་གཅིག་མཚུངས་ཅན་གྱི་སྐྱ་ཆས་གཉིས་ལས་རྒྱུང་ཐག་གཅིག་པར་གནས་ཡོད་
ན་དེར་སྒྲིའི་གོ་བྱུགས་ཆེ་བ་འོང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་སྐྱ་ཆས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་འབྲས་གཉིས་པོ་གཞོན་རིས་བྱེད་པས་ཡིན།
ང་རོ་གཉིས་ཀྱི་བཅོམ་གཞོན་དང་ལྷུག་འཇུར་གྱི་ཆ་སོ་སོ་ནས་ངོ་འགྲོས་མཐུན་པར་གནས་ཡོད། འོན་ཀྱང་གལ་ཏེ་ཚོཾ་
གཞོགས་གཅིག་དུ་སྟོས་ཏེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱ་ཆས་ནས་ཚོཾ་བར་གྱི་རྒྱུང་ཐག་གཉིས་པོར་ལྷབས་ཐག་བྱེད་ཀའི་བྱང་
པར་ཤོར་བ་ཡིན་ན་སྐྱ་ཆས་གཅིག་ནས་འོང་བའི་ལྷུག་འཇུར་དེ་གཞན་དེ་ནས་འོང་བའི་བཅོམ་གཞོན་གྱིས་དགང་
བར་བྱེད། འདི་ནི་འགྲིབ་པའི་ཐེ་བྲུགས་ཡིན། རི་ལྷར་ཚུ་ལྷབས་ཀྱི་ཟེ་ཞིག་གིས་ཚུ་ལྷབས་གཞན་ཞིག་གི་ཤུར་བཀང་སྟེ་
གཉིས་ཀ་སེལ་རིས་བྱེད་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་ལྷུག་དེར་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ངོས་ཅང་མེད་ན་གཞི་དེར་སྐྱ་གོ་རྒྱ་
མེད་པའམ་ཡོད་ཀྱང་ཉུང་དུ་ལས་མེད་པར་འཇུར།

གཡའ་ཏེ་སྐྱ་ཆས་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱོད་འདྲ་མིན་དང་ལྡན་པའི་སྐྱ་སྐྱ་ཚོགས་པ་ཞིག་སྐྱེད་པ་ཡིན་ན་དེ་དག་
ལས་ལམ་ཐག་མི་འདྲ་བའི་སྐྱ་སྐྱ་ལ་ཤུགས་ལ་གཏོགས་པའི་ཚུན་འགྲིབ་པའི་ཐེ་ལྷགས་ལ་ལྷགས་ཀྱི་མེད། དེས་ན་
འདིའི་རིགས་ཀྱི་ཐེ་ལྷགས་ལས་དཀའ་ངལ་ཆེར་མི་འཕྲད་དེ་སྐྱ་སྐྱ་ལ་རེས་ཐེབས་པའི་གཞི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེད་ལྷན་ཚོགས་
གཞན་ཀྱིས་ཁ་སྐོང་བྱས་ཀྱི་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་འཆར་འགོད་ལེགས་པར་མ་བྱས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ལ་དང་ལོ་དང་ལོ་དང་བྱས་པས་
ཚོགས་ཁང་གི་ནང་སྐྱ་སྐྱ་ལས་དང་ལྷན་ཚོགས་འཐབ་སྟེ་འདྲར་དཔངས་དཔེའི་སྐྱ་མེད་ཀྱི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་
ཡོད། དེའི་གཞིགས་གཡས་གཡོན་གང་རུང་རུ་སེན་ཏེ་མི་ཁར་ལ་ཤུགས་ཅམ་འགྲུལ་བ་ཡིན་ནའང་མངོན་གསལ་དོད་
པོའི་ལྷན་པར་ཐོས་བྱུང།

བརྗེ་རྒྱུད་གི་སྐྱ་ཞིག་དོ་འགོས་མ་མཐུན་པའི་བརྗེ་མང་སྐྱ་ཆས་ནས་གཏོང་སྐྱབས་སྐྱེད་ཐེ་ལྷགས་ཀྱི་རྣམ་པ་
གསལ་པོར་ཐོན་ཀྱི་ཡོད། སྐྱ་ཆས་གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་ནང་འཇུག་ཐོག་སྐྱེད་རྣམས་པའི་ཚུན་བརྗེ་སྟེ་
འཇུག་སྐྱབས་སྐྱ་ཆས་གཉིས་པོ་དོ་འགོས་མི་མཐུན་པར་འགྱུར། (ནང་འཇུག་པོ་སྐྱེད་དང་མོ་སྐྱེད་གཉིས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན།) བརྗེ་རྒྱུད་གི་སྐྱ་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ལས་སྐྱ་ཆས་གཅིག་གིས་སྐྱ་དེའི་བཅོར་གཞོན་ཀྱི་ཆ་དེ་གཏོང་
བའི་སྐྱབས་གཞན་དེས་ལྷག་འགྱུར་གྱི་ཆ་དེ་གཏོང་བར་བྱེད། དེ་ལྟར་བྱ་བ་སྐྱེད་པའི་སྐྱ་དེ་ནི་དོ་འགོས་མཐུན་པའི་ཆེད་
ལེགས་པར་མཐུད་པའི་སྐྱ་ཆས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་སྐྱ་ལས་ཀྱང་ལོ་ལྷགས་ཚུང་བ་དང་ཆ་ལག་མ་རྗོགས་པ་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
མཚན་ནི་སྐྱ་མའི་ནང་རུ་ཐེ་ལྷགས་ཀྱི་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱ་སྐྱབས་རིང་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པས་ཡིན། ཚུལ་
འདི་ནི་དཔེ་རིས་ ༡༠༡༧ ནང་གསལ་བར་བསྟན་ཡོད། སྐྱ་ཆས་གཉིས་ཇི་ཉེར་འཁྲུང་བ་ན་སྐྱབས་སྐྱེད་བ་རྣམས་སེལ་
རེས་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་། སྐྱ་ཆས་གཉིས་པོ་པའི་ཚུན་གཏོང་གཏུགས་བྱེད་པ་ན་སྐྱ་ཆས་ཉུང་ཤས་ལས་ཐོས་མི་བྱུང། སྐྱོས་
ཕྱོད་མཐོ་ཐོས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱབས་ཉག་ཅིག་སེལ་རེས་མེད་པར་ལུས་པ་རེད། འདིའི་ཕྱོད་བ་སྐྱེ་བའི་ཆེད་ཕྱོད་ཀྱིས་དེས་པར་
བྱ་ཚོད་ལྟ་བུ་དཔོས།

སྐྱའི་འགྲིབ་པའི་ཐེ་ལྷགས་དེ་ནི་སྐྱ་འགོག་འཕྲུལ་རིག་ནང་བེད་སྐྱོད་གཏོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན་ཇག་ཐོ་ལྷ་བྱའི་
སྐྱ་ཚོར་ཆ་པོའི་ལོ་ཆས་རྣམས་ཀྱི་ནང་རུ་ཁ་པར་ཕྱ་མོ་རེ་ཡོད་པ་དེས་ལོ་ཆས་ཀྱི་སྐྱ་རྣམས་བསྐྱུས་ནས་སྐྱོག་ཆས་ཀྱི་
སྤ་བྱང་རུ་གཏོང་ཞིང་། སྤ་བྱང་གིས་སྐྱ་ཡི་སྐྱབས་འགོས་ཀྱི་གཞུགས་བརྟན་ཞིག་སྐྱེན་ཀྱི་ཡོད། ཇག་ཐོ་ལ་མཚོན་ན་
གཞུགས་བརྟན་ཀྱི་དོ་བོར་གྱུར་པའི་སྐྱ་བརྗེ་དེ་བཞོལ་སྐྱོད་བྱེད་མཁན་གྱིས་གྱོན་པའི་ཉན་ཆས་སྐྱ་གཏོང་ཞིང་། ཐོ་བ་
ལས་འོང་བའི་སྐྱའི་བཅོར་གཞོན་(ཡང་ན་ལྷག་འགྱུར་)ཀྱི་ཆ་དེ་ཉན་ཆས་ནང་གི་གཞུགས་བརྟན་རྣམ་པའི་ལྷག་
འགྱུར་(ཡང་ན་བཅོར་གཞོན་)ཀྱི་ཆ་ཡིས་སེལ་བར་བྱེད། བརྗེ་གཉིས་འཕྲད་པ་ལས་ཇག་ཐོའི་སྐྱ་སེལ་བར་བྱེད་བྱུང།
ད་ལྟའི་ཆར་སྐྱ་སེལ་ཉན་ཆས་རྣམས་གནམ་གྱའི་ཁ་ལོ་པ་ཚོས་ཡོངས་བྱུང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། (ལེ་ཚན་འདིའི་འགོ་རུ་པར་

གི་ནང་གེན་གྱིས་ཀྱོན་པ་ལྟ་བུ་རེད།) གནམ་གྱི་ལམས་ཀྱི་ཤག་ཁྱད་རྣམས་སྐྱེ་འགོག་འཕུལ་ཆས་གྱིས་ཁ་ཁྱུ་སིམ་པོར་
འཇོག་པ་རེད། དེ་ལྟར་མེད་པའི་སྐབས་སུ་ཁྱོད་གྱིས་སྐྱེ་འགོག་ཉན་ཆས་ཀྱོན་དགོས་པ་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

དབེ་རིས་ ༡༠༡༧ ཡི་གསལ་སྟོན་གྱི་ནང་དུ་བརྗེས་ཀྱི་དགོས་ཚུགས་ཆེན་པོ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་ནམ།

རང་ལམ་ཞིབ་བཤེད།

བརྗེས་ཀྱིས་དབེར་མེད་ཡིན་ན་མན་ཚུན་སེལ་རེས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱང་། བརྗེས་སྐྱེ་ཆས་སུ་གཏོང་བའི་བརྗེས་ཐ་དད་པ་གཉིས་སེལ་
རེས་བྱེད་མི་ཐུབ། སྐྱེ་ཆས་གཉིས་པོར་དབེར་མེད་ཀྱི་བརྗེས་བཏང་བ་ཡིན་ན་བརྗེས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཇོ་འགོས་བརྗེས་
པའི་སྟོན་ལྟར་འགྲིབ་པའི་ཐེ་ཞུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས་སོན་པར་མཁོ་བའི་བརྗེས་བརྗེས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆས་དེ་ཡིན་ལོ།

362

དིག་སྐྱེ།

སྐྱོས་ཕྱོད་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བའི་སྐྱེ་གདངས་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེད་སྐབས་འདྲེས་སྐྱེའི་གོ་བྱུགས་ལ་འཕར་
ཆག་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཐོས་སུ་ཡོད་པ་སྟེ། སྐྱེའི་གོ་བྱུགས་ཆེན་པོ་དང་། དེ་ནས་ཞན་པོ། དེ་ནས་ཆེན་པོ། དེ་ཞན་པོ་ལ་
སོགས་པ་འབྱུང་གི་ཡོད། སྐྱེའི་གོ་བྱུགས་ལ་ཡུན་ཡུན་དུ་འགྱུར་བའི་འགྱུར་བ་དེ་ལ་དིག་སྐྱེ་ཞེས་འཕོད་ཅིང་། དེ་ནི་ཐེ་
ཞུགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན། ཅུང་ཟད་མི་མཚུངས་པའི་སྐྱེ་ཆོབ་གཉིས་རྒྱུས་དང་། སྐྱེ་ཆོབ་གཅིག་གཞན་དེ་ལས་སྐྱོས་
ཕྱོད་ཐ་དད་པའི་ཐོག་འདར་འཇུག་བྱེད་པས་ན་སྐྱེ་ཆོབ་གཉིས་པོའི་འདར་འཇུག་དེ་དག་ཡུན་ཡུན་དུ་འགོས་མཐུན་ལ།
ཡུན་ཡུན་དུ་འགོས་མི་མཐུན་པར་འགྱུར་བ་རེད། ང་ཚོའི་རྣ་བར་འགོས་མཐུན་གྱི་སྐབས་བརྗེས་ཀྱི་འཕྱོར་བ་སྟེ་
དཔེར་ན་སྐྱེ་ཆོབ་གཅིག་ནས་བྱུང་བའི་བཅོར་གཞོན་གྱི་ཆ་ཞིག་གཞན་དེ་ནས་བྱུང་བའི་བཅོར་གཞོན་གྱི་ཆ་དང་ལྡན་
པ་ལྟ་བུའི་སྐབས་སྐྱེའི་གོ་བྱུགས་དེ་ཆེ་ཤོས་སུ་འོང་། ཡུན་ཚམ་རྗེས་སུ་སྐྱེ་ཆོབ་གཉིས་པོ་འགོས་མི་མཐུན་པར་འགྱུར་
བའི་ཆོ་སྐྱེ་ཆོབ་གཅིག་ནས་བྱུང་བའི་བཅོར་གཞོན་དེ་གཞན་དེའི་ལྷག་འགྱུར་དང་འཕྲད་པས་དེའི་འབྲས་བུར་སྐྱེ་
བྱུགས་རྒྱུ་ཤོས་ཞིག་འབྱུང་། ང་ཚོའི་རྣ་བར་སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་འཕྱོར་བ་ན་དེ་ཉིད་གོ་བྱུགས་ཆེ་ཤོས་དང་རྒྱུ་ཤོས་གཉིས་སུ་ཆལ་
ཆེལ་དུ་གཡོ་བས་དེ་ལ་བརྗེས་ནས་འདར་སྐྱེད་ཀྱི་ལུས་འབྲས་ཞིག་སྐྱེན་པ་རེད།

སྐབས་པར་བཏང་བའི་སྐྱེའི་སྐྱོས་ཕྱོད་དང་ཚུར་ལྡོག་པའི་སྐྱེའི་སྐྱོས་ཕྱོད་གཉིས་དབྱེར་མེད་ཡིན་པས་རིག་སྐྱེའི་འགྲུབ་མི་
བྱུང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་ལྡོས་བཅས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་འོ་ལ་ལུས་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་བྲག་ཆ་
ལ་སྐྱོས་ཕྱོད་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བས་བྲག་ཆ་དང་དེས་སྐྱོས་པའི་སྐྱེའི་གཉིས་སྟེབ་པའི་སྐབས་སུ་རིག་སྐྱེའི་གྲགས་ཀྱི་ཡོད།

363

ཉེན་རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བེད་སྐྱོད་བྱེད་པའི་རེ་ཏར་ཟེར་མདའི་ནང་དུ་འདྲ་ཚ་འདྲིན་དེ་ག་རང་བེད་སྐྱོད་བྱེད།
པར་གཏོང་རྒྱའི་ཟེར་བར་དང་ཚུར་ལྡོག་སྟེ་འཁོར་བའི་ཟེར་བར་གཉིས་བར་གྱི་རིག་སྐྱེའི་བེད་སྐྱོད་བྱས་ཏེ་སྐྱེའི་འཁོར་
གྱི་མཚོགས་ཚད་ཤེས་པར་བྱེད་པ་རེད།

རིག་སྐྱེའི་བཀོལ་སྐྱོད་མང་པོའི་ཁྲོད་ནས་ཡ་མཚར་པོ་དང་སྟོག་སྐྱོབ་བྱུང་བ་ཞིག་ནི་གཏེར་ཁུང་རྣམས་ཀྱི་
ནང་དུ་ཉེན་ཚབས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེས་འཚོལ་བར་བེད་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཏེར་ཁུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྒྱུ་གི་ནང་དུ་ག་
རྒྱུ་མེ་ཐེན་ཞེས་པ་དེ་ཡོད། མཁའ་རྒྱུ་གཙང་མའི་ནང་གི་སྐྱེའི་མཚོགས་ཚད་དང་མེ་ཐེན་ཡོད་པའི་མཁའ་རྒྱུ་གི་
ནང་སྐྱེའི་མཚོགས་ཚད་ལ་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད། སྤྱིར་བཏགས་པ་ཆ་གཅིག་གི་ནང་གཅིག་ཏུ་རྒྱུ་མཚོད་ནས་
རྒྱུ་པའི་མཁའ་རྒྱུ་གཙང་མ་དང་གཞན་དེར་གཏེར་ནས་རྒྱུ་པའི་རྒྱུ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ན་
གལ་ཏེ་རྒྱུ་གི་ནང་མེ་ཐེན་ཡོད་ན་སྤྱིར་བཏགས་ལས་རིག་སྐྱེའི་ཐོས་པ་རེད། གལ་ཏེ་གཏེར་ཁུང་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་
མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་ཚུལ་འདི་ལྟར་བྱས་པ་ན་རིག་སྐྱེའི་མེད་སའི་གཏེར་ཁུང་དུ་ལས་ཀ་བྱ་དགོས་ཞེས་གདམས་རྒྱུ་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ཏར་ཚི་ ༡༥༡ ཅན་གྱི་སྐྱེའི་ཚོད་ཅིག་དང་། ཏར་ཚི་ ༡༥༥ ཅན་གྱི་སྐྱེའི་བེད་སྐྱོད་དུས་མཉམ་དུ་བརྒྱུད་པའི་སྐབས་སུ་གྲགས་པའི་
རིག་སྐྱེའི་སྐྱོས་ཚད་གང་རེད་དམ། ཏར་ཚི་ ༡༥༡ ཅན་གྱི་སྐྱེའི་བེད་སྐྱོད་དང་། ཏར་ཚི་ ༡༥༡ ཅན་གྱི་སྐྱེའི་བརྒྱུད་པ་གང་ཡིན་
ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

ཏར་ཚི་ ༡༥༡ ཅན་དང་ཏར་ཚི་ ༡༥༥ ཅན་གྱི་སྐྱེའི་ལ་ཆ་བཞག་ན་ན་བས་ཏར་ཚི་ ༡༥༥ ཐོས་ཤིང་། དེ་ཉིད་སྐྱོས་ཚད་ཏར་
ཚི་ ༥ (ཏར་ཚི་ ༡༥༥ - ཏར་ཚི་ ༡༥༩)དང་བཅས་ཏེ་རིག་སྐྱེའི་གྲགས་པ་དང་། ཡང་ཏར་ཚི་ ༡༥༡ དང་ཏར་ཚི་ ༡༥༡ ཅན་གྱི་
སྐྱེའི་ལ་མཚོན་ན་ན་བས་ཏར་ཚི་ ༡༥༥ ཐོས་ཤིང་མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་སྐྱེའི་ཉིད་སྐྱེའི་ཆ་རེ་ལ་ལན་གྲངས་ ༡༠ རེ་གཡོ་བ་ཐོས་
ངས་ཡིན། རིག་སྐྱེའི་སྐྱོས་ཚད་ཏར་ཚི་ ༡༠ ལས་མང་བ་རྣམས་མཚོགས་བྲགས་ཐག་ཚོད་ནས་ཐོས་རྒྱུ་དགའ།

རིག་སྒྲ། ལྷོས་ཚད་ཅུང་མི་འདྲ་བའི་རྒྱབས་གཉིས་ཀྱིས་སུ་ཚུན་ཐེ་ཞུགས་བྱེད་པ་ལས་ལུ་གུ་བརྒྱད་དུ་བསྐྱབ་པའི་
བསྐྱར་སྐྱོན་དང་ཐེལ་རེས་ཀྱི་རིམ་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་ཞིང་། རྒྱ་རྒྱབས་ཀྱི་ནང་དུ་འཕར་སྤོང་ནམ་པར་ཐོས་པ་ཡིན།

༡༡ རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྒྲ།

རོལ་དབྱངས་དང་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་ལ་འབྲེལ་བ་གང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད། གནའ་དུས་ནས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་རོལ་དབྱངས་དང་གྲངས་རིག་བར་ལ་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད་པ་ཤེས་ཡོད། དེ་འདྲི་གྲངས་རིག་པ་དང་དངོས་ལམས་ཚན་རིག་པ་གཅིག་ནི་ ༡༧༤༩ ལོར་རྒྱ་རན་སིར་འཁྲུངས་པའི་འཛོན་བེབ་ཀྱི་སི་ཇོ་སེབ་ལྷུ་རི་ཡེར་ཁོང་ཡི་ན། ཁོང་ཆེ་མ་བཟོ་བ་ཞིག་གི་བུ་ཡིན་ཞིང་། ལོ་ ༡༠ ཡི་ཐོག་ཁོང་དུ་སྐྱུག་ཏུ་གྱུར། ཁོང་གིས་སློ་རིག་ཏ་ཅང་བཀྲ་བའི་མཚན་མ་མང་དག་ཅིག་བསྟན་ཀྱང་སྐྱེས་ས་བཟང་པོ་ཞིག་ལས་མིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དམག་མིའི་ཚན་རིག་སྡེ་ཚན་དུ་ལས་འཁུར་བཅོལ་བ་ལྟར་མ་ཐོབ་པར་འོས་ཚས་མ་ཚང་བའི་ཁོངས་སུ་བཅུས། དེའི་ཚབ་ཏུ་དམག་མིའི་སློབ་དཔོན་གྱི་གོ་ས་བཟུང་སྟེ་གྲངས་རིག་གི་དགེ་ཚན་དུ་གྱུར།

ཁོང་གིས་རང་གི་བྱིམ་གཞིས་ཀྱི་རྫོང་དུ་རྒྱ་རན་སིའི་གསར་བཞེ་སྡེལ་བར་ཆ་ཤས་ཆེན་པོ་སྤངས། ལོ་ ༩༠ ཐོག་ནི་པོ་ལི་ཡོན་སྟོན་པར་འདྲེན་ཏུ་ཨི་རི་བ་དུ་སྐྱོགས་སྟོན་ལ་བྱིན་པ་དང་། ཁོང་སྤྲད་ཨི་རི་བ་ཀྱི་རྫོང་དཔོན་དུ་བསྐོས་ལུགས་ལྷུང་། དབྱིན་ཡུལ་གྱི་དམག་གཉེན་རྒྱ་རན་སི་དང་འབྲེལ་བ་བཅད་པས་ཁོང་གིས་དམག་གི་མཐུན་ཆུན་གྱི་ཆེད་དུ་རྒྱ་རན་སིའི་དམག་མིར་ཟབ་སྦྱོང་གོ་སྒྲིག་བྱས། དེའི་རིང་ལ་ཁོང་གིས་ནི་པོ་ལི་ཡོན་གྱིས་བཙུགས་པའི་ཁེ་རོ་བསྟེ་གནས་ཁང་ལ་གྲངས་རིག་གི་དབྱུང་ཚོམ་ཁ་ཤས་ཞེས་འདེབས་སུ་སྐྱུལ། དབྱིན་རིར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་རི་ཡེར་སྐར་ཡང་རྒྱ་རན་སིར་འོག་སྟེ་དེར་རྟོན་གྱི་བྱུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་བཏགས་དབྱུང་མང་པོ་གནང་། རྟོན་བྱུང་ཚུལ་ཐད་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་དེ་གྲངས་རིག་གི་བྱུར་གསུམ་དབྱིབས་ཅིས་དང་འབྲེལ་བའི་སྟོས་གྲངས་བསྟོམས་པའི་སྟོམ་འབྲས་གྱིས་ཏ་ཅང་སྟབས་བདེར་གཏོང་བ་ཁོང་གིས་རྟོགས་སྐྱབ་ཡོད།

རྒྱ་ལའོར་ཅན་གྱི་རྒྱལ་བའི་འགྲུལ་སྟོན་གྱི་རིགས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་གྲུབ་ཆ་ལ་གྲངས་རིག་གི་འཆར་ཅན་རང་གཤིས་ཤིག་ཡོད་པ་ཁོང་ལ་རྟོན་ཡོད། རྒྱ་ལའོར་ཅན་གྱི་རྒྱལ་སྟོན་འཛིང་ཆེ་ཤོས་རྣམས་ཀྱང་པན་ཚུན་བསྟོམ་སྐྱབ་པའི་སྐྱ་ཡིན་རྒྱལ་བའི་རོ་བོར་ཆ་སེལ་དུ་རུང་བའི་རྒྱལ་ཁོང་གིས་ཤེས་ཡོད། ༡༩༩༩ ལོར་ཁོང་ལ་གང་རྟོན་པ་དེ་ལ་

དང་གི་ཚར་རྒྱ་རི་ཡིར་ཉམས་ཞིབ་ཅེས་འབོད་པ་རེད། ལེ་ཚན་འདིར་ང་ཚོས་ཉམས་ཞིབ་དེ་རོལ་དབྱངས་ལ་ངེ་ལྟར་
སྦྱར་དུ་འོས་པར་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།

369

སྐད་ཚོར་དང་རོལ་དབྱངས།

ང་ཚོས་ཐོས་པའི་སྐད་ལ་མོ་ཆེ་ནི་སྐད་ཚོར་ཚམ་ཞིག་ཡིན། ཅ་དངོས་སྣང་བའི་སྐད་དང་། རྫོང་བཟང་པའི་སྐད་སྐད་སྐད་སྐད་
གི་ངར་སྐད་རྣམས་དང་། རྟོང་ཁྱེད་ཀྱི་སྐད་ལམ་ལག་ནས་བྱུང་བའི་འགྲིམ་འགྲུལ་གྱི་སྐད་ལ་མོ་ཆེ་སྐད་ཚོར་ཡིན། ང་
ཚོའི་མཐའ་འཁོར་དུ་སྐབས་ཐག་དང་འདར་དཔངས་ཟང་ཟེང་དུ་གཡོ་བའི་འདར་འཁྲུག་ཆ་མི་སྟོམ་པ་དག་གིས་ང་
ཚོའི་རྣ་རྒྱུ་འདར་འཁྲུག་ལ་མ་ཟུང་བསྐྱེད་པ་བ་དེ་སྐད་ཚོར་གྱི་ཚུལ་དུ་གོ་བ་ཡིན། རི་ལྟར་འོད་དཀར་ཞེས་པ་སྐྱོས་
ཚད་ཐམས་ཅད་འདྲེས་པའི་འོད་ལ་གོ་བ་བཞིན་དུ་སྐད་དཀར་ཞེས་པ་སྐྱོས་ཚད་སྐྱ་ཚོགས་འདྲེས་པའི་སྐད་ལ་གོ་ཞིང་། ར་
སྐབས་ཀྱི་སྐད་དང་། ལོ་མའི་ཚག་སྐྱ་ འབབ་ཚུའི་སྣང་སྣང་གི་སྐད་རྣམས་ནི་སྐད་དཀར་གྱི་མཚན་གཞི་ཡིན།

རོལ་དབྱངས་ནི་སྐད་ཡི་རྒྱ་རྒྱུ་ཚུལ་ཞིག་ལྟེ་དེ་ལ་བྱུང་ཚོས་ལོགས་པ་ཞིག་ཡོད། རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐད་རྣམས་ལ་རྒྱན་
འཁོར་གྱི་ང་རོལ་དབྱངས་ཡོད་པ་རེད། སྦྱར་སྐད་ཚོར་ལ་བྱུང་ཚོས་འདི་རྣམས་ཚང་གི་མེད་ཀྱང་། རོལ་དབྱངས་དང་
སྐད་ཚོར་གཉིས་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་པའི་ཐིག་དེ་ནི་སྐབ་མོ་ཞིག་ལས་མེད་པ་དང་དེ་ཡང་ཡུལ་ཅན་སྐབས་བསྐྱེད་ཅན་
ཞིག་ཡིན། ང་ཚོ་དང་མི་ཐོག་གཅིག་པའི་རོལ་དབྱངས་ཚོམ་པ་པོ་ལ་ཤས་ལ་ནི་དེ་འདྲའི་ཐིག་དེ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་རེད།
མི་ལ་ལས་དེང་སང་གི་རོལ་དབྱངས་དང་རིག་གཞུང་གཞན་གྱི་རོལ་དབྱངས་རྣམས་སྐད་ཚོར་དུ་བཅི་བ་རེད། རོལ་
དབྱངས་འདི་རིགས་སྐད་ཚོར་ལས་ལོགས་སུ་འབྱེད་པར་བྱ་རྒྱུ་དེ་མངོས་ཚོས་རོས་འདྲིན་བྱེད་སྣངས་ཀྱི་དཀའ་གནད་
ཅིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་འདྲ་བུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚད་ཐུབ་རོལ་དབྱངས་དང་ཡོངས་གྲགས་ཆེ་བའི་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་
རིགས་པལ་མོ་ཆེ་སྐད་ཚོར་ལས་ལོགས་སུ་འབྱེད་པར་དཀའ་ངལ་མེད། ཐོས་ཤེས་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཞིབ་པའི་མི་ཞིག་
གིས་ཀྱང་འདར་འགྲུལ་སྟོན་ཆས་བེད་སྟོན་བྱས་ཏེ་སྐད་འདི་དག་སོ་སོ་ནས་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་པ་ལེ་ཚན་འདིའི་སྟོན་
བསུའི་པར་གྱི་ནང་རྣོ་མ་མིཎ་ལེཆ་གྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་ཡིན། ལ་པར་ལས་བྱུང་བའི་སྟོག་བརྗེ་ཞིག་འདར་འགྲུལ་སྟོན་
ཆས་ཀྱི་ནང་དུ་གཏོང་བ་ན་དུས་དང་སྟོན་དུ་སྣང་གི་གཞོན་ཤུགས་འཇུར་བའི་འགྲོས་དེ་གསལ་པོར་སྟོན་པ་ཡིན་པས་
དེ་ལས་སྐད་ཚོར་དང་སྟོལ་རྒྱན་རོལ་དབྱངས་གང་ཡིན་པ་བདེ་སྐྱབས་ཏུ་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ། (དཔེ་རིས་ ༡༡་༡)

རོལ་དབྱངས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་གདངས་ཀྱི་སྐོར་བརྗོད་སྐབས་ཁྱད་ཚུལ་གཙོ་བོ་གསུམ་གྱི་
སྐོར་བརྗོད་པ་སྟེ། དབྱངས་ཏྟ་དང་། གོ་ཤུགས། སྐྱུ་ཚད་བཅས་ཡིན།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རྟེན་སྐྱེ་ཞིག་གིས་སྐྱེ་ཚོར་སྐྱེན་པ་རེད། རིམ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་སྐྱེ་མང་པོ་རོལ་དབྱངས་སུ་འཁྱུར་སྐབ་བཟ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

སྐབ། ལྷན་པར་དུ་དེ་དག་རྒྱན་འཁོར་ཅན་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་འཁྱུར་སྐབ། ར་རྒྱུང་པ་རྒྱུང་པར་སོམས་དང་།

དབྱངས་ཉ།

རོལ་དབྱངས་དེ་ཚུལ་མང་པོའི་སྐོར་ནས་གོ་སྐྱིལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མངོན་གསལ་དོད་ཤོས་ནི་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་
དབྱངས་ཉ་གསལ་ཡིན། རྩོད་ཀྱིས་གཅིག་བྱས་ན་རྒྱུང་དུས་སྐོབ་སྐྱེའི་དུས་ཚོད་སྐབས་ཀྱི་དོ་རེ་མི་སྤྲོ་སོ་ལ་ཁྱི་དོ་ཡི་
དབྱངས་ཉ་གསལ་ཅམས་དབྱེད། དབྱངས་ཉ་གསལ་རེ་རེ་ལ་དབྱངས་ཉ་རེ་ཡོད། དབྱངས་ཉ་དེ་སྐོར་ཚད་ཀྱི་སྐོར་ནས་
འགྲེལ་བ་རེད། སྐྱེའི་འབྱུང་ཁུངས་རྒྱུར་མོར་འདར་བ་(སྐོར་ཕྱོད་མཐོན་པོ་)ལས་དབྱངས་ཉ་མཐོན་པོའི་སྐྱེ་བྱུང་ལ།
དལ་ཀྱིས་འདར་བ་(སྐོར་ཕྱོད་དམའ་པོ་) ལས་དབྱངས་ཉ་དམའ་པོའི་སྐྱེ་བྱེད། ང་ཚོས་ཡང་ཡང་དབྱངས་རིམ་སྟེང་གི་
གནས་གཞིའི་སྐོར་སྐྱེའི་དབྱངས་ཉ་རི་སྐོར་བརྒྱུད་ཀྱི་ཡོད། རོལ་དབྱངས་མཁན་ཅམས་ཀྱིས་ཨེ་ལྷི་མི་ཏི་ཨེ་ཨེ་ལྷི་ལྷི་
ཡི་གེ་མི་འདྲ་བའི་སྐོར་ནས་དབྱངས་ཉ་སོ་སོར་མིང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བི་ཡ་ནོ་སྟེང་གི་(མཉམ་སྐབ་ཨེ་ཞེས་སུ་
འབོད་པའི་)ཨེ་དེ་རྒྱུང་བ་ན་དེའི་ནང་གི་སོ་བས་རྒྱུད་གཉིས་སམ་གསུམ་ལ་རྟེན་པར་བྱེད་ཅིང་། རྒྱུད་རེ་རེ་སྐར་ཚ་ ༡
ལ་ལན་གྲངས་ ༤༤༠ འདར་བར་བྱེད། མཉམ་སྐབ་ཨེ་ཡི་དབྱངས་ཉ་དེ་ཉར་ཚོ་ ༤༤༠ དང་མཉམ་པ་རེད།

370

དབྱངས་ཉ་གསལ་ཨེ་ནས་རྩི་བར་ཀྱི་དབྱངས་ཉ་གསལ་མམས་ཅད་བརྒྱུད་ཚན་གཅིག་གི་ནང་ཚུན་དུ་ཡོད།
དབྱངས་ཉ་གསལ་གང་རུང་གི་ཡང་སྐོར་ཕྱོད་ལ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱུར་ན་བརྒྱུད་ཚན་བྱི་མར་གནས་པའི་སྐོར་ཕྱོད་མཐོ་བའི་
དབྱངས་ཉ་གསལ་གཅིག་པ་དེ་ག་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད། བི་ཡ་ནོའི་མཐེབ་གཞོང་གི་འོད་དུ་བརྒྱུད་ཚན་བདུན་ལས་སྐྱེ་ཅམ་ཚུད་
པ་རེད།(དཔེ་རིས་ ༡༡་༡)

འདར་འཕུག་ཕྱེད་བཞིན་པའི་སྐྱེའི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་སྐོར་ཕྱོད་སྐྱུར་བའི་སྐོར་ནས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་དབྱངས་
རྟགས་མི་འདྲ་བ་སྐྱུན་སྐྱུབ། འདི་ནི་འདར་འཕུག་ཕྱེད་བཞིན་པའི་དངོས་པོའི་ཆེ་ཆད་དང་། དམ་ཆ། གདོས་ཚད་གང་
ཅུང་སྐྱུར་བའི་སྐོར་ནས་ཕྱེད་པ་རེད། དཔེར་ན་རྒྱུད་རྒྱུག་གཏོང་མཁན་དང་ཨོག་སྐྱུན་སྐྱེད་མཁན་གཏོང་མཁན་ཞིག་གི་རོལ་
ཆའི་སྐོར་ཕྱོད་སྐྱུག་པ་ན་རྒྱུད་ཀྱི་དམ་ཆའམ་རྒྱུད་མེད་སྐྱུག་པའི་སྐོར་ནས་ཕྱེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ནས་ཡང་མཚུ་བ་མོས་
རྒྱུད་བཀག་ཉེ་རྒྱུད་ཀྱི་རིང་ཚད་སྐྱུར་བའི་སྐོར་ནས་དབྱངས་རྟགས་མི་འདྲ་བ་དགོལ་ཚོགས་པ་རེད། རྒྱུང་འབྲུད་རོལ་ཆས་
ལ་མཚོན་ན་དེས་སྐྱེད་པའི་དབྱངས་རྟགས་ཀྱི་གདངས་སྐྱུར་བའི་ཆེད་དུ་(འོམ་སྐོར་གྱི་དུང་དང་འཇམ་ལེའ་གྱི་དུང་ལྟ་བུ་
) དེའི་ནང་གི་འདར་འཕུག་ཕྱེད་བཞིན་པའི་རྒྱུད་རྒྱུད་རིང་ཚད་སྐྱུར་སྐྱུར་བའམ། ཡང་ན་(སྐྱིད་སྐྱུང་དང་སྐྱུང་སྐྱུང་
སེག་སོ་སྐྱིད་སྐྱུང་སྐྱུང་) སྐྱུ་གུའི་གཞོགས་ཀྱི་སྐྱུ་ག་ཕྱེ་བ་དང་རྒྱུག་པ་ཕྱེད་སྐྱུབ།

རོལ་དབྱངས་ཀྱི་ནང་བཀོལ་སྐྱོད་ཕྱེད་པའི་དབྱངས་རྟ་མཚོ་པོའི་སྐྱུ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཆེ་ ༤༠༠༠ ལས་དམའ་བ་
ཡིན་མོད་མི་དཔྱད་མ་ཞིག་གི་རྣ་བས་གོ་སྐྱུབ་པའི་སྐོར་ཚད་ནི་ཏུ་ཆེ་ ༡༥༠༠༠ བར་ཡིན། མི་ཁ་ཤས་དང་གྲི་པལ་མོ་
ཆེས་དེ་ལས་མཚོ་བའི་གདངས་ཅན་གྱི་དབྱངས་རྟ་མོས་སྐྱུབ་ཀྱི་ཡོད། སྐྱིར་མིའི་ནང་ལོ་རྒྱ་བ་ན་ཐོས་ཤེས་ཀྱི་ཡ་མཐའི་
མཚམས་ནས་ཉམས་འགོ་གི་ཡོད། ལོ་ན་རྒྱན་པའི་མི་ལ་ཐོས་མ་སྐྱུབ་པའི་གདངས་མཚོ་པོའི་སྐྱུ་ཞིག་གཞོན་པ་ཞིག་
གིས་གསལ་པོ་གོ་སྐྱུབ་པ་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་རྣ་བའི་ནང་གི་ཞོག་སྐྱུའི་དབང་པོ་སྐྱེད་དུ་ཡོད་པའི་
བ་སྐྱུ་སྐྱེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱེན་གྱིས་ཡིན། ཐོས་ཤེས་སྐྱེད་དང་སྐྱུག་པར་དུ་སྐོར་ཕྱོད་མཚོ་བའི་སྐྱུ་གོ་བའི་ཐོས་ཤེས་དེ་
ང་ཚོ་ཀ་བ་དང་སྐྱུན་དུ་རྒྱུད་འགོ་གི་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

ས་སྐང་གིས་བསྐྱུགས་པའི་སྐྱུ་དེ་ཏུ་ཅང་གི་དྲག་པོ་ཡོད། འོ་ན་མིས་དེ་ཅིའི་ཕྱིར་མ་གོ་བ་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

ས་སྐང་གིས་བསྐྱུགས་པའི་སྐྱུ་ཡི་དབྱངས་རྟ་དེ་མིའི་གོ་ཚད་ལས་མཐོ་བ་ཡོད། དེ་ལྟར་མིན་ཆེ་ས་སྐང་གི་སྐྱུས་མི་རྣམས་སྐྱོན་པ་
བཟོ་ངེས་ཡིན།

སྐྱའི་དྲག་ཚད་དང་གོ་སྟོན་གྲུགས།

སྐྱའི་དྲག་ཚད་དེ་སྐྱ་རྒྱལ་ལ་ནང་གི་གཞོན་གྲུགས་ཀྱི་འགྲུར་ཁྱད་ཀྱི་འདར་དཔངས་ཏེ་རྒྱལ་ལ་འདར་
 དཔངས་ལ་རག་ལུས་ཀྱི་ཡོད། (རྒྱལ་ལ་འདར་ལ་གཅིག་མཚུངས་བཞིན་དྲག་ཚད་དང་འདར་དཔངས་ལྷན་བཞི་མ་དང་
 གཉིས་ཐད་འབྲེལ་དུ་གནས།) དེ་ཉིད་མི་ཁྲི་ལྔ་བཞི་མ་རེར་ལྷན་དེ་ཡོད་ཀྱི་བཅེ་གཞིར་འཇལ། མིའི་རྒྱ་བས་དྲག་
 ཚད་ཉ་ཅང་ཁྱབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ཡ་ལན་རྒྱུ་དྲུག་པ་སྟེ་(ཐོས་ཤེས་ཀྱི་ཐེམ་མཚམས་སུ་གྱུར་བ་) 10^{-12} W/m²
 བས་(རྒྱག་གཟེར་ཐེམ་མཚམས་སུ་གྱུར་བ་) 1 W/m² བར་ཡིན། ཁྱབ་ཚད་དེ་ཆེ་ཐག་ཚོད་པས་དྲག་ཚད་རྒྱུ་མས་
 ལྷན་གྲངས་བརྒྱ་ཡིས་ཚད་སྐྱིལ་བྱེད་ཡོད་ཅིང་། ཐོས་སྐྱབ་ཚུལ་གྱི་དྲག་ཚད་ 10^{-12} W/m² འདི་ལ་སྟེལ་ ༠ ཞེས་
 བཏགས་ནས་གཞི་ལ་བརྒྱུང་ཡོད། (འདི་ནི་ཨེ་ལེག་རྟོན་ཏེ་སྐྱ་རམ་སྟེལ་གྱི་མིང་ནས་བཏགས་པའི་བཅེ་གཞི་ཞིག་
 ཡིན།) འདི་ལས་ལྷན་བརྒྱ་ཡིས་དྲག་པའི་སྐྱ་ལ་དྲག་ཚད་སྟེལ་ ༡ (10^{-11} W/m²)ཡང་ན་སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཡོད།
 རེལུ་མིག་ ༡༡་༡ གིས་རྒྱན་ལྷན་གྱི་སྐྱ་ལག་ཅིག་དང་དེ་དག་གི་དྲག་ཚད་བརྒྱན་ཡོད། སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཡི་སྐྱ་ཞིག་ཐོས་
 ཤེས་ཀྱི་ཐེམ་མཚམས་སུ་གནས་པའི་སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༠ ཅན་གྱི་སྐྱ་ལས་ལྷན་བརྒྱ་ཡིས་དྲག་པ་ཡིན། དེ་མཚུངས་སྟེལ་
 བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ དེ་ཐོས་ཤེས་ཐེམ་མཚམས་ཀྱི་དྲག་ཚད་ཀྱི་སྟེལ་ ༡༠༠ ཡང་ན་ 10^2 ཡིན་དགོས། སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ བྱི་
 ཐོས་ཤེས་ཐེམ་མཚམས་ཀྱི་སྟེལ་ 10^3 དང་། སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ བྱི་སྟེལ་ 10^4 ཡིན་དགོས།

371

དེས་ན་སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ཡིས་སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༠ ལས་དྲག་ཚད་ལྷན་ས་ཡ་གཅིག་གིས་མང་བའི་སྐྱ་ཡི་དྲག་ཚད་
 མཚོན་གྱི་ཡོད། སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཡིས་སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ལས་ལྷན་ 10^2 ཡིས་དྲག་ཚད་ཆེ་བའི་སྐྱ་མཚོན་པ་འོད་
 ཀྱིས་མཚོང་སྐབ་བཟ།

སྟེལ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥ དང་འབྲུད་པ་ནས་བརྒྱུང་ཐོས་ཤེས་ཀྱི་བྱ་བ་ཉམས་འགོ་རྒྱུགས་པ་དང་། གཞོན་སྐྱོན་གྱི་ཚད་
 གཞི་ནི་འབྲུད་ལྷན་དང་རྒྱུ་འོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། སྐྱ་གྲུགས་མཚོན་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོར་ཞིའི་དབང་
 པོའི་སྟངས་གི་དབང་ཅེའི་སྟེ་མོ་རྒྱུ་མས་དང་ནང་ནའི་སྟེ་ལེན་དབང་པོ་བཅས་ལ་གཞོན་ཚབས་ཆེ་རྒྱུང་ལ་གཞིག་སྟེ་
 གནས་སྐབས་སམ་བརྟན་ཆགས་པའི་ཉམས་སྐྱོན་འབྱུང་གི་ཡོད། དྲག་ཚད་མཐོ་དྲགས་ན་སྐྱ་རྒྱུང་གཅིག་གིས་ཀྱང་
 དབང་པོའི་ནང་དེ་ཉིད་དབུལ་བར་བྱེད་པའི་འདར་འཕྲུག་སྐྱེད་སྐབ། དེ་ལས་དྲག་ཚད་རྒྱུང་ཡང་སྐྱད་ཅོར་ཚབས་ཆེན་
 རིགས་ཀྱིས་དབང་པོའི་སྐྱ་སྐྱུང་གི་བྱེད་ལས་ལག་ལ་བར་ཆད་བྱས་ཏེ་མཐར་དེ་ཉིད་ཞིག་པའི་རྒྱ་བྱེད་སྐབ། ལྷན་ལ་ཉེས་
 པ་ཞིག་ལ་དབང་པོ་དེ་དག་གི་སྐྱ་སྐྱུང་རྒྱུ་སྐྱུང་གསོ་མི་སྐབ།

སྐྱའི་བྲག་ཚད་ནི་ཡུལ་རང་གི་བྲད་ཚོས་ཤིག་དང་སྐྱ་སྐབས་ཀྱི་གཞུགས་འགྱུར་ཡོན་ཏན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
དེ་ཉིད་(དཔེ་རིས་ ༡༡་༤ རྣང་གསལ་བའི་འདར་འགྲུལ་སྟོན་ཆས་དང་དེ་མིན་)སྐྱའི་ཡོ་ཆས་རྣམ་གྲངས་མང་པོས་
འཇལ་བྱས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལས་གཞན་དུ་གོ་བྱུགས་ནི་ལུས་སོའི་དབང་ཚོར་ཞིག་ཡིན། རྣ་བས་སྒོས་ཕྱོད་ཁ་ཤས་གཞན་
ལས་ཆེས་གསལ་བར་གོ་བྱས་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན་ཉར་ཆི་ ༡༡༥ ཅན་གྱི་སྐྱ་བྲག་ཚད་སྟེལ་བཅུ་ཆ་ ༤༠ དེ་ལས་ཉར་ཆི་
༡༥༠༠ ཅན་གྱི་སྐྱ་བྲག་ཚད་སྟེལ་བཅུ་ཆ་ ༤༠ དེ་ལས་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ་གོ་བ་ལྟ་བུ་རེད། མི་རྣམས་སྒོས་ཕྱོད་ཉར་ཆི་
༡༥༠༠ བརྒྱད་ཀྱི་བྲག་ཚད་ལ་ཉ་ཅང་ཚོར་བ་སྐྱེན་པ་ཡོད། ང་ཚོས་བཟོད་བྱས་པའི་གོ་བྱུགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་སྐྱ་རྣམས་ལ་གོ་
བྱུགས་དམའ་ཤོས་ཀྱི་སྐྱ་ལས་བྲག་ཚད་ལྡན་ཁྲིག་མང་པོས་མང་བ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཐོས་ཚོར་བྱུང་བའི་གོ་བྱུགས་
ལ་བྲད་པར་དེ་བས་ཀྱང་ཉ་ཅང་ཚུང་བ་ཡོད།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

རོལ་མོའི་སྐྱ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་མའི་རོལ་དབྱངས་འདུ་ཚོགས་སམ། རྣང་མ་ཁང་། ཡང་ན་མཇུག་སྐོལ་འགྲོ་སྐབས་ཐོས་ཤིས་
ལ་གཏན་དུ་ཉམས་སྒྲོན་བྱུང་གི་ཡོད་དམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེད།

ཡོད། དེ་ཡང་གོ་བྱུགས་ཆེ་ལོས་དང་རྒྱན་རིང་ལོས་དང་ཐག་ཉེ་ལོས་དང་ལན་གྲངས་མང་ལོས་བཅས་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། རོལ་
དབྱངས་ཚོགས་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱ་ཚད་ཀྱི་ཚབ་དུ་གོ་བྱུགས་གཙོ་འདེམས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྐབས་ཉེས་པ་ཞིག་
ལ་ཐོས་ཤིས་ཉམས་སྒྲོན་ཅི་སྟེག་ཅི་སྟེག་ཏུ་འགྲོ་བ་ན་ཚོགས་མི་(དང་ཁོ་ཚོར་མོས་པ་ཡོད་མཁན་)རྣམས་ལ་སྐུལ་ཞུན་ཐེབས་
པའི་ཆེད་དུ་སྐྱའི་གོ་བྱུགས་ཅི་ཆེ་ཆེར་མཁོ་བར་འགྱུར་གྱི་ཡོད། ཉར་ཆི་ ༡༠༠༠ ནས་ ༤༠༠༠ བར་གྱི་སྒོས་ཕྱོད་འདིའི་བར་ལ་
སྐྱ་ཡིས་བསྐྱེད་པའི་ཐོས་ཤིས་ཉམས་སྒྲོན་བྲད་པར་དུ་གྱུགས་ཆེ་བ་ཡོད། འདིར་བྲན་འོས་པ་ཞིག་ལ་རྒྱན་ལྡན་མིའི་ཐོས་ཤིས་དེ་
ཉར་ཆི་ ༡༠༠༠ ཡས་མས་ཀྱི་སྒོས་ཕྱོད་ལ་ཚོར་སྐྱེན་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། (ལས་ཀའི་མདུན་མ་འཚོལ་བཞིན་ཡོད་དམ། ཐོས་
ཤིས་རིག་པ་བ་བྱ་རྒྱའི་མདུན་མ་འཚང་དང་། ལས་བྲེལ་ཆེན་པོ་འོང་།)

372

སྐྱ་སྐྱེ་གྲུ་

སྐྱ་གདངས་གཅིག་པའི་པི་ཡ་ནོའི་དབྱངས་ཉ་དང་དུང་ཕྱའི་དབྱངས་ཉ་གཉིས་སུ་ཚུན་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་པར་
ང་ཚོར་དགའ་ཚོགས་གང་ཡང་མེད། དབྱངས་ཉ་དེ་གཉིས་སོ་སོ་ལ་བྱུན་མོང་མིན་པའི་སྐྱ་སྐྱེ་གདངས་ཉ་འཁྲུ་ཁ་

དོག་གམ་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་སྐྱེའི་ཁྱད་ཚུལ་རེ་ཡོད། དབྱངས་ཏྟ་དང་གོ་ལྷགས་
དང་གདངས་ཀྱི་ཡུན་ཚད་མ་ཐེ་བའི་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེའི་ཁྱད་ཚུལ་ཚང་མ་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ནས་འགྲེལ་
བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡུལ་ཅན་སོ་སོ་ལ་སྟོན་ཏེ་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་དེ་ལྟར་མོ་དང་ཡང་མོ། ལྷག་སོ་དང་སྲབ་མོ། ལྷ་
གསལ་ནང་གསལ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྟོན་གྱི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་རེད། ཞོག་སྟན་སྟོན་པོའི་སྐྱེ་ལྟ་བུ་ལ་ཆ་བཞག་ན་
མངོན་གསལ་དོད་པོའི་སྐྱེ་བའི་ཡོད་ལ། ཞོག་སྟན་སྟོན་པོར་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་སྐྱེ་གསལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེ་མལ་མོ་ཆེ་ནི་སྐྱེས་ཕྱོད་མི་འདྲ་བའི་གདངས་དུ་མ་སྟོལ་ཆེག་བྱེད་པ་ལས་ལྷག་པ་ཞེ་
གཅིག་ཡིན། གདངས་དེ་དག་སོ་སོ་ལ་གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་ཞེས་པ་འམ་སྟབས་བཤད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཕྱོགས་རེ་
བ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། གཞི་མའི་སྐྱེས་ཕྱོད་དུ་འབོད་པའི་སྐྱེས་ཕྱོད་དམའ་ཤོས་དེས་དབྱངས་ཏྟ་གསལ་དེའི་གདངས་དེས་
པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་གང་གི་སྐྱེས་ཚད་དེ་གཞི་མའི་སྐྱེས་ཚད་ཀྱི་ཕྱི་ལྷངས་ཀྱི་ལྷབ་ལྷངས་གང་
ཡིན་པ་དེ་ལ་མཐུན་ངར་ཞེས་འབོད། མཐུན་ངར་མི་འདྲ་བ་སོ་སོ་ལ་དབྱངས་ཏྟ་མི་འདྲ་བ་སོ་སོ་ནས་ཡོད། རང་གི་སྐྱེས་
ཕྱོད་གཞི་མའི་སྐྱེས་ཕྱོད་ཀྱི་ལྷབ་གཉིས་ཡིན་པའི་གདངས་ཞིག་ལ་མཐུན་ངར་གཉིས་པ་དང་། གཞི་མའི་སྐྱེས་ཚད་ཀྱི་
ལྷབ་གསུམ་ཡིན་པའི་གདངས་དེ་ནི་མཐུན་ངར་གསུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་འོ།། (དཔེ་རིས་ ༡༡་པ) རོལ་དབྱངས་ཀྱི་
གདངས་ལ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་སྐྱེས་ཀ་སྐྱིན་མཁན་ནི་གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་སྐྱ་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཡིན། དེས་ན་རོལ་ཆ་
རྣམས་ལ་རང་རང་གི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་སྟེ་རང་རང་ལ་ཁ་དོག་རེ་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ།

པི་ཡ་ནོའི་སྟེང་གི་ C བར་མར་རྟེན་པ་ཡིན་ན་དེ་ལས་ཉར་ཆེ་ ༡༥༡ ཡས་མས་དང་ལྡན་པའི་གཞི་མའི་
གདངས་ཞིག་སྟུན་པ་མ་ཟད་ C བར་མའི་སྐྱེས་ཕྱོད་ཀྱིས་སྐྱེས་པའི་གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་གཉིས་དང་གསུམ་དང་བཞི་
དང་ལྷ་ལ་སོགས་པ་འདྲེས་པའི་གདངས་ཀྱང་སྟུན་པ་རེད། གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྷངས་དང་སྟོན་བཅས་ཀྱི་
གོ་ལྷགས་དག་གིས་པི་ཡ་ནོའི་དང་འགྲེལ་བའི་སྐྱེའི་སྐྱེས་ཀ་དེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རོལ་ཆ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་དེ་
ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེ་རྣམས་གཞི་མ་དང་ཕྱོགས་རེ་བས་མ་གྲུབ་པ་ཏུ་ལམ་མེད། སྐྱེས་ཕྱོད་གཅིག་ཀྱང་དང་ལྡན་པའི་སྟོན་
མེད་གདངས་རྣམས་ནི་སྟོག་ཆས་ཀྱིས་སྟུན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། སྟོག་གི་བསྐྱེད་རོལ་ཆས་ཀྱིས་སྟོན་མེད་གདངས་དང་།
འདི་རྣམས་བསྐྱེད་པའི་གདངས་སྟུན་པའི་སྐོར་ནས་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེ་ཏུ་ཅང་སྐྱ་ཚོགས་པ་ཞིག་སྟུན་ཀྱི་ཡོད།

གདངས་ཀྱི་སྐྱེས་ཀ་ནི་གདངས་དེར་ཕྱོགས་རེ་བའི་ཆ་སྐྱ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་མེད་དང་དེ་དག་གི་དྲག་ཚད་
བཅས་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། པི་ཡ་ནོའི་ཞིག་དང་དུང་སྐྱེའི་གིས་དབྱངས་ཏྟ་གཅིག་པའི་ཐོག་བསྐྱེད་པའི་གདངས་ཀྱི་
སྐྱེ་གཉིས་ལ་རྣ་བས་ངོས་འདྲིན་ཐུབ་པའི་སྐྱེས་ཀ་ལོགས་སུ་ཡོད་པ་ནི་སྐྱེ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་ཕྱོགས་རེ་བའི་ཆ་ལོགས་སུ་

ཡོད་པས་ཡིན། དབྱངས་རྟ་གཅིག་ཀྱང་སྤྲོས་ཀ་ཐ་དང་པའི་གདངས་གཉིས་ལ་སྟོགས་རེ་བའི་ཆ་ཐ་དང་ཡོད་པའམ་
ཡང་ན་སྟོགས་རེ་བའི་ཆ་རྣམས་ཀྱི་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དྲག་ཚད་ཐ་དང་པ་ཡོད་པ་གང་རུང་ཡིན་དགོས།

ཚོད་ལེན་དོན་གནད།

དབྱངས་རྟ་དང་གོ་སྟོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྲོས་བྱ་གཉིས་ཀྱི་དྲག་རྣམས་གཅིག་པ་ཡིན་ནའང་ང་ཚོས་དེ་གཉིས་བདེ་སྤྲོད་གི་ངང་དབྱེ་
འབྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེན།

སྤྲོས་བྱ་རེ་རེའི་དྲག་གི་ནང་གདངས་སྟོགས་རེ་བའི་བསྟེན་སྟོན་ཐུན་མོང་མིན་པ་རེ་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོས་མི་སོ་སོའི་
དྲག་ལ་རང་གི་གདངས་ཀྱི་ཁྱད་རྣམས་ལྟོ་དམིགས་བསལ་ཀྱི་མདོག་རེ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

373

རོལ་ཆ།

རོལ་རྒྱན་གྱི་རོལ་ཆ་རྣམས་སྟེ་ཚན་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཚོག་པ་སྟེ། རྒྱད་སྐྱད་འདར་འབྲུལ་བྱེད་པ་ལས་སྐྱ་སྐྱེད་
པའི་སྟེ་ཚན་དང་། རྒྱུང་རྒྱལ་འདར་འབྲུག་བྱེད་པ་ལས་སྐྱ་སྐྱེད་པའི་སྟེ་ཚན། སྟོགས་ཆ་གཉིས་ཅན་གྱི་རོལ་འདར་བ་ལྟ་
བུའི་རྒྱུང་རྟེན་ལས་སྐྱ་སྐྱེད་པའི་སྟེ་ཚན་བཅས་ཡིན།

རྒྱད་སྐྱད་དང་ལྡན་པའི་རོལ་ཆས་ཀྱི་ནང་རྒྱད་སྐྱད་ཀྱི་འདར་འབྲུག་དེ་མཐའ་འཁོར་གྱི་པང་ལེབ་དང་དེ་
ནས་རྒྱུང་རྒྱལ་ལ་འབྲུག་འགོ་བ་རེད། འོན་ཀྱང་འདིར་ལས་སྐྱོད་དམའ་པོ་ལས་མེད། དེ་ལ་ཁ་གསལ་གྱི་ཚུལ་དུ་རོལ་མོའི་
ཚོགས་ཀྱི་རྒྱད་སྐྱད་ཚན་པ་དེ་ལྟོས་བཅས་ཀྱིས་ཆེ་བ་ཡོད། ལས་སྐྱོད་ཆེ་བའི་རྒྱུང་འབྲུད་རོལ་ཆས་ཀྱི་གངས་ཉུང་བ་
ཞིག་གིས་ཨོག་སྐྱོན་སྤྲོད་པའི་གངས་ཉ་ཅང་མང་བ་ཞིག་ལ་དོ་མཉམ་འགྲིག་ཐག་ཚོད་སྐྱེན་ཐུབ་པ་རེད།

རྒྱུང་འབྲུད་རོལ་ཆས་ཀྱི་ནང་གྲུབ་པའི་སྐྱ་དེ་རོལ་ཆའི་སྤྲོད་གི་རྒྱུང་གཞུང་འདར་འབྲུག་བྱེད་པ་ལས་བྱུང་།
རྒྱུང་རྒྱལ་འདར་འབྲུག་གཏོང་བའི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད། ཇམ་བེཏ་དུང་དང་། རྒྱ་རན་སིའི་རག་དུང་། ཇོམ་སྟོན་
དུང་ལྟ་བུའི་རག་ཆས་རྣམས་ཀྱི་ནང་རག་ཆས་ཀྱི་སྟེ་མོའམ་སྟེ་མོར་ཉེ་བའི་འབྲུད་ཁ་ལས་རྒྱུང་འབྲུད་པ་དང་སྟེ་གཞུན་
དེ་ནས་སྤྱིར་ཐོན་པ་རེད། རོལ་ཆའི་དྲིལ་ཁ་ལྟ་བུའི་སྟེ་ལས་རོལ་ཆ་ནང་དོས་སུ་སྟོག་པའི་སྐྱའི་ལུས་པས་སྐྱེན་པའི་
ལངས་རྒྱལ་དང་གཏོང་མཁན་གྱི་མཚུའི་འདར་འབྲུག་གཉིས་སྟེལ་སྐྱོར་བྱུང་བ་རེད། རྒྱུང་འབྲུད་རོལ་ཆ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་
དེ་རོལ་ཆའི་རྒྱུང་རྒྱ་སའི་སྤྲོད་ཀྱི་ཆེ་ཚད་དང་དབྱིབས་ལ་གཙོ་བོར་རག་ལུས་པ་རེད། འདར་འབྲུག་བྱེད་བཞིན་པའི་

རྒྱུ་གཞུང་གི་རིང་ཚད་ནམས་གཅད་སྒོ་མཐུན་ཏེ་ཚན་པ་འཕར་མ་སྒོན་འཕྲི་གང་ཅུང་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་བཅོས་སྦྱར་གཏོང་བའམ། ཡང་ན་འཐེན་དུང་ལྟ་བུའི་ནང་སྦྱ་གུ་རིང་དུ་གཏོང་བའི་སྒོ་ནས་བཅོས་སྦྱར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དུང་སྤང་ཨོ་སྒོ་སྤིང་བུ་དང་སེག་སོ་སྤིང་བུ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་ཤིང་རོལ་ཆས་རོལ་མོ་མཐུན་གྱིས་འབྲུང་པའི་རྒྱུ་རྒྱན་གྱིས་མི་མི་འདར་འཇུག་ལ་སྦྱལ་ཞིང་། དམག་སྤིང་དང་སྤིང་བུ་དང་མི་ཁོ་ལོ་བཅས་ཀྱི་ནང་རོལ་མོ་མཐུན་གྱིས་བུ་གའི་བྱར་ནས་རྒྱུ་འབྲུང་དེ་རྒྱུ་རྒྱལ་གཡམ་འབྲུལ་གཏོང་བ་དེས་རྒྱུ་གཞུང་འདར་འབྲུལ་ལ་སྦྱལ་བ་རེད།

རྩ་དང་སྦྱག་ཆལ་ལྟ་བུའི་རྒྱུ་དགོལ་རོལ་ཆས་ནམས་ཀྱི་ནང་སྦྱོགས་ཆ་གཉིས་ཅན་གྱི་སྦྱི་མོ་ཞིག་གམ་ལྗེམ་གཉིས་ཅན་གྱི་རོས་ཤིག་བརྒྱུངས་ཏེ་སྦྱ་སྦྱེད་པར་བྱེད། གཞི་མའི་གདངས་གང་ཞིག་བསྐྱེད་མིན་ནི་རོལ་ཆའི་དབྱིབས་དང་། ལྗེམ་གཉིས་དང་། ཡང་གནས་སྤངས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་རྒྱུ་ཤིང་བཅས་པར་རག་ལུས་ཀྱི་ཡོད། འདར་བྱའི་རོས་དེའི་རྒྱུ་ཚད་འགྱུར་བ་ལས་དེའི་འབྲས་བུར་དབྱངས་རྟ་ལ་འགྱུར་བ་ཐོན་གྱི་ཡོད་ཅིང་། རྩ་ཡི་སྦྱི་མོའི་མཐུན་གཅིག་ནས་ལག་པས་སྦྱོགས་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པ་ལས་འདི་འབྲུང་བུལ། སྦྱི་མོའི་རོས་ཀྱི་ཆ་ཤས་མི་འདྲ་བར་རྒྱུ་བ་ལས་འདར་འབྲུལ་བྱེད་སྤངས་སྦྱ་ཚོགས་པ་ཞིག་སྦྱོན་བུལ། ཞོག་ལྡིར་རྩ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་ཞོག་ལྡིར་གྱི་དབྱིབས་དེས་རྩའི་སྦྱོས་སྦྱོང་འགྱུར་བར་བྱེད། རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྦྱ་གུ་ན་ལ་ཐུན་མོང་དུ་གནས་པ་ལྟར་སྦྱས་ཀ་ནི་གདངས་སྦྱོགས་རེ་བའི་བྲངས་དང་སྦྱོས་བཅས་ཀྱི་གོ་བྱུགས་ལ་རག་ལུས་པ་རེད།

སྦྱོག་གི་རོལ་མོའི་ཡོ་ཆས་ནམས་ནི་སྦྱོལ་རྒྱན་རོལ་མོའི་ཡོ་ཆས་ལས་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཁྱུང་པར་རྒྱག་གི་ཡོད། དེ་ལས་སྦྱ་བསྦྱེད་པའི་ཚེད་དུ་འཁོལ་རྒྱ་བརྒྱུང་རྒྱ་འཐེན་རྒྱའི་རྒྱུ་སྦྱེད་དམ། ཡང་ན་རྒྱུ་འབྲུང་སའི་མི་མི། ཡང་ན་ཐག་ཐག་གཞུ་སའི་སྦྱ་སྦྱི་ཡོད་རྒྱའི་ཚབ་དུ་སྦྱོག་གི་རོལ་མོ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་རོལ་མོའི་སྦྱ་བསྐྱེད་པར་མཁོ་བའི་སྦྱོག་རྒྱལ་སྦྱེད་པར་བྱེད། གཞན་ཚོས་སྦྱ་རྒྱན་པའི་འབྲུལ་ཆས་ཤིག་ནས་བྱུང་བའི་སྦྱ་ལ་བཅོས་སྦྱར་བྱེད་པ་རེད། སྦྱོག་ཆས་རོལ་དབྱངས་བཟོ་བ་ལ་རོལ་མོ་ཚོམ་མཐུན་དང་གཏོང་མཐུན་ལ་རོལ་མོ་རིག་པའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བཞུལ་བའི་མཐུན་རྒྱལ་ཞིག་དགོས་པ་རེད། འདིས་རོལ་མོ་མཐུན་ནམས་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཡོ་ཆས་ལུས་པ་ལྡན་པ་གསར་པ་ཞིག་སྦྱིན་ཡོད།

ཚོད་ལན་དོན་གནད།

རྒྱུ་དུག་གི་སྦྱ་ནམས་རྒྱུ་སྦྱེད་འདར་འཇུག་བྱེད་པ་ལས་འོང་གི་ཡོད། འོ་ན་དམག་དུང་གི་སྦྱ་བྱུང་བ་ལ་གང་འདར་འཇུག་བྱ་དགོས་སམ།

རང་ལན་ཞིབ་བཤེས།

དམག་དུང་གཏོང་བའི་སྐབས་སུ་གཏོང་མཁན་གྱི་མཚུ་གཉིས་པོས་ཕན་ཚུན་རིག་སྟེ་འདར་འཇུག་བྱེད་པ་དང་། འབྲུང་ཁུང་ལ་
རིག་སྟེ་འདར་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རག་གི་རོལ་ཆས་ནམས་གྱི་ནང་རག་གི་རྒྱ་ཆ་དེ་བས་ཀྱང་འབྲུགས་ཆེ་བར་བི་བིའི་འདར་
འཇུག་གམ་འབྲུང་ཁུང་ལ་འབྲུར་བའི་མཚུའི་འདར་འཇུག་ལ་རག་ལུས་པ་རེད།

374

སྐྱེ་ཡིར་གྱི་བརྟག་པ།

པོ་ལགས་དང་ཚོ་ལགས་ནམས་ལ་རོལ་དབྱངས་སྐྱེན་པར་བྱེད་པའི་སྐད་འདྲི་ལྟེན་མཛེས་པ་རྟེན་པ་ཞིག་གི་ཤུར་
ལ་ཕྱ་མོ་ནམས་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཞིབ་ཚགས་པོས་བལྟས་ཁྱོད་ངམ། དཔེ་རིས་ ༡༡་༥ རང་གསལ་བ་བཞིན་ཤུར་ལའི་ཞེང་
ཚད་ལ་བྱད་པར་ཡོད་པ་དེས་སྐད་པར་གྱི་ལབ་ཚེ་(ཚགས་སྐྱེག་)འཁོར་བཞིན་པའི་ཤུར་ལའི་བརྒྱུད་དུ་བཏོད་པ་ན་དེ་
ཉིད་འདར་བའི་རྒྱ་བྱེད། ལུས་གྱི་འདར་འགྲུལ་འདི་ཉིད་སློག་གི་འདར་འགྲུལ་དུ་བསྐྱུར་ནས་སྐྱེན་པ་རེད། རོལ་མོའི་
ཚོགས་གྱི་ཆ་ཤས་སྐྱ་ཚོགས་པ་སོ་སོས་བསྐྱེད་པའི་འདར་འགྲུལ་ཐུན་མོང་མིན་པ་ཐམས་ཅད་དེས་བཟུང་སྟེ་དེ་ནས་སྐྱ་
བརྒྱུད་པ་ཞིག་ཏུ་བསྐྱུར་བ་ནི་ངོ་མཚར་ཅིས་མི་ཆེའམ།

འདར་འགྲུལ་སྟོན་ཆས་གྱི་འཆར་ཡོལ་སྟེང་ཨོ་སྟོའི་སྐྱ་གསལ་བ་ན་དཔེ་རིས་ ༡༡་༧༡ རི་མོ་དང་གཉིས་སུ་
མེད། ལྷབས་འདི་ཨོ་སྟོའི་ནང་གི་འདར་འགྲུལ་དང་མཐུན་ཞིང་། སྐྱ་སྐྱེད་མ་ལག་གི་སྐྱ་ཆས་སྐྱུལ་བྱེད་ཀྱི་ཆེར་བཅོས་
བརྒྱུད་པར་ཡང་མཐུན་ལ། ར་རར་བརྒྱུད་པའི་རྒྱུད་གི་འདར་འགྲུལ་གྱི་འདར་དཔངས་དང་ཡང་མཐུན་པ་རེད། དཔེ་རིས་
༡༡་༧༢ ཡིས་དུང་ཕྱའི་ལྷབས་གྱི་གཞུགས་རིས་སྟོན་པ་ཡིན། ཨོ་སྟོ་དང་དུང་ཕྱ་གཉིས་ལྟན་དུ་འབྲུང་སྐབས་དེ་གཉིས་
གྱི་ལྷབས་བུ་སོ་སོ་ནས་བསྐྱེད་པའི་དཔེ་རིས་ ༡༡་༧༣ ཏུ་གསལ་བའི་ལྷབས་རིས་སྐྱེན་པ་ན་སྟོལ་ཚེག་གི་ཚོས་ཉིད་
གསལ་བར་མཐོང་།

དཔེ་རིས་ ༡༡་༧༤ རང་གསལ་བའི་ལྷབས་གྱི་དབྱིབས་དེ་ནི་ཀ་དང་ལ་ཡི་དབྱིབས་གཉིས་པོ་སྟོལ་ཚེག་(ཐེ་
འུགས་)བྱས་པའི་གཙང་ལྟག་གི་འབྲས་བུར་ཀྱང་པའི་དབྱིབས་དེ་ཆགས་གྱི་ཡོད། ཅི་སྟེ་ཀ་དང་ལ་གཉིས་ཤེས་པ་ཡིན་
ན་དེ་གཉིས་ལས་ག་བསྐྱེད་རྒྱ་ལས་སྐྱ། འོན་ཀྱང་ག་ལས་ག་རང་ཉིད་ཀྱུ་པར་བྱེད་པའི་ཀ་དང་ལ་ཡི་དབྱིབས་ཚོད་
དཔག་བྱ་རྒྱུ་དེ་ནི་དཀའ་གནད་ལོགས་པ་ཞིག་ཡིན། ག་ཡི་དབྱིབས་ཅམ་ལ་བལྟས་ནས་དེ་ལས་ཨོ་སྟོ་དང་དུང་ཕྱ་སོ་སོ་
ནས་སྟོལ་རྒྱུ་ང་ཚོས་བྱེད་མི་ཐུབ། དེ་ལྟ་ནའང་ག་ཏེ་ང་ཚོས་སྐྱ་འཇུག་བྱས་པའི་རོལ་དབྱངས་ལ་ཉན་པ་ཡིན་ན་ང་
ཚོའི་ན་བས་དེ་མ་ཉིད་དུ་རོལ་ཆ་གང་དང་གང་གཏོང་གི་ཡོད་པ་དང་། དབྱངས་རྟགས་གང་དང་གང་གི་ཐོག་གཏོང་

བཞིན་ཡོད་པ། བན་ཚུན་གྱི་གོ་ལྷགས་ཆེ་ཚུང་གང་ཡིན་པ་ནམས་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་པ་རེད། ང་ཚོའི་ན་བས་ཁྱོད་ཡོངས་
གྱི་བར་ལྷབས་དེ་ཐུབ་ཆ་སོ་སོར་རང་འགྲུལ་དུ་འབྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

375

ལེ་ཚན་འདིའི་འགོ་ལ་སྐྱུས་པ་བཞིན་ལྷ་རན་སིའི་གངས་རིག་པ་འདྲི་མེད་ལྷ་རི་ཡེར་གྱིས་རྒྱན་འཁོར་ཅན་
གྱི་ལྷབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཐུབ་ཆ་སོ་སོར་གངས་རིག་གི་ཆ་ནས་རྒྱན་འཇགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡོད་པ་ཤེས་པ་
རེད། ཁོང་གིས་རྒྱན་འཁོར་ཅན་གྱི་ལྷབས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་རྣམས་འདྲི་ཆེ་ཤོས་རྣམས་ཀྱང་སྐབས་ཉ་ཅང་བདེ་ལ་པན་
ཚུན་བསྐྱེམས་ཐུབ་པའི་སྐ་ཡིན་ལྷབས་དུ་མའི་རོ་བོར་སྤུལ་ཐུབ་པ་རྟོགས། སྐ་ཡིན་ལྷབས་རྣམས་ནི་(དཔེ་རིས་ ༡༡
༡༠)སྐྱོས་ཕྱོད་རྒྱུ་པ་ཅན་གྱི་ལྷབས་སྐབས་བདེ་ཤོས་དེ་ཡིན་པ་འདྲིར་བྲན་པར་བྱ་དགོས། རྒྱན་འཁོར་ཅན་གྱི་ལྷབས་
ཚང་མ་འདར་དཔངས་དང་སྐྱོས་ཕྱོད་ཐ་དད་པའི་སྐ་ཡིན་ལྷབས་ཀྱི་ཐུབ་ཆར་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་དེ་ཁོང་གིས་རྟོགས། འདི་
ལྟར་བྱ་རྒྱུའི་གངས་རིག་གི་ལས་གཞི་དེ་ལ་སྐྱུ་རི་ཡེར་གྱི་བཟླ་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། གངས་རིག་གི་འགོ་ལྷགས་དེ་ང་
ཚོས་འདྲིར་འགྲུལ་རྒྱ་མིན་ནའང་འདིའི་ཚུལ་གྱི་བཟླ་པ་ལས་ཨོག་སྐྱ་ལྟ་བུའི་རོལ་ཆས་ཤིག་གི་གངས་ཚོམ་བྱེད་
གྱི་སྐ་ཡིན་ལྷབས་ལྟར་མེད་པ་དེ་གང་ཡིན་དགོས་པ་འཚོལ་ཐུབ་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཐེར་འདོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། སྐྱ་ཚབ་དུ་མར་
རྒྱུ་ལྟེ་སྐྱུན་པའམ། སྐྱོག་གི་འབྲུད་རོལ་གྱི་མཐེབ་མ་ནོར་བར་བདམས་ཏེ་ལྟར་མེད་ཀྱི་གངས་འདི་རྣམས་དུས་མཉམ་
དུ་སྐྱོག་པ་ན་དེ་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལྟེ་ཨོག་སྐྱ་ཀྱི་ང་རོ་སྐྱུན་པ་རེད། སྐ་ཡིན་ལྷབས་ཀྱི་སྐྱོས་ཕྱོད་དམའ་ཤོས་དེ་གཞི་མ་ཡིན་
ཞིང་དེས་དབྱངས་ཉུགས་དེའི་དབྱངས་ཉ་ངེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྐྱོས་ཕྱོད་མཐོ་བའི་སྐ་ཡིན་ལྷབས་རྣམས་ནི་སྐྱོགས་ཅེ་
བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་མིན་པའི་སྐྱུས་ཀ་དེ་སྐྱུན་པ་རེད། དེས་ན་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱ་གང་འདྲ་ཞིག་གི་
ལྷབས་གཞུགས་དེ་སྐ་ཡིན་ལྷབས་སྐབས་བདེ་དུ་མ་བསྐྱེབས་པའི་བསྐྱེམས་ཐོབ་ཚམ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད།

རོལ་དབྱངས་ཀྱི་ལྷབས་གཞུགས་དེ་སྐ་ཡིན་ལྷབས་སྐྱ་ཚོགས་པའི་འདུས་ཚོགས་ཤིག་ཡིན་པས་སྐྱ་འཇུག་པའི་
ཐབས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་གི་སྐོ་ནས་སྐའི་འདྲ་བལྟ་ཚད་ལྡན་ཞིག་བྱེད་པ་ལ་གང་ཐུབ་ཐུབ་ཀྱིས་སྐྱོས་ཕྱོད་རྒྱ་གང་ཆེ་
ཞིག་བསྐྱེན་དགོས་པ་ཡིན། བེ་ཡ་ནོའི་མཐེབ་གཞོང་ལས་བྱུང་བའི་དབྱངས་ཉུགས་ལ་ཁྱབ་ཚད་ཉར་ཆི་ ༡༢ བས་ཉར་
ཆི་ ༤༡༠༠ བར་ཡོད་ཀྱང་། བེ་ཡ་ནོའི་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་བཅམས་ཚོས་ཤིག་འཇུག་མེད་ཀྱི་སྐོ་ནས་འདྲ་བལྟ་བཟོ་བ་ལ་
སྐྱ་སྐྱེད་མ་ལག་དེ་ལ་སྐྱོས་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཉར་ཆི་ ༡༠༠༠༠ བར་ཡོད་དགོས་ངེས་རེད། སྐྱོག་གི་སྐྱ་སྐྱེད་མ་ལག་ཅིག་
ལ་སྐྱོས་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་རི་ཅམ་ཆེ་བ་ཡོད་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་དེ་ལས་བསྐྱེད་པའི་རོལ་དབྱངས་དེ་ཐོག་མའི་སྐྱ་དང་ཉེ་བ་
འོང་གི་ཡོད་པས་སྐྱ་སྐྱེད་མ་ལག་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་ལ་སྐྱོས་ཕྱོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཉ་ཅང་ཡངས་པོ་ཡོད་པ་རེད།

ང་ཚོའི་རྒྱ་བས་སྐྱེ་ཡིང་གི་བརྟུག་པ་དང་འབྲ་བ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་བས་འབྲོར་བའི་རྒྱུ་
གི་འཕར་འགྲུལ་རྣོག་ལ་ཟང་ཟེང་ཆེ་བ་དེ་ཉིད་དབྱེ་མེད་ཀྱིས་སྐྱེ་ཡིན་རྒྱལ་ལས་སྐྱབ་པའི་ལྷན་མེད་ཀྱི་གདངས་རོ་
བོར་སྐྱེར་བར་བྱེད། ང་ཚོས་སྐྱེ་ལ་ཉན་པའི་སྐབས་སུ་[ང་ཚོས་རྒྱ་བས་]ལྷན་མེད་ཀྱི་གདངས་འདི་རྣམས་སྡེ་ལག་སྡེ་
ཚོགས་སུ་བསྐྱར་སྡེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ང་ཚོས་རོལ་དབྱངས་འདྲུ་ཚོགས་ལ་ཉན་པའི་ཆེ་གདངས་ཚོགས་གང་ཞིག་ཐོས་
དང་མ་ཐོས་ནི་ང་ཚོས་གདངས་གང་ལ་ཡིད་བྱེད་གཏོང་བར་བྱང་བ་ཐེབས་མིན་ལ་རག་ལུས་པ་རེད། ང་ཚོས་རོལ་ཆ་
འབྲ་མིན་སྡེ་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱེ་ལ་ཡིད་བྱེད་གཏང་དེ་དེའི་གདངས་སྤོས་ནས་ཆེ་ཤོས་བར་ངེས་སྐབ་པ་དང་། རོལ་དབྱངས་
ཀྱི་རོལ་བ་སྤོ་མོ་ཚུན་ལའང་དགའ་བ་སྐྱེད་སྐབ་ཅིང་། དེ་ལྟར་བྱེད་བཞིན་དུ་ཉེ་འཁོར་གྱི་གཞན་ལས་འོང་བའི་སྤྱི་སྐྱེ་
རྣམས་ངེས་པར་ཡང་བྱེད་སྐབ་ཀྱི་ཡོད། འདི་ནི་མིན་དུ་ཡིད་ཆེས་པར་དགའ་བའི་རྣམ་དཔྱོད་ཅིག་ཡིན།

གྲངས་སྡེ་དཔྱད་(རྟེ་མི་རྟེ།)

སྲར་གྱི་སྐད་འདྲིན་སྲེར་མ་རྣམས་ཀྱིས་རང་སྤེང་གི་ཤར་ཁ་ཀྱུ་གྲོག་ཏུ་འདར་འཇུག་བྱས་ཏེ་རྒྱ་བའི་སྲོལ་
རྒྱུན་གྱི་ཚོགས་སྐྱེ་བའོལ་སྐྱོད་བྱས། སྲེར་མ་དེ་རྣམས་ནི་ད་ལྟའི་སི་རྟེ་(ཚོགས་སྲེར་)དང་། རྟེ་མི་རྟེ་(ཐོག་མར་གྲངས་
མཚོན་བརྟན་སྲེར་ཞེས་འབོད་ཀྱང་ད་ལྟའི་ཆར་སྐྱེ་མང་གྲངས་སྲེར་ཞེས་འབོད་)རྣམས་ལས་ལྷབ་གཉིས་ཙམ་གྱིས་ཆེ་
བ་ཡོད། སྐད་འདྲིན་སྲེར་མའི་བསྐྱེད་འབྲས་སུ་སྐྱེར་པའི་བརྒྱུ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེ་རིས་ ༡༡/༧ རང་གསལ་བ་བཞིན་ཡོད།
འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ལས་གཞུགས་སུ་ཏུ་ལྷགས་དེ་ལ་མཐུན་བརྒྱུ་ཞེས་འབོད་པ་རེད། མཐུན་བརྒྱུ་འདར་དཔངས་ཀྱི་གྲངས་
ཚད་དེ་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ནས་(དཔེ་རིས་ ༡༡/༡༩)འཇུག་པའི་སྐོ་ནས་དེ་ཉིད་གྲངས་མཚོན་བརྒྱུ་འོད་འོར་བསྐྱེར་སྐབ་
གྲངས་ཚད་འདི་བྱང་གྲངས་ཞེས་འབོད་པའི་གྲངས་ཀྱི་འགྲོ་ལྷགས་སྐོག་ལྷན་དང་འཚམས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་རོ་བོར་
འགོད་སྐབ་བྱང་གྲངས་འགྲོ་ལྷགས་ནང་གྲངས་ཀ་གང་འབྲ་ཞིག་ཡིན་ཏུ་དེ་ཉིད་ ༠ དང་ ༡ གཅིག་རྗེས་གཉིས་
མཐུན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྟོན་སྐབ་དཔེར་ན་གྲངས་ ༡ རྟེ་ ༡ ཡིན་ལ། ༡ རྟེ་ ༡༠ དང་། ༡ རྟེ་ ༡༡ དང་། ༤ རྟེ་ ༡༠༠
དང་། ༥ རྟེ་ ༡༠༡ དང་། ༡༢ རྟེ་ ༡༠༠༠༡ ལ་སོགས་པ་ཡིན། དེས་ན་བྱེད་མཐུན་རྒྱལ་ལས་གཞུགས་ཀྱི་དབྱིབས་དེ་སྲར་
བསད་འཕར་འགྲུལ་སྡེ་ཚོགས་པའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱེར་བར་བྱེད་ཅིང་། འཕར་འགྲུལ་གྱི་གནས་བབས་དེ་ནི་ ༠ དང་ ༡ གི་
བསྐྱེར་བ་སྤྱི་བྱང་གྲངས་འགྲོ་ལྷགས་དང་མཐུན།

376

སི་ཏི་འམ་ཏི་མི་ཏི་འི་སྤྲོད་དུ་སྐྱོད་ཉག་མ་གཅིག་གི་ཚངས་ཐིག་ཆ་སྲུལ་བཅུར་བཤོས་པའི་ཆ་གཅིག་ཙམ་གྱི་
རིང་ཚད་དང་ལྡན་པ་ཀོང་བྱ་ཆེས་ལྷ་མོ་དུ་མ་དེར་བསྐོས་ནས་ཡོད། (དཔེ་རིས་ ༡༡'༡༩) ཀོང་བྱ་རྣམས་རིགས་སུ་གཉིས་
ཡོད་པ་སྟེ་ མཚོན་བྱེད་ཀྱི་སྤྲོད་སྤྲོད་དང་། ༡ མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རིང་པོ་གཉིས་ཡོད། ལེ་ཟེར་འོད་ཚུན་ཞིག་གིས་ཀོང་བྱ་
རྣམས་སྟོག་པ་རེད། དེ་ཡང་འོད་ཚུན་དེ་སྟོག་བྱེད་དོས་ཀྱི་སྤྲོད་གི་ཀོང་བྱ་སྤྲོད་བར་འཕྲོག་པ་ན་དེ་ཉིད་ཐང་ཀར་སྟོག་
ཆས་ཀྱི་འོད་ལེན་མ་ལག་དུ་སྟོག་པར་བྱས་ནས་ འུག་དུ་དོས་བཟུང་། ཡང་འོད་ཚུན་དེ་ཀོང་བྱ་རིང་བར་འཕྲོག་
སྐབས་དེ་ཉིད་ ༡ ཅིག་དུ་དོས་བཟུང་། དེས་ན་འོད་ཚུན་གྱིས་བྱུང་བྱངས་འགོ་ལུགས་ཀྱི་ ༡ དང་ མཚོན་སྟོག་པ་རེད།

སི་ཏི་ཞིག་གི་སྤྲོད་དུ་ཀོང་བྱ་ལྷ་མོ་སྟོག་པའི་སྟོག་ཚད་ནི་སྐར་ཆ་རེ་ལ་ལན་ ༤༧༠༠ ཡིན། ཀོང་བྱ་འདི་
ཐམས་ཅད་པན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་མ་སྟོལ་བར་སྤྲངས་པ་ཡིན་ན་ཆོག་སྐྱབ་འདིའི་ནང་གི་ཆོག་གཅིག་གི་
ཚད་དུ་འོང་། སྟོག་དོས་ཀྱི་སྤྲོད་དུ་གནས་ཚུལ་བཟུང་བའི་ཀོང་བྱ་ཐེར་འབུམ་མང་པོ་བསྐོ་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོད་
དུ་སྤྲོད་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཚེ་དཀར་པོས་གཡོགས་ཡོད།

རིམ་པ་རྒྱང་ལྡན་གྱི་བྱངས་སྤེར་(ཏི་མི་ཏི་)རྣམས་ལ་སི་ཏི་ལས་ལྡབ་དུག་གིས་མང་བའི་གནས་ཚུལ་བཟུང་
བའི་རུས་པའམ་གནས་ཚུལ་ཤོང་ཚད་ཡོད། གཅིག་ལ་ཨེམ་ལྷི་ ༡༠༠ དང་གཞན་དེར་དི་ལྷི་ ༤'༡༢ ཡོད་པ་རེད། ཏི་མི་
ཏིའི་སྤེར་མ་རྣམས་ལ་ཀོང་བྱ་རྒྱང་བ་ཡོད་པས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲིལ་ཏེ་གནས་པའི་ཤུར་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སི་ཏི་ལ་
སྟོས་ཏེ་ལྡབ་གཉིས་ཀྱིས་རིང་བ་ཡོད། ཏི་མི་ཏིའི་ཀོང་བྱ་རྒྱང་བ་དེ་དག་རྒྱལ་ཐག་སྤྲོད་བའི་འོད་ཀྱི་སྟོན་ནས་སྟོག་པ་མ་
ཟད་སྤྲོད་ཤེལ་སྟོབས་ཆེ་བའི་སྟོན་ནས་ཀྱང་སྟོག་པར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སི་ཏིའི་ཀོང་བྱ་རྣམས་སྟོག་དོས་རྒྱང་པ་ཞིག་གི་སྤྲོད་
དུ་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། ཏི་མི་ཏི་ལ་དེ་འདྲའི་རིམ་པ་མང་པོ་ཡོད་མཁན་ཡོད་པས་འོད་སྤེར་གྱི་སྤྲོད་དུ་གནས་ཚུལ་དེ་
བས་ཀྱང་མང་བ་གསོག་འཛོག་སྤྲོད་པ་རེད། འོད་ཀྱི་སྤྲོད་སྤྲོད་ཚེ་པོའི་ཐབས་ཚུལ་གྱི་སྟོན་ནས་འདོད་པ་ཡོད་པའི་རིམ་པ་
དེའི་སྤྲོད་གི་ཀོང་བྱ་རྣམས་ལེ་ཟེར་འོད་ཀྱིས་སྟོག་སྤྲོད་པ་རེད།

ད་ཆ་ང་ཚོར་དི་ལྷི་ ༡༥ ཅན་གྱི་འོད་སྟོན་ཏི་མི་ཏི་གཏོང་ཆས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། སྤར་བས་ཀྱང་རྒྱལ་ཐག་ཐག་
སྤྲོད་བའི་འོད་སྟོན་གྱིས་སྤེར་མའི་སྤྲོད་དུ་གསོག་འཛོག་བྱས་པའི་ཀོང་བྱ་དེ་བས་ཀྱང་མང་བ་སྟོག་སྤྲོད་གནས་ཚུལ་
དི་ཙམ་མང་བ་(དི་ལྷི་ ༥༠ ཡི་བར་)དེ་ཙམ་གྱིས་སྤྲོད་བརྟན་ཚགས་དམ་པ་ཡོང་བས་ཞིབ་ཆ་མཐོ་པོའི་འོད་སྟོན་ཏི་མི་
ཏི་རྣམས་ལས་སྤྲོད་བརྟན་ཏེ་ལས་པའི་གསལ་པོ་ཡོང་བ་འདིའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ།།

བད་ཚད་ཕྱོགས་བསྟུགས།

དབྱངས་རྟ། དབྱངས་རིམ་གྱི་སྤྱོད་དུ་བཅིས་པའི་གདངས་ཀྱི་མཐོ་ཚད་དང་དམའ་ཚད་ལ་ཟེར་ཞིང་། འདི་གཙོ་བོར་
སློབ་ཕྱོད་ལ་རག་ལུས། སློབ་ཕྱོད་མཐོན་པོར་འདར་འཇུག་བྱེད་པའི་འབྲུང་ཁུངས་ཤིག་གིས་དབྱངས་རྟ་མཐོན་པོའི་སློབ་
རྒྱན་པ་དང་། སློབ་ཕྱོད་དམའ་པོར་འདར་འཇུག་བྱེད་པའི་འབྲུང་ཁུངས་ཤིག་གིས་དབྱངས་རྟ་དམའ་པོའི་སློབ་རྒྱན།

དག་ཚད། སློབ་ལས་ཀྱིས་འཁྱེར་བའི་རྒྱ་ཁྱོན་མི་ཁར་གྱུ་བཞི་མ་རེའི་ནང་གི་སྟོབས་ལ་ཟེར་ཞིང་། བཅི་གཞི་རྟེན་ལ་གྱི་
བརྩེ་ཚའི་ནང་འདུལ།

གོ་ཤུགས། སློབ་པའི་དག་ཚད་དམ་སྲུ་ཤུགས་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བའི་དབང་པོའི་ཕྱོད་བ།

སྟུགས་ཀ། རོལ་དབྱངས་ཀྱི་སློབ་པའི་སྟུན་མོང་མིན་པའི་རར་གདངས་ཏེ་དེ་ནི་ར་རོ་ཕྱོགས་རེ་བའི་གངས་དང་སྟོས་བཅས་ཀྱི་
དག་ཚད་བཅས་ལ་རག་ལུས།

གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ། རྟོག་འདྲི་ཅན་གྱི་གདངས་ཤིག་གི་སློབ་ཕྱོད་རྒྱུང་པའི་ལྷན་ཚོའི་སློབ་ལ་ཟེར།

གཞི་མའི་སློབ་ཕྱོད། འདར་འཇུག་ཅིག་གི་སློབ་ཕྱོད་དམའ་ཤོས་དེའམ་ཡང་ན་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་གདངས་ཀྱི་མཐོན་པོར་
དང་པོ་ལ་ཟེར།

མཐོན་པོར། གདངས་ཕྱོགས་རེ་བ་གང་ཞིག་རང་གི་སློབ་ཕྱོད་དེ་གཞི་མའི་སློབ་ཕྱོད་ཀྱི་ལྷན་གངས་མིལ་པོ་གང་ཡིན་
པ་དེ་ལ་ཟེར། མཐོན་པོར་གཞིས་པ་ལ་མཐོན་པོར་དང་པོའི་སློབ་ཕྱོད་ཀྱི་ལྷན་གཞིས་ཡོད་པ་དང་། མཐོན་པོར་གསུམ་པ་
ལ་སློབ་ཕྱོད་ཀྱི་ལྷན་གསུམ་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་འོ།

སློབ་པའི་ཡེར་བརྟག་པ། ལྷན་འཁོར་སློབ་པ་གཞུགས་གང་འདྲ་ཞིག་ཀྱང་སྟུ་ཡིན་སློབ་པ་སྟུགས་བདེ་དུ་མའི་རོ་བོར་དབྱེ་
སེལ་བྱེད་ལུས་པའི་གངས་རིག་གི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལ་ཟེར།